This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

AH 4028 S

Harvard Depository
Brittle Book

889
M11e
1-2
1846-47

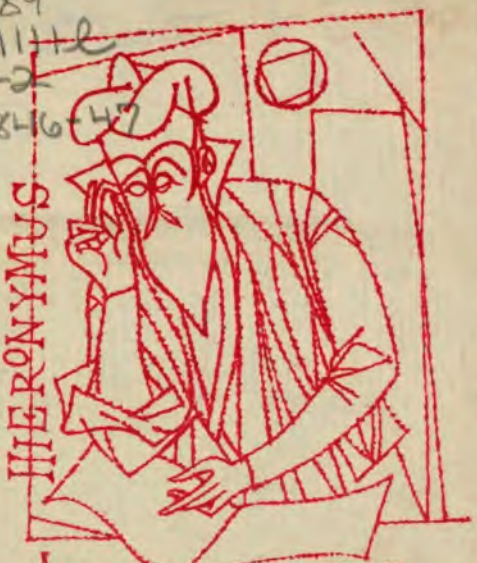

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

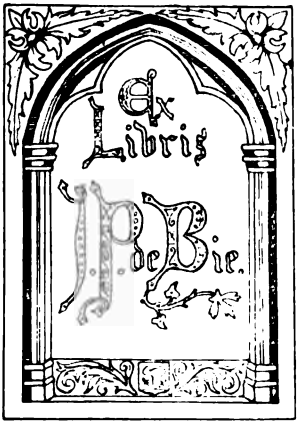

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

4 B 40

MAANDELIJKSCHE

LEERREDENEN,

OVER

VERSCHILLENDE ONDERWERPEN,

DOOR

ONDERSCHEIDENE PREDIKANTEN.

EERSTE TWAALFTAL.

NIJKERK,

I. J. MALGA,

1846.

Digitized by Google

Digitized by Google

289
M III C
-2
1846-47

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY
CAMBRIDGE, MASS.

INHOUD.

I.

B. MOORREES. Joannes XIV : 6. *De Heere Jezus Christus, als de eenige en zekere weg naar den Hemel.*

II.

C. C. CALLENBACH. Romeinen VIII : 16. *Het getuigenis van den Geest Gods.*

III.

J. J. KNAP. Hooglied I : 4ᵃ. *Der geloovigen gedurige verzuchting.*

IV.

S. J. DE HOEST. Romeinen VIII : 1. *Der ware Christenen heilstaat.*

V.

J. D. B. BROUWER. Psalm XCVI : 10ᵇ. *De waarheid der Gods-regering.*

VI.

J. VAN VELSEN. Job X : 12. *Dankbare erkentenis van Gods weldadigheid bij het einde des Jaars.*

Digitized by Google

VII.

N. BEETS. Matth. XXV : 14—30. *De gelijkenis der Talenten.*

VIII.

J. C. EYKMAN. Johannes XVII : 9a. *De Hoogepriesterlijke voorbidding van Jezus voor de Zijnen.*

IX.

C. C. CALLENBACH. Matth. III : 13—17. *De Heere Jezus gedoopt.*

X.

J. J. KNAP. Psalm CXIX : 25. *Doodigheid.*

XI.

S. J. DE HOEST. Psalm LXXII : 16a. *Troostwoord.*

XII.

J. D. B. BROUWER. Romeinen IX : 5. *De ware Godheid van Christus, eene waarheid van het hoogst gewigt.*

Digitized by Google

LEERREDE

OVER DEN HEERE JEZUS CHRISTUS, ALS DEN EENIGEN EN ZEKEREN WEG NAAR DEN HEMEL.

Voorzang Ps. 118: 9, 10.

VOORAFSPRAAK.

W. H.! Wat moeten wij doen om zalig te worden? Welke is de weg om deel te ontvangen aan het eeuwig leven? Zijn er meer wegen om ten leven in te gaan of is er maar één weg? Zie daar vragen M. W. van het hoogste gewigt voor ons allen! Voor ons allen, zeg ik, want wij zijn niet gelijk de dieren des velds, die zonder een' redelijken geest geschapen zijn, en slechts bestemd voor dit leven. Wij zijn redelijke schepselen, vatbaar voor de zaligheid in de gemeenschap met God, en bestemd voor de eeuwigheid. Wij zijn daarenboven gevallen kinderen van Adam, oorspronkelijk naar Gods beeld geschapen, en tot het bezit en genot der zaligheid in God, maar, door den afval, van Gods beeld en van die zaligheid beroofd, onder de zonde en den vloek geboren. Wij zwerven nu als ballingen buiten ons ware vaderland om op deze aarde, om aan het einde van ons pad ons vonnis te ontvangen. Wij zijn slechts korten tijd op deze aarde, dan moeten wij dezelve verwisselen met een verblijf, waar ons lot voor eeuwig zal beslist zijn; wij weten den dag van onzen dood niet, ieder dag, ieder uur kan voor ons het laatste zijn, en blijven wij zoo als wij van nature zijn, dan zijn wij onherroepelijk verloren, de toorn Gods blijft op ons. Hoe gewigtig M. H.! zijn dan voor een ieder onzer deze vragen: wat moeten wij doen om zalig te worden? Welke

Digitized by Google

is de weg om ten leven in te gaan? Zijn er meer wegen naar den hemel of is er maar één? Het zou echter kunnen zijn, dat wij den heilbegeerigen vrager het antwoord moesten schuldig blijven. Zoo zou het zijn, indien wij waren als de heidenen, die God en zijn Woord niet kennen; maar God zij geloofd! wij bezitten de Heilige Schriften, en daarin de openbaring van God, die door zijnen Zoon Jezus Christus tot ons gesproken heeft, en ons het onfeilbaar antwoord op deze vragen mededeelt. Wij willen het antwoord op deze vragen in dit uur u doen hooren en Jezus Christus als den eenigen en zekeren weg naar het Hemelsch Vaderland u verkondigen.

Wenden wij ons vooraf tot den genade-troon met gebed en dankzegging, in den naam onzes Heeren Jezus Christus.

Tekst: *Joannes XIV: 6.*

„*Jesus zeide tot hem: Ik ben de weg, en de waarheid; en het leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij.*"

INLEIDING.

Ziet daar M. W. H. eene verklaring van den Zaligmaker, welke niemand onzer onbekend zal zijn, ter beantwoording van eene tweeledige vraag van Thomas, bij eene hoogst aandoenlijke gelegenheid! Zij komt voor in de laatste troostredenen door den Heere uitgesproken; zoo aan den laatsten Paasch-maaltijd, als op weg naar den Hof *Gethsemané*, aan den ingang van zijn laatste lijden, en toen Hij zich gereed maakte, om door lijden in zijne heerlijkheid in te gaan. Nadat de Zaligmaker

Digitized by Google

aan dien Paasch-maaltijd den verrader Judas had aangewezen, en deze vertrokken was, verkondigde Hij zijn aanstaand vertrek van de aarde, en zijn henengaan in zijne heerlijkheid. Deze aankondiging trof inzonderheid Petrus, en deed hem met diep gevoel van smart vragen: « *Heere! waar gaat Gij heenen?* » Jezus antwoordde: « *daar Ik henen ga, kunt gij Mij nu niet volgen, maar gij zult Mij namaals volgen,* » vs. 36. Petrus gevoelde zich zoo verbonden aan den Heere, en zijne liefde tot Hem was zoo vurig, dat hij het denkbeeld zelfs niet verdragen kon, van Hem gescheiden te worden, en vol vertrouwen op zijn gevoel en daarnaar berekende kracht, vraagt en betuigt hij tevens hoofdst. 13 vs. 37: « *waarom kan ik U nu niet volgen? ik zal mijn leven voor U zetten.* » Hierop voorspelt Jezus aan zijnen geliefden leerling deszelfs zeer nabij zijnden val. vs. 38. « *Jezus antwoordde hem: zult gij uw leven voor Mij zetten? Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, de haan zal niet kraaijen, tot dat gij Mij driemaal verloochend zult hebben.* » Deze aankondiging van het aanstaande vertrek des Heeren en zijne scheiding van zijne leerlingen, trof hen zoo diep, dat zij, geheel ontroerd en als in moedeloosheid verzonken, nederzaten bij den Heer. Hunne ontroering was zoo hooggaande bij de gedachte van alleen gelaten te worden op aarde, zonder den Heer, en onder zijne en hunne vijanden te leven, dat de een den anderen aanzag, en ieder op elkanders gelaat deze ontroering las, als of zij zeggen wilden: indien deze aankondiging waarheid wordt, dan is het met ons afgedaan, dan zijn wij verloren! De Zaligmaker zag deze ontroering, las die in hunne harten, en sprak daarom dit hoogst gewigtig troostwoord, vs. 1--3: « *Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis mijns Vaders zijn vele woningen, anderzins zoo zoude Ik het u gezegd hebben; Ik ga henen om u plaats te bereiden. En zoo wanneer Ik*

Digitized by Google

henen zal gegaan zijn, en u plaats zal bereid hebben, zoo kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt daar Ik ben.» Bij dit troostwoord voegt de Heere vs. 4 een gezegde, hetwelk aanleiding gaf aan THOMAS tot eene tweeledige vraag. « *En waar Ik henen ga weet gij, en den weg weet gij.»* Dit gezegde voegt de Heer daarbij, met oogmerk om deze vragen van THOMAS uit te lokken, en alzoo in de gelegenheid te zijn, zich nader aan zijne leerlingen te openbaren, en deze vragen tot hunne onderrigting en vertroosting te beantwoorden. Deze vragen van THOMAS leest gij vs. 5. « *THOMAS zeide tot Hem: Heere! wij weten niet waar Gij henen gaat, en hoe kunnen wij den weg weten?»* Het antwoord op deze tweeledige vraag vindt gij in mijne tekstwoorden, vs. 6. « *JEZUS zeide tot hem, Ik ben de weg, en de waarheid, en het leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij.»*

VERDEELING.

Wij zullen eerst het zijdelingsch antwoord des Heeren aan THOMAS beschouwen, op zijne eerste vraag: « *Heere! wij weten niet waar Gij henen gaat.»*

Dan het regtstreeksch antwoord op zijne tweede vraag: « *en hoe kunnen wij den weg weten?»*

Ten 3den. Waarom de Heere daarbij voegt: « *Niemand komt tot den Vader dan door Mij.»*

Ten 4den. Het gewigt en de dierbaarheid van dit antwoord des Heeren, zoo voor zijne leerlingen, als ook voor ons.

I.

Wij zullen eerst het zijdelingsch antwoord des Heeren aan THOMAS beschouwen, op zijne eerste vraag: « *Heere! wij weten niet waar Gij henen gaat.»* Sta hier stil

Digitized by Google

1°. Bij de vraag van Thomas als de vraag van al zijne mede-leerlingen. 2°. Bij het zijdelingsch antwoord des Heeren op deze vraag. 3°. Bij het voldoende van dit zijdelingsch antwoord in verband met het vorige.

1°. Bij de vraag van Thomas als de vraag van al zijne mede-leerlingen. « *Heere! wij weten niet waar Gij henen gaat.* » Vreemd schijnt het te zijn, dat Thomas deze vraag doet in naam zijner mede-leerlingen, op het gezegde van Jezus: « *en waar Ik henen ga weet gij en den weg weet gij;* » vooral in verband met het troostwoord vs. 2 en 3 hun toegesproken. Immers daar had Jezus hun het huis zijns Vaders aangewezen als de plaats waar Hij henen ging, om hun plaats te bereiden, en betuigd dat Hij zou wederkomen om hen tot zich te nemen. Hieruit mogt de Heer dan met regt dit gezegde afleiden: « *en waar Ik henen ga weet gij, en den weg weet gij;* » deze vreemdheid M. H. zal ophouden, indien wij ons verplaatsen in de gesteldheid van deze leerlingen. Ofschoon geloovige volgelingen van den Heer, die Hem beleden te zijn de Christus, de Zoon des levenden Gods; zoo waren hunne begrippen van den Messias en zijn Koningrijk nog zoo aardschgezind, dat zij zich geen denkbeeld konden vormen, van een henengaan van Jezus naar den Hemel, tot aanvaarding van zijn geestelijk en hemelsch Koningrijk; zij droomden steeds van de oprigting van een Messias-rijk op deze aarde in eenen aardschen zin, van daar dan de vraag van Thomas in naam van allen: « *Heere! wij weten niet waar Gij henen gaat.* » Hij wil dus weten, waar Jezus henen ging, als Hij sprak van zijn henengaan.

2°. Hierop gaf de Heere hem een regtstreeksch antwoord op zijne tweede vraag: « *hoe kunnen wij den weg weten?* » Jezus zeide tot hem: « *Ik ben de weg, en de waarheid, en het leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij.* » Ofschoon dan de Zaligmaker alleen de tweede vraag schijnt te beantwoorden, zoo lag toch ook het ant-

Digitized by Google

woord op de eerste vraag, van ter zijde hierin opgesloten, verklaarde Hij: « *niemand komt tot den Vader dan door Mij;* » dan was het duidelijk, dat Hij tot zijnen Vader ging, naar het huis zijns Vaders, waarin vele woningen waren, waar henen Hij ging om hun plaats te bereiden. *Had de Heer* vs. 31 en 32 van het vorige Hoofddeel, nadat Judas de zaal had verlaten, als in verrukking uitgeroepen: « *Nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt. Indien God in Hem verheerlijkt is, zoo zal ook God Hem verheerlijken in Hemzelven, en Hij zal Hem terstond verheerlijken.* » Hij ging dan nu naar den Vader en zijn Hemelsch Paleis, om daar verheerlijkt te worden, en die heerlijkheid te ontvangen, als de Middelaar Gods en der menschen, die Hem van den Vader op de volbrenging van het groot verlossings-werk was toegezegd.

3°. Dit antwoord was thans voldoende voor Thomas en zijne mede-leerlingen, zij waren voor een meer ontwikkeld en duidelijker antwoord nog niet vatbaar, uit hoofde van hunne aardschgezinde begrippen van den Messias en zijn Rijk. Zij ontvingen zoo veel als genoegzaam was voor hen tot hunne onderrigting en vertroosting, en om hun gelegenheid te geven tot verder nadenken, en vooral zou het heerlijkste en zaligste licht over dit onderrigt van hunnen Heer voor hunne zielen opgaan, bij de komst van den Heiligen Geest, dien anderen Trooster door Hem hun toegezegd; dan wanneer de Heilige Geest over hen zou worden uitgestort, zouden zij weten meer dan ooit, dat Jezus, die als mensch onder hen verkeerd had, de Zoon des Vaders is, één met den Vader, God uit God, Jehova geopenbaard in het vleesch, dat Hij uit zijns Vaders huis op deze aarde was gekomen, en na alles volbragt te hebben, dat Hij vrijwillig had op zich genomen in den vrede-raad, en hetgeen tot verlossing zijner uitverkorenen uit de menschen noodig was, nu weêr was henen gegaan naar zijns Va-

Digitized by Google

ders huis, om dáár aan zijns Vaders regterhand gezeten, als het Hoofd zijner Kerk, het bestuur over hemel en aarde te ontvangen, en zijn geestelijk en hemelsch Rijk, op deze aarde te stichten, uittebreiden en te volmaken; dan zouden zij meerdere kennis ontvangen van dat huis des Vaders, als de heerlijkste en zaligste plaats in het gansch heelal, waar de Vader zijne heerlijkheid openbaart, de Zoon en de Heilige Geest, waar de heilige Engelen zijnen troon omringen en het driemaal heilig steeds aanheffen, en alle Gods uitverkorenen uit de menschen de hoogste zaligheid eeuwig genieten; dan zouden zij verstaan dat er ruime plaats in dat heerlijk en zalig verblijf is, om de millioenen van zaligen te bevatten, en waartoe hun Heer hun derwaarts was vooraf-gegaan, dat Hij dáár hun de plaats bereiden zou, om hen op den bestemden tijd, als zij ook den raad Gods zouden hebben uitgediend, aftehalen en over te brengen in zijns vaders huis, om nooit meer van hunnen Heer te scheiden, maar eeuwig bij Hem te zijn, en met Hem in zijne heerlijkheid en zaligheid te deelen; dan zou die aardschgezindheid, welke nu nog hun verstand benevelde, en hun onvatbaar maakte voor de regte kennis dezer geestelijke dingen, van hen wijken, zij zouden als ware hemelburgers op deze aarde, het land van hunne vreemdelingschap leven, en met Paulus leeren betuigen Filipp. 3:20, 21. «*Maar onze wandel is in den hemel, waaruit wij ook den Zaligmaker verwachten, namelijk den Heere Jezus Christus. Die ons vernederd ligchaam veranderen zal, opdat hetzelve gelijkvormig worde zijn heerlijk ligchaam, naar de werking waardoor Hij ook alle dingen zichzelven kan onderwerpen.*» Wij gaan over tot het tweede deel.

II.

Het regtstreeksche antwoord des Heeren beschouwen

Digitized by Google

op de tweede vraag van Thomas: « *En hoe kunnen wij den weg weten?*»

Sta hier stil 1°. Bij de tweede vraag van Thomas, 2°. Bij den zin van 's Heeren antwoord. 3°. Bij de nadere beschouwing van hetzelve.

1°. Bij de tweede vraag van Thomas: « *En hoe kunnen wij den weg weten?* » Deze vraag staat in het naauwste verband met de eerste: « *Heere! wij weten niet waar Gij henen gaat.*» Hij wil zeggen: « Heere! hoe is het mogelijk dat wij den weg zouden weten naar de plaats waar Gij henen gaat, daar wij niet weten waar henen Gij gaat.» Hij legt in deze vraag echter zijne begeerte aan den dag, om den weg te weten naar de plaats, waar Jezus henen ging; het denkbeeld: van den dierbaren Zaligmaker, in wien zij geloofd hadden, dien zij lief hadden, op wien zij hoopten, in wiens gemeenschap zij zich zoo zalig gevoelden, gescheiden te worden, was voor hem en zijne mede-leerlingen ondragelijk. Zij willen dus den weg weten naar de plaats, waar Jezus henen ging, om dan langs dien weg naar die zelfde plaats te gaan, waar henen Hij ging.

2°. Hierop antwoord de Heer: « *Ik ben de weg, en de waarheid, en het leven.*» Wij moeten den zin van dit antwoord eerst beschouwen. Hij wijst tot beantwoording der vraag van Thomas: « *Hoe kunnen wij den weg weten?*» op Hem zelven als de weg: « *Ik ben de weg*,» en voegt er bij: « *en de waarheid, en het leven;*» als wilde Hij tot Thomas zeggen: vraagt gij naar den weg, om te komen dáár, waar Ik henen ga, Ik zelf ben die weg, en als zoodanig ben Ik tevens de waarheid en het leven. Reeds bij eene oppervlakkige beschouwing van dit antwoord, straalt ons hier de heerlijkheid des Heeren in de oogen; in den mond van een bloot mensch, wie hij ook zij, in den mond van den uitnemendsten der Engelen, in den mond van alles wat schepsel is, zou deze taal, ja ieder woord van dit antwoord

Digitized by Google

eene Godslastering zijn. Hij, die hier spreekt, openbaart zich reeds hierdoor als de Zoon van God, God geopenbaard in het vleesch. De Zaligmaker spreekt van zich zelven wat het eerste en voornaamste gedeelte van dit antwoord betreft, op eene verbloemde wijze. *Hij noemt zich den weg*, een weg is een pad of baan, waarover of waarop men wandelt of loopt, om naar eene zekere plaats te komen. Hij wijst dus Thomas, en zijne mede-leerlingen op Hem, als het middel waardoor men komen kan, waar Hij henen ging; dat is naar het huis zijns Vaders! Hij wil dus zeggen: «Ik zelf, Thomas, ben het, die u en alle de mijnen breng in die plaats, waar Ik henen ga, in het huis mijns Vaders. Meermalen sprak de Zaligmaker zoo verbloemd van zich zelven; b. v. Joan. 10: «*Ik ben de deure*,» waardoor men ingaat en behouden wordt. De Heer voegt hierbij: «*en de waarheid, en het leven.*» Waarheid en leven zijn eigenschappen, die tot het Goddelijk wezen behooren, en geen schepsel, hoe ook genaamd, mogen of kunnen worden toegeëigend. Zij worden aan God toegeschreven: Jer. 10:10. «*Maar de Heere is de waarheid, Hij is de levende God.*» Hierop ziende lezen wij Joan. 5:20. «*Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven.*» Ofschoon het dan reeds eene Godslastering zou zijn, in den mond van een bloot schepsel: «*Ik ben de weg*,» in den hoogsten trap zou dit waar zijn, indien een bloot schepsel zich «*de waarheid en het leven*» noemde. Deze beide eigenschappen, gelijk zij van elkanderen onderscheiden zijn, zijn ook onderscheiden van hetgeen de Heer vooraf laat gaan: «*Ik ben de weg*,» en nogtans hebben deze beide eigenschappen, betrekking op deze eerste verklaring van zich zelven. De Heere beantwoordt de vraag van Thomas: «*Hoe kunnen wij den weg weten?*» met deze woorden, «*Ik ben de weg*,» en voegt er bij: «*en de waarheid, en het leven;*» om Thomas te doen gevoelen, wie Hij als

Digitized by Google

de weg ten leven was, en hoe Hij dit zijn kon. Jezus noemt zich «*de waarheid*», in verband met zijne verklaring: «*Ik ben de weg*» als wilde Hij zeggen: als de weg naar den Vader en zijne hemelsche woning, ben Ik ook de waarheid. Dat is maar niet te zeggen: Ik heb de waarheid en verkondig dezelve, maar Ik ben de waarheid, zij behoort tot mijn wezen; Ik ben de algenoegzame bron van de waarheid; Ik breng dezelve op aarde als de gezant mijns Vaders; Ik deel dezelve uiten inwendig aan de mijnen mede; Ik onderwijs hen, geef hun raad, leid en bestuur hen op den weg naar mijns Vaders huis, en daar Ik de waarheid ben, behoeven zij voor geen bedrog te vreezen. — Jezus noemt zich zelven: «*het leven*», in verband met zijne verklaring: «*Ik ben de weg*». *Het leven te bezitten*, is waar van alle schepselen door God geschapen, zij hebben allen een leven van God ontvangen naar hunnen aard, maar *het leven te zijn*, is eene eigenschap niet van een schepsel, maar van den Schepper. Het leven te zijn, beteekent de oorzaak van zijn eigen leven in zich zelven te hebben, en tevens de oorzaak te zijn van het leven der schepselen. Zulk een leven heeft de Heer als de Zoon van God. Joan. 5:26. «*Gelijk de Vader het leven heeft in zich zelven, zoo heeft Hij ook den Zoon gegeven, het leven te hebben in zich zelven.*» De Heere noemt zich hier: «*het leven*», in verband met zijne verklaring: «*Ik ben de weg*». Hij wil dus zeggen: dat Hij de zijnen dat geestelijk en hemelsch leven, als de bron van hetzelve, ja als het leven zelf mededeelde, hetgeen zij noodig hadden om tot den Vader en zijn hemelsch huis te komen, en daar de zaligheid te genieten. Zie daar den zin van dit antwoord des Heeren, op de tweede vraag van Thomas: «*Hoe kunnen wij den weg weten?*»

3°. Wij zullen nog in eene nadere beschouwing van dit hoogst gewigtig en dierbaar antwoord moeten treden. Wij zullen tot dat einde deze drie vragen beantwoorden.

Digitized by Google

Vooreerst: in welken zin noemt de Heer zich den weg naar den Vader en zijne hemelsche woning? Wat leert Hij ons van zich zelven nader kennen, als Hij zich in betrekking tot Hem als de weg, tevens de waarheid noemt? Wat openbaart ons de Heer van zich zelven, als Hij van zich zelven betuigt als de weg, Ik ben het leven.

In welken zin noemt de Heere zich zelven de weg naar den Vader en zijne hemelsche woning? Zoo noemt Hij zich in zijne betrekking als den Godmensch, den Middelaar en Zaligmaker. Door den afval en de zonde des menschdoms, was de weg tot den Vader en zijne hemelsche woning gesloten, de zonde was de oorzaak van de scheiding tusschen God en menschen, de heilige en regtvaardige God kon geen gemeenschap met zondige menschen hebben, en moest hun straffen; geen schepsel kon die kloof tusschen God en ons wegnemen, of de weg tot den hemel voor ons banen. Maar hetgeen geen mensch of schepsel doen kon, hetgeen ook de wet, als door het vleesch krachteloos gemaakt, onmogelijk was, dat deed God, dat deed de Zoon van God, die in den schoot des Vaders is, en in het huis zijns Vaders was; Hij kwam als uit het huis des Vaders, in eene aangenomene menschelijke natuur, om de kloof tusschen God en ons weg te nemen, en den weg te banen tot den Vader en zijne hemelsche woning voor zondaars; ja! om zelf deze weg te zijn, door eene geloofs-gemeenschap met Hem, als de weg naar den hemel, en als met eigen hand zondaars te vormen voor den hemel, hun dáár eene plaats te bereiden, hen te leiden tot aan den dood, en dan te komen afhalen en te brengen in zijns Vaders huis. *De Heer is de weg naar den hemel als Middelaar;* als zoodanig heeft Hij de kloof tusschen God en ons weggenomen, en de weg naar het huis des Vaders gebaand. Dit deed Hij door de betaling van den losprijs, die tot verlossing onzer zielen aan God moest

Digitized by Google

worden opgebragt. Deze losprijs kon geen mensch, geen schepsel opbrengen, maar de Heere nam de zonden van al de zijnen op zich, als waren het zijne eigene zonden; Hij droeg de straf, door hunne zonden zich waardig gemaakt, in hunne plaats; Hij volbragt den geheelen eisch van Gods wet in hunne plaats; Hij voldeed alzoo aan het Goddelijk regt, zoo dat God nu, zonder verloochening van zich zelven en zijne volkomenheden, met zondaren gemeenschap kon hebben, hun kon vrijspreken, en tot zijne kinderen aannemen, ja, erfgenamen van het eeuwig leven kon maken. Zoo nam de Heere de kloof tusschen God en menschen weg, door zijne tusschenkomst als Middelaar, en baande den weg tot den Vader en zijns Vaders huis. Maar de Heere is zelf de weg, door zondaars in zijne gemeenschap te brengen, door het geloof in Hem, en alzoo deelgenooten van Hem en zijn verworven heilgoed te maken. Hij maakt de zijnen ééne plante met Hem, in de gelijkmaking van zijnen dood en opstanding, zoo dat zij aangemerkt worden als met Hem gekruist, gestorven, begraven, opgestaan van den dood, en reeds gezet met Hem in den hemel. Zij, ofschoon nog op aarde, zijn reeds in Hem, hun Hoofd, als geplaatst in het huis des Vaders van vele woningen, in zoo verre zij in Hem het regt op die heerlijkheid en zaligheid hebben, het aanvankelijk genot daarvan reeds bezitten, en eene gegronde en zekere hoop op dezelve deelachtig zijn; dat, zoo zeker Jezus in den hemel is, zij ook daar bij Hem de volkomene zaligheid ontvangen zullen. Hij is de weg naar den hemel, *als de Zaligmaker, die hen als met eigen hand, hier op deze aarde vormt voor den heiligen en zaligen hemel.* Geene zaligheid is er of kan er zijn, zonder verzoening met God, zonder regtvaardiging of vrijspraak van schuld en straf der zonden; — geen verzoening nog regtvaardiging zonder gemeenschap met Jezus Christus, door het geloof in Hem; — geene zaligheid zonder eene

Digitized by Google

nieuwe schepping. Geboren als kinderen van ADAM onder zonde en vloek, onder de heerschappij van zonde en Satan, kunnen wij in den heiligen en zaligen hemel niet komen zonder verlossing van de heerschappij der zonde en des Satans, en volkomene herstelling naar het beeld Gods; geen zondaar zou in den hemel voor zich een' hemel vinden; geen zondaar is vatbaar voor het genot en het werk van den hemel. De Heere is dan de weg naar den hemel, voor zoo ver Hij zondaars als met eigen hand, voor den hemel vormt. Hij opent hunne harten door middel van het Evangelie en door zijnen Heiligen Geest, zoo dat zij zich zelven, en hunnen waren toestand als kinderen ADAMS leeren kennen; zich zelven leeren schuldig kennen en veroordeelen; het ongenoegzame van hunne werken en pogingen tot zelfbehoud leeren inzien, en tevens, dat aan hunne en aller schepselen zijde, geene mogelijkheid is om zalig te worden. De Heere openbaart zich zelven niet slechts aan hen als hun Middelaar, die hun de vrijspraak aanbragt, maar ook als de Zaligmaker. Hij leert hun te komen tot Hem, om, met verzaking van zich zelven, met verlating van de dienst der wereld en zonde, Hem aan te nemen, zich aan Hem over te geven, en door Hem zich te laten vrijspreken en zaligmaken. De Heere, die dit werk begon, zet ook dit werk voort; Hij verbreekt in hen den tegenstand, en neemt hen met ziel en ligchaam onder zijn bestuur; verbrijzelt de ketenen, die hen aan Satan, wereld en vleesch nog binden, maakt hen vrij van die onzalige heerschappij, drukt zijn beeld in hen, *schrijft* zijne heilige liefde-wet in hunne harten, leidt hen op den levensweg, bewaart hen voor omzien naar het *Sodom* dezer wereld, en ter regter of slinkerzijde geheel af te dwalen. Hij beschermt hen onder de duizende gevaren en verzoekingen, en houdt hen door wonderen zijner almagt, liefde en trouw staande, tot dat de heiligmaking voleind is, en het uur slaat van hun heen-

Digitized by Google

gaan tot den Vader en zijne hemelsche woning. — De Heere is de weg tot den Vader en zijne hemelsche woning, *als de plaatsbereider zijns volks.* Hij ging hun voor als hun aller Vorst en Heer naar zijns Vaders huis, om daar de beloofde heerlijkheid en zaligheid op de volbrenging van zijn Middelaars-werk te aanvaarden, zoo voor zich zelven, als voor zijne gemeente; Hij nam die zaligheid in bezit, om dezelve voor allen te bewaren, en aan ieder van hen reeds hier op aarde, de voorsmaken, en hier namaals, het volle bezit en genot mede te deelen. Zoo is dan de zaligheid van de geloovigen eene reeds verkregene zaligheid; welke voor hen gereed ligt, en in handen is gesteld van hunnen Borg en Zaligmaker, hun Hoofd en Heer. Jezus is de weg ten leven, als de beginner, voortzetter en voleindiger hunner zaligheid. Hij brengt hen niet slechts tot aan den dood, maar ook over den dood in het huis zijns Vaders. Hij komt hen als in eigen persoon, met het heir zijner heilige Engelen afhalen, om hen tot zich in zijns Vaders huis te nemen, opdat zij zijn zouden dáár, waar Hij is, en zij eeuwig in zijne gemeenschap in zijns Vaders huis met Hem zouden deelen in die hemelsche erfenis en onuitsprekelijke zaligheid.

Maar wat leert Jezus ons van zich zelven nader kennen, als Hij zich zelven, in betrekking tot Hem als de weg ten leven, tevens de waarheid noemt? Wij zagen reeds den zin van deze verklaring des Heeren in verband met zijne verklaring: «*Ik ben de weg;*» wij willen hierbij nog wat nader stilstaan. Hij, die, als de Zoon van God, de waarheid zelve is, openbaart zich hier tevens als de groote Gezant des Vaders, die op aarde kwam om de waarheid, die voor het gevallen menschdom verborgen was, te openbaren en mede te deelen, en op wien, als zijnde de waarheid zelve, wij ons gerust mogen verlaten zonder vrees voor bedrog. Zoo is de Heer de waarheid, als de weg naar den Va-

Digitized by Google

der en zijne hemelsche woning. Hij kwam als de groote gezant des Vaders, de Profeet aller Profeten, om ons, die van God zijn afgevallen, en onder zonde en dood gekomen, aan onze zijde onherstelbaar verloren zijn, met den Vader bekend te maken en het huis des Vaders, en met Hem zelven, als de weg tot den Vader en zijn huis, ja met den vollen raad Gods tot zaligheid, zoo als die in Hem vervuld was, en van welken de Heer, den hoofd-inhoud en het middelpunt is. Deze waarheid verkondigde Hij, zoo als nimmer een Profeet dezelve verkondigd had, of kon en mogt verkondigen. Hij opende daarbij de harten, zoo dat zij Hem als den weg tot zijnen Vader en zijne hemelsche woning leerden kennen, zoo als niemand dien kennen kan, aan wien dat bovennatuurlijk en inwendig onderwijs ontbreekt; door dat onderwijs van Hem, leeren zij in Hem als den weg naar den hemel, hier op aarde te wandelen; Hij woont als de waarheid in hunne harten en leert hun, hoe zij in Hem wandelen moeten, om te volharden en voort te gaan op den levensweg. Als de waarheid, wijst Hij hen op iedere dwaling en afwijking van den regten weg, en leert hun, hoe zij Hem, het licht der wereld, volgen moeten; als de waarheid, geeft Hij hun raad en bestuur in en onder alles, wat hun hier op aarde bejegent, en in alle omstandigheden en ontmoetingen waarin zij komen, zoo dat zij, die door Hem tot den Vader gaan, en door het geloof in Hem als den weg tot den Vader en zijne hemelsche woning, hier op aarde wandelen, geen gebrek aan licht hebben, maar door Hem als de waarheid, de zon der geregtigheid bestraald, in het volle licht der waarheid leven. Zij behoeven niet te vreezen voor bedrog, omdat Hij, die de waarheid zelve is, niet bedrogen kan worden en niet bedriegen kan. Met ons zelven worden wij bedrogen en ook met onze medemenschen, maar nooit met Jezus, die als de weg naar den hemel, tevens de waarheid is. Zoo was de Heer de waarheid,

Digitized by Google

toen Hij op aarde was; zoo is Hij nog, nu Hij aan zijns Vaders regterhand in zijne heerlijkheid zit; zoo zal Hij eeuwig blijven. Wat ook ons ontvallen mag op deze vergankelijke wereld, waarmede wij ons ook bedriegen of te leur gesteld worden, Hij die de waarheid is, zal ons niet ontvallen; met Hem zullen wij niet bedrogen of te leur gesteld worden; Hij was gisteren en heden, en zal tot in eeuwigheid dezelfde blijven.

De derde vraag is: wat openbaart de Heer van zich zelven, als Hij zich als de weg, tevens het leven noemt. Wij hebben reeds te voren den zin van deze betuiging des Heeren gezien aangaande zich zelven, in verband met zijne betuiging: «*Ik ben de weg.*» Wij moeten hierbij ook nog wat nader stilstaan. Jezus is het leven als de weg naar het huis des hemelschen Vaders. De Zaligmaker openbaart zich zelven hier, in zijne ware Godheid en heerlijkheid als de Zoon des Vaders, de bezitter, de eigenaar en uitdeeler van het geestelijk en hemelsch leven, de eenwige zaligheid; zoo openbaart Hij zich hier als de weg naar den Vader en zijne hemelsche woning. Zoo lost de Heer hier eene bedenking op, die in het hart van den nadenkenden zoo ligtelijk kan oprijzen: «hoe kunt Gij de weg naar den Vader en zijn huis zijn, hebt Gij dan regt en magt om over de zaligheid te beschikken?» Deze bedenking valt weg door deze verklaring van zich zelven: «*Ik ben ook het leven.*» Niet slechts ben ik door mijne gehoorzaamheid, als Middelaar de oorzaak der zaligheid van de mijnen, niet slechts ben ik als Koning van het Godsrijk, de beschikker over de zaligheid; neen! Ik ben nog meer, Ik ben het leven, de zaligheid zelf. Jezus kon zeggen: «*die Mij heeft, die heeft het leven.*» Joannes getuigt van Hem: «*die den Zoon heeft, die heeft het leven.*» O Verheven en dierbaar persoon, de bron van het geestelijk en hemelsch leven, het leven zelf! Die door Hem ingaat behoeft niet te vreezen voor misleiding, want Hij,

Digitized by Google

die verklaart de weg naar den hemel te zijn, en ook het leven. Zoo beantwoordt dan de Heere regtstreeks de vraag van Thomas: «*Hoe kunnen wij den weg weten?*»

III.

Wij moeten naar het derde deel onderzoeken, waarom de Heere daarbij voegt: »*Niemand komt tot den Vader dan door Mij.*» Wij zullen hierbij drie vragen beantwoorden:

1°. Wat het hier zegt, tot den Vader te komen?

2°. Wat het beteekent, door Mij tot den Vader te komen?

3°. Waarom de Heere bij het vorige voegt: »*Niemand komt tot den Vader dan door Mij?*»

1°. Wat het hier zegt, tot den Vader te komen? De Zaligmaker spreekt van God als den Vader, met betrekking tot Hem zelven. In het tweede vers noemt Hij den hemel het huis zijns Vaders. God is de Vader van den Heere Jezus Christus in denen zin, zoo als Hij van geen mensch, geen Engel, geen schepsel, hoe ook genaamd, de Vader zijn kan. God is zijn eigen Vader en Hij is zijn eigen eenig geboren Zoon, het afschijnsel zijner heerlijkheid, het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid; van hetzelfde wezen met den Vader, gelijk in het natuurlijke een zoon van hetzelfde wezen zijns vaders en zijns vaders beeld is. *Tot den Vader te komen*, wordt hier gebezigd van kinderen Adams: van menschen, oorspronkelijk naar Gods beeld en tot geluk geschapen, maar van God afgevallen, en onder zonde en vloek geboren; van menschen, die God den spring-ader des levenden waters verlaten hebben, en de schepselen Gods, die ledige bakken, gekozen hebben, die geen water houden, en overtreders zijn van Gods geboden; ja! van Gods beeld beroofd, het beeld van hunnen gevallen stamvader en van den Satan dragen;

Digitized by Google

van menschen die buiten de vriendschap en gemeenschap met den Vader van nature zijn, en aan zijnen toorn onderworpen. Indien van zoodanigen gezegd wordt, dat zij tot den Vader komen; wordt daardoor hunne opstanding uit den dood der zonden, hunne wederkeering tot God, uit een beginsel des geloofs in God, gepaard met ware boetvaardigheid, aangewezen, of ook de geloovige toenadering tot God, van een' geloovigen met kinderlijk vertrouwen, zijne geestelijke nooden en behoeften open leggende en begeerende daarvan de vervulling. Ja! door dit komen tot den Vader, wordt de geheele geestelijke godsdienst van de geloovigen, met alles hetgeen daartoe behoort, somtijds uitgedrukt. Geene van deze beteekenissen behoeven wij hier uit te sluiten, doch naar den zamenhang, beteekent hier het komen tot den Vader, nog iets meer. De Heer wijst hier meer bepaald op een komen tot den Vader in zijne hemelsche woning, in de onmiddelijke gemeenschap met den Vader in den zaligen hemel te worden overgebragt, om daar met al de zaligen te deelen in die onuitsprekelijke en eeuwigdurende heerlijkheid en zaligheid; den zamenhang, waarin de Heer hier van dit komen tot den Vader spreekt, wijst ons dit ontegenzeggelijk aan; men vergelijke slechts deze uitspraak met de vier vorige verzen. ô Onuitsprekelijk zalig komen tot den Vader! Zoodanigen zijn boven zonde en kruis, boven strijd en dood, in dat zalig verblijf van heiligheid en vreugde, waar geene geestelijke vijanden, geen Satan, wereld of vleesch hen volgen kunnen, en waar geen dood meer zijn zal.

2°. Maar Jezus spreekt van *door Hem tot den Vader te komen*. Hoe moeten wij dit verstaan? De zamenhang wijst ook hier de meening des Heeren duidelijk aan. Immers Jezus noemde in het eerste lid van dit vers, zich zelven de weg naar den Vader en zijne hemelsche woning, en als zoodanig tevens de *waarheid* en *het leven*; en laat Hij daarop nu volgen: « *Niemand*

Digitized by Google

komt tot den Vader dan door Mij;» dan kon de Heer niet anders bedoelen, dan door Hem als de weg, de waarheid en het leven, tot den Vader en in zijne hemelsche woning gebragt te worden of te komen; door Hem als de Middelaar, met den Vader verzoend, en in zijne gunst hersteld te worden, en tot God als een verzoende Vader te komen; door Hem als de Zaligmaker van de zonde vrijgemaakt en naar Gods beeld hersteld, in de gemeenschap met den Vader te worden gebragt, om den Vader in geest en waarheid te dienen en te verheerlijken; in dezen weg voor den hemel, het huis des Vaders, bereid door den Heer, als het Hoofd en de Heer zijner gemeente, de eigenaar en plaatsbereider in het huis des Vaders, afgehaald te worden, en tot den Vader, in zijne hemelsche woning te worden overgebragt, zoo dat de geheele eer van ons zalig zijn, alleen Hem toebehoort, en aan Hem moet worden toegebragt.

3°. Maar waarom voegt de Heere deze uitspraak bij het vorige: «*Niemand komt tot den Vader dan door Mij.*» «*Niemand*» zegt Jezus, en sluit dus alle menschen, wie zij ook zijn mogen, uit van het komen tot den Vader en zijne hemelsche woning, die door andere wegen dan door Hem daartoe willen geraken. «*Niemand*» zegt de Heere, hij zij jood of heiden, hij zij koning of onderdaan, hij zij aanzienlijk of gering, hij zij rijk of arm, hij zij geleerd of ongeleerd, hij zij godsdienstig of ongodsdienstig, hij zij deugdzaam of zedeloos, in een woord: geen staat of rang in de wereld, geen karakter of hoedanigheid, al ware het ook dat wij de allergunstigste gedachten van ons zelven hadden, en wij van de geheele wereld geroemd wierden van wege onze uitstekende wijsheid en braafheid, en van wege onze menschenliefde, milddadigheid en hulpvaardigheid. «*Niemand,*» zegt de Heere, «*komt tot den Vader dan door Mij.*» De kloof tusschen God en hen blijft, en wordt door dat alles niet weggenomen, noch de zonde ver-

Digitized by Google

zoend en de schuld uitgedelgd; de verdorven natuur wordt niet door dat alles veranderd, noch Gods beeld hersteld; Gods toorn blijft op hen, en de hemel blijft voor hen gesloten, zoo lang zij niet leeren erkennen, dat zij schuldige en verloren Adams kinderen zijn; zoo lang zij niet leeren met Paulus, hetgeen hun gewin is, om Christus wille schade en drek achten, en door het geloof Hem aannemen als de weg, de waarheid en het leven, zich aan Hem leeren overgeven, en zich door Hem tot den Vader laten brengen en bereiden voor zijne hemelsche woning. « *Niemand*, » zegt Jezus; Hij *openbaart zich dus hier, als den eenigen weg tot den Vader en zijns Vaders huis.* Geene wijze van godsdienst, waar ook op aarde geoefend, hoe zeer ook geroemd, hoe hoog verlicht dezelve schijnt te zijn, hoe algemeen ook voorgestaan, met hoe veel ophef ook aangeprezen, indien Jezus Christus, Gods Zoon, als de weg, de waarheid en het leven, den hoofd-inhoud, het middelpunt, het wezen van dezelve niet is, kan ons tot den Vader en zijne hemelsche woning brengen; het zijn alle valsche godsdiensten, waarin geen mensch kan zalig worden, en die tot niets anders leiden, dan hare liefhebbers met eenen ingebeelden hemel ten verderve te voeren.

De Zaligmaker leert hier dan, dat er niet vele wegen zijn, die allen op den hemel uitloopen, maar slechts één weg, en stelt zich zelven voor als dien éénen weg. Hier vinden dan zij, die met verwerping van de grondwaarheden van het Christelijk geloof, of met wijziging van dezelve, ieder naar zijnen bijzonderen smaak of naar zijnen tijd, meenen dat het vrij onverschillig is, wat, hoe veel en hoe weinig men van die waarheden gelooft, indien men maar wel leeft, de zaligheid ons niet ontgaan zal, de duidelijkste en onwedersprekelijkste wederlegging. — De Zoon van God, de waarheid zelve, wiens woorden zuivere waarheid zijn, en die als het leven, het leven verwierf en geeft, ja! als de Zoon en eige-

Digitized by Google

naar, en beschikker over het huis zijns Vaders, het regt en magt heeft om de zaligheid te onthouden en te geven, verklaart met duidelijke woorden: «*Niemand komt tot den Vader dan door Mij.*» Deze waarheid kan met den tijd niet anders worden, dan zij was toen de Heer haar sprak; of het moest zijn, dat de Zoon van God en zijn Vader konden veranderen, en de hemel een andere hemel kon worden. Ja, ô gruwel! Hij, die de waarheid is, een leugenaar kon worden, en Hij, die het leven is, kon ophouden het leven te zijn. Vele wegen zijn er M. W. die aan de menschen kinderen, in hunne dwaze en ingebeelde wijsheid goed schijnen, maar niet anders zijn dan wegen des doods; doch slechts *één* weg is er, die naar den hemel leidt, en deze weg openbaart ons de Heer, als Hij verklaart: «*Ik ben de weg, de waarheid en het leven, niemand komt tot den Vader dan door Mij.*»

IV.

Wij moeten naar het vierde en laatste deel, het gewigt en de dierbaarheid van dit antwoord des Heeren, op de vraag van Thomas, zoo voor 's Heilands leerlingen als voor ons beschouwen.

Gewigtig en dierbaar was dit antwoord des Heeren voor zijne leerlingen, op het vernemen van zijne aanstaande scheiding van hen, en den toestand waarin zij daardoor zouden komen. Dit antwoord diende om de vragen van Thomas, zoo met opzigt tot de plaats waar hun Heer zou henen gaan, als met opzigt op den weg om daar bij Hem te komen, op de voldoendste wijze te beantwoorden. Zoo veel moesten zij nu opmerken, dat Hij naar zijnen Vader en zijns Vaders huis ging, en, alschoon zij zonder Hem, en van Hem gescheiden, op deze aarde nog eenigen tijd blijven moesten, zij toch niet altijd van Hem zouden gescheiden blijven, maar Hij

Digitized by Google

zelf hen zou komen afhalen, opdat zij ook altijd zijn zouden, waar hun Heer is. Zoo veel moesten zij opmerken, dat zij niet behoefden te vreezen, of zij wel komen zouden bij Hem in het huis zijns Vaders, want hun dierbare Heer openbaarde zich aan hen als de weg tot den Vader en zijne hemelsche woning, en tevens als de waarheid, op wiens woorden zij zich veilig konden verlaten, en als de beschikker over, en gever van het leven. Dit moest in hunne harten den voldoendsten troost bij de scheiding van hunnen Heer uitstorten. Dit antwoord bevatte daarenboven eene nadere openbaring van den Heer, aangaande zich zelven, voor hen van het hoogste gewigt en onuitsprekelijke dierbaarheid; en, ofschoon zij dezelve toen nog niet regt zullen hebben ingezien, zoo werd zij hun daarna helder en klaar, toen op het eerste Christen Pinksterfeest de belofte des Heiligen Geestes over hen vervuld werd; toen immers verkondigde Petrus dezelfde waarheid, hoewel met andere woorden, aan de te zamen vergaderde Joden: Hand. 4:12. «*En de zaligheid is in geen' anderen. Want daar is ook onder den hemel geen' andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden.*»

Niet minder gewigtig en dierbaar is dit antwoord des Heeren aan Thomas voor ons, die bij dit onderwijs tevens dat van 's Heeren Apostelen hebben, en nu zoo veel beter den waren zin zijner woorden vatten, als Hij betuigt: «*Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij.*».

Gewigtig is dit antwoord voor degenen, die heilbegeerig vragen: wat moeten wij doen om zalig te worden? of: welke is de weg naar den zaligen hemel?

Hier vindt de heilbegeerige een voldoend antwoord op zijne vraag, zoo als hij dit nergens elders kan hooren. Hier wordt hem de hemel als het huis des hemelschen Vaders voorgesteld, en de weg naar dat zalig verblijf

Digitized by Google

zoo duidelijk, zoo zonder omslagtigheid en met weinige woorden voorgesteld, dat de heilbegeerige vrager volkomen voldoening vindt. De Heere stelt hem geene uitvoerige geloofsbelijdenis van waarheden voor, waartoe veel tijd en oefening vereischt wordt om dezelve te leeren kennen; geene lange reeks van geboden en pligten, die hij moest betrachten, en waartoe veel moeite en arbeid vereischt wordt; Hij wijst den heilbegeerigen vrager op Hem zelven als de weg, de waarheid en het leven, opdat hij Hem als zoodanig zoude kennen, geloovig aannemen, en door Hem zich zoude laten brengen naar die zalige verblijfplaats. Gewigtig antwoord M. H. voor den mensch, die overtuigd is, dat hij niet gelijk de dieren des velds bestemd is alleen voor dit leven, maar voor de eeuwigheid; dat zijne ziel na den dood des ligchaams zal overgaan in eene andere wereld, en of zalig, of rampzalig zal zijn, naar mate zijn bestaan en leven hier op aarde was; die weet dat hij sterven moet en zijn leven kort en onzeker is, ja ieder dag en uur zijn laatste dag en uur kan zijn; die overtuigd is een zondaar te zijn, die tegen God en zijne geboden zwaar en menigvuldig gezondigd heeft, en schuldig en strafwaardig is voor die hooge majesteit, ja! onbekwaam om zijne schuld bij God af te doen; die overtuigd is van zijne verdorvenheid, zijn onvermogen om Gods wet te onderhouden, en zijne boosheid, zoo dat hij, noch zich zelven met God kan verzoenen, noch zich zelven kan bekeeren, en dus in wanhoop zou omkomen, indien hem het antwoord op zijne vraag ontbrak: « *Wat moet ik doen om zalig te worden? Welke is de weg naar den hemel?* Dit antwoord, ô heilbegeerige mede-zondaar! die in meerderen trap deze overtuiging bezit, hoort gij hier uit den mond van den Zoon van God, die als uit zijns Vaders huis op aarde in onze natuur kwam, om ons dit antwoord te brengen. Geen mensch, geen schepsel kon op uwe heilbegeerige vraag een voldoend ant-

Digitized by Google

woord geven. Gij zoudt te vergeefs bij de allerwijsten onder de menschen, het antwoord op uwe vraag gezocht hebben. ô Ontvang dan dit antwoord met een geloovig hart, bid den Heere dat Hij het u leere verstaan en geloovig aannemen; ja! door Hem als de weg tot den Vader gaan en zijne hemelsche woning; aan zijne hand als de waarheid zelf, u op dien weg te laten leiden, en uit zijne hand het geestelijk en hemelsch leven te ontvangen. Gewigtig is dit antwoord voor degenen, die buiten Jezus Christus de zaligheid zoeken, en in de gedachte verkeeren, dat er vele wegen zijn, die op den hemel uitloopen, en het onverschillig is wat men gelooft, indien men maar wel leeft. Hier ontvangen zij met korte en verstaanbare woorden een onderrigt, hetwelk zonder omslag van betoog, het gebouw van hunne hoop omverwerpt en doet instorten. Neen, M. H. daar zijn niet vele wegen, die allen op den hemel uitloopen, daar is slechts één weg tot den Vader. Jezus de waarheid zelf, sluit alle deze wegen uit en verklaart: « *Niemand komt tot den Vader dan door Mij.* » Daar is dan geen andere weg dan Jezus Christus, buiten Hem is er voor gevallene Adams kinderen, die onder de zonde en den vloek liggen, geene zaligheid. Het is dan ook niet onverschillig wat men gelooft, indien men maar wel leeft. De Zaligmaker leert ons hier wat men van Hem gelooven moet, en dat er geen wel leven is, hetwelk op den hemel uitloopt, indien wij niet in Hem wandelen, die de weg is naar het eeuwige leven, ja! de waarheid en het leven is. ô Hoe gewigtig is dan dit antwoord des Heeren, voor de zoodanigen onder M. H. die in deze dwalingen staan! Gij hoort het hier uit den mond der waarheid, terwijl gij op weg naar de eeuwigheid zijt, uw lot nog onbeslist is, en gij in den dag van voorbereiding nog leeft, dat de weg, welken gij bewandelt, niet naar den hemel, maar naar de hel heenen leidt. Gij zegt: « *daar zijn vele wegen naar den*

Digitized by Google

hemel;» de Zoon van God, die uit den hemel is en derwaarts is weêrgekeerd, die de waarheid en het leven is, zegt u: *« daar is er maar één;»* gij zegt: *« daar is buiten* CHRISTUS *zaligheid;»* wij behoeven niet allen op een en denzelfden weg te wandelen.» Gij oordeelt wijsheid genoeg te bezitten, om uwen eigen weg naar den hemel uit te vinden, zoo als die met uwen smaak en den tijd waarin gij leeft, het meest overeenstemt; dat gij kracht genoeg bezit, om dien weg te bewandelen; dat gij als gij wilt, dien weg kunt bewandelen, dat het aan geen' goeden wil ontbreekt; dat gij door godsdienst en deugd, u zelven den hemel waardig maakt, en is 't dat gij struikelt en valt, dat uw berouw voldoende is om u de vergiffenis te verwerven, vooral wanneer verbetering daarbij gevoegd wordt; dat gij door strijd tegen uwe zinnelijkheid, de overwinning over dezelve behalen kunt, en alzoo de kroon deelachtig worden; dat gij voorts geene offers of gaven behoeft, tot uwe aanneming bij God en tot de zaligheid, want God is liefde, noch behoeft met God verzoend te worden, zoo dat gij van Hem niets te vreezen hebt. Zoo spreken velen in onzen tijd met meerder of minder verscheidenheden, doch in den grond op hetzelfde neêrkomend. Maar de Heere, de mond der waarheid, Gods Zoon, die zelf het leven is en eenmaal de wereld zal oordeelen, spreekt anders: *« Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij.»*

Gij dan onder M. H., die buiten CHRISTUS uwe zaligheid zoekt en meent dat er vele wegen zijn, hoort naar de stem des Heeren, terwijl gij zijne stem nog hooren kunt en uw lot nog onbeslist is, terwijl gij nog leeft in den dag van zaligheid; verlaat die wegen buiten CHRISTUS, en zoekt door Hem, die de weg, de waarheid en het leven is, in te gaan; door Hem, zonder wien niemand tot den Vader komt.

Maar is dit antwoord des Heeren gewigtig, het is

Digitized by Google

niet minder dierbaar. Dierbaar is het voor ons, die onszelven en onze behoeften als zondaars hebben leeren kennen; dierbaar voor ons, die het gewigt van het zalig worden leerden kennen, en dus vreezen voor zelf-bedrog; dierbaar voor ons, die troost op onzen weg behoeven, terwijl wij nog uitwonen van den Heer.

Dierbaar is dit antwoord des Heeren voor ons, die ons zelven en onze behoeften als zondaars leerden kennen. In dit antwoord openbaart zich de Heer aan ons als den eenigen en algenoegzamen Middelaar en Zaligmaker, in wien wij dat alles vinden, hetgeen wij tot onze zaligheid behoeven. Kennen wij ons zelven als schuldige en strafwaardige zondaren, in Hem vinden wij dien Middelaar, die den losprijs betaald heeft, God met ons, en ons met God verzoende, en den weg tot regtvaardiging en aanneming bij God voor ons baande, ja! zelf de weg, onze verzoening met God, onze geregtigheid is; kennen wij ons zelven als zondaren, van Gods beeld beroofd, en als vijanden Gods en des naasten, onwillig en onbekwaam ons zelven te herstellen en zalig te maken; in Hem vinden wij eenen Zaligmaker, die zelf het leven is en geeft, en ons van de zonde verlost, naar Gods beeld herschept, en met eigen hand ons heiligt, voor den hemel bereidt, en in den hemel brengt. Kennen wij ons zelven als blind en dwaas, om zelf den weg naar den hemel te wandelen, hier vinden wij in Hem eenen Middelaar en Zaligmaker, die tevens de waarheid is, ons onderwijst, raad geeft, en den weg wijst, dien wij gaan moeten, ja! ons als de waarheid op den weg leidt. ô Hoe dierbaar is voor ons dit antwoord des Heeren! die in Hem gelooft, en in de gemeenschap met Hem staat en leeft, heeft in Hem alles. ô Dat wij dan met onze behoeften tot Hem gaan, en in Hem de vervulling van dezelve zoeken, dan zal ons niets ontbreken.

Dierbaar voor ons is dit antwood des Heeren, die het

Digitized by Google

gewigt van het zalig worden leerden kennen; en dus neezen voor zelf-bedrog. Daar is voor ons M.H. niets van meer gewigt dan zalig te worden, na ons vertrek van deze aarde. Deze wereld gaat voorbij met al hare begeerlijkheden, en terwijl zij ons voorbij gaat, gaan wij haar voorbij. Wie weet hoe velen onzer binnen weinige jaren, maanden of dagen, reeds zullen verdwenen zijn, en vergeten van hen, die ons opvolgen. Ja! hoe kort duurt het, dan is een geheel ander geslacht hier mogelijk in dit zelfde heiligdom bijeen, en wij zijn voor hen, als of wij niet bestonden. Zoo is het niet met de zaligheid, met het huis des Vaders; dat gaat niet voorbij, en de zaligen blijven daar eeuwig. Daarenboven, hoe onuitsprekelijk groot is het geluk der zaligen daarboven in den hemel; ô hoe gewigtig is dan het zalig worden! Die zaligheid niet te verkrijgen na onzen dood, die zaligheid te missen en eeuwig rampzalig te zijn; vooral ons zelven te bedriegen in deze hoogst gewigtige zaak; ons te verbeelden zalig te worden, en ondertusschen met den Rijken man, onze oogen in de hel open te slaan. In de hel! ô wie schrikt en beeft niet op deze gedachte! Zij, die het gewigt van het zalig worden gevoelen, vreezen daarom voor niets meer dan voor te leur stelling en zelf-bedrog, in deze hoogst gewigtige zaak.

Dierhaar is dit antwoord des Heeren voor hen, om dat het de geloovigen de zekerheid hunner zaligheid leert, en hun waarborgt tegen de vrees voor zelf-bedrog. Zij, die in Jezus gelooven als de weg naar den hemel, zijn zeker van hunne zaligheid, want Hij, die de weg is, is het leven, en die Hem heeft, heeft het leven. Zij worden gewaarborgd tegen de vrees voor zelf-bedrog, want Hij, die de weg is, is ook de waarheid; Hij kan ons niet misleiden noch bedriegen, zoo dat wij ons zalig worden, gerust Hem mogen toevertrouwen.

Gij dan, die het gewigt van het zalig worden ge-

Digitized by Google

voelt en bevreesd zijt voor zelf-bedrog, ô hoe dierbaar is dit antwoord des Heeren voor u! Vrees vrij voor het bedriegelijke van uw hart, vrees vrij voor het bedrog van menschen en schepselen in deze hoogst gewigtige aangelegenheid, maar vrees niet, wanneer gij in Jezus gelooft en in Hem, als den eenigen en genoegzamen weg naar den hemel wandelt.

Dierbaar is dit antwoord des Heeren voor ons, die troost op onzen weg behoeven, terwijl wij nog uitwonen van den Heere.

Het volk des Heeren heeft groote behoefte aan troost, terwijl zij uitwonen van den Heere. Immers zij zijn nog niet in de onmiddellijke gemeenschap met Hem, zij leven nog van Hem gescheiden op deze aarde, en ofschoon in geestelijke gemeenschap met Hem gebragt, zoo zien zij Hem nog niet, en zijn nog buiten het huis zijns Vaders op deze aarde; waar zonde en dood heerschappij voert. Zij zelven, ofschoon door het geloof in de gemeenschap met Jezus staande als de weg, de waarheid en het leven, en door Hem bekeerd en aanvankelijk geheiligd, zijn nog ver van de volmaaktheid; hun geloof is nog zwak en zij struikelen nog in vele. Zij hebben hier den strijd tegen den Satan, de wereld en het vleesch; zij zijn onderworpen aan velerlei soort van lijden en kruis, en hebben den laatsten vijand den dood, nog niet overwonnen. ô Hoe dringend is dan hunne behoefte aan troost! Deze behoefte vinden zij hier vervuld in dit antwoord des Heeren. Immers hier leeren zij dat Jezus hun Heer hun voorging naar zijns Vaders huis, en voor hen den weg derwaarts baande; dat Hij dáár hun plaats bereid, en hen daar henen zal brengen, op dat zij dáár bij Hem zijn; dat Hij als de waarheid, hen op dien weg zal onderwijzen, raad geven en leiden; en het leven, het geestelijk leven in hunne harten uitstort, tot een onderpand van het

Digitized by Google

hemelsche leven, ja! het eeuwig leven in het huis zijns Vaders, volkomen zal deelachtig maken.

ô Hoe dierbaar is dan dit antwoord des Heeren voor u kinderen Gods, terwijl gij nog uitwoont van den Heere. Gij behoeft niet te treuren als degenen, die geene hoop hebben, hoe smartelijk en donker ook Gods wegen met u zijn; hoe diep ook de kracht der verdorvenheid u soms nederdrukt; hoe bedroevend het gemis van uwen Heer u zij; hoe lang u de reis valle door het land uwer vreemdelingschap; uw troost zij: daar komt een einde aan uw leven op aarde, het einde van uw pad zal heerlijk en zalig zijn; de Heere wacht u aan het einde van hetzelve; Hij zal uw sterfbed met zijne heilige Engelen onzigtbaar omringen, en bij den laatsten zaik uwen geest brengen in het huis zijns Vaders. Amen.

Nazang Ps. 118:11.

Digitized by Google

Digitized by Google

HET GETUIGENIS VAN DEN GEEST.

Voor. Ps. LI : 4, 6.

«*Ai! geef mij weêr gewenschte zielevreugd.*» — Zoo bad de man naar Gods harte, na diepen val, toen hij, uit zijnen doodelijken sluimer opgewaakt, tot zich zelven was gekomen. — Zoo mag hij gebeden hebben, telkens als zijne gemoedsrust gestoord was en hij rouwe bedreef over verberging van 's Heeren aangezigt.

«*Ai! geef mij weêr gewenschte zielevreugd.*» — Zoo heeft nog steeds ieder kind van God te bidden, dat het licht van Gods vriendelijk aanschijn mist, en somber en treurig zijn pad bewandelt.

Nu ja, ware zielevreugd is eene gewenschte zaak, gewenscht en zeer begeerd van die ze eenmaal heeft mogen smaken! Wiens geest verheugd is in God, wat kan hij grooter, wat dierbaarder verlangen.

Te regt begeert de dichter ze van den Hooge, en hij deed het niet te vergeefs. De Allerhoogste, die hem zoo menigmaal verhoord en uitgeholpen had, heeft ook in dezen zijn aangezigt niet afgewezen! ô Toen kon David weêr huppelen, toen zich weêr verlustigen in zijnen getrouwen en genadevrijken Ontfermer!

Zoo ook de ziel, die, uit hare benaauwdheden en angsten gered, weêr vrij en ruim mag adem halen. — Zoo de ziel, die, lange misschien tusschen weinig hoop

Digitized by Google

en groote vreezen verkeerd hebbende, eindelijk verzekering ontvangt van haar aandeel aan de genade en het kindschap Gods.

Ik wensch over deze weldaad der vrije genade een woord in dit uur tot u te spreken, naar aanleiding van eene Apostolische uitspraak, die u aller aandacht waardig is.

Zij de Geest Gods in het midden der Vergadering! en ruische zijn' adem in onze harten, gelijk een zachte zomerwind heen ruischt door de dalen!

Rom. VIII: 16.

„Dezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn."

Gewigtig woord: *« dezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn!»* Dubbel ons aller aandacht waardig!

Komt, laat ons, in de 1e *plaats, wel trachten te verstaan, wat de Apostel zegt.*

De man Gods is bezig geweest met de uitnemendheid van de voorregten der geloovigen te roemen, inzonderheid hunne verlossing van de verdoemenis en vrijmaking van de wet der zonde. Hij ging voort, de dienaar van Christus, met de geloovige Romeinen te vermanen, dat ze toch voortaan, als zijnde zoo hoog beweldadigd, naar den Geest wilden wandelen, niet naar het zondige vleesch. Hij bedient zich, ten einde deze opwekking te

Digitized by Google

algemeener ingang te doen vinden en te sterker klem te verschaffen, van verscheidene drangredenen, in het 5 vs; verder van een geestelijk karakter, dat zich eigenaardig door geestelijke gezindheden kenmerken moet, in tegenoverstelling aan den vleeschelijken mensch; die vleeschelijk gezind is, in vs. 6 en 7; van het droevige gevolg van een vleeschelijk leven, dat volgens vs. 8 Gode niet kan behagen. Hierop komt de Apostel nogmaals in het 12 en 13 vs. terug en toont aan, dat geloovigen schuldenaars zijn. Schuldenaars? Ja! En Wien? Niet den vleesche, om naar den vleesche te leven. Die naar den vleesche leeft, sterft. Maar schuldenaars zijn ze aan den Geest, om door den Geest de werkingen des ligchaams te dooden en te leven. Dit dringt de Apostel op nieuw aan in vs. 14 en 15, bewerende, dat die hieraan beantwoorden, het ware merkteeken dragen van hun Goddelijk kindschap, nademaal de Geest, die in hen is, geen Geest der dienstbaarheid is, geen knechtelijke geest, die schrik en angst verwekt voor God, maar een Geest der aanneming tot Kinderen, door welken zij vrijmoedig tot God « Abba, Vader! » zeggen.

Hoe? Een zondaar God zijn Vader noemen? Zou dat geene roekeloosheid zijn, die alle palen te buiten treedt?

De Apostel lost deze bedenking op in onzen tekst: « *dezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.* » Zeker, getuigt de Geest zelf het, dat wij kinderen zijn, dan mogen zij ook tot God als tot hunnen Vader gaan met kinderlijke ootmoedigheid. Maar ook die kinderlijke betrekking, waarin zij van nu voortaan staan, verbiedt hun naar den vleesche te leven en dringt hen krachtig, om door den Geest hunne zonden te dooden.

« *Dezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kin-*

Digitized by Google

deren Gods zijn, » staat er. Wij bepalen ons tot dit woord. « *Wij zijn kinderen Gods*, » zegt de Apostel. De man Gods zegt dit met grond en met waarheid van de geloovigen, waaraan hij schrijft, gelijk hij hen met waarheid, in de inleiding van zijn' brief, « geliefden Gods, gezoepene heiligen » genoemd had, « wier geloof verkondigd werd in de geheele wereld. » Hij mogt het zeggen, met insluiting van zich zelven, « *wij zijn kinderen Gods*, » niet minder dan hij te voren schreef van « zijn verlangen, om mede vertroost te worden onder hen, door het onderling geloof, zoo het hunne als het zijne. » Wie zal de zalige gewaarwording beschrijven, die het gemoed des Apostels doorstroomde, toen hij schreef: « *wij zijn kinderen Gods*, » hij ook « een kind Gods, » die te voren was een Godslasteraar, een vervolger, een verdrukker! Hij en de geloovige Romeinen te zamen nu niet meer « kinderen des toorns, » als de ongeloovigen, maar « kinderen Gods; »

Dat God « de algemeene menschen-Vader » zijn zon, is het lievelingsstelsel der wereld nu geruimen tijd geweest. 't Is goddeloos en gevaarlijk beide. *Goddeloos*, omdat het de duidelijke leer des Bijbels wederspreekt; omdat het mede bewijs levert van den hoogmoed onzer natuur, die zich niet vernederen wil, en in de hel nog volhouden zal: « wij zijn kinderen Gods; » en omdat het God verlaagt tot de diepste laagte van een onnoozel Wezen, dat ook de gruwelijkste ongeregtigheid nog goed zal noemen. Maar ook zoo *gevaarlijk* is het. Die een stelsel, zoo gruwelijk als dit, kunnen toegedaan zijn, kunnen onmogelijk aan eeuwige straffen na dit leven gelooven, terwijl hun weêrzin tegen alle oude, zuivere Bijbel-waarheid meer en meer opgewekt wordt, om eindelijk met

Digitized by Google

de oude en nieuwe vindingen van het menschelijke verstand ten gronde te zinken.

Wat dan? De Bijbel leert mij, dat ik wedergeboren moet zijn, dat ik een waar zaligmakend geloof moet hebben, zal ik mij het kinderregt aanmatigen mogen. In het verband onzer tekstwoorden vs. 14 maakt de H. Apostel uitdrukkelijk eene bepaling. Zijn daar *alle* menschen kinderen Gods? Neen, maar « *zoo velen* als er door den Geest Gods geleid worden. » En hoe staat het in onzen tekst? « *Gods Geest getuigt met onzen geest*, dat wij kinderen Gods zijn. » Daar moet dus vooraf iets geestelijks, goddelijks in ons plaats hebben, zullen wij kinderen genaamd kunnen worden. En dit noemt de tekst « getuigenis van Gods Geest met onzen geest. »

« *Dezelfde Geest getuigt met onzen geest.* » Wie is *dezelfde* Geest? De Geest, dien de Apostel in het vorige vs. omschreef als « den Geest der aanneming tot kinderen, » in het 14 vs. als « den Geest Gods, » in vs. 11 als « den Geest desgenen, die Jezus uit de dooden opgewekt heeft; en waardoor Hij de sterfelijke ligchamen der geloovigen eenmaal zal levendig maken. » Dezelfde dus, die elders heet « de *Heilige Geest* » de aanbiddelijke derde Persoon in het eeuwig eenvoudig Wezen Gods.

Maar daar is nog een andere geest, *de geest* der geloovigen, daarom *onze* geest genoemd in het tekstwoord. 't Is het herboren beginsel in hen, anders gehecten « inwendige mensch, » « nieuwe mensch, » dat zelfde beginsel, waarvan getuigd wordt, dat het tegen het vleesch begeert.

Met dezen geest der geloovigen nu *getuigt de Heilige Geest. Getuigen* is verklaren, verzekering geven aan eenige waarheid. Het zijn niet alleen menschen, die geroepen worden om te getuigen, maar de drie Goddelij-

Digitized by Google

ke personen getuigen ook. In 't bijzonder getuigt *de Heilige Geest* aangaande het kindschap der geloovigen, en geeft er verzekering van. Wanneer wij zullen gezien hebben, *hoe* Hij dat doet, mogen wij den tekst voor toegelicht achten.

« Hij getuigt *met* onzen geest.» Dit *met* is in het Grieksch aan het werkwoord *getuigen* vastgebonden, zoodat het een zamengesteld werkwoord is. *Medegetuigen* zouden wij zeggen. (1) Het woord *geest* heeft dus geen voorzetsel, maar staat in den derden naamval, dien het werkwoord regeert, zoodat ge, volstrekt letterlijk vertalende, zoudt moeten lezen: « Hij,» (t. w. de Heilige Geest) « *getuigt mede aan onzen geest.* »

Met zoo te schrijven, wil de Apostel ons doen gevoelen, dat de Geest Gods den geloovigen zoodanig getuigenis geeft, dat, onder zijn invloed, onderwijs en leiding, hun geest aangaande hunne aanneming tot kinderen geen twijfel meer voedt. Indien toch het getuigenis des Heiligen Geestes niet voorging, de geest der geloovigen zou hun dit geloof van zelf niet verschaffen. (2) *Op die wijze* dan getuigt de Heilige Geest met hunnen geest, dat zij kinderen Gods zijn.

Dubbel gewigtige uitspraak des Apostels! *Wij willen, naar aanleiding hiervan, in de 2c. plaats, opzettelijk het getuigenis van den Geest Gods in nadere overdenking nemen.* Getuige de Geest luide onder ons!

Wij overdenken — de natuur van dit getuigenis; — de

---

(1) Dat dit woord niet altijd eene samenstemming van meerdere getuigenissen onderstelt, mag blijken uit Rom. II: 15 en IX: 1.

(2) Verg. Calvijn t. d. p.

Digitized by Google

waarheid er van; — de hooge noodzakelijkheid en — belangrijkheid.

De natuur van dit getuigenis allereerst. Wat en hoedanig is het getuigenis des Heiligen Geestes, waarvan wij hier spreken?

Wat het niet is, willen wij met een enkel woord vooraf herinnerd hebben. Het getuigenis des Heiligen Geestes is niet eene stem, onmiddellijk uit den hemel tot mij gericht, die mij hoorbaar toeroept: «gij zijt een kind Gods.» Het behaagt God niet meer, zich alzoo onmiddellijk te openbaren, nadat Hij in zijn Woord tot ons spreekt door zijn' eigen' Zoon niet minder, dan door Apostelen en Profeten. Het getuigenis des Heiligen Geestes heeft ook niets gemeen met het gevoelen dier menschen, die de bedriegerijen van den Duivel of van hun eigen dikbloedig gestel voor aanblazingen houden van den Heiligen Geest en de Schrift voor een' doode letter, aan kinderen gegeven, maar onbruikbaar voor volwassenen.

Het getuigenis des Heiligen Geestes is intusschen ook niet het Woord, zoo als het spreekt tot alle menschen, die het lezen. Het spreekt en doet in alles der waarheid hulde, maar hoevelen, die het of niet verstaan, of niet gelooven, tenzij de Geest Gods het hun verstaan of gelooven doet.

Wat mag het getuigenis des Heiligen Geestes dan zijn?

De zaak is eenvoudig, M. H! 't Is eene verklaring van den Heiligen Geest door het Woord aan ons gemoed, dat wij kinderen Gods zijn, met dien gevolge, dat wij er ons van verzekerd houden.

En nu rijst de belangrijke vraag: «hoe de Heilige Geest dit verklaart en hiervan verzekert?»

Hoe verklaart en verzekert de Heilige Geest den gelovige van zijn kindschap? Hij doet het door het

Digitized by Google

Woord; het beschreven Woord, dat hier voor mij ligt, het Woord, door Hem zelven ingegeven. Maar hoe doet Hij het?

Stelt U dan voor een wedergeboren mensch, die twijfelt omtrent zijne begenadiging en kindschap, wien zijne twijfelingen beroeren, en die smacht naar verzekering. Die mensch leest, hoort of overdenkt Gods Woord. Hij ziet er uit, «dat God liefde is.» Hij vindt die liefde treffend gehandhaafd in de overgifte des Zoons Gods, om voor zondaren te voldoen aan het regt. «Maar,» vraagt terstond zijn twijfelmoedig hart, «ben ik, ik een voorwerp van die liefde?» Is nu des Geestes tijd gekomen, om dezen twijfelmoedige te verblijden, dan betuigt en verzegelt hem de Heilige Geest inwendig in het harte, dat God in Christus hem lief heeft, zoodat zijne twijfelingen zijn opgeheven, en hij zich op Gods trouw voor tijd en eeuwigheid verlaat.

Stelt u nogmaals een wedergeboren mensch voor, vol twijfelingen en vreezen, maar naar verzekering smachtende. Hij bepeinst de groote en dierbare beloften. Hij staat verwonderd, maar durft niet gelooven, dat één toezegging voor hem is. Ze zijn hem te groot, alsof minderen hem redden konden. Hij zelf is zoo onwaardig, alsof het heil voor waardigen in zich zelven was weggelegd. Hij 'durft inzonderheid' niet gelooven de belofte der aanneming tot kinderen. Maar de Geest behoeft hem slechts inzien in het geheel vrije van de genade te geven, zoodat zijn werkheilig beginsel zwicht, en hem daarbij te betuigen: «God wil *uw* Vader zijn,» ô dan aanbidt hij, en roept uit: «Abba, Vader! zie daar Uw kind.»

Stelt u nog eenmaal een waarlijk wedergeboren mensch voor, vol bekommering omtrent zijn eeuwig belang,

Digitized by Google

uitziende en verlangende naar rust. De kenmerken der genade, in het Woord voorhanden, komen hem onder de aandacht. Hij vraagt zich zelven, of ze in hem gevonden worden? Hij drukt op het kenmerk van kindschap in het tekst-kapittel genoemd, «zoo velen als er *door den Geest Gods geleid worden*, die zijn kinderen Gods.» Hij keert er mede tot zijn hart, hij vergelijkt, en wat vindt hij? Ach! zoo groote ongelijkvormigheid, dat hij veel ligter zou durven staande houden, dat hem het kenmerk ontbreekt, dan te gelooven, dat hij het bezit. Daar komt de Geest, verlichtende zijn oog; hij weet de dingen, die hem van God geschonken zijn, maar ook, dat een kind des toorns een kind van God geworden is.

Op deze of soortgelijke wijze verzekert de Geest den geloovige van zijn kindschap. Maar de Geest is niet gebonden M. H! Hij doet en werkt, zoo als het Hem behaagt. Het is meermalen gebeurd, dat Hij eene ziel plotseling uit hare angsten en benaauwdheden opbeurde, door haar dermate met zijne werkingen te voorkomen en te vervullen, de uitlatingen der Goddelijke liefde zoo rijk in het hart uit te storten, de liefelijkste vertroostingen zoo mild te genieten te geven, dat de krachtigste verzekeringen de plaats innamen van allerlei bedenkingen der twijfelzucht en der diepe moedeloosheid. Ô In zulke zielen getuigt Hij in die zalige tijden zoo veelvuldig van haar Goddelijk kindschap, dat hun vrede, hunne blijdschap, hunne liefde door den Heiligen Geest, als bij beurte, ja gelijktijdig, getuigenis geven aan het harte: «gij zijt kinderen Gods; God in den hemel is eeuwig uw Vader!»

Ziedaar iets aangaande de natuur van dit getuigenis

Digitized by Google

des Geestes. *Wij overdenken, ten andere, de waarheid er van.*

De waarheid van dit getuigenis, waartoe dit? Waarom zou het niet waar zijn, gelijk alle andere waarheid waar is? 't Wordt van zoo velen bespot, en van zoo vele beste Christenen wordt het tegengesproken. Maar dat het bespot wordt, dunkt mij, bewijst eerder *voor* dan *tegen* de waarheid. Men ziet geen kans, om het oppervlakkig, veel minder grondig, te wederleggen, en toch zich uit vijandschap niet gevangen willende geven, neemt men ligt tot spot de toevlugt. Maar gij noemt *beste Christenen*, die het wederspreken. Ik bid u, laat er dat *beste* toch af. Ik houde het in waarheid voor menschen, die niets van het wezenlijke Christendom weten, noch van de leer, noch van de praktijk. Ze zijn gedoopt, ja! maar die bloot uitwendige handeling zal toch wel den waren Christen niet maken? Ze zijn misschien kerksch en weten wel te leven. Maar is de man, die eens ter kerk komt, en zich op wellevendheid toegelegd heeft, daarom al een best Christen? Wat gaat u derhalve het wederspreken van die lieden aan, al was ook hun getal als het zand der zee?

Maar men spot en wederspreekt dan toch? Is het misschien eene ongerijmdheid in zich zelve, «dat Gods Geest mede getuigt aan onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn?» Zoo ja, dan moet men kunnen bewijzen, óf, dat er in 't geheel geen Heilige Geest is, óf indien Hij er is, dat Hij noch werken noch getuigen kan; óf eindelijk, dat alle werking van den Geest op andere geesten onder de onmogelijkheden behoort. Maar indien men deze drie dingen niet bewijzen kan, men ga heen en schame zich, dat men zaken tegenspreekt, daar men letterlijk geen verstand van heeft, en late zich eerst beter onderrigten.

Digitized by Google

Maar het is misschien strijdig met de Bijbel-leer, of met eene gezonde uitlegging des Bijbels, dat men, « het getuigenis van den Geest Gods met onzen geest » voor waar houdt en aanneemt? Dat ook wel niet, geloof ik. Want, vooreerst, mijn tekst is een Bijbel-tekst niet alleen, maar ook een Apostolisch Woord, den geloovigen tot vertroosting en opwekking toegediend, dus Bijbel-leer. En staat er niet duidelijk: « dezelfde Geest getuigt met onzen Geest, dat wij Gods kinderen zijn? » Maar de uitlegging? T! Uitleggen is niet een' anderen zin aan de woorden hechten, dan dien ze natuurlijk hebben; uitleggen is niet verdraaijen, maar eenvoudig den eigenlijken en natuurlijken zin ontvouwen, bloot leggen. Eene uitlegging dus, die gezond zal kunnen heeten, zal u, evenzeer als de woorden der Schrift, van een getuigenis des Heiligen Geestes spreken.

En wat getuigt Hij nu? Gelijk het waar is, dat Hij getuigt, zoo waar is ook hetgeen Hij getuigt. Hij betuigt en verzekert den geloovigen, dat ze kinderen Gods zijn. Indien Hij dit den ongeloovigen en onbekeerden betuigde, zoo zou zijn getuigenis niet waar zijn, maar Hij betuigt het den geloovigen, en die zijn, om Christus wil, kinderen Gods geworden. God zelf heeft hun plegtig het kindschap beloofd: « Ik zal ulieden aannemen, » sprak Hij, « en Ik zal u tot een' Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn! » En Johannes roept te dier oorzake uit: « Ziet, hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk, dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden. »

Maar wordt de waarheid van dit getuigenis wel werkelijk ondervonden? Met andere woorden: zijn er geloovigen, die genoegzaam bewijs kunnen geven, dat Gods Geest hen van hun kindschap heeft verzekerd?

Digitized by Google

van dit getuigenis niet, dat bekommerde Christenen, die waarlijk zich zelven veroordeelen en alleen op Jezus zien, maar deze inwendige verzekering missen, buiten de genade zijn? Neen, dat volgt er geenszins uit. Zij missen ook deze inwendige verzekering niet ten eenenmale; maar veel werkt in hen zamen, waardoor zij ze niet wel onderscheiden, en dus ook niet vrijmoedig God hunnen hemelschen Vader noemen kunnen. Maar, dit mogt uit ons gezegde teregt als gevolg worden afgeleid, dat een ieder wedergeborene naar sterker verzekering heeft te staan, tot dat hij door het getuigenis des Heiligen Geestes aan zijnen geest vrijmoedig zeggen durft: «ik ben een kind Gods!»

Inderdaad een geloovige kan geene te sterke gezetheid hebben op het getuigen van den Geest Gods, want gelijk het noodzakelijk is, *zoo belangrijk is het en dierbaar.* Komt, *dat we de belangrijkheid nog, ten vierde, overdenken.*

Ik noem het getuigen van den Heiligen Geest belangrijk om den Persoon, die getuigt; niet alleen zoo zeer, omdat Hij een getrouw en waar getuige is, maar, omdat Hij, getuigende met onzen geest, zeker in ons hart intrek heeft genomen, om het eeuwig tot zijne woonstede af te zonderen, en toe te bereiden voor den hemel. ô Welk eene verwaardiging voor den armen zondaar, den Heiligen Geest in zich te hebben, zijn Tempel te zijn! Eene woonstede des Duivels is geworden eene woonstede Gods!

Ik noem het getuigen van den Heiligen Geest belangrijk om het getuigenis zelve. 't Is voorwaar geene geringe zaak, een kind Gods te zijn, en daarvan zekerheid te ontvangen. David mogt te regt zeggen tot de gezanten Sauls, die hem aanzochten: «is dat ligt in

Digitized by Google

nlieder oogen, des Konings schoonzoon te worden, *daar* ik een arm en veracht man ben?» Maar hoe onvergelijkelijk veel grooter is het niet, God zijn Vader te kunnen noemen, en al de voorregten aan het Goddelijk kindschap verbonden, te mogen deelen!

Belangrijk is het getuigenis van den Heiligen Geest niet minder om de geduurzaamheid. Het is niet maar eenmaal, dat Hij getuigt, om het daarna nooit weder te doen; maar Hij wil zijne stem inwendig telkens weder laten hooren, opdat de geloovige niet slechts gisteren wiste, hoedanig de betrekking was tusschen den Heere en tusschen Hem; maar opdat hij het ook heden wete, dat de Allerhoogste in genade aan hem denkt. ô Zalig, die den Geest niet opzettelijk bedroeft, hij wordt *menigmaal* verzekerd!

Zoo is dan het getuigenis van den Geest Gods ook belangrijk, om zijn rijke en gewenschte vrucht. ô Hoe ontneemt het de ziel hare twijfelingen en moed benemende gedachten allengskens! Hoe brengt het te weeg, dat de blijdschap des Heeren hare sterkte wordt en hare vertroostingen worden vermenigvuldigd! Het geeft vele vrijmoedigheid tot den Heere en voor de menschen! Het doet roemen in de verdrukking en in droefenissen verblijd zijn. En, wat niet het minst geacht moet worden, de Christen, hoe meer verzekeringen aan zijn hart, hoe meer lust hij heeft tot dooding van de werkingen zijns ligchaams, om Gode alleen en geheel te leven! —

M. H! Wij mogten het getuigenis des Heiligen Geestes overdenken. Maar wat is eene bloote beschouwing ook der dierbaarste waarheid? De beschouwing is onmisbaar, gelijk de grondslag onmisbaar is voor het gebouw. Doch gelijk de grondslag op zich zelven niets is,

Digitized by Google

zoo ook de beschouwing niet, zonder eene op haar steunende ondervinding en beoefening. *Het is hierom, dat ik met eenige toepasselijke aanmerkingen tot uwe harten kom.*

Is het getuigenis van den Heiligen Geest waarheid, dat dan niemand het voortaan wederspreke.

Ja! waarheid is het getuigenis van den Geest. De Bijbel, die hier voor mij ligt, leert het; al wie meer dan bloot ziel-mensch is, ondervindt het, en waar ware verlichting des verstands is, daar wordt erkend en bevestigd, niet alleen dat geesten op geesten werken, maar ook dat hooger Geest, dat de eeuwige Geest Gods tot de geesten van menschen spreekt, en hun van die dierbare heilvolle waarheid verzekering geeft.

En wij, of iemand in ons midden zou het durven wederspreken? Ach! onverstand slechts zou hem verleiden! of, indien geen onverstand, zijn boos ongeloovig harte zou het doen! IJsselijk denkbeeld! Ja! ijsselijk denkbeeld, om dat de overwogene stof van hoogste teedere geaardheid is, en de wederspraak zelve zoo ligt tot een kwaad leidt, waarvan de gezegende Heere Jezus gezegd heeft, dat het niet vergeven wordt. Het bloed des kruises reinigt van *alle* zonden, één echter uitgezonderd, daarvan reinigt het niet! M. H! het is de lastering des Heiligen Geestes. «Alle zonde,» zeide Jezus, «en lastering zal den menschen vergeven worden; maar — de lastering tegen den Geest zal den menschen niet vergeven worden. En zoo wie eenig woord,» zeide Hij, «gesproken zal hebben tegen den Zoon des menschen, het zal hem vergeven worden; maar — zoo wie tegen den Heiligen Geest zal gesproken hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende.» (1) Tot dit onvergeeflijk

(1) Matth. XII: 31, 32.

Digitized by Google

kwaad leidt de wederspraak van 't geen wij u verkondigd hebben, en daarom, men hebbe medelijden met zijne ziel, en wederspreke niet meer!

Doch niet te wederspreken is niet genoeg; de zaak, die ik u verkondigde, moet hartelijk toegestemd en ondervonden worden.

Daar zijn hier, die niet wederspreken. Ik bedoel hoorders, die, óf uit zucht voor gemak, óf door onderwijs en opvoeding, de waarheden waarheid laten, of ook zelfs voor de waarheid, was het noodig, zouden strijden, zonder echter de vrijmakende, heiligende, vertroostende kracht er van te kennen, en daarom met hun hart aan zonde en wereld blijven vastgehecht.

M. V! Gij doet wel, dat ge niet wederspreekt en lastert, maar ge hebt meer noodig dan dit, om te zijn tot prijs van Gods heerlijkheid, en het voorregt te deelen der kinderen Gods. De zaak maakt op uwe hoogste ingenomenheid aanspraak, op de toestemming van uw gansche hart, eene toestemming, die zich op eigene ervaring beroept. — Zonder de dadelijke ondervinding van het getuigenis des Geestes aan onzen geest geen zaligmakend geloof, geen geest der aanneming tot kinderen, geen vernieuwing des harten tot echt kinderlijke vreeze. Zonder de dadelijke ondervinding bijgevolg van het getuigenis des Geestes geene zaligheid! Verwondert u niet, want hoe zoudt ge een kind Gods zijn, zoolang de Geest het u niet zegt? Op zijn getuigenis alleen valt hier staat te maken, want Hij alleen weet, wie Hij heeft wedergeboren, en met het geloof begiftigd, en tot den rang der kinderen Gods verheven!

Het komt hier dan aan op de eigene ondervinding. Gelijk iemand ondervinden moet, dat het woord Gods

Digitized by Google

de waarheid is, waar het zegt, « dat alle boosheid uit het harte des menschen voortkomt, » en waar het zegt, « dat Jezus Christus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken, » alzoo moet hij de ondervinding hebben van het getuigenis des Heiligen Geestes. —

Die het niet ondervonden heeft, dringe zich dan niets op, maar late zich liever van zijn' toestand overtuigen.

Niet te wederspreken is ongenoegzaam, M. H.! maar gevaarvol is het, zich op te dringen wat men niet kent. Helaas! die het doet, bedriegt jammerlijk zich zelven; hij bedriegt zich niet in eene zaak van ondergeschikt belang, maar van het hoogste belang, die in onmiddellijk verband staat met zijne behoudenis. Gij dan, die niet bevindelijk weet van het getuigenis des Heiligen Geestes en daarvan geene rekenschap geven kunt, laat uw eigen hart u niet verleiden. Of heeft uw geest het getuigenis des Heiligen Geestes waarlijk gehoord en verstaan? Maar dan weet ge noodzakelijk van ellende, van ellende niet alleen, maar van uitzien naar den Heere Jezus en van vlugten tot Hem, van een inzijn in Christus, waarvan in het 1e vs. van ons tekstkapittel spraak is, en van eene wet des Geestes des levens in Christus Jezus en van een inwonen van den Geest Gods in u, waardoor ge Christus toebehoort, volgens het 2e en 9e vs. Hoe? weet ge daar niet van? En ge zoudt meenen het getuigenis des Heiligen Geestes verstaan te hebben?

Ei, laat u overtuigen. Want die overtuigd wordt van zijn gemis, terwijl het de genade-tijd nog is, kan hetgeen hij mist nog verkrijgen, gelijk het geschreven staat: « die dorst heeft kome, en die wil, neme de wateren des levens om niet! » Ik denk aan de dwaze maagden in de gelijkenis. Hadden zij in tijds naar goeden raad geluisterd, zij hadden niet noodig gehad olie te gaan koo-

Digitized by Google

pen, toen het geroep gehoord werd te middernacht: «ziet, de bruidegom komt, gaat uit hem te gemoet;» en zij hadden daarna de deur niet gesloten gevonden. Spiegelt u aan haar, en wacht niet tot middernacht, maar zoekt olie in uwe vaten te hebben met uwe lampen, en — de Geest Gods zal in waarheid met uwen geest getuigen, dat de toorn is afgekeerd; dat ge dus niet meer zijt kinderen des toorns, maar kinderen Gods.

G! *die dit getuigenis ondervonden heeft, maar het niet duidelijk weet te onderscheiden, dien zij het vurig om klaarder ondervinding te doen.*

Gods Geest getuigt met alle geloovigen, dat ze kinderen Gods zijn. Maar niet alle geloovigen zijn evenzeer begenadigd, niet even bevestigd in 't geloof. De Schrift spreekt van schapen niet alleen, maar ook van zooglammeren, van eiken-boomen der geregtigheid niet alleen, maar ook van gekrookte rietstaven; niet alleen van groot en sterk, maar ook van klein en zwak geloof. Daar zijn er, dien de Heere vijf talenten gaf, maar ook die er slechts twee ontvangen hadden. De laatsten hebben het getuigenis des Heiligen Geestes zoowel als de eersten, maar zij weten het niet zoo klaar te onderscheiden. Wolken van twijfeling benevelen telkens hunnen hemel, en stormen van aanvechting jagen hun vervaardheid aan; of zij verwachten iets buitengewoons, waar hemel en aarde van bewogen worden, en de stem des Geestes, die door het Woord tot hen spreekt, nemen zij minder ter harte.

Gij hebt klaarder onderscheiding noodig, en uw verlangen strekke zich sterk daarheen. Waarom? Vraagt niet waarom? Dit verlangen moet het bewijs voor u zelven en voor anderen zijn, dat ge leeft, dat de Geest getuigt, dat de Geest in u is. Een kind verlangt jongeling, een jongeling man en vader te worden; 't zou on-

Digitized by Google

natuurlijk zijn, waar dit niet alzoo plaats greep.

Hier komt bij, dat een begenadigde, besef ontvangen hebbende van het gewigt der eeuwigheid, onmogelijk rusten kan, voor dat hij zeker weet, dat het tusschen God en zijne ziel goed staat voor de eeuwigheid.

Maar hoe zult ge tot klaarder onderscheiding komen?

Ô Laat ons vasthouden de waarheid, dat « het God is, die alles in allen werkt, » en dat van ons pogen geene verwachting is. Maar laat ons ook vasthouden, dat God alles werkt, en werken wil, door zijn Woord; door dat Woord, dat ons de merkteekenen der kinderen Gods niet alleen aanwijst, maar ons ook gebiedt te gelooven, en dat God de Vader zijn wil van arme zondaren, als een God van liefde in Christus, en dat al zijne beloften in Christus, ook voor de onwaardigsten, ja en Amen zijn, Hem tot heerlijkheid. Ô Die zich, biddende om den invloed des Heiligen Geestes, aan dat Woord houdt, als een onbedriegelijk en onveranderlijk Woord, die zal eenmaal de stem des Geestes in zijn binnenste duidelijk verstaan en weten met volle verzekerdheid, dat hij een kind Gods is. Het zal dien beminnaar van Gods Woord en Geest vergaan, als eenmaal den jongen Samuel, die bij de eerste, tweede en derde roeping, wel de stem des Heeren niet kende, maar ten vierden male geroepen zijnde, op het onderrigt van Eli riep: « spreek, Heere! want uw knecht hoort. » (1)

Die deze genade deelen onder u, hebben hun voorregt zeer te waarderen.

't Is eene zeer groote genade, G! die u gegeven is van den Heere. Gij hebt niet alleen den Geest, met

(1) 1 Sam. III: 1-10.

Digitized by Google

alle andere geloovigen, in u wonende, tot een onderpand uwer toekomende erfenis; maar Hij heeft zijne stem in u verheven, en gij mogt die vertroostende stem herkennen. De Geest der aanneming tot kinderen, niet de geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze, maar de Geest der aanneming tot kinderen woont in u, en getuigt in het binnenste van u. En wat getuigt Hij? Hij getuigt en verzekert u, dat ge zonen en dochteren Gods geworden zijt. Wanneer een magtige der aarde zich het lot aantrekt van een armen wees en hem tot kind aanneemt, dat wordt van allen voor iets groots geacht; maar — hoe onbegrijpelijk veel grooter is het, een kind te zijn van den levenden God! Daarom roept Apostel Johannes uit in verwondering: «Ziet, hoe groote liefde ons de Vader gegeven heeft, dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden!» Maar wat is er ook niet aan dat Goddelijk kindschap verbonden! Daarom volgt er op ons tekstwoord: «en indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus!» En van deze dingen *heeft* de Geest niet slechts getuigd eenmaal, om het later niet weêr te herhalen; maar telkens wil Hij op nieuw getuigenis geven aan uwen geest, opdat ge heden zoowel als gisteren verzekering hebben moogt, verzekering van uw kindschap, om met vrijmoedigheid telkens tot God als tot uwen Vader te gaan, en in zijnen naam, en in zijne kracht, de werkingen uws ligchaams te dooden. O! Wat is groote genade, aan diep onwaardigen verheerlijkt, indien dit het niet is?

Gij zijt geroepen van nu aan, om dit onschatbaar voorregt op hoogen prijs te stellen. Komt, dat ik u nog herinnere, hoe ge van deze uwe waardschatting hebt te doen blijken. Ge hebt er van te doen blijken, door den

Digitized by Google

Geest in u te laten wonen; met andere woorden: door uwe ligchamen en zielen aan te merken als tempelen van den Heiligen Geest, die ge niet voorbedachtelijk door zondig bedrijf of verzuim moogt verontreinigen, en, door gedurig met David te bidden, « dat de Heere zijnen Heiligen Geest niet van u neme. » — Door den Geest in u te laten werken, en Hem door uwe achteloosheid, door onverloochendheid, door ijdele overleggingen niet te bedroeven. — Door in verzoeking en strijd, in aanvechting en duisternis zijne inwoning niet alleen niet te miskennen, maar Hem te smeeken, dat Hij zijn getuigenis aangaande uw kindschap vernieuwe, en u op nieuw verzekere, dat God in Christus uw Vader is. — Voorts door een kinderlijk bestaan en leven in 't gemeen, opdat uw geest van blijder harte instemme met het getuigenis, dat de Geest getuigt. — Door eindelijk de natuur van dit getuigenis voor anderen te ontvouwen, opdat ze het onderscheid weten tusschen hetgeen de Heilige Geest en een eigen geest, een geest der dwaling getuigt. Zoo zult ge de waarheid van dit getuigenis, en de noodzakelijkheid, en de dierbaarheid tevens verkondigende, regt van de waardschatting van uw voorregt doen blijken. Ge zult, dus doende, wel den smaad der wereld niet ontgaan, want de natuurlijke mensch begrijpt de dingen niet, die des Geestes zijn; maar uw hart zal zich verblijden, en niemand zal uwe blijdschap van u nemen.

Geloovigen! te zamen zijt gij kinderen Gods; en door kindschap erfgenamen. Hebt malkander hartelijk lief. Laat het Woord uws Heeren diep geschreven staan in uwe harten: « hieraan zullen zij allen bekennen, dat gij mijne discipelen zijt, zoo gij liefde hebt onder elkander. » Amen! —

Nav. Gebed des Heeren, vs. 1 en 2.

Digitized by Google

DER GELOOVIGEN GEDURIGE VERZUCHTING.

Voorz. Ps. XLIII: 3, 4.

VOORAFSPRAAK.

M. H.! Er zijn vele geloovigen, die gedurig over hunnen toestand plegen te klagen. Wie zal dit hun ten kwade duiden? Deze aarde, --- is zij niet een dal van tranen? En de allerheiligsten, zoo lang zij hier leven, hebben maar een klein beginsel dier gehoorzaamheid, die zij Gode schuldig zijn. Daarenboven zij zien zich telkens bezoedeld door de zonde, die de rust der ziel verbant; de gemeenschaps-oefening met God in Christus stoort; — de zonde, om welke te boeten, Jezus Christus aan het hout des kruises moest sterven.

Dat zij klagen! — Maar vooral aan Hem, aan Wien men alles klagen kan; dien men nimmer met zijne klagten vermoeit; die zich over klagenden ontfermt; --- aan God, die eenen Hoogepriester verordende, in Wiens naam, en met beroep op Wien, men vrijmoedig mag toegaan tot den troon der genade, om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden, ten einde geholpen te worden ter bekwamer tijd.

De Bijbel leert ons ontboezemingen kennen, van welke zich de geloovigen, bij het uitstorten van hun hart voor den Heere, gaarne bedienen.

Digitized by Google

Eene derzelve wensch ik te dezer ure met u te overwegen. Mogt het ons ten zegen zijn! Bidden wij daartoe om den levenwekkenden Heiligen Geest!

Tekst: *Hooglied I: 4e.*

„Trek mij, wij zullen U naloopen."

M. H. Dus luidt *der gelooyigen gedurige verzuchting*; zoo spreken zij telkens in hunne harten, al bewegen zich hunne lippen niet. Daar leven is, daar is beweging, en daar is voorzeker geen leven, waar die bede niet bij tallooze herhaling de innigste taal der ziele is. Er is niemand in den hemel, die hier niet leerde roepen: « *Trek mij, wij zullen U naloopen.* »

Gewigtig onderwerp derhalve, hetgeen wij heden te behandelen hebben. Och! dat ik mogt spreken, gij moogt hooren met die verzuchting in het hart!

Overwegen wij:

I Wie in den tekst spreekt en tot wien gesproken wordt;
II De bede zelve;
III Hetgeen zij veronderstelt;
IV De noodzakelijkheid dier bede;
V Derzelver heilrijk gevolg.
VI Maken wij daarna de toepassing.

I.

Wie spreekt in den tekst en tot wien wordt in denzelven gesproken? De beantwoording dezer vraag hangt af van het oogpunt, waaruit men dit Bijbelboek be-

Digitized by Google

schouwt. Er zijn er, die hetzelve ongunstig durven beoordeelen, ja het bijna uit de rij der Heilige Schriften wenschen uit te monsteren. Tot zulk eene onbeschaamdheid klimt de boosheid der menschen, wanneer zij toegeeft aan den hoogmoed des harten, die zich niet ontziet het heilige, ja God zelven te loochenen! Of is de Goddelijkheid van dit Boek niet erkend door de Joodsche Kerk, aan wie de woorden Gods waren toevertrouwd? Heeft de Heere Christus haar, door zich telkens te beroepen op de Schrift, de Schrift geheel, niet hoogelijk bezegeld? — Men zie toe, dat men Dien, die spreekt, Dien God wil, dat men zal hooren, niet verwerpt!

Anderen weder houden dit Boek voor eene kleine verzameling van eenige liefde-liederen, waarin Salomo de beminnelijkheid en schoonheid zijner Sulamith bezingt. Weder anderen voor een lied van hoog geestelijke beteekenis, waarin Christus als de Bruidegom sprekende met zijne Bruid, de Kerk, de ware gelooviger, voorkomt; een lied dus, tot welks regte kennis van noode is, die heilige rigting der ziel, waardoor men met den Heere Jezus de innigste gemeenschap oefent, eene gemeenschaps-oefening onverklaarbaar, voor den onverlichten en natuurlijken mensch, dierbaar en zalig in derzelver genot, — voorsmaak des Hemels voor allen, die haar door genade leerden kennen.

Het laatst geopperde gevoelen is ook het mijne. Ik schaam mij deze betuiging niet. Waarom zou ik mij schamen over eene meening, den vaderen zoo dierbaar, den Godvruchtigen zoo heilig? Waarom, in eenen tijd, in welken anderen zich niet ontzien openlijk zelfs de grondstellingen des Christendoms te loochenen.

Oordeelt, geliefden! Indien dit Boek slechts spreekt en handelt van de natuurlijke liefde, zonder hoogere beteekenis, gaat dan in hetzelve het doel der Heilige Schrift de

Digitized by Google

stichting der ziel niet te loor? Bestaat dan dit Boek niet eene onwaardige plaats in den bundel der Gewijde Schriften? Zijn de uitdrukkingen, die in hetzelve gebezigd worden, indien zij op anderen toegepast worden dan op CHRISTUS en Zijne Bruid, niet overdreven, belagchelijk, ja lasterlijk? Zou zulk eene natuurlijke liefde, toegegeven zij wordt in dit lied bedoeld, een waardig patroon ter navolging zijn voor de geloovigen? — Daarenboven, het is genoegzaam bewezen, dat dit Lied ten minsten twintig jaar na SALOMO's huwelijk met SULAMITH is vervaardigd; laat zich zoo lang na het sluiten der echtverbindtenis, nog een huwelijks-lied verwachten?

In den tekst spreekt dus de Bruid tot haren Bruidegom. Te regt wordt daarom dit boek vs. 1 het Hooglied genoemd, of gelijk wij oorspronkelijk lezen: een lied der liederen, d. i. een hoogst voortreffelijk lied, uitstekende boven alle anderen. De aanhef, gelijk deszelfs geheele inhoud, is hoogst verheven. « *Hij kusse mij met de kussen zijns monds!* » Hij betoone mij op de teederste en innigste wijze zijne liefde, « *want Uwe uitnemende liefde* » (het woord liefde staat oorspronkelijk in het meervoudige) « *is beter dan wijn*, » onberekenbaar meer verkwikkende en vervrolijkende: « *Uwe olien zijn goed tot reuk.* » Uwe genade-gaven verkwikken en verblijden. *Uw naam is*, Gij zijt eene *olie*, *die uitgestort wordt*, er is niets in U of het is verkwikkende en overvloedig in geestelijk vermaak, *daarom hebben U de maagden*, de geloovigen (2 Cor. 11 vs. 2) *lief;* en nu de Bruid, zij gevoelt, dat zij ook Hem teeder bemint, maar tevens, dat nogtans hare liefde niet geëvenredigd is aan Zijne beminnelijkheid en dierbaarheid en daarom bidt zij: « *Trek mij, wij zullen U naloopen.* »

II.

De bede, die zij ontboezemt, luidt: « *Trek mij.* »

Digitized by Google

Trekken, wij weten, wat dit in het natuurlijke is. Doch hier wordt bedoeld een geestelijk werk, een werk, hetwelk Gods Almagt alleen in staat is te verrigten. — Zien wij het niet voorbij, Gel!, dat de Bruid die Almagt haren Bruidegom toekent. ô Diep, allerdiepst zijn de geloovigen van haar aanzijn in den Heer doordrongen, en het is hunne zielen tot eene bittere smart, dat zij niet meer openlijk zich tegen hen stellen, die haar loochenen of in de schaduw zoeken te plaatsen. *Trekken*, van dat werk wordt allerwege in den Bijbel gesproken. Herinnert u: « *Ik heb u lief gehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* » « *Niemand kan tot Mij komen, ten zij dat de Vader die Mij gezonden heeft, hem trekke.* » « *Die ons getrokken heeft uit de magt der duisternis en overgezet in het Koningrijk zijner liefde.* » En wat dunkt u? Predikt dat woord ons aan den eenen kant niet de onmagt en onwilligheid van den mensch, — aan den anderen kant de uitnemende grootheid der kracht, die Christus tot zaliging in den zondaar openbaart?

Er is M. H. eene eerste en tweede trekking. De eerste wordt in Gods Woord genoemd: « *Wedergeboorte, nieuwe Schepping, Opstanding uit de dooden.* » Wij prediken het u dikwijls, ook nu: immers dezelfde dingen u te zeggen is ons niet verdrietig en het is u zeker; de mensch, schoon in het Christendom geboren en opgevoed, is van nature gansch vervreemd van God; niet maar gevallen, maar afgevallen van zijnen Schepper en Weldoener; den Duivel toegevallen, een' vijand Gods geworden, ja — het bedenken zijns vleesches is vijandschap; — vijandschap in zich zelve onverzoenlijk, tegen God. Breideloos holt hij voort op den weg der ongeregtigheid, alles meent hij zich zelven te onderwerpen; hij waant zich Koning te zijn; Ach, een el-

Digitized by Google

lendig, een belagchelijk Koning, die regeren wil, en zonder den wil van God, zich noch roeren, noch bewegen kan; een Koning, die zware ketenen voortsleept en zich trotsch op dezelve verheft. Hij waant zich vrij te zijn, en nogtans hij is een dienstknecht der zonde, een gebondene des Satans. Ziet, Gel. --- wanneer deze ontwaakt uit zijne waanzinnigheid, wanneer zijne ketenen worden gebroken, wanneer hij de wapenen zijner wederspannigheid, tegen God opgeheven, wegwerpt; wanneer deze zich verootmoedigt, op het diepst verootmoedigt; brandende van schaamte over zijne trotschheid en stoutheid, zich magteloos gevoelende, naar redding vraagt, naar redding uit genade, om de bloedstorting des eenwigen Verlossers: — de zoodanige kan met regt gezegd worden getrokken te zijn. O zijn er velen van die gelukkigen in ons midden: Gel! dankt de innerlijke bewegingen der ontfermingen onzes Gods, dankt haar diep ootmoedig en met verheuging! Het is niet uit u; het is Gods gave.

Wij spraken ook van eene *tweede*, of wilt gij voortdurende *trekking*. Zij, die tot Christus gebragt zijn, zij moeten bij Hem blijven: en zullen zij dit? daar zij in zich zelven zoo zwak zijn, dat zij geen oogenblik kunnen bestaan; daar hunne vijanden magtig veel en listig zijn, daar zij zoo zeer en telkens tot afzwerven zijn gereed. Zullen zij bij Christus blijven, ten zij de genade van Christus zich gedurig en bij vernieuwing in hen verheerlijkt? Onmogelijk! Met kracht naar den inwendigen mensch moeten zij worden gesterkt, voor struikelen en vallen bewaard, gevallen zijnde weder worden opgerigt; zij moeten, hoe zeer ook de wereld lacht of haar gefronst gelaat vertoont, volharden tot den einde toe. En het is die trekking, die bepaaldelijk in den tekst wordt bedoeld. De Bruid kende haren Bruidegom, was door Hem gezocht en gevonden: maar gedurig moesten

Digitized by Google

zijne invloeden zich in haar verheerlijken, tot versterking van haar geloof, tot vermeerdering van hare liefde, tot bevestiging van haren gang op den weg der Godzaligheid, en daarom bad zij: « *Trek mij, wij zullen U naloopen.*

De Heere Jezus Christus pleegt deze bede zijns volks te verhooren, door aan hetzelve eene overvloedige mate van den door Hem verworvenen Geest mede te deelen: en gij weet het: die Geest leert en geeft verstand; Hij neigt het hart, bestuurt oogen en treden; Hij doet zegepralen over alle geweld; deelt de heerlijkste vertroostingen mede, ja verheerlijkt in zwakheid zijne kracht. Waar zou ik eindigen, indien ik alles wilde noemen? En dit doet Hij, de dierbare Geest, door middel des woords, in hetwelk zondaars worden geroepen, gelokt, tot Christus gedwongen, vermaand om in Hem te blijven, om zijne barmhartigheid te verwachten ten eeuwigen leven; dat Woord schrijft Hij diep in de zielen, zoo dat zij het kennen en eerbiedigen met gewilligheid, uit liefde, vervuld van blijdschap. — M. H! is dit woord niet in de hand des Geestes een vuur en hamer, die steenrotsen te morsel slaat? Is het niet eene kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft?

Trek mij, zoo bid de Bruid: *mij*, en zij vertegenwoordigt door dus te bidden de geheele Kerk van Christus op aarde. Gewis, ieder lid derzelve behoeft die trekking dringend en gevoelt zich zalig, onuitsprekelijk zalig, wanneer hij haar mag ervaren.

III.

Wat deze bede veronderstelt moest ik in de derde plaats u aanwijzen. — Mij dunkt Gel. 1e dat er in den Heere Jezus Christus magt is, om, en bereidwilligheid tot

Digitized by Google

het in den tekst bedoelde trekken. 2e In hem, die om die trekking bidt, diep gevoel van eigene ellende, benevens 3e kennis van en verlangen naar die trekking. Van iedere dezer bijzonderheden zij iets gezegd!

« *Trek mij* » — Zal de bidder dit Christus vragen, zonder de innigste overtuiging, dat Hij magt bezit tot de uitvoering van dit onbegrijpelijk — Goddelijk werk? — Ook hier geldt het: *die tot God komt moet gelooven dat Hij is, en een belooner dergene, die Hem zoeken.* Dierbare waarheid! Er leeft in den Hemel een' Zondaarsredder, met majesteit bekleed, wien gegeven is alle magt van den Vader, die alle dingen regeert. In de gelijkheid des zondigen vleesches op deze aarde rond wandelende, gaf Hij proeven van zijn alvermogen in grooten getale; Hij gaf ze gedurende achttien eeuwen en zal ze blijven geven tot aan de voleinding der wereld. — Hij is het, die aller harten formeert, die ze neigt als waterbeken, een God, die uit de duisternis het licht schept, uit steenen Abraham kinderen verwekt, die de dooden levendig maakt, en — gisteren en heden en tot in eeuwigheid dezelfde blijft. Daarbij — ô hoe gewillig is Hij! Zondaars! Christus wil u trekken, uwe banden los maken, Hij strekt zijne handen tot u uit. Hij roept: « Mijn heil is bereid, Ik breng het u nabij. » Of zou Hij zijne ziel hebben uitgestort in den dood, zich zelven Gode onstraffelijk hebben opgeofferd in de plaats van zondaren, en dan genade weigeren om tot Hem te gaan, om deelgenoot te worden van de vruchten zijner bloedstorting? Neen, neen, uit zijne wonden vloeiden eens bloed en water; Hij verlost en heiligt, en zijne onwraakbare beloften, op welke vloekwaardige zondaars mogen pleiten, luiden: « *Ik zal u een nieuw harte geven en zal eenen nieuwen geest geven in het binnenste van u, en zal dat steenen harte uit uw vleesch*

Digitized by Google

wegnemen, en zal u een vleeschen harte geven. » — « *Zoo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal Ik ze allen tot Mij trekken.* »

Diep gevoel van eigene ellende, ja, het is aanwezig in de ziel des bidders, die de bede in den tekst tot de zijne maakt. Of niet? zal de gezonde de hulp des geneesheers inroepen? de rijke met den bedelstaf gaan? kan er waardschatting zijn van genade zonder diepe kennis van ellende? — Wat deed Efraïm schreijende bidden: « *Bekeer mij Heer!* » Wat, dan de bewustheid dat hij zich zelven niet kon bekeeren? Wat deed dien naar redding hakenden man met tranen roepen: « *Kom, Heere! mijne ongeloovigheid te hulpe.* » — Wat anders, dan het levendig inzien hoe weinig geloofs hij had?

Eindelijk, die bidt, gelijk de Bruid in den tekst, hij heeft kennis van, en verlangen naar die geestelijke trekking. Ik weet het, van wege de bekrompenheid en angstvalligheid des ongeloofs, ziet men in zich niet zelden beiden voorbij, maar nogtans beiden zijn en moeten gevonden worden in hem, die tot Christus roept: « *Trek mij, wij zullen U naloopen.* » Hoe, men zal in Hem gelooven, van Wien men niet gehoord heeft? — En de kennis van deze trekking, zij is bevindelijk (Gel! neemt geene ergernis van dit woord, want het is Bijbelsch) eene bevindelijke kennis, welke gepaard gaat met zulk eene overtuiging der ziel, die het hart aandoet, die werkzaam maakt, uitdrijft tot Christus en bij Christus doet blijven; eene kennis dus, die als van zelve een hartelijk verlangen naar die trekking werkt, een verlangen sterker dan de dood, harder dan het graf en --- niet te bevredigen, dan door de magt van Hem, die alle dingen werkt naar den raad zijns wils.

IV.

Maar, moet er alzoo en wel door een ieder worden

Digitized by Google

gebeden? Voorzeker! — wat is betamelijker? Is God niet de Vader der lichten, van wien alleen alle goede gaven en volmaakte giften afdalen? Daarbij, hoe noodzakelijk is zulk een gebed! Laat mij u dit herinneren door u nog eens te wijzen op 1° onzen toestand; 2° op den strijd, tot welken de geloovigen zich geroepen achten; eindelijk 3° op het voorbeeld der Bijbel-heiligen, die mede op zulke en dergelijke wijzen hebben gebeden.

Reeds hebben wij u den toestand van den onbekeerden zondaar geschetst. — Hij is een slaaf der zonde, een vijand Gods, een gebondene des Satans, liggende onder den toorn en den vloek des Almagtigen. — Was u die teekening te zwart, te akelig? ach! het oog rondom geslagen. Zie eens hier en daar en ginds en verder, gij ontwaart ontzaggelijke proeven van ons bederf, die de diep vernederende leer onzer ellende staven. Maar vooral, blikken wij in onze harten! Moeten wij niet blozen? Welke schuilhoeken en diepten, slangennesten, welk een poel! hoe besmettend is de walm, dien hij doet oprijzen! Is er verandering mogelijk, redding uit zulk een' toestand, zonder Goddelijke trekking? Wel mag men zijnen naren toestand voor zich zelven en voor anderen zoeken te bedekken en te bemantelen, doch wat zal dit baten? Blijft niet het graf een graf, schoon men het siert met naald en tombe? — En de geloovigen, ook zij behoeven telkens Gods trekkende genade. Zonder haar, ach, zij blijven lang, soms zelfs zeer lang, ongevoelig voor de zonde, die zij bedreven, nadat zij zich Gode hadden toegewijd. Is het niet alzoo, Gel.? — Davids hart klopte, toen hij de slippen van Sauls mantel afsneed: zoo teeder was zijn geweten, zoo bevreesd was hij, zich tegen God te zullen bezondigen, omdat de Koning de gezalfde des Heeren was; en daarna? — na het bedrijf van eene dubbele misdaad, lang gaat hij

Digitized by Google

daar been schuldbedekkende, en eerst moet Nathan van God worden gezonden, en Nathans woord door God krachtig worden gemaakt, eer hij ontwaakt uit zijne ongevoeligheid, en invalt voor den Almagtigen. — Ja, wat meer zegt, de onuitsprekelijke genade Gods in Christus Jezus, die eenwig in den Hemel de stoffe zal zijn van knielende dankzegging en bewondering, zij heeft niet zelden weinig aantrekkelijkheid voor het hart der geloovigen; zelfs gedragen zij zich soms onverschillig, omtrent de middelen, van welke de Heilige Geest zich pleegt te bedienen, om hen te verheffen uit deze diepte. Ingewikkeld in de zorgvuldigheden des levens, betoonen zij zich zak niet alleen ongedachtig aan hunne roeping, maar bedroeven zelfs den Heiligen Geest, blusschen Hem uit, doen Hem smaadheid aan: welk eene snoode en zwarte ondankbaarheid! Dat zij ons met diepen ootmoed doe bidden: « *Trek mij, Heere! wij zullen U nalopen.* »

Tot strijden acht zich de geloovige geroepen, want het bevel zijns Heeren luidt: « *Strijdt om in te gaan door de enge poort.* » Al de vijanden van Christus zijn zijne vijanden. Hij heeft de gansche magt der hel tegen zich. — Er is een' Duivel, en deze zoekt, zoo mogelijk, zelfs de uitverkorenen te verleiden. Hij bedient zich daartoe beurtelings van diepe list en grootere kracht, dan men doorgaans meent. Daarbij de wereld, — nu dreigt zij, dan lacht zij vriendelijk toe, en steeds betoont zij zich werkzaam, om de ziel van Christus af te leiden, dien men trouwe zwoer. Eindelijk voegt zich bij deze vijanden een' derde, het vleesch, zoo geneigd, ja verliefd op de zonde, zoo ligt verleidbaar, en onwillekeurig met de vijanden die buiten ons zijn, zich vereenigende tot hetzelfde heilloos einde. Is er wijsheid in den geloovige, tegen zoo vele

Digitized by Google

listen en lagen? Is er kracht tegen die menigte, welke tegen hem opkomt? Geenszins! Maar zij zijn in Christus Jezus; Hij geeft ze genadig, om niet, op het ootmoedig smeekgebed, en — zullen zij dan niet roepen: «*Trek mij, wij zullen U naloopen?*»

Ja, zoo doen zij in navolging van alle heiligen, die ooit op deze aarde leefden; zoo doen zij in vereeniging met allen, die den Heere Jezus Christus in onverderfelijkheid lief hebben. Zalig is het, zich diep afhankelijk van Hem te gevoelen; tot Hem bedelende oogen op te heffen, gevouwene handen uit te steken, voor zijn aangezigt te staan, en te roepen om zijne genade, die tot alles genoeg is. Voorzeker, is dit ons een belagchelijk, altans nuttéloos spel, kennen wij die werkzaamheden niet bij eigene ervaring: wij kunnen ons inbeelden, Christenen te zijn, maar ons hart is nogtans verre van Christus — wij zijn nog kinderen der hel.

«*Trek mij, en wij zullen U naloopen.*» Zoo bad de Bruid in den tekst, en op deze en dergelijke wijze baden ook de Bijbel-heiligen. Mozes ontboezemde de verzuchting: «*Och! of al het volk des Heeren Profeten waren, dat de Heere zijnen Geest over hen gave.*» Hanna zong: «*De Heere doodt en maakt levendig; Hij doet ter helle neder dalen, en Hij doet* [weder] *opkomen.*» David bad: «*Zend uw licht en uwe waarheid, dat die mij leiden; dat ze mij brengen tot den berg uwer heiligheid en tot uwe woning. «Leer mij uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; uw goede Geest geleide mij in een effen land.*» De Kerk: «*Heere bekeer ons tot U, zoo zullen wij bekeerd zijn.*» De Discipelen: «*Heer! vermeerder ons het geloof.*» De ellendigen die door Christus werden gered: «*Zoon van David! ontferm u onzer.*» En Paulus wenscht: is niet ieder christelijke wensch eene bede? «*Onze Heer Jezus*

Digitized by Google

Christus zelf, en onze God en Vader, die ons heeft lief gehad en gegeven heeft eene eeuwige vertroosting en goede hoop in genade, vertrooste uwe harten en versterke u in allen goeden woorde en werke.» Waarom ook de Heere Christus in zijn Hoogepriesterlijk gebed de bede ontboezemde: *« Heilig ze in Uwe waarheid: Uw Woord is de waarheid. »*

V.

Het heilrijk gevolg van het geloovig bidden der bede in den tekst, wordt nevens de bede uitgedrukt door de woorden: *« Wij zullen U naloopen. »* Staan wij in de Vde plaats bij hetzelve stil. Maken wij u opmerkzaam 1e op den rijken zin dezer woorden; 2e op de zekerheid der zaak, die zij uitdrukken; 3e ruimen wij eene bedenking, tegen haar in het midden gebragt, uit den weg. Mogt de overweging van het een en ander strekken, om ons te brengen tot het ootmoedig bidden: *« Trek mij Heere, wij zullen U naloopen. »*

« Wij zullen U naloopen, » Ja, dat is het heilrijk gevolg van het trekken des Heeren. De Christus trekt niet vruchteloos. Tegen Hem baat geene wijsheid, geene kracht. Aan Hem moet zich ieder zondaar, in wien Hij zijne genade verheerlijkt, onderwerpen. — Heere Jezus, Gij zijt groot van raad, — magtig van daad!

« Wij zullen U naloopen. ». — *U naloopen*, te weten Hem, wiens trekkende genade was begeerd; de Christus, de groote Christus, de eenige Zoon des eeuwigen Vaders, die stierf, en door zijn' dood en bloedstorting te niet deed dengenen, die het geweld des doods had; de Levende, die naast God is gezeten in den Hemel der Heerlijkheid — en in Wiens naam zich eenmaal zullen

Digitized by Google

buigen alle knieën dergene, die in den Hemel, die op de aarde en die onder de aarde zijn. — Wat dunkt u? Is Hij niet allezins waardig, dat men Hem naloopt? — Och, kenden Hem de kinderen der menschen, zij zouden hun speeltuig verachtelijk wegwerpen; zij zouden met spoed tot Hem vlugten, en zich achter Hem zalig voelen. --- Hij is de overste leidsman, de voleinder des geloofs!

Naloopen, dit woord drukt uit, gelijk elders in den Bijbel de woorden: *dienen*, *vreezen*, *aanbidden*, het geheele wezen der godsdienst, zoo als zij naar Gods wil door menschen moet worden beoefend. Hoe veel valt dus hier te bepeinzen! --- Wij loopen Christus na, wanneer wij ons vloekwaardig en tevens gansch krachteloos gevoelen, om ons zelven te helpen; wanneer wij tot Hem de toevlugt nemen, om van Hem te ontvangen wijsheid, regtvaardiging, heiliging en verlossing, uit Zijne volheid genade voor genade. Wij loopen Christus na, wanneer wij staan naar gemeenschapsoefening met Hem, en, zoo dikwijls dezelve ons gegund wordt, wij onze zielen bij vernieuwing aan Hem verpanden; Hem danken, klagen, prijzen, de innigste toegenegenheid onzes harten betuigen. Wij loopen Christus na, --- Och, dat men toch eens leere hierop bepaaldelijk te letten! wanneer wij Zijne voetstappen zoeken te drukken, pogen te wandelen gelijk Hij gewandeld heeft; gedurig vragen: « *Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal!* » -- Wij loopen Christus na, wanneer wij gelijk Hij, zoeken te ijveren voor de eere Gods, en vervuld zijn met diepe verontwaardiging tegen alles, wat dezelve zoekt te verdonkeren. Wij loopen Christus na, wanneer wij Hem volgen, waarheen Hij ons ook leiden wil, ons ootmoedig Hem onderwerpen, gedurig Hem huldigen, als onzen Koning, wanneer wij eigene wijs-

Digitized by Google

heid en kracht, alles wat Hij ons gegeven heeft, zelfs onzen invloed, telkens als een gebrekkig dankoffer, voor zijne voeten nederleggen. -- Geliefden! die Hem alzoo volgen, dien zal niets ontbreken, want Jezus, de Heer, is hun Herder; achter Hem zetten zij hunnen weg blijmoedig voort: en zijn zij genaderd aan den eindpaal hunns levens, Hij leidt ze zeker in Zijne heerlijkheid, waar zij hunne kronen zullen nederwerpen voor Hem, als het Lam, dat geslagt is; waar Hij nog hun Leidsman zal blijven tot de levende fonteinen der wateren.

Dat het vuige ongeloof ons nooit doe twijfelen, of het gevolg der trekking van Christus is het naloopen van Hem. Wie werd ooit inwendig geroepen, die niet tot Christus kwam? Ziet het in de geschiedenis. Jezus riep en bewrocht door zijne genade en dáár kwamen allerlei zondaars, zelfs tollenaars en hoeren tot Hem, en --- Hij werd derzelver redder. Hoe wonderbaar en krachtig was de genade in den moordenaar, die nevens Hem was gekruisigd! Diep was hij gezonken, dragende de straf, waardig zijner misdaden. De Phariseën waanden het onmogelijk, dat hij zalig werd; de Sadduceën zullen den spot gedreven hebben met zijn gekerm: maar Christus werkte in zijne ziel, trok hem, en aldra landde hij met zijnen Verlosser in het Paradijs Gods aan. Gij weet het, Gel! hoe zelfs eene schare van priesters den geloove gehoorzaam wierd; vervolgers des Christendoms veranderden in deszelfs ijverigste voorstanders; wat met Saulus gebeurde, terwijl hij vol van woede tegen Jezus en Zijne aanhangers naar *Damascus* reisde. — Dat was de trekking van Christus, betooning van Zijne kracht. En hoe vele duizenden door den loop der wentelende eeuwen kwamen tot Hem, hoe vele duizenden zal Hij nog tot zich trekken! Och! dat Hij zich ook over ons

Digitized by Google

erbarme! dat ook wij leeren den Zoon te kussen, opdat Hij niet toorne en wij op den weg vergaan, wanneer Zijn toorn maar een weinig zoude ontbranden.

De leer der genade-werking van Christus, in het hart des zondaars, zij is dierbaar aan allen, die haar bij bevinding kennen. Gel! hoe ongelukkig toch waren wij, indien wij ons zelven moesten redden: voorzeker onze toestand was hopeloos. Toegegeven, maar niet meer dan voor een oogenblik toegegeven, men kon het werk der zaliging beginnen: hoe spoedig brak men met de eigene hand, waarmede men gebouwd had, weder af tot op den bodem toe. Intusschen, die leer is ons eene ergernis: en zij zal dit blijven, zoolang de hoogmoed van het menschelijke hart niet door Almagtige genade-kracht wordt verbroken; van daar onder zeer vele betrekkelijk haar de vraag: of zij niet strijdt tegen de redelijke vrijheid van den mensch; eene vraag schoon dikwijls beantwoord, nogtans telkens herhaald. Vergenoegt u, dat wij u ditmaal voorlezen ter beantwoording derzelver, hetgeen de Dordtsche Vaderen schreven: (1) « De Goddelijke « genade der wedergeboorte, handelt in de menschen, « niet als in stokken of blokken, en neemt ook den wil « en deszelfs eigenschappen niet weg, noch dwingt den- « zelven met geweld, maar maakt dien geestelijk, levendig; « verbetert en buigt denzelven op eene wijze, welke te ge- « lijk liefelijk en krachtdadig is, zoo dat, daar voorheen « de oproerigheid en wederspannigheid des vleesches heer- « schappij voerde, nu eene gewillige en opregte gehoor- « zaamheid des Geestes begint te heerschen, waarin de « ware en geestelijke herstelling en vrijheid van onzen wil « bestaat. » Och dat deze taal onzer godvruchtige Vaderen diep gegrift ware in onzer aller harten, in het bij-

(1) Leerregels der Dordtsche Synode, Art. 16.

Digitized by Google

zonder in die van zoo velen, welke deze leer plegen te misbruiken tot hun eigen verderf.!

VI.

Nog eenige oogenblikken worde goedgunstig uwe aandacht mij verleend tot het maken der toepassing. Zij hieraan toegewijd het VI deel onzer rede! doen wij het door de ontwikkeling van eenige opmerkingen!

De eerste derzelve is, *dat de leer onzer Hervormde Kerk gegrond is op Gods woord.* Ik vind een nieuw bewijs hiervan in den tekst, dien wij behandelden. Gij weet het M. H. wij betuigen in onze belijdenis: dat wij ganschelijk onbekwaam zijn tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad; dat wij alle onze uitnemende gaven verloren hebben, die wij van God ontvangen hadden; dat er niemand is, die zich kan beroemen iets goeds te doen als uit zich zelven; dat er noch verstand noch wil, den wil en het verstand Gods gelijkvormig is, of Christus heeft ze in den mensch gewrocht. — Ik vrage het u, stemt dit alles niet overeen, met hetgeen wij u te dezer ure predikten? Mogen wij ons niet verblijden eene belijdenis te bezitten, die gegrond is op de onwraakbaarste getuigenissen van Gods woord?

Ik weet het; er zijn er in grooten getale, die deze en andere vernederende waarheden ontkennen. En velen zelfs, die met haar den spot durven drijven. Laat hen spotten! Eens, zoo zij zich niet bekeeren, zal de Almagtige heilig lagchen in hun verderf en spotten als hunne vreeze komt. Doorgaans beroepen zich de zoodanigen op het misbruik, hetwelk sommigen van deze leer plegen te maken. Dan, het misbruik neemt het gebruik niet weg. Wat is er, hetwelk de menschelijke dwaasheid niet misbruikt? Is het vuur verderfelijk, omdat de eerlooze brandstichter zich van hetzelve bedient, tot verderving van het goed, soms zelfs tot uitblussching van het leven zijner natuurgenooten? De vraag is slechts

Digitized by Google

deze: wat heeft ons God? Alzoo, alzoo spreekt de Heere: buiten dezen heiligen cirkel mogen wij ons niet één lijn verwijderen.

Gel! wij prediken u, dat Christus ons moet trekken, zullen wij Hem naloopen, wij prediken het u op grond van Gods getuigenis: en wordt dat getuigenis niet bevestigd door onze ondervinding? Is niet alles, wat de zondaar bejegent en ervaart, zonder die trekking vruchteloos tot zijne bekeering? Ei! ziet rondom u. Daar zijn jongelingen en jonge dochters van de jeugd af aan gebeden, hun hart Gode te wijden en nogtans levende in de zonden; daar zijn grijsaards, bewust van het gevaar, het ontzaggelijk gevaar dat hun dreigt, en toch afkeerig van die verootmoediging, die God vordert, en het hart vatbaar maakt, tot het ontvangen van de genade van schuld-vergiffenis; daar liggen niet weinige zieken op hunne legersteden, die zelfs in het gezigt des doods, liever zich met eene ijdele hoop paaijen, dan schuldbelijdende tot Christus willen gaan. *Ontwaak Noordewind!* en *kom, gij Zuidewind!* Och! dat wij alzoo leerden bidden, want magtig en gewillig is de Christus. Hij neemt zondaars aan en vormt hunne harten tot woonsteden Gods op deze aarde. Trouwens, Hij doet dit onder de middelen der genade, en ten duurste zijn wij daarom verpligt, ons onder dezelve te houden. Die het einde wil, moet ook de middelen begeeren, die tot dat einde leiden. Ware hieromtrent niet zooveel nalatigheid, --- niet zooveel reden van regtmatig klagen!

Onze tweede opmerking is, *wij allen moeten deze trekking bij bevinding leeren kennen.* --- Er zijn er, die over haar wel weten te spreken, die derzelver noodzakelijkheid meesterlijk kunnen bewijzen, en de bedenkingen, tegen haar ingebragt, mannelijk wederleggen. Voorzeker iets goeds, maar niet genoeg. Wij zelf moeten

Digitized by Google

onderwerpelijk weten, wat het is door Christus getrokken te worden. Zonder wedergeboorte gaat niemand het Koningrijk der Hemelen in. Of kan de dienaar der wereld een onderdaan van Christus zijn? Staat de dienst der zonde niet lijnregt tegen de eischen des Verlossers over? — Of zal men zich zelven beginnen te volmaken? IJdel pogen inkrachtelooze eigenkracht! Is het niet alzoo, Gel. die vroeger dit waanden? Gij zocht rust, maar vondt vrees en in plaats van toe te nemen, werd uwe ziel door teleurstelling bij teleurstelling gefolterd, en het einde was van al uw tobben --- O! dat gij u de rampzaligste der stervelingen gevoeldet.

Door de kracht van Christus wedergeboren, dan worden wij nieuwe schepselen, geschapen tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen. Ja, waar de vruchten des Geestes ontbreken, bij voortduring ontbreken, ik vraag het u, is daar de Geest? En die vruchten des Geestes leert ons de Apostel kennen Gal: V vs. 22. Hoe is het hiermede met u? Het geldt uw eeuwig belang. De hand op het hart!

Druischt uwe ziel tegen de leer, die wij u thans predikten aan; wij beklagen u. Zij kan toch niet duidelijker worden geleerd, dan zulks geschiedt in het woord Gods. --- Vriend! hebt gij wel ooit rijpelijk over haar nagedacht? --- hetgeen men voor dezelve, hetgeen men tegen dezelve poogt in te brengen, overwogen? Hoe het zij, de waarheid blijft waarheid, al wordt zij ook door duizenden geloochend! Och dat gij haar leerdet kennen; dat God u bekeering gave tot erkentenis van haar! Want volhardende in de verwerping van 's Heeren Woord, gij ijlt eene geduchte eeuwigheid tegen, in welke men, doch te laat en dan op de ontzaggelijkste wijze bevinden zal, dat Gods woord eeuwig zeker is.

Digitized by Google

Doch met de meesten uwer, ik mag uit den aard der liefde dit vast stellen, is het anders gesteld; zij houden het voor zeker, dat zij moeten getrokken worden uit de magt der duisternis, en overgezet, in het Koningrijk van Christus, Gel! ik wensch u met de erkentenis dezer waarheid geluk; ik bidde u, bewaart ze als een kostelijk kleinood, verdedig ze, waar u daartoe geschikte gelegenheid gegeven wordt. Maar duidt het ons niet ten kwade, dat wij het u aanzeggen: er moet meer gekend worden. Duldt dat wij u vragen: is deze waarheid alreede aan uw hart geheiligd? Zijt gij reeds zelf tot Christus getrokken, met dat gevolg, dat gij Hem naloopt? Niets minder dan dit behoeft gij, met niets minder dan dit zult gij den dood rustig kunnen inwachten, en met vrijmoedigheid, ten genen dage, voor uwen Regtér staan. Verstaat ons wel: wij vragen niet, door welk middel gij werd getrokken; hoe gij werd geleid? maar of het wezen der zaak in u zij? --- Kent gij eenen waarachtigen uitgang uit het rijk der duisternis? weet gij wat het zegt tot Christus te gaan, hoe de zondaar zijn hart Christus opdraagt en in Hem rust vindt, in weerwil van de woede zijner beschuldigers, zeker der verantwoording, waartoe hij eens zal worden geroepen? --- En zijt gij hieromtrent in twijfel, Ach, hoe ongelukkig te twijfelen in het allergewigtigste! niet te weten of men behoort tot de vrienden van Christus of tot zijne vijanden. Rampzalig, daar de dood dreigt en de eeuwigheid nadert, — daar de ure onzer eeuwige lots-beslissing zeer nabij kan zijn!

Wat is er toch, dat uwe zielen terughoudt om tot Christus te gaan, die niet alleen verlossende maar ook trekkende en heiligende genade bezit, en zoo gaarne wederhoorigen geeft? Tot Christus, zoo schoon en heerlijk, zoo dienenswaardig en vriendelijk! — Is het deze

Digitized by Google

wereld? Maar zij gaat voorbij met alle hare begeerlijkheden; zij kan uwe ziel niet behouden, zij zal u eens ontzinken. Zijn het uwe vrienden? --- Weet, ei weet dat zij eens u zullen verlaten; misschien reeds spoedig, althans, als gij op de veege doodsponde zult nederliggen, zij zullen u dan of ontvlugten of tot hoogst moeijelijke vertroosters zijn. — Zijn het de redeneringen van uw wispelturig verstand, vraagt gij nu eens naar het *hoe*, dan weder naar het *waarom* der dingen, die wij u verkondigen als door God geopenbaard? Hoort het Woord des H. Geestes: « *Nademaal in de wijsheid Gods, de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid: zoo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken die gelooven;* » Of is het iets anders? eene zonde, die gij moedwillig aan de hand houdt, schoon zij u telkens smart en wroeging baart? Ongelukkigen! zonde te doen, door de zonde verwijderd te worden, van den éénigen Zielen-redder, en dat tegen de luide inspraak van uw geweten aan. Hoe vergadert gij u toorn als een' schat, tegen den dag des toorns en der openbaring van het regtvaardig oordeel Gods! Moet het dan zoo naar de hel? — Naar de hel onder het licht des Evangeliums? Och. leerdet gij eens uw gevaar kennen, benevens de magt en de bereidwilligheid van Christus; kwaamt gij tot Hem met uwe boeijen en ketenen! Voorzeker, ook gij zoudt kennelijk ervaren, dat Hij steenen harten weet te vermurwen; dat er geen nood zoo groot is, waarnit Hij niet Goddelijk en wonderbaar kan redden!

Veelligt zeggen anderen: wij leven ingetogen en zedig, hoogen prijs stellende op de huisselijke en openbare Godsdienst. Het is wel, het is prijsselijk. Maar zal dit uwe verantwoording kunnen zijn bij den alwetenden Regter, als Hij komt op de wolken des Hemels? --- Daarbij hoeveel is er, dat luide tegen u getuigt! Wat ge-

Digitized by Google

beurde in het verborgen? Wat gaat er om in uw hart! Hoedanig is het beginsel, waaruit gij werkt? Berekent het wel! *Niemand komt tot* Christus, *tenzij dat de Vader, die Hem gezonden heeft, hem trekke.* Zullen wij behouden worden, wij moeten Christus naloopen; overtuigd van onze blindheid, magteloosheid en rampzaligheid Hem aannemen; Hem alleen. Berekent het wel. Het gaat op eene eeuwigheid aan. *Na dezen tijd zal er geen tijd meer zijn.*

Och! dat velen van deze dingen overtuigd, deze overtuiging niet onderdrukten en alzoo hun gerigt en verdoemenis verzwaarden! Gel! niet alzoo! Tot iets anders behoort zij u te leiden en te dringen. Zij moet u brengen aan de voeten van Jezus. O! is er geene plaats in uwe huizen, waar gij voor Hem knielt? Verschijnt gij dan nimmer voor zijn aangezigt? Zal Hij voortgaan u wel te doen, en gij Hem te vergeten? Hij voortgaan vriendelijk te roepen, gij volhouden Hem den trotschen nek toe te keeren? — Verhardt u niet, maar laat u leiden. Och brenge u uwe overtuiging, brenge zij u tot bidden, tot zuchten, tot roepen om wederbarende genade. *Nog is het de welaangename tijd, nog is het de dag der zaligheid.*

Ik weet het, eeuwig vrije en heerschappij-voerende genade alléén, moet zich in ons verheerlijken, ten zij wij verloren gaan; maar nogtans, even zeker is het, dat wij in last hebben, uwe zielen op te eischen voor Koning Jezus. Wij doen het in dezen stond uit zijnen naam, wij roepen u toe: geeft Hem uw hart. Wij vragen u: « *waarom zoudt Gij sterven?* » Wij bidden u, als of God door ons bade: « *laat u met God verzoenen.* » Hoort Hem. Hij spreekt; Hij zelf, de Hooge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont, en Wiens naam Heilig is: « *Tot u, o mannen! roep Ik, en mijne stem is*

Digitized by Google

tot de menschen kinderen. Gij, slechten! verstaat klaarheid, en gij, zotten! verstaat met het hart! » Welk eene nederbuigende liefde! En zult gij haar nog blijven tegenstreven, in uwe zonden sterven? Nog eens roepen wij u op voor onzen Koning; Hij is de Koning der Koningen en de Heere der Heeren. Genade is uitgestort op zijne lippen; « *Wie toch heeft zijn hart verhardt en heeft vrede gehad?* »

Onze derde opmerking is: *dat het naloopen van* CHRISTUS *het onbedriegelijk kenmerk is, dat wij van Hem zijn getrokken.* De tekst leert het duidelijk. Dien Hij trekt, volgt Hem, en draagt zijn kruis, zich zelven verloochenende, achter den Meester.

Ik heb mij bevlijtigd, u den aard van het naloopen van CHRISTUS te doen kennen. Herinnert u, hetgeen wij gezegd hebben! Er zijn er, die van zijne Goddelijke trekking spreken, maar die door daden toonen, het heilrijk gevolg van dezelve te missen. De zoodanigen zij gezegd: beproeft u. Ook hier geldt het: uit de vruchten wordt de boom gekend. De in waarheid door CHRISTUS getrokkene, niet alleen is hij ingenomen met de beloften des Evangeliums, maar ook met den Persoon des Verlossers, hij begeert niets dan JEZUS, — JEZUS alleen; hij kent de worsteling des geloofs en des ongeloofs, benevens den strijd en de wapenrusting Gods; waarbij het is zijn hoogste toeleg, te wandelen in de voetstappen des Verlossers. Het is wel zoo, altijd blijft de Christen op onberekenbaar verre afstand achter CHRISTUS, maar toch, gij vindt iets in hem, van die nachtmoedigheid, van die barmhartigheid en nederigheid, die in den Heer schitterden met eenen luister, bij welken zelfs de glans der zon duisternis is.

Tot navolging van CHRISTUS, Geliefden! worden wij geroepen. Och! dat een ieder, wien men hooge inge-

Digitized by Google

nomenheid met den Heer niet mag ontzeggen, hier op aandachtig lette. Ontbreekt dit niet te veel? Waar, Geliefden! toont gij, dat het beeld van Christus geprent staat in uwe harten? Gij, zoo spoedig gebelgd, in onmin met uwe natuurgenooten, gij verachtelijk nederblikkende op den broeder, die in vrijmoedigheid en ijver achter u staat, — en de Heere wiesch de voeten zijner zwakke, en veelzins bevooroordeelde discipelen. Hoe hebben wij ons te schamen, ja, diep te vernootmoedigen! — Is er iets dwazer dan de trots eens bedelaars? Iets ongerijmder, een navolger van Christus te heeten, en te doen, hetgeen Hij verbiedt of geheel anders zou hebben gedaan.

Te weinig, (veroorlooft het mij, vrijmoedig te zeggen), gaan wij met Christus om. Zietdaar de oorzaak onzer slordigheid in de navolging van Hem; te weinig zijn wij ingenomen met den prijs zijns bloeds, met de invloeden van zijne genade; te weinig verwachten wij van Hem, en te veel van ons zelven. Leeren wij dat kwaad kennen; brenge die kennis ons tot onbewimpelde schuldbelijdenis. Hij is de Zon der geregtigheid, — hoe zal zij ons verlichten en verwarmen, zoo wij ons haar onttrekken? Daar is genezing onder zijne vleugelen, — zullen wij ze deelachtig worden, zoo wij Hem ontwijken en ontvlugten?

Zalig is het Christus na te loopen. Christenen! getuigt het, in spijt van Zijne en uwe vijanden. ô Hij is de beste, de goedertierenste leidsman; Hij ondersteunt, behoedt, rigt op, verdedigt, en zijne nabijheid is allerheerlijkst. Nimmer verlaat Hij de Zijnen; Hij zoekt ze zelfs op, wanneer zij Hem hebben verlaten, en ze weder gevonden hebbende, verblijdt Hij zich met groote blijdschap.

Onze vierde en laatste opmerking is, *dat de geloo-*

Digitized by Google

vigen bij voortduring gezet moeten zijn op de trekking van hunnen Heer.

Geliefden! Schrijft in uwe harten het woord des Meesters: « *Zonder Mij kunt gij niets doen.* » Erkent dit telkens. Zoekt u door hervat geloof naauwer en naauwer aan Hem te verbinden; hoe inniger uw hart aan Christus is verhecht. Hoe gemakkelijker het u vallen zal, Zijne voetstappen te drukken. Waarlijk, die flaauwheid, kleingeloovigheid, biddeloosheid, en waar over gij ook moogt te klagen hebben, het zijn de treurige gevolgen van uwe verwijdering van den Meester, gij zult dezelve nimmer overwinnen, dan door Hem bij vernieuwing zoo dikwijls het u vergund wordt aante grijpen en aan uw hart te drukken. Zij het dan veel uwe betuiging en bede:

Alles heb ik in uw volheid,
Wat mijn armoê komt te sta:
Voor een talloosheid van zonden,
Eindeloosheid van genâ!
Laat me o springfontein van leven!
Putten, waar ge uw wateren spreidt,
Wordt een ader in mijn binnenst,
Vlietend tot in eeuwigheid!

Ja, zoo moogt gij bidden, zulk bidden verheerlijkt Christus; Hij wil dat gij in geen ding bezorgd zult zijn. Waarachtig is Zijn Woord: « *die door Mij ingaat, hij zal behouden worden, en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden. Ik ben gekomen, opdat mijne schapen het leven hebben en overvloed hebben.* »

Het is waar, uwe zonden doen u dikwijls treurig nederzitten en moedeloos klagen: maar behoef ik tot u te spreken van het dierbaar kruis onzes Meesters! Van dat kruis vloeit genade voor genade; onder dat kruis is eene veilige schuilplaats; dat kruis is een boom des levens; en iederen dag moogt gij van hetzelve vruchten plukken tot genezing uwer ziel. Onder dat kruis zijt gij veilig — daar alleen. Het staat daar voor

Digitized by Google

vloekschuldigen! *Ei! « Dewijl wij dan eenen grooten Hoogepriester hebben, die door de Hemelen doorgegaan is [namelijk] Jezus den Zoon Gods, zoo laat ons deze belijdenis vast houden, want wij hebben geenen Hoogepriester, die niet kan medelijden hebben, met onze zwakheden, maar die in alle dingen is verzocht geweest [doch] zonder zonde. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.*

Nog iets: zoo dikwijls gij de trekking van Christus ontwaart, -- ziet toe, dat gij haar niet verzondigt! Ook aan dit kwaad hebben wij te denken, wanneêr wij bidden: Heere! gedenk niet mijne misdaden. Hoe diep vernederd! En zoo dikwijls gij die trekking in uwe ziel ontwaart, weest dankbaar. Aanbidt de genade en vrijmagt uws Verlossers. Hij wil, dat gij u in Hem zult beroemen, -- dat gij Zijne deugden zult verkondigen!

Weldra is het werk van Christus trekking in u volbragt, misschien spoediger dan gij verwacht: en dan zal de hemel niet meer donker voor u zijn, dan is er geen storm en onweêr meer, dan knielt gij eeuwig neêr voor Hem, die u kocht met zijn bloed en tranen, die u trok met voorbijgang van anderen door Zijne magt, Amen.

Digitized by Google

DER WARE KRISTENEN HEILSTAAT.

LEERREDE

OVER

ROM. VIII : 1.

„ Zoo is er dan nu geen verdoemenisse voor degenen, die in Kristus Jesus zijn; die niet naar den vleesche wandelen, maar naar den Geest.”

Te recht mocht de geloofsheld David juichend zingen: «welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, «wiens zonde bedekt is!» te recht mocht hij den God aller genade loven, wegens zijne onbegrijpelijk groote zondaarsliefde, in 't heerlijke verlossingsplan, luistervol geopenbaard; te recht mocht hij alle geloovigen opwekken om zich te verblijden in den Heere en zich te verheugen in den God huns heils. Ja, alle geloovigen van de vroegste eeuwen af lieten zich gaarne daartoe opwekken; loofden met blijde harten, met een volvaardig gemoed, den Heere, hunnen Verlosser, stemden van gantscher ziele in den lof Zijns nooit volprezenen Naams.

ô Kristen! wie heeft roemensstoffe, zoo gij ze niet hebt? wie zal overvloedig zijn, in Godverheerlijkende lofgezangen, indien gij het niet zijt?

Digitized by Google

Hoe dieper gij indringt in de kennisse der heilgeheimen, hoe meer gij uwen heilstaat overweegt, waar goddelijke liefde u in gesteld heeft: hoemeer gij u verliezen zult in den rijkdom der genade, hoe hooger de roem dier genade bij u stijgen zal.

Ik zal een woord tot u spreken, over dien heilstaat, die de uwe geworden is, naar 't aanbiddelijk welbehagen van Hem, Die zich over zondaars erbarmde, om Zijns zelfs wille; over dien heilstaat, te weinig door u bepeinsd, te laag door u gewaardeerd; 't strekke tot eene krachtige aansporing voor u, om meer dan ooit, in ziel en lichaam uwen God te verheerlijken, en het wekke een heilzame ijverzucht bij allen die nog geen grooter goed dan dezer wereld kennen, om naar dat groote goed te staan, welks gemis onherstelbaar rampzalig maakt!

'k Zal eerst mijn tekstwoord verklaren;

U dan bepalen bij den heilstaat der gelooviger, die er in vermeld wordt;

Eindelijk van 't verhandelde de toepassing maken.

I.

Ik begin met *tekstverklaring*.

A. Mijn *tekstwoord* staat *in* naauw *verband met het voorgaande* en *met het volgende*;

Met het voorgaande, gelijk door de wijze van uitdrukking: zoo is er *dan* enz. wordt aangetoond; 't is eene gevolgtrekking, door den Apostel, in dit ve. ge-

Digitized by Google

maakt, uit het vroeger beredeneerde Hoofdst. V, VI en VII. De uitnemendheid der zaligheid, die aan 't geloof verbonden is, voor de Heidenen, niet min dan voor de Joden, had hij in Hoofdst. V betoogd en in de twee volgende verdedigd tegen schijnbaar gewichtige bedenkingen; hij besluit nu met de redelijkmatige gevolgtrekking in onzen tekst.

Intusschen vat hij, naar zijne gewone schrijfwijs, den draad zijner redenering nog eens op, en knoopt aan 't reeds betoogde een nieuw betoog vast, tot voltooijing van het onderwerp, dat hij nu van rondom wil beschouwen; dit doet hij in ons tekshoofddeel, en wel eenigerwijze, dat hij daarin redeneert op grond van het gestelde in ons tekstvers, het in bijzonderheden uitbreidende en met bewijzen stavende; alzoo staat onze tekst ook *met het volgende in verband.*

Evenwel mogen wij den tekst beschouwen, als op zich zelven staande, zonder ons in overweging van 't voorafgegane en van het volgende, verre te laten afleiden; te meer, daar in ons tekstvers de bewijzen en gronden voor de waarheid, die het bevat, genoegzaam begrepen zijn. Hoe beknopt in woorden, is het rijk in zaken; 't is, gelijk de meeste van Paulus uitspraken, volzinnig en krachtig.

B. 's Apostels *uitspraak in den tekst* gaat over *twee* dingen: *over de geloovigen, die hij op eene bijzondere wijze omschrijft*, en *over hunnen heilstaat, die hij met een woord vol nadruk schetst.*

Hij *omschrijft de geloovigen*, als zulken, « *die in* « *Kristus Jezus zijn, die niet naar den vleesche wan-* « *delen, maar naar den Geest;* » *twee zaken* worden hier van hen getuigd; die echter zoo naauw aan el-

Digitized by Google

kander verbonden zijn, als oorzaak en gevolg; de hoofdzaak is: der gelovigen « *zijn in Kristus Jezus* » een gevolg van deze: hun « *wandelen niet naar den vleesche* « *maar naar den Geest.* » Duidelijk leert ons dit de zamenvoeging der oorspronkelijke woorden; waarom dan ook sommigen aldus vertalen; « die, in Kristus Jezus « zijnde, » dat is: « die, daar zij, » of « omdat, aangezien zij in Kristus Jezus zijn, niet naar den vleesche « wandelen, maar naar den Geest. »

Zegt de Apostel van de geloovigen, dat zij in Kristus Jezus zijn; hij doelt met deze uitdrukking op de naauwe, geestelijke vereeniging, welke tusschen Kristus en de geloovigen heeft plaats gegrepen; eene vereeniging door welke zij deel hebben, aan alle de heilgoederen, die Kristus heeft verworven; door welke al het Zijne het hunne is geworden; door welke zij met Hem, éénen zedelijken persoon uitmaken, hun leven van en door Hem hebbende; van waar ook die vereeniging, in de H. Schrift meermalen wordt vergeleken bij de vereeniging der ranken met den wijnstok, der leden met het hoofd en dergelijken.

Een gevolg van dit inzijn der geloovigen in Kristus is hun: « *wandelen, niet naar den vleesche, maar* « *naar den Geest.* »

« *Wandelen* » is niets anders dan « leven; » « zijn gedrag inrichten; » volgens eene gewone wijs van spreken, ook in 't gewoon gesprek; « *vleesch* » kan hier niets anders beteekenen, dan « 's menschen oorspronkelijke verdorven« heid; » aldus genaamd, omdat zij door de natuurlijke geboorte veroorzaakt, of voortgeplant wordt en het lichaam tot haar voornaamste werktuig heeft; Paulus gebruikt dikwijls dit woord in dezen zin en uit andere

Digitized by Google

Bijbelboeken zijn er niet weinig voorbeelden van bij te brengen; « *wandelen naar het vleesch*, » is dan: « leven naar den invloed en de begeerte der inwonende zonde; zich door de zonde te laten overheerschen; zoo nu leven de geloovigen niet; zij wandelen niet naar het vleesch, « *maar naar den Geest.* » Uit kracht van tegenstelling is het klaar, dat de Apostel hier 't oog heeft, op het nieuwe beginsel, dat in de geloovigen is, hun in de wedergeboorte gegeven; door 't welke zij lust en kracht hebben, om een leven te leiden, dat juist tegen 't vorig leven naar het vleesch, overstaat; dit nieuwe beginsel is hun geschonken en wordt in hen onderhouden door den H. Geest, den Geest van Kristus, den derden persoon der aanbiddelijke Drieëenheid; terwijl nu sommigen het woord « geest, » hier gebezigd, van het nieuwe beginsel, het geestelijk leven der geloovigen verstaan, denken anderen aan de oorzaak van dat leven, den H. Geest; het verschil is niet zeer gewichtig, dunkt mij; inmiddels denk ik ook liefst aan den H. Geest; omdat hier het wandelen naar den Geest voorkomt als een gevolg van der geloovigen zijn in Kristus, en het juist de H. Geest is, Die, in Kristus zijnde, ook in de met Hem één zijnde geloovigen woont, en in hen werkt, opdat zij een nieuw leven leiden zouden.

Wat Paulus van de geloovigen zegt, zullen wij met andere woorden, dus kunnen uitdrukken: « op het « naauwst vereenigd met Kristus, één met Hem, leven « zij niet meer volgens hunne zondige natuur, maar naar « de voorschriften van den H. Geest, Die in hen is, gelijk « Hij in Kristus is. »

De rede, om welke de Apostel juist deze omschrijving van de geloovigen geeft, hebben wij te zoeken in

Digitized by Google

't gedrag der lieden, om welker heilloozen invloed tegen te gaan, hij menige aanmerking in dezen brief heeft ingevlochten, lieden, die de vereeniging der geloovigen met Kristus, tot onbetengeld zondigen misbruikten en dan, hoezeer ook sprekende van in Kristus te zijn, naar het vleesch wandelden.

Der geloovigen heilstaat, is het tweede, door den Apostel nadrukkelijk geschetst.

« *Daar is nu voor hun geene verdoemenis*, » zegt hij. Het woordje « *nu* » merken sommigen aan, als alleen geplaatst om den overgang der rede te maken; anderen houden het voor eene tijdsbepaling; zoo acht ik het, met het doel des Schrijvers best overeentekomen; evenwel geloof ik niet, dat de Apostel met dit « nu » doelt op den tijd des Nieuwen Verbonds, in tegenstelling van dien des Ouden; immers geldt, onzes inziens, het gestelde in den tekst evenzeer van de geloovigen des Ouden, als des Nieuwen Verbonds; ik meen, dat de tijdsbepaling eenvoudig ziet op der geloovigen tegenwoordige gesteldheid, tegen over hunne vroegere, toen zij buiten Kristus leefden; als had Paulus geschreven: « zoo is « er dan nu, nadat zij geloofd hebben, geene verdoeme« nis enz. »

Hij spreekt van « *verdoemenis;* » een woord, dat men verschillend verklaart. 't Beteekent oorspronkelijk « de veroordeeling eens misdadigers, door een rechterlijk « vonnis; » 't wordt ook genomen voor « de straffe zelve, « aan den veroordeelden ten uitvoer gebracht. » Men vindt er, die 's Apostels uitspraak dus verklaren: « daar is in « de geloovigen niets verdoemelijks, » dat is: « niets dat « hen veroordeelens- straffenswaardig maakt; » anderen doen 't op deze wijze: « de geloovigen doen niets, dat

Digitized by Google

Gods ongenoegen over hen brengt; dat is: « wat zij « doen is niet strafwaardig; » beide verklaringen meen ik te moeten verwerpen; zij komen mij voor met waarheden, die wel bewezen zijn, te strijden; voor 't minst laten zij gevolgtrekkingen toe, die met zoodanige waarheden niet zijn overeen te brengen.

't Woord « verdoemenis » neem ik in den zin van de « straffe, die aan den zondaar gedreigd is en aan Hem « is, of wordt ten uitvoer gebracht, ingevolge de uitspraak « der goddelijke rechtvaardigheid. » Die straffe is tweeledig aan te merken; zij bestaat in de heerschappij der zonde en des doods, onder welke Adam en 't menschdom in hem, gekomen is, na 't wetvertreden; anders de geestelijke en de eeuwige dood, waar de tijdelijke dood; dat is: rampen dezes levens en 't sterven des lichaams meê zamengaat; eene straffe die begonnen is uitgevoerd te worden, terstond bij den zondeval en die voor elken zondaar in volle kracht zal worden uitgevoerd, in den dag des laatsten oordeels. Voor de geloovigen zegt de Apostel is er geene verdoemenis; 't zal dan te kennen geven, dat zij bevrijd zijn van de heerschappij der zonde en des doods, dat deze straffe voor hun is weggenomen, zoo verre zij reeds op hen lag, en niet op hen gebracht zal worden, voor zoo ver zij nog moest worden uitgevoerd en zij derhalven in tijd en eeuwigheid geenerlei kwaad of rampzaligheid te vrezen hebben.

De verdoemenis aldus aangemerkt zijnde als tweeledige straffe, kan ik voorts toegeven, dat sommigen het woord « *geene* » vertalen door « *geenerlei*, » 't geen ook door den grondtekst wordt toegelaten.

't Bevrijd zijn der geloovigen van de heerschappij der zonde en des doods, moet intusschen niet zoo ver ge-

Digitized by Google

trokken worden, als of zonde en dood in 't geheel geen macht meer over hen oefenden, het tegendeel leert de ervaring en is uit de klachten van Paulus bewijsbaar, (VII: 23, 24) waar hij spreekt van «eene wet der zonde, die in zijne leden is en hem gevangen neemt;» waar hij zich een «ellendig mensch» noemt, die «een lichaam des doods» omdraagt; maar de geloovigen zijn bevrijd van de overheerschende, altijd durende kracht der zonde en des doods, onder welke de ongeloovigen blijven liggen. Dit nu maakt der geloovigen heilstaat niet geringer; die heilstaat is zoodanig, dat zij zalig mogen genoemd worden, met eene zaligheid, die steeds toeneemt, onverliesbaar is, en eens voltooid zal wezen.

Zietdaar mijne tekstwoorden verklaard. In het volle licht zullen zij zich vertoonen, wanneer ik u

II.

In de tweede plaats opzettelijk bepaal bij den heilstaat der geloovigen, die er in vermeld wordt.

In de omschrijving door den Apostel van de geloovigen gegeven; ligt het bewijs voor 't geen hij aangaande hunnen heilstaat zegt. Juist omdat zij in Kristus zijn en ten gevolge daarvan Zijnen Geest deelachtig zijn, juist daarom zijn zij niet meer onder de overheerschïng der zonde en des doods. 't Zal dan, om ons der geloovigen heilstaat, in een helder licht voor te stellen genoeg zijn, *wat Paulus hier van hen getuigt, breeder uit een te zetten. Daarna wil ik nog eenige bewijzen van elders aanvoeren, om de waarheid die hier geleerd wordt, nog luisterrijker te bevestigen; ten derde wil ik elken geloovige den troost doen opmerken, welke deze Apostolische*

Digitized by Google

leer, in allerlei troostverderende omstandigheden, verscherft

A. *Wat Paulus hier van de geloovigen getuigt, zou ik eerst breeder uit een zetten.*

De geloovigen zijn in Kristus Jezus en van daar is het, dat zonde en dood niet meer over hen heerschen.

Al wat Kristus heeft, is het hunne geworden; aan Gods zijde door eene genadige toerekening, aan hunne zijde door het geloof, de hand als ware het, waarmede die heilgoederen door den armen zondaar worden aangevat en vastgehouden; zij zijn dan in eenen verzoenden staat met God, hunnen Schepper, Weldoener, Richter; zij hebben aanspraak op een eeuwig zalig leven; de wet kan hen niet meer veroordeelen; geen straf wegens 't schenden der wet kan meer van hen gevorderd worden; zij zijn niet meer afgescheiden van Gods vaderlijke gunst en gemeenschap; zij liggen niet meer onder 't vonnis der eeuwige pijn; aan den geestelijken en eeuwigen dood zijn zij ontheven. Jezus Kristus, de Eeniggeboren Zoon Gods, des Vaders, mensch geworden te zijner tijd, heeft aan het recht Gods voldoening gegeven; Hij heeft den vollen eisch van Gods rechtvaardigheid vervuld; Hij heeft de wet volmaakt gehoorzaamd, de straf gedragen; alzoo heeft Hij den vloek weggenomen en de zaligheid verworven, God verzoend en den weg tot Gods liefderijke gemeenschap geopend.

Wat zou dan hun ontbreken, die in Hem zijn? buiten Hem waren zij schuldige, onder den vloek liggende zondaars; in en met Adam gevallen en vervallen, geene hope hebbende noch in deze, noch in de toekomende wereld; maar wat zou hun nu ontbreken? Kristus is hun geworden van God, wijsheid, rechtvaardigheid,

Digitized by Google

heiligmaking en verlossing. Alles wat hun ontbrak tot hunne zaligheid, is in Hem; alles wat er noodig was, om zaligheid te verwerven, heeft Hij verricht; Hij is getrouw geweest, in alles wat er bij God te doen was, om de zonde des volks te verzoenen en Hij kan volkomelijk zalig maken, die door Hem tot God gaan.

Ten gevolge van deze betrekking der geloovigen tot hun Hoofd, Kristus, *hebben zij Zijnen Geest*, door welken zij leven; en hoe zou dan zonde en dood nog over hen heerschen kunnen? Buiten Kristus misten zij dien Geest, leefden zij, naar hunne oude, bedorvene natuur, zonder tegen de zonde, met vrucht te kunnen strijden, zonder te kunnen doen, hetgeen Gode welbehagelijk is; buiten Kristus zouden zij eeuwiglijk in de diepte hunner ellende hebben liggen blijven, geestelijk dood en vervreemd van God; maar nu woont dezelfde Geest, die in Kristus is, ook in hen; nu heeft die Geest hen levendig gemaakt, hen wedergeboren, vernieuwd, zoodat zij een nieuw leven leiden, 't beeld Gods in hen hersteld is en zij lust en kracht hebben ontvangen, om naar den wille Gods zich te gedragen. Nu leven zij datzelfde leven, dat zij in den hemel eens zullen leven en nooit kunnen zij dit leven verliezen; zoo min de Geest, die dat leven schonk, van Kristus kan wijken, zoo min kan Hij dat van hen, die in Kristus, op 't allernaauwst met Hem vereenigd zijn. De zonde kan dan over hen niet meer heerschen; want zij zijn niet meer dood in de zonden en in de misdaden; de dood kan niet meer over hen heerschen, want zij zijn een leven deelachtig, dat nooit sterven, of van hen weggenomen worden kan.

Dat de oude mensch in de geloovigen overgebleven

Digitized by Google

is, dat zij de rampen dezes aardschen levens, ja den tijdelijken dood onderworpen zijn, ontneemt niets aan hunnen heilstaat, wat vastheid en duurzaamheid betreft; zij zijn toch niet minder in Kristus, ofschoon in hen de oude natuur overbleef; niet minder hebben zij zijnen Geest, ofschoon daar een strijd voerend vleesch tegen over staat; de zonde is in hen, maar niet meer zoo als te voren; te voren woonde de zonde in hen, als een dwingeland, voor wiens wil en macht alles zwichten moet; thans is zij in hen, als een onttroond, van zijn voornaamste kracht beroofde vorst, terwijl de Geest van Kristus dien troon heeft ingenomen en als Heer gebiedt en gezag voert. Aan wiens zijde de overwinning zijn zal, kan niet twijfelachtig zijn en 't is dus niet dan schijnbaar, 't is voor een tijd, 't is om naderhand heerlijker te blinken, wanneer der geloovigen heilstaat, door de inwonende zonde, verduisterd schijnt te worden.

Rampen dezes aardschen levens, sloping des stoffelijken lichaams, zijn voor de geloovigen niet weggenomen, maar gewijzigd; zij treffen hen, op geheel andere wijze als de ongeloovigen; de vloek is er uit weggenomen; 't werkt hun, in de hand eens verzoenden Vaders, ten goede mede; de tijdelijke rampen zijn voor hun middelen ter hunner opvoeding en vorming; zij leeren er de ellende, waaruit zij verlost zijn, te grondiger door kennen, en de genade die hen verlost heeft, te hooger door waarderen; zij worden er door gespeend aan de dingen die beneden en verlangend gemaakt naar de dingen die boven zijn; zij worden er door geoefend in zelfsverloochening, en er door gedrongen tot naauwgezette godzaligheid. De tijdelijke dood is hun eene wenschelijke aflegging van het lichaam der zonde, eene scheiding van

Digitized by Google

eene wereld, die in het booze ligt, eene overgang tot de ware rust en ongestoorde Godverheerlijking, een doorgang tot het eeuwige leven.

Wel mocht de Apostel dan der gelovigen heilstaat roemen; wel mogen wij met hem zeggen: « wie zal be- « schuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? « God is het, Die rechtvaardig maakt? Wie is het, « die verdoemt? Kristus is het, Die gestorven is; ja, « dat meer is, Die ook opgewekt is! Zoo dan is er « geene verdoemenisse meer, voor die in Hem en Zijne « Geestes deelachtig zijn. »

B. 't Gezegde is ter overtuiging genoeg; maar ik zou en ik kan *nog eenige bewijzen van elders aanvoeren, om den luister der waarheid, die ons hier geleerd wordt, te verhoogen.*

Laat mij die bewijzen uit onzen tekstbrief zelven halen.

Adam, gelijk de Apostel te voren in 't breede betoogd heeft, Adam, 't hoofd van het werkverbond, onze stamvader en vertegenwoordiger, is de oorzaak geweest, dat heel het menschdom onder de heerschappij der zonde en des doods gekomen is, de vloek er over uitgesproken zijnde; door dien éénen mensch is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood, en de dood is tot alle menschen doorgegaan, terwijl allen in dien éénen gezondigd hadden.

Op gelijke wijze is Kristus Jezus, de Middelaar van het genade-verbond, ook het vertegenwoordigend Hoofd, de plaatsbekledende borg van alle menschen, die de Vader Hem uit het gevallene geslacht gegeven heeft; als zoodanig zijn de zonden der uitverkorenen op Hem overgedragen, hunne straffen op Hem gekomen; de eischen van een heilig en rechtvaardig Wetgever op Hem over-

Digitized by Google

gegaan; maar nu vordert dan ook diezelfde heilige en rechtvaardige Richter, dat van hen, in wier plaats Hij stond, niets meer geëischt worde, nadat Hij Zijn Middelaars-werk volbracht heeft; dat hetgeen Hij verdiend en verworven heeft, hun worde geschonken; zoo zijn zij in en door Hem verlost van het kwade, dat door Adam over hen gekomen was en door en in Hem bezitters van het goede, door Adam verloren. Gelijk door de ongehoorzaamheid van éénen mensch, velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzoo zullen ook door de gehoorzaamheid van éénen, velen tot rechtvaardigen gesteld worden.

Zien wij verder op den raad Gods tot zaligheid van zondaars, als een onveranderlijke raad, dan zien wij daarin nog een vasten grond, waar de leer des Apostels op rust; volgens dien raad is 't plan der verlossing gevormd, is 't begonnen uitgevoerd te worden en zal het voltooid worden; 't is niet mogelijk dat er één schakel uit dien keten valle; niet mogelijk dat er één verloren ga, voor wien Kristus gestorven is; niet mogelijk dat er één onder den vloek blijve, voor wien Kristus den vloek gedragen heeft. Wij zeggen met den Apostel: «die Hij te voren gekend heeft, die heeft «Hij ook te voren verordineerd den beelde Zijns Zoons «gelijkvormig te zijn; en die Hij te voren verordineerd «heeft, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroe«pen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en «die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook «verheerlijkt. Wat zullen wij dan tot deze dingen «zeggen? Zoo God voor ons is, wie zal tegen ons «zijn? Die ook Zijnen eigenen Zoon niet gespaard «heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven,

Digitized by Google

« hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schen-
« ken ? »

Vast staat eindelijk deze waarheid, uit aanmerking der Goddelijke liefde;

Betuigde Joännes: « hierin is de liefde, niet dat wij « God hebben lief gehad, maar dat Hij ons heeft lief « gehad en Zijnen Zoon gegeven tot eene verzoening voor « onze zonden ! » Paulus roemde niet minder die liefde, uitroepende en juichende, als het triomflied des geloofs, dat elken twijfel des ongeloofs doet verstommen: « Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch « engelen, noch overheden, noch machten, noch tegen- « woordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, « noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kun- « nen scheiden van de liefde Gods, welke is in Kristus « Jezus onzen Heere ! » Zoo min de Vader kan ophouden Zijnen Eeniggehoornen te beminnen; zoo min Hij Zijne goedkeuring op Zijn welvoleindigd Middelaarswerk, eenmaal gegeven toen Hij Hem uit de doden heeft opgewekt, kan intrekken, even zoo min kan Hij ophouden, hen die in Kristus zijn, lief te hebben; even zoo min kan Hij 't vonnis der verdoemenis aan hun uitvoeren, voor wien Kristus onder dat vonnis geweest is.

C. Geloovigen ! welk een bron van hemelschen troost is u dan geopend, daar deze waarheid op zoo hechte gronden rust. *In allerlei troostvorderende omstandigheden, verschaft de lere des Apostels u dien troost.* Laat mij 't u doen opmerken.

Welk een troost voor de gelovigen, wanneer zij in lijden verkeeren, te weten dat er geen verdoemenis voor hun is. Lijden is wel lijden en alle kastijding, als zij tegenwoordig is, schijnt wel eene zake, niet van

Digitized by Google

vreugde, maar van droefheid te zijn; maar dat lijden zal hen niet verdoemen; dat lijden is hun geen beginsel van eeuwigdurende straffen; zij mogen veeleer blijde zijn onder 't leed; gedachtig dat zij bastaarden wezen zouden, indien zij zonder kastijdinge waren; maar dat zij nu, onder de roede zijnde, als zoonen worden behandeld.

Welk een troost voor de geloovigen, uit deze waarheid te trekken, wanneer zij strijd moeten voeren. Als andere troostbronnen opdroogen, zal deze nog mildelijk vloeien; moeten zij strijden tegen de zonde, zij weten dat de zonde niet meer over hen heerschen zal, daar zij niet onder de wet zijn, maar onder de genade; zij weten dat de zonde hen niet zal overheerschen en nooit weder op dien troon zitten, die door den Geest des Heeren is ingenomen. Moeten zij strijden tegen de wereld, die listige en huichelachtige vijandin, zij weten dat hun een beter goed is toegelegd, dan al wat de wereld heeft; zij weten dat hun Hoofd en Heer de wereld overwonnen en hun deswegens bevolen heeft goedsmoeds te zijn. Moeten zij strijden tegen het ongeloof, zij weten dat hun deel vast is en zij niet kunnen uitvallen uit den grond waarin zij geworteld zijn; zij weten dat Jezus Kristus gisteren en heden Dezelfde blijft en tot in de eeuwigheid: zij weten dat zij in Hem aangezien, heilig en onberispelijk zijn en zij, met Zijne gerechtigheid omhangen, bestaan kunnen in het strengste gericht.

Welk een troost voor de geloovigen, uit deze leer voortvloeiende, bij 't naderen van den dood. De dood zal over hen geen heerschappij voeren; hun Ontfermer zal ze leiden en niet begeven, ook in de duistere vallei

Digitized by Google

der schaduw des doods; Hij heeft den dood te niete gedaan, leven en onverderflijkheid aan het licht gebracht; Hij leeft, hun Verlosser en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als de wormen hunne huid zullen doorknaagd hebben, zullen zij Hem met eigen oog aanschouwen. Zij mogen dan zeggen, wanneer de laatste vijand komt: « dood! waar is uw prikkel? hel, « waar is uwe overwinning! »

Welk een troost, ten laatsten voor de geloovigen, wanneer zij verschijnen voor Gods richterstoel, het geloof behouden hebbende; wie dan siddere, zij behoeven het niet te doen; vallen zij ook als dood voor 't blinkend aanschijn huns richters neder, Zijn rechterhand zal hen oprichten, Zijn arm hen ondersteunen en geen veroordeelend vonnis zal uit Zijnen mond gehoord worden. Dan zal 't hun in allen nadruk blijken, dat er voor die in Kristus zijn, geene verdoemenis is; dan zullen zij ondervinden dat Gods belofte waarachtig is en die in den Zoon gelooft, het eeuwige leven heeft.

Zalige troost! wat is hierbij te vergelijken! Driewerf gelukkig, die er iets van mag genieten! En nu, M. H. hoe schittert u der gelovigen heilstaat in de oogen, die in een zoo glansrijk licht zich vertoont? Mocht mijne voorstelling uwe harten hebben getroffen en de begeerte uwer ziel naar 't bezit van dien heilstaat, naar 't genot van dien troost, opgewekt.

Ik zou, en vernieuwt er uwe aandacht toe,

III.

In de laatste plaats van het verhandelde, de toepassing maken.

Digitized by Google

A. Ik breng het verhandelde *eerst tot ulieden, van wien men veronderstellen mag, dat gij buiten Kristus zijt, zonder Zijnen Geest.*

Zoo heerlijk der geloovigen heilstaat is, zoo rampzalig is uw toestand; 'k mag het u niet verzwijgen, arme mensch! ofschoon gij 't niet gelooven zult, tenzij Goddelijke genade u het oog opene om te zien en het hart om te gevoelen.

Gij zijt onder den vloek. In den eersten Adam vastgeworteld, ligt gij nog onder dat vonnis, hetwelk over hem geveld is geworden; op u rust nog de last van Gods toorn, die op hem nederzonk; gij zijt in zonden ontvangen en geboren en uwe ongerechtigheden, met der daad bedreven, hebben dien toorn verzwaard. Dat woord « gij zult den dood sterven! » eenmaal uitgesproken, is aan u bij aanvang vervuld en wat aan de gehele vervulling ontbreekt, zal voorzeker niet uitblijven, zoo gij in onbekeerden staat sterft.

Ach, hoe betreurenswaardig! waar vindt gij troost, daar der geloovigen troostbron voor u gesloten is? In lijden hebt gij geen troost, of 't mocht in een ijdele hoop op beter zijn; bij het sterven hebt gij geen rustpunt voor uwe zielen, dat stand houdt; en staat gij eens voor dien geduchten richterstoel, wat zal u dan beveiligen? wat zal u dan behouden? alles zal u dan veroordeelen; de zonde, die gij begaan, de wet, die gij vertreden hebt; het woord der verzoening dat gij niet geloofd, de dienaars van dat Woord, die gij veracht, de gelovigen die gij miskend, uw eigen geweten, dat gij toegeschroeid hebt.

ô Zondaar! bedenk deze dingen en beef voor den dag des kwaads! Meen niet, dat wij de toekomst te zwart

Digitized by Google

afteekenen, of uwen toestand te somber afschetsen; want indien het waar is, dat er voor hun die in Kristus Jezus zijn, geene verdoemenis is, dan is 't niet minder waarachtig, dat elk die buiten Kristus sterft, verloren is.

B. Och, mochten er velen *vragen*: « *hoe geraken « wij tot dien heilstaat?* » Zulken wil ik *den weg daartoe aanwijzen.*

Uit den ouden grond uitgetrokken, Kristus te worden ingelijfd, is een werk van Goddelijk alvermogen; Hij doet het allen die Hij daartoe, naar Zijnen raad en welbehagen uitverkoren heeft. Maar meent gij 't ernstig en begeert gij 't waarlijk met Kristus vereenigd te worden, weet dan, dat het geloof het middel is, aan 's menschen zijde, tot die vereeniging; het geloof eens armen, verlorenen zondaars, die zich zelven verloren ziet en op grond der Evangeliestem tot Jezus Kristus vlucht, Die armen en verlorenen tot Zich roept. Ja, dat geloof is de band tusschen Kristus en de ziele; aan dat geloof is de zaligheid vastgemaakt. En hebt gij dan nu nog bedenkingen, die u zonden terug houden, om zoo voor Hem neêr te vallen, Die zondaars tot zich roept en te zeggen: « ô God, wees ons, zondaren gena- « dig! » Wanneer gij iets kent van uw gevaar, wanneer uwe rampzalige toestand u bekommerd maakt, wanneer dood en eeuwigheid u op het harte drukken en wanneer gij de verklaringen van den God der waarheid, in Zijn Woord, niet als leugenen beschouwt, dan kunt gij immers niet werkeloos nederzitten? dan zult gij immers u gedrongen gevoelen, om met gedurige smekingen u voor 's Heeren aangezicht te stellen en niet af te laten, tot dat Zijn vrede in uw binnenste nederdaalt?

Bidt dan en houdt aan in dat bidden, om verlichte

Digitized by Google

vogen des verstands, tot diepe kennis en van u zelven en van den weg die tot Kristus leidt; bidt dan en zijt naarstig in dat bidden, om een gebogen wil en een geheiligd harte, opdat gij den weg der behoudenis vinden en betreden moogt.

C. Maar hier vraagt menig heilbegerig harte: *« waaraan zal ik het weten, of ik waarlijk in Kristus « ben en er voor mij geene verdoemenis is? »* Ik kan u *op die vraag een volledig antwoord geven.*

Indien gij zoodanige werkzaamheden als ik noemde, bij eigene ervaring kent; indien gij bidt, zoekt, klopt, indien gij over uwe zonden treurt, indien gij tijdelijken voorspoed en aardsche vreugd, minder schat, dan Kristus te gewinnen; indien deze dingen bij u plaats hebben, niet maar oppervlakkig en ras voorbijgaand, maar indien zij in uw harte zijn en daaruit gedurig met toenemenden drang oprijzen, dan hebt gij daarin een proefhoudend kenmerk van uwe vereeniging met Kristus. Zulke dingen toch, worden niet door onzen eigen geest geleerd; zij komen voort van den geest Gods, Die ze ons leert beseffen; maar die nu in Kristus zijn, hebben ook Zijnen Geest, naar welke zij wandelen; zoo dan, daar gij door Kristus Geest bewerkt en geleerd wordt, zijt gij in Hem.

Te wandelen, niet naar den vleesche, maar naar den Geest, is het meest gewisse kenmerk der wedergeboorte en der vereeniging met Kristus; die verzekerd is geworden van zijn inzijn in Kristus, langs eenen anderen weg, die zal altijd blootstaan, voor de zwaarste aanvallen en bestrijdingen des ongeloofs; maar die zijn geloof uit de werken toont, die naar den Geest wandelt en niet naar het vleesch, die zal ze minder hebben.

Digitized by Google

inderdaad, 't is de beste, de sterkste grond van verzekering; en hoe kan 't anders? 't wandelen naar den Geest is een gevolg van 't inzijn in Kristus; waar nu het gevolg aanwezig is; daar kan de oorzaak niet ontbreken.

Wenscht dan een bekommerd gemoed tot ruste te geraken en tot zekerheid, dat hij niet meer onder de verdoemenis is, ik rade u, staat er naar, om naar den Geest te wandelen en niet naar het vleesch; hoe meer gij in zulk een wandel vordert, des te duidelijker zal het u worden, dat de heerschappij der zonde en des doods in u verbroken is en Jezus den scepter over u heeft beginnen te voeren; en gij zult dan in het einde kunnen roemen: « Voor ons is geen verdoemenis, » wanneer gij ziet, dat een hooger macht zich in uwe machteloosheid heeft willen verheerlijken.

D. Eindelijk *pas ik het verhandelde toe op zulken, die meer verzekerd, 's Apostels uitspraak in zich zelven bewaarheid zien.*

Dat gij van het voorrecht der Goddelijke genade, u verleend, Gode alleen de eere moet geven, behoef ik niet te zeggen; wat onderscheidt u, dat God u aan Zijnen Zoon gaf en dat Kristus voor u sterven wilde en dat Zijn Geest in u wilde wonen? vrijmachtig welbehagen! Looft den Heere, gij geloovigen! tot in alle eeuwigheid.

Maar 'k moet u herinneren, dat gij dan eerst den Heere een dankoffer zult toebrengen, dat Hem welgevallig is, wanneer gij minder naar het vleesch, wanneer gij geheel niet naar het vleesch wandelt, maar wel naar den geest. En waarom zoudt gij niet oprichten trage handen en slappe knieën en waarom zoudt gij

Digitized by Google

niet biddend waken tegen vernieuwde overheerschïng der zonde en des doods? waarom zoudt gij u niet laten leiden door den Geest des Heeren, Die in u is? Schuilt niet achter de bedekselen der schande, die zoo licht gevonden zijn; wanneêr de eerste liefde aan 't verkoelen is; nooit was de Heere een dorre woestijn voor die Hem zochten, nooit heeft Hij gezegd: « zoekt Mij te « vergeefs! »

Heil u, wanneêr gij naar den Geest wandelt; gij zult dan niet alleen uwe roeping en verkiezinge vast maken; gij zult ook den zaligen troost die uit uwen heilstaat voortvloeit, te ruimer smaken; gij zult stil en kalm zijn, wanneer anderen beroering hebben; gij zult moedig zijn, wanneer anderen beven; gij zult staande blijven, wanneer anderen struikelen en vallen.

't Is zoo, hier beneden zult gij in strijd blijven verkeeren; uw geloof zal onvolkomen zijn, en ook uwe heiligmaking; gij zult uw deel hebben van het kwade dezer aarde; maar de tijd uwer volkomene verlossing nadert; gij zult eens gantsch en al van de heerschappij der zonde en des doods bevrijd zijn; de vloek zal eens tot in zijn minste sporen zijn uitgedelgd; dan zult gij ervaren dat uw Hoofd en Heer getrouw is en almachtig en dat de band, die u aan Hem verbindt, voor de eindelooze eeuwigheid gelegd is geworden.

ô Zalig dan, die gelooft en uit het geloove leeft! Komt, gij allen die Jezus lief hebt, laat ons op nieuw tot Hem zeggen: « Heere! wij zijn de u- « wen! » Komt laat ons op nieuw de zonde vloeken, des Heeren rechten omhelzen! tot dat wij

Digitized by Google

eens volmaakt den God aller genade zullen loven en beminnen en dienen, wanneer wij daar zijn, waar onze Koning ons is voorgegaan! Amen.

Digitized by Google

DE WAARHEID DER GODS-REGERING.

Voorz. Ps. XCIV.

Wanneer men over het algemeen de gedragingen en handelingen der menschen nagaat, dan is het of ieder op zich zelven naar willekeur kan te werk gaan, en zijn eigen of anderer lot bepalen. Het schijnt of er geen hooger dan menschelijk bestuur is. Niet zelden loopt men jaren ver de toekomst in, berekent met de uiterste naauwgezetheid hoogst onzekere dingen, en maakt bepalingen, die welligt nooit worden nagekomen. Ten gevolge van zulk eene handelwijze, wordt meermalen op vleesch de arm gesteld, ongedachtig aan den vloek daarover uitgesproken. Bezorgd zijnde voor den dag van morgen, stelt men gevolgen vast voor een tijd die komen moet, hoewel niemand, met bezorgd te zijn, een span tot zijne lengte kan toedoen, alschoon voor de toekomst eene gordijn hangt, die geen menschen hand vermag op zijde te schuiven. -- Van waar zulk een dwaas en dolzinnig bestaan? Van waar die roekeloze vermetelheid? Van waar, dat vooruitloopen omtrent zaken, die niemand kan doorzien? Van waar zoo

Digitized by Google

dikwijls die angst en vreeze voor de dingen, die men waant dat komen zullen? T. H.! Dat alles is het gevolg der zonde. Het is ter oorzake van den twijfel, of het min vast geloof aan Gods Albestuur. Het is omdat de eenige waarheid: « de Heere regeert, » veelal op den achtergrond staat.

Met eerbiedig opzien tot den Almagtige, wensch ik tot u te spreken over de waarheid der Gods-regering. Och! of het mij gegeven wierde, door mijne prediking nog iets toe te brengen aan de grootmaking des Hoogheerlijken, en het waarachtig heil van onsterfelijke zielen.

De Geest uit de hoogte leere ons vooraf bidden om bijstand en zegen.

Uwe aandacht leest den tekst: Psalm XCVI: 10b.

„De Heere regeert."

Over den Psalm, uit welken deze woorden ontleend zijn, zullen wij niet bepaald handelen. Hoewel geen opschrift dragende, wordt dezelve, blijkens 1 Chron. XVI, met regt aan David toegeschreven.

Wij wenschen u

I. *Eerst wat nader met den zin van onzen tekst bekend te maken.*

II. *Daarna meer bepaald u de waarheid er van open te leggen*, en

III. *Eindelijk met een toepasselijk gebruik van het verhandelde te besluiten.*

Digitized by Google

De Alregeerder verleene ons in het hooren en spreken Zijne genadige hulpe, om Christus Zijns lieven Zoons wille, door den Heiligen Geest.!

I.

Wij beginnen dan met u *eerst wat nader met den zin van onzen tekst bekend te maken.*

«*De Heere regeert*» zegt de dichter. En wie is die Heere? Jehovah, buiten Wien geen andere God is. De Heilige en Hoogverhevene, Die in de eeuwigheid woont. Hij heeft de Hemelen tot Zijnen troon, de aarde tot eene voetbank Zijner voeten. Hij spreekt en het is er, gebiedt en het staat er. Menschen, nietig en onrein stof, mogen wanen in hunne dwaasheid, iets tegen Hem te vermogen, of, zonder Zijn' wil iets te kunnen uitrigten; ijdel is hun pogen. De Koningen der aarde mogen zich opmaken en de Vorsten beraadslagen tegen den Heere en Zijnen Gezalfde, Die in den Hemel woont zal lagchen, de Heere zal ze bespotten. Hij doet al wat Hem behaagt in den Hemel, op de aarde, in de zee en in alle afgronden; daar is niet toe-nog af te doen. Geen schepsel vermag Zijne hand af te slaan; ook antwoordt de Oppermagtige van Zijne daden niet. — Regerende als de Alleenwijze zorgt God voor al wat leeft en zich roert op den aardbodem. Niets ontgaat Zijne zorge noch besturing, aller oogen wachten op Hem. In het bijzonder draagt de Algoede de belangen van Zijn uitverkoren volk op het harte. Dat zegent en bedeelt Hij naar Zijn vrijmagtig welbehagen, zoowel in het natuur-

Digitized by Google

lijke als geestelijke. Hij zwaait over hetzelve den scepter Zijns Koningrijks en regeert en bestuurt het door zijn Geest en Woord. — De Heere regeert als de Barmhartige en Genadige. Goed doet Hij van den Hemel en vervult de harten met spijze en vrolijkheid. Dat predikt alles. Ieder beweldadigde tuigt het. En mag het geene barmhartigheid en genade heeten, wanneer rampen en tegenheên, bezoekingen des ligchaams en velerlei smarten, zoo vele middelen worden bevonden om den goddeloose te doen stilstaan op het verderfelijk zondepad? Is het geene barmhartigheid en genade, als de stemme Gods in de ooren dringt en het verharden des harten doet ophouden? Antwoordt, gij allen, wien op een ziekbed, of door een treffend verlies, of bij groote benauwdheid de geslotene oogen open gingen. Spreekt vrij uit, gij uitverkoren vaten! die geleerd hebt de gebrokene bakken te verlaten, die geen water houden. Zijt gij uit u zelven teruggekomen van den breeden weg der helle, waarop ge zonder nadenken voortholdet? Of greep de Almagtige u in de ziele om u te doen zien dat Hij God is en behalve Hem geen ander? Voorzeker hebt ge toen uw ijdel zelfvertrouwen, het vertrouwen op vleesch laten varen, om u te begeven tot den springader des levenden waters. Roept dan uit der kele: « de Heere regeert! » — Wat zijn daarbij de blijken groot van de gunst en goedheid Desgenen, Wiens naam Ontfermer is, over hen, die aan Zijne zalige heerschappij als ware Rijks-onderdanen zich onderwierpen. Om en in en door Jesus Christus, hun Zielenredder en Zaligmaker en

Digitized by Google

Borg, ontvangen zij vergeving der zonden, worden geleid door den Heiligen Geest, is het een Vader die hunne gangen bestuurt, ook zelfs het kwade hun doet medewerken ten goede. Ja de tegenspoeden des regtvaardigen, zij overkomen hem niet te vergeefs, maar werken eene vreedzame vrucht der geregtigheid. — Als een heilig en onkrenkbaar regtvaardig Wetgever, regeert de Heere. Al Zijne bevelen zijn regt en te rein is Hij van oogen dan dat Hij het kwade aanschouwen zou. De wetten, door Hem den menschenkinderen voorgeschreven, moeten volbragt. Wie ze overtreedt is des doods schuldig, vervloekt, en laadt den toorn des Hoogheiligen op zich. Al ondervindt de zondaar niet dadelijk de straf op het misdrijf, al gehengt de Langmoedige meermalen het kwaad, door nietswaardigen begaan; toch zal de vergelding des loons niet uitblijven. In geenen deele. Wie geen Borg heeft voor zijne schulden, gaat reddeloos verloren; want de Waarachtige heeft gezworen: «zoo zij in mijne rust zullen ingaan!» Wie de strafeischende geregtigheid Gods niet kan bevredigen door het deelgenootschap aan de bloedige zoenverdiensten van den Borg Christus, en de geregtigheid van den Middelaar; hij verwachte niets anders dan eene eeuwige verdoemenis; want «de Heere regeert.» Zijn toorn blijft op de vaten des toorns. Doch genoeg om u wat nader met den zin van onzen tekst bekend te maken.

II.

Wij gaan over tot *het andere deel onzer rede*, *in het-*

Digitized by Google

welk wij meer bepaald over de waarheid der Godsregering wenschen te predikken.

Ik wil U niet ophouden M. H. met eene wederlegging van het gevoelen dier dwaze wijzen, die zeggen dat zij aan geene Godsregering gelooven, die meenen alles aan de natuur of het toeval te moeten toeschrijven. De plaats waarop ik sta is daartoe te heilig, mijne roeping onder U te gewigtig, de tijd te kostbaar. Daarbij verhoede de Heere dat zulke onzinnigen zich onder ons bevinden. Wij wenschen U bij de dierbare en niet te weêrspreken waarheid te bepalen, dat Hij, Die van den beginne aan het einde verkondigt en van ouds de dingen, die nog niet zijn geschied; dat Hij, Die zegt: « Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen, » de Eenige is die alzoo spreken kan; met andere woorden: dat God regeert. —

Wilt gij bewijzen? Slaat uwen Bijbel, de oorkonden des Eeuwigen op, en elke bladzijde levert ze u. Uit vele noemen wij enkele. Denkt aan Abraham, den Vriend Gods en Vader der Geloovigen. Lang vóór dat hij een zoon, de vrucht zijner lendenen, in bedaagden dag, zien mogt, geschiedde tot hem het woord des Albestuurders: « in u zullen alle geslachten der aarde gezegend worden. Uw zaad zal zijn, als het zand der zee. » Het volk, 't welk uit hem zou voortkomen, ontving de toezegging van *Kanaäns* erfelijke bezitting. Vooraf echter moest het verstrooid worden in een vreemd land; niettegenstaande de hitte der verdrukking groeijen tot een groot volk; uit de dienstbaarheid der tegenpar-

Digitized by Google

tijders verlost, veertig jaren, om der ongehoorzaamheids wille, zwerven in de woestijn en eerst daarna den voet zetten in het land, overvloeijende van melk en honig. Om dat Goddelijk voornemen tot uitvoering te doen komen, werd Jacobs geliefde Jozef, als slaaf verkocht door zijne nijdige broeders. Gevoerd naar *Egijpte* was het de toelatende bestelling des Alwijzen dat des Aartsvaders lieveling verzocht, mishandeld, in de gevangenis geworpen, maar ook daaruit bevrijd werd om des Farao's droomen uit te leggen. Het was alleen God die den onervarenen wijsheid gaf en verstand. Het was de Opperheer, die den slaaf deed aanstellen tot gebieder. Hij, die spreekt en het is er, gebiedt en het staat er, verwekte zeven onvruchtbare jaren en dien ten gevolge hongersnood in *Palestina*. Jacob was gedwongen in *Egijpte* koorn te laten koopen, om te ontdekken dat Jozef nog leefde. God bragt den vromen Patriarch in het land *Gosen*, zegende zijn zaad, verhardde 's konings harte, verwekte Mozes, behield Josua en bragt op Zijnen tijd, op Zijne wijze *Israël* in het land der belofte. Herinnert gij u een en ander uit de Schrift, die heilig is, en zoudt gij durven ontkennen: « God regeert? » — *Doch wij gaan verder.* Mozes, de man Gods, voorspelde den Israëliten dat het hun kwalijk gaan zou, bijaldien zij van Jehovah afhoereerden en andere Goden nawandelden. Een bepaald getal jaren moesten zij doorbrengen in ballingschap, en een vreemd Vorst, lang voor zijne komst tot den troon, bij name genoemd, zou hun daaruit verlossen. En denkt er nu aan hoe het weder-

Digitized by Google

spannige Bondsvolk, den springader des levenden waters verliet en de paden der slechtigheden bewandelde. Roept u in het geheugen de scheuring van *Israëls* Rijk onder Rehabeam, met des volks wegvoering naar *Babel*. Herinnert u hoe Goëz of Cyrus *Babel* overwon en den Joden vrijheid gaf naar hun land weder te keeren en stad en tempel te herbouwen; wie niet ziende blind is moet ook hier uitroepen: « de Heere regeert! » — Tot diezelfde belijdenis wordt gij gedrongen bij de naauwlettende en eerbiedige lezing van Davids geschiedenis. Te velen M. H. zijn de omstandigheden, waarin de vinger des Allerhoogsten duidelijk is optemerken, dan dat wij ze u zouden opnoemen. Maar leest van zijne zalving door Samuël, let op de veelvuldige lagen van den vijandigen Saul, en Davids komst tot den troon. Staat met uwe gedachten stil bij al wat David, tot aan zijn einde tegenkwam, geen redelijke twijfel blijft er aan de Godsregering voor den opmerkzamen beschouwer over. — *Er is meer.* Toen bijgeloof en afgoderij de aarde als met eenen nevel bedekten en de dienst van den Eenigen en Waarachtigen een voorwerp werd van der Heidenen spotternij, was het God, die herstelling beloofde en op den Engel wijzen liet, die snellijk zou tot Zijnen tempel komen. Roept u voor den geest de komst van Hem, die is God geopenbaard in het vleesch. Ziet hoe helsche boosheid van Zijne kribbe af aan het op zijn dierbaar leven toelegt en aan den kruispaal Hem sterven doet, en toch gebeurde aan Gods heilig kind Jezus niets dan hetgeen Zijn raad en hand te voren bepaald

Digitized by Google

had dat geschieden zoude. Arme, eenvoudige en ongeleerde visschers doorreizen de wereld om te predikên het Koningrijk, dat hun verordineerd was. Aangedaan met kracht uit de hoogte, vervuld met den Heiligen Geest, bevestigen zij met teekenen en wonderen hunne zending. Saulussen worden in Paulussen verkeerd; Heidenen en Joden gebragt tot de kennis en het geloof in den gekruisigden Christus. Weet ge dat en durft gij loochenen: « de Heere regeert? » — *Nog iets.* De Heilige Mannen Gods, door den Heiligen Geest gedreven, hebben voorspeld, dat het volksbestaan der Joden zou worden vernietigd, de tempeldienst ophouden en *Israël* verstrooid onder alle volkeren der aarde. Jezus Christus (de Hoogste Profeet!) heeft op die voorzegging het zegel gedrukt, door Zijn onfeilbaar woord over *Jeruzalem* gesproken: « daar zullen dagen over u komen, dat uwe vijanden eene begraving rondom u zullen opwerpen en zullen u omsingelen en u van alle zijden benaauwen. En zullen u tot den grond nederwerpen en uwe kinderen in u; en zij zullen in u den [eenen] steen op den [anderen] niet laten, daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt. » Die uitspraak werd vervuld, M. H. « *Israël* is ten staart gesteld en niet meer ten hoofd. De kroon is omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd! » Het goud is veranderd in lood, de uitverkorenen Gods zijn onder alle volken der aarde verspreid. De adelaren der Romeinen hebben het Gods-oordeel uitgevoerd. *Jeruzalem* werd belegerd, wanhopig verdedigd, ten laatste bestormd, eindelijk in-

Digitized by Google

genomen. Deszelfs inwoners te koop gesteld vinden zelfs geen kooper. Van nu aan dagteekent *Israëls* verstrooijing en verbanning. Onvermengd bleef het oude erfvolk. Het staat daar ter bevestiging der groote waarheid; « de Heere regeert! » — *Eindelijk;* want wij kunnen in meer bijzonderheden thans niet treden. God beloofde aan Zijne Gemeente dat de poorten der helle haar niet zouden overweldigen. Hij zal haar bewaren en bevestigen.» Al verheffen ook de rivieren haar bruisen; al verheffen de rivieren hare aanstootinge; de Heere in de hoogte is geweldiger dan het bruischen van groote wateren, dan de geweldige baren der zee.» Slaat in uwe gedachten de gewijde en ongewijde geschiedrollen der Kerk op. Wanneer gij leest hoe menigmalen de waarheid overheerd en als het ware onderdrukt werd door dwaling, dan kunt gij zien hoe de Satan niet ophoudt onkruid te strooijen onder de tarwe. In alle eeuwen staan er dwaalleeraars op, die als wolven in schaapskleederen optraden, de waarheid Gods in leugen verkeerden en de uitverkorenen trachtten te verleiden. Maar de Heere behoedde Zijnen wijngaard. Gedurig ontscheurt zich die waarheid aan hare knellende banden, worstelt zich los uit de boeijen, in welke overmagt haar geklonken had. Als met verjongde kracht treedt zij te voorschijn, wordt gekend en aangebeden. Getrouwe tolken worden verwekt door Hem, die spreekt: « daar zij licht! » Hij is een Waarmaker van Zijn Woord. Tempels en beelden der afgoden worden nedergeworpen en vergruisd. De altaren, rookende voor vreemde Goden,

Digitized by Google

verneld. Het helder licht van de zoone der geregtigheid verspreidde zich altijd meer, hare stralen koesterden en verkwikten hen, die in de koude en kille duisternis des doods waren geraken. Ja waarlijk: « de Heere regeert! » — Tot hiertoe was de geschiedenis getuige voor de waarheid der Gods-regering. Eens leders *ondervinding* zette het zegel op hare uitspraken. Wie M. H. behoedde u in uwe kindschheid, op uwen verderen levensweg en bragt u tot hiertoe? Wie keerde tallooze gekende en ongekende gevaren van u en behield uwen adem in uwe neusgaten? Was dat eigen vermogen, eigen voorzigtigheid, eigen kracht? In geenen deele. Dat deed God, die u gemaakt heeft, Hij, Wiens oogen de gansche aarde doorlopen. — Maar waar zijn nu uwe Paëls en Bethels, kinderen Gods? Waar die onverge telijke oogenblikken, op welke de krachtdadige werking des Heiligen Geestes zich in uwe zielen openbaarde, het steenen hart werd uitgerukt en een vleeschen hart in de plaats gesteld? Brengt ze bij als zoovele onwraakbare getuigenissen der dierbare waarheid: « de Heere regeert! » Uit u zelven toch zoudt ge in eeuwigheid naar dien Heer gevraagd, noch gezocht hebben. Ware Hij u niet te sterk geworden, hadde Hij u niet overmogt en gezegd: « zie hier ben Ik, zie hier ben Ik! » geen zondaar, geen vleesch en bloed was ooit tot Christus uitgedreven om bij Hem redding te zoeken en ziels-behoud. — Daar zullen ook nog wel opgerigte *Eben-Haëzers* onder u wenen. Velen gewis kennen nog de tijden en gelegenheden, dat zij uit menigerlei moeijelijk-

heden ongedacht en onverwacht zijn gered. Herinnert u de tijdelijke omstandigheden, die u benarden, waaruit gij geholpen, de krankbedden, waarvan gij genadelijk zijt opgerigt. Laat het minste zelfs medegetuigenis geven en bekrachtigt zoo, uit uwe eigene ervaring, de waarheid der Gods-regering, bevestigt het woord des vromen dichters: « de Heere regeert! » —

III

Met een toepasselijk gebruik van het verhandelde wenschen wij te eindigen.

De onwedersprekelijke waarheid: « de Heere regeert! » vordert geloof. Waar is dat geloof bij u, ô ligtzinnige en zorgelooze wereldling? Gij baadt u in de zonde, drinkt het onregt als water in, dartelt op de paden der ongeregtigheid voort en denkt er niet aan, dat gij eenmaal rekenschap zult moeten afleggen van uw rentmeesterschap. Uzelven genoeg, handelt gij naar eigen zin en wil, vormt plannen en voornemens, hoe ge u het best vermaken zult in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer oogen, en gunt u geen' tijd om te overwegen, dat God u om al die dingen zal doen komen in het gerigt. — Waar is dat geloof bij u ô mensch! die uwen mede-zondaar beliegt en bedriegt, hem smarte, schade en verdriet aandoet? Al belijdt gij het niet met uwe lippen, uit uwen handel en wandel is het openbaar dat gij in uwe harten zegt: « God ziet « het niet en God hoort het niet. » « De wolken zijn voor

Digitized by Google

« Hem eene verberging, en Hij, Die den omgang des « hemelen bewandelt, weet niet wat op aarde geheurt. » Waar is dat geloof bij u, ô roekelooze stofworm! die u niet ontziet de Openbaring des Onbegrijpelijken aan te randen, haar te onderwerpen aan den toets uwer bedorvene en verduisterde rede? Met schijn van wetenschap, tracht gij 's Heeren onfeilbaar Woord te ondermijnen, en eene ijdele eigenwillige godsdienst in te voeren. Maar het gelukt u niet in eeuwigheid. « De Heer regeert! » Hij ziet uit Zijnen hemel op het gansch gedrag der stervelingen, spot met hun gewoel en treft bij alles Zijn doel. Intusschen houdt Hij geenszins onschuldig dezulken, die den mond tegen Hem durven zetten. En al versmaadt gij ook het goede Woord Gods ter uwer ontdekking en overtuiging; al stapelt gij zonde op zonde, zonder dat het u schijnt aan te gaan; al zoekt gij ook den Hoogheerlijke de kroon van het hoofd te rukken, en die het nietig, vloekwaardig schepsel op den hoogmoedigen schedel te drukken; eenmaal ondervindt gij in onmetelijken jammer, dat God zich niet bespotten laat. Beklagenswaardige zondaren! Och dat de geest des diepen slaaps, regtvaardig over u uitgestort, nog mogt weggenomen en gij opgewekt worden uit den dood der zonden en misdaden, waarin gij verzonken ligt? Want zoo waarachtig de Heere leeft! gij zult verdoemd worden, ten zij gij gelooft in Hem, Die den goddeloozen regtvaardigt. Eeuwige versmaadheid en afgrijzen, treft u in de helle, waar weeninge is en knersinge der tanden, ten zij ge leert nedervallen

Digitized by Google

voor Koning Jezus, en onder Zijne kruisbanieren u schaart. Onherroepelijk is het vonnis uwer eeuwige verdoemenis, ten zij gij, wedergeboren uit water en geest, door den Heiligen Geest u leiden laat en besturen. Hemel en aarde toch mogen voorbij gaan; de Onveranderlijke God blijft, ook Zijn Woord blijft. Regeert Hij aan deze zijde der groeve, aan den anderen kant, zwaait Hij even zoo den Rijks-staf. Heden dan terwijl gij Zijne stemme hoort, verhardt u niet! —

Hoe is het echter met uw geloof aan de waarheid der Gods-regering gesteld, Geliefden in den Heere Christus? Veelmalen schijnt dat ook al zeer zwak te wezen, althans weinig in beoefening te zijn. Mogt gij tot versterking er van veel den weg overdenken, door den Heere met u tot hiertoe gehouden. Laat daartoe strekken het in levendige gedachtenis houden, der niet zelden wonderdadige uitreddingen uit de moeijelijke omstandigheden, waarin gij bij wijlen geplaatst waart. Vraagt veel om Geestes licht, opdat gij veel de *Eben-Haëzers* voor het oog hebben moogt, en gedurig in het dierbaar geloove bevestigd worden: « tot hiertoe heeft de Heere geholpen. » Leest met opmerkzaamheid den kostbaren Bijbel, en geeft er acht op hoe alles juist uitkomt, zooals Gods raad en hand te voren bepaald had dat geschieden zou. Voorzeker:

Geen ding geschiedt er ooit gewisser,
Dan 't hoog bevel van 's Heeren mond.
Zijn Godlijke Almagt spreekt en 't is er;
Zijn wil gebiedt, en 't wordt terstond.

Digitized by Google

Ja

De altooswijze raad des Heeren
Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;
Niets kan Zijn heog besluit ooit keeren:
't Blijft van geslachte tot geslacht.
Zalig moet men noemen,
Die hun Maker roemen,
Als hun Heer en God;
't Volk door Hem te voren,
Gunstig uitverkoren,
Tot Zijn erv' en lot.

Het vast geloof aan de Godsregering is troostrijk en bemoedigend. Weest daarom niet al te zeer bezorgd, gij allen, die de waarheid lief hebt, bij het ongoddelijk ijdel roepen der valschelijk genaamde wetenschap. Vrij moge men in driesten overmoed de dierhaarste waarheden voor oud en afgesleten uitkrijten. Vrij onderwerpe men de Openbaring des Onzienlijken aan den toetssteen eener bedorvene menschelijke rede; — de waarheid des Waarachtigen verandert daarom niet. Het beproefde geloove waarop zoovelen in Christus zijn ontslapen blijft onveranderlijk hetzelfde. Welke en hoevele stelsels er worden uitgevonden, om te ontzenuwen en omver te werpen, 't geen de Eeuwige heeft gesproken, al die pogingen stuiten af op die ééne uitspraak: «God regeert!» En durft een ellendig mensch den Heer der Heerlijkheid verlagen en van Hem zeggen, dat Hij is, een heilige hemelling, in hooger spheren geoefend in wijsheid en deugd; Christus is en blijft God, boven allen te prijzen in der eeuwigheid. Hoe lasterlijk en goddeloos men zich uitlate over de voldoening aan Gods strafeischende

Digitized by Google

geregtigheid; daar zal toch voor niemand zonder bloedstorting vergeving geschieden. Wie de Godheid des Heiligen Geestes loochene en de noodzakelijkheid Zijner wederbarende genade en kracht; toch blijft het geschreven: « zoo iemand niet geboren wordt uit Water en Geest; hij kan in het Koningrijke Gods niet ingaan. » Houdt u vast aan dat woord van Hem, Die geen Man is dat Hij liegen zou, of een menschenkind dat Hem iets berouwen zou. De Heere regeert. Hij zal niet toelaten dat de duisternis het licht verdringt.— Is iemand onder u in lijden, zoo hij lijdt als een Christen, putte hij moed en troost uit des Dichters gezegde: « de Heere regeert! » Alles staat onder Zijn wijs, heilig en vrijmagtig bestuur. Zonder Zijnen wil kunnen wij ons roeren, noch bewegen, ja valt er geen haar van ons hoofd. Geloovige vrienden en vriendinnen Gods! uw lot is veilig in de handen Desgenen, Die uw verzoende Vader is, in Zijnen lieven Zoon Jezus Christus. ô Dat ge maar alles Hem mogt overgeven en toevertrouwen. Hij zorgt voor u. Alles wat u overkomt doet Hij uitloopen tot Zijne eer en uw eeuwig heil; want Dezulken, die God lief hebben zullen alle dingen medewerken ten goede. Al zijne beloften zijn ja en amen. Gewisselijk en volkomen vervult Hij ze op Zijnen tijd. Daarom niet moedeloos nedergezeten als rampen u drukken, of tegenspoed uwe treden verzelt. Moet de wereldling dan sidderen en beven; gij kinderen Gods! moogt Abba Vader roepen in den druk. Geen storm hoe hevig zal uwe kiel doen vergaan, geene golven, hoe hoog, zullen u verslinden

Digitized by Google

De Heere bewaakt en bewaart degenen, die de Zijnen zijn en doet hun geen hulp ontbreken. In zes benaauwdheden zal Hij u verlossen, en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren. Al laagt gij lieden tusschen twee rijen van steenen, zoo zult gij toch worden als vleugelen eener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geluwen gonde. De Heere regeert over de erve Zijner heiligheid. Wie zich tegen u vergaderen zal, die zal om uwentwille vallen. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gerigt tegen u opstaat zult gij verdoemen. Hebt daarom goeden moed Gel! En gevoelt gij bijwijlen uwe krachten wijken, God geeft den moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geene krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden en de jongelingen zullen gewisselijk vallen. Maar die den Heer verwachten, zullen de krachten vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden; zij zullen loopen en niet moede worden. Ook dan zelfs, wanneer de ure des doods genaakt hebt gij niet te vreezen. Uw Heer en uw God heeft den dood overwonnen. De Scepter Zijns Koningrijks reikt ook aan de andere zijde. Uw Middelaar en Borg, Uw Zielenredder en Zaligmaker is Koning in het Rijk des lichts. Door genade hebt gij deel aan Hem en zult met Hem heerschen. De voor u bestemde plaats is alreede bereid. De kroone der overwinning is reeds voor u opgehangen. De regtvaardige Regter zal u, die Zijne verschijning hebben lief gehad, de-

Digitized by Google

zalve geven. En ingegaan in de eeuwige tabernakelen, zult ge dag en nacht wezen voor den troon Gods en Hem dienen in Zijnen tempel. Dan eerst zult gij het dierbare en volzalige onderwinden van de regering uws Heeren. Amen.

Nazang, Ps. XXXIII : 10, 11.

DANKBARE ERKENTENIS VAN GODS WELDADIGHEID, BIJ HET EINDE DES JAARS.

Voorlezen Psalm CIII.

Voorzang Ps. LXXI: 4, 10, 12.

VOORAFSPRAAK.

Heil den Lezeren en den Hoorderen!

Tot dat einde vertegenwoordige zich de Hemelsche Vader, om Christus, Zijns lieven Zoons wille, door den Heiligen Geest, zegenend aan uwe harten. Dat zij zoo!

Zoo beleven wij dan, M. G! de laatste maand, de laatste weken, dagen en uren van dit bijna verstreken jaar. Eerlang is het, voor eeuwig, met al deszelfs lief en leed vervlogen, ofschoon het ons toegerekend blijft, en wij eenmaal, tot verantwoording van 't gebruik, dat wij daarvan maakten, en van ons doen en laten in hetzelve, zullen geroepen worden.

Voorzeker! opmerkingwaardige tijd, dien wij wel hebben te waarderen. Van welken wij een Godverheerlijkend en nuttig gebruik hebben te maken, zal hij niet, gelijk zoo vele andere tijden, welke wij beleefden, nutteloos voorbij gaan, en één der dagen, in het hooge Gods-gerigt, tegen ons getuigen; zullen wij met dankbare blijdschap in ons volgend leven, op het laatste gedeelte van dit tijdvak kunnen terug zien, en hetzelve, in waarheid voor ons gezegend kunnen heeten, maar ook nog in de eeuwigheid ons verblijden, dat het ons gegund werd, hetzelve te beleven.

Hoe moeten wij dan gezind en werkzaam zijn, om

Digitized by Google

dat doel te bereiken, en aan die verpligting te beantwoorden? vraagt misschien iemand uwer.

Gevorderd wordt niet van ons, dat wij in onze gedachten terug roepen al 't geen, hetwelk door het Hooge Gods-bestuur, anderen Volken der wereld, of ook ons Vaderland is overkomen. Wilden wij onze bepeinzingen en bespiegelingen daarover bot vieren, ons daarin verdiepen, welke en hoe vele onderscheidene, en daaronder, vele, voor ons beperkt verstand, onbegrijpelijke voorwerpen, zouden zich dan aan onzen geest vertegenwoordigen? In waarheid, wij kregen een onafzienbaar tafereel van vele en velerlei gewigtige gebeurtenissen en belangrijke wisselvalligheden, te veel, om op éénmaal te bevatten, voor de aandacht, en ligtelijk zouden wij ons zelven, in hare beschouwing verliezen, vooral, als wij derzelver oorzaken en beginselen, derzelver bedoelingen en gevolgen, naauwkeurig wilden opsporen en berekenen. Zoo zouden wij het ware doel missen en veel kostbaren tijd doorbrengen, zonder daaruit veel nut te trekken.

Wij moeten, zal het wel zijn, dat is, Gods eer en ons heil bevorderd worden, in deze laatste dagen des jaars, vooral bij ons zelven bepaald worden. Nadenken moeten wij op ons zelven, onze aangelegenheden, lotgevallen, en, de door Gods oppermagtig en weldadig bestuur, door ons genotene zegeningen. Zoo moeten wij gelijk zijn aan dien welgezinden reiziger, die na de aflegging van een gedeelte zijns wegs, en bijzonder na de volbrenging zijner reis, zich al de genoegens en weldaden herinnert, welke hij op dezelve van zijnen goeden en getrouwen Leidsman heeft mogen genieten, en zich ook dan gedrongen gevoelt, deswege zijnen lof met blijden dank te vermelden. Wij zullen, daarop nadenkende, gelijk de vrome Eliëzer, Abrahams knecht, gaarne, tot eer van onzen liefderijken en getrouwen Leidsman en Weldoener getuigen: «aangaande mij, de Heere heeft mij op dezen weg,» welken ik in dit jaar bewandelde, «geleid.» «De Heere heeft mijnen weg voorspoedig gemaakt.» Genes. 24:27, 56. Gedrongen zullen wij ons gevoelen, even als de Godvreezende Aartsvaderen, altaren op te rigten, die de tolken onzer dankbare erkentenis aan God zijn, en dezelve doen prijken, gelijk een Samuel, met de, onzen Verzorger vereerende getuigenis: «Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen!» I Sam. 7:12. Met één woord: wij zullen

Digitized by Google

dit jaar dankend eindigen. Gij gevoelt, dat wij daarbij tevens aanleiding hebben, om na te denken op onze verpligting, jegens onzen besten en bestendigen Weldoener, en de gedragingen, welke ons, door Hem bij uitnemendheid bevoorregte menschen-kinderen, allezins betamen.

Eene gezind- en werkzaamheid, welke, voorzeker! door den invloed van den H. Geest, ons daartoe zoo onmisbaar noodig, bijzonder nuttig kan zijn. Daardoor, ja, kunnen wij geleerd, tot de regte waardschatting der genotene zegeningen gestemd, in het geloof, onze hoop, ons vertrouwen, maar ook, in de ons hart verteederende, en tot ootmoedige en blijde dankbaarheid dringende wederliefde, opgebouwd, versterkt en bevestigd, en dus in waarheid gesticht, zelfs meer en meer voor den Hemel en het dáár te verrigten werk: «Gods-verheerlijking» voorbereid en vatbaar worden. Wij zullen daarvan reeds hier op aarde, de zaligste vruchten plukken. Het zal ons goed zijn, op die wijze, dit jaar te eindigen.

Daartoe wensch ik, hoezeer in mij zelven zulk een voorregt onwaardig zijnde en verbeurd hebbende, in des Heeren hand een gezegend middel te zijn, waarover wij ons te zamen in de eeuwigheid, nog dankend verheugen, Gods liefde en magt prijzen zouden. Bidden wij daarom!

Tekst: *Job X: 12.*

„Benevens het leven hebt Gij weldadigheid aan mij gedaan; en Uw opzigt heeft mijnen geest bewaard."

I.

Dat de Tekstwoorden, M. G.! regt geschikt zijn ter bereiking van mijn doel, zal elk nadenkend hoorder moeten erkennen. Zij geven ons toch aanleiding, regt gepast, om ons te bepalen bij de vele en groote voorregten, die wij, een ieder in onze betrekking, uit de hand van God, onzen Schepper en Verzorger, ook in het bijna afgeloopen jaar, hebben mogen ontvangen. Eene herinnering; door welke wij als van zelve genoopt

Digitized by Google

worden tot een Godsdienstig nadenken, over den invloed, welken het genot daarvan op ons bestaan gehad heeft en maken moet, zal des Heeren bedoeling daarmede, in en door ons bereikt worden.

De Heer gebiede daarover Zijnen zegen; Zijn licht bestrale, Zijne kracht besture en bekwame ons!

De tekst maakt een deel uit van die rede, welke de allezins rampspoedige Job, een man in den lande *Uz*, die opregt en Godvreezende was, daartoe door de toespraak van een zijner vrienden, Bildad, uitgelokt, voortbragt om God te bewegen, dat Hij hem uit zijne ellende zou redden.

Als eene voorname drangrede, dient zijne voordragt in vs. 8—12. In dewelke hij zich beroept op de betrekking, waarin hij tot God stond, als zijnde Hij zijn' Schepper en Weldoener. Van Zijne liefde, wijsheid en regtvaardigheid verwachtte hij dan ook eene gelukkige, en dus voor hem hoogst wenschelijke uitkomst. Daartoe was God ook magtig. Of zou het Hem aan magt ontbreken, Hem, die op eene verbazingwekkende wijze Job voortgebragt, en tot hier aan toe, hem zoo bijzonder beweldadigd en gezegend had? Openlijk en met een gevoelig, dankbaar hart, ingenomen met de goedertierenheden Gods, erkent hij Hem als zijnen Weldoener bij uitnemendheid. Hij verklaart immers: *« Benevens het leven hebt Gij weldadigheid aan mij gedaan; en Uw opzigt heeft mijnen geest bewaard. »*

De Heere had hem het leven gegeven. Het *leven.* In de oorspronkelijke Bijbel-taal vinden wij het meervoud, *levens*, gebezigd. Misschien wel, volgens het Hebreeuwsche spraakgebruik, om de voortreffelijkheid en hooge waarde der bedoelde zaak uittedrukken. De Heer had hem tot het aanzijn geroepen; door Hem leefde hij. Op eene voortreffelijke wijze had hij zulks, reeds vs. 8—11, meer ontwikkeld voorgesteld. Trouwens, niets is ook in staat den mensch, wiens grondslag in het stof ligt, te doen leven, dan Goddelijke almagt. Het Scheppings-berigt luid, dat de Heere God, en hier in openbaarde Hij, Zijne wijsheid en liefde tevens, » den adem des levens, in de neusgaten van Zijn schepsel geblazen had en de mensch tot eene levendige ziel geworden is. » Gen. 2 : 7. Met welke berigt Paulus instemt, als het heet: « dat God aan allen het leven en den adem geeft » Hand. 17 : 25. en dat wij,

Digitized by Google

vs. 28ª, « in Hem leven, ons bewegen en zijn. Weshalve Daniël ook, Cap. 5 : 23, tot den koning Belsazar zeggen kon: « dat in Gods hand zijn adem was » dat is: zijn leven, « gelijk al zijne paden, » dat is: geheel zijnen weg en al zijne lotgevallen, als van Hem in alles diep afhankelijk. Dat leven staat onder Gods toezigt, deszelfs begin, during en einde heeft Hij bepaald. Job zeide reeds: « dewijl zijne dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is; [en] Gij zijne bepaling gemaakt hebt, die hij niet over gaan zal » Cap. 14: 5. Neemt de Heer onzen adem weg, doet Hij ons ophouden te leven, dan sterven wij, Ps. 104 : 29, en keeren weder tot het stof. De vereeniging van ziel en ligchaam, door God, de Fontein en de God des levens, daargesteld, houdt alsdan geheel op. « De geest keert weder tot God, die hem gegeven heeft » Pred. 12 : 7. Door Goddelijke kracht wordt dat leven in den mensch onderhouden en verzorgd, gelijk zij ook de gevaren, die het dreigen ten verderf, in Hare magt heeft, en dezelve goedgunstig afwenden, of over ons brengen kan, « Hij die ons leven en de lengte onzer dagen is, » Deut. 30 : 20, « laat zich niet onbetuigd aan Zijn menschen-kind, maar doet goed van den Hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijs en vrolijkheid. » 2 Petr. 1 : 3. Hand. 14 : 17. Zonder dat leven, had ons aanzijn voor ons geene de minste waarde. Wij zouden niets kunnen genieten; geen het minste genoegen smaken; niets nuttigs kunnen verrigten. Job beschouwde het, en geen wonder! als eene uitnemende weldaad te mogen leven, als een voorregt, 't welk de erkentenis van geheel zijn hart overwaardig was. Gaarne geeft hij den Heere de eer. Dat leven, van zijnen Schepper ontvangen, was tot op dien stond, door Hem bewaard, beveiligd en verzorgd.—

Benevens het leven had ook *de Heere weldadigheid aan hem gedaan* ». Inderdaad eene loffelijke getuigenis! Hier wordt Job groot in onze schatting. Hij moge in ons Tekst-Hoofdst., gelijk op andere plaatsen meer, de taal van het diepgeroerde en verslagen, bij het leed, in weemoed en folterende droefheid, als verzonken hart, ontboezemen, en zich soms onbetamelijk uitlaten; over zijne rampen klagen als of hem, daardoor, onregt geschiedde, als of de geslagene wonden niet

Digitized by Google

konden geheeld worden. Nu zijn, zijne kartstogten geheel bedaard, zijne opgewondenheid en vervoering zijn geweken. Hij kan er niet van tusschen of hij moet den lof des Heeren vermelden. «*Weldadigheid hebt Gij*», zoo roept hij uit «*aan mij gedaan!*» Zijn geheele hart schijnt vol van dankend gevoel geweest te zijn. Hij kan daarom dan ook geene breede lofspraak bezigen, kort, doch nadrukkelijk is zijne taal; vol gloed en warmte, ontstoken door dankbare wederliefde tot zijnen weldoener. «*Weldadigheid*,» welke beteekenis wij aan dit woord geven, het zij: *goedertierenheid*, *gunst*, *barmhartigheid*, *weldadigheid*; het doet ons altijd denken aan de heilrijke vruchten en blijken van Gods liefde en Zijner weldoensgezindheid jegens en aan hem betoond. Alles wat hij was en had, was hij door en had hij van den Heere. Hij schrijft het vele goede dat hij genoot, en vroeger, gedurende zijn geheele leven, genoten had, niet toe, aan eigene wijsheid en doorzigt, aan eigen vermogen en sterkte, «houdende zijne kracht voor zijnen God» Hab. 1 : 11. De Heere was het, Die hem in ruime mate, ziet Cap. 29, boven anderen zijner evenmenschen, bij aanhoudendheid, van af zijne geboorte tot op dien oogenblik, in velerlei opzigten, zeker ook wel boven en tegen zijne verwachting, door Zijne voorzorg en Zijn bestuur, had gezegend, en zoodanig behandeld, dat hij alle reden had, om te betuigen, door Hem *welgedaan* te zijn. Onverheterlijk goed had God zijn lot, zijne aangelegenheden geregeld en bezorgd, zoodat hij grooter, aanzienlijker en meer gegoed was, dan andere herdersvorsten van geheel het Oosten. Wat onheilen hem ook getroffen hadden, of nog drukten en dreigden, hij kon den Heer niet van onregt beschuldigen. Had hij dat al in overijling gedaan, door drift vervoerd, waarover hij zich naderhand verfoeide, berouw hebbende in stof en assche, daarover zich ten diepste vernederende, Cap. 42 : 6; en hoezeer het hem smartelijk viel, in zulke aanhoudende jammeren en zielgrievende beproevingen te moeten deelen, en daaronder door zijne vrienden van goddeloosheid en huichelarij beschuldigd te worden, waardoor smarten lot zijne smart werden toegedaan, erkennen moest en wilde hij toch, dat de Heere *weldadigheid aan hem gedaan had*. Het goede dat hij genoot, was eindig grooter en menigvuldiger dan het

Digitized by Google

kwade. En dat kwaad werkte hem tèn goede mede. Dat werd, door den Goddelijken zegen, dienstbaar gemaakt aan de bevordering en volmaking van zijn geluk, zoo hier op aarde, als in de eeuwigheid. Alles wat de Heere aan Hem deed, het zij dan goed of kwaad, alles was weldaad; Gods hooge wijsheid en liefde keurden het een, zoo wel als het ander, noodig tot zijn heil. En zeker zal hij eenmaal, misschien? ja wel, reeds hier op aarde, en volmaakt in den Hemel, Zijnen God gedankt hebben dat Hij hem zóó en niet anders geleid, en hem uit al zijn leed zoo veel goeds geleerd, en te midden van hetzelve geschonken had. Deze erkentenis zal te hartelijker geweest zijn, naarmate het bestaan van Vader Jakob hem meer eigen was, als het heet: »ik ben geringer dan al deze weldadigheid en dan al »deze trouw, die Gij aan Uwen knecht gedaan hebt!» Gen. 32 : 10. maar ook, naar mate de Heere den rijkdom zijner genade en ontferming in den Goël, dien hij als zijnen Verlosser kende en eerbiedigde, den beloofden Messias; had grootgemaakt en verheerlijkt, tot zijne zaligheid. Die genade-gaven waren weldaden bij uitnemendheid, als door de zonden, zoo als hij gereedelijk zal hebben willen toestemmen, verbeurd en zich onwaardig gemaakt hebbende. Hij, die, even gelijk elk kind van vader Adam, zondaar, strafwaardig zondaar voor God was, bij het voorwerp van Gods liefde en weldadigheid! Dat trof zijne geheele ziel en voerde zijne dankbare bewondering ten top. Dat vooral deed hem zeggen: « *Gij hebt weldadigheid aan mij gedaan!* »

Voor het genot van deze weldadigheid Gods, strekte ook ten onwederlegbaar bewijs, 't geen hij laatstelijk aanvoert: *Uw opzigt heeft mijnen geest bewaard.*

« *Uw opzigt* » er staat in den grond-tekst een woord, 't welk zoo veel beteekent, als wij het letterlijk willen vertalen, als *Uwe bezoeking*. God wordt gezegd den mensch te bezoeken, dan, als Hij hem straft en tuchtigt, Exod. 20: 5, maar ook dan, als Hij hem op eene bijzondere wijze beweldadigt, en zoo de blijken van een goedgunstig en zegenend bezoek achterlaat, Exod. 4: 31 en Luc. 1: 78. In den laatstgenoemden zin hebben wij hetzelve hier ongetwijfeld opgevatten, en dus te denken aan 's Heeren voorzorg, liefderijk gezigt, krachtdadige hulp en bescherming; zegenenden

Digitized by Google

invloed. Door deze was *zijnen geest bewaard.* Wij hebben hier te denken aan zijnen redelijken geest, anders ook wel de ziel geheeten; dien geest, die niet uit stof is, maar van God zelve gegeven, door Hem, Zach. 12: 1 «in het binnenste des menschen geformeerd.» Hier toch aan zijn dierlijk, het ligchaamlijk leven op nieuw te denken, omdat het grondwoord ook wel door *adem* vertaald wordt, zou den zin te flaauw maken, en is, mijns inziens, niet gepast, daar hij, reeds in het eerst gezegde van den Tekst, daarvan gesproken had, en daarbij reeds aan de bewaring van hetzelve gedacht zal hebben; dan zou hij tweemaal een en hetzelfde zeggen. Ook weten wij, dat ditzelfde woord elders, door *geest* vertolkt is. Gen. 1: 2, Ps. 31: 6; 104: 30 en 146: 4 en andere meer. Hij denkt hier aan zijne ziel, zonder welke zijn ligchaam bewegeloos en dood zoude zijn. «De God der Geesten alles vleesches» Num. 16: 22. «In Wiens hand de ziel is van al wat leeft, en de geest van alle vleesch des menschen.» Job 12: 10. had door Zijne naauwlettende zorg en oppermagtige werking *zijnen geest bewaard.* Ook dit woord is van bijzonderen nadruk; het duidt eene waakzame en krachtige, eene naauwkeurige en voldoende bewaring aan, zoo als Ps. 121: 3--5 van Jehovah, *den bewaarder Israëls* getuigd wordt, «Die niet sluimert noch slaapt.» «De levende God, die een Behouder is van alle menschen [maar] allermeest der geloovigen.» 1 Tim. 4: 10. Die op hem, als op Zijnen gunsteling, eene bijzondere en liefderijke betrekking had; en iets groots met hem voor had, had zijnen geest, als zijn edelste deel, beveiligd. Al deszelfs vermogens en krachten waren door Hem onderschraagd en gesterkt; hetgeen tot deszelf vorming, veredeling en volmaking kon strekken, was hem geschonken. In die mate en op die wijze, door die middelen, en te dier tijd, als welke 's Heeren wijsheid en goedheid voor hem, ter bevordering van zijn waar geluk, zoo tijdelijk als eeuwig, noodig en heilzaam keurden. De Heer was dan niet gelijk aan een' kunstenaar die het gewrocht zijner handen en zijns vernufts aan zich zelven overlaat en vaak overlaten moet, als het niet kunnende in wezen houden en tegen de dreigende onheilen beveiligen. Neen, de Heer onderhield en verzorgde het werk Zijner handen. Hij

Digitized by Google

trok daarvan Zijn oog en Zijne hand niet af. Hij bleef zelfs daaraan bestendig in liefde denken, en bewaarde het tegen vernietiging. Dat de vrome Job, die zeker het regte gevoel van zijne verpligting aan zijnen Weldoener had, met al die voorregten, van welke hij, bij opklimming en met verheffing, de een na den anderen, gewaagd, van geheeler harte zal zijn ingenomen geweest en zich, hoe langs hoe meer, tot dankbaarheid genoopt en gedrongen zal gevoeld hebben, ja, dat zult gij, M. G! met mij erkennen. De ware en Godvereerende dankbaarheid zal hem wel niet ontbroken hebben.

En, daar hem dan zooveel goeds was bewezen, zoo gaf hem zulks vrijmoedigheid, dewijl de Heer, dat toch niet zonder een belangrijk, en een Hem zelven vereerend doel gedaan had, om van Hem te begeeren en te verwachten, dat Hij verder met hem zijn en blijven; hem, op Zijnen tijd, uit zijne hooggaande ellende uithelpen, en eene heilrijke verlossing, waarin Zijnen naam zou verheerlijkt worden, schenken mogt. Die begeerte en die verwachting is dan ook vervuld en bevestigd. «De Heere,» de Onveranderlijke in liefde en trouw, «zegende» zoo staat er, Cap. 42: 12, «Jobs laatste meer dan zijn eerste.»

Zoo heb ik u dan het dankbaar gemoedsbestaan van Job, te midden zelfs, van zijn hooggaand en smartelijk lijden, voorgesteld, ik wilde u daarop wijzen, om u naar aanleiding daarvan, op te wekken tot, of te versterken in zulk een dankbaar en Godverheerlijkend bestaan, als hetwelk ons, nu vooral, in de laatste dagen dezes bijna geëindigden jaars, allezins betaamt.

II.

Tot dat einde zal ik u dan nu bepalen, op het voetspoor van den Tekst, waartoe dezelve zeer gepast is, bij de groote voorregten, die wij ook, uit de hand van God, gedurende het ras vervlogen tijdvak hebben mogen ontvangen.

Dat wij allen geopende ooren en regt gestemde harten hadden, daartoe werke des Heeren goede en H. Geest krachtig in ons!

Ook wij, M. G! mogen de betuiging van Job wel de onze maken, en tot eer van God belijden: *Benevens het leven, ons.*

Digitized by Google

Om u daarvan te overtuigen, zoo zulks nog noodig mogt zijn; hebben wij ons te bepalen bij, en na te denken op de goedertierenheden des Heeren, aan ons ook in het weldra afgeloopen jaar betoond.

Er is intusschen eene weldaad, aan welke ik u, volgens den Tekst moet herinneren, welke wij reeds eerder en langer, dan dit jaar genoten.

Zij is de eerste, zoo niet de voornaamste; Zij is deze, *dat God ook ons het leven gaf.* Hij wilde dat wij zouden bestaan. Hij gaf ons het aanzijn. Deed ons te regter tijd, dat is, toen Hij het noodig en nuttig keurde, voor ons zelven en anderen, op het tijdstip, dat Hij in Zijnen eeuwigen, wijzen en goeden raad bepaald had, geboren worden en leven. Wij behooren tot die schepselen, die, als zoovele en zoo heerlijke, kunstige gewrochten Zijner handen, deze aarde versieren. Er is, neen, geen schepsel, 't welk boven den mensch, op deze beneden-wereld uitmunt, zoo als, onder anderen, een Job, een David, in hunne schriften reeds bezongen hebben.

Vooral daarom munt de mensch boven alle schepselen uit; omdat hij, gelijk Rede en Openbaring leeren, eene redelijke en onsterfelijke ziel heeft, zijnde deze het edelste deel des menschen.

God gaf ons het leven. Welk eene uitnemend groote weldaad! Niemand dan Hij, kan het ons geven. Hij gaf het ons ter genieting van zoo vele en zoo groote voorregten, waardoor Hij ons reden geeft, om ons in en over ons aanzijn, Hem ter verheerlijking, en daardoor ons tot zaligheid, te kunnen verhengen. Hij gaf het ons, die oorspronkelijk goed en naar Zijn beeld geschapen zijn, dat is: «in ware geregtigheid en heiligheid, opdat wij Hem, onzen Schepper, regt kennen, Hem van harte liefhebben, en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zouden, om Hem te loven en te prijzen,» ziet het 6de aantw: in den uitmuntenden Heidelb: Catechismus. Geen wonder dat wij deze weldaad, het leven, hooglijk dierbaar achten, het als een uitnemend voorregt op grooten prijs stellen; en dat men, al wat men heeft, gaarne voor hetzelve zal willen opofferen, ziet Job 2:4b.

Eene weldaad, te grooter, omdat velen, ofschoon de vorm hunner ligchamen daar was, en zij zelfs geboren werden, echter niet mogten leven, en dus niet

Digitized by Google

vatbaar waren voor het genot van zooveel goeds, als 't welke wij, om dat wij leven, smaken. Met aanbiddende en dankbare bewondering mogen wij wel vragen, gelijk Cap. 3; 16: « waarom zijn wij » waarom ben ik « niet de verborgen misdragt gelijk: of als de kinderkens, (die) het licht niet gezien hebben? » en naar vs. 11 « waarom ben ik – « zijn wij » niet gestorven van de baarmoeder aan: en hebbe den geest gegeven als ik uit den buik voortkwam? » vs. 12 « waarom zijn mij de knieën voorgekomen? en waartoe de borsten, opdat ik zuigen zoude? » En dit laatstgenoemde moet, tot meerdere aanbidding en dankbare bewondering der liefde en wijsheid onzes Scheppers leiden.

Geboren werden wij uit Ouders, die zoo zij het voorregt hadden met ons te blijven leven, ons teederhartig en zorgvuldig opkweekten. Die trouwzorgende Vader, die innig liefhebbende Moeder; wat hebben zij al niet veel goeds aan ons gedaan! Dat kunt gij 't best weten, die 't genoegen en de eer hebt van uwen Echt met kinderen bekroond te zien, en dus bij ervaring weet, dat ter hunner opkweeking en verzorging zoo verbazend veel tijd en moeite, vaak zoovele bekommeringen en voorzorgen; soms ook pijnlijke kwellingen gevorderd worden. En, werd onze Vader of Moeder bij of kort na onze geboorte, ons door den dood ontrukt, zoodat wij een van de beiden, misschien wel beiden, nooit gekend hebben, - een verlies, 't welk wij regtmatig betreuren! - echter, God, die ons het leven gaf en bewaarde, en ons, in dien toestand naar onze behoeften, met de teederste naauwlettendheid gade sloeg, wist, als een Vader der weezen voor ons en onze belangen weldadig en getrouw te zorgen, te helpen, en ons geleden verlies, daardoor, althans eenigermate, zoo niet geheel, te vergoeden.

De hooge en uitnemende waarde van die weldaad, dat wij leven, moet te meer bij ons rijzen, als wij bedenken, dat wij, door onzen moedwilligen afval van God, dezelve ons onwaardig gemaakt en verbeurd hebben. Sedert den diepen en rampzaligen afval van onzen Stam-Vader Adam, hebben wij den dood verdiend; zijn wij aan zijne heerschappij onderworpen, « door de zonde is de dood », « de bezolding der zonde is de dood. » De Heere, de eeuwiglevende God alléén, kan den dood bedwingen, daar Hij denzelven aan Zijnen

Digitized by Google

wil geketend houdt; wij moeten voor zijne overmagt bukken, als geen geweer in dezen strijd hebbende. Pred. 8:8.

Dat onwaardeerbaar geschenk van Gods liefde en magt, wordt nog al grooter, en onze verpligting tot dankbare erkentenis daarvoor te dringender, omdat Hij, in Wiens hand dat leven is, hetzelve gedurende eene reeks van jaren, tot op dezen oogenblik gerekt en beveiligd heeft. Hij hield het, door Zijne kracht en invloed staande, vermeerderde onze jaren. Neen, wij zijn nog niet te tellen onder die menigte, waaronder niet alechts grijsaards en menschen van middelbaren leeftijd, maar ook jeugdige lieden behooren, die, of voor lang reeds, of in dit jaar, wat zeg ik? die zelfs nog in deze week of ook op dezen dag, eene prooi des doods geworden zijn, of in de groeve der verteering zijn ternedergelegd, en nimmer het levenslicht op deze aarde aanschouwen zullen; wiens lot voor de eeuwigheid dan ook onherroepelijk beslist is, hetzij eeuwig wel, of eeuwig onzalig.

De dood mogt de woningen van dezen en genen onder ons, of van onze aanverwanten en bekenden binnen getreden, en jammerlijke verwoesting, deerniswaardig, en zoo het schijnt onherstelbaar verlies veroorzaakt hebben; er mogen Ouders zijn, die het gemis hunner kinderen; er mogen kinderen zijn, die het verlies hunner Ouderen, of één derzelve beweenen; er mogen Echtgenooten zijn, die door den dood, misschien wel eene haastige of plotselinge dood, hunner dierbare mannen of vrouwen, in diepen rouw gedompeld zijn en zich door denzelven groote onheilen berokkend zagen, met smart hunne dierbare wederhelft aan het graf ter bewaring moesten afstaan, en nu als eenzaam en verlaten zich kunnen beschouwen. Wij — wij, dank zij Gods goedheid! leven nog. En wij erkennen het als een groot voorregt, wanneer wij nog door onze dierbaren, wiens leven zoo nuttig en begeerlijk voor ons is, mogen omringd worden en wij ons in elkanders leven kunnen verblijden.

Het kan waar zijn, dat ons leven meer dan eens en mogelijk ook wel in dit jaar bedreigd werd: dat wij door eene ernstige en smartelijke ziekte werden aangetast, en ons in doodsgevaar bevonden, zoo zelfs, dat en niet alleen vreesde voor het behoud van hetzelve,

Digitized by Google

maar dat reeds de mare van onzen dood onder de menschen gehoord werd. Echter wij zijn nog, die wij zijn; het gevaar werd genadiglijk afgewend; onze krachten, hoezeer ook verzwakt, werden gesterkt. Wij herstelden, en zij, die voor onze sponde stonden te weenen, en den laatsten ademsnik met huivering en diep gewond gevoel afwachtteden, zij vinden zich met ons, door de redding en verlenging van ons leven, van geheeler harte verblijd. Zij danken met en voor ons den God onzes en hunnes levens. Zoo spaarde Hij, in Wiens hand onze tijden zijn, ons leven; maar ook, redde en bewaarde Hij het leven der onzen, die wij nog het voorregt hebben te mogen blijven bezitten.

Weinigen zullen er zijn, die zich van alle hunne betrekkingen verstoken zien, en als geheel eenzamen zijn te beschouwen, maar zoo er al dezulken zijn, hadden deze dan geen belang bij de redding en beveiliging, de verlenging van het leven dergenen, die hun het gemis hunner aanverwanten trachten te vergoeden? God redde en bewaarde ook het leven onzer vrienden en vriendinnen, die ons verblijf op deze wereld ook bij rampspoed en lijden veraangenaamden.

Benevens het leven, *heeft de Heer ook aan ons weldadigheid gedaan!* Zijn er, zoo vraagt welligt iemand, met verwondering, nog meer weldaden, dan die, welke reeds opgenoemd, en zoo vele en zoo onderscheiden, zoo uitnemend groot zijn? Ja, M. G! God deed nog meer aan ons, te veel, dan dat ik of gij, het zoude kunnen optellen. Weldaden, te groot, dan dat wij ze naar waarde en eisch zouden kunnen prijzen. Ik wil nu nog niet spreken over die, welke aan onzen geest geschonken zijn, dat zal straks in aanmerking komen; maar, alleen wil ik nu gewagen van die, welke de Heer aan ons ligchaam, met betrekking tot ons tijdelijk leven en bestaan, heeft bewezen. In het bijzonder, die, welke wij, in het eerlang verloopen jaar, genoten; want anders zou ik geen tijd en geene ruimte hebben, om dezelve u te herinneren. Waar zou ik dan beginnen en waar zou ik het einde vinden?

Denken wij nu, op de, in het laatste tijdperk, genoten weldaden, ô, hoe vele vertegenwoordigen zich dan niet aan onze aandacht? En, getuigen zij niet alle, als het ware luidkeels zelfs, dat God ons heeft welgedaan, dat wij de opgerigte gedenkteekenen Zijner

Digitized by Google

weldoensgezindheid zijn? Hij deed Zijne Zon opgaan over goeden en boozen, Hij liet en deed regenen over regtvaardigen en onregtvaardigen. Hij liet aan niemand onzer zich onbetuigd. O! zoo veel, ontelbaar veel gaf Hij, in onderscheidene opzigten en betrekkingen, ons te genieten. Hij gaf niet maar het noodige voedsel en deksel, maar zelfs zegende Hij de veelvuldige bronnen van ons bestaan bij uitnemendheid en krachtdadig, zoodat zij mild en aanhoudend vloeiden. Den landbouw, de veeteelt, den koophandel, de scheepvaart en de visscherijën, het handenwerk, waartoe Hij lust en krachten gaf, heeft Hij alles gezegend; zij 't niet gelijk in vorige tijden, of zoo wij het wenschten en meenden noodig te hebben, echter Hij maakte het wél, zoo als wij, bij eenig nadenken zullen moeten erkennen. Onderzoekt het maar, en zulks zij dienstbaar, ter wegneming uwer ontevredenheid, over, zoo niet berisping van het Gods-bestuur, en leere u den Heer billijken in Zijne handelingen; zijn niet alle goede gaven van Hem afdalende? Was Hij wel iets aan ons verpligt, en is het geschonkene niet voor lang reeds verbeurd, onnoemlijk vele malen verbeurd? Had Hij niet, zelfs de geringste zegen ons ontnemen, Zijne zegenende hand geheel ons onttrekken kunnen, en ons aan ons zelven en de gevolgen onzer dwaasheid en zonden kunnen overgeven, en ten blijk daarvan, ons in ramp op ramp, ja, in de geduchtste en felste jammeren kunnen doen deelen? Misschien zijn onze bezittingen zelfs wel vermeerderd? wij zijn, zoo dit het geval niet is, de een wat meer, de ander wat minder, toch zoo wélgedaan, dat, zoo wij al geen overvloed hebben, echter nog wat overhouden, om anderen, die minder voorspoedig dan wij zijn, iets te kunnen mededeelen. Wij allen zijn door Gods voorzorg en zegen gevoed, voor volslagen gebrek beveiligd, of zoo wij dat hadden, wist Hij anderen optewekken, om ons te verzorgen. Hij heeft ons gekleed, ware het niet in die weelde en pracht, waardoor anderen schitteren willen, doch zich schrikkelijk tegen God bezondigen, daar hunne kleeding van hunne groote aardsgezindheid en hoogmoed luide getuigt, als strijdig met het bestaan en de kenmerken harten van den nederigen en ootmoedigen Christen, het was toch, in zulk eene mate en op zulk eene wijze, die beiden Zijne goedheid en trouwe zorg verkondigen. Te regter tijd

Digitized by Google

wist Hij in onze behoeften, hoe veelvuldig en onderscheiden ook, zelfs boven bidden en denken, boven en tegen onze verwachting te voorzien. Zouden wij wel ooit hebben durven denken, en vrijmoedigheid gehad hebben te bidden en te verwachten, dat de Heere dusdanig met ons zou handelen, en het zoo met ons zou gemaakt hebben, als Hij het nu gemaakt heeft? Daarteboven, hoe vele genoegens heeft Hij ons verschaft door onze Echtgenooten, Kinderen, Bloedverwanten, Vrienden en Vriendinnen? De gansche natuur rondom ons, was werkzaam, om ons te verkwikken en te verblijden. Na vermoeijenissen gaf Hij ons eenen verkwikkelijken slaap en versterkende rust; wij hadden eene rustplaats, op welke onze afgematte leden zich nedervlijden, en van waar wij verfrischt en wél opstonden. Zijn wakend en bewarend oog was des nachts over ons; Zijne hand over de onzen en het onze ten goede uitgestrekt; Zijne barmhartigheden waren alle morgen nieuw. Dit is nog niet alles. Hier komt nog bij: hoe vele bezwaren en moeijelijkheden zijn opgeruimd, en zelfs ten beste geschikt, beter dan wij verwachtteden, of zouden hebben kunnen doen! Zijn niet meermalen onze bange en bittere tranen, die van ons harte-leed getuigden, in tranen van blijde vreugde, en innigen dank verwisseld? Wij zijn het dan met Job eens, en zeggen het hem, ter eere van onzen Weldoener, na: *de Heere heeft weldadigheid aan ons gedaan!* Aan ons, in onderscheiding van en boven zoo velen onzer natuurgenooten en mede-Christenen. Zijn er niet velen onder hen, die de meeste der opgetelde zegeningen ontberen? Zijn er niet, die verstoken zijn van de noodzakelijkste levensbehoeften, die geene genoegzame kleeding; geene verwarmende dekking, zelfs geene geschikte rustplaats hebben? Zijn er geene bedel-armen, die door de welwillende zorg en hulp hunner medemenschen moeten onderhouden worden? Zijn er geene weduwen en weezen, die dringende behoefte hebben aan den bijstand van anderen, zullen zij blijven leven? Zijn er geene bitterlijk bedroefden, wegens het vele leed dat hun trof en zij te verduren hadden, die behoefte aan opbeuring en vertroosting hebben, te meer, daar dikwerf smarten tot hunne smart worden toegevoegd? Zijn er niet dezulken, die zich van hunne te voren ruimschoots genotene voorregten, van hunne goederen en bezittingen

Digitized by Google

zoo wel, als van de goede en trouwe voorzorg hunner betrekkingen verstoken en verlaten zien? Waarom zijn ook wij niet door rampspoeden, opofferingen, teleurstellingen, door een volslagen misgewas en gebrek aan handen-arbeid verarmd en vernederd? Waarom wij niet gefolterd, en getuchtigd, door de teekenen van Gods Almagt, gelijk anderen, door en ten gevolge van ontzettende aardbevingen, of hoogstnadeelige watervloeden, of verschrikkelijke onweders en verwoestende storm-winden, of door vernielende branden, die, zelfs aanzienlijke gedeeltens van groote steden, als *verdelgd* hebben, en waardoor duizenden zich van hunne bezittingen, en de inkomsten des velds, de gewenschte vruchten van hunnen moeijelijken arbeid en hunne vele zorgen, plotseling beroofd zagen? Waarom wij beveiligd voor besmettelijke ziekten, zoo als elders heerschten, en verbazend velen het leven benamen; en, voor die besmettelijke ziekte, waardoor velen hun dierbaar vee zagen wegrukken, en in kommer, misschien wel armoede gestort zijn: daar de Heere, zoo wij al door dezelve, of ons vee getroffen werden, zoo vele matiging, en ook gewenschte uitkomst gaf? Waarom genoten wij zoo veel gunst, aanzien en eer onder onze evenmenschen; waarom wij niet, gelijk anderen, gesteld tot een voorwerp van miskenning en verachting? Waarom wij niet opgesloten in den bangen kerker, gelijk zoo vele, die in denzelven hunne misdaad boeten moeten? Was het niet bewarende en wederhoudende goedheid Gods, die ons daarvoor beveiligde? Voorzeker! *de Heere heeft weldadigheid aan ons gedaan!* Weldadigheid! Te regt, of zijn wij geene zondaars; hebben wij door de zonden, aan de welke wij ons schuldig maakten, niettegenstaande zelfs het ruim en aanhoudend genot van Gods zegenende liefde, niet de minste blijken van die weldadigheid ons onwaardig gemaakt? Voorwaar! Wilde de Heer met ons in het gerigt treden, ons vergelden naar onze verdiensten, voor langen tijd reeds had Hij ons dat goede kunnen ontnemen en onthouden. Maar Hij is ontfermend en langmoedig. Hij is de liefde zelf, daarom kan Hij ons weldoen, en heeft Hij ons welgedaan. Wij weten en erkennen het gaarne, alléén in en om Christus wille, uit kracht van Diens tusschenkomst, en Zijne aangebragte voldoening, kan Hij eene zondige we-

Digitized by Google

reld dragen en weldoen. Elke weldaad is eene vrucht van het kruis van Hem, « in Wien alle volken der aarde, » naar de belofte van Jehova aan Abraham, Genes. 22 : 18. vergel. met Gal. 3 ; 16, « zullen gezegend worden » — Wij geven dan de genade Gods in Christus, geheél en alléén de eer voor al het genotene.

De Heere heeft, boven en behalve het opgenoemde, nog meer aan ons gedaan. Wij kunnen ook in navolging van Job zeggen: « *Uw opzigt heeft mijnen geest bewaard!* » Wij nemen dus als zeker hierbij aan, dat Hij ons *den geest* gegeven heeft, en gelooven dat Hij denzelven voortdurend in ons bewaarde, staande hield en de daartoe vereischt wordende krachten schonk; gelijk Hij ook genadiglijk al de gevaren, die denzelven bedreigden, afwendde. Onbegrijpelijke zaak zoowel, als onbegrijpelijk groote weldaad! Het is een werk, alléén Goddelijke Almagt eigen, om den mensch eene levendige, eene redelijke en onsterfelijke ziel of geest te schenken, maar ook dien geest te onderhouden en te beveiligen; denzelven met nieuwe denkbeelden te verrijken, te verlichten, het vernuft te scherpen: het oordeel te leiden; den wil te besturen en te volmaken: het gehengen te sterken, zoo dat wij aangeleerde wetenschappen, voorledene zaken ons kunnen herinneren. Is onzen geest in dien zin, niet bewaard? Is dat niet door Gods opzigt en voorzorg geschied? Gaf Hij ons geene wijsheid in en tot 't geen, waartoe wij onder Zijn bestuur geroepen werden; of hebben wij die wijsheid van ons zelven; konden wij zelve onze denkbeelden regelen, onze belangen besturen? Bleek het niet van achteren, meer dan eens, dat onze gedachten door Hem geleid, goed geleid waren? Hij, in Wiens hand ook zelfs des Konings hart is, neigde ook het onze tot al dat Hij wilde en voor ons nuttig en noodig was. Beveiligde Hij niet het verband, door Hem zelf gelegd tusschen ligchaam en geest, zoo dat het een voor het andere nuttig werd? Verkwikte en versterkte Hij dien geest niet door eene gezonde en aangename rust, zoodat wij ons des morgens bij ons ontwaken, verfrischt en gesterkt gevoelden? Zullen wij het niet roemen als een belangrijk blijk Zijner weldadigheid, dat wij niet alleen niet, gelijk anderen onzer mede-menschen, van onze verstandelijke vermogens zijn beroofd, maar dat Hij onze vatbaarheid tot toeneming in kennis meer ontwikkelde,

Digitized by Google

tot vorming en volmaking van onzen geest? Al wat daartoe dienstig kon zijn, gaf Hij ons, wendde Hij aan en deed Hij mild en aanhoudend aanwenden. Hij onderwees ons door de werken Zijner scheppende Almagt, door de daden Zijner Voorzienigheid, door de leidingen Zijner goedheid, wijsheid, magt en onwankelbare trouw; vooral door het Heilig Bijbelboek, Zijn eigen en eeuwigblijvend Woord; door de verkondiging van Wet en Evangelie. Hij wilde ons doen leeren kennen, 't geen wij als redelijke schepselen, bestemd voor de eeuwigheid, als zondaars, te kennen, te gelooven en te beoefenen hebben om zalig te worden. Dan liet Hij ons eens lokken tot Zijn dienst en gemeenschap in Christus, zoo heilvol en begeerlijk; dan liet Hij ons eens dreigen met ramp en verderf, als het gewis en eeuwig gevolg der zonden en onbekeerlijkheid en des ongeloofs. Hij klopte aan de deur onzer harten meer dan één's, op onderscheidene tijden, wijze en door velerlei middelen, tot onze redding en behoudenis. Ook in dat opzigt werd Hij niet moede ons wél te doen. Tot versterking van het geloof en vermeerdering van hartelijke liefde en godzaligheid, hield Hij tot hier aan toe, de bediening des H. Doops en des H. Avondmaals staande. Hij liet ons Zijnen Heiligen Geest, zoo alleszins onontbeerbaar noodig tot onze verstands-verlichting; tot vernieuwing en heiliging onzer harten, ter onzer besturing in, en bekwaam-making tot het goede; den Geest des geloofs en der bekeering, wiens raad en vertroosting wij ook zoo zeer behoeven op onze reis naar de Eeuwigheid, beloven niet slechts, maar Hij deed denzelven onder ons heilrijk werken. Al het goede dat in en door ons is daargesteld, is toch uit en door Hem. Al onze bekwaamheid is uit God! Verzekeren liet Hij ons dat wij, in Zijnen Zoon, den eenigen en genoegzamen Verlosser en Zaligmaker gelooverde, genade erlangen; vrede met Hem in Christus genieten zouden en in al die voorregten hersteld worden, die wij door de zonden verloren hadden; wij zullen dan zelfs eeuwig zalig leven bij Hem in den hemel. Met hoe veel ernst en tranen zijn wij vermaand; hoe vaak zijn wij van Christus wege gebeden dat wij ons met God zouden laten verzoenen. Hij zelf bood ons, welmeenend en bij herhaling, Zijne vriendschap aan. Zijnen duren eed, door welken Hij het bezworen heeft geenen lust te hebben in den dood des goddeloozen, maar daarin dat hij

Digitized by Google

zich bekeere en leve, heeft Hij ook aan ons bevestigd Ons liet Hij toeroepen: «Bekeert u, bekeert u van uwe booze wegen; want waarom zoudt gij sterven?»

Was al die arbeid der liefde vruchteloos; zijn wij niet wijzer noch beter geworden; ging dit jaar gelijk zoo vele andere voorbij, zonder dat wij in waarheid tot God bekeerd zijn, en nader aan Zijne dienst verbonden en voor de zaligheid des hemels bereid? Dat was niet Gods, maar onze eigene schuld. Neen, het zal er ons dan zeker niet ernstig om te doen zijn geweest; wij zullen daarom niet hartelijk gebeden, noch de verordende ons geschonkene middelen, noch de beloofde hulp des H. Geestes, met ernstige belangstelling gezocht en aangewend, en dus niet in den regten weg tot verkrijging van dat heil gewandeld, maar nog in ongeloof en onbekeerlijkheid volhard, en liever zonde- en wereld-dienst aangekleefd hebben? Dan niettegenstaande dat alles, niettegenstaande onze onwaardigheid, bewaarde Gods opzigt onzen geest, en liet Hij met alien ernst, teikens, als bij vernieuwing aan deszelfs verlichting en heiliging, opbouwing en zaliging arbeiden. Waarom, zoo vragen wij met eerbiedige bewondering van Gods weldadigheid, wij in dien zegen gedeeld, daar anderen denzelven moesten missen? Anderen, en dat zoo vele millioenen nog, die geen Evangelie kennen. Anderen, die reeds van de mogelijkheid om zalig te kunnen worden voor eeuwig verstoken zijn, en de vergelding hunner ongeregtigheid jammerlijk ondervinden. Inderdaad een treffend en onwedersprekelijk bewijs van Gods weldadigheid over ons!

Was de liefde-arbeid van Gods wege aan ons besteed, voor ons nuttig? Werden wij daardoor verlicht; geleerd, tot het geloof in Christus gebragt, bekeerd en geheiligd, als bewijzen van onze wedergeboorte en vernieuwing des geestes; werden wij in dat allerheiligst en zielzaligend geloofs-vertrouwen opgebouwd en versterkt, zoo dat wij tot die hoogstgelukkigen behooren, die door het opregt geloof in Christus, voor God regtvaardig zijn, en als het gewis vruchtgevolg daarvan vrede met Hem hebben, en die, alle verstand te boven gaande, vrede der ziel smaken? Zijn wij zoo gelukkig, dat wij door Goddelijk licht en Goddelijke kracht de bekommernissen en bedenkingen des ongeloofs, en van ons eigenzinnig en dwalend vernuft, welke den

Digitized by Google

Heer zoo zeer ontreren en ons zelven zoo nadeelig zijn te boven zijn gekomen, en met gemoedigdheid en blijdschap onzen weg, door het eenvoudig en kinderlijk geloof aan Gods Vaderliefde in Christus, bewandelen mogen? Werden wij meermalen in moedeloosheid opgebouwd, bij moeijelijke beproevingen staande gehouden in het geloof aan Gods wijsheid en liefde, Zijne onveranderlijke en nimmer wankelende trouw, zoodat wij beveiligd bleven voor ondankbaarheid, ontevredenheid en morrend opstaan tegen Hem en het bedillen Zijner daden; maar eenswillens met, en geheel onderworpen aan Zijne bestelling waren, en ons vernederden onder Zijne krachtige hand ten tijde van ramp en leed? Genoten wij meermalen de zalige blijken Zijner gunstrijke gemeenschap in Christus door den H. Geest aan onze harten, zoodat het ons gelijk Asaf goed was nabij God te zijn? Werd meer dan eens op den Hemel en de zaligheid dáár te genieten, als eenmaal zeker ook voor ons aanstaande, onze hope verlevendigd en versterkt, en mogten wij het beginsel der eeuwige vreugde reeds in onze harten gevoelen, zoodat ons verlangen daarnaar niet weinig werd opgewekt en onze ingenomenheid daarmede vermeerderd, onze hemelsgezindheid bevorderd? Was de verkondiging van Jezus verzoenend lijden en dood aan het H. Avondmaal, en de herinnering aan onzen Doop en de afgelegde Belijdenis, ons eene bron van vertroosting en tot voeding van ons geestelijk leven, en daardoor het middel tot naauwere vereeniging met Christus, zoo zalig voor het hart? Was dit jaar, het jaar van Goddelijk welbehagen over ons; het jaar onzer waarachtige bekeering tot Hem? Werden wij getrokken uit de magt des Satans en der duisternis, en overgezet in het Koningrijk van den Zoon Zijner liefde; werd het dus voor ons een gedenkjaar tot in de eeuwigheid? Dan zullen wij een ieder voor, en met toepassing op zich zelven, gaarne met een geroerd gemoed in aanbidding en dankbare bewondering uitroepen: «Gij God des aanziens, heb ik gezien na Dien, Die mij aanziet?» En, waarom op mij ter neder gezien, die niet beter ben dan anderen, die mij tellen kan onder de voornaamste der zondaren? Waarom op mij neêrgezien? Uwe liefde ô God! Uwe genade, Uwe weldadigheid hebbe de Eer — nu en eeuwig de Eer! *Uw opzigt heeft ook mijnen geest bewaard!*

Digitized by Google

III.

Nu wil ik u nog ten slotte, in het derde deel mijner rede, bepalen, bij den indruk die het genot van zooveel goeds op ons hart en gedrag gemaakt heeft, en maken moet, zal het oogmerk van deszelfs Gever in en door ons bereikt, en wij regt dankbaren kunnen geheeten worden.

Welke uitwerking heeft dan het genot van zoo vele en zoo groote voorregten op ons hart en gedrag gemaakt en moet het maken, zal het welzijn, dat is: zal Gods eer en ons geluk er door bevorderd worden?

Voorwaar! eene voorname en hoogst gewigtige vraag, welke ons tot Godsdienstig nadenken over, en het onderzoeken en beproeven van ons zelven, in onze beginselen en bedoelingen, in al ons doen en laten, moet aansporen.

Dat wij zulks aanvangen en voortzetten, gelijk het ons, als diep afhankelijken van de verlichtende, onderwijzende, te regt brengende en bekwaam makende invloeden des H. Geestes, betaamt, onder opzien tot den Heere en in afsmeeking van Zijne hulp, opdat wij ons zelven niet misleiden, en door geen schijn bedrogen worden, maar onzen waren zedelijken toestand regt kennen mogten, en daarmede behoorlijk werkzaam zijn.

Om u daarin behulpzaam te zijn, en te beter mijn oogmerk te bereiken, zal ik u het karakter en bestaan van een' Christen schetsen, die regt dankbaar gezind en werkzaam is, en daardoor aan het doel Gods beantwoord, dat is: zich zelven en anderen ten zegen leeft en zijnen Weldoener verheerlijkt, en dus niet, gelijk de ondankbare, met schaamte en zelfverwijt op zijne afgelegde loopbaan behoeft nedertezien.

De regt dankbare Christen is niet maar zulk een, die met zijne lippen slechts, het goede dat hij geniet, erkent, daarvan door lofspraken en woorden veel ophef maakt, en het daarbij laat berusten, maar die, ten bewijs van de vernieuwing zijns gemoeds, en zijner eensgezindheid met Christus, door den Geest, die uit Hem is, met geheel het hart, in geheel zijn levens gedrag, zijne oprégte erkentenis aan zijnen Weldoener openbaart, Hem tracht te behagen en te eeren, volgaarn' aan Zijne oogmerken, zelfs met naauwgezetheid en trouw, en daardoor aan zijne dure verpligting wil beantwoorden.

Zulk een dankbaar Christen is ootmoedig en nederig

Digitized by Google

van hart en wandel. Neen, niet trotschelijk verheft hij zich op de voorregten, welke hij geniet; en ziet daarom ook nooit met verachting of miskenning op zijnen minder bedeelden en armen medemensch ter neder, als uit de hoogte zoo als sommigen doen. Gaarn erken hij dat alles Gods geschenken zijn en niets het zijne is Dat hij niets heeft of het is hem, door Goddelijke vrijmagt en liefde geschonken. Hij, die zich zelven door Goddelijk licht kent als zondaar, strafwaardigen zondaar voor den Heiligen en Regtvaardigen, acht zich die zegeningen niet waardiger dan anderen te zijn. God, die hem daardoor begunstigde, geeft hij dan ook met geheel zijn hart de eer; erkennende eigen onwaarde; door de zonde alles duizende malen verbeurd te hebben. Davids taal is meermalen de zijne: « wie ben ik Heere! Heere! en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebragt hebt. » 2 Sam. 7: 18. en zoo bij uitnemendheid, boven bidden en verwachten, weldoedt?

De dankbare Christen is ook medelijdend met ongelukkigen, en gunt en geeft hun gereedelijk iets van het zijne mede, tot verzachting van hun leed. Gods, hem boven zijne medemenschen onderscheidende goedheid, oerteedert zijne ziel en daarom is hij gevoelig voor het onheil, waaronder anderen lijden en zuchten; die door hooggaanden kommer en zorg gekweld en diep ter neder gedrukt worden. Neen, hij verbergt zich niet voor de tranen en het geklag van zijnen deerniswaardigen natuurgenoot, van behoeftige weduwen en weezen, van armoede lijdende grijsaards. Hij zegt niet tot hen: Jac. 2: 16 « gaat henen in vrede, wordt warm en wordt verzadigd! » hij geeft hun mede, ter vervulling van de nooddruftigheden des ligchaams: den naakten helpt hij kleeden, gedachtig aan Jezus woorden. Matth. 25: 34 — 46. Hij doet zulks niet omdat het van hem geeischt wordt, maar geheel uit een dankbaar, liefderijk beginsel, opdat Zijnen Weldoener daarin verheerlijkt worde, en hij nuttig voor anderen zij.

Zulk een dankbaar Christen gevoelt zijn hart nadrukkelijk en krachtig gestemd, tot wederliefde jegens den Heere, en begeert dat het genot Zijner weldadigheid, die liefde meer en meer versterke. Niets wenscht hij vuriger, daartoe roept hij Goddelijke hulp en kracht in, dan geheel voor zijnen Weldoener te leven, al de krachten en vermogens van ziel en ligchaam, volvaardig

Digitized by Google

met naauwgezette trouw in Zijne dienst te besteden. Elke ontrouw daaraan, elk verzuim daarvan doet hem innig leed; grieft zijne ziel, en hij belijdt en betreurt zulks met tranen van weemoed en smart. Hij weet het; de Heer is het niet alleen waardig, maar Hij heeft daarop alle aanspraak dat men hem uit dankbaarheid bemint en dient, als daartoe ook geroepen, ter bereiking van de oogmerken Gods met hem. Meermalen verheft zich zijn hart dan ook in dankbare lofgezangen, gelijk een David en zoo vele andere vromen, Psalm 103 en 116 tot den God zijns levens en zijner weldadigheid en vangt zoo reeds hier het werk aan, 't welk in den Hemel volmaakt zal voortgezet worden: vermelding van 's Heeren goedheid en trouw!

De dankbare Christen is niet ontevreden bij onspoed en leed. De ondankbare is zelden tevreden, hij wil altijd meer en beter; en vooral als hem rampen treffen, al zijn zij zelfs ook niet van de zwaarste, is hij niet in zijn' schik; ras is hij gereed over ongelijk en drukkende last te klagen; hij twist met den Heer, zijnen Maker en den Beschikker zijns lots, en zijne medemenschen moeten ook dikwerf de bittere vruchten van die ontevredenheid tot hunne droefheid smaken, terwijl hij zich zelven ten last is. De Christen, die door de genade van God zich dankbaar gevoelt, berust in de beschikkingen des Heeren. Hij weet, om der zonden wil kan de Heere regtvaardig met hem twisten en in tegenheden handelen. Hij erkent het alles goeds verbeurd en den Heere onnoemlijk vele redenen gegeven te hebben, om Zijne zegenende hand van hem af te trekken. Zijne taal is ook: « Hij is de Heer, Hij doe wat goed is in Zijne oogen. » Hij zwijgt Gode; Hem billijkende in Zijn doen; zich vernederende onder Zijne krachtige hand; al is dezelve ook zwaar op hem. Jobs taal is de zijne; « zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet? » wetende dat zijn hemelsche Vader in Christus, in alles zijn heil bedoelt, en gelijk de ervaring hem meermalen leerde, het ten zijnen nutte deed medewerken, maar ook dat het goede 't welk hij geniet, het kwaad verre overtreft, en hij ook daarvoor zelfs verpligt is te danken, gelijk Hij Hem zeker in den Hemel voor het doorgestane leed, voor zoo verre het hem voordeelig was, danken zal, zoo als hij dat reeds op aarde deed.

Digitized by Google

Zulk een dankbaar Christen gebruikt de zegeningen Gods gaarn overeenkomstig het doel, waarmede zij hem gegeven zijn, dat is: verheerlijking van God en bevordering zoo wel van eigen genoegen en nut, als dat van anderen. Dit laatste boven reeds vermeld zijnde, zal ik mij tot het gebruik, 't welk de Christen, door den invloed van Gods geest daartoe opgewekt en in staat gesteld, van die weldaden voor zich zelven maakt, zoo als hij ook daardoor de verheerlijking van zijnen Weldoener tracht te bereiken, meer bijzonder bepalen. Verheerlijking van God; dat is door genade de kens en het hoofddoel van den waren Christen, wetende dat de Heer zulks overwaardig is; dat zulks Zijne bedoeling is, in en door al Zijne werken, in de natuur en in het rijk der genade. Maar ook, dat de beantwoording daar aan, het verheven doel is, waarmede hij door Gods geest is wedergeboren en herschapen, en dat hij in dien weg, maar daarin ook alléén en volkomen zijne zaligheid bevordert en verhoogt, zoo hier op aarde als in de eeuwigheid. Daarin bezig te zijn is hem eene bron van heil en vreugde; elke vordering daarin vermeerdert en volmaakt zijn genoegen en geluk. Neen, hij misbruikt de zegeningen des Heeren niet, tot eigen verderf, zoo als de dienaar der zonde, de ondankbare doet. Hij is even zoo min een verkwister als een gierigaard. Hij acht de hem geschonkene gaven, als weldaden van God, hoog, met welke hij niet naar zijn welgevallen kan handelen. Hij maakt van zijne levenskrachten, van zijne geestvermogens; van de weldaden hem toegedeeld, niet zulk een gebruik, 't welk hem naderhand zou kunnen berouwen, of dadelijk in het onheil storten. Hij onteert daarmede Zijnen Weldoener niet, ook benadeelt hij daarmede niemand. Hij zoekt daardoor zijn waar geluk te bevorderen, het heil zijner ziele, en meer en meer voorbereid te worden voor de eeuwigheid. « Het zij dat hij eet, het zij dat hij drinkt, het zij dat hij iets anders doet, hij doet alles ter eere Gods. » « Hij verheerlijkt God in zijn ligchaam en in zijnen geest, welke van God zijn. » En zou hij dat niet, die weet dat deze tijd de tijd zijner oefening en voorbereiding voor een volgend, nimmer eindigend leven is; die weet dat alleen in dien weg het oogmerk Gods bereikt wordt en kan worden, en de rust en vrede zijner ziel bevorderd, maar hij ook Gode welbehagelijk kan zijn.

Digitized by Google

De dankbare Christen, geleerd door de ondervinding wat hij aan den Heere, zijnen God en Vader heeft gehad op zijnen levensweg, vestigt met vertrouwen op Hem het oog des geloofs, en verwacht voor het toekomende van Hem alles, wat hij noodig heeft en voor hem nuttig zou kunnen zijn. Hij, die het in alles, zóó wél met hem heeft gemaakt, is dat vertrouwen geheel waardig. En het is niet te ontkennen, dat zulk een bestaan zalig is voor zijn hart; dat hij daardoor met blijdschap zijn pad, zij het dan ook wel eens hobbelig en zelfs met scherpe doornen bezaaid, bewandelen kan. « Welgelukzalig zijn toch allen, die » op den Heer vertrouwen; wiens verwachting de JEHOVA is. » Hij weet ook geen beteren uitwijk en toevlugt --- geene rots waarop men zich veiliger kan verlaten; « die ter sterkte is in den dag der benaauwdheid » ; « bij Wien uitkomsten zijn, zelfs tegen den » dood; » die ons over dood en graf kan doen zegevieren. Geheel vertrouwt hij zich met al zijne belangen, ook met de zijnen aan dien God, in Wiens hand zijn en hun leven is, bij Wien al hunne en zijne paden zijn, en Die wijsheid en liefde, magt en trouw genoeg bezit, om uit duisternis, licht, uit nooden, hulp, in gevaren, bescherming, in verlegenheid, raad en opbeuring, in droefheid, vertroosting te kunnen geven.

Die het ook uitdrukkelijk en meer dan eens beloofde en verzekerde in Zijn Woord, dat Hij, Zijne kinderen nooit begeven of verlaten zal. « Bergen zelfs mogen wijken en heuvelen wankelen, Zijne goedertierenheid zal van hen niet wijken, noch Hij, in Zijne getrouwheid wankelen. » « Hij, die Zijn eigen' Zoon niet spaarde, maar Hem, hun tot zaligheid overgaf, » zal Hij niet het mindere, « zal Hij niet alle dingen met Hem schenken, » welke zijtot het leven en de godzaligheid noodig hebben? Rom. 8 : 32.

Hebben wij nu in dezen spiegel onze gedaante gezien, of was ons doen en laten geheel niet met dat bestaan des dankbaren Christens gelijkvormig? Wat dunkt u, M. G! van u zelven? Bij het minste nadenken kunt gij het wel weten, hoe het in dezen met u gesteld is. Ik bidde u, handelt getrouw met u zelven, en laat u door verkeerd gewijzigde eigenliefde en uw hoogmoedig hart niet verblinden of misleiden. Het is ongelukkig waar dat het met velen van

Digitized by Google

ons; ofschoon dan ook belijderen van het Christendom, zoo geheel gebrekkig en bedorven gesteld is. Men maakt zich aan snooden ondank jegens zijnen Hemelschen, den besten en bestendigen Weldoener schuldig. Men vergeet Hem dagen zonder getal; en onze verpligting aan Hem. Men maakt van den kostbaren levenstijd, ook niet van de krachten en vermogens van het ligchaam en den geest, ook niet van de weldaden die wij genieten, het regte gebruik, zoodat ook tot ons kan gezegd worden: « dien God, in Wiens hand uw adem is, en bij Wien al uwe paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt. » Dan. 5 : 23b. Men wordt niet wijzer en beter, na zoo veel arbeid der Goddelijke liefde; men laat zich door dezelve, en het genot van zulke uitnemend groote weldaden, als welke ons deel waren, niet nader tot God en Zijne dienst brengen. Men verwaarloost de behartiging zijner eenwige zaligheid, moedwillig en stout; het schijnt of het heil onzer kostelijke en onsterfelijke ziel ons geheel niet ter harte gaat. Men stelt den dag des doods verre; het is, of men een voorzigtig verdrag met de hel gemaakt had. Hardnekkig en hoogmoedig, met wereldsche pracht en ligtzinnige opschik, leeft men in de zonden voort. Geheel is men ongelijk aan den waren, dankbaren Christen, zoo even geschetst. Doet men nog dezen of dien pligt, waardoor de Christen, zich gunstig van den dienaar der wereld onderscheidt, neen — God kent onze harten! — wij kunnen Hem niet misleiden, het is niet uit het echte dankbare, Christelijke levensbeginsel; niet uit liefde en dankbare gehoorzaamheid aan onzen Weldoener, het is maar, laat uw eigen hart het u zeggen, uit een beginsel, 't welk God, die alles weet, niet behagen kan, een beginsel, 't welk Hij, die het hart aanziet en niet het geen voor oogen is, nimmer zal, ook niet kan goedkeuren, gij bedoelt uw zelven alléén en geheel. Het zijn gene vruchten des geloofs en der bekeering waardig. Het zijn alleen stoffelijke daden, die dan ook alle heilrijke gevolgen zullen missen voor uwe ziel, en op uw doodbed, en in den dag der algemeene vergelding, en in de eeuwigheid. Staan wij schuldig voor God, hebben wij niet aan Zijne oogmerken met ons beantwoord? Dat wij ons daarover diep schamen voor Hem en ons zelven, als ook liefdeloos met ons zelven gehandeld hebbende,

Digitized by Google

en ontrouw aan onze roeping en pligt. Dat onze zonden ons van harten leed mogten zijn. Dat wij ze met innig ziels-berouw en smart voor den Heere mogten belijden en betreuren, gelijk een Petrus, en zoo vele anderen, die ons ten voorbeeld in den Bijbel zijn aangeschreven. Dat wij er vergeving van zoeken in het bloed der verzoening, 't welk Jezus Christus, eenmaal voor de zonden, als plaatsbekleedende Borg en Verlosser van zondaren, gestort heeft, en eene altijd geldende waarde blijft behouden, maar ook allezins genoegzaam is, voor den diep schuldigsten, die door Hem tot God gaat, en zich door Hem wil laten zaligen. Die vergeving der zonden wordt u nu nog, ook in het laatst van dit jaar, uit Zijnen naam verkondigd. Gelooft dan in Hem, met geheel uw hart, en keert weder tot den Heere; Wien gij verlaten, tegen Wien gij bij herhaling en zoo snood gezondigd, Wien gij zoo ondankbaar behandeld, Wiens heilrijke bedoelingen gij wederstreefde. Stelt het niet uit. Het is meer dan tijd. Doet het nog in dit jaar, opdat het nog in nadruk gedenkwaardig voor u mogt worden. Doet het eer het voor eeuwig te laat zal zijn! Wij bidden u met al dien ernst, welke het gewigt der zaak vordert.

Wij bidden u van Christus wege, laat u met God verzoenen. Wij bidden het u, als of God door ons bad. En zult gij dan nu nog in de zonde hardnekkig volharden, en moedwillig den dood boven het leven, het verderf der hel boven de zaligheid van den Hemel kiezen? Och! neen, weest zoo dwaas niet. Het zou u zeker eenmaal berouwen. En ô! dat zulks niet te laat ware. Gij zoudt door eigen schuld verloren gaan, daar gij behouden had kunnen worden. Behouden te hebben kunnen worden en niet te hebben gewild. Welke verschrikkelijke gevolgen zal dat voor u hebben? «Heden dan zoo gij Gods stem hoort, verhardt uwe harten niet, maar laat u leiden» tot God en eene opregte bekeering tot Hem. Misschien zoekt gij eene uitvlugt, en behelpt gij u met te zeggen: «ik kan niet; de Heer moet het mij geven.» Het is inderdaad waar hetgeen gij zegt. Bekeeren is des Heeren werk en gij kunt niet uit en door u zelven. Maar gelooft gij zulks in waarheid? Zoo dit uw geval is, dan zal het u niet werkeloos laten; het zal u doen vlugten tot Hem, bij Wien hulpe is; Die Zijne kracht in uwe zwakheid wil

Digitized by Google

volbrengen. En dat hebt gij nog nooit in waarheid gedaan met bekentenis van uw onvermogen, en met afsmeeking van Zijnen bijstand. Neen, het is u niet hartelijk om de zaak te doen. Gij wilt tot Hem niet komen. Wildet gij dat, was het u ernstig te doen om uwe behoudenis, en geloofdet gij aan uwe behoefte daaraan; kendet gij de diepte uwer ellende door de zonde, en hadt gij belang bij het genot van Gods gunst en Zijne gemeenschap; uw onvermogen zoo wel als uwe onwil, zouden uwe schuld voor God uitmaken. Gij zoudt hulp zoeken, daar waar dezelve te vinden is, en ontwaren, dat gij niet te vergeefs zoekt; dat de Heer zich ook nu nog in het opzoeken en zaligen van hetgeen verloren is, verheerlijken wil in Zijne liefde en magt. « Wendet u dan nog, nu nog in dit jaar, naar Hem toe en wordt behouden. » En heeft de Heer door Zijnen Geest het goede werk, het werk des geloofs en der bekeering in ons begonnen? Hij zal het dan niet laten varen, maar in ons voleinden. Wij zijn dan voor Zijne rekening en onder Zijne bearbeiding. Hij is geen onvolkomen, maar een' genoegzaam en getrouw Zaligmaker. Hij staat voor het einde in. Dien Hij lief heeft, heeft Hij lief ten einde toe: tot in aller eeuwen eeuwigheid, zal Hij Zijn werk in hen; ja, ook in u, in ons voortzetten. Hij maakt eeuwig zalig. Dat wij Hem dan ook geheel en alléén de eer geven. Uit dankbare wederliefde voor Hem leven. Maar Hem ook het vertrouwen des harten schenken, en van Hem alles verwachten in het geloof wat tot onze zaligheid noodig is. Wij zullen in die verwachting niet beschaamd uitkomen. Zijn wij zóó ootmoedig, dankbaar, kinderlijk geloovig werkzaam, dan zullen wij den Heere behagen; vrede voor ons hart genieten; maar ook dit jaar Hem tot verheerlijking besluiten, en met blijmoedigheid, en onder aanbeveling van alle onze belangen, tijdelijke en eeuwige, maar ook met vernieuwde verbinding van ons zelven aan Hem en Zijne dienst een volgend jaar beginnen en voortzetten, indien Zijne magt en liefde ons zal gelieven te sparen. Ons geheele leven zal dan, uit dankbaarheid voor zoo vele en zoo groote onverdiend genotene weldaden; Hem gewijd zijn. Men zal het aan ons bemerken, welken invloed de ware dankbaarheid aan God op ons hart en gedrag heeft, Hem ter eer, ons zelven en anderen ten wezenlijken zegen. Wij zullen voor ons zelven daardoor gelukkig en zalig zijn, en

Digitized by Google

allerlei heil rondom ons verspreiden. Maar ook meer en meer vatbaar worden voor het werk en de zaligheid van een toekomend leven in heerlijkheid bij God, door Christus. « Die » zoo spreekt het geloof, « ons leven is. » « Welk leven met Hem verborgen is in God » Coloss. 3 : 3 en 4. Hetwelk niemand ons ontnemen kan, en ons eenmaal, mijn Christen! die even dierbaar geloof met mij, uit genade ontvangen hebt, zeker zal geschonken worden, om daarin en daardoor, den rijkdom van Gods weldadigheid, ons, uit vrije ontferming betoond, eeuwig volmaakt te roemen.

Dat uw wandel, mijn Christen! meer zoodanig zij en van uwe hartelijke dankbaarheid getuige. Roept daartoe voortdurend de hulp des H. Geestes in. Zoekt u door het geloof naauwer met Christus te vereenigen, en gij zult meer vruchten der dankbaarheid voortbrengen. Gij vermoogt alle dingen door Hem, wiens genade u genoeg is; Die u zeker kracht geeft en dezelve in uwe zwakheid wil volbrengen. Betreur dagelijks met heete tranen uwe ondankbaarheid. Dezelve is, helaas! nog zoo veelvuldig; en dat moest zoo niet zijn. Bedenkt de grootheid uwer verpligting. Christus, uw Verlosser en Heer, had niets waarop Hij Zijn hoofd kon nederleggen; heeft zich de diepste armoede getroost. Werd daarteboven van Zijne vijanden miskend, gehaat, vervolgd, gedood en van Zijne vrienden verlaten. Moest, naakt aan het kruis hangende, van dorst klagen, en onder het gevoel der felste smarten uitroepen: « Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten? » Nadat Hij reeds in *Gethsemané* den bangsten strijd gestreden had, daar Zijn zweet werd gelijk groote droppelen bloeds, die op de aarde vielen. En dat Hij, Gods eigen en geliefde Zoon, en dat alles voor en om uwen wil, opdat gij zoo vele weldadigheid zoudt kunnen genieten en voor eeuwig behouden worden, die van nature een kind des toorns zijt, even als alle andere zondaren zijn. Tot welk eenen duren prijs zijn u dan die zegeningen gekocht! Hoe groot is dan ook niet uwe verpligting tot dankbaarheid en wederliefde! Ziet ter uwer vertroosting op Hem, Die Zijnen Vader volmaakt voor u dankt en Wiens bloed ook genoegzaam is voor de zonden van ondankbaarheid. Verheugt er u in, dat gij eenmaal van het ligchaam der zonden en van alles wat u, in de dankbare verheerlijking van uwen Wel-

Digitized by Google

dóener belet, zult verlost worden, en gij dan, wie weet hoe spoedig? eenmaal zeker, volmaakt en eeuwig in vereeniging met de dankbare Hemellingen, waaronder ook van uwe betrekkingen en vrienden zijn, den Drieëenigen God zult loven en danken. tot uwe zaligheid.

Nog een woord: Rigt bij het besluit van dit jaar, ten blijk uwer erkentenis van Gods weldadigheid, Hem ter eer en u ter bemoediging in uw volgend leven, eenen altaar op in uw hart, op welke met onuitwischbaar schrift gegraveerd is, de dankbare taal van den vromen Job: « *Benevens het leven, hebt Gij weldadigheid aan mij gedaan, en Uw opzigt heeft mijnen Geest bewaard!* » Amen.

Nazang, Ps. CIII: 1, 2 en 22.

Digitized by Google

Voorzang, Ps. 100: 1, 2.

Tekst, Matth. XXV: 14 — 30.

Want [het is] gelijk een mensch, die buiten 's lands reizende, zijne dienstknechten riep, en gaf hun zijne goederen over.

En den eenen gaf hij vijf talenten, en den anderen twee, en den derden een, een iegelijk naar zijn vermogen, en verreisde terstond.

Die nu de vijf talenten ontvangen had, ging heen en handelde daarmede, en won andere vijf talenten.

Desgelijks ook die twee ontvangen had, die won ook andere twee.

Maar die het eene ontvangen had, ging heenen en groef in de aarde, en verborg het geld zijns Heeren.

En na een' langen tijd kwam de Heer van dezelve dienstknechten, en hield rekening met hen.

En die de vijf talenten ontvangen had, kwam en bragt tot hem andere vijf talenten, zeggende: Heer! vijf talenten hebt gij mij gegeven, zie, andere vijf talenten heb ik boven dezelve gewonnen.

Digitized by Google

En zijn Meer zeide tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in in de vreugde uws Heeren.

En die de twee talenten ontvangen had, kwam ook tot hem en zeide: Heer! twee talenten hebt gij mij gegeven; zie, twee andere talenten heb ik boven dezelve gewonnen.

Zijn Meer zeide tot hem: Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten, ga in in de vreugde uws Heeren.

Maar die het eene talent ontvangen had kwam ook en zeide: Heere! ik kende u, dat gij een hard mensch zijt, maaijende waar gij niet gezaaid hebt, en vergaderende van daar [waar] gij niet gestrooid hebt; en bevreesd zijnde, ben ik heengegaan, en heb uw talent verborgen in de aarde, zie, gij hebt het uwe.

Maar zijn Meer antwoordende zeide tot hem: gij boozе en luije dienstknecht! gij wist dat ik maaije, waar ik niet gezaaid heb en van daar vergadere waar ik niet gestrooid heb; zoo moest gij dan mijn geld den wisselaren gedaan hebben, en ik komende, zou het mijne wedergenomen hebben met woeker. Neemt dan van hem het talent weg en geeft het dengenen, die de tien talenten heeft. Want een iegelijk die heeft, [dien] zal gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben; maar van

Digitized by Google

dengenen, die niet heeft, van dien zal genomen worden, ook dat hij heeft. En werpt den onnutten dienstknecht uit in de buitenste duisternis; daar zal wooning zijn en knersing der tanden. —

Een Christen te zijn, Geliefden! zoo als Christus Christenen wil, is niet zich te gedragen op aarde alsof men een' vrijbrief had tot nederzitten en ledig zijn, of tot willekeurige tijdsbesteding, dat is gewoonlijk tijdsverkwisting.

Een Christen is een *dienstknecht* des Heeren, en dat niet slechts in naam maar in de daad. Zijne roeping is dienen. Gelijk zijn Heer *niet gekomen was om gediend te worden maar om te dienen*, alzoo ook hij. De Zoon van God heeft zich voor hem tot een dienstknecht vernederd, en hem, voor zich tot een dienstknecht verhoogd. Hij moet HEM dienen, door de gemeente, door de menschheid te dienen. Dat is het, *wat de Heere wil dat hij doen zal.*

Mijn Vader, zeide Christus, *werkt tot nu toe, en Ik werk ook.* Gelijk het hoofd, zoo de leden. De Gemeente des Heeren is eene bezige, is eene werkzame gemeente. Dat ligchaam bewijst zijn leven door beweging; en niet door eene ijdele beweging als tot uitspanning, maar door eene geregelde naar een waardig doel strevende inspanning; naar de werking van een *iegelijk deel in zijne mate.* De Heer heeft een iegelijk

Digitized by Google

zijne plaats, en met die plaats zijne taak aangewezen, aan een iegelijk gaven geschonken naar de maat Zijner wijsheid en liefde; Zijne dienstknechten zijn niet slechts verpligt die gaven te bewaren, maar ook ze te besteden en door gebruik en toepassing te vermeerderen. Van dit alles zijn zij Hem verantwoording schuldig.

Hunne zaligheid is voor geen tienduizendste deel het gewrocht van de vervulling der hun opgelegde taak; zij is eenig en alleen het werk van den alles voor de zijnen volbragt hebbenden Christus; maar aan den ijver en de liefde, waarmede zij zich van de taak, hun door hun' Zaligmaker opgelegd, kwijten, blijkt van dag tot dag of zij Hem waarlijk van dag tot dag als hun' Zaligmaker kennen, liefhebben, en danken. Die niets voor Hem doet, die kent zeker niet dat de Zaligmaker iets gedaan heeft voor hem. Door deze werkeloosheid wordt hij geoordeeld; zij brengt hem uit als een, die misschien in den naam des Zaligmakers roemt, maar de kracht Zijner zaligmakende liefde niet gevoeld heeft aan zijn hart. Doch ook bij hen, die de kracht dier Zaligmakende liefde gevoelen, en getrouw wenschen te zijn, in het hun aanbetrouwde, gedurende de twaalf uren van hunnen dag, gelijk Hij getrouw geweest is in het vrijwillig en liefderijk voor hen opgenomene en volbragte, ook bij hen strijdt nog dikwijls de natuurlijke traagheid, de ligt verstrooibare zinnelijkheid van hun zondig hart, tegen den werkzamen en getrouwen ijver, waartoe zij toch niet alleen uitwendig, maar ook inwendig geroepen zijn; niet allen

Digitized by Google

zijn even getrouw; niet allen altijd even getrouw; niet allen in alles altijd even getrouw; zij hebben gedurig noodig vermaning, waarschuwing, aanmoediging; en des Heeren woord is er vol van.

Zeer gewigtig is op dit punt de gelijkenis, die wij hebben opgeslagen. Zij behelst krachtige drangredenen tot getrouwheid voor de dienstknechten des Heeren; als die, in de *eerste* plaats, gaven van hem ontvangen hebben; aan wie, ten *tweeden*, liefelijke beloningen worden toegezegd; als die, ten *derden*, gewezen worden op de diepe beschaming en het schrikkelijk oordeel, dat den ongetrouwen te wachten staat.

Staan wij bij elke dezer drangredenen eerbiedig stil. De Heere Christus, wiens *liefde* de zijnen *dringt*, make ze allen dringende voor onze harten.

De eerste drangreden lag in de *ontvangene gaven*.

De mensch in de gelijkenis, *die buiten 's lands reide, riep zijne dienstknechten, en gaf hun zijne goederen over.* Niets van alles, waarover zij gesteld werden, was of werd het hunne. Alles was en bleef het zijne. Zoo is het met al wat de mensch heeft. Niets is zijn eigendom. *De aarde is des Heeren en hare volheid.* God is de eenige eigenaar in het geheelal. De mensch ontkent dit met der daad in zijne natuurlijke, zondige zelfmacht; en door het schandelijk misbruik, dat hij van Gods schepselen, dat hij van Gods gaven, dat hij van zich zelven maakt, alles opofferende aan zijne drie afgoden:

Digitized by Google

begeerlijkheid des vleesches, begeerlijkheid der oogen, grootschheid des levens, (1 Joh. 2 : 16); van daar zijn geduring twisten met een' God, die niet slechts geeft, maar ook neemt. — De godvruchtige erkent dit uitsluitend eigendoms-regt van God, van daar dat zijne *redelijke Godsdienst is*, zijn *ligchaam te stellen tot eene levende, heilige, Gode welbehagelijke offerande*. (Rom. XII: 1.) dat hij zich en al het zijne ter beschikking stelt van Hem, die alles gegeven heeft; van daar dat hij even als Job, in geven *en* nemen den Heere loven kan. Zijn goed, zijn bloed, zijn leven, zijne ligchaamskrachten, zijne zielsvermogens, zijn' tijd, het is alles Gods eigendom; van alles is hij rekenschap verschuldigd aan Hem, die hem niets van dit alles schuldig was. Is het zoo met de natuurlijke gaven, niet anders moet het zijn met de geestelijke. Als de Heere Jezus Christus zich eene gemeente gekocht had met zijn bloed, is *Hij opgevaren in de hoogte, en heeft Hij haar gaven gegeven* (Eph. 4 : 8), allerlei gaven; opdat die besteed zouden worden tot zijne eer, als de zijne.

Wat heeft een Christen, wat heeft een lid van Jezus Gemeente, dat hij niet van Jezus ontvangen heeft? Zijne zonden alleen heeft hij van zichzelven. Zijne plaats, zijne roeping in de kerk des Heeren, de gelegenheden waarin hij gesteld wordt om de zaak des Heeren te bevorderen, om de vrienden des Heeren te verkwikken, te vertroosten, te vermanen, te vermeerderen; de bijzondere aanleg of geschiktheid tot dit of dat werk, het zij van stichting, het zij van liefde, het is alles door den Heer beschikt en geschonken;

Digitized by Google

het brengt alles, als zoodanig, zijne roeping en verpligting en zijne hooge verantwoordelijkheid aan den Heer mede. Hoe zou hij dan kunnen roemen, hoe kunnen handelen, hoe kunnen stilzitten, alsof hij het niet ontvangen had? De gaven, die hij niet gebruikt kan hij niet verantwoorden; haar bezit moet hem van nu aan pijnigen. Vreest hij mischien dat zijne roeping onevenredig is aan zijne krachten? Dat hij de geschiktheid niet heeft, om te besteden wat hij heeft, de gelegenheid te gebruiken die hem is toevertrouwd, de plaats in te nemen waarop hij gesteld is? Het is echter niet alzoo. De mensch in de Gelijkenis, gaf *aan den eenen dienstknecht vijf talenten; en den anderen twee en den derden één; een iegelijk naar zijn vermogen*, dat is naar zijn begrip of bekwaamheid om te handelen of winst te doen. Zoo heeft ook Christus het met Zijne Gemeente gemaakt. Hij heeft de roepingen uitgedeeld naar de krachten en de krachten naar de roepingen. Hij heeft den geestelijken werkkring naar de geestelijke krachten beperkt of uitgebreid; aan de geestelijke gaven heeft hij de natuurlijke, die ze dragen moeten, geëvenredigd. Hij legt niemand meer op dan hij torschen kan. Hij roept niet allen tot evenveel, niet allen tot hetzelfde werk. Hij, die het hoofd is, eischt de werking van een iegelijk deel in zijne mate. Een ruimer werkking, verheven staat, groote invloed, vele gaven, moeten het hart verruimen en verheffen, den moed vergrooten, en den ijver verveelzijdigen van hem aan wien ze te beurt gevallen zijn. Hij zal er niet onder bezwijken, zoo hij maar aan den Gever denkt en dat

Digitized by Google

alles beschouwt als gegeven. « Heeft, » zegt hij, « heeft de Gever zijne goederen aan mij overgegeven, hij zal wel weten wat hij doet. Acht hij mij geschikt, ik mag niet wijzer zijn dan hij en mij zelven ongeschikt achten. Ben ik geschikt, het is dat hij mij geschikt gemaakt heeft. Moet ik nog geschikter worden, ook dat zal hij geven. » —

Ook dat zal hij geven. Er is geen stilstand, geen achteruitgang, waar men des Heeren gaven besteedt naar des Heeren wil. Het is eene eigenschap van al het van God gegevene dat het zich door het gebruik versterkt, uitbreidt, vermeerdert. Men waagt niets door Gods gelegenheden aan te grijpen, door de van God gegevene krachten en vermogens naar hunnen aard, en naar den daarmede overeenkomstigen wil van God te gebruiken. De grond wordt vruchtbaar door bebouwing; zoo is het met Gods gelegenheden; zoo is het met den akker der gemeente des Heeren. De voet wordt sterker door te gaan, de hand krachtiger door te arbeiden, het oog geoefender door te zien; zoo is het ook in het ligchaam der gemeente, met die er voet of hand is of oog. Indien de getrouwheid en de ijver evenredig zijn aan de toebetrouwde gaven, de vrucht der toebetrouwde gaven zal evenzeer daaraan evenredig wezen. « *Die nu de vijf talenten ontvangen had ging henen, en handelde daarmede, en won andere vijf talenten, desgelijks ook die twee ontvangen had, die won ook andere twee. — Maar die het één talent ontvangen had ging henen en groef in de aarde en verborg het geld zijns heeren.* » dat bleef rente-

Digitized by Google

loos! Ongebruikte kracht verstijft, verlamt. Onbestede gaven zijn kwellingen. Wat ons te veel is bij het ontvangen, vermeerdert nooit door het bezitten. Die wat hij tot verheerlijking zijns Heeren, tot stichting der gemeente, tot zegen zijns naasten ontvangen had, hetzij veel hetzij weinig, niet tot verheerlijking des Heeren, niet tot stichting der gemeente, niet tot zegen van den naasten besteedt, heeft er ook zelf geen zegen, geen nut, geen verkwikking van. Die zijn talent begraaft voor den Heere, begraaft het ook voor zichzelven. Die den Heere te kort doet, doet ook zich zelven te kort.

Den Heere te kort te doen, ontzettende gedachte! Kan zij opkomen in een hart, dat zich aan den Heere verbonden voelt? Dat zich des Heeren gekochten, door gekochten eigendom rekent? « Alles heeft Hij gedaan, voor mij onwaardige, alles *toen ik nog een vijand was;* » die dat zegt in den geloove, zal hij weigerachtig zijn iets voor Hem te doen, voor Hem, die alles waardig is en zijn beste Vriend? « Uit vrijo genade heeft Hij mij toegedaan tot Zijne verloste gemeente; » — die dat aan zijn hart gevoelt, zal hij met schandelijke traagheid de taak afwijzen, die Hij hem in die gemeente oplegt? « Van de onmogelijke verantwoording der zonden die *mijne* zijn, heeft Hij mij verlost door Zijn plaatsbekleedend lijden, door Zijne mij toegerekende gerechtigheid; » die daarop gerust, den dag Zijner toekomst te gemoet ziet, zal die door zijn gedrag spotten met de verantwoording der gaven die des Heeren zijn? Omdat *Christus, die gestorven is, ja wat meer is, die ook*

opgewekt is, die ook ter regterhand Gods is, die ook voor hem bidt, niet verdoemt, (Rom. 8:34.) zal hij daarom op eene onheilige liefde rekenen, die geene rekening houden zal of houdt? Dat zij verre. Het is hem behoefte des harten, zijne dankbaarheid voor de onverdiende verlossing door het getrouw behartigen van onverdiende gaven, verbeurde gelegenheden, beschamende roepingen, eenigzins te bewijzen, en zijnen lieven God en Zaligmaker in zwakheid te toonen dat hij Hem lief heeft met geheel zijn verstand, geheel zijne ziel, alle krachten; zich zelven te verloochenen voor Hem, die zich zelven voor den zondaar verloochend heeft; zich zelven te verloochenen voor degenen, die Hij in zijne plaats heeft nagelaten; zich een' getrouwen dienstknecht van den getrouwen Meester te bewijzen, die hem veroverd heeft door Zijn' dood, behoudt door Zijn leven! —

Eene tweede drangreden lag in de *toezegging van lieflijke belooningen.*

Ziet, hoe ruim en hoe rijk, hoe grootmoedig en overvloedig de liefde van den Heere Jezus is; Hij schenkt Zijne liefde om niet; Hij beloont de dankbaarheid, waar men aan Zijne liefde beantwoordt. Hij heeft een welgevallen aan die dankbaarheid, en daar Hij een welgevallen heeft, daar moet Hij het toonen, openbaren. Niets is lijdelijk in God, alles wat in Zijn wezen omgaat, gaat in daden en werkingen van Hem uit

Digitized by Google

Eene teedere moeder kan niet nalaten haar kind te kussen voor de kleine kinderdiensten van iets te halen of te brengen, die het niet straffeloos mag nalaten, die het zoo gaarne bewijst, waarmede het zich zoo vereerd gevoelt. Het kind handelt uit liefde, de moeder beloont uit grootere liefde. Zoo de Heere ten opzigte der Zijnen. Welk eene zaligheid is het hun voor den Heer iets te doen, Zijn Koningrijk te helpen bevorderen; Zijn Evangelie aan zijne creaturen te prediken; Zijn gemeente op te bouwen; Zijn broeder, die naakt is of hongerig, of krank, of in de gevangenis, te kleeden, te spijzen, te bezoeken; de kinderkens tot Hem te brengen; voor Hem te strijden onder de wederhoorigen, Hem te belijden onder spotters, te pijnen met zijne vrienden; door woord, of wandel zonder woord, eenen zondaar van de dwaling zijns wegs tot Hem te bekeeren! Hoe zalig de voeten geschoeid te hebben met de bereidwilligheid van het Evangelium des vredes, — hebben wij niet in Zijne voeten het teeken der nagelen gezien? Hoe zalig aan alle wateren te zaaijen, des morgens uit te strooijen en ook des avonds de hand niet af te trekken, niet wetende, wat zal mogen opgaan tot eere Zijns naams en zaligheid van zondige zielen; te mogen zijn in de dingen van Zijnen en onzen Vader; en daar Hij voor ons het kruis gedragen en de schande veracht heeft, elkanders lasten te dragen; en waar zoovelen, waar misschien priester- en leviet, voorbijgaan, onze olie, onzen wijn, onzen eigen eene zorg, onze penningen over te hebben voor de mishandelde gemeente van Hem, die voor ons onder de roo-

Digitized by Google

vers gevallen is en de zwaarste slagen voor ons verdragen heeft!

Dat te mogen doen in het midden van eene wereld, waarvoor wij bidden moeten: «Vader vergeef het haar, want zij weet niet wat zij doet»! Van eene wereld, die hare krachten, haar goed, haren tijd verspilt in de dienst van hem, die tot den mensch gezegd heeft: «eet vrijelijk ook van dezen boom, want gij zult niet sterven;» en tot den Verlosser der menschen: «dit alles zal ik u geven, indien gij nedervallende mij zult aanbidden;» dat te mogen doen als aan Zijne hand, op de plaats door hem aangewezen, in de mate door Hem vergund, naar de kracht door Hem geschonken, is dat geen loons genoeg? Door Hem in deze taak ook gezegend te worden, en in den diepen ootmoed der dankbaarheid, maar met een blijden roem in Hem te mogen zeggen: «*Heere, vijf talenten hebt gij mij gegeven, zie andere vijf heb ik boven dezelve gewonnen;*» of: «*Heere, twee talenten hebt gij mij gegeven, zie twee andere talenten heb ik boven dezelve gewonnen.*» Is dat geen loons genoeg? Heeft de liefde des Heeren nog een grooter loon daarop gezet? Zal Hij nog meer boven dit genot geven, in den dag zijner toekomste? Ja; Hij zal het. Hij zal prijzen wat niet anders geweest is dan de kwijting van een dringend gevoel des harten: «*Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht.*» Hij zal de getrouwe besteding zijner talenten met een grooter vertrouwen vergelden: «*Over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten.*» Hij zal de blijmoedige getrouwheid in zijn ambt, met de grootste blijdschap in zijn

Digitized by Google

bijzijn, in zijne blijde zigtbare gemeenschap bekroonen, waar enkel zaligheid is, enkel hem dienen en verheerlijken, door geen zonde bezoedeld, door geen ellende gestoord; « *Ga in, in de vreugde uws Heeren.* »

Indien zoo groot de liefde des Heeren, indien daar zulke beloonningen zijn bij Hem, hoe moet ook de genadige toezegging daarvan den moed en den ijver zijner vrienden onderhouden, aanvuren, sterken, hoe in den bangen strijd met wereld en booze hen vertroosten!

Hoe ijsselijk steekt bij dit genadeloon de beschaming af, welke de booze en luije dienstknecht der gelijkenis moet ondergaan. Hij heeft het eene talent, dat hem was toevertrouwd, in den grond verborgen. Nimmer heeft hij bij dit gedrag vrede kunnen hebben, en als na den *langen tijd*, (vs. 19.) waarin hij in dat gedrag volhard heeft, de heer wederkomt om ook met hem *rekening te houden*, verraadt zich zijn verkropt, zijn ontveinsd schuldgevoel daarin, dat hij den heer beticht en de schuld van zijn eigen gedrag op hem laadt; alsof Hij hem weinig gegeven had om veel te eischen. Zoo verraadt hij tevens de gedachte en de gesteldheid zijns harten; hij is slechts zoo traag geweest omdat hij *boos* was; hij was geen dienstknecht des heeren, ofschoon hij het heeten wilde, omdat hij den heer niet lief had, omdat hij hem niet kende in zijne liefde. —

« *Maar die het ééne talent ontvangen had, kwam ook*

en zeide: *Heere, ik kende U dat gij een hard mensch zijt, maaijende daar gij niet gezaaid hebt, en vergaderende van daar gij niet gestrooid hebt.»* Hoe boosaardig is deze verontschuldiging, hoe ijdel en uit de lucht gegrepen. «*Ik kende U*» van waar? «*dat gij een hard mensch zijt*» waarom? de andere dienstknechten kenden hem anders. Met welk eene innerlijke schaamte moet hij deze onbeschaamde lastering hebben voortgebragt. Tot welk een ellendig zelfbedrog neemt hij de toevlugt, of hij ook zijn' heer bedriegen konde! Hij wil zich zelven en hem opdringen, dat zijne traagheid, zijn schandelijk verzuim, schroomvallige, voorzigtige, zederige wijsheid was, dat Hij door de zuivere teruggave van het onvermeerderd talent, van alle verdere verantwoording en aansprakelijkheid ontslagen is. «*Bevreesd zijnde ben ik henen gegaan, en heb uw talent verborgen in de aarde: Zie, gij hebt het uwe.*» Hoe weinig baat hem dit alles! Hem wordt door zijnen hem doorgrondenden heer de boosheid zijns harten ontdekt; neen hij kende zijnen goeden Heer niet, maar zijn goede Heer kende hem. «*Gij booze en luije dienstknecht,*» heet het uit zijnen mond; en voorts toont Hij hem aan, hoe het hem niet aan gelegenheid maar slechts aan ijver en goeden wil ontbroken heeft, om zonder eenig gevaar voor zich zelven of het hem toebetrouwde *geld zijns Heeren*, daarmede winst te doen. «*Gij wist dat ik maaije, waar ik niet gezaaid heb, en van daar vergadere, waar ik niet gestrooid heb, zoo moest gij dan mijn geld den wisselaren gedaan hebben, en ik komende zou het mijne wedergenomen hebben met woe-*

ter. Het was nog eenvoudiger, nog gemakkelijker, nog veiliger geweest, dan het geld zijns Heeren te verbergen.

Zoodanig is de beschaming van den mensch die den Heere Jezus niet liefheeft, of hij zich schoon onder Zijne discipelen rekent; die door innerlijke ongeloovigheid en wantrouwen geen licht heeft in den weg der verzoening, de liefde van Christus en de toetekening der zaligheid. Den Zaligmaker, dien hij niet kent, kan hij niet anders dan miskennen. In de wet der vrijheid ziet hij niets anders dan een' zwaren last en een hard juk; in de Evangelische voorschriften een lastigen dwang; in de Christelijke werkkringen, hoe eenvoudig ook, eene taak, waaraan niet is te beginnen, die dezelfde verdrietelijkheden baart. Hij denkt knechtelijk, wettisch van God en zijnen Christus; alsof hij meer vergde dan waartoe hij in staat stelde. Hij heeft geene liefde, derhalve geen ijver, derhalve geen kracht. Christus kent hem, maar niet voor den Zijnen. Hij zal hem uit zijne heiligheid, uit zijne boosheid, uit zijne verkeerdheid voor de zaak Zijns Koningrijks van zijn ongeloof in Hem den Koning overtuigen.

Hoe beschaamd staat de geloovige, de liefhebbende dienstknecht des Heeren Jezus, als hij zich bevindt, voor een tijd, voor eene wijle, met den zoodanigen gelijk te staan; als hij in zich zelven de zondige traagheid ontdekt, die hem aan den zoodanigen voor korter of langer tijd gelijk gemaakt heeft. Als hij ziet *hoe de leeuw, die daar omgaat, zoekende, wien hij zoude mogen verslinden* (1 Petr. V: 8.) onder de eene of an-

Digitized by Google

deze gedaanteverwisseling hem tot zijne prooi zou willen maken, en hem terug houden van het werk, dat Christus hem opdraagt, met het leugenachtig schrikbeeld van een of anderen *fellen leeuw op den weg*, *een leeuw op de straten* (Spr. 26:13); als hij ontdekt, dat zijne traagheid niet anders is dan gebrek aan liefde, en wat hij misschien geslaagd is, zich zelven als voorzigtigheid op te dringen, niet anders dan ongeloof. Als hij inziet hoe vele en welke gereede gelegenheid hem door den Heer gegeven was, om alleen, of in gemeenschap met anderen, te doen hetgeen zijne hand vond om te doen, en hoe hij die door averegtsch en zondig overleg menigmaal heeft verijdeld, verwaarloosd, of wel weggeredeneerd (want als wij het traagst tot hooren zijn, zijn wij het rascht tot spreken!) O de beschamingen, die hij dan ondervindt, de spijt, die hij dan gewaar wordt in zijne ziele, zij zijn hem heilzame prikkels tot nieuwe getrouwheid, tot gebed om nieuwe getrouwheid. Och! zegt hij, och Heere! laat mij niet weder in de strikken des boozen vallen! Geef mij toch de kracht en den moed en de lust om met U alles te volbrengen, met U wat te wagen voor uw rijk. Doe mij niet gelijken op hen, *dié eene gedaante van godzaligheid hebben, maar de kracht derzelve hebben verloochend;* op den boozen en luijen dienstknecht in de gelijkenis, die eigenlijk geen dienstknecht was, en wien het vertrouwen zijns Heeren een last scheen!

Met den boozen en luijen dienstknecht in de gelijkenis bleef het niet bij beschaming en verwijt. Een ont-

Digitized by Google

zelfstandig oordeel gaat over hem. Het hem toebetrouwd talent wordt hem ontnomen; zoo onverschoonlijk is zijn begraven en verbergen, met wat schijnreden van wijsheid ook gedekt. « *Neemt dan van hem het talent weg, en geef het dengenen, die de tien talenten heeft.* » Tot straf zijner werkeloosheid wordt hij tot voortdurende werkeloosheid verwezen. Hij mag geen dienstknecht meer heeten. « *Want een iegelijk die heeft, dien zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar van dengenen die niet heeft, van dien zal genomen worden ook dat hij heeft.* »

De uitspraak hier door Jezus in den mond gelegd van den vertoornden heer, is een regel door God veelmalen in zijne bedeelingen met den mensch gevolgd. Wij merken dat op ook in de bedeelingen zijner tijdelijke zegeningen. Vaak vermeerdert hij de aardsche goederen, daar waar zij gebruikt worden tot Zijne eer, en tot een zegen voor Zijne schepselen; Hij zorgt, somtijds op wonderlijke wijze, dat de blijmoedige gever, dien Hij lief heeft, aan het geven blijven kan, gelijk de weduwe te *Zarphath*; en gelijk met de goederen zoo doet hij met de gaven en krachten, met de gelegenheden, met den tijd zelfs; die het meest tijd tot Gods eer uitkoopt, voor dien schijnt zich de tijd te verdubbelen. Doch een overvloed, die Hem niet ten dienste staat, wordt vaak door Hem weggenomen; of laat Hij dien, Hij ontneemt er het genot van; ja dat kan Hij op allerlei wijze, zoo dat de rijke begeert en hij heeft niet. — Dienzelfden regel zien wij gevolgd ten opzichte der genade-middelen. God zal er vele geven, aan

hen die weinige op prijs weten te stellen; Hij neemt de weinige weg, waar zij niet met dankbaarheid worden gewaardeerd. Nu, zoo ook ten opzigte der genade-gaven, « *Die niet heeft, van dien zal genomen worden ook dat hij heeft.* » Die zich een van den Heer ontvangen talent ontveinst, die dat heeft als niet hebbende, het begravende, het verbergende, hij zal gestraft worden met geheele berooving. Dan eerst zal hem blijken wat hij verwaarloosd heeft. Schrikkelijk moet de ondervinding zijn, voor degenen, die ontrouw waren in een aangewezen werkkring in het Koningrijk Gods, het zij openbaar, het zij huisselijk; die der Gemeente, die der Christelijke maatschappij, die den armen, die den onkundigen, die den kinderkens, (ach! hun eigen kinderkens!) de vrucht eener van God toebetrouwde gave hebben onthouden, zich op eens den versmaden werkkring te zien gesloten, de verleende gave te zien ontnomen; en hoe dikwijls geschiedt dat niet! De trouwe dienstknecht des Heeren siddert als hij de voorstelling in de gelijkenis rondom zich ziet verwezenlijkt; hij vervloekt de gedachten van ontrouw en traagheid, die in hem opkomen, en de bedekselen der schande die zijn arglistig harte er voor zoekt; en zich voor den Heere verootmoedigende, bidt hij vurigelijk, om dagelijks getrouwer te worden bevonden, dagelijks met de vijf, met de twee, met het eene talent handel te mogen doen, tot dat de *Heer komt om rekening te houden met hem zijnen knecht.* —

Ja hij bidt dat de Heere reeds nu en dagelijks in zijne ontwaakte, in zijne vertoederde conscientie reke-

Digitized by Google

ning houden moge, opdat hij *goeddoende niet vertrage, maar te zijner tijd oogste!* — Opdat hij moge behouden wat hij heeft, en den schat gebruikende die schat vermeerderen tot heerlijkheid van den Gever, en *tot vastmaking zijner roeping en verkiezing.*

De ontrouwe dienstknecht is de gelijkenis wordt van de dienst niet slechts, maar van alle gemeenschap en zaligheid van den Heer uitgesloten, en aan zijne boosheid, luiheid, beschaming en wroeging overgegeven. *« Den onnutten dienstknecht werpt uit in de buitenste duisternisse, daar zal weening zijn en knersing der tanden!* — Dat is het lot van allen, die hun voorgewend geloof en hunne voorgewende liefde niet bewezen hebben uit hunne werken; die, door afwezigheid van alle dankbaarheid en goede werken, ontdekt en overtuigd werden als de zoodanigen, die geen deel begeerd hebben aan zijne weldaad. De onnutte dienstknecht was geen dienstknecht; want hij diende niet, hij wilde niet dienen; hij had zijn hart niet aan de dienst zijns Heeren toegewijd. Een ontrouw hart is ook voor de vreugd zijns Heeren ongeschikt. In de miskenning van den Heere, heeft het zijn eigen vonnis gesproken. — Die nu den Heer waarachtig liefheeft, en zijn hart tot hem voelt getrokken, die onderzoeke zich zelven dagelijks of hij ook zijne liefde bewijst door zijne getrouwheid. Hij weet als hij alles doen konde wat hij schuldig is te doen, zoo is hij nog een onnutte dienstknecht; maar hij weet ook hoe regtmatig de toorn des Heeren over hem komen moet, indien hij niet dagelijks naarstiglijker wordt voor hetge-

Digitized by Google

ne hij schuldig is; indien hij niet dagelijks zichzelven minder voldoet; indien hij zich niet dagelijks meer uitbreidt en oefent in het werk des Heeren! — Schoon hij weet dat hij aan den Heer vasthoudende, nimmer geheel van de genade vervallen is, niet in de eeuwige buitenste duisternis komen zal; hij weet ook hoe de Heer het volkomenste regt heeft, zijne tusschenkomende traagheden en verzuimen, met tusschenkomende duisternissen te straffen, duisternissen die hem voor een tijd lang van zijne gemeenschap kunnen berooven, en het hem *onmogelijk* maken, datgene te doen wat hij schandelijk verzuimd heeft, en nu gaarne doen zoude; duisternissen die hem een tijd lang doen gevoelen wat de buitenste duisternis voor de onnutte dienstknechten zijn moet. — Ach! zoovele bekommeringen, zoovele aanvechtingen, waarin de Godvruchtigen beklaagd willen worden, hebben hunnen grond in verzuimde roepingen, gaven, diensten; in liefdelooze traagheid, in trage liefde, die wederom haar grond heeft in klein geloof, en wettische gedachten van den liefderijken en genadigen Christus! die ooren heeft om te hooren, die hoore!

Die ooren heeft om te hooren, die hoore! — Ziet wij hebben elkander naar aanleiding van deze ernstige en troostrijke gelijkenis des Heeren bij de drangredenen bepaald, die er zijn om getrouw te wezen, bij toeneming getrouw, in onze Christelijke roeping, in de besteding onzer gaven en krachten, ter eere van onzen Heiland, tot zegen Zijner Gemeente, tot hare opbou-

Digitized by Google

wing, tot hare uitbreiding. — Deze drangredenen zijn klemmend genoeg! Hoe komt het dat zij dan zoo weinig klemmen? Zeg ik te veel, indien ik zeg dat wij *allen* ze met beschaming hebben hooren optellen? Ja, met beschaming. Toehoorders! Zijn wij wel goede en getrouwe dienstknechten? Woekeren wij wel met de vermogens, de gaven, de gelegenheden, den tijd, dien de Heer ons geeft; in het belang van hetgeen eenig van belang is; voor de zaak die de grootste is van de geheele wereld; op de wijze en naar de mate, die hij voorschrijft en regt heeft te wachten, in den geest van ons dagelijksch gebed: «*Uw Koningrijk kome!*»

Begraaft niemand onzer zijn talent in den grond, één zijner talenten in den grond; één van de vijf, één van de twee? Wat zeg ik zijner: zij zijn allen des Heeren, die in Zijnen dag, die nu terstond rekenschap vergen kan. — Och zoo wij tot nog toe zoo traag geweest zijn; zoo wij tot heden toe gewigtige dingen verzuimd hebben, ons wel veel malen onttrokken, verschoond, verscholen achter ik weet niet welke voorwendselen van voorzigtigheid of wijsheid, — laat ons den Heer bidden dat het anders worde. Zoo wij na met een' zekeren ijver de taak, die hij ons opdroeg, te hebben aanvaard, allengskens verkoeld en verflaauwd zijn, laat ons bidden dat hij ons de eerste liefde weder opwekke.

Zijn er onder ons die nog nooit iets voor den Heer gedaan hebben, nimmer iets voor Zijne wezenlijke gemeente zijn geweest; nooit om des Heeren wil iets gearbeid hebben onder hunne medemenschen..... hoe

Digitized by Google

kan dat vreezen? Gaf de Heer hun nimmer eenige gelegenheid, nimmer eenige mogelijkheid of vermogen. Of kenden zij den Heer niet als hun Heer! Als die door het diepbaarst regt, regt heeft op geheel hunne ziel, geheel hun verstand, alle krachten? Hebben zij een hart dat boos is en van den Heer niets goeds denken kan; hebben zij het nog gesloten gehouden voor Zijne weldaad, en is het daarom zoo onbekwaam om wel te doen. — Een iegelijk onderzoeke zijn' handel, zijn' wandel, zijn werk, zijn hart! — «*Als de Heer zal gekomen zijn, zal Hij in het licht brengen, hetgeen in de duisternis verborgen is, en openbaren de raadslagen der harten.* — Mogt maar een iegelijk zoeken, in dien dag, *lof hebben bij God!* Amen.

Nazang, Ps. CII: 16.

PREDIKATIE

OVER DE

Hoogepriesterlyke Voorbidding van Jezus voor de Zijnen.

Voorz. Ps. CX: 3, 4.

VOORAFSPRAAK. (*)

Jezus Christus is gezeten aan de regterhand Gods, en leeft daar eeuwiglijk als Priester, om voor de Zijnen te bidden. In deze waarheid, Toch! mogt David, blijkens de aangehevene Psalmverzen, zich reeds verheugen meer dan duizend jaren vóór de

(*) Tot beter verstand van het volgende dient, dat ik, *deels* in dezen, *deels* in den vorigen winter, het geheele Hoogepriesterlijke gebed des Heeren, naar Joh. XVII, in eenige predikatiën voor de Gemeente alhier heb verhandeld, terwijl de tegenwoordige rede bij den aanvang der avondprediking in *dit* wintergetijde door mij werd uitgesproken, om, zoowel tot eene herinnering van het vroeger gehoorde, als tot eene inleiding in de verder te overwegen stoffen, te verstrekken. Tot dat einde nu behelst *deze* een overzigt over het gansche gebed; en staat als zoodanig op zich zelve, buiten verband met de overige door mij gehoudene redenen over hetzelfde onderwerp.

Digitized by Google

komst zijns Heeren zelven in het vleesch. En deze zelfde waarheid van het eenwig en onveranderlijk Evangelium maakt nog één der dierbaarste vertroostingen van al des Heeren volk uit. — Van hier dus, dat ik, gelijk vroeger, zoo ook nu wederom, u meer opzettelijk bij deze waarheid wensch te bepalen, naar aanleiding van dat treffende gebed des Heilands, hetwelk in den laatsten nacht Zijns aardschen levens door Hem werd uitgesproken, tot troost niet alleen van Zijne toenmalige discipelen, maar ook in 't gemeen ten nutte van allen, die in Hem gelooven zouden tot aan de voleinding der wereld, overmits dit gebed eene levendige schets in zich bevat, van Zijne eenwige, Hoogepriesterlijke Voorbidding in den Hemel. Echter, om u met ons onderwerp in zijn geheel des te beter bekend te maken, en deszelfs hooge voortreffelijkheid te gereeder te doen beseffen, zoo kwam het mij niet ongepast voor, om u in het tegenwoordig uur van ons zamen-zijn, eens in het algemeen te bepalen bij *den uitnemenden troost*, *welke er*, volgens het evengemelde gebed, *in de Hoogepriesterlijke voorbidding van* CHRISTUS *voor al Zijne geloovigen gelegen is*. Doch eer wij hiermede voortgaan, laat ons vooraf den Heer bidden om Zijne zegenende tegenwoordigheid in ons midden.

Digitized by Google

Tekst: *Joh. XVII: 9a*

„*Ik bidde voor hen.*"

De woorden, die ik u daar voorlas, M. H! kwamen mij bijzonder gepast voor, tot het einde, 't welk ik u zoo even in mijne voorafspraak te kennen gaf. Gij ziet zij maken een gedeelte uit van datzelfde gebed des Heilands, hetwelk ik vervolgens nader met u behandelen wilde, en in dit geheele XVIIe Hoofdstuk van Johannes Evangelie begrepen is. Maar nu, zullen wij dat gebed, en zoo ook onze tegenwoordige tekstwoorden regt verstaan, dan hebben wij, vóór alle dingen, wel in het oog te houden de bijzondere betrekking, in welke de Heere Jezus dit gansche gebed uitsprak. Te weten, wij moeten den Heiland hier niet blootelijk aanmerken in de hoedanigheid van eenen stervenden Vriend en Leeraar, die zijne laatste biddende verzuchtingen voor het welzijn Zijner discipelen en aanhangers thans ten hemel opzendt. Maar, wat veel méér zegt, Christus vervulde hier de geheel eenige betrekking van Hoogepriester des Nieuwen Verbonds; en dus behelst dit gebed, zoo als wij straks reeds met een woord aanmerkten, eene ware schets van Zijne eeuwigdurende Voorbidding in den hemel.

Digitized by Google

Of moet dit niet aan jederen onbevooroordeelden zonneklaar blijken uit den geheelen inhoud, alsmede uit den bijzonderen vorm en toon dezes gebeds? Want hoewel Christus, tijdens het uitspreken van het voor ons liggend gebed, nog niet geleden had, noch gestorven was, noch opgestaan, zoo laat Hij zich desniettemin allerwége in dit Kapittel hooren, als Degene, die reeds al het werk, dat de Vader Hem hier op aarde te doen gegeven had, heeft voleindigd, ja, als niet meer in de wereld zijnde, maar opgevaren in den hemel. Zie slechts het 4e, 11e en 24e vers. Daarbij, even gelijk oudtijds de Levitische Hoogepriester, op den grooten Verzoendag, *eerst* plagt te bidden voor zich zelven, *daarna* voor zijn huis en het overige Priesterdom Aärons, en *eindelijk* voor het gansche volk; zoo ook Jezus hier, als het ware tegenbeeld dier schaduwachtige dienst. *In de 5 eerste verzen* van ons teksthoofddeel bidt deze Hoogepriester des Nieuwen Verbonds mede voor zich zelven. Vervolgens *van vs. 6 — 19* bidt Hij inzonderheid voor Zijne elf discipelen, als zijnde de eersten en voornaamsten van Zijn volk en Dienaren onder het Nieuwe Testament, die Hij zich had uitverkoren, om, na Zijn vertrek, het Evangelium van Gods Koningrijk in de wereld te verkondigen; terwijl Hij eindelijk *van het 20e — 26e vs.* Zijn biddend oog in 't algemeen geslagen heeft op de gansche schaar der Hem gegevenen van den Vader. Ten laatste voeg hier nog bij den bijzonderen toon van eischend gezag, die in dit bidden ge-

Digitized by Google

veerd wordt, zoo als, onder anderen, ten klaarste is op te merken in het 24e vers. Wie dan, die dit alles behoorlijk overweegt, wordt niet gedrongen te erkennen: dat het voor ons liggend gebed geheel eenig in zijne soort is, ja, te regt en met nadruk het *Hoogepriesterlijke Gebed* van Christus mag genaamd worden.

En nu, welk een dierbare troost in deze Hoogepriesterlijke voorspraak van Jezus, voor een iegelijk, die in Hem gelooft, gelegen zij, wensch ik u, naar aanleiding van de tegenwoordige tekstwoorden, nader te dezer ure te ontvouwen. Wel is waar, als Jezus hier ter plaatse zegt, «Ik bidde voor hen» heeft Hij allernaast het oog op Zijne elf discipelen. Want voor deze bidt Hij meer bepaaldelijk van vs. 6 — 19, gelijk ik zoo even zeide. Nogtans dit neemt niet weg, dat dezelfde woorden evenzeer van toepassing zijn op al Zijn Volk, zoo als niet alleen blijkt uit het 20e vs. waar Jezus zelf uitdrukkelijk getuigt: «*En Ik bidde niet alleen voor deze*, of voor de elve, *maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij gelooven zullen;*» maar daarenboven de aard Zijner voorbidding voor deze elve is zoodanig, dat zij, wat het voorname wezen der zaak betreft, eveneens op alle uitverkorenen met regt mag worden toegepast; gelijk bij eene oplettende nalezing der meergemelde verzen (vs. 6 — 19) ligtelijk blijken kan. Dus zullen wij hierbij niet langer stilstaan, maar liever overgaan, om *den uitnemenden troost, die er voor al Gods volk in de Voorbidding van Jezus gelegen is, nader, volgens den tekst*, te

Digitized by Google

gelooven, en daarna het dus verhandelde tot ons bijzonder toepasselijk gebruik aanwenden.

I

Opdat ik u dan den krachtvollen troost der gezegde voorbidding naar behooren openlegge, zoo heb ik u *vier* voorname stukken in nadere overweging te geven, te weten: — den *persoon* des Voorbidders, — *verder* den aard Zijner voorbidding, — *dan* de dingen, die Hij biddende begeert, — en *eindelijk* de voorwerpen, voor welke Hij bidt. Op al deze stukken toch, M. H! worden wij van zelven door onzen tekst opmerkzaam gemaakt, daar ieder woord hier bijzonderen nadruk heeft, gelijk al aanstonds blijken zal.

Immers reeds het woordje *ik*, waarmede de tekst aanvangt, heeft, blijkens den grondtekst, eene meer dan gewone klem en wijst ons met nadruk op *den persoon des Voorbidders*. Want, hetgeen anders naar het Grieksche taaleigen onnoodig was, dit woordje *ik* wordt hier opzettelijk uitgedrukt, opdat men 't toch wel zonde opmerken, wie het is, die hier zegt: *Ik* bidde. En wie is deze? Toch! wie anders dan de eigen, eeniggeboren en eeuwige Zone Gods, éénswezens met den Vader, Wien het als zoodanig ten volle betaamde, volgens het 1e vs. van

ons teksthoofdd., om tot God te naderen, zeggende: «*Vader verheerlijk Uwen Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke*;» 't is, M. H! de eenige Borg en Middelaar, aan Wien reeds van eeuwigheid het onbepaald gebied over alles is opgedragen, ten einde den Zijnen het eeuwige leven te schenken, naar het 2e vs.; ja, de onvergelijkelijke Godmensch Jezus Christus, die, naar het 4e vs., Zijnen Vader in alles heeft verheerlijkt op de aarde en deszelfs wil volkomelijk betracht. Ziet Deze is het, Dien wij voor Zijnen Vader hooren verklaren: *Ik, ik* bid voor hen. Deze is de Groote Voorbidder en Hoogepriester van al de uitverkorenen Gods in den hemel. Maar nu, wie zal den rijkdom van troost uitspreken, welke hierin voor ieder waarlijk geloovig hart ligt opgesloten? Is 't toch waarheid, gelijk geschreven staat: «*een krachtig gebed des regtvaardigen vermag veel*», en is 't daarom, voor huis, land en kerk, als een kostelijk voorregt te achten, wanneer er Godvruchtige voorbidders in derzelver midden gevonden worden, ô! hoe oneindig veel dierbaarder en onschatbaarder is het voorregt, te beschouwen, als men Jezus Christus tot zijnen Voorbidder heeft? Want de verst gevorderde in geloof en Godzaligheid, hij is en blijft steeds in zich zelven een walgelijk en verdoemelijk zondaar voor God, en 't is alleen uit vrije genade, om Christus wille, dat God zijn gebed verhoort, terwijl het anders gewisselijk moest verworpen worden. Ook is en blijft hij van zich zelven een blinde worm, die dikwerf niet weet te bid-

Digitized by Google

den, wat nut is en wat met den wille Gods des Alleenwijzen overeenkomt. Maar de voorbede van Christus, zij kan niet anders dan Gode hoogst aangenaam wezen en van Hem verhoord worden. Want niet alleen dat Jezus altijd bidt, hetgene Gode behagelijk en voor Zijn volk nuttig en noodig is; maar ook Hij heeft geene zonde immer gekend noch gedaan; Hij is de geliefde Zoon, dien de Vader altijd hoort; wat meer is, Hij is de eigen van God verordineerde Middelaar en Hoogepriester der Zijnen, en heeft als zoodanig aan al de eischen van Gods geregtigheid in hunne plaats voldaan. Derhalve Zijne Voorbidding, zij kan niet geweigerd, maar zij zal gewis verhoord worden. O Dierbare troost dan, die er gelegen is in de betuiging van Jezus: « *Ik bid voor hen.* » Of kan hem wel iets ontbreken, die Jezus tot zijnen Voorbidder heeft? Neen, dit is niet mogelijk, gelijk uit al het gezegde van zijn' persoon ten klaarste blijken moet.

En dat nog te meer, als wij daarbij in aanmerking nemen den eigendommelijken *aard van die Voorbidding*. Want hoedanig is Zijn bidden? Is 't een bidden, zoo als dat aan ons menschen betaamt, bestaande in een diep ootmoedig en onderworpen smeeken, met verzaking van alle eigene waardigheid en geregtigheid, en in geheel afhangen van het genadig welbehagen Gods? Gewisselijk neen, M. H! Zulk bidden toch zoude met het karakter van zijn' persoon, zoo even vermeld, weinig overeenkomen. Integendeel 't is veel meer een bidden, dat geheel op grond van regt en verdienste gebouwd is.

Digitized by Google

Trouwens het eigen woord, dat Jezus hier, naar den grondtekst, gebruikt, bewijst zulks. Dit woord toch, schoon door *bidden* vertaald, geeft echter meer een gemeenzaam *vragen*, dan wel een eigenlijk bidden, zoo als aan ons schepselen voegt, te kennen; terwijl wij tot uitdrukking van den gemeenen pligt des gebeds, uitgezonderd op één enkele plaats, altijd andere woorden in de oorspronkelijke taal gebezigd vinden. En van waar dit? Toch! van waar anders, dan dat het bidden van Jezus zoo oneindig verschilt van dat, hetwelk van ons menschen gevorderd wordt. Want behoort het laatste, gelijk wij zeiden, te wezen een deemoedig smeeken van een doemschuldig en alles verbeurd hebbend zondaar; het eerste daarentegen mag in nadruk een *vragen* heeten, dewijl het niet alleen is een vrijmoedig vragen van Jezus Christus den Regtvaardige, Gods Zoon, maar ook een vragen op wettig regt en verdiensten gegrondvest, een vragen, dat, in de eerste plaats, zijnen zekeren grond van verhooring heeft in het eeuwige en onveranderlijke verbond des Vredes, hetwelk tusschen den Vader en den Zoon tot zaligheid der uitverkorenen is opgerigt, naar het 2e vs., en dat, ten andere, nog veel minder kan afgeslagen worden, uit hoofde van de volmaakte gehoorzaamheid, zoo lijdelijke als dadelijke, welke Jezus als Borg in de plaats der Zijnen werkelijk volbragt heeft, naar het 19e vs. Kortom, het bidden van Jezus is een *eischend* bidden, zoodat, wanneer Hij zegt: *Ik bidde*, zulks evenzeer gezegd zij, als: *ik wil*, gelijk wij zien kunnen

uit het 24e vs. van ons Hoofdstuk. En nu welk een krachtige troost hierin wederom voor de geloovigen gelegen zij, dit laat zich beter gevoelen dan beschrijven. Immers in zich zelven hebben zij niets te eischen, zijnde van natnre kinderen des toorns, gelijk al de anderen. Zij zijn met geheel de wereld verdoemelijk voor God, en kunnen van zich zelven niets dan schuld en zonde inbrengen. Al hunne geregtigheden, zij zijn als een wegwerpelijk kleed voor God. Niets, volstrekt niets hebben zij, waarmede zij in het heilig gerigte Gods bestaan kunnen. Zelfs op hun beste doen en krachtigste bidden moeten zij het vonnis des eeuwigen doods schrijven. Ja, van het hoofd tot de voetzolen toe onrein en melaatsch, vol stinkende zonden en zweren, van alle kanten bezet met de grootste vijandschap en stoutste wederspaanigheid tegen God en Zijne dienst, ziet daar, wie zij in zich zelven zijn. En daarom, zij zouden, van den eersten tot den laatsten toe, God volkomen moeten billijken en regtvaardigen, zoo Hij hen voor eeuwig van Zijn aangezigt wilde verstooten in den afgrond des helschen verderfs. Maar ô! welk een onbeschrijfelijke troost dan, zoo dikwijls als deselve aan hunne harten geheiligd wordt, dat zij eenen Voorspraak bij God in den hemel hebben, Wiens geregtigheid volmaakt en zonder eenig gebrek is, die met Zijn dierbaar bloed voor al hunne zonden volkomelijk betaald heeft, en die alle gehoorzaamheid der wet in hunne plaats heeft volbragt. Welk een troost! dat zij eenen Voorspraak hebben, die, op grond van zijne aangebragte geregtigheid geduric

Digitized by Google

voor hen tusschen treedt bij Zijnen Vader; en al hunne belangen op de teederhartigste wijze bepleit en bezorgt; ja! eenen Voorspraak, die, ofschoon zij niets te eischen hebben, echter voor hen billijk eischen mag, al wat zij voor tijd en eeuwigheid noodig hebben.

Ik zeg, al wat zij voor tijd en eeuwigheid noodig hebben. Ja, zulk een' dierbaren Voorbidder hebben Gods kinderen, gelijk ons nader blijken zal, als wij *ten derde* meer opzettelijk acht geven, op *de dingen, die Hij biddende begeert.* Want welke zijn deze dingen? Zij zijn, M. Gel.! gelijk uit het voor ons liggend gebed te zien is, hoofdzakelijk deze *vier: — bewaring, — heiliging, — éénheid, — eeuwige heerlijkheid. — Vooreerst* de groote Hoogepriester bidt om *de bewaring* der Zijnen, zeggende naar het 11e vers: « *Heilige Vader! bewaar ze in Uwen naam, die Gij Mij gegeven hebt.* » Treurig en donker M. H. was eenmaal het oogenblik, toen Jezus in den laatsten nacht van Zijn vernederd leven op aarde, van Zijne elf geliefde jongeren afscheid nam. Zij zouden toch van nu af het ligchaamlijk bijzijn van hunnen dierbaren Hemelschen Leeraar missen. Daarbij, zij werden achtergelaten in eene wereld, vol van verzoekingen en verleidingen. Een gansch heir van ligchamelijke en geestelijke vijanden stond weldra tegen hen optekomen. Duivel, wereld en vleesch zouden meer dan immer met vereenigd geweld zamenspannen tot hun verderf. Ach! hoe zouden zij, die nog zoo zwak waren in het geloof, onder dat alles nu staande blijven? Zeker M. H! van zich zelven

Digitized by Google

waren zij daartoe ten eenenmale buiten staat. Maar hoort: de getrouwe Opziener der zielen had voor hen: « *Heilige Vader! bewaar ze in Uwen naam.* » En zoo bidt Hij nog bij voortduring voor al Zijn volk in den hemel. Hij leeft eeuwiglijk, om voor een iegelijk hunner te bidden, dat hun geloof niet ophoude. En uit kracht van deze voorbidding, zal de Allerhoogste zelf, naar Zijne belofte, al Zijne kinderen bevestigen, en het werk Zijner handen bewaren en bevestigen tot den einde toe, schoon zij zelfs van de uitwendige middelen tot hunne opbouwing beroofd werden. — Ja ook, *ten andere*, Hij zal ze heiligen in Zijne waarheid, want dus bad de Heere ook voor Zijne elve toen Hij van hen scheidde, naar het 17e vers: « *Heilig ze in Uwe waarheid, Uw woord is de waarheid.* » En deze bede, hoe heerlijk is zij vervuld? Immers toen de mond der waarheid zelf bij hen was, en dagelijks tot hen sprak, toen waren en bleven zij evenwel kinderen in de kennis der waarheid, en klein was derzelver heiligende kracht op hunne harten. Maar niet, toen de groote Waarheids-Leeraar van deze aarde vertrok, en alles nu hopeloos scheen, toen juist brak het tijdstip aan, dat hunne oogen eerst regt verlicht werden, en dat zij voor vriend en vijand, door woorden en daden, derzelver heiligende kracht op het luisterrijkst openbaarden. Gij weet toch het gebeurde op den doorluchtigen Pinksterdag, hoe de Heilige Geest hun toen naar de belofte des Heeren, tot eenen anderen Leeraar en Trooster werd gegeven, en wel in zoodanige mate, dat hunne vorige

Digitized by Google

droefheid in de overvloedigste blijdschap werd veranderd. Ziet zoo heerlijk werd toen de bede van Jezus verhoord: « *Heilig ze in Uwe waarheid.* » En nu, (de zalige troost voor alle Gods kinderen!) die zelfde Jezus leeft nog. Dat zelfde gebed wil Hij nog bij voortduring voor al de Zijnen in den schoot Zijns Vaders uitstorten. Daarom, schoon ook het licht der waarheid hier en daar voor het uitwendig oog mogte ondergaan, het zal nogtans niet ondergaan in de harten van allen, die Hem van den Vader gegeven zijn. Want Jezus leeft eeuwig, om voor deze te bidden: « *Heilige Vader! heilig ze in uwe waarheid.* »En uit kracht van die Voorbidding zal de Hemelsche Vader niet ophouden, Zijnen H. Geest in de harten van hen allen uittestorten. Ja, waar het uitwendig onderwijs zijner waarheid ontbreken mogt, daar zal Hij zelf raad geven, onderwijzen en leeren van den weg, dien men te gaan hebbe. — Nog eens: Jezus bidt ook voor Zijne geloovigen, *dat zij allen één zijn*, naar het 21ste vers. En ô! hoe zalig en liefelijk is niet deze éénheid! Daarvan mogen zij allen getuigen, die het bij bevinding kennen, wat het zegt: in God en Christus zich met elkander vereenigd te gevoelen; want de wereld, zij kent of beseft daar niets van. Ja, deze éénheid en onderlinge liefde-band, welke Christus hier voor al de Zijnen bij Zijnen Vader bepleit, zij is de sterkste, innigste en heiligste van alle banden, en kan nimmermeer verbroken worden. Trouwens hoe kan 't ook anders, daar de geloovigen één zijn in Hem, die eeuwiglijk dezelfde is en blijft? Van daar ook, dat zij,

Digitized by Google

schoon menigwerf naar het ligchaam gescheiden, zich nogtans in den geest, wel eens op de aangenaamste wijze te zamen kunnen vereenigd gevoelen en verbonden in Hem, die de ware wijnstok en het gemeenschappelijk leven hunner zielen is; terwijl zij voorts in de blijde hope en het heugelijk vooruitzigt mogen leven, dat al, wat aan deze zalige éénheid hier nog kinderlijk is, welras geheel zal ophouden, wanneer zij met de volmaaktste éénstemmigheid voor den troon Gods, het eenwige danklied hunner verlossing zullen aanheffen: « Hem die op den troon zit en het Lam zij de dankzegging en de eere en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. » — Ja, wat de troost van Jezus Voorbidding gansch volkomen maakt, is, hetgene wij lezen in het 24e vs. « *Vader, Ik wil dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij lief gehad vóór de grondlegging der wereld.* » Bij Christus te zijn, Zijne heerlijkheid te aanschouwen, Hem te zien gelijk Hij is, en alzoo aan Hem zelven gelijkvormig te wezen! ô wat tong kan dat uitspreken! Geen oog heeft het gezien, geen oor gehoord, noch 't is in de gedachte van eenig mensch opgeklommen, wat de Heere dien bereid heeft, die Hem lief hebben. ô! Als de Christen zijn geloofs-oog hierop gevestigd heeft, dan verdwijnen alle aardsche bekommernissen als op éénmaal. Wat droefheid of tegenheid hem hier ook moge wedervaren; dan zegt hij in zijn harte: « Geen nood, haast is alle lijden geleden, alle

Digitized by Google

strijd gestreden, daar boven is het land mijner ruste, nog maar een weinig lijdens en strijdens, en dan ben ik eeuwig met en bij CHRISTUS. Dan zullen alle tranen van de oogen zijn afgewischt. Dan zal geen rouw, moeite of gekrijt meer zijn." O Zalige troost des eeuwigen levens! Ja, maar ook dierbare voorbidding van CHRISTUS, die de eenige grond is zoowel van deze als van alle andere zaligheden en voorregten, die wij daar even beschouwd hebben!

Maar opdat nu niemand, tot onherstelbare schade zijner ziel, dien troost verkeerdelijk zich zelven moge toepassen, zoo laat ons *eindelijk* ook nader bezien *de voorwerpen, voor welke* CHRISTUS *bidt*. En waar zal ik u, om deze te doen kennen, beter henen wijzen dan naar de woorden van CHRISTUS zelven, die onmiddelijk op onzen tekst volgen: "*Ik bidde niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt.*" Of zoude ik u liever deze woorden onthouden, omdat ze wat hard klinken in de ooren van den natuurlijken mensch? Maar dan zoude ik immers afdoen van de woorden Gods, en alzoo ontrouw zijn aan den last mij gegeven, om niets achter te houden maar den vollen Raad Gods u te verkondigen. Daarom M. H! zoo moet ik 't u vrij uit en onbewimpeld aanzeggen, dat CHRISTUS geenszins de Voorspraak en Middelaar is van alle menschen, maar alleen dergenen, die Hem van den Vader gegeven zijn, gelijk niet alleen in ons tekstvers getuigd, maar door het geheele gebed bevestigd wordt. — En wie zijn deze gegevenen? Gel! wie anders,

Digitized by Google

dan die, welke God naar Zijn vrijmagtig welbehagen, in eeuwige liefde gekend heeft, en in het verbond des vredes aan Zijnen Zoon ter verlossing heeft overgegeven. Ziet deze zijn het, deze bepaaldelijk, voor wie Christus in de wereld kwam, leed en stierf, en voor wie Hij ook bidt in den hemel. Intusschen, dewijl de raad Gods ons niet van voren bekend is, maar eerst van achteren uit de vruchten moet openbaar worden, zoo hebben we tevens wel te bezien, waardoor zich die gegevenen voornamelijk kenbaar maken. En hier kunnen wij weder niet veiliger doen, dan het eigen eenvoudig onderwijs van Christus zelven volgen, als Hij zegt: « *Al wat Mij de Vader gegeven heeft, zal tot Mij komen.* » Derhalve die tot Christus komen, dat is met andere woorden, die opregtelijk in Hem gelooven, deze, en deze alleen, mogen zich den dierbaren troost Zijner voorbidding, zoo even vermeld, toeëigenen. Doch dat geloof bestaat niet blootelijk in eene verstandelijke overtuiging van de waarheid des Evangeliums, maar het is een komen des harten tot Christus, voortspruitende uit een waar inwendig gevoel van volstrekte behoefte aan Hem. Ook is dat geloof geenszins een natuurlijk gewrocht van eigen' wijsheid, wil of vermogen, maar geheel en alleen eene gave Gods, een bovennatuurlijk gewrocht van de wederbarende kracht des H. Geestes, gelijk de Heiland elders leert: « *Niemand kan tot Mij komen, ten zij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke;* » en wederom, « *Een iegelijk, die het van den Vader gehoord en geleerd*

Digitized by Google

heeft, die komt tot Mij.» Derhalve deze ware geloovigen, en die alleen, met uitsluiting van de ongeloovige en onbekeerde wereld, mogen zich den troost van 's Heilands voorbidding toepassen. En dit zij genoeg ter ontvouwing van ons tegenwoordig onderwerp. Laat ons nu het verhandelde tot ons meer bijzonder toepasselijk gebruik aanwenden.

II.

Zoo hebben wij dan gehoord, welk een dierbare troost er in de voorbidding van Christus gelegen zij voor een iegelijk, die in Hem gelooft. Maar tevens vernamen wij ook, dat de Heere Jezus, volgens Zijn eigen getuigenis, niet bidt voor de wereld. Is 't dan M. H! dat gij nog tot deze wereld behoort, zoo hebt gij wel toe te zien, dat gij u den genegden troost niet ligtvaardig toeëigent. En ach! van hoevelen ook onder ons is 't niet te vreezen, dat zij nog ganschelijk van deze wereld zijn. Men moet toch wel willens blind zijn, om niet te zien, dat de driehoofdige afgod dezer wereld, t. w. de begeerlijkheid des vleesches, de begeerlijkheid der oogen en de grootschheid des levens, ook hier grootelijks heerschappij voert, en door jong en oud, rijk en

Digitized by Google

arm, ten top gedlend wordt. En daarenboven, wie gij ook zijt, M. H! al gedroegt gij u overigens uitwendig nog zoo zedig, ingetogen, nederig, kuisch, eerbaar, trouw, naarstig, eerlijk en godsdienstig zelfs, zoo velen gij nogtans vervreemd zijt van dat ware geloof en komen tot Christus, waarvan ik straks gewaagde, zoo behoort gij eveneens tot diezelfde wereld, voor welke Christus zegt niet te bidden. Ontzaggelijk denkbeeld: Christus bidt niet voor de wereld! Ach! wat heeft dit niet in zich? Gewis, niet minder dan dit, dat, wanneer gij in dezen uwen wereldschen staat blijft, Toch! al uwe schulden voor uwe rekening zullen blijven liggen, en gij dus uwe oogen eens zult opendoen in de hel, waar weening zijn zal en knersing der tanden zonder einde. Daarom och! of gij nog bij tijds ontwaken mogt uit uwen doodslaap en bekennen, wat tot uwen vrede dient. Ziet nog komt de roepstem van het Evangelium van Christus tot u: « Wendt u naar mij toe, alle gij einden der aarde, en wordt behouden. » Maar weldra hoort gij misschien die roepstem nooit meer. Heden dan, zoo gij Gods stemme hoort, verhardt uwe harten niet. — Of zegt gij soms roekeloos: Wat baat mij dit alles, indien ik toch geen gegevene of uitverkorene ben? O gij mensch! die dus spreekt, zie toch toe voor u zelven, dat gij de heilige waarheden Gods niet misbruikt tot uw eigen schrikkelijk verderf. Of hoe weet gij, dat gij geen uitverkorene zijt? Hebt gij wel eenigen grond om zulk besluit op te maken? Immers neen. Want dit zal of kan nimmer

Digitized by Google

van voren, maar moet altijd van achteren uit de vruchten, gelijk ik zeide, openbaar worden. Dus zeg niet langer, ô mensch! bij u zelven: Ben ik wel een gegevene des Vaders? Maar hoort liever M. H! waartoe het Evangelium van Christus u roept: namelijk, dat gij als blinden, onreinen, magteloozen en gansch verdoemeniswaardigen tot Hem komt, om gezaligd te worden, ja dat gij u zoo arm, naakt, ellendig en goddeloos als gij zijt, tot Hem henenwendt en u aan Hem toevertrouwt, zoowel om door Zijn bloed geregtvaardigd als om door Zijnen Geest geheiligd te worden. Ziet daar Gel! den eenvoudigen weg des waren geloofs. Al wie dien weg, door Gods genade, inslaat, zal behouden, maar die zich daarvan moedwillig afgekeerd en niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden.

En nu is er iemand onder u, die aanvankelijk tot zulk een' weg van zalig worden lust gevoelt, en er de volstrekte noodzakelijkheid van beseft, ô! Stel gij toch vooral geen oogenblik uit, maar haast en spoed u, om uws levens wil, opdat uwe ziel geborgen worde in de eenige arke der behoudenis Jezus Christus. Begeef u tot Hem als den Almagtigen en Bereidwilligen Zaligmaker van zondaren, ja, van allen die tot Hem komen. Zoek in Zijne Algenoegzaamheid de vervulling van al uwe geestelijke nooden en behoeften. Draag u als een verlorene in u zelven aan Zijne genaderijke ontferming op. En kies Hem zoowel tot uwen Profeet, om u wijs te maken, als tot uwen Priester, om uwe schuld te verzoenen, en tot uwen Koning om over uw hart te re-

Digitized by Google

geren. Maar vooral bid God, dat Hij door Zijnen Geest het geloof in uw harte werke, en u leere tot Christus te komen; want een iegelijk, zegt Jezus, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij. Ja, bid, dat God u geve verlichte oogen des verstands, opdat gij u zelven regt moogt kennen in uwe geestelijke naaktheid en armoede, en Christus in zijne dierbaarheid, noodzakelijkheid en heerlijkheid; opdat gij langs dien weg *niets*, en Christus *alles* moge worden in uwe schatting, en opdat de dierbare troost, welke er in Zijne Hoogepriesterlijke Voorbidding gelegen is, alzoo in volle mate uw deel worde.

Ja voor u allen, die den Heere vreest, het zij zwakken of sterken in het geloof, ligt in het verhandelde een schat van vertroosting opgesloten. Jezus heeft toch gezegd: « *Ik bidde voor hen.* » En dit woord zal gewisselijk bevestigd worden aan al Zijn volk, van den grootsten tot den kleinsten. Dat woord bedingt u allen *bewaring* in het geloof, en *heiliging* in de waarheid. Daarom vrees niet, gij klein kuddeke, wat u ook moge bejegenen of ontmoeten, wat verzoekingen, strijd en lijden u hier ook overkomen. Wel is waar de Satan met zijne trawanten en dienaren plegen steeds alle list en geweld aantewenden, om u in hunne doodelijke strikken en verderfelijke netten gevangen te krijgen; maar hebt goeden moed! uw oog zij op dien grooten Hoogepriester, die voor u bidt in den hemel: « *Heilige Vader! bewaar ze in Uwen naam, die Gij Mij gegeven hebt.* » — « *Heilig ze in uwe waarheid; uw*

Digitized by Google

woord is de waarheid.» Ei! onderzoekt dan naarstig dat woord, als zijnde het zwaard des Geestes, dat gij in uwen geestelijken strijd te gebruiken hebt. Maar vooral bidt veel om licht, kracht en genade uit de Hoogte, opdat gij in alles voorzigtig en tevens getrouw moogt wandelen te midden van een krom en verdraaid geslachte; en zoekt vrijmoedigheid bij den Heere, om overal, waar gij er toe geroepen wordt, voor Zijnen heerlijken naam en zaak uittekomen. En gij inzonderheid, zwakken in het geloof, blijft als ellendigen en gansch verlorenen in u zelven, maar aan de voeten van Jezus liggen. Hij zal zekerlijk zich aan u niet onbetuigd laten, en te Zijner tijd het licht uit de duisternis doen verrijzen. Hij is toch geen halve, maar een volkomen en getrouwe Zaligmaker en Hoogepriester. Hij laat niet varen de werken zijner handen. Hetgene Hij begon, zal Hij ook voleindigen. Zoekt u maar nederig en klein voor Hem te gedragen. Zijt niet hooggevoelende, maar vreest. Want dit is de weg: Christus moet wassen en wij minder worden. — Verder, Gel! neemt ook wel ter harte, hoe Christus in Zijn Hoogepriesterlijk gebed, om de *éénheid* van Zijn volk bidt. Dat dan die éénheid door u ernstig behartigd, en veel in beoefening gebragt worde. Want in die éénheid is een voornaam deel uwer sterkte gelegen, tegen over de menigte van vijanden, die u omringen. En vooral benaarstigt u, dat die éénheid eene geestelijke éénheid zij, eene innige ziels-éénheid, als van broeders en zusters van hetzelfde huis, als dienstknechten en dienstmaag-

Digitized by Google

den van éénen Heer en Koning, als reizigers naar één vaderland, kortom eene éénheid in God en Christus. Want alle andere éénheid vergaat, maar deze blijft tot in eeuwigheid. — Ja, de ware broederlijke liefde *blijft*. ô Troostrijke gedachte! Eene zullen alle gekochten met het bloed des Lams, uit alle geslachten en natiën te samen vergaderd, en eeuwig in de volmaaktste liefde met elkander vereenigd worden, daar, waar geene onvolmaaktheid, gebrek, strijd of droefenis meer zijn zal. Dan zullen alle tranen van de wangen worden afgedroogd. Dan zal het ligchaam der zonde door alle Gods kinderen voor altoos worden afgelegd. Dan zal het eeuwig lieven en loven zijn, zonder vlek of rimpel. Voorwaar, heugelijk vooruitzigt voor al het volk des Heeren! Zoo dan, een iegelijk die deze hope op Hem heeft, die reinigt zich zelven, gelijk Hij rein is. Amen!

Nazang Ps. CXXXIII : 3.

Digitized by Google

DE HEERE *JEZUS* GEDOOPT.

Voorz. Ps. XLV : 1, 4.

De Psalm, waarvan wij twee verzen zingend hebben aangeheven, is « een lied der liefde. » Het onfeilbaar gezag van den Apostel, Hebr. I: 8, 9, beslist, dat het Lied zijne vervulling heeft gevonden in den Heere Christus. 't Geloovig hart gevoelt het onder het lezen: « Gij zijt veel schooner dan de menschen-kinderen; genade is uitgestort op uwe lippen, daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid! » En verder: « Uw troon, ô God! is eeuwiglijk en altoos; de scepter van Uw Rijk is een scepter der regtmatigheid; Gij hebt geregtigheid lief, en haat goddeloosheid, daarom heeft U, ô God! Uw God gezalfd met vreugde-olie boven Uwe medegenooten. » 't Geloovig hart huldigt hier den heerlijken *Godmensch*, uitdrukkelijk *God* genoemd en als God aangesproken, met toekenning van een' eeuwigen troon en Koningrijk, doch die ook *mensch* is, als die *Zijn* God in den Hemel heeft, en door dien God gezalfd wordt met vreugde-olie.

Heerlijk is de aanhef van het vierde Zangvers:

« ô God! Uw God heeft mild U overgoten
« Met vreugde-zalf, meer dan Uw medgenooten."

Digitized by Google

En verder:

« Uw Vorst'lijk rijksgewaad, U toegevoerd uit elpenbeenen hoven,
« Vol ed'len geur, doet elk Uw hoogheid loven!"

De Vader zelf heeft Zijnen menschgeworden Zoon *gezalfd.* De aarde heeft het aanschouwd, toen de Zoon plegtig tot Zijne Middelaars-bediening werd ingehuldigd; en 't geloof, dat niet minder is in 't binnenste van den Christen dan een ooggetuige, prijst den Vader en aanbidt den Zoon. De arme zondaar mag hopen! De Zoon wijdt zich, naar den wil des Vaders, aan des zondaars redding geheel. Hij daalde niet slechts van den hemel in ons menschelijk vleesch; Hij nam niet slechts de gestalte van een' dienstknecht aan, en stelde zich onder de wet, toen Hij besneden werd ten achtsten dage, maar toen de tijd gekomen was, om Zijn Middelaars-werk openlijk te aanvaarden, heeft Hem God de Vader *gezalfd*, en het woord van den Psalmist is vervuld geworden.

Over *deze zalving*, bij 's Heilands Doop in de Jordaan, wensch ik u en mijzelven te onderhouden in dit uur. De Geest, die op Christus zonder maat is uitgestort, kome op ons, en werke overvloedig in ons, opdat we van harte, als Zijne medegenooten, Zijne hoogheid loven!

Digitized by Google

TEKST: Matth. III: 13 — 17.

„Toen kwam *Jezus* van Galilea naar de Jordaan tot *Joannes*, om van hem gedoopt te worden. Doch *Joannes* weigerde Hem zeer, zeggende: mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij? Maar *Jezus* antwoordende zeide tot hem: Laat nu af, want aldus betaamt ons alle geregtigheid te vervullen. Toen liet hij van Hem af. En *Jezus* gedoopt zijnde, is terstond opgeklommen uit het water. En ziet de Hemelen werden Hem geopend, en Hij zag den Geest Gods nederdalen, gelijk eene duif, en op Hem komen. En ziet, eene stem uit de Hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn geliefde, in denwelken Ik Mijn welbehagen heb."

JOHANNES, de zoon van ZACHARIAS en ELISABETH, predikte aan de oevers van de *Jordaan*. Hij was de man, van wien de Profeet te voren gezegd heeft: « eene stem des roependen in de woestijn; bereidt den weg des Heeren, maakt Zijne paden regt. » MATTH. noemt ons in het 4e vers de kleeding en het voedsel van dezen JOHANNES. Waarom heeft de H. Geest dit gewild? vraagt men. De vraag werd onlangs op de volgende wijze beantwoord: « Omdat JOHANNES als Priester, naar de ordening van ABIA, het regt had om het Priesterkleed te dragen, met den *Ephod* omgord te zijn en zich te voeden met het vleesch der offeranden; doch dat hij van dit regt geen gebruik heeft willen maken, ingevolge zijne aanstelling, om de Voorlooper eener nieuwe be-

Digitized by Google

deeling te zijn, waarin de plegtige Priesterschap van eenige weinigen plaats moest maken voor de geestelijke Priesterschap van het gansche ligchaam der geloovigen.» De woestijn was zijn verblijf, «om diep te doen gevoelen, dat elke plaats zijn *Beth-el* was, en hun, die zich zoo veel aan de plaatselijkheid des tempels gelegen lieten zijn, in te prenten, dat de bedeeling op handen was, waarin God overal in geest en waarheid kan worden gediend en aangebeden. En terwijl zij, die *de heilige dingen bedienen, leven van de dingen des tempels*, leefde Johannes van het gewone voedsel der woestijn". (1)

Hij predikt en doopt. Op welk gezag? Op dat van God, wiens woord tot hem geschiedde, en in wiens dienst hij in de woestijn verkeert. Hij doopt «tot vergeving der zonden», en wijst te gelijk den Eenigen aan, in Wien alleen vergeving is, die *na* hem komt, wiens schoeisel hij niet waardig is te ontbinden.

Onder de menigten des volks, die gedoopt werden in de *Jordaan*, naderde ook iemand uit *Nazareth* in *Galiléa*. 't Is de man, door Johannes aangewezen, die wel *na* hem kwam, maar *vóór* hem geworden was. 't Is die Eenige! De Heer! De Heere Jezus Christus. *Hij wil gedoopt zijn van Johannes, — en Johannes doopt Hem.* Zietdaar wat de tekst ons berigt.

Dus is de aanhef van het gewijd verhaal, dat voor ons ligt: «*Toen kwam Jezus van Galiléa naar de Jordaan tot Johannes, om van hem gedoopt te worden.*» De stille afzondering van Christus heeft nu opgehouden, en Johannes moet Hem doopen. Maar de Dooper «*weigerde Hem zeer*», staat er, hij kon er niet

(1) Zie Herschell, een bezoek aan mijn Vaderland; Aanteekeningen van eene reis naar *Syrië* en *Palestina*, in 1843, » bladz. 138, 139.

Digitized by Google

toe overgaan, en stelde zich met kracht van redenen te weer. Zijne voornaamste tegenrede meldt de tekst: «*mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?*» Volgens Joan I: 33, kende de Boetgezant den Heere Jezus niet vóór Zijne komst tot hem. Eerst nu was Hij hem door Goddelijke openbaring bekend geworden; en het nederig gevoelen, dat hij van zich zelven heeft, gepaard aan de hooge gedachten, die hij van Christus persoon koestert, doet hem alzoo spreken. In inderdaad Johannes behoefde den Doop des Heeren; de Heer behoefde voor zich zelven dien van Johannes niet. Maar het is dan ook niet voor zich zelven, dat Jezus zich laat doopen, maar voor anderen, wier Middelaar Hij, zijn wils. Dit had de Dooper kunnen, dit moeten beseffen. Doch van zelf het niet beseffende, doet de Heer het hem gevoelen, en het is met gezag: «*laat nu af*», als of de Heiland gesproken had: «spreek van Mijne waardigheid nu niet langer; de vraag is niet, wie van ons beide grooter is, maar wat roeping van ons vordert: «*want aldus*», herneemt Jezus, «*betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen*», te betrachten met volvaardige gehoorzaamheid al wat God heeft ingesteld en bevolen.» Dit woord is voor eenen Johannes genoeg. «*Toen liet hij van Hem af*,» lees ik, en Johannes; hoe ongezind en onbewegelijk vroeger, is ten volle overreed.

En nu? Hij wacht eerbiedig het tijdstip af, waarin hij het gezegend hoofd des Heeren overstorten zal met de wateren der rivier. Dat Johannes enkel aandoening is en gevoel, behoeft niet gezegd. — Het groote werk is voleindigd, en «*Jezus gedoopt zijnde*,» lees ik in het 16 vs. «*is terstond opgeklommen uit het water.*» Dat de Heer inmiddels heeft *gebeden*, berigt Lukas. Wat Hij gebeden hebbe, staat niet met woorden uitgedrukt; maar wanneer wij het-

Digitized by Google

geen verder van den hemel heeft plaats gegrepen, als een goddelijk antwoord op Zijne bede aanmerken, ik geloof niet, dat wij geacht kunnen worden zeer te dwalen. Veeltijds bad Hij, « Vader! verheerlijk Uwen Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke. » Misschien steeg deze zelfde zucht van uit Zijnen boezem naar den hooge. « *En ziet* », schrijft MATTHEUS « *de hemelen werden Hem geopend* ». Hoe kan het anders? De Vader verhoort den Zoon altijd. Maar welk een schitterend bewijs van gebedsverhooring hier! Wel mag een: « *en ziet* » aan het volgende verhaal worden vooraf gezonden, om onze opmerkzaamheid te wekken niet zoo zeer, als wel om ons al onze aandacht hier op te doen vestigen. « *En ziet, de hemelen werden Hem geopend* »! Het woord door MARKUS in 't oorspronkelijke gebezigd, drukt een *scheuren* der hemelen uit. Stellen wij ons voor, dat het oog hooger reikte dan de stand van sommige sterren en planeten; dat niets het gezigt onderschepte; dat alles was weggenomen, wat een onmiddellijke gemeenschap van aarde en hemel belemmeren mogt. De hemel werd *Hem* geopend, staat er, dus ten goede van JEZUS geschiedde dit wonder, 't was antwoord op zijn gebed. — Maar het bleef hier niet bij: « *Hij zag den Geest Gods nederdalen* ». Van den aanbiddelijken derden Persoon der hoog heilige Drievuldigheid is hier de rede. Hij daalt statig van uit den geopenden hemel neder. Zijn oog aanschouwt het, zijn stoffelijk oog, want Hij daalde neder, « *gelijk eene Duive* », volgens LUKAS « *in ligchamelijke gedaante gelijk eene Duive* ». Was hier dan eene eigenlijke duif zigtbaar? Dat zegt LUKAS niet; maar het verhaal der Evangelisten, met elkander vergeleken, doet ons eene licht-gedaante voorstellen, aan eene duif gelijk. Het heeft God den Vader behaagd, Zijnen Geest in die gestalte te doen nederdalen op Zij-

Digitized by Google

een menschgeworden Zoon, die in aanbidding geknield lag. Volgens Johannes zag ook de Dooper die gedaante; hij zag ze *op Hem komen* niet alleen, maar ook *op Hem blijven*, een overtuigend bewijs voor Johannes dat Christus het was, die met den Heiligen Geest doopte.

Doch ook dit is nog niet alles. Nog heeft er iets plaats gegrepen, dat niet minder onze aandacht trekken moet. «*En ziet*» heeft op nieuw de tekst, «*een stem uit de hemelen*». Schoon God een Geest is, formeert Hij nogtans door Zijne almagt eene *stem*. Eene goddelijke stem dan wordt gehoord, gehoord van uit den hemel, en van een geweken! — Wat redenen mag zij hebben voortgebragt? Zij behelsde eene getuigenis aangaande den Christus volgens Markus en Lukas in den tweeden persoon tot Christus gerigt: «*Gij zijt mijn geliefde Zoon, in U heb Ik mijn welbehagen*». Zoo sprak geene hemel-stem tot mensch of Engel ooit. Hij is de *Zoon*, de eeniggeborene; Hij de aangeduide in den II. Psalm «dien de Vader *gegenereerd* heeft. Dus noodwendig de *Geliefde*, het Voorwerp van 's Vaders teederste liefde, ja! *in Wien* de Vader *welbehagen heeft!* in Wien niets ontbreekt van al wat de Vader in Hem verlangt, ter bereiking van zijn heerlijk einde door Hem, — Maar is er ook zwarigheid in, dat de stem, die volgens de genoemde Evangelisten tot Christus in den tweeden persoon sprak, volgens Apostel Matthaeus in den derden persoon zou gesproken hebben: «*deze is mijn geliefde Zoon, in den welken Ik mijn welbehagen heb*»? Matthaeus heeft de woorden dus opgeteekend, eenvoudig om te doen begrijpen, dat Jezus door die stem ook aan anderen als de geliefde Zoon moest worden bekend gemaakt, en wel aan die Johannes volgden en begeerden van hem den doop te ontvan-

gen. Zoo is het bij Lukas ook: « Zalig zijt *gij* armen »; bij onzen Apostol. Evangelist in den aanhef der Bergrede « Zalig *zijn* de armen van geeste »:

Zietdaar M. H! wat de tekst ons verhaalt. *Laat ons de dierbaarheden, die er in verborgen liggen, voor elkander trachten te ontdekken*, waartoe de Geest, die op Christus bleef, ons verstand verlichte, opdat wij ze daarna opsluiten in ons harte!

De dierbaarheden zullen zich gereedst ontdekken, als wij stilstaan: — bij de zaak op zich zelve zoo belangrijk en — de omstandigheden, die haar vergezelden.

De belangrijke hoofdzaak, waarbij wij eerst stilstaan, is de Doop van Christus. Moest dan de Christus worden gedoopt? Waarlijk, het moet ons niet verwonderen, dat Johannes in het eerst heeft geweigerd. En Johannes bedriegt zich vooral niet, wanneer hij op zijne weigering volgen laat: « *mij is noodig van U gedoopt te worden* ». Zalig, die het levendig gevoelt, dat hij den Doop des Heeren behoeft, zalig, die hem ondergaat!

Nogtans gelijk de Heere Jezus is besneden geworden ten achtsten dage, en zich daarmede gesteld heeft onder de Wet, alzoo heeft Hij ook gedoopt willen zijn.

Hij heeft dus gedoopt willen zijn, gelijk Hij ook de besnijdenis ontving voor de zijnen. — *Hij wilde alle gerechtigheid vervullen* en dáártoe behoorde de Doop, door Johannes bediend, als instelling Gods. Maar nog te meer heeft de Heere gedoopt willen zijn, om door

Digitized by Google

dezen weg plegtig over te gaan tot de gemeenschap van dat volk, dat door JOHANNES, na belijdenis van hunne zonde, Gode door den doop werd toegeheiligd, als gezamenlijke onderdanen van het heerlijke Rijk van God. Behoorde de Koning van 't Gods-rijk niet voor en boven alles tot dat volk? Moest dan het Hoofd niet plegtig zijn ingewijd, zoo wel als de leden? En worden hierdoor tevens den leden de groote rijks-voorregten, hun toegekend, niet bevestigd?

Nog meer: CHRISTUS, toen Hij de besnijdenis onderging, vervulde eene bepaalde instelling Gods voor het volk van Israël, en Hij bewees er mêe, dat ze de zijnen waren. Nu CHRISTUS den Doop ontvangt, onderwerpt Hij zich aan eene instelling Gods voor alle volken, Jood en Heiden. Waartoe? Om te doen blijken, dat Hij gekomen was, om ook den Heidenen de zaligheid te verwerven, en tot Zijn erfdeel aan te nemen.

Nog meer: CHRISTUS nederdalende in het water, om gedoopt te worden, zal aan al de pligten voldoen, die zijn Doop Hem oplegt, gelijk Hij ook volmaakt gedaan heeft. G! Is het niet een groote troost voor al zijn arm en onwaardig volk, dat voor God en menschen weten wil; dat het zeer slecht aan de verpligtingen, waaronder hun Doop hen gebragt heeft, heeft beantwoord?

Zoo belangrijk is derhalve voor het geloovig harte de Doop van CHRISTUS. *Gaan wij nu letten op de omstandigheden, die deze groote hoofdzaak vergezelden.*

Eerst trekt onze aandacht de omstandigheid *des tijds*. LUKAS maakt daar opmerkzaam op terstond na zijn verhaal van den Doop, en zegt: « JEZUS begon omtrent 30 jaren oud te wezen » Het was eene Goddelijke verordening in de Wet van MOZES, dat de Priesters dezen

Digitized by Google

ouderdom moesten bereikt hebben, alvorens zij hun ambt ten volle mogten bedienen. De Heere Christus dezen leeftijd hebbende afgewacht, bewijst dus ook hierin Zijne gehoorzaamheid. Maar daar is meer. De 70 weken sedert het herbouwen der Stad, na den terugkeer uit *Babel*, begonnen zich te vervullen, en Jezus zich zelven, door den Doop, den Vader wijdende, legt Zijne gereedheid aan den dag, om dezelfde Voorzegging, die van Zijne *uitroeijing* meldt, hare vervulling te doen vinden. (1) — Nog is er meer: Johannes de Wegbereider heeft den weg des Heeren bereid; 't is tijd voor Johannes dat hij aftreedt, maar te gelijk ook tijd, dat Jezus wordt ingehuldigd.

Ten andere trekt onze aandacht de omstandigheid *der plaats*. De plaats was van ouds het tooneel van Gods wonderen. Wie uwer weet niet van de wonderen aan de *Jordaan*? Israël heeft veertig jaar rond gezworven in de woestijn, en gelijk het droogvoets het Roode-meer is doorgetrokken, zoo moet het ook droogvoets doorgaan door de rivier, om het beloofde Land erfelijk te gaan beaitten. In één der liederen Sions, later menigmaal met verrukking gezongen, zegt het godvreezend Israël: « wat was u gij zee! dat gij vloodt; gij *Jordaan*! dat gij achterwaarts keerdet?" (2) Op denzelfden vloed deed Eliza het gezonken ijzer zwemmen. (3) En Naäman, na zich op raad van denzelfden Godsman zevenmaal in deze wateren te hebben gedompeld, is van zijne melaatschheid gereinigd. Het kan laakbaar bijgeloof zijn geweest, dat tot den doop van Vorstelijke telgen het water der *Jordaan* is gebezigd geweest; het verwondert mij evenwel minder, dat

(1) Dan. IX: 24—26.
(2) Ps. CXIV: 3, 5.
(3) II Kon. VI: 6.

Digitized by Google

iemand zich door zeker heimwee voelt aangegrepen, als hij van *Palestina* hoort en van de rivier de *Jordaan*, dan dat men koel kan blijven, als de spraak is van dit land en deze wateren. Zie daar daalt de Christus in den vloed, het water overstelpt Zijn gezegend ligchaam, en de Jordaan is getuige geweest van het aanbiddelijkst wonder.

Het derde hier, dat onze aandacht boeije, is Christus *gebed*. Wie ligt daar geknield en bidt aan? 't Is het uitgedrukte beeld der zelfstandigheid des Vaders; Gods menschgeworden Zoon. Dien alle Engelen Gods aanbidden, — die bidt. Het voorwerp, dat onze aanbidding eischt en er regt op heeft, -- bidt. Nu, een weinig minder dan de Engelen geworden, voegt het Hem. Hij bad immers voor anderen. Maar wetende, wat ambt Hij aanvaardt, heeft Zijne menschelijke natuur kracht noodig en bekwaamheid, om het te bedienen, en onder het bedienen den bangsten strijd te strijden. Hij bad in Gethsemané, en een Engel verscheen, die Hem versterkte; Hij bidt hier aan den Jordaanoever, en de hemelen worden Hem geopend.

Dit scheuren des Hemels vordert ten vierde onze aandacht. Het is teeken van verhooring, teeken van Gods gunstige tegenwoordigheid. De Vader toont den Zoon, nu in knechtsgestalte, dat Hij gereed is te Zijner hulpe; dat de Middelaar Gods en der menschen open toegang heeft tot den hemeltroon voor al de Zijnen; dat de Hemelen Hem, na den strijd te hebben volstreden, weder ontvangen zullen tot de tijden toe der wederoprigting aller dingen. Wat zeg ik? Het hemelgewelf scheurt, om den uitgang te banen aan den Geest, dien het ditmaal behaagt te verschijnen in ligchamelijke gedaante.

Daar *daalt de Geest van uit den open hemel* en blijft op Christus. Sta ook hier onze overdenking stil. Zien

Digitized by Google

wij eerst de nederdaling *in ligchamelijke gedaante eener duive.* Waarom in deze gedaante? mogt iemand vragen. De oplossing dezer vraag vindt zich bij de opmerking van de overeenkomst der beteekende zaak met het teeken. Was niet van den Messias voorzegd, én «dat de Geest op Hem zijn zoude,» én «dat Hij niet schreeuwen zoude, noch Zijne stem verheffen? Ja! dat was voorzegd. De aanvankelijke vervulling vindt ge in deze duif. «Het gekrookte riet," herneemt de Profeet, «zal Hij niet verbreken, en de rookende vlaswiek zal Hij niet uitblusschen. ô Hoe minzaam, ô hoe vriendelijk noodigde Hij de zondaren tot zich; geen ellendige werd voor het hoofd gestooten. En zoo minzaam, en zoo vriendelijk is de Heere Jezus nog: zoodat die hulpeloos tot Hem komt, niet behoeft te vreezen, maar rekenen mag, dat zijne komst eene welkomst wezen zal. De gedaante der zachtaardige duive, hier verschenen, strekt hem ten onderpand.

Maar nu *de nederdaling des Geestes zelve op* CHRISTUS. Waarom daalt geen gouden troon uit den hemel, opdat Jezus zich daarop plaatse? Waarom geen kroon versierd met paarlen en de fijnste gesteenten» Of waarom geen kostbare Scepter, ten teeken Zijner magt? Ach M. G! die nog meent bij Jezus te moeten zoeken, wat begeerlijk is voor het vleesch, hij kent Hem niet. Eer en aanzien naar de wereld, en weelde, en rijkdom, zijn de goederen niet, waarop Jezus Zijne volgelingen doet hopen. Evenwel is Hij grooter dan allen, en heeft Hij overvloediger en edeler uittedeelen dan allen. Hij heeft den Geest zonder mate ontvangen, en de wederhoorige die Hij er van mededeelt, woont van dat tijdstip af bij den Heere! — Doch waartoe, vraagt ge, ontving CHRISTUS nu den Geest? Zijne Godheid is volmaakt; maar de Geest, die Zijne menschheid rein en zuiver bewaard heeft in den moederschoot van Maria, kom

Digitized by Google

nu die menschheid bekwamen tot het aangenomen werk. Die Geest maakt Hem een *Profeet* zonder wedergade, want Hij is de Geest der wijsheid en der kennisse. Van nu aan dan zal het blijken, dat Jezus die is, die daar sprak bij den Profeet: «de Geest des Heeren *HEEREN* is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft;" om wat te doen? Om eene blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen; om te verbinden de gebrokenen van harte; om den gevangenen vrijheid uit te roepen en den gebondenen opening der gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, en den dag der wrake onzes Gods; om alle treurigen te troosten." Maar ook maakt Hem die Geest ten *eenigen Hoogepriester*. Schoon niet uit Levi, maar uit Juda, zalft Hem de Vader, en Zijne offerande ontvangt zoo uit deze zalving, als uit de Godheid van Zijn Zoonschap, eene waarde, die al de milioenen zonden van de millioenen, die Hij verlost, oneindig opweegt; terwijl het schaduwachtig Priesterschap des O. V. in Hem den grooten Hoogepriester over het Huis Gods een einde neemt. Het bloed Zijner offerande verliest nooit Zijne verzoenende kracht; en Zijne priesterlijke voorbede kan niet anders dan altijd welgevallig zijn bij den troon der Majesteit. — Dezelfde Geest eindelijk, dien Hij ontving, verheft Hem ten eeuwigen *Koning*, ten Koning over Sion, den heiligen berg Gods. De dag nadert reeds, waarin het eigenlijk Israël zijne heerschappij zal erkennen; de dag nadert, waarin de volken in Israël worden ingelijfd, om meê den titel te voeren van kinderen *Sions*. De dag is gekomen, waarin al wie gelooft Hem huldigt, en ondervindt, dat Hij regeert met wijsheid, regtmatigheid, zachtmoedigheid, en dat Hij beschermt en veiligheid beschikt tegen alle gevaar en tegen de magten der hel.

Het zesde eindelijk, dat onze aandacht niet moet

Digitized by Google

ontglippen is *de gehoorde stem*. Eene stemme Gods, M. H! eene onmiddellijke Godsstem, werd gehoord. Wat heeft zij gesproken? «*Gij zijt mijn geliefde Zoon, in welken Ik mijn welbehagen heb.*" Geeft niet de Vader met dit woord Zijn' Zoon ten beste? De Vader keurt goed, dat de Zoon zich inwijden liet door den Doop. De Vader prijst en verheft alreede den Zoon, terwijl de Zoon zich vernedert. Wat Johannes de Dooper in deze oogenblikken gevoeld hebbe in zijne ziel, geene pen is in staat zijne gewaarwording uit te drukken. Hij aarzelt dan ook niet voortaan een iegelijk te wijzen op het Lam Gods. Hij zelf zegt: «ik hebbe gezien, en hebbe getuigd, dat deze de Zoon Gods is." Hij vermaant zijne discipulen, om niet meer hem, maar Jezus te volgen, en ook tot hen is het: «ziet het Lam Gods!"

Maar heeft deze stem ook voor ons nog waarde? Voor die gelooft, al is hij een vlaswiek, ja! eene onbegrijpelijke waarde. G! merkt eerst op de benaming *Zoon*. Christus was Zoon van eeuwigheid. Maar nu de Zoon daar staat in ons menschelijk vleesch, en nogtans *Zoon* genoemd wordt, nu begrijpt het geloof, dat in Hem al Zijne gekochten noodwendig *kinderen* zijn. En waarlijk, hier heeft geene misvatting plaats. Het geloof zelve der werkinge Gods vereenigt de ziel op het naauwst met Christus en Zijn Zoonschap in Zijne aangenomene menschheid, brengt hun kindschap mede om Zijnent wil. «En indien wij kinderen zijn," zegt de Apostel, «zoo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods, en mede-erfgenamen van Christus. — Merkt voorts op de benaming *Geliefde*. ô! Christus is ook de *Geliefde* des Vaders nog in Zijne menschelijke natuur. Maar wat vloeit hier uit voort voor die gelooven? Immers noodzakelijk, «dat God hen begenadigt in den Geliefde." Ef. I : 6. Waren zij kinderen des toorns voorheen, nu zijn ze *geliefd in* den Geliefde, zoo geliefd, dat

Digitized by Google

niets hen wezenlijk schaden of verderven kan; dat veeleer alles hun ten goede moet medewerken; zoo geliefd zijn ze in Christus! — Merkt eindelijk nog op de verklaring: «*in den welken Ik Mijn welbehagen heb.*" Ja! in Zijne aangenomene menschheid ook is Christus 't voorwerp van 's Vaders welbehagen. G! hier is de sleutel van der Engelen lofzang bij 's Heilands geboorte: «in de menschen een welbehagen!" God de Vader heeft welbehagen in hen, zoo vele zij gelooven, omdat Hij welbehagen heeft gehad in Zijnen menschgeworden Zoon; en wel bepaaldelijk welbehagen, omdat Hij nu gereed stond om te voldoen aan de goddelijke gerechtigheid, en door voldoening den Vader te verzoenen, terwijl de Vader zelf bezig is in Christus de wereld met zich zelven te verzoenen. — Zoo zijn dan door deze Godsstem en Christus en Zijn volk in Hem genoemd geworden en geroemd: *Kinderen, Geliefden, voorwerpen des welbehagens des Vaders!*

G! zoo heb ik getracht u de dierbaarheden te ontdekken, die in ons tekst-verhaal verborgen liggen. Wat dunkt u, zijn ze niet groot, zijn ze niet heerlijk? En wanneer wij nu het geheel nog eens overzien, ontdekt zich niet ten laatste nog aan ons oog — *de Drieëenige God?* De *Vader*, sprekende van den hemel; de *Zoon* in de Jordaan gedoopt; de *Heilige Geest* van den hemel dalende als eene duive? Drie aanbiddelijke Personen, te zamen de eenige waarachtige God, dezelfde God, die van eeuwigheid was en tot in alle eeuwigheid wezen zal; dezelfde hoog geloofde in wiens naam wij gedoopt zijn, toen wij nog geen onderscheid kenden tusschen regter- en linkerhand, Vader, Zoon, H. G! Wel mogten de oude gelooviger den ouden dwaalgeesten, navolgers van Arius, te gemoete voeren: «ga naar de Jordaan, gij Ariaan! en gij zult er de Drieëenheid

Digitized by Google

vinden. En de nieuwe geloovigen roepen het met hetzelfde regt den nieuwen dwaalgeesten toe.

Doch keeren wij met het gesprokene tot ons hart, en zij ons overig zamenzijn ten zegen!

De Heere Jezus heeft zich met Zijn doop in Zijn Middelaars-amt laten inhuldigen, wat betaamt ons meer dan Zijne liefde te bewonderen? Ja! hier aan de Jordaan blinkt en schittert Zijne liefde den opmerkzame in het oog; eene liefde, zoo als alleen de liefde zijn kan van den Zone Gods, die, om zondaars te behouden, mensch werd, en troon en kroon verliet. Hij weet, als de Alwetende, al wat Hij als Middelaar op zich neemt, Hij ziet al de vernedering vooruit, en al den smaad, en al de ontbering, en al de moeite, die Hij zich van menschen moet getroosten; straks wordt Hij van den Geest in de woestijn geleid, om 40 dagen te vasten en te waken, en daarna verzocht te worden van den duivel, die ook vervolgens niet aflaat Hem aan te vechten; Hij ziet voornit, wat inzonderheid Zijne Priesterlijke zelfopoffering Hem kosten zal, dat Zijne vijanden Hem zullen haten en vervolgen tot den dood; dat Zijne vrienden smarten tot Zijne smarten zullen voegen, Hem verlatende en verloochenende, dat één Zijner vertrouwden Hem zal verraden, en — of dit alles weinig ware, dat Hij den toorn Gods dragen moet in al zijne zwaarheid; dat Zijne ziel tot stervens toe bedroefd zal worden; dat God Hem zal verlaten, die God, die Hem hier aan de Jordaan van uit den geopenden hemel verklaart te zijn het Voorwerp Zijner bijzonderen welbehagens, de Zoon Zijner liefde; dat alles, M. Hd! en wat smarten er meer zijn, ziet Hij voornit; Hij ziet het hout des vloeks, waaraan Hij sterven zal, in 't midden

Digitized by Google

der moordenaren, voor Zijne oogen daar staan op Golgotha, en — in weerwil van dit alles aarzelt Hij niet zich te wijden tot het Middelaarschap, en dat om schuldigen, als wij, om wederstrevers van Zijn goddelijk gezag, om verlorenen te redden! ô Wat liefde kan deze liefde evenaren? En wij -- mogen wij daar langer ongevoelig voor blijven, wij, die er het onberekenbaarst belang bij hebben? Mogen onverschilligen onder ons langer in hunne onverschilligheid volharden, en de genade Gods van zich stooten? Kan het u nog langer van 't harte, zulk eene liefde met zulk een ondank te beantwoorden? Gij, heht Jezus en Zijne liefde zoo zeer noodig als ik; ze wordt u verkondigd, ze wordt u op het hart gebonden, en gij -- zult gij ze wederom van u stooten? Of staat het te vergeefs geschreven: «Hoe, zullen wij, ontylieden, indien wij op zoo groote zaligheid geen acht geven? Of ziet ge niet, dat de grootheid van Jezus liefde uwe schuld te grooter maakt, wanneer gij haar verwerpt? -- En u Godgezinden! Kan het u langer van het hart, nog vaak zoo koel en koud te zijn, als of de gloed van Jezus liefde niet in staat was, uw koud hart te verwarmen, ja, in vlammen van wederliefde tot Hem te doen opgaan? ô Verledigt u, en aanschouwt, met geloovig oog, de liefde van uwen Heiland. Hier aan den Jordaan-oever spreidt Hij eene liefde ten toon, eene liefde jegens u, die alle denkbeeld te boven gaat, eene liefde, waarmede Hij u, ja ook u omvatte, u persoonlijk, schoon geen schepsel aan u dacht of denken kon! Verbazende liefde, die u van kinderen der hel kinderen Gods gemaakt heeft, van kinderen des toorns en der vervloeking, kinderen der belofte en der dierbaarste onvergankelijke zegeningen! Hij wijdt zich tot Zijn ambt om uwent wil: Johannes, die zich niet waardig keurt, Hem nederbukkende, Zijnen schoenriem te ontbinden, moet Hem

doopen, om uwent wil; om uwent wil spreekt Hij dit woord: «alzoo betaamt ons alle geregtigheid te vervullen." G! valt neêr, aanbidt, bewondert deze liefde!

Ziet, de Vader heeft Hem gezalfd en bekwaam gemaakt, ieder kan zich, terwijl hij Zijne liefde bewondert, gerust aan Hem toebetrouwen. M. H. is de Geest Gods niet op Hem neêrgedaald? Is Hij niet bevonden een volmaakt Profeet, Hoogepriester en Koning? Zoo komt Hem dan al het vertrouwen uwer harten toe! Noemt mij iemand, die er meer, die er beter aanspraak op heeft. En kunt ge geen persoon noemen, noemt mij eene zaak, waarop ge u voor dit leven en voor de eeuwigheid wagen en verlaten kunt. ô Zondaar! zult ge u verlaten op uw goed? maar -- de mot en de roest verteeren het! Zult ge u verlaten op grooten rijkdom? maar ook die begeeft u in den dood! Zult ge u verlaten op uwe deugd? -- maar weet, gij hebt met God te doen, die den schijn van het wezen volmaakt weet te onderscheiden, en wien gij onmogelijk kunt behagen zonder geloof. Of zult ge u verlaten op uw geloof? Maar bedenk wel, dat niet alle geloof hetzelfde is. Jacobus zegt het, en wij kunnen het malkander niet genoeg te binnen brengen, «dat ook de Duivelen gelooven en sidderen." Wat maakt u een geloof, dat u werpt in de hel? Neen, ô zondaar! Jezus en Jezus alleen is al uw vertrouwen waardig -- als Profeet, om uw verstand te begaven met geestelijke en hemelsche kennis, -- als Hoogepriester, tot wegneming van uwe hemelhooge schuld, -- als Koning om u te bewaren. En nu, tot dit heerlijk drievoudig ambt heeft Hem de Geest bij Zijnen Doop bekwaam gemaakt, ei, ontzeg Hem langer uw onbepaald vertrouwen niet. De tijd der genade wordt menigmaal kennelijk gerekt. Eene zware ziekte werpt u te bedde, ieder vreest voor uw leven'

Digitized by Google

maar -- God rigt u op. Hij had geen lust in uwen dood. Maar die tijd, hoe ook gerekt, gaat eens voorbij. Voor menigeen ging hij voorbij in zijne jongelingschap, zonder belangrijke ziekte, die vooraf ging; voor menigeen in den krachtigen mannelijken leeftijd, en -- gij moet Jezus hebben, of gij zijt verloren!

En gij, Godvruchtigen! wilt gij Jezus niet het geheele vertrouwen schenken van uw hart? Ach! menigmaal hebt gij Hem gewantrouwd, en hebt Zijne liefde en magt verdacht gehouden; doet het niet weêr, want het bedroeft Hem, Hem, die u lief had tot den dood. Genoegzame grond voor uw vertrouwen is de volmaakte vervulling Zijns Ambts in al deszelfs deelen en, Zijne bekwaammaking hier, terwijl Johannes Hem doopte. Doch gij wantrouwt zoo zeer den grond niet, als wel den Persoon. Ik weet, waar het van daan komt. Ach! onze natuur, onze gansche natuur is wantrouwen alleen, en wat nu van die verdorvene geaardheid in u is overgebleven, dat blijft wantrouwen, en overdwarst menigmaal het ander beginsel, dat van uwe vernieuwing getuigt. Maar G! gij weet, de oude mensch mag den nieuwe niet te sterk worden; en gij weet meer dan dit, gij weet waar de noodige kracht en moed te bekomen is, om den nieuwen tegen den ouden mensch bestand te doen zijn; 't Genade Verbond belooft u al wat genoodig hebt, om u te wapenen tegen uwen vijand, dat boos en zondig mistrouwen: gij weet bovendien zeer wel, dat nooit een geloovige beschaamd met Zijnen Middelaar en Heiland is uitgekomen.. Hij vereenigt immers alles in zich, wat de arme zondaar behoeft tot zijne zaligheid? Daarom dan, gij allen, die den Heere vreest! betrouwt u, onder opzien tot den Geest, die in u is, aan Jezus toe. -- Misschien zegt een zwakke: «durfde ik slechts." Maar indien gij niet durft, waarom durft gij niet? Zal Jezus u verstooten? Maar wien wierp Hij uit, die tot

Digitized by Google

Hem kwam? Of ziet Jezus het ongaarne, dat men zich geheel op Hém verlaat? Gij weet beter. Wat dan? Zeg liever: «ik kan van *mij-zelven* niet los komen, niet van mijn ik, om mij zoo geheel op den Heere Jezus te werpen." Overtuig u hiervan, -- klaag Hem uwen nood, Hij kan, Hij wil, Hij zal u verlossen, want -- daartoe liét Hij zich bekwamen bij Zijn Doop, en daalde de Geest in ligchamelijke gedaante op Hem. ô Vergeet het niet, dat Hij die is, van wien de Profeten gesproken hebben: «Hij zal niet schreeuwen, noch Zijne stem op de straten verheffen! 't Gekrookte riet zal Hij niet verbreken, noch de rookende vlaswiek uitblusschen!"

Wie is Hij dan? De stem des Vaders is uit den Hemel gehoord geweest: «Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wien al Mijn welbehagen is!" Och of ons gansche hart Hem daarvoor erkende! M. H! ik ontboezem dezen wensch om twee voorname redenen: vooreerst, omdat het Hem toekomt. Hij is *de Zoon*, Hij is de Zoon gebleven, ook na Zijne verschijning in ons vleesch; *de Geliefde des Vaders* is Hij, *het voorwerp Zijns welbehagens*, -- de Vader zelf heeft het betuigd. Die dus den Zoon niet erkent voor hetgeen Hij is, die erkent ook den Vader niet; hij vergrijpt zich dubbel -- aan den Zoon en aan den Vader, en onthoudt aan beiden, wat hun toebehoort. Ik noem hem een oproersteker, een pest der Maatschappij, die den koning des lands niet voor koning eerbiedigt, maar hem verguist en veracht zoo veel in hem is; wat is de sterveling, die den Zoon, den Geliefde niet eerbiedigt, anders dan een oproerkweeker in het zedelijk rijk van God? Daarom, ô zondaar! leer den Zoon te geven, wat des Zoons is, eer de dag der genade daalt. Maar ach! men leert dit niét dan in den weg van de kennis der zonde, van het gevoel zijner ellende en straftvaardigheid. Bij die kennis, bij dat gevoel wordt des zondaars trots verne-

Digitized by Google

derd, en iedere boodschap aangaande den Zone Gods is hem welkom. Ziet het in den gevangenis-bewaarder te Filippi. Des daags was hem de Christus nog dwaasheid, Zijn kruis eene ergernis, en des nachts reeds ontvangt hij in een ootmoedig hart het woord des Apostels, geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden." De man had zijne zonde leeren kennen; hij was verlegen en bevangt geworden, en de Christus was hem van nu aan noch eene ergenis, noch een onverschillig We zen, maar de zaligheid Gods. Wat deed den Dooper zeggen: „Mij is noodig van U gedoopt te worden," anders dan het gevoel zijner zonden? Maar ook hij geeft gaarne den Zoon, wat Hem toekomt. — ô Die het doet, behartigt tevens zijn eigen waar belang, en het is, ten andere, hierom, dat ik den wensch onthoezemde. — De ware erkentenis van Christus *Zoonschap* onderstelt vereeniging met Hem, en geen arm zondaar kan met den Zoon geestelijk één geworden zijn, of hij is om des Zoons wil een kind van God. Zoo ook de ware erkentenis van Christus *den Geliefde;* zij onderstelt wederom vereeniging. Die nu met den Geliefde vereenigd is, is noodwendig geliefd in Hem. Eindelijk de ware erkentenis van Christus *als in wien de Vader Zijn wel behagen heeft*, onderstelt vereeniging op nieuw, en vereenigd te zijn met het Voorwerp van 's Vaders bijzonderst welbehagen, wat is het dan mededeelgenoot van het Goddelijk Welbehagen te zijn? En kunt gij u, M. H grooter hemel op aarde denken?

ô Zondaar! leer den Zoon geven wat Hem toekomt, in den weg van ontdekking aan u zelven; en — al het voordeel zal uwe zijn; want niemand is kind Gods dan in den Zoon Gods, niemand geliefd dan in dien Geliefde, niemand voorwerp des welbehagens dan in wien het welbehagen noodzakelijk was.

ô Christen! Erken dagelijks den Zoon, den Geliefde,

Digitized by Google

Gods welbehagen. Die Hem eeren, eert Hij, en gij zijt in Hem kind, geliefd, welbehagelijk. Zijn Doop waarborgt u. Ge mogt twijfelen, omdat ge uit de heidenen zijt; maar nu Hij gedoopt is, en eene instelling geheiligd heeft voor alle volken, nu is de grond ook voor de minste twijfeling weggenomen. — Gij zucht? Mij dunkt ik versta u. Die zucht zegt mij: «Zoo behoorde het.— Zoo moest ik verkeeren, zoo moest ik het betrachten, tot 's Heeren eer en mijne zaligheid: maar ach! ik doe het niet, ik gevoel een innige begeerte, maar het volbrengen vind ik niet." Daarom weet, tot uwe opbeuring, dat Christus u van uit het Verbond der wet in dat der genade heeft overgebragt, en dat Hij u alle dingen rijkelijk wil geven te genieten. Weet en vergeet niet, dat de Geest, die zonder maat op Christus is neêrgedaald, volgens uwe eigene belijdenis (Zondag XX) «in u woont, en eeuwig bij u zal blijven;" de genadegiften en roepinge Gods zijn onberouwelijk! Wat het Hoofd heeft, hebben de leden met Hem! 't Is gelijk de kostelijke olie op het Hoofd," zegt de Psalmist, «nederdalende op den baard, den baard van Aäron, die nederdaalt *tot op den zoom zijner kleederen.*" Ondervindt dit, en gaat uw weg in Hem gemoedigd, gesterkt, getroost, Amen!

Naz. Ps. II : 7.

Digitized by Google

DOODIGHEID.

Voorz. Ps. CXIX: 13, 15.

VOORAFSPRAAK.

M. H! Goeden morgen. — Met deze woorden plegen wij elkander in de ochtendstond bij de eerste ontmoeting toe te spreken. Ik groet u aldus van deze plaats, — ja, goeden morgen! —

Wanneer zal het voor mij en voor u een goede morgen zijn? Voor mij, Gel.! wanneer ik met opgewektheid, onder kennelijken invloed van den H. Geest tot u de woorden Gods mag spreken, wanneer het te sprekene ook voor mijn hart, belangrijk én nuttig én troostend zij; — Voor u, wanneer gij ons moogt begrijpen, met de waarheid tot u zelven inkeeren, er door werkzaam gemaakt wordt tot redding uwer zielen; wanneer gij reeds hier in dit heiligdom, straks in uwe binnenkameren, u plegtig bij aan- of voortgang aan den Heere Jezus verbindt.

Bidden wij om dien zegen, doch in den naam des Verlossers!

Digitized by Google

TEKST: Ps. CXIX: 25.

„Mijne ziel kleeft aan het stof; maak mij levendig naar uw woord." (a)

M. H! Zoo lang het wonder der wedergeboorte in ons nog niet werd gewrocht, zoo lang wij nog dood zijn in zonden en in misdaden, weinig, zeer weinig trekt de u voorgelezene tekst onze aandacht. Hoe uiterst vreemd, — levende te bidden: « *maak mij levendig!*" Hoe armoedig! hoe verre beneden de ingebeelde waardigheid van den mensch! Doch anders is het, wanneer het in waarheid bij ons *anders* wordt: « *indien iemand in* CHRISTUS *is, die is een nieuw schepsel: het oude is voorbijgegaan, ziet, het is al nieuw geworden.*"

DAVID is maker van den Psalm, waaraan ik onzen tekst ontleende. En doet hij zich hier niet kennen als een opgewekte uit de dooden? Immers, ernstige begeerte naar die levendigmaking, welke hij ter dezer plaats bedoelde, is een onbedriegelijk kenmerk van leven. De dooden begeeren niets. Ach! zij zijn onbewust van hunnen toestand, ongevoelig voor alles, waarmede men hen poogt te wekken, — werkeloos.

De dichter bidt: » *Mijne ziele kleeft aan het stof.*" Elders in dezen Psalm, « *Zie mijne ellende aan en help mij uit!*" *Mijne ziele is bezweken van verlangen naar uw heil.*" En al aanstonds begrijpt ieder geloovige 's mans meening; het is als of wij hem hoorden zeggen: Ach! te zeer ben ik ingenomen met het stoffelijke, te zeer aan het zinnelijke verslaafd: de dingen dezer wereld oefenen op mijn hart een' rampzaligen invloed uit om mij van God en Zijne dienst aftetrekken. Ik verkeer in eenen staat

(a) Gepredikt te HEEG den I Februarij dezes jaars.

Digitized by Google

van doodigheid. Of zullen wij het er voor houden, dat David met deze woorden bloot ligchamelijk lijden beoogde, dat hij wilde zeggen: ik ben in gevaar van te sterven, en tot stof weder te keeren? Hoe koud! Ei! Gel.! gevoelt gij het niet? — Wist David dan niet veel van zieleleed? Kende hij niet den strijd tegen de zonde? Spreekt hij niet telkens, ook in hetgeen onzen tekst voorgaat en op denzelven volgt, van geestelijke dingen? -- Waarom dan hier niet?

Moest hij dus klagen! Ja! En gelijk hij, zoo klagen en klaagden al de heiligen. Zoo lang zij in dit leven zijn, blijven zij zondaars, en de zonde maakt telkens scheiding tusschen God en hunne ziel.

«*Maak mij levendig*," deze bede volgt des dichters klagt. Het spreekt van zelfs, zij is tot God gerigt. Moest niet een koning vragen: «*Ben ik dan God, om te dooden en levendig te maken?*" (a) Hanna zong: «*de Heere doodt en maakt levendig: Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet (weder) opkomen.*" «*Maak mij levendig*" dat is: voer gij, o Heer! mijne ziel boven het stof! verlos mij uit dezen toestand! doe mij Uwe beminnelijke nabijheid gevoelen! Verhef het licht van Uw vriendelijk aangezigt over mij! En tot drangrede voegt de dichter er bij: «*naar Uw woord.*" Merkt op, Gel.! «*naar Uw woord.*" David hield dus den Bijbel, in zooverre dezelve in zijnen tijd beschreven was, voor Gods woord: op dat woord grondde hij zijne gebeden; uit dat woord ontleende hij zijne vrijmoedigheid. Is het wonder, daar hij had geleerd Gods wet van harte te beminnen, daar Gods getuigenissen al zijne vermakingen waren?

Ik neem aanleiding uit den tekst, of liever, ik vind in

(a) II Kon. V : 7.

Digitized by Google

den tekst eenen geschikten leidraad om tot u te spreken over *de doodigheid*. Sommigen uwer moge dit vreemd klinken, omdat zij niet weten, welk eene krankheid der ziel wij op het oog hebben; onze toeleg zal zijn hen met dezelve, voorveel doenlijk, bekend te maken. Geve de Heere genadiglijk ons Zijnen dierbaren zegen! En, gij, Gel! volgt ons bij de overweging, der volgende bijzonderheden:

I. Onder de geestelijke krankheden der wedergeborenen, is er eene, die wij doodigheid noemen;

II. Zij is eene leelijke krankheid;

III. Die aan haar lijden, moeten naar DAVIDS voorbeeld bidden: «*maak mij levendig.*"

IV. Zij mogen en moeten zich in dat bidden gronden op Gods woord.

I. Onder de geestelijke krankheden der wedergeborenen is er eene, die wij doodigheid noemen. DAVIDS taal, alsmede de klagten der geloovigen door alle tijden henen geuit, bevestigen dit voldingend. Komt, zeggen wij iets (*a*) van den aard dier krankheid, (*b*) deelen wij eenige bijzonderheden betrekkelijk dezelve mede, (*c*) wijzen wij eenige oorzaken aan, waaruit zij pleegt te ontstaan.

Doodigheid! — Het woord behoeft niet verdedigd te worden, nadien hetzelve in het Godsdienstige burgerregt heeft verkregen. *Doodigheid*, zij is eene krankheid, niet des ligchaams, maar der ziel, eene geestelijke krankheid, bepaaldelijk der wedergeborenen, in wier hart God zelf het geestelijk leven heeft gestort. Zij . . . doch neen! beschouwen wij den aan haar lijdende zelven: en beter dan door beperkte en gewogene beschrijvingen zullen wij haar leeren kennen.

Hij mist het aangenaam gevoel van leven, in hetwelk hij zich dikwijls, misschien onlangs, nog zeer onlangs,

Digitized by Google

mogt verblijden. Ik zag, het gevoel, niet het leven: want dat is met Christus verborgen in Gode. Ach! voor hem is het nacht geworden, de hitte is in koude verkeerd, het spreken heeft zich verwisseld met stilzwijgen: er wil zelfs ter naauwernood eene zucht uit den boezem hemelwaarts; het oog ziet droevig, het gelaat is verbleekt, hij heeft de fierheid zijner houding afgelegd; in zijne ziel, — daar woont ongevoeligheid, — daar morring, — daar vijandschap tegen God en zijne schikkingen, daar zijn veelerlei beroeringen. Ondanks zich zelven ontwaart hij in zijn binnenste afkeer, diepe afkeer van die dingen, van welke hij zoo dikwijls naar waarheid betuigde: *« bij deze leef ik en in alle deze is het leven van mijnen geest!"* zij hebben voor hem geene waarde; het bidden zelfs, te voren zijn lust, laat hij na, of wanneer hij nu en dan zich tot hetzelve dringt, het geschiedt ter loops en harteloos; ook de prediking van het Evangelie, anders zijn vermaak, heeft weinig aantrekkelijkheid voor zijn hart, ja, het broederlijk woord zelfs, gesproken tot zijne bemoediging en vertroosting, is, bij toeval, van zijn diep bederf vaak dienstbaar om hem met gemelijkheid en wrevel te vervullen.

(*b*) Betrekkelijk deze krankheid zij medegedeeld of herinnerd: Ten eerste: dat zij, gelijk iedere ziekte des ligchaams, hare trappen heeft. Ten tweede: dat zij zeer hoog kan klimmen, zoo zelfs, dat de lijder al zijnen ijver schijnt verloren te hebben, en verzoend te zijn naar het uiterlijk aanzien met zijnen toestand. Hoe ging het met 's Heeren discipelen in Gethsemané? Terwijl de dierbare Meester naamloos lijden torscht, — zij sliepen en Zijne herhaalde toespraak was niet in staat ze wakker te doen blijven. Herinnert u de klagt des verheerlijkten Verlossers

ontboezemd over de Laodicensen: « *Och of gij koud waart of heet!*" Ten derde: lang kan deze krankheid duren, gelijk ons zoo treffend Davids geschiedenis leert: Ach! hoe vele geloovigen zijn er, die jaar en dag aan dezelve lijden! Zullen er hier niet gezeten zijn, die het getuigenis dezer zaak in zich zelven omdragen? Ten vierde: noodlottig zijn de uitwerkselen dezer zielsongestalte. Kent gij ze niet, Gel.? Zij zijn gelijkvormigheid aan de wereld, onverschilligheid omtrent Christus en zijne zaak, begeerte, zoo als bij de medgezellen van Paulus te Rome, om het hunne te zoeken, niet hetgeen des Heeren Jezus Christus is, soms groote zonden, zelfs gedurende eenigen tijd een leven in de zonde. Eindelijk: welk een' trap deze ziekte ook moge bereiken, in hem, in wien ooit Godlijk leven werd ingestort, daar blijft nogtans dat leven; het openbaart zich telkens onwillekeurig: nu door liefde-betoon aan s' Heeren kinderen, dan weder door schaamte te doen blijken, dan weder door de betuiging, dat men op verandering hoopt en wacht: bovenal doordien men zich zelven veroordeelt, en inwendig gekneld, gepijnigd en gefolterd gevoelt door de gedachte: ik leef tot oneer Gods. Gelukkig! de Heer die niet van harte plaagt of bedroeft, wiens trouw en goedheid perkeloos zijn, waakt. Hij maakt hen ter zijner tijd weder levendig en doet ze juichen over Zijne schikkingen.

(*c*) En nu, de oorzaken, waaruit deze krankheid pleegt te ontstaan: — laat mij eenigen derzelve noemen. Er is er Eene, zij het met diepen eerbied gezegd! boven ons. Hij, *die daar zit, boven den kloot der aarde, die niet antwoordt van zijne daden, die alle dingen werkt naar den raad Zijns wils*, God, die betuigt: « *Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij*

Digitized by Google

ontferme, en barmhartig zijn, dien Ik barmhartig ben." Zullen wij hier zeggen, gelijk zij, die de Apostel Rom. IX, sprekende en bedenking makende invoerde: «*Wat klaagt Hij*," (de Heere) «*dan nog*" (over onze slaperigheid en doodigheid;) «*want wie heeft zijnen wil wederstaan?*" — Wij antwoorden met de taal van denzelfden Apostel: «*Maar toch, o mensch! wie zijt gij, die tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel tot dengenen die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt Gij mij alzoo gemaakt?*" Hoe? Is Hij, die het leven zelf is, dan de oorzaak des doods? Ach! wat vraagt niet het wispelturig vernuft der menschen! Het past ons te aanbidden: en zalig hij, die zich verliezen mag in de ondoorgrondelijkheid des Oneindigen. Nogtans God kan de oorzaak van het kwaad niet zijn, en toch uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen: ziet Gel.! beide kinderlijk te gelooven, de kennis van het verband dezer waarheden te verwachten in de toekomende eeuw der ontzwachteling, — dit is het, hetwelk de Heer ons beval, toen Hij zeide: «*voorwaar zeg Ik u, zoo wie het koningrijk Gods niet ontvangt, gelijk een kindeken, die zal in hetzelve geenszins ingaan.*

God is dus, gelijk men zich plag uit te drukken, de toelatende oorzaak der doodigheid. Nu eens gedoogt Hij, dat Zijne kinderen, in verzoeking gebragt, in dezelve bezwijken, dan weder verbergt Hij voor hen het licht van Zijn vriendelijk aangezigt; — *licht van Gods vriendelijk aangezigt!* O, Gij! in wier ziel hetzelve ooit scheen, gij kent het, als allerdierbaarst! dan weder: neemt Hij de breidels weg, die hunne boezem en schootzonden beteugelden, en zij struikelen en vallen, en

Digitized by Google

gevoelen te gelijkertijd, dat Gods nabijheid is geweken. Nogtans, de Heer handelt alzoo jegens hen met de liefderijkste bedoelingen. Ziet, na druk, na bangen druk, komt er redding, na redding blijde dankzegging, en niet zelden eenenieuwe en onbepaalde overgifte van zich aan den Heer. Nog meer: de geloovigen, hun wordt in dien weg nederigheid geleerd, ja, kinderlijk geweld te doen op Gods Vaderhart; zij worden bekwaamd om anderen, die in hetzelfde lijden zijn, daarna te besturen en op te bouwen; zich digt te houden bij hun Vader, en telkens Zijne hand vaster en vaster klemmende, te bidden: leer mij! geef mij, dwaze! wijsheid en verstand! *«zie, of er bij mij een schadelijke weg zij: en leid mij op den eeuwigen weg!"*

Buiten de geloovigen liggen ook andere oorzaken dier doodigheid. Den Duivel met zijne listen, noemen wij in de eerste plaats. Hij heeft de ervaring voor zich van meer dan acht en vijftig eeuwen, waarvan hij zich meesterlijk weet te bedienen. Hij gaat om als een brullende leeuw: maar ook, en dan is hij allergevaarlijkst, hij vertoont zich dikwijls in de gedaante van een engel des lichts. Nu raadt hij het bedrijf der zonde aan, dan weder leert hij de schuld verbloemen, dan weder bedekt hij het Evangelie en sluit den weg ten Hemel om tot wanhoop te vervoeren. Hoe vele zijn zijne listen! Ik weet wel, dat het tot het gebruik onzes tijds behoort, *of* het bestaan en de werking des Duivels te loochenen, *of* zorgvuldig van beide te zwijgen: doch, hoe gaarne wij ook volgen, waar wij kunnen en mogen, hier niet; want de Christus zou op ons toornen in Zijne verbolgenheid: immers, Hij laat zich niet straffeloos de kroon van het hoofd rukken; Hij laat zich niet ongewroken een Leeraar noemen, die

Digitized by Google

zijne leerlingen, let wel! ijdele vreeze inboezemt voor denkbeeldige wezens. En bij dezen vijand voegen zich nog anderen, dewereld met hare bekoorlijkheden, verleidingen en bedreigingen; bovenal, ons eigen vleesch. Is het wonder, dat de geloovigen voor de magt en de list van zulke vijanden dikwijls bezwijken en de zonde doen? --de zonde, woord van den treurigsten nadruk! Zij is de kweekster van onheil en ellende; zij veroorzaakt der ziel bittere smart; zij drijft den Hemel, ja, zelfs het gevoel van Gods tegenwoordigheid uit het hart.

Te regt schreef de Apostel — Propheet I Joh. III: 20 en 21. « *Indien ons hart (ons) veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen: Geliefden! indien ons hart ons niet veroordeelt, zoo hebben wij vrijmoedigheid tot God.*" De waarheid dezer uitspraak ondervindt een ieder Christen. Naauwelijks is toegegeven aan de zonde of de jammerlijkste verwoesting is in de ziel aanwezig. Weg is de kalmte, de vreugde, de vrijmoedigheid. In plaats van met God gemeenzaam en vertrouwelijk te spreken, schrikt hij bij het noemen van Zijnen naam! Hij ontvlugt den Albarmhartigen, en steeds zou hij Hem blijven ontvlugten, indien Hij zelf, die altijd de eerste en de laatste is, hem niet weder opzocht, -- en terug bragt met eene teedere barmhartigheid, die zoo wel het begrip van heilige menschen als van onbekeerde zondaars oneindig ver te boven gaat.

Bij de genoemde oorzaken der doodigheid, noemen wij nog andere, meer bijzondere. *Onkunde:* ontstaan niet uit haar, die verkeerde voorstellingen van God en den weg der verlossing, welke, in plaats van met vrijmoedigheid tot den troon der genade te doen toegaan, van denzelven afschrik-

Digitized by Google

ken? Eene tweede: verkeerd gedrag na zondenbedrijf. Men wacht lang, te lang met terug te keeren tot den Heer, als of de Almagtige bekoelen moest van Zijnen toorn, terwijl men in Christus geroepen wordt tot onverwijlde en onbewimpelde schuldbelijdenis. Nog anderen: — Doch laat ik ze u vragende voorstellen, en wilt met die vragen tot u zelven inkeeren: Leeft gij ook in onmin met uwe natuurgenooten, misschien met uwen broeder of zuster in de genade, tot verzoening ongezind? Onderdrukt gij misschien, zonder dit zelf dadelijk op te merken, dezen of dien? Heeft zich ook iemand der van u afhangenden over uwe hardheid te beklagen? Zijn er ook bannen in uw huis? Geld onder uwe bezitting, veelligt in uw treurig eertijds; onregtvaardig u geeigend? Laat gij ook na, het door u bedorvene, voor zooveel zulks onder uw bereik valt, te herstellen? Is ook een ongelukkige uw aanklager bij God? Is dit zoo, ei! verwondert u dan niet over uwe doodigheid. Ik bid u, houdt op! drijft uit! geeft met spoed weder! weest haastelijk welgezind! Wat zamenstemming heeft Christus met Beliäl? Verder vraag ik: Is er ook bij u gebrek aan waakzaamheid? verzuim des verborgenen gebeds? trotschheid op ontvangene genade? verachtelijk blikken op de zwakheden en dubbingen uwer medegeloovigen? Gelt de Heer haat den hoogmoed; Hij straft ze reeds in dit leven: in Zijne kinderen duldt Hij geene zonde. Ik spreek met vrijmoedigheid. — Onderzoekt, ja onderzoekt getrouw u zelven, ootmoedig uitziende naar dat licht, naar dat heerlijk licht, in hetwelk wij alleen licht kunnen zien.

Doodigheid is dus eene krankheid. Doch hoedanig eene? Eene ligte, weinig beteekenende? Verre van

Digitized by Google

daar! Zij is eene leelijke ziekte. Ik zoek u dit aan te wijzen in het tweede deel mijner rede.

II.

Eene leelijke ziekte! niet beter weet ik haar te omschrijven. Zal ik ze noemen *bedenkelijk*, *gevaarlijk*, *doodelijk*: doch deze woorden zijn op haar niet van toepassing. Is zij niet meer dan gevaarlijk? Bedenkelijk: zoo noemen wij eene ziekte, die dreigt in den dood te zullen eindigen. Doodelijk, waarvan, naar menschelijke berekening, het gewis gevolg de dood is. Doch zoo is het niet met de onderhavige krankheid der ziel. De Heere bewaart het leven Zijner uitverkorenen, en *« een iegelijk die leeft, en in* CHRISTUS *gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid.* Nogtans, zij is eene leelijke ziekte. Gelukke het mij, die overtuiging onder Gods zegen in u te verlevendigen!

Doodigheid, zij eene leelijke ziekte. Immers hij, die aan haar lijdt, lijdt geweldiger zielelijden dan de gevaarlijkste kranke ooit in het ligchaam leed. T. H.! herinnert u de klagte van JOB, HEMAN, AZAF, DAVID, van de bruid in het Hooglied, klagten als onder een vloed van tranen, met den diepsten weedom der ziel, geuit. In de gemeenschapsoefening met God, ziet, daarin bestaat de zaligheid der geloovigen; in God is al hun heil en hun eer; het dolen in Zijne liefde brengt hun den Hemel in het hart. En nu, al die voorregten te moeten missen en wel ten gevolge der zonde, is er iets smartelijker denkbaar? Welk een onderscheid *nu* en *weleer*; weleer was er een spreken, een vertrouwelijk raadplegen met God; een zalig afhangen van Zijne hulp; een gedurig zeggen, *» wat wilt gij, Heere! dat ik doe*

Digitized by Google

zal;" een aanhouden in het bidden; een hartelijk schreijen aan de voetbank van Gods voeten; weleer, in voorspoed een gedurig terug brengen der zegeningen tot den Heer, bij dusgenoemde weldaden van minderen rang, een zacht, maar toch nadrukkelijk zielsspreken: Ik dank u, lieve Vader! -- in tegenspoed, een gedurig vlugten tot Zijnen schoot, en bij het vooruitzien van moeijelijkheden in de toekomst, eene herhaalde en onbepaalde overgifte van zich zelven en van lot en weg aan Hem, zonder wiens wil zich niemand kan roeren of bewegen; zoo was het weleer, nu niet meer. Baart die ervaring geen zielelijden? Voorzeker! Hij, die dus lijdt, lijdt in nadruk, hij lijdt zonder vertroosting. Het is, als of het licht der vreugde voor eenwig in zijne ziel is uitgeblnscht. En zeker, in dien toestand, bleef en stierf hij, indien er geen trouw en magtig God ware, die hem uit denzelven kan, wil en zeker zal redden.

Doodigheid! zij is eene leelijke ziekte. Hij die aan haar lijdt is *of* werkeloos *of* doet, hetgeen hij doet met traagheid en weerzin. Noch het belang van zijne ziel, noch dat der zijnen weegt hem. Josefs verbreking trekt hij zich niet aan. Evenmin bekommert hij zich over de gemeene belangen. Hij is liefdeloos. Of zullen zich naar buiten vlammen openbaren, wanneer het vuur in den boezem diep onder de assche begraven ligt? Daarbij veelal zorgeloos: hij ziet geen kwaad van verre noch van nabij; het gaat hem gelijk Jona, die met eenen diepen slaap bevangen was op zee, in eenen storm zoo groot, dat het schip dacht te breken, (Jona I) en niet zelden wordt hij gemelijk, wanneer het iemand waagt met nadruk tot hem te zeggen: „*Wat is*

Digitized by Google

u, gij, hardslapende? sta op en roep tot uwen God."

Doodigheid! eene leelijke ziekte. Weder het oog op hen, die aan dezelve lijden. Zij verheerlijken God niet, maar mishagen Hem. Zal men God verheerlijken met hartelooze gebeden? met bloote pligtplegingen? Heeft de Kenner der harten welgevallen in eene komplimenten-Godsdienst? Is het niet Zijn eisch, «*Weest vurig van geest, den Heere dienende?*" Daarbij hoe vele redenen heeft niet de ware Christen om met opgerigten hoofde het pad van Gods geboden te loopen! Denkt maar: 's Heeren langmoedigheids-betooning, vrijmagtige trekking, een geschonken geloof, Almagtige bewaring, wonderbare reddingen, het Lam Gods voor de zonden geslagt, een barmhartig Hoogepriester, eene krachtige Voorspraak in den Hemel, Jezus, de Regter, zijn vriend! En nu, aan al die zegeningen zich ongedachtig te betoonen, onaandoenlijk onder dezelve te verkeeren, -- zal dat God verheerlijken? Mishaagt Hem dat niet op het zeerst? — Nog meer, de doodige vervalt ligt tot het bedrijf der zonde, wordt der wereld gelijkvormig, en gij weet het: «*die in den vleesche zijn, kunnen Gode niet behagen.*"

Doodigheid! zij is eene leelijke ziekte, niet alleen, omdat zij den aan haar lijdende zijne vrijmoedigheid ontneemt: maar ook, omdat zij schadelijk is voor het waarachtig heil onzer natuurgenooten. Of, hoe? zelf van God ons verwijderd gevoelende, zullen wij anderen tot Hem brengen? Is het niet het hart, dat welsprekende maakt? Zal dan de broederlijke vermaning haar doel niet missen, wanneer oog en taal, wanneer houding en gebaren, niet getuigen, dat zij opwelt uit eene ziel, welke zoo gaarne wenscht te behou-

Digitized by Google

den? Dat ijskoud redeneren! dat harteloos vermanen! dat afmattend waarschuwen! — doet het doorgaans niet meer kwaads dan goeds? — Zal de doodige met vrijmoedigheid tot God gaan? — Maar wat zal hem vervrijmoedigen? De ervaring van de nabijheid des Heeren, vroeger genoten? Doch het is juist die ervaring, welke hem nu veroordeelt. Zal hij steunen op de beloften Gods? Maar aan dezelve heeft hij geen vat; het is, als of zij nimmer waren gedaan althans als of zij op anderen slechts betrekking hadden. Zal hij gaan, gelijk de melaatschen naar het leger der Syriers, op hoop en tegen hoop? Doch daartoe ontbreekt het hem aan moed. En nu, kan zulk een gemoedsbestaan, benevens een gedrag overeenkomstig hetzelve, nuttig zijn voor zijne natuurgenooten? Zal het uitlokken tot de dienst van God? Brengt het integendeel geen kwaad gerucht over 's Heeren gemeente, en den aard Zijner vereering? En dan nog de zonde, zoo ligt bedreven, wanneer de ziel zich doodig bevindt! Hoeveel doet zij de goddeloozen zeggen! welke verontschuldigingen geeft zij hun aan de hand! Daarbij, de krankheid, die wij doodigheid noemen, zij is van eenen aanstekenden en besmettenden aard. Die met doodigen veel omgaat, weldra wordt hij ook doodig: en hoe smartelijk is het, ongevoelig en werkeloos te zijn voor en omtrent het gewigtigste, het dierbaarste, omtrent de redding onzer zielen!

Er zijn verscheidene middelen tegen deze krankheid; laat ik eenigen noemen: gezette overdenking, het openleggen van zijnen toestand aan geoefende Christenen, vooral de prediking en het onderzoek van Gods woord, daarbij het zingen, hetgeen men in dien toestand dwaselijk, zoo gereedelijk pleegt na te laten; maar het beste, zonder de aanwending van het welk, al de overigen nut-

Digitized by Google

teloos is, geeft ons DAVIDS voorbeeld in den tekst aan de hand. In navolging van hem, mooten doodigen pogen te bidden: «*maak mij levendig.*" Ik bepaal u hierbij inhet derde deel mijner rede.

III.

«*Maak mij levendig*" dus spreekt de dichter, dus spreekt hij elf maal in dezen Psalm, daarenboven nog met andere woorden dezelfde bede telkens herhalende. Getuigt dit niet van het overgroote belang, hetwelk DAVID stelde in die geestelijke levendigmaking? Ik sidder, M. H. I. wanneer ik denk, dat er menschen gevonden worden, die, schoon zij zich belijden Christenen te zijn, door woord en daad durven te kennen geven, dat zij die genadewerking Gods niet behoeven. O, die beleedigingen, den Zoon en den H. Geest aangedaan, hoe streng zullen zij eens worden gewroken! Wacht maar . . . . Het oordeel Gods, nog sluimert het, maar ter zijner tijd zal het opwaken. Er staat geschreven: «*Dan zal Hij tot hen spreken in Zijnen toorn en in Zijne grimmigheid zal Hij ze verschrikken.*" en weder: «*Gij zult ze verpletteren met eenen ijzeren schepter, gij zult ze in stukken slaan als een pottebakkers vat!* — Doch gij niet alzoo, om uwer zielen wil! Dat een ieder geloovige in een staat van doodigheid verkeerende, DAVID navolge! dat hij bidde! «*maak mij levendig*," immers; (a) zij kunnen zich zelven niet levendig maken. (b) God gebiedt hun alzoo te bidden. (c) En Hij alleen is de werkmeester dier levendigmaking.

(a) Neen! de geloovigen kunnen zich zelven niet levendig maken. Getuige het bidden van DAVID in den tekst en elders! En DAVID, hij was de liefelijke

in Israëls Psalmen, een rijk begaafd Propheet, van Jehova tot Koning Zijns volks verkoren, en op den troon bevestigd; hij was de man naar Gods hart, deelgenoot der grootste belofte, en tevens der aller grootste eer; en deze bad: *maak mij levendig;* zullen de geloovigen hem niet volgen? -- Ja, zij gevoelen diep in de ziel, dat de Heere telkens in hunne harten moet afdalen, zullen zij werkzaam zijn met God en hunne belangen voor de eeuwigheid; dat uit Hem elke zucht iedere opgewektheid, iedere oefening des geloofs, uit Hem alléén is. Het is van hier, dat Jehova, dus betuigt: «*Alzoo zegt de Hooge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont en Diens naam heilig is: Ik wone (in) de hoogte en (in) het heilige: en bij dien, die eens verbrijzelden en nederigen Geestes is, opdat ik levendig maak den geest der nederigen, en opdat ik levendig maak het hart der verbrijzelden.*" Het is van hier, dat de Heere Jezus Christus, die als het Hoofd der Gemeente leven en vruchtbaarheid over al Zijne leden uitstort, sprak: «*Zonder Mij kunt gij niets doen.*" Wat dunkt u? leert ons de vergelijking van deze beide teksten niet weder duidelijk de schoone overeenstemming, die er bestaat tusschen het Oude en het Nieuwe Verbond? Mogen de geloovigen van onzen tijd in navolging van Paulus, betrekkelijk die onder den ouden dag niet zeggen: «*Wij hebben denzelfden Geest des geloofs?*"

(b) God wil, ja gebiedt, dat men zoo zal bidden als David bad, «*maak mij levendig.*" Geloovigen! dat wij bidden mogen is een voorregt, het grootste, hetwelk denkbaar is. Gewis, gij bezweekt op den weg; zoo gij niet éénen Vader had, wien gij alles kunt klagen, die elk oogenblik gereed is uwe klagten

Digitized by Google

te hooren, en ze ter zijner tijd in dankzeggingen zal verkeeren, Het is eene eere, eene onuitsprekelijke eere, tot Hem te mogen spreken: en dat om Christus wil met vrijmoedigheid, en met vertrouwen: maar ook het is pligt, dure pligt Hem in al onze wegen te kennen. Hij vordert dit met nadruk. Wie durft Zijne eischen gering achten? Zijne bevelen te overtreden? — Dood'g te zijn, is dit geen kwaad? Smart het den geloovigen niet op het zeerst? Ach! die in dien toestand gerust en tevreden is, hij beproeve zich toch, opdat hij zich niet voor eene eeuwigheid bedriege! Doodig te zijn, acht de geloovige het niet het grootste kwaad te zijn, hetwelk hem bejegenen kan? Wat toch is verlies, teleurstelling en lijden, wanneer God zich in Zijne vriendelijkheid aan de ziel openbaart? En nu, hoort wat Jehova vordert: « *Roept Mij aan in den dag der benaauwdheid: Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eeren.*" *Wie is er onder u lieden, die den Heere vreest, die naar de stem Zijns knechts hoort? als hij in de duisternis wandelt, en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den naam des Heeren en steune op zijnen God!* « *Weest in geen ding bezorgd: maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God.*" Er is nadruk, Gel! in de woorden: « *In den dag der benaauwdheid*," « *in de duisternis wandelen en geen licht zien*," *uwe begeerten in alles.*" Zijn zulke betuigingen niet onwraakbare bewijzen Zijner allerteederste zorg voor de Zijnen? Ja, met vriendelijkheid roept Hij, met teederheid leidt Hij. Wie is een God als uw God, Geloovigen! Ezech. XXXVI, in dat hoofdstuk vindt gij een register der dierbaarste beloften, beloften, bij welke tot tweemaal toe wordt herinnerd: « *Ik doe het niet om uwentwil,*

Digitized by Google

Maar ook van welke, ga het u op 't zeerst ter harte! het slotwoord is: (vs. 37) « *Alzoo zegt de Heere Heere: daarenboven zal ik hierom van den huize Israëls verzocht worden, dat Ikhet hun doe.*

(c) Ja, Hij maakt levendig, Hij, de Heere alléén, « *Een verslagen geest*", vraagt Israëls wijze Koning, « *wie zal dien opheffen?*" wij mogen ook vragen: wie zal eene ziel, verre van God afgezworven, aan het stof gekluisterd en onaandoenlijk bij het genot der rijkste zegeningen, — wie zal den doodigen levendig maken? En het antwoord is: — God. Dierbaar zijn de middelen der genade: maar is het niet uwe ondervinding, Geloovigen! dat dikwijls uwe harten onder dezelve ongevoelig blijven? de Bijbel, teregt genoemd het Woord des levens, het Woord, dat tot in eeuwigheid blijft, dat zielen kan behouden, ach! Was deszelfs lezing, omdat gij uw hart moedwillig gesloten hieldt voor zijne taal, u niet dikwijls nutteloos? Ja, was des Heeren leiding niet alzoo wijsselijk met u, opdat gij het middel niet hooger dan middel zoudt achten en van God alleen al uw heil verwachten? « *Het is God*," schreef daarom Paulus, « *die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen*," en weder (Eph. 1 16, 17 en 18) « *Ik houde niet op voor U te danken, gedenkende Uwer in mijne gebeden: op dat de God onzes Heeren Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid u geve den Geest der wijsheid en der openbaring in Zijne kennis;* (namelijk): *verlichte oogen uwes verstands, opdat gij moogt weten, welke zij de hope van Zijne roeping, en welke de rijkdom zij der heerlijkheid van zijne erfenis in de heiligen*," Ja « *de stem des Heeren is met kracht, de stem des Heeren is met heerlijkheid.* « *Hij richt de gebogenen op, Hij*

Digitized by Google

opent de oogen der blinden," en gelijk ten opzigte van het rijk der natuur verklaard wordt, even zoo mag de geloovige betrekkelijk dat der genade biddende betuigen: *verbergt Gij Uw aangezigt, wij worden verschrikt! zendt Gij Uwen Geest uit, wij worden geschapen! Heere! maak mij levendig!*

Eene wonderlijke, maar toch hoogst weldadige verandering heeft er plaats, behaagt het God die bede te hooren: en dat Hij dezelve vroeger of later hoort, hiervoor zijn ons waarborg Zijne trouw en Zijn woord. De doodigheid wijkt, het vertrouwen herleeft; vreugde en blijdschap vervullen het hart, nieuwe moed en nieuw leven worden gestort in den boezem; vergenoegdheid verspreidt zich over het gelaat, en zijne ziel, - zij is niet alleen gewillig, maar ook brandende van verlangen zich Christus bij vernieuwing toe te wijden. Diep bedroefd, beschaamd, ja walging hebbende aan zich zelven, van wege zijne betoonde onverschilligheid, van wege de taal, die hij in dien toestand zich onbedachtzaam liet ontglippen, nogtans, — zijn hart is uitgebreid over de gunstrijke ontfermingen des Almagtigen hemwaarts; met opgewekten geest gebruikt hij de middelen der genade, hij verlustigt zich in den Heer, doolt om in den kring zijner volmaaktheden, prijst hem ijverig aan; iedere gelegenheid is hem welkom om iets goeds te doen voor Christus en Zijne zaak. De Hemel is voor hem als nedergedaald op aarde. Zijn mond is vervuld met Gods lof, den ganschen dag met Zijne heerlijkheid, nu eens betuigt hij: « *Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven meer dan ter tijd, als hun koorn en most vermenigvuldigd zijn*, dan weder zingt hij:

Ik lag gekneld in banden van den dood;
Daar d' angst der hel mij allen troost deed missen;

Ik was benaauwd, omringd door droefenissen;
Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood.

»Och Heer! och wierd mijn ziel door U gered!»
Toen hoorde God; Hij is mijn liefde waardig.
De Heer is groot, genadig en regtvaardig,
En onze God ontfermt zich op 't gebed.

En die levendigmaking werkt de Heere middelijk. Getuige uwe ervaring, geloovigen! Was daartoe niet meermalen dienstbaar eene in zich zelven geringe zaak, een woord, een wensch, een berigt, dat als van ter zijde tot u kwam, een blik op de natuur, eene opmerking soms door een dienaar der wereld gemaakt? Dat doet de Heer door den Heiligen Geest; dat doet Hij wonderbaar, krachtig en heerlijk, zoodat zij, die die werking in zich mogen gevoelen, gedurig zeggen:

Een oogenblik in Uw nabijheid,
Vergoedt het uitstel van een jaar.

Vandaar hunne ingenomenheid met den Heiligen Geest en de diepste afkeer van hen, die Hem loochenen; vandaar de ijver, dien zij doen blijken om, zoo mogelijk, Hem eenigzins te vergoeden den smaad, dien sommigen zich niet ontzien Hem stoutelijk aan te doen.

En nu, waarop gronden zij zich in dit bidden? — Gel.! op Gods woord. Ik moet u hierbij in de vierde plaats bepalen.

IV.

«*Maak mij levendig naar Uw woord,*" dus bad David, en wij hebben met hem dezelfde openbaring; doch vollediger, uitgebreider en even daardoor duidelijker. Die grond is, (a) Vast. (b) In dat woord heeft God voorziening gemaakt, ook tegen doodigheid. (c) in

Digitized by Google

hetzelve wordt door het voorbeeld van anderen aanmoediging tot zulk een bidden gegeven. Laat ons dit kort ontwikkelen.

(a) «*Maak mij levendig naar Uw woord:*" naar Uw woord: geen anderen grond hebben geloovige bidders. Hoe? zouden zij zich bij den Allerhoogsten mogen of kunnen beroepen op iets, dat in hen is. Doch zij kennen God en zich zelven; zij weten bij Geestes licht, dat Hij de Heilige is, en dat hunne beste werken van wege derzelver onvolmaaktheid en bevlekking met zonde voor Hem verwerpelijk zijn. «*Waar is de roem?*" dus vragen zij- en uit de diepste overtuiging van hun hart, antwoorden zij op deze vraag: «*hij is uitgesloten.*" De Phariseër en de Tollenaar in de gelijkenis. beiden hadden gebeden. (Luk. 18), doch deze ging af geregtvaardigd, gene niet. Waarlijk, indien wij verhooring van ons bidden, moesten verwachten om ons zelfs wil, indien er geene innerlijke bewegingen der barmhartigheid in Christus waren, onze toestand was hopeloos en reddeloos; doch God heeft ons zijn woord gegeven, dat woord is zeker en vast, eer gaat Hemel en Aarde voorbij, eer er een jota of tittel van hetzelve valt. — En in dat woord roept Hij vriendelijk en dringend zondaars, opdat Hij al den rijkdom Zijner barmhartigheid hun zou openbaren.

(b) O teedere Vaderzorg Gods! zee van liefde, die bodem heeft noch strand! In dat woord heeft God voorziening gemaakt tegen ieder onheil; -- ook tegen doodigheid. Laat mij van veel slechts iets noemen. «*Kan,*" (zoo vraagt Jehova met de meeste teederheid) *kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? ofschoon deze*

Digitized by Google

vergate, zoo zal Ik toch uwer niet vergeten. Ziet, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd; uwe muren zijn steeds voor Mij," Elders betuigt Hij: « *Voor eenen kleinen oogenblik heb Ik u verlaten, maar met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen: In eenen kleinen toorn heb Ik Mijn aangezigt van u een oogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal ik mij uwer ontfermen, zegt de Heere uw Verlosser.*" Nedergedrukten! wiens taal is dit? Is het niet de stem der teederste erbarming, die beloofd heeft met Zijnen Zoon u alle dingen te schenken? Twijfelt dan niet! weest niet ongeloovig, maar gelooft! Durft gij op Gods woord u niet verlaten? Is het niet Zijn oogmerk zich zelven te verheerlijken? En hoe anders, dan door barmhartigheid te bewijzen aan onregtvaardigen? Zijn woord zij u dierbaar, zoeter dan honig en honigzeem! — En als gij op uwe knieën ligt, om Hem, den Getrouwen Heer uwe doodigheid te klagen, of stille verzuchtingen van wege haar, hemelwaarts opzendt, zegt dan met vrijmoedigheid: Maak mij levendig *naar Uw woord.*"

(c) *Naar Uw woord.* — Ziet op het voorbeeld der Heiligen in hetzelve ons bewaard: en gij zult in dat voorbeeld genoegzame aanmoediging vinden om bij doodigheid op dat woord met vrijmoedigheid te pleiten. David, is hij niet verhoord? Werd hij geen verwinnaar van de vijanden zijner ziele? Job, uit het diepst gevoel van smartelijk ligchaams- en zielelijden sprak hij: « *Och of ik wist, dat ik Hem vinden zoude, ik zou tot Zijnen stoel komen;* » en wij hebben gehoord de uitkomst zijner wandeling. « *Is er eene smart*, vroeg de klagende Kerk, *gelijk mijne smart?* Nogtans, zij heeft gejuicht en — triumpheert daarboven. Jona, hij jammerde: « *Ik ben uitgestooten van voor Uwe oogen,*" doch voegde er tevens bij: « *nogtans zal*

Digitized by Google

ik den Tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen"; zoo sprak hij door 't geloof, en hij is niet beschaamd geworden. Ziet Petrus na de verloochening zijns Meesters, en twee en vijftig dagen daarna, op het Pinksterfeest de zaak Zijns Meesters bepleitende in de tegenwoordigheid zijner vijanden. Ziet Thomas, diep bedrukt en ongeloovig, alles verwerpende, wat oor en ooggetuige hem mededeelde van 's Heeren opstanding: — maar ook, ziet hem, door Christus bij vernieuwing opgewekt, zich nederwerpende aan Zijne voeten, terwijl hij uitroept: «*Mijn Heer en mijn God!*" Dit zijn de voetstappen der schapen. Gaat uit op dezelve! God blijft de onveranderlijke. Denkt daarbij aan uwe eigene ervaring! Hoe dikwijls deed Hij wonderen aan eenen doode? Hebt goeden moed en spreekt: «*Wat buigt gij u neder, o mijne ziele! en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God; want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezigts en mijn God!*» Nog eens: in dat woord vindt gij den Christus allerwege; en gij weet het, Hij alleen heeft de woorden des eeuwigen levens.

V.

Ik heb nog eenige opmerkingen. Dat mij goedgunstig uwe aandacht worde verleend tot derzelver mededeeling en ontwikkeling!

(a) *In den tegenwoordigen tijd is de behandelde stof belangrijk.* Is er niet allerwege klagt over geestelooze Godsdienst en doodigheid? Velen zijn wedergekeerd tot hunne vroegere zondige levenswijze, die zich gunstig schenen te onderscheiden van anderen, die goede hope gaven van tot God te zijn bekeerd. Ande-

Digitized by Google

na blijven op denzelfde hoogte, niet vorderende, en missende die vurigheid van geest, welke hen vroeger zoo zeer kenmerkte. Over niet weinigen van 's Heeren kinderen, schijnt uitgegoten te zijn een geest des diepen slaaps. Waar is ingenomenheid met Christus? Waar herhaalde gemeenschaps-oefening met God? -- waar dat spreken met Hem, dat raadplegen van Hem, dat toegaan met vrijmoedigheid, ziende op den barmhartigen en getrouwen Hoogepriester Jezus, tot den troon der genade, 't welk ieder toekomstig hemelburger kent bij ervaring? — Ach! gij vindt het slechts bij weinigen! En nu, wat raad? er is slechts één middel door God verordend en op de proef goedbevonden: Men valle in de schuld voor den Heer. (buige Hij daartoe zelf de harten!) en bidden nedergeknield op de voetbank Zijner voeten, in Jezus naam, gelijk David bad: *« Mijne ziele kleeft aan het stof; maak mij levendig naar Uw woord. »*

(b) De tekst geeft ons *aanleiding tot het doen van gewigtige herinneringen aan onbekeerde vondaars.* — Gij onder mijne hoorders, wier naam wij daar noemen, ik bidde u, dat gij mij langmoediglijk hoort! Ter dezer ure hebben wij aangetoond, dat 's Heeren kinderen veelal niet zijn, zoo als zij behooren te zijn. Maar te flaauw in ijver, te koel omtrent Christus, te zwak in het geloof, te onzeker in hunne verwachting. Doch kan het anders in dezen staat van onvolmaaktheid? Moeten zij niet door oefening en strijd worden gevormd? Zijn die wisselingen van licht en duisternis niet dienstbaar, om het verlangen naar den Hemel in hunne harten te sterken? Nogtans, vergeet het niet, zij zijn en blijven met al hun gebrek Gods uitverkoren volk; de Heer, hoeverre zij ook mogen zijn afgeweken, houdt op

Digitized by Google

lan Zijn waakend en verzorgend oog; de Hoogepriester in den Hemel draagt hunne belangen op Zijn hart. Verder: dat hunne neerslagtigheid en moedeloosheid u geen verkeerden dunk doen opvatten van de dienst van God! Die dienst is beminnelijk en zalig: en dat vele harer beminnaars het tegendeel schijnen te bewijzen, is ongestalte, is het treurig gevolg van hunne Godsverlating; althans van gebrek aan die innigheid, die wonen moet bij hen, die Christus in onverderfelijkheid liefhebben. Voorts, neemt uit hunne doodigheid geene aanleiding om uwe zonden te bedekken. Zal dit uwe verantwoording kunnen zijn bij onzen gemeenschappelijken Regter, Christus Jezus? Waarom het vele goede in hun voorbeeld niet gevolgd? Waarom niet, gelijk zij plegen, uwe schuld voor God beleden, met diepe schaamte en rouwe? -- Och, leerdet gij u zelven eens kennen als boos, als onmagtig, als onwillig om u te laten zaligen, daarbij, als gerust op den rand van eenen pelloozen afgrond, en zoo stout en halstarrig, dat gij zelfs den Christus verwerpt, die u wordt gepredikt, den Christus, die bij de uitgestrektste magt, ook de teederste bereidwilligheid bezit om de Redder uwer zielen te worden!

(c) *Elk zondaar moet uit den staat des geestelijken doods worden opgewekt tot een nieuw geestelijk leven;* Hoort het, Gel.! -- Heeft die opwekking reeds bij u plaats gehad? Waar zijn derzelver uitwerkselen? Hebt gij God lief bovenal, uwe naasten als u zelven? Wandelt gij op het pad van 's Heeren geboden? Is u de beoefening van Petrus taal II Pet. 1 : 5 -- 7, dierbaar? Zijt gij eene eere van Christus? Wat doet gij voor Zijnen naam en zaak? Gelukkig « *zoo deze dingen bij u zijn, en* (in) u *overvloedig zijn: ze zullen u niet ledig noch*

Digitized by Google

onvruchtbaar laten in de kennis onzes Heeren JEZUS CHRISTUS. » -- Maar zoo niet, hoort weder den zelfden Apostel: «*bij welken deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden.*"

Gel! wij allen moeten uit den staat des geestelijken doods worden opgewekt tot een nieuw geestelijk leven. Houdt u er diep van overtuigd! Ik weet het, die overtuiging, zij ontbreekt velen: sommigen zelfs hebben tegen deze waarheid eene doodelijke vijandschap gezworen, maar hunne vijandschap, hun zweren, vernietigt het getuigenis Gods niet! -- Ik weet het, het ontbreekt in onze dagen niet aan Godsdienstige schriften, die zich veelzins aanbevelen: doch waarin deze waarheid, of wordt verzwegen, of slechts van ter zijde aangeroerd; ziet toe -- om uwer ziele wil! Moet het allerbelangrijkste niet het allereerst worden genoemd? Wat en hoe leerde JEZUS en zijne Apostelen? Kan in den strijd tegen de zonde iets krachtiger bemoedigen, dan het geloof: God zelf begon in mij het goede werk? — Nog eens: zij deze overtuiging levendig in uwe zielen! Zij u heden weder, gelijk telkens, luide gepredikt: zonder wederbarende en hartveranderende genade komt gij eeuwig om!

Bedenkt, wat het zegt in Gods handen te vallen, wanneer Hij zal toornen! Bedenkt, dat de gloed van Gods verbolgenheid zich door niets laat blusschen dan door het bloed van CHRISTUS; dat Zijn woord onveranderlijk is als Zijne natuur! -- En dat woord; verwerpt gij het? Dooft gij uwe ooren voor deszelfs roepstemmen? -- Treedt gij het bloed van CHRISTUS met de voeten. O! -- hoe vreeselijk zal uw sterfuur zijn! Hoe akelig de eeuwigheid!

Zegt gij, maar wederbarende genade moet mij

Digitized by Google

worden geschonken; het is zoo: doch durft gij de onthouding van haar de oorzaak noemen van uwe zorgeloosheid en ligtzinnigheid? — Verzwaart daarom uw oordeel niet, door Gods woord te misbruiken tot een dekmantel uwer boosheid! -- Zegt liever: ik onttrek mij daar, waar de Heere Zijne genade pleegt te geven, ja, met mijn hart ben ik ten eenenmale van haar afkeerig: — Die afkeerigheid wordt eens, ten zij gij u bekeert, de gewisse oorzaak uwer verdoemenis.

Nog is het tijd. O waren deze woorden voor u liefelijke woorden! Nog is het tijd, tijd van genade. Voor honderden, duizenden, ja millioenen, is het voor eeuwig te laat. Voor u *nog* niet! *nog niet!* Morgen kan het te laat zijn, heden avond, in den volgenden oogenblik. *Nu nog* niet, in waarheid, *nu nog* niet! Mijn Zender wil, dat ik luide Zijnen Naam van deze plaats zal uitroepen: en gaarne voldoe ik aan dezen zijnen last. Jezus Christus, Hij is de eeuwige Zoon des eeuwigen Vaders, Hij, de Almagtige Redder van vloekelingen, Die wil, die kome. Jezus Christus, Hij, is de Amen, de leeuw uit den stam van Juda, die overwonnen heeft, die zich verheerlijkt in de mededeeling, in de onderhouding en gedurige opwekking des geestelijken levens; Hij leeft en hoort en redt! O! kenden Hem de kinderen der menschen: kenden zij het gevaar, waarin zij van natuur verkeeren: bij duizenden kwamen zij tot Hem, en aller bereidwilligst vervulde Hij uit Zijne algenoegzaamheid al hunne behoeften -- voor tijd en eeuwigheid! Mij dunkt, Gel! slechts eene halve kans om door Hem te worden aangenomen en gered, moest u reeds bekoren; ja al de krachten uwer ziel in beweging brengen! -- Maar, geen halve kans! O neen! die tot Hem komt, werpt Hij geenszins uit. De ergste, de snoodste,

Digitized by Google

de meest geschuwde der menschen, hij is als boeteling hartelijk welkom aan Zijne voeten.

Mag ik u henen laten gaan, mijne medezondaars! nog ééne nog iets bij het gezegde te voegen? Immers, groote waarde hebben uwe zielen: en wat is gewigtiger dan een eeuwig *wel* of een eeuwig *wee*. Nog dit: daar nooit een zondaar, wie hij ook ware, tot Jezus kwam, om zich door Hem te laten zaligen, of hij werd door Hem in genade aangenomen; daar duizenden van Zijne magt en genade, op aarde, millioenen in den Hemel, onwraakbare getuigen zijn; zoudt gij het ook niet eenmaal beproeven uwe knieën voor Hem te buigen? Zal dat schaden! Is Hij die hulde niet waardig? Och! zoekt toch uw heil niet bij anderen, niet bij u zelven! Met ons zelven immers worden wij jammerlijk bedrogen; andere heeren zijn harde heeren: maar de Heere Jezus is goedertieren, vriendelijk, langmoedig. «*Al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk.*»

(d) *Ziet toe, dat gij niet over doodigheid klaagt, tenzij gij in waarheid opgewekt zijt uit den geestelijken doodslaap.* Hoe velen maken zich schuldig aan dit kwaad! Zoo de zoodanigen zich hier bevinden, met ernst willen wij hen gewaarschuwd hebben.

Is er iets rampzaliger, dan zich te bedriegen voor de eeuwigheid? Ziet toe! Zijt gij ooit levendig gemaakt? Kent gij het arm zondaars gekerm, het gaan naar Christus, als een, die buiten Hem geen raad weet? Is uw wandel in Godzaligheid? Ik predik u en mag u niet anders prediken: beproeft u als in de tegenwoordigheid Gods! -- een nieuw schepsel in Christus Jezus, of eene eeuwige verwerping.

(e) *Veelvuldig onderrigt geeft de tekst waren Christenen.* Zij het slechts genoemd! Gel! uwe doodigheid, zij moet uwe

Digitized by Google

schuld voor God worden; zij moet gekend worden in derzelver oorzaken, opdat gij u diep over haar moogt vernoedigen. Verder, gaat over haar bij Christus klagen, die opgevaren is ten Hemel, opdat Hij gaven zou uitdeelen onder de menschen, ja, ook aan wederhoorigen. Houdt het daarvoor, dat Hij sich zelven heerlijkheid en Zijn volk zaligheid toebrengt, door de donkerste gevallen en omstandigheden. Blijft, hoe het ook ga, onder de genademiddelen; bij dezelve werkt de H. Geest en pleegt Hij weder te keeren. Eindelijk, acht de allerminste beweging van dien Magtigen Levenwekker in uwe ziel hoog, allerhoogst: en mag het u gebeuren, voor haar ootmoedig te danken, voorzeker Hij geeft u meerdere genade.

(f) Christenen! *eens houden uwe klagten over doodigheid op.* Aan het graf, daar staan de grenzen van uw verdriet: in den Hemel is niemand noch naar het ligchaam noch naar de ziel ziek. Daar zijn droefheid en geween balling. O groote en zalige verandering, die plaats zal hebben bij des Christens dood! — verlossing! verlossing in al den nadruk des woords! — Dan is er rust, — leven, — onafgebroken leven; — leven in de onmiddellijke nabijheid van onzen dierbaren Zielenredder!

Nog maar oogenblikken, Gel! dan breekt die heerlijke morgen aan, de morgen der eeuwigheid! Nogtans, zoo lang gij hier zijt in dit jammerdal, zoekt veel te zeggen of te zingen met een nu zalig dichter:

O Heil'ge Geest! mijn licht, mijn leven!
Hebt ge oogen aan mijn blind verstand,
Mijn doodig hart gevoel gegeven,
Mijn ziel naar Jezus kruis gedreven;
Ai! bond, o Geest, aan mij de hend!

Digitized by Google

Hoe dikwijls is mijn hart gesloten,
Als of er hel noch hemel was!
Gods vreeze bleef er uit verstooten,
De laauwheid in de plaats gesproten,
Zoo daaglijks niet me Uw trouw genas.

't Is loutre gunst soo we iets ontvangen,
Och! gaf ik 'steeds genade de eer!
Erkende ik 't minste heilverlangen,
En leerde ik meerder af te hangen;
'k Ontving van uwe goedheid meer.

Ai! geef, daar 'k mij aan God mogt wijden.
Dat ik mijns Meesters raad hier dien!
En, moet ik ooit voor Jezus lijden;
Laat, die 't mij hoodschapt, mij verblijden;
Geen kruis mij ooit beswijken zien!

Amen.

Nazang Ps. XXVI : 8.

Digitized by Google

TROOSTWOORD

NAAR

PSALM LXXII : 16de.

VOORS: Psalm 89 : 1, 2, 3.

„Is er een handvol koorn in het land op de „hoogte der bergen; de vrucht daarvan zal „ruischen als de Libanon.„

David, onder den invloed van den Geest der Profetie opklimmende van het mindere tot het meerdere, van het tegenwoordige tot het toekomstige, van het natuurlijke tot het geestelijke, bezingt in dezen Psalm de grootheid en heerlijkheid des Koningrijks van zijnen zoon en troonsopvolger Salomo; tevens de zegen- en glorierijke heerschappij van den meerderen Salomo, Vorst Messia, Die naar de Godsbelofte uit zijn huis en geslacht zou voortkomen.

Hij geeft in mijnen tekst eene dichterlijke, schilderachtige beschrijving dezer heerschappij met eenen enkelen lossen trek; een trek die met de overigen in den Psalm verspreid, een behaaglijk tafereel uitmaakt, geschikt om allen tot wie het woord dezes Koningrijks gekomen is, 't hart te ver-

Digitized by Google

meesteren, en allen die dezen Koning voor hunnen Heer erkennen, van vreugde in Hem te doen opspringen.

Dat wij ons verlustigen in den rijkdom van zaken, die als een schat verborgen ligt in die weinige tekstwoorden; dat wij 't vervolgens tot onze harten brengen.

I.

David spreekt als dichters spreken; hij kleedt zijne denkbeelden in een sierlijk gewaad; hij stelt ons aangename beelden voor oogen, die ons bekend zijn, die indruk op ons maken en welker overbrenging en toepassing op hetgeen hij eigentlijk bedoelt, gemakkelijk is. Treffend was inzonderheid de zinnebeeldige voorstelling in den tekst, voor den Israëliet van Davids tijden. Hij beminde den landbouw, niet alleen om des voordeels wille; hij vermaakte zich in zijn koornvelden; hij bezaaide de toppen der bergen; de vlakten der dalen: hij wist te oordeelen over 't belang van den oogst en hoe verhengde hij zich, als bergen en dalen, met volle halmen bedekt, den overvloed in zijne schuren bragten. De Israëliet van Davids tijden, die den Libanon gezien had, die zijne schaduwrijke wouden wist te waardeeren, en zijnen vruchtbaren grond niet hoog genoeg wist te roemen, gevoelde voorzeker al de kracht dier woorden, met welke David den vollen zegen afbeeldde van Messias heerschappij.

Maar ook was 't van David te verwachten, dat hij zoo en niet anders zou spreken. De geestelijke zegen van 't Messiasrijk stond hem voor den geest, en hij wiens oog en hart altijd open waren voor den zegen der natuur, zag de overeenkomst tusschen beiden en kuíde 't een in 't gewaad van 't ander.

Digitized by Google

«Is er,» zegt de dichter: «een handvol koorn op »het land, op de hoogte der bergen; de vrucht daar»van zal ruischen als de Libanon.»

't Koorn dat gezaaid wordt is zeker eene geringe hoeveelheid, vergeleken met de opbrengst van 't gezaaide; naardat de grond is, brengt hij tien- en twintig- en dertig en honderdvoudig op. Maar van een handvol koorn zal wel niemand eenen oogst verwachten, die een koornschuur vullen kan. Van een handvol koorn, die men zaait, is geen bloeijend graanveld te verwachten van groote uitgestrektheid, met dicht opeengepakte halmen; neen! 't is wel, wanneer de maaijer eenige schoven inzamelt van 't handvol dat hij zaaide; hij zal zich dan verblijden en te vrede zijn.

Veel minder nog is er eene ruime oogst te wachten, wanneer dat handvol koorn gezaaid is op de hoogte der bergen. Vette tarwe oogst men niet van schralen grond. Wel toebereide aarde, een zachte, losse bodem, koesterende warmte der zon, malsche regen worden vereischt tot weligen korenbouw: in de laagte der valleijen, waar de kracht van den wind gebroken werd; waar de zon hare stralen schoot, zonder te branden; waar de regendruppelen diep in den grond drongen, daar mocht men in Palestina zich een mild gewas beloven; daar zaaide men bij voorkeur; daar overtrof dikwijls de oogst in zijne volheid elks verwachting. Op de hoogte der bergen echter, waar de bodem rotsachtig is, slechts met eene dunne laag van vruchtbare aarde overdekt; waar de zon onbelemmerd blaakt, tot verzengen toe; waar de winden door niets gestuit worden; waar de regen, niet ingedrongen, maar licht tot beeken zaamgevloeid, naar beneden stroomt en het teêre gewas ontwortelt; waar eene felle nachtkoude de hette van den

Digitized by Google

den dag te plotseling afwisselt, daar zaaide men geen koorn, om dubbele winst te trekken, daar mocht men zich verheugen, indien de maaier werk vond voor den sikkel; daar was 't niet vreemd, wanneer de geheele oogst mislukte. In 't vruchtbare dal aan den voet van 't gebergte mocht een handvol koorn den arm des maaiers vullen; op den top des bergs bracht een ruime zaaijing soms een handvol rijpe airen voort.

Welk eene voorbeeldelooze vruchtbaarheid moest het dan zijn, wanneer een handvol koorn op de hoogte der bergen gezaaid, een vrucht voortbracht, meerder dan 't overvloedig gezaaisel in den besten grond, op de best gelegene plaats!

Welk eene vruchtbaarheid zonder voorbeeld, als dat handvol koorn op de bergen zijne vrucht deed ruischen als de Libanon! Een uitgestrekt koornveld, met zwaarbeladen halmen dicht bezet, woelt als de baaren van de zee, en doet een ruischend geluid hooren, zoodra de wind zich verheft en er over henenstrijkt. Sterker nog is dat ruischen, wanneer de adem des winds door de toppen der boomen vaart. Sterkst is het, op den hoogen kruin van den Libanon, als de wind zich opheft over de rijzige ceders die hem bedekken en hunne prachtige bladerkroonen in beweging brengt.

Als het koorn op de akkers alzoo ruischt, dan zeker heeft de landman geen gebrek te vreezen; maar duizendvoud en meerder zal hij oogsten, als hij, een handvol op den bergtop gezaaid hebbende, de vrucht daarvan als den Libanon hoort ruischen.

Misschien is 't zonder wonderwerk nooit gebeurd, wat de dichter hier onderstelt. Maar niet minder evenwel zou de geestelijke zegen zijn, in de dagen van Messias; en was deze zegen wonderlijk groot, een stout en

Digitized by Google

krachtig beeld was er noodig, om het te doen gevoelen.

Laat ons tot den kern der zaak doordringen en op Davids doel met dit zinnebeeldig voorstel letten.

Onder de gezegende heerschappij van vorst Messias, den meerderen Salomo, die Davids zoon en Davids Heer was, zou het gaan en gesteld zijn, als met een handvol graan op de bergen gezaaid, dat vrucht voortbracht, boven alle verbeelding. Zoo zou het met Zijn rijk, met Zijne onderdanen in 't gemeen, zoo zou het met ieder hunner in 't bijzonder gesteld zijn.

Uit kleine, uit zeer geringschijnende beginselen zou de grootste, verbazendste uitkomst geboren worden.

Niet minder dan of een handvol koorn, los daarheen geworpen, ter ongeschikter plaats, tot een ruischend graanveld wierd, niet minder zou 't Messiasrijk, weinige en ongeachte en ongeschikte onderdanen tellende, zich uitbreiden tot tienduizenden, de duizenden vermenigvuldigd. Men zou er weinig van verwachten en 't zou de hoogste verwachting ver overtreffen.

Die onderdanen zelve, gelijk koorn op een rotsgrond, dat slechts weinige en schrale vrucht schijnt te kunnen opleveren en nogthans oogst zonder weêrga geeft, zouden van kracht tot kracht voortgaande, 't eene beletsel na 't ander overwinnende, uitblinken met de treffelijkste hoedanigheden en allerwege eenen overvloed van goede werken ten toon spreiden en in eenen alleruitnemendsten schat van goede gaven zich verblijden.

Welk eene uitvoerige schets zou ik nu niet naar deze gelegde gronden kunnen ontwerpen!

Ik zou een tafereel kunnen ophangen en u daarin vertonen het Messiasrijk in zijnen hoogsten bloei hier op aarde; de onderdanen van dat rijk in het toppunt van volkomenheid, dat zij hier bereiken kunnen. En hoe

Digitized by Google

zoudt gij dan moeten uitroepen: « dit is als het ruischen »van den Libanon! » Als ik u daarnevens aanwees de eerste beginselen van 't Messiasrijk, zijne ontwikkeling, aanwas, uitbreiding; als ik u de vorming van 't menschelijk hart aantoonde, waardoor het, eerst als een ongeschikt voorwerp, die hoogte van volkomenheid bereikt, hoe zoudt gij dan verstaan, dat dit ruischen als van den Libanon, uit een handvol koorn op 't dorre gebergte is voortgekomen.

Denkt alleenlijk aan de dagen der Apostelen; aan hunne vervolgingen en martelingen, aan den druk der hulpelooze gemeenten door hen gesticht; en aan den bloei der Kristelijke kerke in later eeuwen. Denkt aan elken Jood of Heiden, die uit de duisternis van afgoderij en ongeloof getrokken, ras een ijverig getuige voor de waarheid, een martelaar voor het geloove werd. Die overdenking zal genoeg zijn, om u met Davids taal te doen zeggen: een handvol koorn op de bergen »ruischte gelijk de Libanon.»

Zoo zien wij tevens dat de geestelijke zegen in het rijk van Messia, niet in Davids verbeelding berustte; maan dat hij reeds uitgestort werd. Ja, hij wordt ook nog uitgestort. Niet dat het rijk des Heeren in onze dagen snellen voortgang heeft; ach! een storm is opgestoken en heeft het koorn vernield; de halmen die zijn geweld weerstonden, staan als afgezonderd en neigen zich, van steun beroofd, ter aarde. Evenwel, ook nu nog worden er onderdanen voor dat rijk gewonnen; geen handvollen, enkele graankorrels worden hier en ginds in den akker gelegd, maar ook deze ruischen en dragen vrucht.

Laat mij een zinnebeeld voorstellen. Elk menschelijk harte, is het niet gelijk aan den harden grond,

Digitized by Google

aan den steengrond op de hoogte der bergen? en of ook het goede zaad des woords daarin valt, en of het ook opschiet, het maakt geen wortel; 't gevogelt rooft het weg, de zon verschroeit het, de doornen verstikken het, het draagt geen vrucht. Vanwaar dan, dat in sommige harten, dat zaad welig voortspruit, voorspoedig opwast, vruchten van geloof en bekeering oplevert? Is het niet door den zegen van Hem, die heerschappij voert? Ja, nog ruischen er koornhalmen als op den Libanon; nog wekt het verbazing, dat het graan ofschoon op de bergen gezaaid, zijne vruchten geeft.

Maar de volkomene vervulling van Davids woorden is nog te wachten. Die is te wachten voor elk van Messia's onderdanen en voor zijn rijk in 't geheel, in het einde der dagen. Hoe zal dat zijn? wanneer zal dat zijn? Hoe en wanneer zal de volheid der heidenen ingaan en gansch Israël zalig worden? Hoe en wanneer zal het geheele tafereel in Davids Psalm geschetst, verwezentlijkt worden? Hoe en wanneer zal men van Vorst Messia zeggen: «alle koningen hebben zich voor Hem nedergebogen, alle heidenen dienen Hem; alle heidenen roemen Hem welgelukzalig: de gansche aarde is met Zijne heerlijkheid vervuld? Wij willen na alle die vragen elkander toeroepen: «Strijdt gij om in te gaan!" In ons voorwaar zal Davids tafereel verwezentlijkt worden, wanneer wij opwassen in de kennis en in de genade des Heeren en heilig zijn, gelijk Hij heilig is.

Wie is nu tot deze dingen bekwaam? Niemand voorzeker! Die ons hiertoe bereiden moet, of ook bereid heeft, is God. Die God, van wien de groei is van den graankorrel, Die hem bewaart op de bergen en

Digitized by Google

Zijne vrucht ruischen doet; Die God kan uit steenen harten, vleeschen vormen; uit hetgeen niets is, iets maken; door Hem wordt het weinige veel; het kleine groot; het geringe aanzienlijk.

Zoo wees ik u den weg, om den schat te vinden, die in Davids woorden verborgen ligt. Tracht hem op te delven en naar mate zijn glans zich meer aan uw oog ontdekt, zult gij ijveriger arbeiden, sterker begeeren. Of heeft het niet reeds uw hart ingenomen, wat hier hoofdzaak is en waar de zin van mijn tekst op nederkomt? 't is deze zalige waarheid: « in het rijk der genade werkt de Heere de grootste dingen uit, uit de kleinste beginselen, met eene werking, die almachtig, die onbedriegelijk zeker, die zegenrijk en heilvol is."

II.

Komt dan, laat ons deze waarheid tot onze harten brengen.

Wanneer iemand mijn tekstwoord leest, zoo hij slechts niet zonderling genoeg is, om het alleen naar den letter op te vatten en den ganschen Psalm te verstaan van tijdelijke en uitwendige zegeningen onder Davids opvolger Salomo, zal hij voorzeker een aangenaam denkbeeld bij zich voelen oprijzen, en, indien hij waarlijk belang stelt in zijner ziele zaligheid, zal hij uit dit woord hope scheppen; hij zal hopen, dat óok hem nog eens gebeure, wat David van 't gezaaide op de bergen zegt, en dat ook hij, schoon boven en tegen verwachting nog eens vruchten voor den hemel drage. Hoeveel klaarder denkbeelden, hoe veel meerder hoop, zal er in hem ontstaan, als hij

Digitized by Google

den zin van Davids woorden recht bevat en de waarheid, die zij behelzen voor hem bloot ligt. Mochten wij zoodanig, mocht het voor ons alzoo zijn.

Ja, mijn tekstwoord is een woord vol hoop en vol blijdschap.

Een woord vol hoop is het, voor u, die gaarne onder Messia's heerschappij zoudt wezen en daarover, meer dan over eenig ding bekommerd zijt.

Is dat niet geschikt om de liefelijkste hoop in uw hart te storten, wanneer gij in aanmerking neemt dat het groote genadewerk, dat ruischt als de Libanon, wanneer het voltooid is, zich in het eerst begin voordoet, als een handvol koorn op de hoogte der bergen?

Ziet. wanneer Vorst Messia Zijne met almacht bekleede hand uitstrekt, om een slaaf van den vorst der duisternis, onder zijne liefdeheerschappij te brengen, dan is de overgang van de duisternis tot het licht, niet altijd plotseling; dan is zij niet zelden bijna onmerkbaar, dan schijnt zij soms terug te gaan, ja achter te blijven. Dagen en jaren kunnen er verloopen, eer de duisternis wijkt en plaats maakt voor het onbenevelde licht.

Als het koorn gezaaid is, op den steengrond der bergen, dan blijft het niet zelden lang in de aarde verborgen, eer het uitbreekt en zich naar buiten vertoont. Als het is uitgebroken, wat is het dan anders, dan een tedere, zwakke spruit, wien alles schijnt te ontbreken, wat den groei bevorderen kon, op wien alles aanvalt, wat den groei terug houdt! De spruit kwijnt dan en dreigt te sterven en mist de frissche kleur en de stevigheid en de volheid van sappen, die een goede vrucht voorspellen. Daar staat zij dan treurende en van haar is weinig verwachting. Zoo is het ook soms met het

Digitized by Google

zaad des woords, met de sprnit der goddelijke genade in het steenen hart geplant.

Maar Hij, die gezaaid heeft, weet het gezaaide te bewaren; Hij bewaart het; het blijft ongeschonden, het sterft niet; Zijn zorg zal het aankweken, Zijn macht zal het doen groeien en bloeien; in 't einde zal het zijne vrucht geven.

Of weet gij niet, dat de Koning in het rijk der genade, een Koning is van onbeperkt vermogen, van gadelooze liefde, van onbesefbaar hooge wijsheid, van onveranderlijke trouw?

Niets verhindert Hem, om Zijn werk, eens begonnen, voort te zetten en ten einde te brengen; niets kan Zijn hart aftrekken van dat werk; Hij bemint het, omdat het Zijn eigen werk is; goede en heilige redenen, die Hem bekend zijn en die 't voor ons niet noodig is te weten, bewegen Hem, om eenen langzamen tred in 't voltooien van Zijn werk te houden; maar het laten varen, dat zal Hij niet in eeuwigheid.

Ziet dan in alle uwe bekommeringen op Hem! Vertrouwt het Hem toe, bij wien gij veilig zijt! Is er één enkel zaad door Hem gestrooid, 't zal en kan niet verloren gaan.

Uw eigen werk, neen dat zal geen vruchten dragen. Wat niet uit Hem is, ofschoon het ook alles beloofde, zal de hoop bedriegen, zal verdorren en sterven; maar wat van Hem is, zal bij de uitkomst niet beschamen.

Zijt dan welgemoed, zijt onderworpen tevens; en moogt gij u nog niet verheugen, gelijk de maaier zich verheugt, als hij dé garven zamen bindt; verblijdt u, gelijk de zaaier zich zou verblijden, wanneer hij tegen misgewas gewaarborgd en hem een dubbele oogst verzekerd ware.

Digitized by Google

Een woord vol blijdschap is mijn tekstwoord voor u, die onder Messia's heerschappij zoo gaarne zelve meer vruchten zoudt dragen, en in anderen meer vruchten zien.

Verblijdt u zonder schroom; want uwe begeerte zal niet ijdel zijn; zij zal vervuld worden. Daar ligt de belofte: «Is er een handvol koorn in het land op de hoogte der bergen; de vrucht daarvan zal ruischen als de Libanon.» Die belofte is uitgegaan van den Waarachtige, Die Koning is tot in alle eeuwigheid, Die alle Zijne vijanden eens onder Zijne voeten verpletteren zal, Die heerschen zal van zee tot zee, tot aan de einden der aarde, Wien geen geweld één eenigen Zijner onderdanen zal of kan ontroven.

Die belofte is reeds vervuld; heerlijk vervuld.

Zij zijn er geweest, die tijden, waarin de velden wit waren om te oogsten; waarin het koorn op den akker des Heeren, bij handvollen gezaaid, ruischte als de cederbosschen op den Libanon. Dat die tijden er geweest zijn, mag en moet u tot een bewijs verstrekken, dat zij andermaal kunnen aanbreken; want des Heeren arm is niet verkort, Zijn hand blijft nog uitgestrekt. Wat meer is; dat die tijden er geweest zijn, mag en moet u tot een onderpand zijn, dat zij niet zullen achter blijven, maar gewisselijk wederkomen; want de heerschappij van Messia is eene eeuwige heerschappij, Zijn Koninkrijk is van geslachte tot geslachte.

De dagen die wij nu beleven, ja, zijn dagen van treurigheid; het is schrik van rondomme; het gezaaide schijnt in den grond verstorven; het wassend koorn schijnt stil te staan in zijnen groei; 't voordeeligste toont weinig vrucht, en wat veel beloofde levert weinig op. Nogthans heeft de belofte haar kracht niet verloren. Er staat nog koorn op den akker; er wordt

Digitized by Google

nog goed zaad gezaaid; en gewis, het zal zijne vrucht niet achterhouden.

Staat gij er naar, om voor u zelven, vele en goede vruchten voor te brengen; is 't waarlijk uwe begeerte, dan zult gij ze voortbrengen; laat deze uwe begeerte, dagelijks door bidden en smeekingen den Heere bekend worden.

Veracht inmiddels den dag der kleine dingen niet. Wast gij niet op in de genade, met dien voorspoed en met die snelheid, welke gij wenschtet, laat dat voor Hem over, die met Zijn maaksel doet naar Zijn welbehagen en van wien gij met zekerheid weet, dat Hij u niet begeven, niet verlaten zal. Zijt getroost in den Heere.

Hoe ook kunt gij droevig zijn, ofschoon het tegenwoordige uwe ziel tot weemoed stemmen moge, wanneer gij ziet op de toekomst, de toekomst die wij met onbedriegelijke verwachting te gemoet zien? Eens toch, zal de gantsche aarde vol zijn van de kennisse des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken. Eens zullen de zuigelingen mannen, de mannen vaders zijn. Eens zal de heerschappij onzes Konings glorierijk blinken en erkend worden en haar glans door alle nevelen heenbreken. Eens zal het goede zaad zijne vrucht geven. Dan zullen zij die met tranen zaaiden, maaien met een groot gejuich; dan zullen alle bergen ruischen en de naam des Heeren één zijn over de geheele aarde.

O, Wat voornitzicht! verblijdt u dan, met eene hartelijke blijdschap! Ras vliegt de tijd voorbij en uwe oogen zullen dien dag des oogstes aanschouwen.

Gij zelf zult dan als welgevulde korenairen, rijk zijn aan goede vrucht, tot prijs en heerlijkheid Gods; gij zelf zult dan 's Heeren weg aanbidden, Die van een

Digitized by Google

handvol graan een bloeienden akker gemaakt heeft. Gij zelf zult dan 't levend bewijs zijn voor 't geen David zag door den Geest der profetie en de eeuwigheid zal niet te lang zijn voor uwe bewondering, voor uwen lof, voor uwe dankbaarheid.

Kan ik met spreken ophouden, zonder mijn tekstwoord tot uwe harten te brengen, ongelukkigen die de knie voor dezen koning nog niet gebogen, die uw hart nog aan Hem niet gegeven hebt; die daar onvruchtbaar staat en in wier dor gemoed niets dan doorn en distel gevonden wordt! die nog niet bekeerd zijt van de duisternis tot het licht, van de macht des Satans tot God?

Wist gij het en beseftet gij het, hoe rampzalig uw lot eens wezen zal, wanneer gij alzoo in uwe zonden leeft en sterft, uw hart zon bezwijken, gij zoudt verlegen vragen: «wat moeten wij doen, om zalig te worden?» Ziet! wat de landman doet ten dage des oogstes, als het rijpe koorn wordt ingezameld, dat zal de Heer des oogstes u doen; gij zult als onkruid weggeworpen, gij zult als stoppelen verbrand worden; gij zult als kaf worden uitgeschud voor den wind; gij zult als een onvruchtbare grond te schande worden en in eeuwigheid zal van u geene vrucht voortkomen.

Dat zal u geschieden van de hand des Konings, tot wiens gehoorzaamheid gij geroepen wordt, maar aan wiens heerschappij gij weigert u te onderwerpen.

Och of gij bekendet, heden in dezen uwen dag, wat tot uwen eeuwigen vrede dient!

Nog strooien des konings dienaars het goede zaad uit; zij strooien het in uw hart, wanneer zij tot u zeggen: «gelooft in den gezalfden Koning, den Koning «der eere en hebt het leven door het geloof in Hem!»

Digitized by Google

Maar de dienaars des Konings hebben de macht niet, om uw hart te doorploegen en het zaad te doen ontkiemen; die macht is bij Hem. Die den mensche het harte geschapen heeft en het ook herscheppen kan.

Keert u tot Hem, zoekt hulpe bij Hem; eer de bekwame tijd der hulpe voorbijga! Hij wil iedér helpen, die om geholpen te worden, tot Hem komt. En van Hem moogt gij verwachten, dat gij in plaats van de dorheid des doods, de vruchtbaarheid des levens zult vertonen.

Och of de akker des Heeren, waarin het goede zaad onder ons gezaaid wordt, spoedig ruischte met het geruisch des Libanons! maar zoo niet! ô laat ons allen, zoovelen wij op geestelijken wasdom prijs stellen, 't handvol koorn, dat nog op dien akker staat, biddend blijven aanbevelen aan den Heer der heerlijkheid, en laat ons in Zijne hoede stil zijn, wetende dat Hij woord en trouwe houdt, en dat het alzoo zijn zal, gelijk de Godsman David van Hem gezongen heeft. Ja, bidden wij steeds en vertragen wij niet: Uw Koningrijk, ô Heer, kome! — Amen!

Naz. Psalm. LXXII : 8.

Digitized by Google

DE WARE GODHEID VAN CHRISTUS, EENE WAARHEID VAN HET HOOGST GEWIGT.

VOOR-PSALM: Ps. CXLV: 1, 2.

VOORAFSPRAAK.

Groot en genadig M. H., is het voorregt, te mogen leven onder de bedeeling des zaligmakenden Evangeliums. De vromen van den ouden dag verheugden zich over de wet Gods, die volmaakt is en de ziel bekeert. Hen streelde het blij vooruitzigt van de dingen die komen zouden, en innige geloofstaal vloeide van de lippen bij de hoopvolle verwachting van den Beloofde, die verlossing zou te weeg brengen. Maar welk eene blijdschap moet dan niet den geloovigen Christen vervullen, Hem, die de beloften, aan de vaderen gedaan, mag vervuld zien! Immers, hetgeen vroeger duister was, is thans helder licht. De zonne der geregtigheid is in vollen glans opgegaan. God geopen-

Digitized by Google

baard in het vleesch, (*a*) is den broederen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. (*b*) Hij, Die in de gestaltenisse Gods zijnde, het zich geen roof behoefde te achten, Gode evengelijk te zijn, heeft zich zelven vernietigd, de gestaltenisse eens dienstknechts aangenomen hebbende en is den mensch gelijk geworden. (*c*) Maar zoo ook kon de Eeniggeboren, vol van genade en waarheid, den Vader openbaren, Dien niemand ooit gezien had. (*d*) Gehoorzaam geworden tot den dood, ja tot den dood des kruises, vermogt Hij, door Zijne zelfsofferande, vloek- en doemschuldige zondaren verzoenen met hun beleedigden Formeerder. Het is, ja eene verborgenheid der godzaligheid, welke groot is, dat God wil, dat Zijner geregtigheid genoeg geschiede door zulk eenen, die een waarachtig en regtvaardig mensch is, en nogtans ook sterker dan alle creaturen, dat is: die ook waarachtig God is. (*e*) Intusschen is eene hartelijke aanneming der waarheid, dat de Borg van zondaren de Waarachtige God en het eenwige leven is, (*f*) van zulk een hoog gewigt, dat zonder dezelve geen ware zielevrede, noch opregte gemoedsrust denkbaar of mogelijk is.

Uit aanmerking dus van het groot belang der zake, wensch ik, in de mogendheden des Heeren, Heeren, thans tot u te spreken: *over de ware Godheid van* CHRISTUS, *als eene waarheid van het hoogst gewigt.* Och dat ik u klaar en onderscheiden mogt doen zien.

(*a*) I Tim. III : 16.

(*b*) Hebr. II : 17. Vergel. IV : 15.

(*c*) Philipp. II : 6, 7.

(*d*) Joh. I : 14, 18.

(*e*) Heidelb. Catech. Zond. V. vr. 12 en 15.

(*f*) I Joh. V : 20.

Digitized by Google

dat, waar de Godheid van CHRISTUS wordt weg geredeneerd, men den levenden CHRISTUS uit het Christendom wegneemt. De Geest des Vaders en des Zoons, bestrale daartoe uw verstand en opene uwe harten, om op het woord acht te geven, dat tot u zal gebragt worden.

Laat ons vooraf eenen verbeurden, doch onmisbaren zegen vragen:

Uwe aandacht leest den tekst: ROM. IX : 5.

Welker zijn de vaders, en uit welke CHRISTUS is zoo veel het vleesch aangaat, dewelke is GOD boven allen te prijzen in der eeuwigheid, AMEN.

I. *Eerst wenschen wij deze woorden des Apostels zoo veel noodig toe te lichten, en te handhaven tegen de aanvallen er op gedaan.*

II. *Vervolgens meer bepaald u het hoog gewigt eener geloovige aanneming van CHRISTUS ware Godheid te doen kennen.*

III. *Daarna hopen wij toepasselijk te besluiten.*

I.

Ons *eerste deel* zal bevatten: *eene zoo veel noodige toelichting van des Apostels woorden, benevens derzelver verdediging tegen de aanvallen er op gedaan.*

In de eerste vijf verzen van ons tekst-hoofdstuk, betuigt PAULUS zijne groote liefde tot de Joden van welke hij afstamde. Deze ging zoover, dat hij zelf wenschen zou verbannen te zijn van CHRISTUS voor zijne broederen, die zijne maagschap waren naar het vleesch.(g)

(g) ROM. IX : 3.

Digitized by Google

Wanneer het goed was in de oogen des Heeren en bevorderlijk kon wezen aan Israëls zaligheid, dan was de Apostel volkomen bereid, die rampen en ellenden alleen te dragen, welke den Joden ten gevolge van de hardigheid hunner harten, te wachten stonden. Om, zoo mogelijk, hun de noodzakelijkheid te doen inzien, van zich tot CHRISTUS te wenden, noemt hij de groote voorregten op, met welke het oude Bondvolk steeds begenadigd was. Hunner, der Israëliten namelijk, was toch de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst van God, en de beloftenissen. (*h*) Ook te dezen aanzien waren zij anderen volken voor, dat zij hunnen oorsprong hadden van de *Vaderen*, van die eerwaardige Patriarchen en geloofshelden, die in vrede en vriendschap met God levende, de heerlijkste en krachtigste Verbonds-beloften hadden ontvangen. De grootste dier toezeggingen was, dat uit hen, uit hun zaad, zou voortkomen, Dengene, Die Israël verlossen zou, in Wien alle geslachten der aarde zouden gezegend worden. Onder die Vaders hebben wij zeker te denken aan den vriend des Heeren, ABRAHAM, IZAÄK, JACOB, en aan den man naar Gods harte, DAVID, die als zoovele hel lichtende sterren schitterden onder de bediening der schaduwen. *Uit hen was de CHRISTUS, zoo veel het vleesch aangaat.* De beloofde Messias was uit hen oorspronkelijk, zooveel zijne menschelijke natuur betreft; want het is openbaar, dat de Heer uit Juda gesproten is. (*i*) Dat was eene eere op welke de Jood zich teregt verheffen, waarover hij blijde zijn en roemen mogt; eene eere te grooter, naarmate

---

(*h*) Rom. IX . 4.

(*i*) Hebr. VII : 14*a*.

Digitized by Google

van de heerlijkheid Diens Hooggezegenden, *dewelke is God, boven allen te prijzen in der eeuwigheid, amen.* — Bij deze woorden T. H., dienen wij wat stil te staan, omdat het gewigt der zaak dit dringend vordert. De uitdrukking toch van den Apostel, die, door den Heiligen Geest gedreven, voor alle dwaling in het schrijven bewaard bleef, en onmogelijk op die wijze falen kon, de uitdrukking zeg ik, *dewelke is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid*, is helaas! aan veelvuldige tegenspraak onderhevig. Zij, die niet geleerd hebben hunne gedachten gevangen te leggen onder de gehoorzaamheid van Christus, en daarom de dingen, die des Geestes Gods zijn, niet onderscheiden kunnen, zien in deze woorden van den hoogverlichten Apostel niets meer dan eene lofzegging aan God, en willen dezelve niet op Christus hebben toegepast, omdat zij niet gelooven willen, hetgeen hun verduisterd verstand niet bevatten kan. Om hun gevoelen te verdedigen, hebben zij vele vonden gezocht. Men beriep zich op de verschillende lezingen in onderscheidene handschriften; en kwam tot de treurige slotsom, om, met eene kleine omzetting der woorden, en eenigzins veranderde plaatsing der zinteekens, aldus te lezen: *uit welke Christus is, zooveel het vleesch aangaat, boven allen; God zij te prijzen in der eeuwigheid.* Het laatste lid van het vers zou dan wezen eene lofzegging aan God den Vader, voor de genade aan het menschdom bewezen, door de zending van zulk een uitstekend persoon, als Christus is. — Wanneer dat uitleggen der Heilige Schrift moet heeten, dan verklaar ik openlijk en plegtig, van zulk eene Schriftverklaring, die eene der geopenbaarde waarheden des Woords ondermijnt, en de grondslagen onzer Gereformeerde Belijdenis tracht omver te rukken, te gruwen, eenen afschuw te hebben

Digitized by Google

van zulk eene handelwijze. Ja ik veracht en beklaag eene betweterij en waanwijsheid, welke zich vermeet iets beter te willen weten dan God zelf. — Immers de beste en het meest gezag hebbende handschriften, leiden er ons, met de zaak zelve, toe, om in de genoemde uitspraak van Paulus een klaar en onomstootelijk bewijs te vinden voor de waarachtige Godheid van den Heere Christus. Duidelijk zegt de Heilige Schrijver, dat Christus Zijnen menschelijken oorsprong heeft uit de Israëliten, iets hetgeen door hem reeds vroeger was betoogd, schrijvende dat de Zone Gods geworden is uit den zade Davids, naar den vleesche. (*k*) Zoo getuigde ook Petrus op het eerste Christen-Pinksterfeest, dat God aan David, die een Profeet was, met eede had gezworen, dat Hij, uit de vrucht zijner lenden, zooveel het vleesch aangaat, den Christus verwekken zou. (*l*) Daarenboven, in het eerste lid van onzen tekst maakt Paulus melding van eene afkomst van Christus, zooveel het vleesch aangaat, en veronderstelt dus stilzwijgend eene andere en hoogere. Vandaar dat hij er, als in één en adem, op doet volgen: *dewelke is God, boven allen te prijzen in der eeuwigheid.* Het is waar; eene dusgenoemde kritiek vindt geene zwarigheid, om hier en daar wat weg te snipperen, of bij te voegen. Omtrent Paulus uitspraak in den tekst, is haar intusschen in dat opzigt den pas geheel afgesneden. Gaarne bragt men, ja, deze plaats tot de zoodanigen, in welke de Apostel met lofverheffing des Hoogheerlijken eindigt, na de vermelding Zijner groote goedertierenheid, ook in Christus zending openbaar geworden. Doch die poging lijdt schipbreuk op

(*k*) Rom. I : 3.

(*l*) Hand. II : 30.

Digitized by Google

eene onpartijdige uitlegkunde, daar dusdanige lofzeggingen, waar ze voorkomen, kennelijk op God den Vader betrekking hebben. (*m*) Hadden wij meer Schriftuurlijke onomstootbare bewijzen noodig, voor de ware Godheid van den Heere Christus, vrijmoedig, en zonder vrees van grondige tegenspraak, beriepen we ons op Johannes, den Evangelist: «In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God." (*n*) Op Thomas betuiging: «mijn Heer en mijn God." (*o*) Op de stem van den Mond der waarheid zelf, welke den Apostel-Propheet, uit den Hemel in de ooren klonk: «Ik ben de eerste en de laatste, en die leve, en Ik ben dood geweest, en ziet, Ik ben levend in alle eeuwigheid. (*p*) Ik ben de alpha en de omega, de eerste en de laatste, het begin en het einde." (*q*)

De zaak zelve wordt echter, door den geheelen Bijbel heen zoo klaar geleerd, dat desaangaande geen redelijke twijfel kan noch mag blijven bestaan.

Immers, wie Christus gezien heeft, heeft ook den Vader gezien. (*r*) Er bestaat tusschen Vader en Zoon eene vereeniging, zoo naauw en innig, dat wie den een niet eert, eert ook den ander niet. (*s*) De Zoon had heerlijkheid bij den Vader, eer de wereld was, als de bergen nog niet geboren waren. (*t*) Alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is geen ding

(*m*) Rom. *XI* : 36. Gal. *I* : 5. Eph. *III* : 21. Phillipp. *IV* : 20
(*n*) Joh. *I* : 1.
(*o*) Joh. *XX* : 28.
(*p*) Openb. *I* : 17, 18. Vergel. Jes. *XLIV* : 6
(*q*) Openb. *XXII* : 13.
(*r*) Joh. *XIV* : 9b.
(*s*) Joh. *V* : 23.
(*t*) Spreuk. *VIII* : 23—30.

Digitized by Google

gemaakt, dat gemaakt is. (u) « De Vader oordeelt ook niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon gegeven, en gelijk de Vader de dooden opwekt en levend maakt, alzoo maakt ook de Zoon levend, die Hij wil." T. H. Moet die Zoon dan niet noodwendig de Almagtige wezen, om alles te kunnen dragen door het woord Zijner kracht; de alwetende, die de harten kent en de nieren proeft? Ongetwijfeld; want geen schepsel, al ware het ook een heilige hemelling, die reeds in hooger sfeer zich had geoefend in deugd en wijsheid," (v) zou in staat wezen, hemel en aarde te scheppen en in stand te houden, een regtvaardig oordeel uit te brengen over de levenden en dooden, die eenmaal moeten geopenbaard worden voor den geduchten Regterstoel, om te ontvangen naar hetgeen in het ligchaam is geschied. Wij houden het dus voor eenwige onwankelbare waarheid, Jezus Christus, de eengeborene des Vaders, vol van genade en waarheid, Hij, het uitgedrukte beeld van 's Vaders zelfstandigheid, is waardig, dat alle knie voor Hem zich buige, alle tong Hem belijde, als God boven allen te prijzen tot in der eenwigheid. Wie dat durft loochenen is ziende blind, hoorende doof.

Doch genoeg, naar ik meen ter toelichting en verdediging van de woorden des Apostels. Mogt het, onder den Goddelijken zegen nog iets toebrengen om velen de oogen te openen, niet weinigen in hun allerdierbaarst geloove onwankelbaarder te maken.

II.

Wij zijn tot *het tweede deel* onzer rede genaderd;

(u) Joh. I : 3.

(v) Zoo durft men het afschijnsel van Gods heerlijkheid noemen in het Tijdschrift. Waarheid in liefde 1841. Bl. 378.

Digitized by Google

in hetwelk wij u, meer bepaald het hoog gewigt eener geloovige aanneming van CHRISTUS *ware Godheid wenschen te doen kennen.*

JEZUS CHRISTUS is God, boven allen te prijzen in der eeuwigheid. Wie dat hartelijk gelooft

a. Kan gerust afgaan op hetgeen Hij leerde.

b. Heeft eene diepe kennis van de grootheid der zonde, en

c. Mag zich veilig op de toegezegde zaligheid verlaten.

De Héere verleene ons de genade, u deze *drie stukken* wat nader te ontleden. De Geest des Vaders en des Zoons zij met u en mij.

a. Wie hartelijk gelooft dat *JEZUS CHRISTUS* is: *God boven allen te prijzen in der eeuwigheid, kan gerust afgaan op hetgeen Hij leerde.*

Toen de zonde was in de wereld gekomen en geregtigheid en heiligheid voor ongeregtigheid en onheiligheid moesten plaats maken, ging ook de ware kennisse, een der trekken van Gods beeld, verloren. De mensch werd verduisterd in het verstand, vervreemd van de kennisse en het leven Gods. (*w*) Had de Vrijmagtige geene gedachten des vredes gehad over een deel van ADAMS schuldig kroost, opdat het voornemen der verkiezinge vast bleve, (*x*) had het Hem behaagd, den afgeweken en onnut geworden zondaar, (*ij*) aan zich zelven over te laten; jammerlijk en ellendig ware dan zijn lot geweest. In de stikdonkerste duisternis, zonder de

(*w*) Eph. IV : 18. vergel. V : 8.

(*x*) Rom. VIII, IX. Eph. I : 5, 9, 11; II : 3; II Tim.

(*ij*) Rom. III : 12. Hoewel de Apostel hier de woorden van den Psalmist, (*XIV*) bepaald op Joden en Heidenen toepast, zoo lijdt het intusschen geen twijfel of zij raken alle onbekeerde natuurlijke menschen, al dragen die ook den eernaam Christen.

Digitized by Google

minste hope of de geringste schemering van licht, moest hij zijn levenspad afloopen. Maar de Heere is barmhartig en genadig, langmoedig en groot van goedertierenheid. Zijn naam is Ontfermer. Wederom sprak Hij: »daar zij licht!" en daar was licht toen Adam het Paradijs-Evangelie ontving, (z) en Abraham de Vader der geloovigen met bijzondere openbaringen en beloften werd verwaardigd. (*J*) Van toen af daalde Hemelsch onderwijs op aarde neder. Getuigen het de mededeelingen den Aartsvaderen gedaan. Bevestigen het de Mozessen en andere Godsmannen van den ouden dag, de David's, de Salomo's, de Jesaia's, de Jeremia's en zoo vele anderen. Hun: «zoo spreekt de Heere," of «de Geest des Heeren is op mij," of dat plegtig: «hoort des Heeren woord." bewees duidelijk dat geen eigen wetenschap, maar Goddelijke leering uit hunnen mond voort kwam. Boven allen echter spreke hier de eengeborene des Vaders, Jezus Christus, door Wien God in den laatsten tijd tot ons gesproken heeft, opdat wij den Waarachtigen zouden kennen. (*2*) Zijne leer was de Zijne niet, maar desgenen, Die Hem gezonden had. In Hem woonde de volheid der Godheid ligchamelijk. Hij was God, geopenbaard in den vleesche. (*3*) Al wat Hij den menschen mededeelde omtrent Hem, Die troont in de Hemelen, omtrent den dood- en doemwaardigen zondaar en den weg ter verlossing, dat had Hij van den Vader gehoord. Hij is dat levende brood, dat water des levens, 't welk uit den Hemel is nedergedaald, om hongerigen en dorstigen naar de geregtigheid te spij-

(z) Gen. III : 15.

(*J*) Gen. XII : 3; XVIII : 18; XXVIII : 14; verg. Hand. III : 25 Gal. III : 8.

(*2*) Hebr. I : 1. Joh. XVII : 3.

(*3*) 1 Tim. III : 16.

Digitized by Google

zen en te laven. Zijne prediking overtrof verreweg al datgene wat door de Profeten onder de Oude huishouding was medegedeeld, daar Hij de vervulling was der Profetiën aan de Vaderen gedaan. Maar immers is ook de Zender meer dan de Gezondene? Dit beleden ook de Apostelen, niet het minste Paulus. Een kennelijk onderscheid maakt deze, wanneer de Heer, of hij zelf spreekt; als hij iets op bevel of uit toelating zegt. (4) Helder komt hierdoor de Goddelijkheid, ja, de Godheid van Jezus aan het licht, daar Hij als magthebbende leert, voorzeker, waar Christus spreekt, spreekt de Alwijze. Waar Hij gebiedt, beveelt de Heer van Hemel en aarde. Als Hij iets toezegt, belooft de Waarachtige, Die geen man is, dat Hij liegen zou, noch geen menschenkind, dat Hem iets berouwen zou, de Onveranderlijke, Die trouwe houdt in eeuwigheid. Alles is bij Hem helder, als bij God, Die een licht is, waarin ganschelijk geen duisternis is. De woorden des eeuwigen levens door Hem verkondigd, zijn ja en amen voor een iegelijk, die gelooft. Geen tittel of jota derzelver valt immermeer op aarde; want Hij, die ze sprak is onfeilbaar, God boven allen te prijzen in der eeuwigheid.

b. Wie hartelijk gelooft, dat Jezus Christus is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid, heeft ook eene regte en diepe kennis van de grootheid der zonde.

«Zie ik ben in ongeregtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijne moeder ontvangen!" (5) Zoo klaagde David, de man naar Gods harte. Een ieder, die door genade is verlicht geworden en vernieuwd in zijn gemoed door de krachtdadige werking des Heiligen Gees-

(4) 1 Cor. VII : 6, 10, 12.

(5) Ps. LI : 7.

Digitized by Google

tes, een iegelijk, die den blik slaan mag in zijn arglistig, doodelijk en venijnig hart, zegt het den schuldbelijdenden dichter van harte na. Ja, medezondaren! wij allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, (6) «Gelijk geschreven is: er is niemand regtvaardig, ook niet één; er is niemand die verstandig is; er is niemand, die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, te zamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die goed doet, er is (ook) niet tot één toe. (7) Met het volste regt is dan ook de geheele wereld voor God verdoemelijk. Immers, «door éénen mensch is de zonde in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood, en alzoo is de dood doorgegaan tot alle menschen, in welken allen gezondigd hebben, (8) Door eene misdaad (is de schuld gekomen) over alle menschen tot verdoemenis, (9) en in ons, dat is: in ons vleesch, woont geen goed. (10) Het is zoo, velen, die de kennis van het regt Gods missen, zijn stoutelijk genoeg, den Bijbel ook in dit punt tegen te spreken; maar de dag zal het verklaren, hoe jammerlijk zulke dwazen zich bedrogen. — Iedere zonde toch in gedachten, woorden en daden begaan, hoe klein en onbeduidend zij in ons oog schijne, is afwijking van God, overtreding van het gebod desgenen, Die gesproken heeft: «vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet om dat te doen. (11) T. H., Hoe groot en en snood moet die zonde niet wezen in de oogen Diens

(6) Rom. *III* : 23.

(7) Rom. *III* : 10—12. verg. Ps. *XIV* en *LIII*.

(8) Rom. *V* : 12.

(9) Rom. *V* : 18.

(10) Rom. *VII* : 18.

(11) Gal. *III* : 10. verg. Deut. *XXVII* : 26.

Digitized by Google

onkrenkbaar Regtvaardigen, die te rein is, dan dat Hij het kwade zou zien, wanneer wij letten op Hem, die den verlorenen en in zich zelf veroordeelden zondaar den toegang heropenen zou tot den troon der genade!

Jezus Christus de eerstgeborene onder alle schepselen, Die in den schoot des Vaders was, moest nederdalen uit den Hemel, op eene aarde, waarop de ongeregtigheid woont. Hij, die geen zonde had gekend, noch gedaan, werd zonde gemaakt voor de gegevenen des Vaders, opdat zij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem. (*J2*) Zoo ergens, hier ook past des Apostels woord: ô diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennisse Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordeelen, en onnaspeurlijk Zijne wegen! (*J3*) Niet alleen werd God, mensch; niet slechts woonde de Heer der heerlijkheid, onder een krom en verdraaid geslachte, in eene wereld, die in het booze ligt; maar van den beginne Zijner menschwording tot den einde Zijns levens op aarde droeg Hij voor allen, die in Hem gelooven, den toorn Gods, onder welke, zij anders eeuwiglijk hadden moeten verzinken. Alle gehoorzaamheid der Goddelijke wet en geregtigheid vervulde Hij, voornamelijk toen de last der zonden en des toorns Gods Hem het bloedige zweet uitgedrukt heeft. Daar werd Hij gebonden, opdat Hij gebondenen des satans, zoude ontbinden. Daarna leed Hij ontallijke versmaadheden, opdat de Zijnen nimmermeer zouden te schande worden; onschuldig werd Hij ter dood veroordeeld, opdat zij voor het gerigt zouden vrijgesproken worden, ja, Hij liet Zijn gezegend ligchaam aan het kruishout nagelen, opdat Hij het handschrift hunner zonden daaraan zoude

(*J2*) II Cor. V : 21. verg. Joh. XVII : 9. 11, 20; 24.

(*J3*) Rom. XI : 33.

Digitized by Google

hechten. En heeft alzoo de vervloeking van Zijn volk op zich geladen, opdat Hij hetzelve met Zijne zegeningen vervullen zoude, En heeft zich vernederd tot in de allerdiepste versmaadheid en angst der helle, met lijf en ziele aan den houte des kruises, toen Hij riep met luider stemme: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten! opdat de verlosten door Zijn bloed tot God zouden genomen en nimmermeer van Hem verlaten worden. En eindelijk heeft Hij met Zijnen dood en bloedstortinge, dat Nieuwe en eeuwige Testament, het Verbond der genade en verzoening besloten, als Hij zeide: « het is volbragt!" (14) Zooveel heeft de zonde gekost. Waarlijk! schaamte moest het aangezigt bedekken van hem, die bij de kennis zijner ellende, kennis heeft ontvangen aan zulk eenen Borg en Zaligmaker, Die het zich geen roof behoefde te achten, Gode even gelijk te zijn, maar heeft zich zelven vernietigd; de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende. (15) Maar eerst dan kan Zijne kennis de ware wezen, wanneer hij dien Schuldverzoëner geloovig heeft aangenomen, als: God boven allen te prijzen in der eeuwigheid.

c. *Eindelijk: wie hartelijk gelooft, dat* JEZUS CHRISTUS *is: God boven allen te prijzen in der eeuwigheid, mag zich veilig op de toegezegde zaligheid verlaten.*

« Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk,

---

(14) Met zoo korte, maar krachtige trekken, vinden wij het dierbaar en verzoenend lijden en sterven van den Heere CHRISTUS voorgesteld in ons dierbaar, in vele opzigten onovertreffbaar, Formulier des Heiligen Avondmaals. Hoewel het door velen in onze dagen, wordt achter de bank geschoven, verdient het meer den vorrang dan menige dorre, geestelooze, zoogenaamde Leerrede.

(15) Philipp II. : 6, 7.

Digitized by Google

die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." (*16*) Zoo groote liefde heeft de Vader Zijnen kinderen betoond, hun, die moedwillig en vrijwillig Hem den trotschen nek toekeeren en de verzenen slaan tegen de prikkels. Gij, onder M. H., die van God gevonden zijt, toen ge naar Hem niet vraagdet noch zocht, gij menschenkinderen! die geworpen zijt geweest op het vlakke des velds, om de walgelijkheid uwer ziele, ten dage toen gij geboren waart; gij, die vertreden liggende in uwen bloede, de redstem tot u in uwen bloede gehoord hebt: « leef, ja leef!" (*17*) Verlangt gij sprekender bewijs van de liefde Gods jegens u, gewisser onderpand voor uwe toekomstige zaligheid, dan de overgave en tevens vrijwillige zelfvernedering van Dien Zoon des welbehagens, Wiens naam is: Sterke God, God boven allen te prijzen in der eeuwigheid? Zekerlijk niet. Immers is het openbaar, dat gij te doen hebt met een' Onveranderlijk, Getrouw Verbonds-God, Wiens beloften niet feilen. Hetgeen aan de vaderen werd beloofd, door de schaduwen der Wet afgebeeld, door de Profeten voorzegd, is in de volheid des tijds volkomen vervuld.

(*16*) Joh. III 16.

(*17*) Ezech. XVI: 5, 6. Gaarne erken ik (met Do. J. C. Bijkman, Predikant te *Balk*, in zijne intreë-predikatie, naar Rom. III: 27*a*. bl. 21 in noot 2,) dat deze plaats van Ezechiel, allermaast eene teekening behelst van den hoogst ellendigen en verachtelijken toestand, waarin Jehova het oude Israël vond, toen Hij het tot Zijn volk riep en aannam, en Zijn Verbond met hetzelve oprigtte. Doch evenzeer geloof ik, dat de H. Geest hier te gelijk het oog heeft op het Israël des Nieuwen Verbonds, of, laat ik liever zeggen, op de ganschc schare der uitverkorene zondaren, van de grondlegging der wereld af, tot aan de voleinding dertelve. (Zie ter aangewezene plaats de bondige bewijzen voor dit gevoelen bij gebragt; overwaardig is de geheele preek gelezen te worden.)

Digitized by Google

in Christus, d'Immanuël. Het leven en de onverderfelijkheid, door Hem aan het licht gebragt, schenkt Hij Zijnen schapen; want Hij geeft hun het eeuwige leven en niemand rukt ze uit Zijne hand. Door de kracht Gods worden zij bewaard, door het geloof, tot de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden in den laatsten tijd. (*18*) Jezus Christus, gisteren en heden en in eenwigheid dezelfde, is hun Koning, Hoogepriester, Die over hen waakt en voor hen bidt. Wie eenmaal door almagtige genade uit de magt des satans gerukt werd, blijft een eeuwig deelgenoot van Christus rijk. Ten Koning en Priester gemaakt, Gode en den Vader ter eere, door Hem, Die God is, boven allen te prijzen in der eeuwigheid, gaat de geloovige de zalige ruste tegen, welke overblijft voor het volk van God. Beminnaars van den Heer! het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; want nog altijd zien wij hier door een' spiegel in eene duistere rede. Nog altijd houden zonde, wereld en duivel niet op u te bestoken en aan te vallen, en allerlei kunstgrepen te beproeven, om, ware het mogelijk, u te verleiden. Maar uw allerdierbaarst geloove, uit genade, als Gods gave ontvangen, verzekert u, dat eenmaal alle vijanden worden ter nedergeworpen. Opgenomen in de lucht, uwen Heer te gemoet, zult gij in Hem u verheugen met eene onuitsprekelijke heerlijke vreugde; want Hij, Die God is boven allen te prijzen in der eeuwigheid, is een waarmaker van Zijn woord: «waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn."

TUSSCHEN-PSALM: Ps. CV : 5.

(*18*) 1 Pet. 1 : 5.

Digitized by Google

TOEPASSING.

Met een woord van toepassing wenschen wij te besluiten. Vele menschen T. H., dragen den eernaam Christen, en zijn zoo diep onkundig in de leer, welke Christus van den Hemel heeft geopenbaard, dat zij ter naauwernood kennis bezitten van de eenvoudigste waarheden des heils. Men leeft, ja onder de bedeeling des Heiligen Evangeliums, is gedoopt, gaat ter Catechisatie, is mogelijk lidmaat, en toch .... men weet soms van Christus niet veel meer dan den blooten naam, misschien nog wel om dien als een vloek in den mond te hebben. Niet weinigen heeten: gereformeerd; maar zij zijn met de kenmerkende leerstukken even bekend als een Jood of Heiden. Men behoeft dan ook niet te vragen hoe het met de belijdenis der waarheid van dezulken staat. Of is er mogelijk al wat letterkennis opgezameld, dan stoot de wandel de belijdenis omver. Misschien nog erger gedragen zich dezulken, die gereformeerd willen genoemd worden, hoewel zij de uitgedrukte belijdenis der Kerk, in welke zij gedoopt, of tot lidmaten aangenomen zijn, op de schandelijkste wijze ondermijnen, ja openlijk loochenen. Of kan het ontkend worden dat bijna de spot gedreven wordt met het dierbare leerstuk der Godheid van Christus, een leerstuk, waarmede de Bijbel staat of valt, een leerstuk, hetwelk altijd behoord heeft en behooren zal tot de ware gereformeerde Kerk? Is het geene treurige waarheid dat men dezulken, die de eere huns Gods en Zaligmakers ophouden, daarvoor vrijmoedig uitkomen, met de hatelijkste titels bestempelt; en, is het mogelijk, overal weert, waar het maar eenigzins kan geschieden? Rampzalige menschen, die zoo handelen! Immers is Jezus Christus niet God te prijzen in der eeuwigheid, dan is de Bijbel verdichting en geen

Digitized by Google

waarheid; dan is alle geschiedkundige trouw een droombeeld, dan waren de eenvoudige Apostelen sluwe bedriegers, gruwelijke afgodendienaars, daar zij hunnen Heer aanbaden; dan was (vol bevenden eerbied zij het gezegd!) Christus een Godslasteraar en snoode zoeker van ijdele eere, daar Hij zich eene eere liet toebrengen, op welke alleen de Allerhoogste aanspraak heeft; dan is het Christendom geen Christendom meer. Maar God zij geprezen in eeuwigheid! Zoo is het niet. Onwaanbare zekerheid is het:

> Gij sult, ô God! in eeuwigheid bekleeden,
> Den vasten troon van Uw geregtigheden;
> De Rijksstaf, dien Uw hooge Majesteit
> In 't Godsrijk swaait, heerscht met regtmatigheid.
>
> Ps. XLV : 3. l. d.

Neen! 't is geen vervloekte afgoderij, als wij zingen:

> ô God! Uw God heeft mild U overgoten
> Met vreugdeolf, meer dan Uw medegenooten.
>
> Ps. XLV : 4. beg.

Maar Godonteerend en schandelijk en gruwelijk is het den klare zin en meening der Schrift te verdraaijen. Onverantwoordelijk mag het heeten, tot verderf der zielen leidende, de heerlijkheid des onverderfelijken Gods te veranderen in het beeld van een verderfelijk mensch. Een klaar en onomstootelijk bewijs van de verduisterdheid des verstands, van ongeloof en roekeloosheid is het, de gedachten niet gevangen te leggen onder de gehoorzaamheid Christi; maar integendeel de verdorvene rede tot God te maken. Wie zich hier schuldig kent, hij zie toe, hij zie toe; want wij hebben met een' God te te doen, Die ijverig is op Zijne eere. Den schuldigen houdt Hij geenszins onschuldig, en eer gaan aarde en hemel voorbij, eer er een tittel of jota op de aarde valt van het-

Digitized by Google

geen Hij gesproken heeft door den mond Zijner heilige Profeten en Apostelen. Och! dat dit den onbesnedenen van ooren en harten nog eens op de ziel kwame, eer het voor eeuwig te laat, voor eeuwig te laat is, Want wie in dit heden der genade, zijn hart verhardde, zal het hier namaals tandenknersende beweenen. Wie in halsstarrig ongeloof voortgaat, maakt Hem, Die niet liegen kan, tot een' leugenaar. Wie eigen meening in de plaats stelt der onfeilbare Goddelijke openbaring, zal geenszins ontvlieden ten tijde der openbaring van het regtvaardig oordeel Gods. Wie het waagt iets af te doen van de woorden des Waarachtigen, met eeuwige versmaadheid en afgrijzen zal het hem vergolden worden. Dit bedenke toch een iegelijk met ernst. Nog wordt het heden genaamd. De dag der zaligheid licht nog. Tot op dezen dag wordt Christus verkondigd, als de eenige weg van ontkoming, als de waarheid en het leven. Slechts korten tijd is u te leven overig en de nacht der graven toeft u. ô Wanneer gij de kostelijke oogenblikken roekeloos verbeuzeld hebt, de wereld en hare begeerlijkheden najagende, in het graf is geene verzinning, noch wetenschap meer. Als de slagboom des levens achter u gesloten wordt, dan ontsluit zich voor iederen onbekeerden, hij zij rijk of arm, aanzienlijk of gering, jong of oud, vrij of dienstbaar, man of vrouw, de poort der helle, waar weeninge der oogen, en knersinge der tanden, hem of haar, in de gemeenschap der duivelen toeft. Een iegelijk haaste zich daarom, om zijner ziele wil en de Heere zelve leere u haasten. —

Is onder u deze of gene, wiens opregte lust en hartelijk ziels-verlangen het is, voor Jezus te leven hier op aarde, Hem in al Zijne Goddelijke grootheid te dienen en te eeren; maar die klaagt over de weinige kennis

Digitized by Google

van Dien Eeuwiggezegenden. Geliefden! onderzoekt de Schriften, zonder ophouden. Daaruit kunt gij den Zaligmaker van armen en ellendigen in al Zijne dierbare volheid leeren kennen. Daarin is Hij te vinden als den Redder van raad- en reddeloozen, van dezulken, die hunne ziel bij het leven niet meer kunnen houden. Vraagt bij eerbiedig Bijbel-onderzoek den Heere om het onmisbaar licht des Heiligen Geestes, opdat uw lezen en overpeinzen aan uw harte geheiligd worde, u meer en meer aan u zelven ontdekke in uwe diepe ellende, u gedurig meer bekend make met de grootheid, snoodheid en afschuwelijkheid der zonde. Het geloof doe u op Christus zien, zoo als Hij den dwazen van God is geworden tot wijsheid, den ongeregtigen en doodwaardigen tot regtvaardigheid, den onreinen en walgelijken tot heiligmaking, den gebondenen onder den vloek der Wet, den vleeschelijk verkochten onder de zonde, tot volkomene verlossing. Durft gij uit kleingeloovigheid Hem als zoodanig u zelven niet toepassen, omdat gij vreest van wege de veelvuldigheid, langdurigheid en zwaarte uwer overtredingen, bedenkt, verlegene zielen! dat de Verlosser van zondaren God is, boven allen te prijzen in der eeuwigheid. Zijn uwe zonden talloos als het zand aan den oever der zee, Zijne Goddelijke genade is meerder. Al waren ze rood als scharlaken en karmozijn, Jezus dierbaar hartebloed vermag u rein te wasschen, witter dan sneeuw en witte wolle. Bij den wil heeft Hij de magt om u onberispelijk te stellen voor den Vlekkeloos Heiligen, want Hij is een God van volkomene zaligheid. Naarmate de Geest des geloofs u vervrijmoedigt, zult gij uwen Borg meer leeren kennen in zijne dierbaarheid, volkomenheid, gewilligheid en algenoegzaamheid. Houdt dan niet op met de bede: «Heere, vermeerder mij het geloove!" En vertrouwt gewisselijk dat Hij, Die het goede werk in

Digitized by Google

u begonnen heeft, u begeven noch verlaten zal, maar het gewisselijk voleindigen. Al gaat het soms over bergen en door dalen, door vuur en door water, uw harte worde niet ontroerd.

Nooddruftigen zal God verschoonen;
Aan armen uit genaê
Zijn hulpe, ter verlossing toonen,
Hij slaat hun zielen gaê.
Als hen geweld en list bestrijden,
Al gaat het nog zoo hoog,
Hun bloed, hun tranen en hun lijden,
Zijn dierbaar in Zijn oog.

Dat woord trooste alle ware vromen. Het daalt af van Dien God, bij Wien geene verandering is, noch schaduw van omkeering. Hij heeft u, Gel. in Zijne handpalmen gegraveerd; Sions muren zijn steeds voor Hem. — Ja zalig is de vertroosting dat Hij, Die Zijn volk van zonde en dood, van vloek en schuld verloste, God is, boven allen te prijzen in der eeuwigheid. Nu toch is er geene verdoemenis meer voor allen, die in Christus Jezus zijn, die niet meer naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest. Nu kan dood, noch duivel u deren; want niets kan u scheiden van de liefde Gods. Engelen, overheden noch magten, tegenwoordige noch toekomende dingen zijn daartoe in staat. Geen hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel vermag dat. Driemaal heerlijk voorregt dan tot de schapen van 's Heeren weide te mogen behooren. Driemaal zalig voorregt een erfgenaam des eeuwigen levens te zijn. Och werd het maar meer op den regten, op gedurigen prijs geschat. Mogt het maar meer een prikkel wezen om met vrijmoedigheid toe te gaan tot den troon der genade en in de mogendheden des Almagtigen den goeden strijd des geloofs te strijden. Immers is dat zoo

Digitized by Google

noodig! Uwe zielevijanden worden het aanvallen niet moede. Hetzij de duivel als een brullende leeuw, of als een engel des lichts rondom u gaat; hij heeft geen ander doel dan om u te verslinden. En bij hem voegt zich vleesch en wereld. Gel. Er was geen ontkomen aan, wanneer geen medelijdende Hoogepriester bad dat uw geloof niet ophoude. Maar thans hebt gij geen nood. Ook in de kommervolle en benaauwde dagen niet, in welke de mensch der zonde zich meer en meer openbaart. Met vleijerij of verschrikking tracht men tot afval te bewegen; maar God is getrouw. Openlijk of bedekt zoekt men de waarheid te verdonkeren of in leugen te verkeeren; de zon der geregtigheid zal niet ondergaan. Mogten maar de getrouwen in den lande als een eenig man opstaan, zich vorstelijk dragen met God en niet aflaten, tenzij Hij hun zegent. Waarlijk, zonder dat, blijven de kostelijke kinderen Sions, tegen fijn goud geschat, gelijk aan de aarden flesschen, het werk van de hand der pottebakkers. Waarlijk, zonder biddingen en smeekingen en zuchtingen en schuldbelijdende tranen is geene herstelling mogelijk; want de God Jacobs wil er om gebeden zijn.

Geest der genade, Die tot God voor de heiligen bidt, daal neder met Uwe bekwaammakende genade, in de harten. Leer Gij bidden, zooals het behoort!

Amen.

NA-PSALM: Ps. LXVIII : 10.

NB. *Deze Predikatie, door mij gedaan te Sneek, den 28 September 1845, ter vervulling eener liefde-beurt voor den Waardigen grijsaard, den WelEerw. ZeerGel. Heer* L. Peckens, *ziet op veler uitgedrukt verlangen het licht.*

Digitized by Google

MAANDELIJKSCHE

LEERREDENEN,

OVER

VERSCHILLENDE ONDERWERPEN,

DOOR

ONDERSCHEIDENE PREDIKANTEN.

TWEEDE TWAALFTAL.

NIJKERK.

I. J. MALGA.

1847.

Digitized by Google

Digitized by Google

INHOUD.

I.

J. VAN VELSEN. II Corinthen XIII : 5. *De Bijbelsche Zelfkennis.*

II.

N. BEETS. Psalm XXXIII : 13—22. *Het Godsbestuur en Nederlandsch Behoefte.*

III.

J. C. EIJKMAN. Psalm XLV : 3a. *De Schoonste der menschen.*

IV.

C. C. CALLENBACH. II Corinthen I : 20. *De Beloften.*

V.

J. J. KNAP. II Koningen V : 11a. *Naäman.*

VI.

S. J. DE HOEST. Matthéus XXXVIII : 18b. *Jezus, de Almachtige Koning.*

Digitized by Google

VII.

J. D. B. BROUWER. 1 Petri II : 17b.—20. *De dood van Jezus, een plaatsbekleedende dood.*

VIII.

J. VAN VELSEN. Psalm LXXXIV : 13b. *Het vertrouwen op God, zaligend voor den mensch.*

IX.

B. MOORREES. Mattheus XI : 28. *'s Heeren nooding van vermoeiden en belasten.*

X.

N. BEETS. Lukas XII : 20, 21. *De rijke dwaas en de rijkdom in God.*

XI.

C. C. CALLENBACH. Romeinen XIV : 9. *Na Paschen.*

XII.

J. C. ELJKMAN. Jesaja LIII : 6, 7. *De lijdende Messias.*

Digitized by Google

LEERREDE

over de

BIJBELSCHE ZELFKENNIS.

VOORLEZEN Matth. V.

VOORZANG: Psalm XCII : 1, 3.

VOORAFSPRAAK.

De algenoegzame God, die meer dan éénen zegen heeft, zegene, om CHRISTUS wil, door Zijnen H. Geest het lezen en het hooren van Zijn Woord, aan onze harten. Dit zij zoo!

Betamelijk en goed is het, dat men ook op den Christelijken rustdag — den dag aan de vereering van God gewijd — zich verblijde in den Heere, door de beschouwing van de werken Zijner handen, door de herinnering aan de daden Zijner onbezwekene goedheid en trouw, welke wij — ieder in onzen kring — niet slechts nu en dan — in deze of gene omstandigheden, maar elken morgen — elken dag — elken nacht mogten zien en ondervinden.

Dit doende, zal God in Zijne verhevene deugden door ons gekend en dankbaar, met geheel het hart, ook verheerlijkt worden. Hierdoor zullen wij verhe-

Digitized by Google

van en zeer voordeelig onderscheiden zijn van hem, van wien wij, naar vs. 3, gezongen hebben.

Intusschen M. V.! moeten wij niet vergeten ook een aandachtig oog op ons zelven te vestigen. Wij behooren te weten en in te zien, wie wij in ons zelven zijn — wat wij van ons zelven te denken hebben en welke verwachtingen wij voor ons zelven koesteren kunnen. Neen — wij behooren ons zelven niet te vergeten — wij moeten geene vreemdelingen van, noch onbekend zijn met onzen waren toestand. Dit plaats-hebbende berokkenen wij ons, inderdaad! onberekenbaar veel nadeel, terwijl wij door eene ware en gegronde zelfkennis belangrijke voordeelen erlangen zullen. — Voordeelen, die zich verder dan tot aan — ja zelfs tot over den dood en het graf — tot eene nimmereindigende eeuwigheid uitstrekken en te genieten zullen gegeven worden.

Dit in aanmerking genomen, kwam het mij voor, niet ongepast, maar zelfs — door den invloed van dien Goddelijken Geest, die een Geest der wijsheid en der kennisse is, en zondaars wil onderwijzen en leeren, hetgeen zij, tot hunne zaligheid te weten, te gelooven en te betrachten hebben — nuttig te kunnen zijn, u op te wekken tot het waarderen en hartelijk begeeren van eene ware en gegronde zelfkennis.

Mogt mijn doel en dit werk, hoe onvolkomen in zich zelve, Gode, om Zijns Zoons wil, de verdienende oorzaak van alle heil, behagelijk, en u tot zegen zijn!

Dat wij daarom, bij de erkentenis onzer onwaarde door de zonde, hartelijk voor elkanderen bidden, vervrijmoedigd door de beloften Gods, die in Christus allen *ja* en *amen* zijn!

Digitized by Google

Tekst II Corinth. XIII : 5, *in het midden.*

Kent gij u zelven niet?

Vragen — M. V.! zij zijn uit haren eigen aard geschikt, en dat is ook het doel der genen, die ze bezigen, om ons met nadruk en in waarheid tot de daarin bedoelde zaak, en tot ons zelven, onze gemoedsgesteldheid, onze denk- en handelwijze opzettelijk te bepalen; diep in te grijpen in onze harten; onze overreding te bevorderen; onze begeerten op te wekken; onze gedragingen daarmede te doen instemmen, en zoo onze gezindheid en keus zoo wel als onze gedachten, ons gevoel en voornemen krachtig te doen werken en te openbaren. Hoe kort dezelve ook zijn, en ofschoon daartoe weinige woorden gebezigd worden, zij doen echter dikwerf, zelfs meestal meer af, hebben meerderen invloed en vruchtbaarder uitwerking dan groote redenen, vermaningen en waarschuwingen, hoe wel deze ook mogen zijn ingerigt, en zelfs met hartelijke welmeenendheid en aandrang uitgesproken, zoo als de ervaring van alle tijden bevestigde.

Opmerkelijk en hoogstwaarschijnlijk, zoo niet volkomen zeker, is het daarom dan ook, dat wij in onzen dierbaren Bijbel, zoo wel in de Schriften des O. als des N. Verbonds, zoo vele, en dat zoo nadrukkelijke vragen vinden aangeteekend. Zoo zijn vooral de vragen van onzen Heer, Jezus Christus, hoogst belangrijk, en moeten geheel den aandacht tot zich trekken; het meest bepaald nadenken wekken; het gemoed gevoelig aandoen, hetzij ter overtuiging, leering, beschaming; dikwerf zoo noodig en nuttig; hetzij ter opwekking of vermeerdering des geloofs, der liefde en dankbaarheid

Digitized by Google

zoo bemoedigend en vertroostend, ja, zaligend en daarom zoo begeerlijk voor het hart. Herinneren wij ons, uit vele, deze: «*Wat aunkt u van den* CHRISTUS? *wiens Zoon is Hij?*" Matth. XXII : 42. «*Gelooft gij in den Zoon van God?*" Joh. IX : 35. «*Wilt gij heden ook niet weggaan?*" Kap. VI : 67. *Gij kleingeloovige! waarom hebt gij gewankeld?*" Matth. XIV : 31. *Wat zijt gij zoo vreesachtig? Hoe hebt gij geen geloove?*" Marc. IV : 40. «*Hoe lang zal Ik u nog verdragen?*" Matth. XVII : 17. «*Wat wilt gij, dat ik u doe?*" Kap. XX : 32. «*Gelooft gij, dat Ik dat doen kan?*" Kap. IX : 28. «*Heeft u ook iets ontbroken?*" Luk. XXII : 35. «*Wat weent gij, wien zoekt gij?*" Joh. XX : 15. «*Hebt gij Mij lief, liever dan deze?*" Kap. XXI : 15—17. «*Wat vervolgt gij Mij?*" Hand. IX : 4. —

De in den tekst begrepen vraag is inderdaad een Apostel van JEZUS waardig. Hij, PAULUS, betreedt het voetspoor zijns grooten Meesters, als bezield en bestuurd door Zijnen Geest. Hij ook spreekt op den man aan, en geeft door deze, in waarheid, hoogstgewigtige vraag, gepaste aanleiding om hen, aan wie hij schreef, bij zich zelven, bij hunnen waren toestand te bepalen, als noodig en nuttig om hen te leeren denken — willen en handelen, zoo als het hun betaamde, en hun voordeelig kon zijn.

Wij kunnen (dunkt mij) deze vraag des Apostels wel hoogstbelangrijk noemen, gelijk zoo vele wijze en Godvreezende mannen van vroeger en later tijd, haar als zoodanig erkend hebben, en ook nog in onze dagen, wordt de daarin bedoelde wetenschap door elken onbevooroordeelden als hoogst noodig en nuttig aangeprezen. De Heidenen zelfs drongen zeer op dezelve aan, en vandaar, dat

Digitized by Google

de zoo zeer bij hen geliefde spreuk: *Ken u zelven*, met vergulde letteren, in den voorgevel van den beruchten Tempel, te *Delfos*, prijkte, om haar te dieper in het gehengen te prenten, en elk tot getrouwe beoefening van de zelfkennis op te wekken.

Het gemis van die kennis, ja, verraadt laakbare onnadenkendheid en achteloosheid op, maar ook liefdeloosheid tot zich zelven; onverschilligheid omtrent ons waar belang, hetwelk toch, zonder de regte kennis aan ons zelven, nooit door ons gezocht noch behartigd wordt, en ook niet kan en niet zal bevordert, zelfs niet eens begeerd worden.

Niet zonder reden wordt en werd zij, als de eerste en hoogstnoodzakelijke kennis naast de kennis aan God en den weg Zijner verlossende liefde in en door Christus geplaatst, en als een eerst en voornaam vereischte beschouwd en beleden, om vatbaar te worden voor het genot van dien waren troost in het leven en in het sterven, die voortvloeit uit het geloof, dat men niet meer zich zelven, maar Jezus Christus eigen is; *Die voor al mijne zonden* — zoo spreekt de geloovige Christen, Zond. I, *volkomenlijk betaald heeft met Zijn dierbaar bloed; en mij uit al het geweld des Duivels verlost heeft: en alzoo bewaart, dat zonder den wil mijns hemelschen Vaders* enz. Maar ook, als het eerste en regt gepaste middel, waardoor God de H. Geest tot heil aan het hart van in zich zelven diep ongelukkige en verlorene menschen werkt, zoo als meermaal door hen, die op beoefening van de zedeleer van Wet en Evangelie aandrongen, is opgemerkt, tevens erkennende, dat het eerste werk, dat die H. Geest aan den zondaar tot zijne zaligheid verrigt, dit is: dat Hij hem met zich zelven bekend maakt, hem zijne behoeften leert kennen, en door deze zelfkennis, hem in eigen schatting

Digitized by Google

een zondaar voor God doet worden, en hem daardoor, ziet Luk. XV, tot God op de regte wijze en met een zaligend gevolg doet wederkeeren.

Was zoodanig ook niet de liefderijke handelwijs van God met ADAM en EVA na hunne eerste overtreding? Was het niet: «*Waar zijt gij?*" en *hebt gij gegeten van dien boom, van welken Ik u gebood, dat gij daarvan niet zoudt eten?* Gen. III : 9, 11, en naar vs. 13, «*wat is dit, dat gij gedaan hebt?*" Ziet ook Zijne handelwijze met DAVID, II Sam. XII.

Zeker is het ook, dat wij de zoo straks voorgestelde vragen van CHRISTUS, als zij ons gedaan werden — zij staan daar toch ook tot onze onderwijzing, leering en stichting aangeteekend — nooit naar waarheid en gegrond zouden kunnen beantwoorden, zonder dat wij bij ons zelven bepaald waren geworden, en ons zelven hadden leeren kennen.

Eene kennis derhalve M. V.! op de verkrijging waarvan en de toeneming in welke, elk redelijk en met ons tot een zeer verheven en heerlijk doel, en voor de eeuwigheid geschapen en bestemden mensch, die dus niet onverschillig mag zijn omtrent zijn waar en bestendig geluk, zeer gezet behoort te zijn.

Wij vinden ook daartoe in de H. Schrift onderscheidene opwekkingen, b. v. JEREMIA zegt tot het volk van *Juda*, kap. II : 23, «*Ziet uwen weg in het dal, kent wat gij gedaan hebt*," en kap. III : 12*a*. «*alleen kent uwe ongeregtigheid, dat gij tegen den Heere uwen God hebt overtreden.*" Zephanja II : 1, lezen wij: «*doorzoekt u zelven naauw, ja, doorzoekt naauw.*" Jes. had reeds in last, kap. LVIII : 1, «*verkondig mijn volk hunne overtreding, en den huize Jacobs hunne zonden.*" Juda in ballingschap verkeerende, wekken elkander op, Klaagl. III : 40, «*laat ons onze wegen onderzoeken en*

Digitized by Google

doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den Heere." Het heet, *een bekend gemaakt zijn met zich zelven,*" Jerem. XXXI : 19, en ten gevolge van hetwelke men *beschaamd, ja ook schaamrood wordt* over zijne daden, en, *gedenkende aan zijne booze wegen en handelingen, die niet goed waren, waarmede men zich verontreinigde, eene walging heeft van zich zelven van wege de bedrevene ongeregtigheden en gruwelen*, Ezech. XX : 43, en kap. XXXVI : 31. Jezus zeide tot den rijken en uiterlijk zedigen jongeling, om hem met zich zelven, zijne ware gedaante bekend te maken: "*onderhoud de geboden*," Matth. XIX : 17, deze, oordeelende dat gedaan te hebben, zelfs van zijne jonkheid aan, en vragende: *wat ontbreekt mij nog?* kreeg van den Heer, die wist wat in den mensch was, (Joh. II : 25. vergel. Amos IV : 13) om hem volledig van zijn gebrek te overtuigen, ten antwoord: *verkoop al wat gij hebt en geef het den armen, en gij zult* enz. vs. 21, en zijn droevig heengaan bewijst, dat hij met zich zelven en zijn gebrek was bekend geworden. Och! ware het met het regte gevolg geweest. Onze Heer sprak en handelde tot overtuiging van de conscientiën (gewetens) des menschen, Joh. VIII, opdat zij bij zich zelven bepaald, met zich zelven regt bekend zouden worden. Strekten daartoe niet Zijn onderwijs aan Nicodemus, Joh. III, en Zijn gesprek met de Samaritaansche vrouw, kap. IV, en Zijne vragen zoo even genoemd, en die, welke Hij aan Judas, den verrader, en Zijne vangeren gedaan heeft, als ook aan Cajaphas en Pilatus, Matth. XXVI : 50, en Joh. XVIII, verg. Luk. XXII : 48-53? Was ook de prediking van Petrus, én op den eeuwig gedenkwaardigen Pinksterdag, én later, (Hand. 2, 3, 5, en andere) niet ingerigt om zijne hoorders aan zich zelven te ontdekken, en zich zelven regt te doen ken-

Digitized by Google

nen? PAULUS spreekt in het eerste deel van ons tekstvers, van *een onderzoeken*, en, hetgeen als bij opklimming gezegd en niet minder krachtig is, *van een beproeven van zich zelven.* Gelijk hij ook reeds, I Cor. XI: 22, gedaanhad. In het midden van gezegd tekstvers, doet hij deze veel betekenende en hoogst gewigtige vraag: *of kent gij u zelven niet, dat JEZUS CHRISTUS in u is?*

Uit hetgeen ik ten tekst opgaf, ziet gij M. V.! dat ik, als plan hebbende alléén maar over de zelfkennis te spreken, en uwe belangstelling in dezelve op te wekken en te versterken, aan die woorden genoeg heb: waarom dan gij ook niet moet verwachten dat ik de geheele vraag, zoo als zij daar ligt, voor uwe aandacht zal ontwikkelen. Zulks zou mij te verre van mijn doel afleiden, en mijne rede zou, wilde ik over een en ander, daarin vervat, behoorlijk spreken, veel te groot worden.

Ik zal mij ook niet ophouden met eene opgave van de stichting en den toestand der Corinthische Gemeente, aan welke PAULUS bij herhaling, en wel twee brieven, zeer belangrijk van inhoud, geschreven heeft. Alleen wil ik u doen opmerken, dat hij tot de vermaning en de vraag in ons tekstvers, aanleiding kreeg uit eene onder haar heerschende verkeerdheid, hierin bestaande, dat zij, ziet vs. 3, nu nog, nadat zij reeds het Christendom hadden aangenomen, op zijne prediking door Gods genade onder en aan hen vruchtbaar gemaakt, (I Cor. IX : 1, 2; en II Cor. XII : 12) bewijs wilden hebben voor zijne zending door CHRISTUS, den Heer der Gemeente, en dus voor zijn Apostolisch gezag. Zij moesten, naar zijnen raad, met het onderzoek naar proeven daarvoor zich niet ophouden, veeleer moesten zij zich zelven onderzoeken en beproeven, of zij wel ware Christenen waren, in wier har-

Digitized by Google

ten het opregt geloof en daardoor CHRISTUS zelf in hen woonde. Dit zeker te weten was voor haar allezins noodig en belangrijk. Dit konden zij ook wel weten, zeker en gegrond weten, *of* — zoo vraagt hij, veronderstellende, dat het hun niet aan de betamelijke en noodige zelfkennis ontbrak, dat zij bij aanvang, door de kennis der Goddelijke waarheden, onder en door den invloed *van dien H. Geest, dien zij van God hadden ontvangen, en in hen, als in Zijnen Tempel woonde*, I Cor. VI : 19, verlicht waren geworden in hun verstand, en niet meer vreemdelingen van en met zich zelven waren, *kent gij u zelven niet, dat JEZUS CHRISTUS in u is*?

Was dit haar onschatbaar en zalig voorregt, dat JEZUS CHRISTUS kon gezegd worden in hunne harten te wonen, te leven en te heerschen als de heilrijke vrucht van het opregt geloof in Hem, door hetwelk zij op het naauwst (Joh. XV.) met Hem, hun' Heer en Hoofd vereenigd waren, zoodat zij konden gezegd worden *leden van Zijn ligchaam, ja, het ligchaam van CHRISTUS te zijn*, I Cor. VI : 15, en XII : 27, dan *waren zij*, zoo als hij ten slotte zegt: *zelfs niet eenigzins verwerpelijk*, dan konden zij den toets wel doorstaan; neen — dan waren zij geene bloote naam-Christenen, maar zouden door den Heer in den dag des gerigts niet verworpen, maar als de Zijnen erkend en behandeld worden. Ziet Joh. III : 18. En was dit zoo, dan was het Apostolisch gezag van PAULUS, kennelijk gehandhaafd. Zij zelven waren daarvoor de bewijzen; door zijne Evangelie-dienst toch waren zij voor CHRISTUS gewonnen, geloovige Christenen geworden, in CHRISTUS overgeplant, en hadden nu aan Hem en al Zijne genade-gaven gewisselijk deel, (II Cor. III : 3.) «*Alles is uwe*" en «*gij zijt CHRISTI en*

Digitized by Google

Christus is Gods, zoo spreekt hij ter kunner vertroosting, I Cor. III : 21, 23.

Na dit een en ander ter inleiding, om u op het regte standpunt te plaatsen, ter overtuiging van het noodzakelijke der zelfkennis, en ter verduidelijking van mijnen tekst gezegd te hebben, zal ik, om in de reiking van mijn, u opgegeven doel gelukkig te [illegible] mij mogten bepalen in het tweede deel mijner [illegible]

II.

Bij de zelfkennis in het bijzonder. Hier zal ik [illegible] leen spreken over de zelfkennis, zoo als die bestaat als zij is ingerigt naar, en gegrond op de leer des Bijbels.

Zend Heere! Uw licht en Uwe waarheid nede dat die ons leeren en leiden, en onze harten voor U Goddelijk onderwijs geopend en vatbaar mogten zijn en wij in waarheid ons zelven, overeenkomstig U Goddelijk getuigenis, dat eeuwig zeker is, regt mogten kennen, bij aanvang niet slechts, maar ook voort durend?

Ik moet u bepalen bij de zelfkennis, niet zoo als die rust op uitspraken en leeringen van menschenverstand en vinding — deze zijn toch feilbaar, en in dezen niet de regte toets-stenen. Wie zal toch zijnen even menschen, die zoo veel van hem verschilt, en de grondgesteldheid zijns harte, welke hij voor anderen weet te verbergen, en ons onmogelijk is regt te kennen, zonder hooger onderrigt, bij gemis van dat onderrigt, geground kunnen beoordeelen en tegen misleiding en bedrog gewaarborgd zijn? Hier geldt ook, *« wie van de menschen weet 't geen des menschen is, dan de geest des menschen, die in hem is?"* I Cor. II : 11, *« wie zal het hart, dat arglistiger is meer dan eenig ding, kennen?'*

Digitized by Google

Jer. XVII : 9. Het is de Heere alleen, de Alwetende, aan wien het wordt toegeschreven, hetzelve te kennen, en te doorgronden; ziet vs. 10. Wij hebben ook hier behoefte aan Goddelijk onderwijs, en kunnen ons, deze, alléén op hetzelve gerust verlaten. En indien niet wijzer willen zijn dan Hij, en ons boven Hem heffen, dan moeten wij dit zijn onderwijs aannemen, als het daar ligt, al strijdt dat ook met onze opgeze of verkregene denkbeelden, zelfs alschoon ons nuft en onze eigen liefde en hoogmoed daartegen ant waren. Zoo als de Bijbel, die in dezen de ge ware en zekere rigtsnoer en toetssteen is, den sch beschrijft en kennen doet, zullen wij over de kennis spreken. Hij leert ons den mensch kennen als hij is, in zijne ware gedaante.

Het komt mij voor het beste te doen, door u iemand schetsen, die de ware en regte, de Bijbelsche zelfnis bezit. Daarvan kan en mag hier alléén sprake , daar toch eene oppervlakkige en halve, eene onronde, en op menschelijk gezag rustende zelfkennis voldoende, zelfs allezins verderfelijk is, dewijl zij dat niet doet kennen, begeeren, beoefenen en geten, wat men, om regt gelukkig en zalig te zijn, strekt noodig heeft.

Van ter zijde — ja, hebt ge reeds kunnen bemerken, aan welke kundigheid wij te denken hebben, als wij van zelfkennis spreken, en als gij op de beteekenis van het woord zelve achtslaat, kan het u niet duister zijn. Duidelijkheidshalve echter wil ik u zeggen, (zonder nog te herinneren, wie derzelver werkmeester is en van welke middelen Hij zich, ter aankweeking en vermeerdering derzelve, kan bedienen en doorgaans bedient, hetwelk straks zal blijken) dat men deze wetenschap (die het gevolg en de vrucht is van

Digitized by Google

de aanvankelijke verlichting van ons door de zonde verduisterde, verblinde, dwalende en met vooroordeelen bezette verstand) dan bezit, wanneer men kennis draagt van zich zelven — niet maar alléén van onze schepping en onderhouding, en hetgeen de behoeften van ons ligchaam betreft, maar ook, van de hooge voortreffelijkheid van onzen geest en de onsterfelijkheid onzer ziel; van onze gewigtige bestemming en verpligting, om God lief te hebben, te behagen, te verheerlijken en voor Zijne gunst en gemeenschap vatbaar te worden, als waarin alleen ons hoogst geluk bestaat, en dat voor meer dan één leven, en daardoor gevormd en toebereid te worden voor den Hemel; als ook, van onze gemoedsgesteldheid, overleggingen, neigingen, beginselen, bedoelingen en werkzaamheden zoo verledene als tegenwoordige, de verborgene uitgangen en diepe schuilhoeken, het bederf en de plaag, (I Koning. VIII: 38) de vele behoeften onzes harten; onze ellende door de zonde, zoo lang wij buiten Christus, en nog voor eigen rekening zijn, doch daarentegen het groote geluk dat wij genieten, en de bemoedigende verwachtingen, welke wij koesteren kunnen, en in en door Christus hebben, zoo de genade Gods aan ons verheerlijkt is, en wij door het geloof met den dierbaren en getrouwen Zaligmaker vereenigd zijn — zoodat Hij in ons is en wij in Hem zijn. Met korte woorden, weten wij, wie en wat wij in ons zelven zijn, en worden zouden, aan ons zelven overgelaten, en worden moeten, om in waarheid, voor dit en een volgend leven gelukkig te zijn, dan, maar ook dan zeker kunnen wij gezegd worden ons zelven regt te kennen.

Hij, die bij het Goddelijk licht, in den Bijbel ontstoken, en door den zelven schijnende, en ook hem bestraald en verlicht hebbende, zich zelven kent, zal

Digitized by Google

zich wachten van den redelijken en tot verantwoording geroepen en verpligten mensch — met zulke edele vermogens begaafd en zulke grootsche bestemming hebbende, het pronkstuk der geheele aardsche schepping, op zulk eene verwonderingbarende wijze, die van zijne Scheppers wijsheid, magt en liefde getuigt, oorspronkelijk naar Zijn beeld, gemaakt, hoe zeer dan nu ook door de zonde bedorven en zelfs tot alle boosheid geneigd, te zeer te vernederen, door hem gelijk te stellen met het redelooze vee of met de afgevallen Engelen, de duivelen. Hoe zeer het niet te ontkennen is, dat, ongelukkig! velen zich ver beneden het peil van hetzelve verlagen, en beelddragers, werktuigen en slaven des Satans zijn, *die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid*, Eph. II : 2, en, *die de zonde doet is*, naar I Joh. III : 8, *uit den duivel*. Weshalve die zelfde Apostel, hoe liefderijk anders ook gezind, de menschen onderscheidt *in kinderen Gods en des duivels* vs. 10. Ziet hier ook Joh. VIII : 44 en Hand. XIII : 10. Even zoo wacht hij, die zich zelven kent overeenkomstig met de leer des Bijbels, zich wel van den mensch en zich zelven te zeer te verheffen, zijne redelijkheid en zedelijkheid, zijne wijsheid en krachten, 's menschen waarde nu, na zijnen diepen afval van God, te zeer te roemen, als of hij den Engelen gelijk ware, en als deze bij uitnemendheid voortreffelijk en volmaakt, zelfs allezins gelukkig; als of hem niets ontbreekt, en hij gerust, zonder eenige kommer, het goede, dat hem ten deel valt, maar genieten, en zich in dat genot, als in zijn hoogst geluk konde verblijden, zonder met ernst bedacht te zijn op de bereiking van het doel, met welk hij op deze aarde geplaatst is, dat is: verheerlijking van zijnen Schepper en Weldoener, door Hem met een volkomen hart te beminnen en te

Digitized by Google

dienen, naar Zijne eigen aanwijzingen, en daardoor ter bevordering van zijn waar en eeuwig geluk, in en door de kracht van Zijnen H. Geest, die al het goede in hem werkt en ook werken moet, werkzaam te zijn. Hij is het dus niet eens met hen, die denken en leeren, dat men burgerlijk, zedig daar henen levende, dat doel wel bereiken en wel gelukkig kan wezen, zonder dat men wedergeboren — naar Gods beeld herschapen en vernieuwd, uit de duisternis der zonde tot het licht van Gods Koningrijk, van de magt des Satans tot God inwaarheid bekeerd en teruggebragt worde; zonder opregt en hartelijk geloof, dat ons met Christus vereenigt en aan al Zijne verworvene weldaden deel doet krijgen: zonder ware heiligmaking van den geheelen mensch, welke met dat geloof onafscheidbaar gepaard gaat en gaan moet, God zal kunnen zien, Zijne gemeenschap en gunst genieten, en zalig zijn. Ook deelt hij niet in het geloof der genen, die leeren en voorstaan, dat, indien het voorgestelde al moet plaats hebben om gelukkig te zijn, dit een en ander vruchten zijn van eigen akker en maaksel, en dat zedelijke aanrading — verbetering van ergerlijke zonden, overgang van de ondeugd tot de deugd, zonder hartsverandering, en dat de ontwikkeling van eigen sluimerende, en door onze overgroote zinnelijkheid onderdrukte krachten daartoe genoegzaam zijn, zonder onderwijs, leiding en hulp des H. Geestes, zonder Christus en het deelgenootschap aan Hem en Zijne verdiensten, Zijne voorbidding en Zijn zaligmakend werk in ons.

Hij neemt dan de onfeilbare getuigenis van Gods eigen Woord, onvoorwaardelijk en zonder uitbeding van geheeler harte aan, zonder zich te verlaten op het goed — of afkeurend oordeel van anderen, wetende,

Digitized by Google

dat het de Heere is, « *die lust heeft aan waarheid in het binnenste. en die hem wijsheid in het verborgene bekend maakt.*" Ps. LI : 8. « *die hem oordeelt.*" I Cor. IV : 4. Zijne zelfkennis is dan geheel en alléén uit dat Woord gepnt, daarop steunt dezelve. De waarheid daarvan vindt hij volkomen in zich zelven bevestigd zoo dat hij zich gerust op deszelfs uitspraken verlaat.

Die Bijbel zegt hem — hoe opmerkelijk dat zulks reeds in het begin van die Goddelijke openbaring geleerd wordt! — dat de mensch wijwillig en moedwillig tegen God gezondigd heeft, Gen. 3. door overtreding van het weldadig, wijs en heilig gebod van Zijnen Schepper, Weldoener en Heer, en daardoor niet alleen het Paradijs, maar ook al de daarin genoten voorregten verbeurd en zoo vele derzelve verloren heeft, daar hij het voorwerp is geworden van Gods heilig ongenoegen, aan Zijne straffen, zoo tijdelijke als eeuwige, onderworpen, en zich zelven in een poel van jammer en verderf, van ellende en dood heeft nedergestort, waarin hij, als zoodanig, Gods zalige gunst en gemeenschap derft, en voor eeuwig had moeten en zeker zoude hebben blijven liggen, indien de Heer zich niet over hem ontfermd en eenen weg van redding, ten blijke daarvan, in het gezegend Vrouwenzaad, den Christus Gods, Zijn eigen en eeuwige Zoon, aangewezen had. Adam en Eva, verdreven uit het Eden Gods, en zich op eene wereld bevindende, die om der zonden wil vervloekt was, en hun, zelfs nog na noesten arbeid, distelen en doornen voortbragt, gewonnen nu kinderen *naar hun beeld en hunne gelijkenis.* Gen. V : 3. Gelijk het gedrag van Kaïn kap. IV bewees, dat de zonde zich in hun kroost had voortgeplant. « *Al het gedichtsel der gedachten van 's menschen hart, was*, dat zag en getuigt de Heere, kap. VI : 5 en VIII : 21, *ten allen dage alleenlijk boos.*» Weshalve de

Digitized by Google

getrouwe getuige Jezus Christus, verzekerde: *uit het hart komen voort, booze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, lasteringen; deze dingen zijn het, die den mensch onreinigen.*" Matth. XV : 19, 20a. en naar Joh. III. 6. « *al wat uit het vleesch geboren is dat is vleesch*" ook kap. V : 40. *gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben;*" want: *het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God; omdat het zich der Wet Gods niet onderwerpt, en ook niet kan.*" Rom. VIII : 7. Zijn *verstand is verduisterd, vervreemd is hij van het leven Gods, door de onwetendheid die in hem is, door de verharding zijns harten.*" Eph. IV : 18. Van nature kende hij God niet en heeft Hem dan ook niet verheerlijkt, maar veeleer onteerd, en zich aan opstand tegen Hem schuldig gemaakt, omdat er geene vreeze Gods was voor zijne oogen, en hij weigerde Hem in erkentenis te houden, het liefst levende naar het goeddunken zijns booze harte, doende den wil des vleesches, niet begrijpende de dingen, die des Geestes Gods zijn, als hem eene dwaasheid zijnde; en niet door hem kunnende verstaan worden. Rom. III. 1 Cor. II : 14. en II Cor. IV : 4. Waarom Job reeds op de vraag: *wie zal eenen reinen geven uit eenen onreinen?* verklaarde: *niet een!* en David, door Goddelijk licht geleid, zeggen kon: « *Ziet ik ben in ongeregtigheid geboren en in zonden heeft mijne moeder mij ontvangen.*" Ps. LI : 7. Men komt als zondaar op de wereld, en is daardoor reeds verdoemelijk voor God, en aan zich zelven overgelaten voor eeuwig rampzalig. Ziet hier de getuigenissen. Rom. V en VII. Hij weet en gelooft de, met een dubbel *voorwaar*, door Jezus aan Nicodemus gedane verzekering: « *zoo iemand niet*, of, *tenzij dat iemand wederom geboren worde uit water en geest*

Digitized by Google

hij kan in het Koningrijk Gods niet ingaan." Joh. III : 3, 5. *Hij moet vernieuwd worden in den geest zijns gemoeds, een nieuw schepsel, geschapen in* CHRISTUS JEZUS *tot goede werken, naar God geschapen in ware regtvaardigheid en heiligheid.*" Eph. IV : 23, 24. kap. II : 10. en I Cor. V : 17. Hij, die zich kent, even als de Efeziërs, van nature dood te zijn in zonden en misdaden, keurt ook voor zich de levendigmakende kracht van den H. Geest noodig, om opgewekt te worden uit dien staat des doods, en uit het regte beginsel tot heerlijkheid Gods werkzaam te zijn, om tot dat einde voor Hem te wandelen in nieuwigheid des levens, (Eph. II. Col. III. en Rom. VI) *door den Geest de werkingen des ligchaams te dooden, en zijne leden Gode dienstbaar te stellen tot wapenen der geregtigheid.*" Rom. VI : 13. en kap. VIII : 13. De ervaring leert hem ook, dat, hoe zeer het onze roeping en pligt is, hetgeen de Heer billijk van hem eischen kan, als hem goed en regt geschapen hebbende, in JEZUS te gelooven met zijn geheele hart, en Hem opregt lief te hebben en te gehoorzamen, opdat hij daardoor God behagen en verheerlijken, en zijn eigen heil, als het gewis gevolg daarvan, naar de genaderijke schikkingen Gods, bevorderen zou, en voor deszelfs genot vatbaar worden, *niemand*, evenwel, gelijk de Mond der waarheid leerde, *tot Hem kan komen, tenzij dat de Vader, die hem gezonden had, hem trekke.* Joh. VI : 44, en daarom vs. 45, «*een iegelijk dan, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij.*" ziet ook vs. 65. Waarom hij zich dan ook volgaarne vereenigt met de belijdenis van PAULUS, II Cor. III : 5, «*niet dat wij van ons zelven bekwaam zijn iets te denken, als uit ons zelven; maar onze bekwaamheid is uit God.*" en I Cor. IV : 7, «*wie onderscheidt u? en wat hebt gij,*

Digitized by Google

dat gij niet hebt ontvangen? en zoo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij, als of gij het niet ontvangen hadt?" Het is hem *uit genade gegeven te gelooven in de zaak van, en in den* CHRISTUS *zelven.*" Philipp. I : 29. Tit. III : 5. en II Cor. IV : 6. « *Het is God die in hem werkt, beide, het willen en het werken naar (Zijn) welbehagen.*" Philip. II : 13, en in Zijne kracht « *werkt hij zijne zaligheid uit met vreeze en beven.*" vs. 12. Als een onuitsprekelijk groot bewijs van 's Vaders liefde erkent hij het dan ook, dat hij, die zulks niet waardig is, een kind van God genaamd mag worden, en door het geloof in CHRISTUS, uit genade, tot die waardigheid, met welke zoo vele zegeningen verbonden zijn, zoo hier, als hier namaals, verheven is. I Joh. III : 1. *Nu is hij dan ook een erfnaam van God en een mede-erfgenaam van* CHRISTUS, *en zal eenmaal zeker*, hoe lang of kort zijn strijdperk, zijne loopbaan in dit vaak moeijelijk leven moge duren, *met Hem verheerlijkt worden*, Rom. VIII : 17. Neen! zijne verwachting zal niet falen; want *het bloed van* JEZUS CHRISTUS, *Gods Zoon*, heeft ook ten zijnen nutte op Golgotha gestroomd, en *hem gereinigd van alle zonden*, zoodat *hij vrede met God heeft, als door het geloof in Hem geregtvaardigd zijnde*" Rom. V : 1. waarom hij de taal, I Joh. IV : 10. de zijne maakt; *niet dat wij God lief gehad hebben, maar Hij heeft ons lief gehad, en Zijnen Zoon gezonden (tot) eene verzoening voor onze zonden.*" en, « *wij hebben Hem lief*, vs. 19. *omdat Hij ons eerst lief gehad heeft.*" Zoo geeft elk, die zich zelven kent, bij en door het licht van Gods getuigenis, elk die het gelooft, Gode en het Lam alléén, en geheel de eer van zijne teregtbrenging en behoudenis niet slechts, maar ook van het goede, dat hij hier op eene zondige aarde, *die in het*

Digitized by Google

booze ligt," I Joh. V : 19. geniet, en tracht als een « *zoo duur gekochte van de aarde, God te verheerlijken met ziel en ligchaam, als beide Godes zijnde*," door de verlossing, die in CHRISTUS is, I Cor. VI : 20. wetende, dat hij, *uit genade is zalig geworden, niet hebbende zijne geregtigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof in CHRISTUS is (namelijk) de regtvaardigheid, die uit God is door het geloof*, daar hij volgaarne toestemt; « *wij allen zijn als een onreine, en al onze geregtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed.*" Jesaia LXIV : 6. Eph. II : 8, 9. en Philip. III : 9. geloovende, dat « *wij allen gezondigd hebben en de heerlijkheid Gods derven*," zelfs, « *met geheel de wereld voor God verdoemelijk zijn.*" Rom. III : 19, 23. « *Van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen.*" Eph. II : 3. zoodat niemand Gode onregt zou kunnen toeschrijven, al liet Hij ons in onzen jammerstaat liggen, en voor eeuwig verloren gaan, ons stellende tot toonbeelden Zijner strafoefenende geregtigheid. Welbehagen, eeuwig en vrijmagtig welbehagen, hetwelk God in CHRISTUS, zonder krenking Zijner deugden, betoonen kan en wil, zelfs aan de voornaamste der zondaren, zoo als hij zich meermalen, in het verbargen, voor God belijd te zijn, ja, dat is de eenige en zekere, maar ook genoegzame en nooit feilende grond, zijner hoop en verwachting op de genade Gods, voor dit leven en voor geheel de eeuwigheid!

III.

Het derde deel mijner rede wil ik bezigen, om u van de nuttigheid dezer zelfkennis te overtuigen.

Gij M. V.! zult met mij daarvan overtuigd worden, als gij het volgende in aanmerking neemt.

Digitized by Google

4. De u voorgestelde Bijbelsche zelfkennis stelt ons in staat, om juist en gegrond over ons zelven, over God, Zijne waarheid en handelingen te kunnen denken en oordeelen. Zulks kan nooit plaats vinden, gelijk de aard der zaak leert, bij menschen, die zich zelven niet hebben leeren kennen. Uit gebrek daaraan maakt men zich schuldig aan onregtmatige en ongegronde, dus geheel verkeerde beoordeelingen van zijn verstand en hart, zijn bestaan en gedrag, zijne zwakheden en gebreken, zijne zonden en strafwaardigheid, zijne behoeften zoo wel als van de weldaden, die men in Gods langmoedigheid, gedurende het geheele leven, in zoo velerlei opzigten genoot en nog geniet. Terwijl het wel degelijk bij ons aankomt op de regte en juiste denkwijs en beoordeeling van het een en ander, zullen wij geen gevaar loopen ons zelven, tot eigen nadeel en verderf te misleiden, ons beter te beschouwen dan men waarlijk is, zich *toeroepende, vrede en zonder gevaar; daar een haastig verderf ons zou kunnen overkomen.*" I Thes. V : 3. Men zou kunnen meenen beter dan anderen te zijn, en gelijk de trotsche Phariseër geene genade en bekeering noodig te hebben, zoo als de Tollenaar, Luk. XVIII. of *rein te zijn zonder gezuiverd te wezen*, of, Openb. III : 17, *rijk en verrijkt te zijn en geen ding gebrek te hebben, omdat men niet weet, dat men ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt is.*" Men blijft dus bewaard, te wanen iets te bezitten, aan hetwelk men geen deel heeft; want men wordt door dezelve met zijnen waren toestand bekend. Men beoordeelt God en Zijn bestuur, ten gevolge van het gemis aan zelfkennis, veelal te onregt. Men schrijft Hem onbetamelijke onverschilligheid omtrent zich zelven, en laffe toegevendheid omtrent het gedrag zijner schepselen, of ook wel wreed-

Digitized by Google

heid en onregtvaardigheid toe, en bedilt zijne Voorzienigheid en de regeling van 's menschen lotgevallen, hetwelk Hem onteert, en ons verkeerd doet denken en handelen, en de gewigtige lessen, die wij uit deze Zijne handelingen konden en moesten leeren, vruchteloos maken, daar wij zelfs vaak geheel tegenstrijdig daarmede werkzaam zijn en niet aan Zijne oogmerken beantwoorden. En, Zijn Woord, neen — wij kunnen het zonder die zelfkennis niet regt verstaan; maar zij opent ons hetzelve en doet ons overtuigend deszelfs waarheid en gegrondheid inzien, deszelfs gepastheid voor onze behoeften erkennen. Dan — ja — dan eerst wordt het ons eene lamp voor onzen voet en een licht op ons pad; een woord van vertroosting zoo wel, als van raad en bestuur; onze vermaking en dierbaarder dan goud, zelfs het fijnste goud; het wordt onze grootste schat op aarde.

2. Zij bevordert onzen ootmoed voor God en menschen. Hij, die zich zelven regt kent en, ten gevolge daarvan, gegrond over zich zelven heeft leeren oordeelen, beseft en gelooft van geheeler harte, zijne diepe afhankelijkheid van God, zijne nietigheid en magteloosheid, zijne onwaarde en strafbaarheid door de zonden; en zulks — neen — het kan niet anders, wekt zijnen eerbied en zijne hoogachting voor, maar ook liefde tot dien God. Die zoo onbegrijpelijk groot is en zulke verhevene volmaaktheden bezit, aan Wien hij zulke groote verpligtingen heeft en Die daarom ook zoo overwaardig is, door hem bemind en gedient te worden. Gelijk met die zelfkennis ook gepaard gaat innige schaamte en berouw over zijne wandaden, die vele en snood zijn, hij belijdt en betreurt ze met diep leedgevoel. (Luk. XV) en afkeuring, als gezondigd hebbende tegen zulk een heilig en regtvaardig, maar ook liefderijk en goeddoend — ja — bemin-

Digitized by Google

nelijk God. Nu heerscht in zijn binnenste *eene opregte droefheid*, eene begeerlijke en zalige droefheid, *niet der wereld, maar naar God*, en daarom zoo begeerlijk en zoo zalig, *omdat zij eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt.* II Cor. VII : 10. Zij leert in nadruk, ootmoediglijk voor en met God te wandelen. Zij bewaart om zich trotschelijk boven zijnen evenmensch te verheffen en als uit der hoogte op hem neder te zien. De eenige vernederende titel, welke men den medemensch geeft, is die van medezondaar. Afkeerig is zij van den bij God en de menschen laakbaren en strafwaardigen hoogmoed. Nooit roemt zij in eigen wijsheid, kracht en deugd, en laat zich niet voorstaan op de voorregten, geheel onverdiend, boven anderen ontvangen. Zoo opent zij een bron van waar en verblijdend genot, daar zulk een ootmoedig bestaan hoogst aangenaam en zalig is in de gevolgen. Gewis doet het ons deelen niet slechts in de goedkeuring en gunst van hen, die ons kennen, maar dat meer is, in het toegenegen welgevallen van God, zoo als de Bijbel, Jac. IV : 5. leert, en de ervaring van alle tijden bekrachtigt.

3. Zij wekt niet alleen onze belangstelling in de genade Gods, in en door Christus, en den onmisbaren en heilrijken invloed van Zijnen H. Geest, maar maakt ons ook voor het genot daarvan vatbaar.

Vraagt gij! vanwaar zoo weinig belangstelling, zelfs hooggaande onverschilligheid, en dat ook onder de regtzinnige belijders van het Christendom, in de genade Gods, in en door Christus? Van waar zoo weinig behoefte gevoel aan de werking des H. Geestes? Ik antwoorde: gebrek aan zelfkennis, aan onze ellende door de zonde, aan onzen onwil en onmagt ten goede, aan het ons zoo zeer betamend schuldgevoel en besef onzer strafwaardigheid, uit die kennis geboren, is oorzaak — gelooft

Digitized by Google

mij — is oorzaak van dat verkeerd, God onteerend en ons zelven zoo hoogst nadeelig bestaan. Kende men zich zelven regt, overeenkomstig het Goddelijk getuigenis, zoo even u herinnerd, men zoude zich gedrongen, allerkrachtigst gedrongen gevoelen tot hartelijke belangstelling in eigen behoudenis, voor en tot welke, die genade en de invloed des H. Geestes zoo onmisbaar is. Men kon het er niet buiten stellen, neen, men kan alsdan dezelve volstrekt niet missen. Men vindt geene voldoening, geene rust voor het hart zonder het deelgenootschap daaraan. Veeleer bewondert men dan, in dankbare aanbidding, den rijkdom van Gods ontferming, door welke bewogen, Hij zich in Christus, en uit kracht van Zijne aangebragte voldoening, een genadig en vergevend, een zorgend en zegenend God en Vader van zulke diep onwaardige zondaren betoonen wil — kan en zal, geloovende in dien Christus. Men beveelt zich die genade aan en wenscht met geheel het hart, door een opregt geloof met Christus vereenigd te worden, zich door Hem te laten zaligen. Men keurt de leiding, en den bijstand des H. Geestes, bij aanvang en voortdurend noodig, tot verlichting des verstands, tot bekwaammaking in het goede, tot de oefening des geloofs zoo wel, als tot reiniging des harten, en ook ter vertroosting. En zoo blijft men dan ook bewaard, om, hetgeen zij, helaas! zoo gereedelijk doen, die zich zelven niet regt kennen, of de toevlugt te nemen bij de ontwaking van het geweten en de daaruit geboren onrust, tot allerlei redeneringen en overleggingen, die, inderdaad! niet dan bedekselen der schande zijn, en ontoereikend om hetzelve te doen zwijgen; of zich neder te zetten op, en gerust te stellen met gronden, die ongenoegzaam zijn voor God, waardoor wij onvatbaar worden voor het genot Zijner genade, die dan ook geene ware rust

Digitized by Google

en vrede der ziel schenken kunnen, die ons bij den dood ontvallen en niet behouden zullen voor de eeuwigheid. Zonder die regte zelfkennis, ik zeg niet te veel — de aard der zaak leert het, is men onvatbaar en onontvangbaar voor het geloovig aannemen van de genade Gods. Deze wordt zelfs niet begeerd, veel minder met belangstelling gezocht, door hen, die rein zijn in eigen schatting; maar, die zich schuldig en behoeftig kennen — in eigen oog verloren zondaren zijn, armen van geest, die het leven in eigen hand niet kunnen vinden noch houden, die hongeren en dorsten naar de geregtigheid in Christus, deze, en deze alleen; maar ook deze zeker zijn het, die Jezus (Matth. 5) zalig spreekt, opzoekt, teregt brengt en behoudt; die Gods goedkeuring genieten en Zijne zaligende gemeenschap; die leven, vrede en heil kennen, de zaligste vooruitzigten in de eeuwigheid, ja zelfs de voorsmaak des hemels, hier reeds, genieten.

4. Zij wekt onzen bidijver en dringt tot dankbaarheid aan God en onze weldoeners. Dat hij, die zich zelven en dus geene nooden kent, ziet en gevoelt, geene behoefte heeft aan God en Zijne zegeningen, aan Zijne zorg en leiding, nalatig is in het bidden, zelfs daartoe geene dringende opwekking gevoelt, en even zoo in het danken voor genotene weldaden, is geheel niet vreemd, baart ons geene verwondering, maar gelukkig is hij, die zich zelven regt kent in zijne allenthalvige afhankelijkheid en onwaarde voor God, en de minste der hem, door wie dan ook, betoonde weldaden als verbeurd beschouwd, van den zoodanigen voordeelig onderscheiden. Hij houdt God in erkentenis, aanbidt Hem, althans hij tracht dat te doen in geest en in waarheid; zoekt bij Hem hulp en heil; hij leidt een biddend leven, als de ademtogt zijner ziel en het be-

Digitized by Google

heerlijke werk van zijnen geest; altijd en bij alles ziet hij naar God op, en wil niet dan met Hem en in zijne kracht zijn pad bewandelen. De Heer moet zijn voortogt en achterhoede zijn, zijnen uitgang en ingang bewaren en ten goede besturen en zegenen. Maar zoo kent hij Hem ook voor het geringste goede, hetwelk uit Zijne hand, de hand van eenen getrouwen Heil en Vader in Christus ontving. Zijn hart is geheel tot dankbare wederliefde gestemd. het is hem een hartig gevoel regt dankbaar te mogen zijn aan zijnen besten Weldoener, even als aan elk, die hem eenig goed bewees, alles beschouwende niet als het zijne, maar als Gods geschenken te zijn; Die ook de harten der menschen bestuurde om hem wel te doen. In dat alles is hij te ijveriger en getrouwer werkzaam, te ernstiger en hartelijker naarmate hij in zelfkennis toeneemt, zoo als wij in vader Jacob en in koning David, en zoo vele andere Bijbelheiligen bevestigd zien, en de Christen zulks bij ervaring kent. Welke dankbare liefde niet bestaat in woorden en lofspraken, maar in de toewijding van zich zelven aan de dienst van God, het afkeuren en verlaten van de zonden, welke hij in derzelver snoodheid en strafbaarheid heeft leeren kennen, en daarom heeft leeren haten, omdat zij den mensch zoo ongelukkig maken — maar vooral, omdat zij God onteeren, en hij niet gaarne doen wil, dat kwaad is in Zijne oogen, en hem Zijne gunst doet missen.

5. Zij spoort — en ziet daar ook een, niet onbelangrijk voordeel met de regte zelfkennis verknocht — nadrukkelijk aan tot een regt en Godverheerlijkend gebruik van Zijne zegeningen in dagen van voorspoed, en wekt krachtig op om ook in tegenspoed regt te bestaan, en zelfs Hem, die denzelven beschikte, te verheerlij-

Digitized by Google

ken. In voorspoed is, helaas! de mensch zeer genegen God te vergeten, die denzelven gaf. Neen, men eindigt niet altijd in den Heere, en verheerlijkt niet Zijne wijsheid, liefde, magt en trouw, zoo als dat betaamt en geeischt wordt. Men maakt niet altijd het regte, maar helaas! veelal een geheel verkeerd gebruik van het vele goede ons geschonken, geheel onverdiend en in gunstige onderscheiding van anderen geschonken. Om te zeggen zoo als het is; men dient daarmede zich zelven, zijne vleeschelijke en booze lusten, de wereld en de zonde, en zoo is men gelijk aan den trotschen en goddeloozen koning Belzazar, tot wien Daniël zeide: «*Dien God in wiens hand uw adem is, en bij Wien alle uwe paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt.*" kap. V : 23*b*. En in tegenspoed, is men ontevreden, wrevelig en verdrietig, dat erger is, men weigert zich, hoe zeer zulks betamelijk is, te onderwerpen aan Hem, die denzelven ons met wijsheid en liefde toezond, opdat wij tot erkentenis van — en gehoorzaamheid aan Hem zouden teruggebragt of geleid worden; om ons de zonde tegen te maken, en wij door de ervaring van derzelver onzalige gevolgen nog bekeerd en behouden zouden worden; ons door Hem zouden laten tuchtigen en wij gerechtigheid leeren beoefenen, en betere goederen dan de wereld heeft, zouden zoeken, maar ook wel eens als de regtvaardige straf onzer zonden, ten blijke van Zijn ongenoegen over ons, toezend en doet gevoelen, zelfs smartelijk gevoelen, hoe kwaad en bitter het is tegen den Heer te zondigen. Men staat tegen Hem op, klagende als of ons onregt geschiedde: men mort en twist tegen en over Zijne bestelling, en zoo wederstreeft men Zijne weldadige bedoeling, en blijft die men was. Hij, daarentegen, die ware zelfkennis bezit, hij verheerlijkt en dankt God in alles, én in voor- já ook in tegen-

Digitized by Google

poed r als daartoe gedrongen door de overtuiging van igen nietigheid en onwaardigheid door de zonde. Hij ie zich uit dankbare wederliefde, met geheel zijn art en al wat aan hem is en hij mag bezitten, aan en Heere en Zijne beminnelijke dienst, voor den tijd n eeuwigheid, meermalen heeft verbonden, hij geoelt zich krachtig opgewekt van den hem geschonen voorspoed en zegen een Godverheerlijkend gebruik e maken, ter bevordering en aankweeking niet slechts an eigen godsvrucht en heil, maar ook, om daardoor irmen en noodlijdenden te verkwikken, hun leed te ielpen verzachten, en daardoor middel in des Heeren iand te zijn, dat deze redenen vinden, zich dankbaar n het bestuur en in de trouwe zorgen Gods voor hen e verblijden. Hij blijft ook niet achter in het bijdragen tot die inrigtingen, welke tot uitbreiding en volnaking van Gods Koningrijk op aarde, werkzaam zijn en daardoor menschenheil bevorderen. Zegen en geluk tracht hij volgaarne rondom zich te verspreiden en te vermeerderen. En, in den tegenspoed zwijgt hij Gode, en zoo hij klaagt, het is niet dan over zijne zonden, die hem Gods heilig ongenoegen, zijne straffen en kastijdingen waardig maken, erkennende, dat de Heer hem niet vergeldt naar zijne verdiensten. Weshalve hij zich wel wil laten tuchtigen, en zich dan ook vernederd onder Zijne krachtige hand, in de overtuiging dat Zijne beproevingen altijd wijs, heilig en goed zijn, en de Heer hem niet meer zal opleggen dan hij kan dragen en zeker voor hem noodig en nuttig is en zijn zal. Hij zoekt hoe het ook moge tegenloopen, altijd onderworpen, wel te vreden, vergenoegd en goedsmoeds te zijn, en op de goedertierenheid des Heeren te blijven hopen.(Psalm CXLVII : 2.) Job's taal is meermaal de zijne: *zouden wij het goede van God ontvan*

Digitized by Google

gen en het kwaad niet ontvangen?" kap. II : 10.

6. Eindelijk, zij doet ons — dit spreekt en wordt door elken Christen hartelijk geloofd, alschoon men dit niet altijd daarbij voegt, en ik het niet vroeger dusdanig moge hebben uitgedrukt, alléén onder en door den invloed des H. Geestes — zoo gezind en werkzaam zijn jegens onze medemenschen, als het ons als Christenen betaamt. Velen en onderscheiden zijn de pligten, die den Christen met opzigt tot zijne evenmenschen, zijn aanbevolen, ter ijverige en getrouwe beoefening, gelijk elk weet, die eenigzins met de daaromtrent gegeven voorschriften van het Evangelie bekend is. Hij moet zijne naasten en bijzonder de huisgenooten des geloofs, de broeders en zusters liefhebben als zich zelven. *"Alle dingen dan, die gij wilt dat u de menschen zouden doen, doet gij hen ook alzoo: want dat is de wet en de Profeten,"* was de leer onzes Heeren, Matth. VII : 12, en dat niet maar aan bloedverwanten en vrienden, maar zelfs onze vijanden, die ons haten, vloeken en vervolgen. Deze — ja moeten wij zegenen, en voor hen zoo wel als voor allen, die wij liefhebben, ook hen, die in hoogheid zijn gesteld, bidden, bidden zonder ophouden voor hun wezenlijk, tijdelijk en eeuwigdurend heil. Wij hebben hun verblijf op aarde te veraangenamen, hun genoegen en geen verdriet of smarten aan te doen, hunne eer en hunnen goede naam, hunne zaak te behartigen en voor te staan, neen — hen niet te lasteren en te onteeren, zoo als booswichten doen. Wij mogen hen zelfs niet verkeerd en ongegrond, veel minder liefdeloos beoordeelen noch veroordeelen, ofschoon zij zich niet in alles naar *onzen* zin schikken, en niet aan onze verwachting beantwoorden, (Luk. IX : 46— 56,) een ander pad bewandelen dan wij, en verre afdwalen van het spoor der waar-

Digitized by Google

heid en des regts, hoe wel niet verpligt hunne afwijkingen goed te keuren, integendeel, verpligt dezelve af te keuren en ons daarvoor naauwkeurig te wachten. Wij moeten medelijden hebben en oefenen met hulpbehoevenden en noodlijdenden, of gelijk Jezus het uitdrukt barmhartig zijn; gaarne vergevende (Matth. VI : 14, 15 en kap. XVIII : 21, 22.) en niet onverzoenlijk; geene vijandschap, nijd, haat, wraaklust koesteren, ook zelfs den toorn geene plaats in ons hartgeven. Gevallenen, hen, die in deze of gene, zelfs zware zonden gevallen zijn, mogen wij niet hard en hatelijk behandelen, zelfs niet eens liefdeloos verdenken, als wetende, dat zoo Gods genade ons niet had bewaard, wij in hunne plaats geweest zijnde, het misschien nog erger, althans niet beter zouden gemaakt hebben, en niet wetende met welke heete tranen van berouw en vernootmoediging zij hunnen val beschreijen en voor den Heere belijden, in het bloed van Christus, dat van alle zonden reinigt, zelfs van die, van welke hij naar Mozes wet niet zoude hebben kunnen gereinigd worden, van geheeler harte vergeving zoekende. Onze weldadigheid moet zich tot allen, ook jegens hen, die zulks het minst waardig zijn en meermalen verbeurden, uitstrekken. (Luk. X : 29—37. kap. XVI : 19 e. v.) Den wijden omvang en het moeijelijke dezer Christelijke roeping en verpligtingen inziende, vragen wij met regt: wie is tot al deze dingen bekwaam? — Verzekeren kan ik u M. V.! dat gebrek aan zelfkennis eene der voorname oorzaken is, zoo niet eene der eerste, van het pligtverzuim in deze. Hij, die zich zelven in overeenstemming met de Bijbelsche uitspraken kent in zijne vele gebreken en behoeften, en dus evenmin den balk, die in zijne oogen is, voorbij ziet, als den splinter die in 't oog zijns broeders is, (Matth. VII : 3—5.)

Digitized by Google

en weet wat hij gaarne wil, dat men aan en omtrent hem zou doen, zijn hart is gezind en geneigd, ik zeg meer — vatbaar gemaakt om die genoemde Christelijke deugden te beoefenen: tegen het verbodene te strijden, het te overwinnen en af te leggen in en door de kracht van dien zelfden Geest, die hem met zich zelven bekend maakte, en van zijne zonde en zondelijke geaardheid, die hij al zijn leven lang met zich zal blijven omdragen, maar ook zal bestrijden, opdat hij eindelijk ten eenenmale de overhand behoude, heeft overtuigd en in eigen oog een zondaar voor God heeft gemaakt, en dat zondaars gevoel in hem levendig houdt te zijnen nutte, ook om hem te bekwamen tot de gewillige beoefening der aanbevolen pligten jegens zijne naasten. En, ik wil dit hier nog bijvoegen — ware die regte zelfkennis meer levendig en vruchtbaar onder de Christenen, gewis! er zoude niet zoo vele scheiding en scheuring, twist en vervolging, maar meer liefde, toegekeerdheid tot elkanderen, vereeniging en aaneensluiting, vrede en heil, nut en stichting gevonden en meer aangekweekt worden, met verwerping van alle argwaan en wantrouwen, meesterachtige veroordeeling en laakbare onverdraagzaamheid. De een zoude den ander uitnemender achten dan zich zelven, en de God der liefde en des vredes zou onder en in hem wonen en heilrijk werken, tot onderlinge volmaking.

IV.

In het vierde en laatste deel mijner rede zal ik de vraag in den tekst, als ook aan u en mij gedaan toepasselijk behandelen, waarbij ik gelegenheid zal krijgen eenige middelen aan te wijzen, door welke de bedoelde zelfkennis kan geleerd en vermeerderd worden.

Digitized by Google

Kent gij u zelven niet? — Ziet daar eene alleszins hoogst gewigtige vraag, welke wij, gij en ik, te beschouwen hebben als ook aan ons gedaan. Gedaan met oogmerk om met nadruk en opzettelijk ons bij ons zelven te bepalen. Iets dat hoognoodig en nuttig is; daar toch de zelfkennis zulke heilzame voordeelen heeft. Voordeelen, die zich uitstrekken zelfs tot na dit leven, waar onze eigenlijke en ware bestemming ligt, en voor hetwelk wij hier, ook daardoor moeten voorbereid worden. En de zaligheid van hetwelk daardoor zeker, in de schatting van elk, die daaraan behoefte gevoelt, niet alleen grooter en uitnemender geacht, maar ook begeerlijker wordt, alsdan niet meer te zullen zondigen, zelfs niet meer ontmoedigd te zullen worden, door de ons dikwerf hier op aarde bedroevende kennis aan onze verkeerdheid en het inwonend bederf des harten. Nu zal elk geloovige Christen de genade Gods in en door Christus te hooger waarderen, als aan zulk een, die zich als eenen zoo grooten en onwaardigen zondaar leerde kennen, zulk een onverdiend en verheurd geluk toegedacht en daartoe door Zijnen H. Geest gevormd en bekwaam gemaakt te hebben, als de heerlijke vrucht van de door Zijnen eigen Zoon aangebragte verzoening, zonder welke verzoening de mensch daarop, zelfs geene de minste hoop zoude kunnen hebben.

Kent gij u zelven niet? — Welk antwoord kunnen wij daarop geven? Velen zijn van oordeel bevestigend te kunnen antwoorden. Zij meenen, dat zij zich zelven wel degelijk kennen. Maar helaas! hunne gedragingen bewijzen het tegendeel. Bepaalt u maar eens bij den voorgestelden nuttigen invloed, dien de zelfkennis heeft en hebben moet zal zij de ware zijn, en toetst uw hart en wandel eens opzettelijk, onder biddend opzien tot den ontdekkenden en verlichtenden

Digitized by Google

invloed des H. Geestes, met den Bijbel in uwe hand, en beziet of gij wel zoo gezind en werkzaam zijt als gij moet zijn, zult gij kunnen gezegd worden u zelven regt en grondig te kennen, zoo als de Bijbel uw en elk nakomeling van vader ADAM beschrijft. Ik bid u verbergt uwen waren toestand niet voor u zelven - neen - wendt uwe oogen niet van u zelven en de daarin geteekende uitspraken af?

Het is immers beter nu nog in tijds met uwe behoeften bekend te worden, nu dezelve nog kunnen vervuld worden, eer het voor die vervulling te laat, voor eeuwig te laat zal zijn geworden? (Matth. XXV.) Gij beleeft nu nog den wel aangenamen tijd, den dag van zaligheid, maar eerlang — en — wie weet hoe spoedig? zal dezelve verstreken zijn, en dan in het gezigt des doods en der eeuwigheid, wanneer het veinzen onmogelijk wordt, en men niet gaarne met zich zelven bedrogen zal willen zijn, dan met zich zelven en zijn ongelukkig lot bekend te worden, wanneer gij, zóó, zóó, dit leven, den tijd der voorbereiding zult verlaten — ô! hoe ontzaggelijk en schrikbarend, hoe rampzalig zal dat zijn! Die zelfkennis moge de ons natuurlijk eigen hoogmoed en onze verkeerd gewijzigde eigenliefde niet streelen, zelfs veeleer verzederen, en ons diep bedroeven en smarten, ons ongerustheid en bekommernis baren, daar zij ons de verkeerde gronden doet ontvallen, waarop wij meenden gerust te kunnen zijn en zelfs gemoedigd de eeuwigheid gedacht hadden te zullen kunnen ingaan; doch op welke wij voorzeker schipbreuk zouden geleden hebben, indien wij niet van het onvoldoende derzelven waren overtuigd geworden en in tijds afgebragt, doch zij zal eene ongerustheid en bekommernis, eene droefheid worden, die heilvol zijn in hare gevolgen, en welke wij

Digitized by Google

zeker zullen leeren hoogschatten en erkennen met dankbare blijdschap aan Gods genade, als zij eene droefheid naar God wordt, die niet den dood werkt, zoo als de droefheid der wereld, maar eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid, en ons van geheeler harte tot Jezus den eenigen en volkomenen Zaligmaker doet vlugten, en wij het leeren door het opregt geloof onze behoudenis bij Hem te zoeken en ons door Hem te laten zaligen, en door Zijnen H. Geest ons willaten wederbaren en heiligen, in tijds de zonde en het verderf ontvliedende. Nog eens: ei lieve! weest dan niet afkeerig van die zelfkennis, zoo als, ongelukkig! velen zijn, en dat tot hun eigen verderf, daar zij onmogelijk den weg van bekeering en zaliging zoeken en bewandelen, en zelfs gerust en zorgeloos de eenwigheid tegengaan, zonder te bedenken in welk een gevaarvollen toestand zij verkeeren, en dat in den Hemel niet zal komen, dat verontreinigt en de zonde doet, en dat met de zelfkennis de regte kennis van God en den weg tot zaligheid in en door Christus, in een zoo naauw verband staat, dat dezelve onmogelijk kunnen gescheiden worden, maar met elkander behooren gepaard te gaan en zeker gaan moeten om zalig te worden.

Kent gij u zelve n niet? — Misschien beantwoordt gij deze vraag met eene wedervraag? — Hoe kome ik aan die zelfkennis? Welke middelen zijn ter verkrijging en vermeerdering derzelve aan te wenden?

Van deze wil ik u kortelijk eenige aanwijzen: ik zeg eenige; want hoe zou ik alle middelen, van welke de H. Geest zich bedient, om den mensch aan zich zelven bekend te maken, op eenmaal en achtervolgende kunnen noemen? Hier geldt ook, dit mag ik u immers vooraf wel zeggen? het oud vaderlijke, Christelijke spreekwoord: *Bid en werk!*" — Bid dan veel

Digitized by Google

dat de H. Geest, wiens werk het is de wereld, den mensch te ontdekken aan en te overtuigen van zonde, geregtigheid en oordeel, Joh. XVI: 8—11, zoo als zulks ook uit het gebeurde op den, in Hand. II, vermelden Pinksterdag, duidelijk blijkt, met Zijn Goddelijk licht en overtuigende kracht, tot dat einde en met dat heilrijk gevolg u bestralen en bezielen wilde. Volgt hier David na, die zoo dikwerf en bij herhaling dat licht en de hulp des H. Geestes begeerde, en zich daarbij zoo wel bevond. — Maar gebruikt ook die middelen van welke de H. Geest zich doorgaans en meestal wil bedienen, om die kennis aan te kweeken en te vermeerderen.

Deze zijn: staat naar eene juiste en gegronde kennis van de uitspraken des Bijbels, door welke den mensch in zijne ware zedelijke gesteldheid en behoeften beschreven wordt, en beschouwt, maar gelooft ook dezelve, gelijk zij waarlijk zijn, als *Godswoord aan u*, en met toepassing op u zelven. Maar ook van de zede-pligten, welke wij, naar de op billijkheid gegronde voorschriften der natuurlijke en geopenbaarde Godsdienst-leer, te beoefenen hebben. — Leest, herleest en bepeinst de zedelijke Wet van God, die een spiegel is waarin wij onze ware gedaante kunnen zien: «*door de wet is* toch *de kennis der zonde*:" ook zegt die zelfde Apostel: «*Ik had niet geweten de begeerlijkheid zonde te zijn, indien de wet niet zeide: Gij zult niet begeeren.*" Jac. I : 22—25. Rom. III : 20. en kap. VII : 7. Leest, herleest en bepeinst die wet vooral in het licht van de zede leer des Evangelies, en gij zult hare geestelijke en veel omvattende beteekenis te beter verstaan. Op het voetspoor van zoo vele wijze en Godvreezende mannen, als welken onze Vaderlandsche Hervormde Kerk het voorregt heeft

gehad te mogen bezitten, en ook — den Heer der Gemeente zij dank! — nog bezit, kan ik u gerust aanbevelen, de voortreffelijke uitbreiding der Wet in onze Heidelb. Catechismus veel na te zien en te bestuderen, als uitnemend gepast om het weldadig doel te bereiken, met welke de Heer, die ook onze Wetgever is, de wet zoo bij herhaling en scherpelijk laat prediken, ofschoon niemand, zelfs niet de allerheiligste dezelve volkomen houden kan. Vergelijkt daarmede uw vorig en tegenwoordig gedrag in deszelfs beginselen, bedoelingen en gevolgen. Denkt aan de overleggingen, uitgangen en schuilhoeken van uw boos hart. Vraagt u zelven gedurig af, beproeft en onderzoekt u: Wie was ik eertijds en wie ben ik nu? Wat wil en werk ik, of besla ik ook onnuttelijk de aarde? Als hoedanig een kent God mij, en heb ik mij zelven naar Zijn Woord te beschouwen? Is mijn verstand reeds zoodanig door Gods Woord en Zijnen H. Geest verlicht, dat ik mij zelven regt kenne? Is mijn hart reeds vernieuwd, zoodat ik met geheel de Wet van God vereenigd en begeerig ben overeenkomstig daarmede, met naauwgezetheid en onverbreekbare trouw, uit dankbare liefde in mij gewrocht, als de zekere vrucht des geloofs aan Zijne genade, Hem, mijnen Heer en Weldoener te dienen; en leef ik dus wel tot verheerlijking van God in waren ootmoed en ongeveinsde Godzaligheid? Heb ik al in Christus met mijn hart geloofd, en ben ik in Hem voor God regtvaardig, zoodat ik vrede met Hem heb? Heeft Christus al eene gestalte in mij, en ben ik Zijnen Geest deelachtig? Leeft en heerscht Hij door denzelven in mij, zoodat ik niet meer mij zelven leve, maar dien, die voor mij gestorven is, en ik Hem hartelijk en getrouw beminne? Heb ik dus al voor het behoud mijner kostelijke en onsterfelijke ziel gezorgd? Bevind ik

Digitized by Google

mij wel op den regten weg, die ten Hemel leidt: en heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid, zoodat ik gewogen wordende, niet te ligt zal worden bevonden, en ik met vrijmoedigheid den dag van Christus toekomst kan inwachten? Houdt zoo dagelijks rekening met u zelven, vooral bij bijzondere en voor u gedenkwaardige gelegenheden, b. v. bij de herdenking van genoten weldaden; belangrijke uitredding uit gevaar en nood; bij de jaarsverwisseling en bij het vernemen eener doodstijding uwer bekenden. — Let ook op het gedrag van waarlijk Godvruchtigen, vooral uwer eigen en zalig gestorvene, Christus tot eer levende betrekkingen, en aanschouwt den uitkomst hunner wandeling door het geloof en in de liefde, waarbij het gedrag des boosdoeners, die God noch kent noch eert, en wiens lot — zeker zijn eindelijk en eeuwig lot, naar de leer des Bijbels te verwachten, verbazend en geducht zal verschillen, en u met afgrijzen van het kwaad moet vervullen en aansporen, niet zoo dwaas en onbedachtzaam als de laatste, maar wel zoo wijs en Godverheerlijkend als de eerstgenoemde te handelen en hunne voetstappen te drukken, opdat gij ook eenmaal met hen in waarheid moogt gelukkig zijn. — Vraagt ook uwe vrienden, die dat wel doen zullen, indien zij welmeenende en getrouwe vrienden zijn, dat zij zoo goed zijn de gebreken, die zij in u zien, waartoe zij wel en veelal beter in staat zijn dan wij zelve, bij tijd en wijle aan u te ontdekken. Dit is inderdaad! een goed middel tot onderlinge oefening in zelfkennis; vooral, als gij getrouw genoeg zijt om ook hun dezelve aan te wijzen, en dat met wijze bedachtzaamheid en uit een echt Christelijk beginsel, de zucht om elkanderen te stichten en te behouden, door u geschiedt. De liefde aan elkander verschuldigd, vordert zulks dringend van ons? En

Digitized by Google

hoe veel goeds zou ook daardoor niet bevorderd worden?

Kent gij u zelven niet? — Als ik het onbetamelijke en onverantwoordelijke van het gemis dezer zelfkennis, vooral, nu bij de zoovele voorhanden middelen ter verkrijging derzelve inzie, dan — ja — is het te betreuren, zegt misschien iemand uwer? dat ik niet meer belangstel in, en nog zoo onverschillig ben omtrent dezelve. Ik moest mij althans meer en beter kennen en daarin meer vordering maken. Welligt zegt een ander: eenigermate ben ik mij zelven wel bekend geworden, maar ik vrees of mijn kennis wel de ware en regte zij, waaraan kan ik het weten dat zij dat is? Ik antwoorde: te betreuren is het wel, en mogt elk, die met den eerstgenoemden gelijk staat, zulks in waarheid, hoe eerder, des te beter doen, dat men de zelfkennis als zulk eene onverschillige zaak aanziet en daarom in dezelve zoo weinig belang stelt; want van hoe veel goeds berooft men daardoor zich zelven en anderen? Gelijk het ook schadelijk zelfs verderfelijk is wanneer wij ons niet regt en grondig kennen, of stilstaan op den weg van zelfkennis, daar stilstaan ook hier achteruitgaan is, en zulks stellig eene afkeurelijke liefdeloosheid omtrent ons zelven openbaart, en eene niet te verdedigen verwaarloozing van hetgeen door Goddelijken invloed, welken Hij gaarne en mild op het gebed schenken wil, tot ons waar en bestendig heil zou kunnen strekken. Weshalve het toenemen in zelfkennis met aandrang kan worden aangeprezen. Vooral ook, omdat wij door hare toeneming ook meer vatbaar worden voor het nut u zoo even geschetst, en rondom ons meer zegen zullen verspreiden. En wat nu den laatstgenoemden betreft, ik antwoorde hem: als gij belang stelt in uw heil, verwondert het mij niet, als ook niet gaarne met u zelven bedrogen willende uitkomen,

Digitized by Google

dat gij mij de belangrijke vraag: waaraan kan ik weten dat mijne zelfkennis de ware is? ter beantwoording op de mijne geeft. Maar ook zeg ik u, dat uwe zelfkennis, om de ware te zijn, behoort overeen te komen met en gegrond te zijn op het eigen en onfeilbaar woord des Heeren, naar hetwelk wij allen eenmaal zullen geoordeeld worden; En als een tweede kenmerk dient, dat zij de u voorgestelde vruchten moet dragen en te genieten geven; zij moet ons werkzaam maken met ons zelven en jegens anderen gelijk het ons betaamt. Zonder dat, gelooft mij? is zij niet tot zaligheid leidende, en kan zij nooit tot eer van God uitloopen. Dan zou zij, op zijn best genomen het gevolg eener verstandelijke overreding zijn en geene overtuiging des harte. Zegt gij, daarvoor ben ik juist bevreesd! want mijn ootmoed voor God is zoo gering en zooveel van het opgenoemde nut, hetwelk de regte zelfkennis heeft, ontbreekt mij. Gelukkig! dat gij dit bij tijds leert inzien; dat zal u wel niet gerust laten maar ernstig doen werkzaam zijn, zeker doen begeeren om het ontbrekende in den regten weg te mogen verkrijgen? Althans dat moet zoo zijn, anders toch zal uw geweten u blijven beschuldigen van niet te zijn en te doen, wat gij zijn en doen moet, en in des Heeren kracht doen kunt. En wat nu den trap en de mate uwer verootmoediging voor den Heere betreft, gij moet in deze bedachtzaam zijn, om van de eene zijde niet te ontkennen, hetgeen de Heer aan u gedaan heeft, en gij daardoor hebt leeren kennen en beoefenen; maar ook, om ter andere zijde u niet gerust neder te zetten op het ontvangene, of te denken daaraan reeds genoeg te hebben, zonder toe te nemen en op te wassen in de kennis en de genade van onzen Heer Jezus Christus, en dus ook in ware zelfkennis. Weet daarenboven, dat wij den

Digitized by Google

Heer in trap en mate Zijner genadegaven, geen perk mogen en moeten stellen, en dus niet moeten meenen, dat Hij ons juist zóó had moeten leeren en leiden, als Hij zulks anderen heeft gedaan. Hij is in Zijne werking rijk en vrij, en kent het best ieders behoeften, ook den stand en de betrekking in welke Hij ons plaatste, en wil zich goedgunstig naar een en ander schikken ter bereiking van Zijn plan met ons, en met dat gevolg dat Zijn naam daaarin en daardoor, het meest verheerlijkt wordt. En deze verheerlijking Zijns naams is immers, zij moet zulks zeker zijn, zal het goed met u gesteld en uw hart regt voor God zijn, uwe bedoeling en toeleg geworden? Is het ook niet de opregte keus uwer ziel Hem, in wien alléén gij al uw heil hebt leeren zoeken en stellen, met al wat aan u is, naauwgezet en bestendig lief te hebben, en ware het mogelijk, zonder eenig gebrek te dienen, daarbij begeerende: och! dat allen en daaronder vooral de uwe, Hem gewillig verheerlijken mogten, gelijk de Engelen dat in den Hemel doen en Hij overwaardig is? Nooit hebt gij zeker ook berouw gehad, dat gij uw hand en hart aan den Heere hebt gegeven; maar wel, en dit zelfs met innige smart, dat gij Hem niet meer en hartelijk lief hebt, en u nog tegen uwen zin de zonde zoo zeer aankleeft, van welker heerschappij gij zoo gaarne wenscht verlost te willen zijn? Is het ook niet daarom dat gij meermalen verlangt ontbonden te willen zijn en vrijgemaakt van een ligchaam der zonde en des doods, opdat gij met Christus zoudt gemeenschap — onafgebroken gemeenschap kunnen hebben, als voor u verre het beste, en Hem volmaakt zonder eenig gebrek zoudt kunnen dienen met al de verlosten door Zijn bloed? In plaats van bedroefd te zijn hebt gij reden tot dankbare blijdschap. Gelooft alleenlijk dat

Digitized by Google

het de Heer is, die in u dat goede gewerkt heeft; en dat Hij niet zal laten varen wat Zijne hand begon. Zijn Geest bevestige u in het geloof daaraan, en uwe ziel zal leven door blijdschap in God. — Mijn Christen! Dank Gods genade, dat Hij u aan u zelven heeft willen bekendmaken en dat met zulk een heilrijk gevolg! Gij zijt het toch met mij eens dat wij, zonder de dadelijke verlichting en de krachtdadige werking van den H. Geest, ons zelven niet regt kennen noch kunnen kennen, en dezelve niet dien invloed op ons zal maken? Gods liefde, die u over u zelven bedroefd maakte, maar die ook uwe droefheid in blijdschap veranderde, en zich tot uwe behoudenis aan u, ook in dien weg van zelfkennis, ontdekte en groot maakte, worde nu en steeds door dankbare wederliefde erkend. Leeft geheel voor Hem, die u in eeuwige liefde kende; uw liefderijk behandelde, en ter regter tijd u aan Zijne liefde deed gelooven en met zalige uitlating derzelve, uwe ziel heeft vertroost en gesterkt, zoodat gij met eerbiedige bewondering en aanbidding Hem moest prijzen, die, niettegenstaande Hij u als een groot en strafwaardig zondaar, als een bederver en ontrouwe in u zelven kende, evenwel in eeuwige ontferming in den Verlosser uwer ziel, op u had willen nederzien en tot Zijne kinderen en gunstelingen uit loutere genade aannemen, om u voor eeuwig gelukkig te maken, die in u zelven niet beter nog waardiger, misschien zelfs wel grooter zondaar dan anderen waart, en nooit Hem zoudt hebben lief gekregen indien Hij u niet eerst had lief gehad en opgezocht.

Nog iets; meen nooit mijn Christen! die in waarheid God vreest, en in Christus, door de kracht Zijns H. Geestes, uwe zaligheid zoekt, dat gij verachterd in de genade en uwen toestand niet goed kan heeten, als

Digitized by Google

gij u zelven meer en meer in de diepte, de peillooze diepte en uitgestrektheid van uw bederf leert kennen. ô Neen. Maar weet en gelooft veel eer, dat zulks een bewijs is, dat de Heer u nog onder zijne bearbeiding heeft en Zijn werk in u voortzet, neen — niet van u met Zijnen Geest of Zijne genade is geweken; wordt dan niet moedeloos maar dank deswege uwen Weldoener.

Hij acht zulks, in Zijne wijsheid en liefde voor u noodig. Wie zegt u, voor hoe vele verkeerdheden Hij u in dien weg wil bewaren; wat Hij u al wil af- en aanleeren en doen genieten? Is die kennis en hare toeneming niet zalig zelfs, en daarom begeerlijk voor uw hart, als gij door dezelve maar meer aan u zelven leert verloochend worden, van u zelven leert afzien, en al de gronden uwer hoop en verwachting voor dit en een volgend leven, geheel en alleen, ootmoediglijk in Gods genade in Christus leert zoeken en vinden, en gij maar meer achter, en in de gemeenschap met Hem uwen weg moogt bewandelen? Zeker zal uw hart meer door innige wederliefde verteederd en gij vatbaarder worden voor hooger mate van zaligheid, en hier reeds naauwer aan den Heer verbonden worden, meer nabij Hem blijven en daardoor u gelukkig gevoelen, als een heilrijk tegengift tegen de zoo regtmatige droefheid uit toenemende zelfskennis geboren. Zoo zult gij dan ook niet aan Gods genade en Zijn werk in u twijfelen, alzoo het tegen uwen wil in u overgebleven bederf der zonde, Hem niet konde en ook niet zal hinderen u te stellen, zoo als Hij aanvankelijk heeft bewezen, tot een toonbeeld Zijner vrijmagtige en ontfermende liefde in Christus, en voor eeuwig zalig te maken. —

Dit woord, hetwelk uw knecht door uwe hulp, waar voor hij U nederig dankt, ter nederschreef ten dienste uwer Kerk, zij U, ô Heere! welgevallig; doe in het

Digitized by Google

bloed van Christus, en om Zijnen wil verzoening over al het gebrekkige daarvan, en gebruik het, door den invloed Uws H. Géestes, ten wezenlijken en onverwelkelijken zegen voor velen, opdat Uw naam, daarin en daardoor, verheerlijkt worde, nú en eeuwiglijk! Amen!

NAZANG: Psalm CXXXIX : 14. —

Digitized by Google

HET GODSBESTUUR

EN

NEDERLANDS BEHOEFTE.

LEERREDE

OVER

PSALM XXXIII, vs. 13–22.

De Heere schouwt uit den hemel, en ziet alle menschen-kinderen.

Hij ziet uit van zijne vaste woonplaatse op alle inwoners der aarde.

Hij formeert hun aller harte; hij let op al hunne werken.

Een koning wordt niet behouden door een groot heir; een held wordt niet gered door groote kracht.

Het paard feilt ter overwinning, en bevrijdt niet door zijne groote sterkheid.

Ziet, des Heeren oogen is over degenen, die Hem vreezen, op degenen, die op zijne goedertierenheid hopen.

Om hunne ziele van den dood te redden, en om haar bij 't leven te houden in den honger.

Digitized by Google

Onze ziele verbeidt den Heere; Hij is onze hulpe en ons schild.
Want ons harte is in Hem verblijd, om dat wij op den naam Zijner heiligheid vertrouwen.
Uwe goedertierenheid, Heere! zij over ons; gelijk als wij op U hopen.

I.

Het voorgelezen gedeelte van den 33sten Psalm leert ons (1) welke overtuigingen het geloovig hart heeft van de voorzienigheid Gods, en (2) wat deze overtuigingen in het geloovig harte uitwerken.

De Voorzienigheid Gods waakt overal; werkt altijd; is de opperste oorzaak van volstrekt alles; is eene openbaring van liefde voor degenen, die God vreezen.

Deze overtuigingen werken bij hem, die ze heeft: *Gerustheid* bij afhankelijkheid; *verblijding* met ontzag; *hope* met gebed.

Nergens wordt ons in de H. S. eene Voorzienigheid Gods als een afgetrokken denkbeeld voorgesteld, meer steeds de Voorzienige God in de eenheid en volheid van Zijn wezen, in den aart en de kracht van Zijn Persoon.

God, de Heilige, die (zie dezen zelfden Psalm) *regt en geregtigheid lief heeft* (vs. 5); God, de Goedertierene, van wiens *goedertierenheid de aarde vol is* (vs. 5); God, de Schepper, door *wiens Woord de hemelen gemaakt zijn en door den Geest van wiens mond al hun heir* (vs. 6); God, de Almagtige, die de *wateren der zee als op eenen hoop vergadert, die den afgronden* (*den Oceaan*) *schatkameren stelt* (vs. 7)

Digitized by Google

God de Ontzachelijke, *die spreekt, en het is er, die gebiedt, en het staat er* (vs. 8, 9); God, de van eeuwigheid tot eeuwigheid dezelfde, wiens *woord regt is en al Zijn werk getrouw*, wiens *raad en de gedachten van wiens harte bestaan van geslachte tot geslachte* (vs. 4, 11), die God, gedacht in de in Hem noodzakelijke, tegenover het schepsel volstrekt vrije werkzaamheid van *al* Zijne volmaaktheden; werkzaamheid, waarin Hij onafgebroken al zijne besluiten, beloften, dreigingen, gedachten ten uitvoer legt, en aan Zich Zelf getrouw Zich in Zijn schepsel verheerlijkt; ziedaar de Voorzienigheid Gods, die de Bijbel predikt; ziedaar wat hij predikt boven de magere begrippen eener schrale wijsbegeerte, eener behulpelijke natuurlijke Godsleer.

De Heere schouwt uit den hemel en ziet alle menschenkinderen; Hij *ziet uit van Zijne vaste woonplaats op alle inwoners der aarde.* Het hoogste denkbeeld van Gods bestaan is niet: rust in den zin van afgezonderde ledigheid, maar van eene werkzaamheid naar alle zijden, in volkomen kalmte; Gods zijn is zien; Gods wezen werken; Zijne oogen *doorloopen* de geheele aarde; en dat doorloopen is regeren. Hij regeert niet slechts de stoffelijke maar ook de zedelijke wereld. *Hij formeert allen inwoners der aarde het hart: Hij let op al hunne werken. Des konings hart* is in de hand van dezen Oppersten Koning als waterbeken. *Hij neigt het tot al wat Hij wil* (Spr. XXI: 1), *Ik weet, o Heer! dat bij een mensche zijn weg niet is, het en is niet bij eenen man, die wandelt, dat hij zijnen weg rigte.* (Jer. X: 23.) Alle krachten, alle magten, beide in de stoffelijke en in de zedelijke wereld zijn slechts tweede oorzaken, waar Hij de eerste is; oorzaken, die door zijne kracht en magt bestaan en handelen, voor zoo lang en voor zoo veel Hij wil; *Een koning wordt niet behouden*

Digitized by Google

door een groot heir; een held wordt niet gered door groote kracht; het paard feilt ter overwinning en *bevrijdt niet door zijne groote sterkte.* Maar zij, op wie hij het oog zijner liefde gevestigd heeft, zijn veilig, omdat zij van zijne gunst verzekerd zijn; zij hebben aan dat oog meer dan aan al het schepsel te zamen: *Ziet des Heeren oog is over degenen, die Hem vreezen; die op Zijne goedertierenheid hopen, om hunne ziele van den dood te redden, om hen bij het leven te houden in den honger.* — Dat is dan ook dezer geloof, dat is hunne ervaring, dat is hunne hoop. — In dit geloof zijn zij gerust, bij de diepste overtuiging van geheele afhankelijkheid, zij steunen op niets dan God, en hebben aan Hem steeds genoeg: *Onze ziele verbeidt den Heere; Hij is onze hulpe en ons schild.* Bij deze ervaring hebben zij *verblijding* met ontzag; zij zijn in de hand des heiligen, des regtvaardigen, des almagtigen; daarom *zingen zij vrolijk in den Heer, lof betaamt den opregten. Want hun hart is in Hem verblijd, omdat zij op den naam Zijner heiligheid vertrouwen.*" Bij die hope hebben zij nogtans behoefte om in het gebed te waken: *Uwe goedertierenheid Heere zij over ons! gelijk als wij op U hopen.*

II.

(1). Landgenooten! de geschiedenis van onze natie, de gebeurtenis van den merkwaardigen dag, die in den loop dezer week voor de 31ste maal verjaard is, de ondervindingen van het sedert den laatsten dank- en bededag verloopen tijdvak zijn wel geschikt, de overtuigingen aangaande een Voorzienigen God, zoo als onze tekst dien predikt, te versterken — och of zij bij ons volk leefden en krachtiger worden mogten!

Digitized by Google

(2). De tijden, die wij beleven, de toekomst, die wij te gemoet gaan, brengt wel groote behoefte mede aan zulk eene stemming, als slechts door krachtige overtuigingen en door het hartelijk geloof aan dien Voorzienigen God geboren en onderhouden wordt, — och! of dat geloof bij onze natie mogt bestaan en meer en meer worden opgewekt!

Het zijn deze gedachten, die mij tot de keuze van onzen tekst op dezen dag bepaald hebben; en tot welker ontwikkeling God zijnen zegen geve.

1. De geschiedenis van onze natie is zeer geschikt, de overtuigingen aan eenen voorzienigen God, zoo als onze tekst dien predikt, te versterken.

Het is de geschiedenis van een land aan den afloop der groote rivieren van ons werelddeel, door hare slibbe opgeworpen, en ter naauwernood tegen de wateren der zee beveiligd; van een volk, klein en onaanzienlijk, hard vervolgd en menigmaal verdrukt; maar tegen de verdrukking opgewassen, magtig geworden, eerbiedwaardig, rijk, en op allerlei wijze zigtbaar gezegend. Wel dikmaals op den rand van het verderf gebragt, en reeds bijna verslonden, maar in het hachelijkst oogenblik uitgered, behouden en bevestigd. Het is de geschiedenis van een land en een volk, waartegen de volkeren wel menigmaal een' *raad* bedacht hebben, dien naar aller besef slechts God *vernietigen* konde; en waarover de *gedachte van Gods hart* geweest is, dat het een toevlugtsoord zijner heilige waarheid en zijner om der waarheid wille vervolgden, uit alle oorden der wereld, zijn zoude, een bolwerk Zijner aangevochtene kerk. Het is de geschiedenis van een land en een volk dat op de kennelijkste wijze Gods getrouwheid, weldadigheid, en zorgende liefde over degenen, die Hem

Digitized by Google

vreezen, openbaart, en die wel mag geschreven worden, gelijk zij het in deze dagen wordt *), onder opheffing dezer spreuke: *Wij zullen het niet verbergen voor de kinderen, vertellende de loffelijkheden des Heeren, Zijne sterkheid en Zijne wonderen, die Hij gedaan heeft, — opdat het navolgende geslacht die weten zoude,* EN DAT ZIJ HARE HOPE OP GOD ZOUDEN STELLEN EN GODS DADEN NIET VERGETEN, MAAR ZIJNE GEBODEN BEWAREN (Psalm 78: 4, 6, 7).

Hoogst belangrijk is in dit opzigt de dag, die in deze week verjaard is, en dien zoo velen uwer beleefd hebben en zich herinneren, de dag van den 18den Junij 1815. Op dien dag, waarop zoo oneindig veel, niet alleen voor ons land, maar voor geheel het gedurende zoo vele jaren geteisterd Europa, op het spel stond, bleek het op de meest in het oog vallende wijze dat *de Heere uit den hemel schouwt en alle menschenkinderen ziet; dat Hij hun aller hart formeert, dat Hij op al hunne werken let. Dat een koning niet behouden wordt door een groot heir; een held niet gered wordt door groote kracht; dat het paard ter overwinning feilt en door zijne groote sterkte niet bevrijdt:* toen geen leger van 90,000 keurlingen, geen jonge lijfwacht brandende van eerzucht, en geen oude lijfwacht, strijdende en stervende voor twintig jaren roems, in staat bevonden werden de kroon te bewaren voor eenen man als NAPOLEON, in een oogenblik als dat van Waterloo; toen de renboden reeds met de tijding der overwinning naar Parijs afgezonden, nog bijna werden ingehaald, door het rampzalig overschot van een leger, dat zijn nederlaag niet melden maar toonen kwam, en door eenen Overweldiger, die zijne rol had uitgespeeld. — Toen uit onze landgenooten 2000 dooden en

*) Handboek der Geschiedenis van het Vaderland door Mr. G. Groen van Prinsterer.

Digitized by Google

2000 gekwetsten met hun bloed den prijs betaalden, dien God voor dat oogenblik op de onafhankelijkheid van het vaderland gesteld had, maar het leven gespaard werd ofschoon niet het bloed van den vorstelijken Held, die nog voor andere zegepralen was bestemd en voor den troon, waarop hij heden zit.

Sedert dien dag, M. H. tot op dit oogenblik, waarin wij u toespreken, heeft het bij het velerlei lief en leed dat vorst en volk zijn doorgegaan den opmerkzame wel niet aan bewijzen eener wakende, werkende, regtdoende en genadig sparende Voorzienigheid ontbroken; en wat heeft het laatste jaar ons in dezen niet geleerd, toen plasregens zoo aanhoudend en vreesselijk, dat zij aan het eerste jaar na den Franschen oorlog herinnerden, eenen rampspoed schenen te zullen aanbrengen als sedert dat jaar niet beleefd was. Ja de stok des broods van vele duizenden werd verbroken. Indien daar een winter ware gekomen, ik zal niet zeggen als die langdurige en gestrenge, op welke dit regenjaar gevolgd was; een zoodanige was misschien minder te verwachten; maar slechts een winter, zoo als wij dien *gewoonlijk* in dit land doorbrengen; de ellende ware, — ik spreke naar den mensch — niet te overzien, niet te redden geweest. Hoe groot waren dan ook in het najaar de bekommeringen van velen! Scheen het niet alsof slechts de ligtzinnigheid onbekommerd blijven mogt. Maar hoe werden die bekommeringen beschaamd! Hij, die *uit den hemel schouwt en alle menschenkinderen ziet*, zag in genade neder op zoo vele duizenden armen en verarmden. De schatkameren van sneeuw en ijs bleven gesloten, onze havens open, onze rivieren bevaarbaar. Een groote toevoer van levensmiddelen kwam tot de wachtende magazijnen; geen bedrijf behoefde om des weders wil stil te staan, en de grond werd bezaaid en bepoot in maanden,

Digitized by Google

waarin anders nog menigmaal eene ondoordringbare korst hem bedekt. En ofschoon ook met dit alles nog veel armoede geleden is, allen, die God vreesden, en op Zijne goedertierenheid hoopten, waren in de gelegenheid om te ondervinden, de letterlijke waarheid van dat woord *dat Zijn oog op dezulken is om hunne zielen van den dood te redden, en om hen bij het leven te houden in den honger.*

Och! dat dan nu bij deze oude herinneringen en verscbe ervaringen het geloof in eene wakende, werkende, kastijdende, sparende en zegenende Voorzienigheid zoo als de Schrift die predikt, bij het Nederlandsche volk regt algemeen mogt worden, diep doordringen, krachtig werken! — Dat de godslasterlijke opvatting, die toch zoo gewoon is, waarbij het geheele begrip van het Godsbestuur tot het denkbeeld van eene onontbeerlijke medewerking, een bekronenden zegen op menschelijke pogingen beperkt wordt, plaats mogt maken voor het gevoel van volkomene afhankelijkheid, in alle deelen en opzigten; dat het staren op tweede oorzaken mogt ophouden de geheele ziel van zoo vele honderden in te nemen, die daar meenen dat zij God hulde genoeg gebragt hebben door van tijd tot tijd te zeggen dat Hij bestaat, dat Hij alles weet, alles doet, — omdat het onverstandig ware hieraan te twijfelen; maar die nogtans aan deze verstandsovertuigingen geen den minsten invloed toestaan op hunne beschouwingen van den aard en de beteekenis der dingen, die God rondom hen geschieden laat, of op de inrigting van hun eigen handel en wandel, of op de beoordeeling van hun eigen toestand; dat men de natie in alle standen minder afkeerig zag van die toch zoo waarachtige toepassing van de gebeurtenissen, de nooden, de uitreddingen van den dag, waarbij men ze in verband brengt met de ongeregtigheden des volks, en de geboden

Digitized by Google

dergenen, *die God vreezen, die op Zijne goedertierenheid hopen*; waarbij men er op wijst als op eene prediking van regtvaardig oordeel en sparende genade, van welke dit geslacht, van welke een iegelijk onzer rekenschap zal hebben af te leggen, als ook tot hem gekomen. — Dat men bij deze waarlijk ernstige prediking den ernst in alle standen vermeerderen zage, en in ieder onzer die stemming heerschen, die uit eene krachtige overtuiging en een hartelijk geloof aan een alles regelend Godsbestuur geboren, en daardoor onderhouden wordt.

2. Wij schetsen die stemming naar den tekst als eene stemming van (*a*) gerustheid bij gevoel van afhankelijkheid; van (*b*) blijdschap met ontzag; (*c*) van hope met gebed: wij zeiden, dat de tijden, die wij beleven, en de toestand, dien wij te gemoet gaan, wel groote behoefte aan zulk eene stemming medebrengt. Thans staan wij ook daarbij stil.

(*a*). Landgenooten! het oogenblik dat wij beleven is hoogst ernstig en de toestand onzes volks niet zonder groote bekommering; uit velerlei oorzaak.

Gelijk ons geheele werelddeel zoo lijdt ook met name ons land aan het groote euvel onzer eeuw: menschenovervloed; overbevolking, bij geen zeer opgebeurden staat van eenigen tak van welvaart of bestaan, en eene ontzettende staatsschuld. Hieruit ontstaat eene toenemende verarming. De ramp van het verleden jaar (ofschoon door Gods genade door den zachten winter, dien Hij ons geschonken heeft, zeer gelenigd), is echter diep en op vele plaatsen in ons vaderland naar den mensch *onherstelbaar* diep, doorgedrongen, en heeft vele duizenden uitgeput, die tot hiertoe nog niet ten eenenmale hulpeloos waren; zoodat dan ook vele honderden van menschen

Digitized by Google

door den nood gedrongen het voornemen hebben opgevat, dit land te verlaten en elders brood en werk te zoeken. Tot op dit oogenblik toe staat het, terwijl de veeziekte in sommige oorden des vaderlands als op nieuw woedt, met den landbouw in menig opzigt hagchelijk, althans dubbelzinnig. Er is veel hoop voor het behoud, er is veel vrees voor het verlies van eerste levensbehoeften. Niemand weet wat de Heer doen zal, de Heer, die niet gehouden is tot het schenken van die vergoedingen voor geleden verliezen, waarop misschien menigeen in zijn overmoed rekent; overmoed die de zware schuld voor God, waaronder deze natie gebukt gaat, van dag tot dag vermeerdert. — Er is veel zorgeloosheid. Bij velen is zij het gevolg van een koud eigenbatig gestel, dat zich den algemeenen nood, zoo min als de algemeene belangen aantrekt, zoo lang geen persoonlijk belang gemoeid, geen persoonlijke nood gedreigd wordt; — bij anderen van een onverschoonlijke ligtvaardigheid die zich in allerlei magtspreuken lucht geeft, en van het beginsel uitgaat »dat alle dingen zich schikken," een beginsel, door de puinhoopen van allerlei welvaart, waarmede de wereld overdekt is voor zulke hardhoorigen nog niet luide genoeg tegengesproken; bij nog anderen; het zijn de zoodanigen, die reeds langer of korter in het donkere dal der tijdelijke ellende zijn afgedaald; van eene sombere onverschilligheid, eene moedelooze stompheid, van welke nogtans het schrikkelijkste te wachten is, zoo zij zich nog éénmaal laat opprikkelen. Over het algemeen bestaat er eene groote neiging om zich den bestaanden of aanstaanden nood te ontveinzen, en zich begoochelingen te maken van uitkomsten, die niet te wachten zijn. Maar de opregte Vaderlander, die een hart heeft voor zijn volk, de waarachtige Christen, die een hart heeft voor alles,

Digitized by Google

is bewogen over de schare, is bewogen over zijn land, en wenscht een iegelijk landgenoot niets minder toe dan hetgeen hij voor zich zelven zoekt en door Gods genade heeft: *Gerustheid bij diep gevoel van volkomene afhankelijkheid.* Gerustheid in God; in God alleen; in Gods almagt, *die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er*, in Gods *barmhartigheid, die tegen het oordeel roemt*, en *niet doet naar onze zonden*, niet *vergeldt naar onze ongeregtigheden*; in Gods getrouwheid waardoor *hij het brood en het water des regtvaardigen gewisse doet blijven in allen nood*, en Hij het aangezigt zal aannemen van degenen, *die Hem vreezen, die op Zijne goedertierenheid hopen, niet slechts om hunne zielen van den dood te redden*, en *hen bij het leven te houden in den honger*, maar ook om hunne voorbidding te verhooren, als zij tusschentreden voor de ligtvaardigen en goddeloozen, die de oordeelen des Heeren uitdagen, en zijnen toorn tarten; voor de misleiden en onkundigen, die in hunne blindheid hunnen weg verderven, zonder God, zonder hope, zonder kracht, en zonder steun. *Onze ziele verbeidt den Heere. Hij is onze hulp en ons schild.* o, Mijne hoorders! indien dat de waarachtige overtuiging van dit volk als volk ware, indien onze natie in alle standen met die overtuiging ook werkzaam was — dan had zij een' vasten grond onder hare voeten, dan mogt zij een rustigen blik in de duistere toekomst slaan. Bij die overtuiging zouden wij in alle standen zich weder eene geestkracht zien ontwikkelen, over welker gemis zoo zeer geklaagd wordt, en die ook niet bewaard kan blijven bij de gedurige teleurstellingen en mislukkingen, waaraan het staan in eigen kracht den rampspoedigen mensch overgeeft. *Onze ziele verbeidt den Heere*, Hij kan den dreigendsten nood afwenden, Hij den prangendsten nood

Digitized by Google

leenigen, Hij wijsheid geven en middelen aanwijzen, die tot behoud, tot redding, tot uitkomst leiden; Hij zegen schenken ook onder en door middel van de zwaarste verdrukking, Hij tevredenheid bewaren bij de ergste persing; Hij zal niet dulden dat de regtvaardige wankele. — *Ons hart is in Hem verblijd, omdat wij op den naam Zijner heiligheid vertrouwen.*

(*b*). *Ons hart is in Hem verblijd, omdat wij op den naam Zijner heiligheid vertrouwen.* Dát is de volkomen blijdschap, welke wij zoo gaarne ons volk moeten gunnen; dat is de blijdschap, die wij voor ons zelven moeten zoeken. Eene blijdschap die God verheerlijkt, eene blijdschap die met ontzag voor zijne heiligheid, en daarom ook met vertrouwen op den naam Zijner heiligheid gepaard gaat. Eene blijdschap in God, met God, eene blijdschap die het hart raakt. — En nu! is onze ziel bewogen over de schare, van wege hare treurige talrijkheid, werkeloosheid, beladenheid; bewogen over dit land, van wege de wolken, die er over hangen; veel meer nog moet zij bewogen zijn over die neiging tot eene gansch andere blijdschap; neiging tot verstrooijing, tot levensgenot, tot prikkeling van vermaak, en streeling des vleesches, die hand over hand toeneemt, en tot de onderste standen der maatschappij bereikt en verderft; ja verderft, beide naar het maatschappelijk en naar het inwendig bestaan. Duizenden in ons land spannen zich niet uit van den arbeid, dan om zich in te spannen tot naar evenredigheid kostbare genoegens, die het hart koud laten, en van God verwijderen; die den ernst des levens doen vergeten, en de ernstige lessen, die God voor aller oor uitspreekt op zijde stellen, allen indruk van alle prediking Gods in de harten uitwisschen. Indien dan God nog altijd het wezenlijk heil dezer natie wil, noodzaakt zij Hem dan

Digitized by Google

op die wijze niet de lessen gedurig ernstiger, de prediking telkens duidelijker te maken? Moet de roede niet telkens zwaarder nederkomen op die wederspannige kinderen, die besloten hebben zich groot te houden, — die *Hij geslagen heeft, maar zij hebben geen pijne gevoeld, die Hij verteerd heeft, maar die geweigerd hebben de tucht aan te nemen; die hunne aangezigten harder gemaakt hebben dan een steenrotse, die geweigerd hebben zich te bekeeren* (Jer. 3:3). Ach dat wij in plaats van gedurig nieuwe gelegenheden te zien geven en aangrijpen tot wereldsch vermaak, waaronder de vele indrukken van het hart zich uitwisschen, en het hoe langer hoe verharder wordt tegen alle nieuwe, — in onzen lande meer huizen en stulpen mogten kunnen voorbijgaan, waar men naar deze ijdelheden niet vraagt, doch eene grootere en betere blijdschap kent; huizen en stulpen, waaruit ons uit den mond der bewoners, hetzij die in meerdere of in mindere mate in den druk der tijden deelen, den psalm der regtvaardigen tegenklonk, der regtvaardigen die in allen nood gerust, in alle armoede rijk, bij allen achteruitgang in het tijdelijke door Gods genade vooruitgaan in kracht van geloof en heiligmaking des levens, en naar geene andere vreugde vragen dan deze: *Gij regtvaardigen zingt vrolijk in den Heere! lof betaamt den opregten. Zingt hem een nieuw lied. Speelt wel met vrolijk geschal. Want ons hart is in Hem verblijd omdat wij op den naam Zijner heiligheid vertrouwen!* (vs. 1; 3 en 21).

(c). Wanneer ik over de nooden des lands, over de rampen die, over het hoofd, van den landbouw hangen spreken hoor of lees, zoo bemerk ik dat daar nog veel hope is. Met opzigt b.v. tot den laatsten hoopt men veel van de aanhoudende droogte, die wij tegenwoordig heb-

Digitized by Google

ben, en die, ofschoon schadelijk voor sommigen, over het algemeen tot zuivering onzer akkers nuttig geacht wordt. Men hoopt dat de roest op de rogge de airen niet bereiken zal; men hoopt, dat, wat men nimmer gezien heeft ook nu niet zal gebeuren, dat de beide hoofdartikelen der volksvoeding te gelijker tijd zouden verloren gaan; men hoopt dat de oogst in het eene gewest treurig gesteld, in het andere zooveel te beter zijn zal; men hoopt dat de goede God toch wel medelijden hebben zal met zoo vele armen, — Wij verhengen ons dat er zoo veel hoop is in het land, en vooral van die hoop, die van God spreekt; maar lieve Landgenooten, wij moeten niet slechts hopen, wij moeten ook bidden! — Zoo de nood, de algemeene nood, misschien ook meer bepaald onze eigene bijzondere nood, ons op het hart weegt, zoo wij erkennen, dat alles in de hand des Heeren staat, dat Hij magtig is zoo wel om alles te doen gelukken, als alles te doen ontvallen, zoo moet er een gedurig gebed in ons hart zijn ten opzigte van die dingen, die een gedurig voorwerp van onze aandacht uitmaken. Hoe! wij zouden de een den ander niet ontmoeten zonder een woordje te spreken over den toestand van ons land, van ons armwezen, van onze overbevolking, van onze stallen, en van onze akkers, en wij zouden vergeten die belangen voor te dragen daar, waar zij behooren, voor den troon van God. Wij zouden voordoen het vaderland lief te hebben en in dat alles belang te stellen om onzes zelfs, om onzes volks wil, en wij zouden niet gedachtig zijn in ons dagelijksch gebed alle deze dingen uitdrukkelijk te brengen, en daarover tot God almagtig te zeggen: *Uwe goedertierenheid Heere! zij over ons, gelijk als wij op U hopen?* — o Wee, wee over ons land, indien ons

Digitized by Google

volk die zaken meer in de gezelschappen, in de gelagkamers, in de dagelijksche ontmoeting van menschen, in de dagbladen behandelt, dan in de binnenkamers, dan in de huiselijke godsdienstoefening, dan op de knieën. Neen dan is er *niet* veel hoop. . . Maar wij weten, dat het gebed van eenen enkelen regtvaardigen veel vermag, en dat ook in het midden van het Nederlandsche volk een Christenvolk is, dat Gods aangezigt kent en zoekt; een volk dat, van grooter nood dan tijdelijken nood verlost, nogtans ook den nood des lands op het hart draagt; een volk dat een beter vaderland verwacht dan dit aardsche, maar ook dit aardsche lief heeft, en voor deszelfs belangen tusschentreedt bij Hem, die alleen mágtig is in alles te voorzien.

Het is dit volk, hetwelk uitroept: » *Onze ziel verbeidt den Heere: Hij is onze hulp en ons schild*," hetwelk getuigen mag: *onze ziel is in Hem verblijdt, omdat wij op den naam Zijner heiligheid vertrouwen:* hetwelk bidt: *Uwe goedertierenheid, o Heere! zij over ons, gelijk als wij op U hopen.* Het kent de getrouwheid, het kent de heiligheid, het kent de goedertierenheid Gods, het kent die allen in Jezus Christus den Heiland hunner zielen! Het weet wat het zegt te vertrouwen, wat het zegt blijdschap in God te hebben, wat het zegt te bidden en verhoord te worden. — o, Mijne volksgenooten, staat naar het volksgenootschap met dezen. Slechts als wij door Gods genade in Christus hemelburgers zijn, kunnen wij goede burgers des vaderlands wezen, ja pijlers van den staat: want meer dan de vele wijzen, de velen magtigen, de vele edelen zijn het de stille, de dikwijls verachte vromen, wakker in gebed en in smeekinge tot den Heere. Hoe treedt men toe tot dit volk? Als men uittreedt uit zich zelven, uittreedt uit de we-

Digitized by Google

reld, hare ijdelheid en hare zonden en toetreedt tot God; als men arm wordt van geest, treuren leert over zijne schuld; en begint te hongeren en te dorsten naar een brood en lafenis voor de ziele; als men zich overgeeft aan een God, die de ziele verlost, aan een God die de ziel herschept; overgeeft om in alle waarheid, heiligheid, en liefde geleid te worden. Om uwes zelfs, om uwer kinderen, om uws volks wille, smeek ik u staat naar dat heil, opdat er eer in onzen lande wone. Er is een heerlijk woord in onzen Psalm (vs. 12): *Welgelukzalig is het volk, diens God de Heere is!* Och! dat het van ons Nederland gezegd kon worden, als van eene natie waar GOD DE HEERE, dat is de God der Openbaring, God, Vader en Zoon en Heilige Geest verkondigd, gekend, beleden, gediend, gezocht werd; waar eerbied was voor Zijn woord en waarheid; liefde voor Zijn volk; waar een geest van verootmoediging en bekeering doordrong; waar men zich zuiverde van openbare volkszonden, en zich bevlijtigde tot huiselijke en persoonlijke godsdienst; hoe veel zegen zou er dan niet te wachten zijn, ja te wachten op grond van stellige beloften Gods: hoe zou zich der Vaderen God der kinderen Vader, hoe de God van hemel en aarde de God van Nederland betoonen. De God van Nederland! Ik weet, dat men in onze verlichte dagen, waarin men voor het eerst den zin van Gods woord meent te verstaan, heeft aangevangen, die uitdrukking: »God van Nederland," af te wijzen en van zich te werpen. Men moest ten minste de welvoegelijkheid hebben niet zoo zeer te ijveren tegen hetgeen althans geen beleediging kan worden genoemd. Maar, zeker, de uitdrukking « de God van Nederland" zal nimmer goed te keuren zijn, indien men daaronder verstaan wil eene betrekking tusschen God en Nederland,

Digitized by Google

in alles gelijk aan die tusschen Jehovah en het volk der uitverkiezing, — doch, indien zij ooit mogt beteekenen: den God, dien Nederland kent en kiest, en met wien het staan en vallen wil; wien het wil leeren — wien het wil blijven belijden, onder de diepste vernedering, bij de grootste ellende; tegenover de dreigingen van het bijgeloof, en de spotternijen van het ongeloof, — dan zal God zelf het niet beneden zich achten zoo genoemd te worden; dan zal dit Nederland, na zoo vele duisternissen een blijden dageraad zien. Uwe goedertierenheid, Heere! zij over ons, gelijk als wij op U hopen!

AMEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

PREDIKATIE

OVER

DEN SCHOONSTEN DER MENSCHEN.

VOORZANG: Ps. XLV : 1.

Er is geen dierbaarder voorwerp voor het ware geloof, dan de persoon van Christus. Dit was Hij reeds onder het Oude Verbond. Getuige het heerlijke loflied, dat voor ons ligt. En dit is Hij nog in de dagen des Nieuwen Testaments voor allen, die God in geest en in waarheid begeeren te dienen; zoodat de uitspraak van den Apostel Petrus steeds in nadruk geldende blijft: *U, die gij gelooft, is Hij dierbaar.* (*)

Ja, Toch.! dit is de aard des opregten geloofs, waardoor het zich onderscheidt van alle waan- en schijn-geloof, dat het Jezus boven alles dierbaar schat. Het ziet zoo veel schoonheid en beminnelijkheid in Hem, dat het hart geheel daarmede vervuld wordt, en de tong zich niet genoegzaam in staat gevoelt, om den lof van dien allerhoogsten Koning naar waarde uit te spreken. Nog gaat het te dezen opzigte met alle ware geloovigen, gelijk met onzen Psalmist. Wanneer de Geest met Zijn Goddelijk licht hunne zielen bestraalt, dan kunnen zij geene woorden

(*) I Petr. II : 7.

Digitized by Google

genoeg vinden, om den beminde hunner harten naar wensch te prijzen; dan is 't de taal van hun gansche gemoed, met den gewijden Dichter:

> Beminlijk Vorst, Uw schoonheid, hoog te loven,
> Gaat al het schoon der menschen ver te boven.

Maar nu, M. H.! kunt gij ook iets uit eigene bevinding uws gemoeds van deze schoonheid van Jezus getuigen? of heeft Zijn persoon nog geenerlei aantrekkelijkheid voor uwe harten? Ach! indien dit laatste tot hiertoe uw geval ware, wat zijt gij dan diep te beklagen! Nogtans, wie gij ook zijt, gij leeft nog onder de prediking der genade, die op Zijne lippen is uitgestort. Ei, hoort dan, om uwer zielen zaligheid wil, wat de Heere nog, ook in deze zelfde ure, tot u spreken wil. Daartoe opene Hij zelf u het harte door Zijnen Geest, en Hij geve mij opening des monds, om Zijne woorden getrouwelijk u te verkondigen, en Zijne alles-overklimmende schoonheid met nadruk u aan te prijzen!

Text: Ps. XLV : 3a.

Gij zijt veel schooner dan de menschenkinderen.

De Psalm, waaruit onze tekstwoorden ontleend zijn, draagt, behalve een meer algemeen opschrift, ook de bijzondere benaming van *lied der liefde;* eene benaming. Toch! welke reeds aanstonds in elk Jezus- lievend gemoed den aangenaamsten weêrklank vindt, dewijl zij zoo ten volle aan den inhoud van dezen Psalm beantwoordt. Of wat behelst dezelve, van het begin tot het einde, anders, dan uitstorting van een hart, dat, op eene buitengewone wijze door den Heiligen Geest bewrocht, in liefde blakende is tot den beloofden Christus,

Digitized by Google

die het geloof van den Profeet zich hier vertegenwoordigt, als ware Hij reeds in het vleesch geopenbaard geworden, ja aan de regterhand Gods tot Koning Zijner gemeente verhoogd? Ziet, met deze liefde van CHRISTUS vervuld, en door den Geest der Profetie gedreven, dichtte de Psalmist dit lied der liefde, en vangt hetzelve, naar het 2e vers, aan met deze heerlijke inleiding: *Mijn harte geeft eene goede rede op; ik zegge mijne gedichten uit van eenen Koning; mijne tong is als eene pen eens vaardigen schrijvers.* Waarop hij zich vervolgens in den Geest, regtstreeks keert tot dien Koning zelven, zingende Zijnen lof op hartverrukkende wijze, aldus: *Gij zijt veel schooner dan de menschenkinderen, genade is uitgestort in uwe lippen*, en wat er meer volgt.

»*Gij zijt veel schooner dan de menschenkinderen.*" Dierbaar woord! O, hoe zeer wordt het door alle Gods kinderen met mond en hart beäamd! Ook zal 't dunkt mij, voor deze naauwelijks bewijs behoeven, dat hier *de persoon van CHRISTUS zelf*, en geen ander, door den Dichter wordt aangesproken. Nogtans, vraagt iemand bewijs, men gelieve slechts het 7e en 8e vers van dezen zelfden Psalm in te zien en te vergelijken met Hebr. I: 8, 9; zoo zal aan elk, die voor het Goddelijk gezag der Schriften eenigen eerbied heeft, genoegzaam blijken, dat niet SALOMO, noch eenig bloot schepsel, maar de Eeuwige Zone Gods zelf in dit lied der liefde wordt toegejuicht.

Derhalve Toeh.! ik meen alle regt te hebben, om, naar aanleiding van onze tekstwoorden, thans tot u te spreken over de uitnemende schoonheid van den Heere JEZUS CHRISTUS; hetgeen ik aldus wensch in te rigten, dat ik

Eerst, na korte toelichting van den tekst zelven, Hem, als den schoonsten der menschen, in eenige bijzonderheden nader aan u voorstelle, en

Digitized by Google

Dan, het overwogene verder toepasse, naar onzen onderscheidenen geestelijken toestand.

I.

Ter toelichting dan *van den tekst zelven, merk ik vooraf het volgende aan:*

a. De staat en betrekking, waarin de Dichter in den tekst zich den Messias of Christus voor zijnen geest vertegenwoordigt, is in het bijzonder die van *verhoogden Koning* Zijner Kerk, zoo als niet alleen uit de inleiding van dit lied, maar ook uit deszelfs verderen inhoud klaarlijk blijken kan. Dus de Profeet wendt zich in Zijne uitspraak tot Christus, in dien staat en in die betrekking, waarin de geloovigen van den huidigen dag hunne harten tot Hem verheffen moeten.

b. De wijze van uitdrukking in den Hebreeuwschen tekst is zoodanig, dat men even goed vertalen kan: *Gij zijt de schoonste uit de menschenkinderen*, als: *Gij zijt zeer schoon, boven* of (hetgeen op 't zelfde uitkomt) *veel schooner dan de menschenkinderen.* Bij gevolg wordt hier niet onduidelijk te kennen geven, aan den éénen kant, dat de Koning, wiens lof door den Dichter vermeld wordt, mede waarachtig mensch is, gelijk alle menschen; doch tevens aan den anderen kant, dat Hij meerder dan de menschenkinderen, ja oneindig voortreffelijker dan iemand hunner, te weten: Gods eigen Zoon, de waarachtige God zelf is; hetgeen nog te meer duidelijk moet worden, als wij

c. Opmerken, dat men voor de woorden: *Gij zijt veel schooner*, in den grondtekst slechts één woord vindt, dat alleen hier ter plaatse en nergens anders in de Schriften des Ouden Verbonds voorkomt, en dat de eigenaardige kracht heeft, om het bezit van eene *hoogst volmaakte* schoonheid uit te drukken. Men zoude dus onzen tekst nader kunnen omschrijven in dezer voege: Gij zijt

Digitized by Google

in schoonheid oneindig verre verheven boven de menschenkinderen: Gij zijt onvergelijkelijk schooner dan zij allen; veel schooner dan de schoonste hunner; ja het allerschoonste voorwerp, zoo wel in de oogen Gods, als in die van Engelen en menschen, bij welks schoonheid al het schoon der menschen ten eenenmale verdwijnt en in het niet wegzinkt. Nu, zoodanige schoonheid M. H.! kan zeker aan geen bloot mensch, zelfs aan geen geschapen Engel, maar alleen aan zulk eenen, die als de Zoon te gelijk waarachtig God is, worden toegekend.

d. Eindelijk heb ik nog als vierde aanmerking hierbij te voegen, dat er van eene schoonheid schijnt gesproken te worden, welke *gegeven* is. Immers er wordt te dezer plaatse, gelijk de taalkundigen het noemen, een *lijdend werkwoord* in het oorspronkelijke gebruikt, zoodat men ook zoo mogen overzetten: Gij zijt *schoon gemaakt*, schoon *geworden* of met schoonheid bekleed. Dit nu mede in 't oog houdende, zoo wordt men door onze tekstwoorden tevens gewezen en opgeleid tot den persoon des Vaders, als die volgens orde van bestaan en werking, de eerste Fontein is van alle schoonheid en heerlijkheid van Christus; en dan kan men hierbij voegzaam denken, zoowel aan Zijne eeuwige geboorte, en aan Zijne verordinering tot al Zijn Middelaarswerk in het Verbond des Vredes, als aan Zijne dadelijke zalving met den Heiligen Geest in de volheid des tijds, en aan Zijne verheerlijking ter regterhand Gods. In al deze opzigten toch mag men te regt zeggen, dat Christus Zijne schoonheid van den Vader *ontvangen* heeft. Doch voornamelijk ten aanzien van Zijne verhooging in den Hemel tot Koning Zijner gemeente, waarop in dezen Psalm naast gedoeld wordt, geldt in vollen nadruk, dat Hij *van God met de hoogste schoonheid* en eere *is bekleed geworden.* En zoo schijnt dan in onzen tekst, nevens al het andere, wel bijzonder dit bedoeld te wezen, hetgeen

Digitized by Google

een Apostel des Nieuwen Testaments uitdrukt, zeggende: »God heeft Hem uitermate verhoogd, en heeft Hem eenen naam gegeven, die boven allen naam is." (*)

Ziet Toeh.! dit een en ander wilde ik u vooraf doen opmerken, tot regt verstand van den tekst. *Ik wensch nu verder overeenkomstig de gelegde gronden, de allesovertreffende schoonheid van den Heere* JEZUS CHRISTUS, *in eenige bijzonderheden voor uwe aandacht te ontvouwen.*

Ja, wel mag de Kerk van haren Koning uitroepen: »Gij zijt veel schooner dan de menschenkinderen." Dit moet ons ten volle blijken, wanneer wij nader op Hem het oog vestigen, *eerst* als Godmensch, *dan* als volmaakt heilig mensch; *vervolgens* als den Middelaar Gods en der menschen, en *eindelijk* als den CHRISTUS.

Vooreerst dan, *als Godmensch is Jezus de schoonste van alle menschen.* — Naauw was de geestelijke gemeenschap, die sommige menschenkinderen wel eens met den Onzienlijke mogten onderhouden. Zoo lezen wij van HENOCH, dat »hij met God wandelde," en desgelijks van NOACH. Maar meer dan HENOCH, meer dan NOACH is hier. De vereeniging, die de Heere JEZUS met de Godheid heeft, is van een' veel verhevener, ja van een' geheel eenigen aard, zoodat de eerstgemelde daarbij niet te vergelijken zij. Zij is eene natuurlijke, onafscheidbare, onveranderlijke vereeniging. CHRISTUS is de eigen Zoon van God, de Eeniggeborene, Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid. De schoonheid, Hem gegeven, is in nadruk Goddelijk en eeuwig, en daarom oneindig en onvergelijkelijk. Of van wien der Engelen, en hoe veel minder dan van eenig menschenkind, kan er gezegd worden: »Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd," en wederom:

(*) Phil. II: 9.

Digitized by Google

»Gelijk de Vader het leven heeft in zich zelven, alzoo heeft Hij ook den Zoon gegeven, het leven te hebben in zich zelven." (*) Ziet Toch! zoo is Jezus, hoewel eens waarachtig mensch geworden en ook steeds blijvende, nogtans te gelijk als de eeuwige Zoon, hetzelfde Goddelijke Wezen met den Vader deelachtig, en daarom oneindig schooner dan alle andere menschen. Hij alleen is als zoodanig, het afschijnsel van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid, die in kracht zeggen mag: »die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien; Ik en de Vader zijn één." (†) Ja, Zijne schoonheid in dit opzigt is zóó uitnemende, dat er niets is in hemel of op aarde, hetwelk de schoonheid van dezen Godmensch evenaart, noch in de oogen Gods, noch in de oogen der Heilige Engelen en der menschenkinderen, die Hem kennen. — Ik zeg *in de oogen Gods.* En wie twijfelt daaraan? Of kan er wel hooger voorwerp van welbehagen Gods zijn, dan Zijn eigen, eeniggeboren Zoon, gelijk Hij ook zelf bij den Jordaan-doop plegtig betuigd heeft, door eene hoorbare stem uit den Hemel, zeggende: »Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken ik Mijn welbehagen heb!" — En wat de *Engelen betreft*, dat deze den Zoon eeren gelijkerwijs zij den Vader eeren, en zich in Zijne Goddelijke schoonheid steeds op 't hoogst verlustigen, valt evenmin te betwijfelen. Of hoe zou het anders kunnen, dan dat Hij, die het voorwerp van het allerbijzonderst welbehagen des Vaders is, ook het voorwerp van de heilige verwondering en eeuwige aanbidding Zijner Engelen zij, te meer, daar Gods eigen bevel, hun grootste vermaak, luidt: »dat alle Engelen Gods Hem aanbidden." — (§) Maar (en dit verdient wel allermeest onze aandacht) schoon en dierbaar is Hij ook, als Godmensch, in de schatting *van al Zijn geloovig Volk* op

(*) Ps. 2 : 7., Joh. 5 : 26.
(†) Hebr. 1 : 3, Joh. 14 . 9, 10 : 30.
(§) Hebr. 1 : 6.

Digitized by Google

aarde. Want dat Hij, die om hunnent wil de ware menschelijke natuur heeft aángenomen, mede waarachtig God is, dit maakt de voorname sterkte uit van al hunne vertroostlng, en der hope die zij op Hem hebben. Daarom, M. G. H.! hebben zij ook zulk een' sterken afkeer van de gruwel- leer van onzen tijd, welke deze eeuwige Godheid van Christus miskent en loochent. Hieruit toch, dat Jezus geen bloot mensch, maar de waarachtige God zelf is, hieruit weten zij eerst, dat zij eenen Algenoegzamen en Getrouwen Zaligmaker hebben, op Wien zij vrijëlijk al hunne zonden werpen en het gansche gewigt hunner zaligheid leggen mogen; ja, aan Wien zij gerustelijk ligchaam en ziel, en al hunne belangen voor den tijd en voor de eeuwigheid, kunnen toevertrouwen. Want het bloed van Gods Zoon alleen reinigt van alle zonden. En Dien, die waarachtig God is, komt het eeniglijk toe, te zeggen: »Ik geef Mijnen schapen het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijne hand rukken." Dus op dezen grond, Toeh.! dat Jezus de ware Immanuël of Godmensch is, en op dezen alleen mag 's Heeren volk ook nu nog met Thomas, in heilige verrukking des geloofs en der liefde, uitroepen: »*Mijn Heer en Mijn God!* Gij, de allerschoonste der menschenkinderen, Gij zijt de rotssteen mijns heils, mijn schild, waarop ik mij betrouwe." Voorwaar dan, dierbare God-mensch! Och, of maar een iegelijk onzer dien Immanuël voor zichzel ven noodig zage en met zijn hart begeerde!

Intusschen niet slechts als God-mensch, maar ook als waar-mensch aangemerkt, *is Jezus, ten andere, veel schooner dan andere menschen, uithoofde van de volmaaktheid en vlekkeloze heiligheid Zijner menschelijke natuur.* — Immers de schrift noemt Hem bij uitnemendheid, den Regtvaardige; Dien, die geene zonde gekend heeft. Alle andere menschenkinderen zijn in zonden ontvangen, en in ongeregtigheid geboren; en dus van na-

Digitized by Google

ture zondaars, onregtvaardigen, goddeloozen. Daar is niemand, die verstandig is: niemand, die God zoekt. Alle zijn zij afgeweken; te zamen zijn zij onnut geworden. Daar is niemand die goed doet, ook niet tot één toe. Maar de mensch Jezus is ontvangen van den Heiligen Geest, en geboren uit de maagd Maria. En uit dien hoofde was Hij alleen bevrijd van de gemeene inklevende verdorvenheid, ja, van de minste onreinheid der zonde. Wat meer is, terwijl Adam, schoon volkomen regt geschapen, viel bij de eerste geringe verzoeking, zoo is Hij, de tweede Adam, daarentegen staande gebleven, onder de allerhevigste verzoekingen, ten einde toe, en heeft van zijne kribbe tot aan zijn kruis alle geregtigheid vervuld, en de volmaaktste heiligheid steeds beoefend, met hart, mond en daden.

Van hier dan ook, dat, hoe zeer eenige menschenkinderen boven anderen, door de genade Gods, mogen uitgemunt hebben in de beoefening van deze of gene bijzondere deugd, Jezus nogtans in alles, wat goed en Gode-welbehagelijk is, hen allen te zamen oneindig verre overtrof. B. v. wordt Mozes ons beschreven als de zachtmoedigste mensch van den aardbodem, of Job ons ten voorbeelde gesteld in geduld en lijdzaamheid, niet te vergelijken zijn zij echter bij Hem, die in nadruk zeggen mogt; »Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van harte;" die Zijne stemme nooit verhief op de straten, noch de rookende vlaswiek immer uitbluschte; die, als Hij gescholden werd, niet weder schold en, als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Dien, die regtvaardiglijk oordeelt; die met onbezweken geduld het allerzwaarste lijden, dat ooit gedragen is, torschte, en zelfs onder het volle gewigt van den schrikkelijken toorn Zijns eigen geliefden Vaders nog zeide: »Niet Mijn, maar Uw wil geschiede (*)." Nog-

(*) Num. 12 : 3; Matth. 11 : 29; Jes. 42 : 2, 3; 1 Petr. 2 : 23.

Digitized by Google

tans, hoe zachtmoedig en geduldig anders, gold het de eere Gods, dan werd Hij door den ijver van Gods huis verslonden, meer dan Elia op Carmel, of Johannes de Dooper aan den Jordaan. (*) Ja, den wille te doen Desgenen, die Hem gezonden had, dit was Zijne liefste spijze. Zelfs den vloekdood des kruises weigerde Hij niet te ondergaan in gehoorzaamheid aan Zijnen Hemelschen Vader. O, voorbeeldelooze gehoorzaamheid! Neen! ook de geloofs-gehoorzaamheid van eenen Abraham op Moria, hoe voortreffelijk anders, kan hierbij niet in aanmerking komen. (§) En wat zijn vertrouwen op God aangaat, ook daarin heeft Hij de uitnemendste heiligen en geloofshelden, van vroegeren en lateren tijd verre achter zich. Geen David, die zich in de hagchelijkste ure sterkte in den Heere Zijnen God, noch eenig ander kan in de schaduw geplaatst worden van Hem, die op *Golgotha* en in *Gethsemané* kon uitroepen: »*Mijn God!*" en »*Mijn Vader!*" Voorts, schitterde een Salomo alomme uit door zijne wijsheid, of onderscheidde zich een Daniël door zijne liefde tot het verborgen gebed: ziet, meer dan Daniël, meer dan Salomo is hier. In Jezus werd, ver boven Salomo, vervuld, hetgene geschreven staat: »Op Hem zal de Geest des Heeren rusten: de Geest der wijsheid en des verstands: de Geest der kennisse en der vreeze des Heeren." In zijn spreken, in zijn zwijgen, in zijn doen en laten, in alles blonk deze wijsheid, met het beginsel derzelve de vreeze des Heeren, te allen tijde en voor allen op het helderste door. En bevond Hij zich in de eenzaamheid, ô, dan bragt Hij wel geheele dagen, en geheele nachten zelfs, op een' berg of in eene woestijn door in het stille gemeenzame gebed tot God Zijnen Vader. In één woord, noemt wie gij wilt, een' Nathanaël geprezen over zijne opregtheid, eene

(*) Joh. 2:14—17, I Kon. 18, Lukas 3.
(§) Joh. 4:34, Phil. 2:8, Gen. 22.

Digitized by Google

Tabitha bekend door hare liefdadigheid, een' Stephanus zich onderscheidende door zijne vijandsliefde, een' Paulus uitstekende van wege zijne nederigheid en zelfverloochening: zij mogen naauwelijks genoemd worden bij Hem, in wiens mond nooit bedrog gevonden is; die overal het land doorging, goed doende; die voor Zijne moordenaars bad niet alleen, maar ook zich in den dood gaf, om hunnentwil; ja, die, de Heer der Heeren zijnde, zich wel als een knecht der knechten, een worm en geen man gelijk, heeft willen aanstellen, en zich zelven vernietigen, uit de allerreinste liefde Gods en der menschen. (*) Nog eens: de Godzaligheid ook van de allerheiligsten is hier zeer gebrekkig, onvolkomen, ja onstandvastig. Uit dien hoofde verloor Mozes wel eens zijne zachtmoedigheid, Job zijne lijdzaamheid. Elias zijn' ijver, Abraham zijn geloof, David zijn vertrouwen, Salomo zijne wijsheid. Maar Jezus was te allen tijde heilig, onnoozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren. In Hem is geene zonde, geen gebrek, geen bedrog, niet de allerminste vlek gevonden. Wel dan mag van Hem gezongen worden, naar den tekst: »Gij zijt met de hoogste schoonheid bekleed geworden boven alle menschenkinderen; Gij zijt veel schooner dan de schoonsten hunner; Gij alleen zijt waardig, dat engelen en menschen beide, ja! de Allerhoogste zelf zich in Uwe schoonheid verlustigen." — God zelf? O gewisselijk, M. H.! Of heeft Jezus Zijne heilige menschelijke natuur niet van Zijnen Vader zelven, door de kracht des H. Geestes, uit het vleesch en bloed der maagd Maria ontvangen? En zou de Allerhoogste in dit buitengemeene wonder Zijner oneindige kracht niet het hoogste welgevallen hebben? Daarenboven, Die zich na de zesdaagsche schepping verlustigde in al Zijne werken, en bijzonder in den regtgeschapen mensch, zou

(*) Joh. 1 : 48; Hand. 9 : 36; 7 : 60; Phil. 3 : 4—13; 1 Petr. 2 : 22; Phil. 2 : 6, 7

Digitized by Google

Hij, de liefde en heiligheid zelve, niet veel meer in de volstandige heiligheid en beproefde gehoorzaamheid van den tweeden Adam genoegen nemen? — En, gelijk de heiligheid van Jezus schoon is in Gods oogen, zoo verstrekt zij mede ongetwijfeld tot een verrukkelijk schouwspel voor Gods heilige engelen. Getuige slechts hun gedrag, na de zware doch heldhaftig doorgestane verzoeking des duivels in de woestijn. Toen, lezen wij: „zijn de engelen toe gekomen en dienden Hem." — Maar vooral verdient het onze opmerking, hoe dierbaar de beschouwing van Jezus vlekkelooze gehoorzaamheid en heiligheid is voor Zijn volk op aarde. Gewis! schoon, bij uitnemendheid schoon is Hij daardoor in hun aller oogen. Nooit kunnen zij zich van haar gezigt, naar den wensch hunner ziel, genoegzaam verzadigen. Om nu niet eens te spreken van het borgtogtelijke dezer gehoorzaamheid (want dit moet hierna volgen); maar bovendien welk een allerheerlijkst en beminnelijk voorbeeld, voor hun gansche bestaan en levensgedrag in alle omstandigheden, heeft Hij hun hierdoor niet nagelaten? Immers het is de lust van allen, die Hem door een waarachtig geloof als hunnen Borg leerden omhelzen, om ook de voetstappen van den Oversten Leidsman hunner zaligheid te drukken. Ook zijn zij te voren verordineerd, om Zijnen beelde gelijkvormig te zijn, en tot datzelfde einde geroepen met eene heilige roeping. Maar nu hoe dierbaar moet hun deswege Zijn volmaakt heilig leven en vlekkeloos voorbeeld wezen, daar zij hieruit mogen zien, niet alleen, wat weg en gedrag zij in elke omstandigheid te volgen hebben, tot bevordering van den waren vrede hunner zielen hier, maar ook welk een heerlijk en zalig deel zij eens hier namaals te verwachten hebben, als zij aan hun heilig Hoofd zelven gelijk zullen wezen. Ja, hoe meer Gods kinderen op dit hemelsch voorbeeld, door de verlichting des Heiligen Geestes, staren mogen, des te meer zullen zij in ge-

Digitized by Google

daante naar datzelfde beeld, reeds in dit leven, veranderd worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid. Och of zij slechts meer met den zaligen LODENSTEIJN mogten leeren, op hetzelve te zien, hoe aangenaam zou hun leven al vaak hier op aarde zijn (*).

Evenwel dit zien op JEZUS voorbeeld zoude hun weinig vrucht, noch tot heiligheid, noch tot troost, opleveren, indien zij niet te gelijk ten *derde* op Hem zien mogten, *als den Middelaar Gods en der menschen.* Ja, Toeh.! dit laatste maakt het voorname karakter van den geheelen persoon van CHRISTUS uit, waardoor Hij zich ten eenenmale van alle menschenkinderen onderscheidt en eene onnavolgbare schoonheid bezit, zoowel in de oogen Gods en van al de hemellingen, als van Zijne geloovige liefhebbers op aarde.

Wel is waar wij lezen ook van andere menschenkinderen, die eenigzins de hoedanigheid van Middelaar, tusschen God en hunne medemenschen, vertoonden. Als zoodanig kunnen wij, b. v. ABRAHAM aanmerken, toen hij *staan bleef voor het aangezigt des Heeren*, als Deze het goddelooze Sodom wilde verderven; vooral MOZES, die met nadruk gezegd wordt, *in de scheure* of in de breste *gestaan te hebben voor Gods aangezigt, om Zijne grimmigheid af te keeren, dat Hij* de kinderen Israëls *niet verdierf*, om hunne afgoderij met het gouden kalf; ook AÄRON, toen hij, met het wierookvat in de hand, *stond tusschen de levenden en de dooden*, om verzoening te doen over het volk, *tot dat de plage*, van wege het oproer van KORAH, *werd opgehouden*; en naderhand SAMUËL, die meermalen gebeden en offerhanden deed voor het afvallige Israël van zijnen tijd, en daarom *onder de* bijzondere *aanroepers van Gods naam* geteld wordt. (§)

(*) Zie Lodensteijns Uitspanningen. II deel: Jezus voorbeeld.

(§) Gen. 71 : 22, Ps. 106 : 23, vergel. met Exod. 32 : 11, 32; Num. 16 : 48, Ps. 119 : 6.

Digitized by Google

Intusschen hoe voortreffelijk en navolgenswaardig de vermelde Godsmannen ook zijn, Jezus nogtans is oneindig schooner en voortreffelijker dan zij allen. Want Hij is de eenige ware Middelaar Gods en der menschen, en dus onnavolgbaar, gelijk geschreven staat: »daar is één God, daar is ook één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Christus Jezus." Immers de voorbiddingen en offerhanden van Mozes, Samuël en anderen, zij konden op zich zelve den vlekkeloos Heiligen en onkrenkbaar Regtvaardigen God geenszins voldoen en aangenaam zijn: dan alleen met opzigt tot de oneindige verdiensten van dien waren Borg en Middelaar, die in de volheid des tijds komen zoude, om de zonden zijns volks te verzoenen en hun zoo tot een' eenwigen Voorbidder te zijn bij den Vader. En hiertoe moest ook Zijn heilig leven, waarvan wij zoo even spraken, dienen. In één woord: de Heere Jezus heeft voor de Zijnen het regt der Wet Gods volkomen vervuld. Alle gehoorzaamheid der Wet, die zij schuldig waren te volbrengen, doch geenszins volbragt hadden noch ooit volbrengen konden, heeft Hij door Zijn heilig leven voor hen volbragt; en alle vloeken der Wet, die zij wegens hunne overtredingen derzelve verdiend hadden, heeft Hij door Zijn lijden en sterven in hunne plaats gedragen, ten einde zij van den toorn Gods, die regtvaardig op hen rustte, en van de eenwige verdoemenis mogten bevrijd worden, en een genadig regt tot het eenwige leven hun weirde toegewezen. Ziet Toch! zoo is Jezus de groote Middelaar Gods en der menschen, en daardoor de schoonste van alle menschenkinderen.

En wel vooreerst in de oogen Gods heeft Hij eene schoonheid, die door geene Engelen-spraak zich uitdrukken noch door menschen-verstand zich laat bevatten. Hij heeft toch God Zijnen Vader door Zijn Middelaarswerk op 't hoogst verheerlijkt, bijzonder in Zijne geregtigheid en heiligheid, genade en barmhartigheid, waar-

Digitized by Google

heid en trouw. Al deze deugden Gods, heeft Christus door Zijne Borgtogtelijke gehoorzaamheid en kruis-offerhande in haren vollen glans en luister geopenbaard. Daarbij God zelf heeft in de onbegonnen eeuwigheid Zijnen Zoon tot Middelaar verordineerd. En de Zoon nam niet alleen dezen last gewillig op zich, maar heeft denzelven ook getrouwelijk en in alles volvoerd, en tot den laatsten penning toe voor de zondenschuld der Zijnen voldaan. Derhalve geen wonder, dat deze levende steen Christus, hoewel van de menschen verworpen, nogtans bij God dierbaar is; geen wonder, dat God Hem bij uitnemendheid noemt *Zijnen uitverkoren knecht, in welken Zijne ziel een welbehagen heeft;* geen wonder, dat Hij om al die redenen Hem uitermate verhoogd en eenen naam gegeven heeft, die boven allen naam is. (*)

Nog eens: schoon is de Heere Jezus als Middelaar, in het oog der Heilige Engelen. Wel is waar, Zijn Middelaars-arbeid kan hun geslacht niet verlossen; maar het strekt toch tot verheerlijking Gods, en hierin is al hunne lust. Daarom zijn zij steeds zeer begeerig, om meer en meer in dit Godsgeheim van Zijnen Raad tot verlossing van afgevallene Adams-kinderen, en in de Middelaars-schoonheid van Christus in te zien. Ook hebben zij het metterdaad betoond, welk een bijzonder welgevallen zij in deze dingen namen, door hunnen gedenkwaardigen lofzang in Bethlehems velden aangeheven, alsmede door hunne verschijningen bij Jezus Opstanding en Hemelvaart.

Maar meer dan voor de Engelen is deze Middelaar belangrijk voor de kinderen der menschen; hoewel dit belang, helaas! slechts door weinigen hunner regt wordt ingezien. Nogtans heeft God zich te allen tijde onder een krom en verdraaid geslacht nog een overblijfsel naar

(*) I Petr. 2 : 4; Jes. 42 : 1.

Digitized by Google

de verkiezing der genade, overig behouden, dat dien Middelaar Gods en der menschen hartelijk waardeert, in Hem gelooft, en Hem lief heeft. En deze allen, van den grootsten tot den kleinsten toe, weten niet genoeg de schoonheid van dezen Beminde hunner zielen te roemen, en zullen dezelve ook eeuwiglijk met hunne lofgezangen verheffen in den hemel, zoo als zij dit op aarde niet konden doen. Trouwens deze gelukkigen hebben zich zelven eerst leeren kennen als diep ongelukkig, als ellendige en rampzalige zondaars van nature, zonder God en zonder hope in de wereld. Zij zagen zich zelven met Goddelijk en zieldoordringend licht, in en met hunnen eersten stamvader gevallen, van Gods beeld beroofd, doodschuldig, wegvlugtende van God hunnen Maker, en alzoo onherstelbaar verloren in zich zelven. En dit gezigt, het trof hen in 't binnenste, en deed hen met ernstige bekommering vragen: wat raad, wat middel, wat weg voor ons, om behouden en in Gods gunst en gemeenschap hersteld te worden? Maar nu, welk een allerschoonst voorwerp moet noodwendig deze Middelaar Gods en der menschen in de oogen derzulken zijn, zoodra het Evangelie, door den krachtdadigen invloed des Heiligen Geestes, Hem aan hunne zielen ontdekt, en hen tot een opregt geloof in Hem bewerkt? O! dan vinden zij Hem zóó gepast voor hunnen ziels-toestand, zóó ten volle berekend ter voldoening van hunne onberekenbare schuld, die zij door erf- en dadelijke zonden bij God hebben, dat zij niet kunnen nalaten zich van ganscher harte tot Hem te wenden, en met minder of meerder vertrouwen, naar de mate huns geloofs, zich aan Hem ter verlossing en zaliging op te dragen en over te geven. Kortom, zwakken zoowel als sterken in het geloof, zij komen allen te gader hierin overeen, dat zij alle dingen schade en drek achten bij de uitnemendheid der kennisse van dezen Middelaar. Hem te gewinnen,

Digitized by Google

en in Hem gevonden te worden bekleed met den mantel van Zijne geregtigheid, dit keuren zij vereweg verkieslijk en onmisbaar boven alles. Al het schoone en begeerlijke dat de wereld heeft, schatten zij als niets daarbij: maar de innige uitroep hunner zielen tot den Middelaar Jezus, is: »Uw schoonheid gaat al 't schoon der menschen ver te boven." En vraagt men de eenvoudigsten onder hen naar hunnen Liefste, dien zij door het geloof aangenomen, of althans in de ware begeerte huns harten gekozen hebben, voorzeker! niemand hunner zal erkennen, als bloot Leeraar en Voorbeeld, aan Hem genoeg te hebben; maar allen zullen zij gereedelijk, ziende zoowel op Zijne plaatsbekleedende heiligheid als op Zijn bloedig zoenoffer, dit getuigenis van Hem afleggen: »Mijn Liefste is blank en rood, en Hij draagt de banier boven tienduizenden."

Zoo hebben wij dan, M. H.! de schoonheid van Jezus als Godmensch, als volmaakt heilig mensch en als Middelaar Gods en der menschen wat van naderbij bezien. Er blijft nu nog over, dat wij Hem mede (hetgeen al het overige voltooit) *als den Christus* een weinig beschouwen.

Christus, weet gij, beteekent in onze taal *Gezalfde*, en zoo wordt de Heiland genoemd, als de bij uitnemendheid gezalfde boven alle vroegere gezalfden des Heeren. Oudtijds geschiedde de zalving van sommige Profeten, Priesters, en bijzonder van Koningen, met zekere kostelijke olie, door eenen buitengewonen dienaar des Allerhoogste, als een teeken en zegel van Goddelijke aanstelling en bekwaammaking tot hun ambt. Maar de zalving van Christus blinkt boven deze zalving des Ouden Verbonds in verhevenheid verre uit; want niet alleen, dat Hij reeds van eeuwigheid af tot al Zijne middelaarsambten is verordineerd geworden, maar ook in de volheid des tijds werd Hij van God Zijnen Vader zelven

Digitized by Google

met eene gansch heilige menschheid tot dat einde begiftigd, ja onmiddellijk uit den geopenden hemel van Hem gezalfd met den Heiligen Geest, toen Deze in de gedaante van eene duif nederdaalde en op Hem bleef. Nog eens: vele waren de Profeten, Priesters en Koningen van den ouden dag, uitmuntend de gaven en hoedanigheden van niet weinigen hunner, voortreffelijk de wijze, waarop sommigen hunne bediening vervulden. Evenwel niet te vergelijken zijn zij bij den grooten Christus, dien Éénen uit duizend, die in één' persoon al deze ambten te gelijk bekleedt, die geen van de minste aanklevende gebreken der eersten ooit gekend heeft, maar al hunne uitnemendheden op de allervolmaaktste en bijzonderste wijze in zich vereenigt. — Immers, *vooreerst*, men mag Hem te regt den *hoogsten Profeet* en Leeraar noemen. Aldus betoonde en gedroeg Hij zich, nog op aarde zijnde. Geene wijsheid, die van boven is, werd er ooit uit den mond van eenig menschenkind gehoord, die bij de hemelsche wijsheid Zijner prediking in aanmerking kwam. Ook was Hij de aangenaamste, vriendelijkste en zachtmoedigste Leeraar van allen; en nogtans tegen de zonde ijverig en gestrenger dan iemand der oude Profeten. En zijn gezag, dat wist geen hunner, of door leer, of door voorzeggingen, of door wonderwerken, zoo krachtig te bevestigen als Hij. Ziet, zulk een groot Profeet was Jezus. En die Leeraar der leeraren is Hij nog. Nog spreekt Hij, nadat Hij gestorven is, door het woord Zijns Evangeliums ook tot ons. Doch vooral, nog onderwijst Hij zelf van uit den hemel door Zijnen Geest. En, in dat opzigt wel bijzonder, geldt in vollen nadruk van Hem: „*Wie is een Leeraar gelijk Hij?*" Alle andere leeraren toch kunnen hun onderwijs wel aan het oor brengen, maar niet aan het harte. Maar deze hemelsche Leeraar, Hij onderwijst en leert allerkrachtdadigst. Hij opent de oogen der blinden, maakt de duisternis

Digitized by Google

voor hunne aangezigten tot licht en het kromme regt, leidt hen zelf op den weg, dien zij te gaan hebben, en geeft dat zij van achter Hem nooit afwijken. Wat meer is, Hij is een Leeraar, gelijk wij in ons tekstvers lezen: *wop wiens lippen genade*, enkel genade *is uitgestort.* Wel is waar, Zijne onderwijzingen zijn voor het ligchaam soms bitter, voor de kwade conscientie pijnigend en voor de oude natuur allersmartelijkst: maar voor den geest zijn zij steeds allerheilzaamst, en genade te bewijzen is het einddoel ook van de hardste lessen. O! welk Leeraar is dan zóó beminnelijk, zóó schoon, zóó onmisbaar, als Jezus! — En hetgeen van Zijn Leeraarambt waar is, dit zelfde geldt niet minder van Zijn Priester-ambt. Ja, Hij mag met het volste regt *de eenige Hoogepriester* heeten. Alle Priesterlijke bediening toch, tijdens het oude verbond, was slechts afschaduwing en voorbeeld van hetgeen Christus, als de ware Hoogepriester, die van de hemelen is, voor Zijn volk zoude te weeg brengen en uitwerken. Hierop zag bijna de geheele Tabernakel- en Tempel-dienst onder Israël. Doch inzonderheid werd dit levendig afgebeeld door de plegtige offerhanden voor de zonden des volks, en den ingang met het bloed in het heilige der Heiligen voor het aangezigt des Heeren, welke eenmaal in het jaar, op den grooten Verzoendag, door de dienst des Hoogepriesters plaats hadden. Maar nu, hoe veel meerder is Christus, die eenige Hoogepriester uit Juda, dan alle zonen Aärons en kinderen van Levi? Immers zóó veel meerder is Deze, als het ligchaam zelf meerder is dan Zijne schaduw, en de persoon dan Zijne beeldtenis. Neen! geen bloed van stieren en bokken kon op zich zelf ooit de zonden wegnemen; noch eenige voorbidding van den godvruchtigsten Priester, daarop gegrond, konde bij den troon van den Heilige Israëls iets verwerven. Maar de Leeuw uit Juda 's stam, Die kon den helschen leeuw

Digitized by Google

overwinnen. Wiens naam is Sterke God, Deze was bekwaam om door Zijnen dood te niete te doen, dengenen die het geweld des doods had. Deze is 't, die door den eeuwigen Geest zich zelven onstraffelijk Gode heeft opgeofferd voor de zonde, en met die ééne offerhande tot in eeuwigheid volmaakt heeft, degenen, die geheiligd worden; waartoe Hij ook is ingegaan in het ware Heiligdom, den Hemel zelven, om te verschijnen voor het aangezigte Gods, hun ten goede, alzoo Hij dáár eeuwig leeft om voor hen te bidden (*) Voorwaar dan, allervoortreffelijkste Hoogepriester! Wel mag CHRISTUS ook in dezen de schoonste der menschenkinderen heeten. Wie toch is Hem gelijk in den Hemel of op de aarde? — En nu *ten laatste*, wie is Hij *als Koning?* Gewisselijk, ook in dit opzigt is Hij van God Zijnen Vader *gezalfd boven* al *Zijne medegenooten*, gelijk onze Psalmist leert. (†) Ja, om deze reden in het bijzonder, zoo als wij vroeger aanmerkten, schijnt mede in den tekst van Hem gezongen te worden: Gij zijt veel schooner, of schooner *gemaakt*, dan de menschenkinderen. Trouwens, nadat Hij de reinigmaking der zonden heeft te weeg gebragt door Zijns zelfs offerande aan het kruis, zoo heeft God Hem daarna, in volle kracht, tot eenen Heer en CHRISTUS gemaakt, Hem gezet aan de regterhand Zijner Majesteit in de hemelen, en Hem der gemeente tot een Hoofd gegeven boven alle dingen, ver boven alle overheid, magt, kracht en heerschappij en allen naam, die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende. Kortom, alle dingen in hemel en op aarde heeft de Vader aan Zijne voeten onderworpen, opdat al wat de Vader uit een verloren ADAMS kroost in Zijnen eeuwigen raad Hem ter

---

(*) Hebr 2 : 14. 9 : 14, 24. 10 : 14. 7 : 25.
(†) 45 : 8.

Digitized by Google

verlossing heeft overgegeven, Hij hun het eeuwige leven schenke. (*) Ziet, hiertoe zit Hij als de *allerhoogste en eeuwige Koning* op den troon des Heelals; zendt, als zoodanig, Zijn Woord en Zijne dienaars alomme in de wereld uit; deelt Zijnen levendigmakenden Geest mede aan de gekochten met Zijn bloed uit alle geslachten, om acht te geven op dat woord Zijner zaligheid; ontweldigt hen alzoo uit de magt der duisternis, en brengt hen onder Zijnen liefderijken genadescepter; regeert hen door de zachtste, billijkste en wijsste wetten, die Hij schrijft in hun binnenste; bewaart hen als het zwart zijns oogappels voor alle uit- en inwendig kwaad, dat aan hunne zaligheid zoude schadelijk zijn; beschermt hen tegen het geweld van al hunne vijanden in dit leven, en brengt hen eens in het volle genot Zijner zaligheid over, om eeuwiglijk den lof van hunnen grooten Koning te zingen en te prijzen. O! dierbare Koning dan!

Ja, welke Vorsten ooit het aardrijk moog' bevatten,
Wie hunner is, o Heer! bij U gelijk te schatten?

Nog eens: de dierbaarste en schoonste is Hij, en als Profeet, en als Priester, en als Koning, zoowel *in de oogen Zijns Vaders*, als van allen, die Hem kennen en in Hem gelooven. En kunnen wij, na al het gezegde, hier aan nog twijfelen? Of heeft God zelf niet uit den hemel aangaande dezen Profeet geboden: »*Hoort Hem!*" Heeft Hij het offer Zijner gehoorzaamheid niet ten volle goedgekeurd, door zijne opwekking uit den doode? Verklaart Hij niet, met het innigst welgevallen in Zijn' persoon: »*Ik toch hebbe Mijnen Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid!*" En desgelijks *de engelen*, kunnen zij wel anders, van wege hunne heilige natuur, dan genoegen nemen in het welbehagen Gods? Werd ook niet, tijdens de allerdiepste vernede-

[*] Hebr. 1 : 3, Eph. 2 : 20—22, Joh. 17 : 2.

Digitized by Google

ring van Christus, een Engel uit den Hemel van Hem gezien, die Hem versterkte? En buigt zich niet mede alle knie dergenen, die in den Hemel zijn, voor Sions verhoogden Koning? Doch inzonderheid *Zijne aanhangers op aarde*, o, hoe dierbaar schatten zij Hem in Zijne hoogwaardige ambten! Hoe *schoon* is Hij niet *in hunne oogen als Profeet* ter genezing van hunne jammerlijke blindheid en onwetendheid, daar zij, buiten het onderwijs van Zijn woord en Geest, erkennen moeten niets te weten, als kennende noch zich zelven, noch hunnen Formeerder, noch den weg, die tot het leven leidt, noch iets van hetgeen hun waarlijk goed en nuttig is? En welk eene onuitsprekelijke dierbaarheid *als Priester* heeft Hij voor hen, tot uitdelging van hunne zware zondenschuld en tot hunne vervrijmoediging voor den troon der genade, van wege Zijne volwigtige zoenofferande en eenwigdurende, volmaakte voorbidding; daar zij duizend talentponden zich schuldig weten en geen' enkelen penning bij zich vinden om te betalen, en ook zelfs geen gebed of reine boezemzucht, weten op te zenden, waarmede zij den vlekkeloos Heiligen zouden behagen, of de toegenegenheid van den Hemelschen Regter, hunnen beleedigden Maker, zouden winnen kunnen! Eindelijk dierbaar, ja volkomen schoon zien de geloovigen hunnen Heiland *als Koning*. Ach! hoe wreed is het geweld des Duivels en der zonde, waaronder zij zich van nature gevangen en verkocht bevinden; maar ziet, uit die slaafsche boeijen wil de sterkergewapende hen verlossen en heeft Hij hen aanvankelijk verlost. Daarbij hoe gevaarlijk beschouwen zij ook bij voortduring hunnen staat, zoo dikwerf zij door eigen zin en lust geregeerd worden, maar, o! zoete troost, de Koning des Hemels wil hen zich zelven tot een eigendom heiligen, en, naar Zijne beste en allerzachtmoedigste wetten, hen steeds bestieren door Zijn woord en Geest,

Digitized by Google

of gaan zij bezwaard onder den onophoudelijken strijd, dien zij tegen vele doodvijanden hunner ziel hier te kampen hebben; geen nood, terwijl zij eenen Almagtigen en getrouwen Koning in den hemel hebben, die hen beschermen en bewaren zal tot den einde toe. In één woord, zijn hunne ellenden, zoo lang zij in dit aardsche jammerdal zijn, vele; uit die allen nogtans redt hen eens de Heer, wanneer Hij, als hun eeuwige Koning, hen volkomelijk zalig maakt bij den dood, en hen tot zich opneemt in Zijne eeuwige heerlijkheid.

Dus, van welke zijde wij ook den Heere Jezus beschouwen, M. H.! in alles mag Zijn volk te regt van Hem getuigen, en lofzingende met mond en hart aanheffen: Gij zijt veel schooner dan de menschen kinderen; Gij hebt eenen naam ontvangen, die boven allen naam is.

II.

Doch het wordt nu tijd, dat wij de overwogene stoffe nog wat nader *toepassen naar onzen onderscheiden geestelijken toestand.*

Daartoe kom ik dan, ten slotte, tot een iegelijk mijner hoorders met de vraag: kent ook *gij*, bij eigen bevinding, iets van de vermelde schoonheid van Christus? Is Hij waarlijk schoon en dierbaar ook in *uwe* oogen? Gij hoordet, Hij is *de Godmensch.* Maar huldigt gij Hem ook in uw harte. als dien waren Immanuël, God geopenbaard in het vleesch, en keurt gij Hem, als zoodanig, tot behoudenis uwer ziel volstrektelijk noodig? Voorst is Zijn vlekkeloos *voorbeeld* van menschelijke heiligheid schoon in uwe oogen, ja, zoo schoon, dat gij niets vuriger begeert, dan om aan dat beeld gelijkvormig gemaakt te worden? Nog meer: Is Hij reeds als *Middelaar Gods en der menschen* in uwe schatting onmisbaar ge-

Digitized by Google

worden, zoodat gij, met verzaking van alle geregtigheid in u zelven, als dood- en doemschuldigen voor het gerigte Gods, aanvankelijk tot Hem hebt leeren vlieden als den eenigen Naam, onder den hemel gegeven, waardoor gij de welverdiende straffen ontgaan kunt en wederom tot genade komen? En eindelijk, wat dunkt u van Hem als den Christus? moet gij bij de overweging van Zijn drievoudig ambt, ook met mond en hart uitroepen, gelijk de Bruid in het hoog-lied: »Al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk?" Begeert gij waarlijk als blinden van Hem alleen geleerd, als goddeloozen alleen in Zijn offer aangezien, en als wederhoorigen, krachten hulpeloozen alleen door Zijne heerschappij voerende genade overwonnen, en tot de heilige roeping van Gods kinderen bekwaam gemaakt en gesterkt te worden? — Toch! zegt, wat dunkt u in al deze opzigten nu van u zelven? Is Jezus waarlijk schoon in uwe oogen? Helaas! indien hierop naar waarheid zou geantwoord worden, het is te vreezen, dat eene groote menigte hoogst beschaamd uitkwame. Of kan men wezenlijke schoonheid in Christus zien, zoo lang men nog zijn hoogst vermaak stelt in de *schijn-schoonheden van deze wereld*, gelijk velen doen. Het valt toch niet te ontkennen, de bewijzen zijn openbaar, dat het groote gros der menschen, zoo hier als elders, naar heel wat andere schoonheden en kostelijkheden pleegt om te zien, dan naar de schoonheid en heerlijkheid van Jezus? Geld en goed, eer en aanzien, pracht en weelde, en allerlei andere begeerlijkheden, genoegens en wellusten dezer wereld nemen het hart der meesten geheel in; en Jezus wordt er buiten gesloten. Naar Zijne alles-overtreffende schoonheid vraagt men niet. Of mogen de lippen Hem soms al belijden en roemen, het harte nogtans blijft verre van Hem, koud, indrukkeloos, en gansch ongevoelig over al Zijne schoonheden. Ten minste men ziet op verre na niet zoo veel heerlijkheid in Hem,

Digitized by Google

dat men om Zijnentwil des noods gereed zoude zijn, alle schepselen te laten varen, gelijk de Heer dit van Zijne ware volgelingen eischt. Doch niet alleen trekt het schijnschoon dezer wereld het harte der meeste menschen van Jezus af, maar velen zien ook nog zoo veel *schoonheid in zich zelven*, dat zij hierdoor ten eenenmale onvatbaar zijn, om de schoonheid van Jezus te zien, immers zal men ware schoonheid in Hem zien, dan moet men noodwendig in zich zelven niets dan leelijkheid en walgelijkheid zien. Want de medicijnmeester, gelijk Jezus zelf leert, is voor de zieken en niet voor de gezonden. Maar hoe zouden dan velen schoonheid in Jezus zien als Profeet, en hartelijk begeeren van Hem geleerd te worden, daar zij wijs zijn in eigen oogen en in hun harte zeggen: Wij zien! Hoe zouden velen Hem als Priester dierbaar schatten ter verzoening hunner schulden, daar zij opgeblazen zijn van den waan van eigene geregtigheden en goede hoedanigheden, en bij zich zelven zeggen; wij zijn rijk en verrijkt geworden en hebben geens dings gebrek! Of wat zouden velen Hem noodig achten als Koning, om over hun hart te regeren, daar zij zelven meenen krachts genoeg te bezitten, om het kwade te laten en het goede te doen? Eindelijk vindt men nog dezulken, die eene *gedeeltelijke schoonheid* van Christus roemen en voorstaan; maar met miskenning Zijner overige heerlijkheid, tot een genoegzaam bewijs, dat ook deze de eigenlijke schoonheid van Christus geenszins kennen, hoewel zij Hem met den mond eenigermate schijnen hulde te doen. Te weten: sommigen van deze prijzen Jezus zeer als ons aller Leeraar in zijn beschreven woord; en spreken met veel verheffing van Zijne wijze lessen; maar zij bespotten Hem tegelijk als bijzonder Leeraar van Zijn volk en achten de inwendige onderwijzingen van Zijnen Geest als dweeperij en onzinnigheid, ofschoon ook het woord

Digitized by Google

zelf getuigt: »Al uwe kinderen zullen van den Heere geleerd zijn." Anderen plegen bijzonder Jezus heilig voorbeeld te roemen, en stellen dat met veel aandrang ter navolging voor, bewerende, gelijk het ook inderdaad is, dat zonder heiligmaking niemand den Heere zien zal, maar zij vergeten Hem daarbij jammerlijk als den Middelaar Gods en der menschen, zonder wiens tusschenkomst ook de allerheiligste voor het gerigte Gods onmogelijk bestaan kan, ja, men durft zelfs de Borggeregtigheid van Christus openlijk verloochenen en lasteren. Nog eens: anderen weder schijnen veel op te hebben met Jezus Priesterlijke offerande en voorbidding, en berusten daarin ook op hunne wijze; maar ach, zij veranderen de genade Gods in ontuchtigheid, daar zij Jezus geenszins als Koning begeeren, om door Hem van de heerschappij der zonde zelve verlost te worden, maar in hun harte zeggen en door al hunnen wandel betuigen; »Wij willen niet, dat deze over ons Koning zij." — Ziet, Toeh.! op zoo velerlei wijzen wordt de schoonheid van Christus onder de kinderen der menschen miskend, onteerd, veracht, gelasterd. En nu, hoe ongelukkig is u aller toestand, die hierin uw eigen beeld geschetst vindt! Want Jezus is nog niet waarlijk schoon in de oogen van iemand uwer, Ja, hoezeer gij ook voorgeven moogt Hem te kennen en te beminnen, gij kent van Zijne dierbaarheid niet het minste. En dus behoort gij ook nog niet onder Zijn waar geloovig volk, hetwelk Hij in Zijn woord gelukzalig spreekt; want daar staat geschreven: »U, die gij gelooft, is Hij dierbaar." Maar gij behoort nog tot Zijne vijanden, die Hij eens, ten zij gij veranderd en wedergeboren, en tot een waar geloof in Hem bewerkt wordt, onder Zijne voeten leggen zal. O, schrikkelijk vooruitzigt! Wie is in staat het ongeluk, dat u wacht, uit te spreken! Och! of gij hetzelve maar regt geloofdet, en ook in dezen uwen

Digitized by Google

dag nog leerdet bekennen, wat tot uwen vrede dient?

Of is iemand uwer, M. H.! getroffen geworden, zoo dat hij aanvankelijk zijne ellende, en zijn gevaar om voor eeuwig om te komen erkent, en[verlegen] vraagt: is er nog raad of hope van zaligheid voor mij? Gij Gel.! die dus gesteld zijt en vraagt, ja weet, daar is volkomene hulpe voor u bij dien Held, waarvan onze Psalm en ons tekstwoord spreekt. Want ziet, Hij is schooner, veel schooner dan de menschenkinderen. Zeg dan niet, o mensch! moedeloos bij u zelven: »ik ben zulk een diep verloren schepsel, er zal voor mij wel geene hoop wezen." Want ziet, Jezus is de Godmensch, waarachtig God en mensch in één persoon, en dus ten volle magtig en bekwaam, om ook u te verlossen en te zaligen, omdat Hij is de Sterke God, de Eeuwige Zoon, Wiens bloed en Geest eene oneindige waardigheid en kracht bezitten. Of wordt gij afgeschrikt door het zien op Jezus vlekkeloos heilig voorbeeld als mensch, en op de roeping van den Christen, om daaraan gelijkvormig te worden? Maar weet tevens, dat Hij is de Middelaar Gods en der menschen, en dat zonder Zijne Middelaars-verdiensten geen enkel Adams-kind, hoe ver ook in Godzaligheid gevorderd, zou kunnen behouden worden, en dat die verdiensten en geregtigheid ook voor u genoegzaam zijn, hoe goddeloos en onheilig ook, om daardoor en daardoor alleen voor het heilig gerigte Gods vrijgesproken en geregtvaardigd te worden. Want een andere grond van zalig worden is er niet, zelfs voor den allerheiligste, dan alleen de geregtigheid, genoegdoening en heiligheid van Christus, door een opregt geloof omhelsd en aangenomen. Nog eens, verlegen zondaar! zijt gij blind, blind voor de regte kennis van u zelven en van uwe zonden en ellenden, blind voor de kennis van uwen Maker en van Zijne hooge deugden en volkomenheden, blind voor de kennisse van den Heere

Digitized by Google

Jezus en van al Zijne schoonheden, magt, bereidwilligheid, genade, trouw, algenoegzaamheid, ziet. Hij is de Ware Profeet, die de blinden leert en hen leidt op wegen, die zij niet gekend, en op paden, die zij niet geweten hebben. Ei! komt dan zoo blind als gij zijt, maar tot Hem, om van Hem geleerd te worden. Of bevindt gij u schuldig, dood- doem- en vloekschuldig voor het oog van uwen Schepper en Heer, tegen Wien gij gezondigd, en Wiens Heilige Wet gij geschonden hebt, beide door erf- en dadelijke zonden; wilt evenwel niet hopeloos versmachten, want het bloed van den grooten Hoogepriester, Gods Zoon, reinigt van alle zonden. Daarom komt met al uwe schulden en zonden maar aan Zijne voeten, biddende dat God u om Zijnent wil genadig zij. Ook werpt Hij niet uit, die zóó tot Hem komt. Want Hij leeft mede als de Eeuwige Hoogepriester in den hemel, om te bidden voor al degenen, die door Hem tot God gaan. En deze Voorbidding kan de Vader nooit afslaan, hoe zeer wij ook de verhooring van al onze gebeden onwaardig zijn, en allezins verdienden uitgeworpen te worden. Want die voorbidding van Christus, zij steunt geheel op Zijn volkomen zoenoffer, aan het kruis volbragt. Eindelijk, gevoelt gij u door eene magtige hand beheerscht, verkocht onder de zonde, gevangen naar den wille des Satans, gekluisterd aan de begeerlijkheden dezer wereld, aan eigen zin, wil en lust verslaafd, ja onbekwaam om van harte tot Jezus te komen, of zelfs regt tot Hem te bidden en te zuchten; ei! bekommerd zondaar, alschoon door duizend vreezen geprangd, vlugt nogtans niet van Jezus weg. Ziet, Hij is de Almagtige Koning, die de oude slang den kop verslagen heeft, en sterker is dan hij, om u uit al zijn geweld te verlossen. Ziet, Hij deelt Zijnen levendigmakenden Geest uit aan wederhoorigen, aan vijanden, aan dienstknechten der wereld en der zonde, aan vleeschelijk-

Digitized by Google

gezinden, aan krachteloozen. En die Geest is een Geest der sterkte en der vreeze des Heeren, een Geest des geloofs, ja, een Geest der genade en der gebeden. Zoo dan, heilbegeerig zondaar! wie gij ook zijt, geef den moed niet op, maar nader schoon al bevende, tot Zijne voetbank. Ziet, de groote Koning zelf wil u regeren, u heiligen, u bekwaam en gewillig maken, u leeren tot Hem te komen, ja u ondersteunen door den Geest der gebeden voor Zijnen troon. Daarom, M. H.! al wie onder u waarlijk aan Jezus en Zijne zaligheid lust heeft, hij late niet af, maar hij worstele met Jacob, tot dat de Heer hem zegene; hij houde slechts aan met de Kananeesche vrouw, tot dat Zijne hulp en ontferming blijke. Immers Hij is de schoonste der menschenkinderen, en genade is uitgestort op zijne lippen eeuwiglijk en altoos.

En nu eindelijk, wat u betreft die door Gods genade, het alzoo in uw binnenste bevonden hebt, gelijk de tekst leert; mij dunkt, na al hetgeen ik reeds in het eerste deel mijner rede tot uwe besturing, vertroosting en opwekking heb trachten te zeggen, zal een kort woord thans voldoende wezen. — Gij allen dan onder M. H.! die aanvankelijk iets van de alles-overtreffende schoonheid van Jezus in waarheid leerdet kennen, en Zijne uitnemende dierbaarheid wel eens aan uw hart hebt mogen ondervinden, zoo dat gij Hem en Zijne geregtigheid, Zijne liefde en dienst verre verkoost boven al wat op aarde schoon en begeerlijk is, o! gelukkig, driewerf gelukkig zijt gij allen! Want deze bevinding van de dierbaarheid van Jezus is een teeken, dat het beginsel des waren Zaligmakenden geloofs door Gods genade in uw hart is uitgestort geworden, naar het woord des Apostels reeds meermalen vermeld: »U dan, die gij gelooft is Hij dierbaar." — Maar och! zegt gij, mogt Hij meer schoon in mijne oogen, meer dierbaar aan mijn harte zijn! Gel. weest ook gij daartoe zorgvuldig op uwe hoede, dat gij

Digitized by Google

u niet te veel inlaat met de schijn-schoonheden die buiten Jezus zijn. Want hierdoor wordt uw oog ligt verduisterd en belet om de schoonheid van Jezus te zien. Daarbij dewijl ook gij van natnre een hart omdraagt, dat gaarne eenige schoonheid in zich zelven ziet, zoo laat nog bij voortduring veel uwe bede wezen om het ontdekkend licht des H. Geestes, opdat gij uwe zonden en ellenden steeds al meerder en grondiger moogt leeren kennen. Want naar de mate van uwe kennis in dezen zal ook met Paulus uw verlangen zijn, om alleen in Hem gevonden en met Zijne geregtigheid bekleed te worden. Doch inzonderheid benaarstigt u met allen ernst, om uwe roeping en verkiezing vast te maken, en wilt niet rusten, voor dat gij met volle geloofsvrijmoedigheid, tot roem van Gods vrije ontferming en tot blijdschap en sterkte uwer eigene ziel, de Bruid in het Hoog-Lied moogt kunnen nazeggen: »mijn Liefste is Mijn, en ik ben Zijn." — En gij, wien dat zalig voorregt te beurt viel, berust ook gij niet bij deze eenmaal genotene ondervinding, maar zijt zeer begeerig, dat ditzelfde licht van Gods vriendelijk aanschijn telkens bij vernieuwing over u verrijze. Daarin toch alleen is het leven van uwen geest. Voorts Christenen! kent mede uwe dure roeping, om de dierbare schoonheden van uwen Jezus aan uwe medemenschen aan te prijzen, en laat uw licht overvloediglijk schijnen beide door woord en wandel, opdat Zijn Naam om uwentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde. Gave God, dat dit ook de vrucht van het thans gehoorde wezen mogt, waartoe de Heilige Geest zelf de na-prediker zij aan uwe harten! Amen.

NAZANG Ps. LXXII : 6, 11.

Digitized by Google

DE BELOFTEN.

Voorz.: Ps. LXXXIX : 1, 3.

»*Christus is alles!*" Aan deze waarheid geven getuigenis allen, die Hem kennen. »*Christus is alles!*" Aan deze waarheid geeft getuigenis de gansche Schriftuur. »*Christus is alles!*" is de grondtoon der ziel van allen, die overal te vergeefs naar de vervulling van een groot ledig in hun hart hebben gezocht, tot dat zij ze eindelijk bij Jezus vonden.

Maar zijn ze dan op den duur zoo voldaan, wier deel de Algenoegzame Jezus geworden is? Ze zijn voldaan, ja! ook bij de grootste tijdelijke ontbering en in de felste smart, als ze Jezus slechts door het geloof als hun deel mogen beschouwen. Één voor allen zij hier getuige, Azaf. Hij was ver weggevoerd geweest door het zien van den voorspoed der goddeloozen, maar weder tot zich zelven gebragt en opmerkzaam geworden zijnde op het einde des Heeren, riep Hij, vol aanbidding: »bezwijkt mijn vleesch en mijn hart, zoo zijt Gij de Rotssteen mijns harten, en mijn deel in eeuwigheid!"

Maar er is nog groot gebrek in de geloovigen overgebleven; dat trekt hen menigmaal van Jezus af, en zij

Digitized by Google

zijn onvergenoegd en soms twistend tegen den Heere en Zijnen weg. Neen! dan zijn ze niet voldaan; dan hunkeren zij naar verandering, en ze zijn onaangenaam voor zich zelven en voor anderen.

Doch zoodra worden ze niet weder nabij gebragt, om te zien, wien ze in Jezus hebben, of hunne voldaanheid keert weder, en ze willen eenwig van de goedertierenheden des Heeren zingen.

Geliefden! mogt ik u onlangs Christus den Algenoegzame verkondigen, en wie ze zijn, die deel aan Hem hebben; ô laat mij u thans verkondigen mogen, dat die deel aan Jezus heeft, voor rekening staat van een belovend en volbrengend God, met Wien Hij nooit beschaamd kan uitkomen. — Moge het een hartsterkend woord zijn, door den zegen des Heeren, voor al de erfgenamen Zijner beloften in ons midden!

II KOR. 1 : 20.

Zoo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons.

Dezen tweeden brief heeft de Apostel aan de Korinthiërs geschreven onmiddellijk na de terugkomst van Titus. De Apostel namelijk had Titus naar *Korinthe* gezonden, zoo om zijne eigene komst voor te bereiden en de onderscheidene oogmerken daarvan, als vooral om eenig naauwkeurig berigt te hebben van den toestand der veelzins verzochte Korinthiërs. De wederkomst van dezen geliefden discipel, niet zonder zielsongerustheid, te vergeefs én te *Troäs* én in *Macedonië* te gemoet gezien hebbende, geniet hij eindelijk in laatstgemeld gewest de lang gewenschte vertroosting der ontmoeting van dien broeder, en der aanvankelijk verblijdende berigten, door hem

Digitized by Google

medegebragt (Hoofdst. 7 : 7). Intusschen heeft de Apostel voornemen, om zelf in *Korinthe* te komen, tot de uitvoering van welk voornemen medewerkt dat oproer te *Efeze*, waaraan hij niet dan met levensgevaar ontkwam, en waaruit hij aanleiding nam, om die stad te verlaten en naar *Europa* over te steken *). Doch een brief gaat hem voor; het is deze tweede. En allereerst geeft de Apostel zich lucht in allerlei uitboezemingen van zijne tweevoudige dankstof, die geheel zijne ziel vervult; de levensredding door hem zelven ondervonden te *Efeze*, en de verkwikking hem veroorzaakt door de gunstiger berigten uit *Korinthe* door Titus. Uit deze stemming, uit deze volheid van geestelijke blijdschap en dankbaarheid, ontspringen thans als uit eene versche bron stroomen van leeringen, vermaningen, lofzégging en Evangelieverkondiging door een aanmerkelijk gedeelte van de eerste helft des Zendbriefs heen. De aanhef al dadelijk duidt deze stemming van het gemoed des II. Schrijvers aan: »Geloofd zij de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus, de Vader der barmhartigheden en de God aller vertroosting, die ons vertroost in alle onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen, die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting, met welke wij zelve van God vertroost worden," vs. 3, 4, en straks, vs. 8, 9, 10, met betrekking tot de redding te *Efeze*: »want, wij willen niet, broeders! dat gij onwetende zijt van onze verdrukking, die ons in *Azië* overgekomen is, dat wij uitnemende zeer bezwaard zijn geweest boven onze magt, alzoo dat wij zeer in twijfel waren ook van het leven. Ja, wij hadden al zelfs in ons zelven het vonnis des doods, opdat wij niet op ons zelven vertrouwen zouden, maar op God, die de dooden verwekt,

*) Hand. 19 : 23; 20 : 1.

Digitized by Google

die ons uit zoo grooten dood verlost heeft en nog verlost: op welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal."

Doch voor het afzenden reeds van den eersten Brief had de Apostel berigten ontvangen van het verval der Korinthische gemeente, en zich aangegord om daartegen zoo bij schrifte als in persoon te waken, en overeenkomstig zijn Goddelijk gegeven ambt, in de kracht des Heeren te voorzien. Doch de man Gods bevindt zich te *Efeze*, alwaar hij (voor het oproer) in eenen ontzaggelijken en zeer uitgebreiden Evangelie-arbeid met betooning van ongewoonlijke krachten des H. Geestes bezig was, en van waar hij zich dus, zonder een uitdrukkelijken wenk Zijns Gods, niet kon verwijderen *). Vandaar, in plaats van eene gewenschte persoonlijke overkomst te *Korinthe*, de afzending van den eersten brief aan de gemeente. Vandaar, de verandering zelfs van een vroeger plan des Apostels om door *Korinthe* naar *Macedonië*, en zoo wederom terug naar *Achaje* en van daar naar *Judea* te reizen; zie ons tekstkap. vs 15, 16; Hand. 19 : 21. Uit deze verandering nu van reisplannen, die de Apostel voor zijne Korinthiërs verantwoorden wil, neemt hij aanleiding wederom, om dierbare grondwaarheden des geloofs te herinneren, altijd om te eindigen in den persoon van Jezus Christus, in de waarheid en liefde van God, in de werkingen en daden des H. Geestes: »Ben ik ligtvaardig geweest," (dus luidt die verantwoording, vs. 17), »of heb ik iets voorgenomen naar den vleesche? is er bij mij geweest eene vereeniging van ja en neen?" En voor dat hij nu de ware reden van het uitstel zijner overkomst opgeeft, vs. 23, klimt hij allereerst met zijn hart en geloof op tot die Bron aller waarheid, tot dat levende Fondament aller geestelijke beloften, den grooten Ge-

*) I Kor. 16 : 8, 9; verg. met Hand. 19 : 1—12.

Digitized by Google

tuige aller menschelijke handelingen en voornemens, vs. 18 en 19, »God is getrouw, dat ons woord, hetwelk tot u geschied is, niet is geweest, *ja* en *neen*. Want de Zone Gods Jezus Christus, die onder u door ons is gepredikt, was niet *ja* en *neen*, maar is geweest *Ja in Hem* *). De Apostel wil zeggen: gelijk Christus de Zaligmaker niet veranderlijk is, alzoo is Hij ook niet anders van ons gepredikt, en is altijd hetzelfde Evangelie van Christus de gemeente van ons voorgesteld." Hierop leert de Apostel in ons tekstvers, hoe vast en onwankelbaar de prediking van Christus zijn moet, daar Hij zelf de vastheid van alle Gods beloften is. Het zou immers meer dan ongerijmd zijn, dat Hij wankelen zou, in Wien alle Gods beloften bevestigd worden. De uitspraak is voor het overige algemeen, maar Paulus past ze alleen op de tegenwoordige zaak toe, om de vastheid zijner Apostolische leer te doen uitkomen; want hij gewaagt niet van het Evangelie slechts in het gemeen, maar van zijn Evangelie in het bijzonder, alsof er stond: »indien de beloften Gods vast zijn en wel gegrond, dan moet ook mijne prediking vast zijn, als niet behelzende dan Christus, in Wien alle toezeggingen Gods bevestigd worden." Dit nu zoo zijnde, zoo bewijst ook de gemelde verandering van reisplan niets tegen zijne Evangeliebediening noch de kracht daarvan. Hij heeft Christus gepredikt, en — »*Zoo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem Ja, en zijn in Hem Amen, Gode tot heerlijkheid door ons*;" en dit zou waarheid zijn gebleven, al had hij honderdmaal van plan veranderen moeten, om in persoon te *Korinthe* te komen.

Doch bepalen wij ons tot het tekstwoord. Het meldt van *Gods beloften*: dat zijn, verzekeringen van Gods genade en goedertierenheid, of toezeggingen van bij-

*) Nederl. St. VI. bl. 100.

Digitized by Google

zondere zegeningen, die Hij gereed is te schenken, hieronder, gelijk van zelve spreekt, de verlossing uit die onheilen begrepen, waaraan de erfgenamen der beloften kunnen blootgesteld zijn.

Deze beloften, *zoo velen als er zijn*, zegt de tekst, »*zijn ja en zijn amen*," dat is, ze zijn niet »waar en onwaar" te gelijk, maar ze zijn »enkel waarheid en gewisheid." En dat zijn ze in Christus, niet alsof Christus zekerheid toevoegde aan eene uitspraak van Gods mond, die niet zekerder kan zijn dan ze is, maar aldus, dat God geene beloften doet noch volbrengt, dan door Christus en om Zijnentwil.

En wat is hiervan het einde? het einde van het doen en volbrengen der beloften in Christus? Het is gelijk het einde van alle dingen, Gods eer en heerlijkheid: »*Gode tot heerlijkheid*," staat er. Ja! opdat God verheerlijkt worde, en van Zijne geloovigen geroemd, als die altijd getrouw is en waarachtig, daartoe geeft en volbrengt Hij Zijne toezeggingen. »Gode tot heerlijkheid *door ons*," heeft de tekst aan het slot; dat is, door ons Apostelen, die dezen Christus verkondigen, en door allen, die in Hem geloovende, de vervulling van Gods beloften ondervinden.

De uitspraak, zagen wij, behelst algemeene waarheid, schoon hier, naar het oogmerk des Apostels, bijzonder toegepast. *Als zulk eene waarheid wenschen wij voorts het tekstwoord te behandelen.*

Geliefden! Het blijft eeuwig waar; »*Zoo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons!*" Laat ons, in uitzien naar den zegen van boven, de vier volgende punten onder onze aandacht nemen:

Digitized by Google

De beloften Gods ; — de waarheid in CHRISTUS; — *het regt gebruik; en — de troost der vervulling.*

Wij nemen eerst onder onze aandacht *de beloften Gods.* Dat de beloften Gods *velen* zijn, wordt in het tekstwoord ondersteld. Ja! velen zijn ze. Ze zijn te zamen eene onafzienbare keten, waarvan het eene einde de aarde, het andere den hemel raakt. Immers het gansche Evangelie bestaat, strikt genomen, uit beloften alleen: het verhaalt, boodschapt en beteekent ons, wat God in CHRISTUS belooft, wat Hij doen wil, en zeker doen zal. Dreigementen kent het eigenlijke Evangelie niet, noch ook voorschriften van pligt, als die te zamen behooren tot de Wet, die binnen haren omtrek alle deugden omvat en alle pligten der Godzaligheid. Aangezien dan het gansche Evangelie niets insluit dan beloften, zoo zijn gewis de beloften Gods veel en velerlei.

De vraag is hier niet onbelangrijk te achten, of deze beloften als *voorwaardelijk* of *onvoorwaardelijk* moeten worden aangemerkt? Maar die wel verstaat, wat eene voorwaarde is, te weten: eene daad, die den volbrenger regt geeft op belooning." zal zulke voorwaarden in het Evangelie niet zoeken. Het Evangelie toch grondt nergens het regt ten leven in onze daad, maar in de geregtigheid alleen van den dierbaren Heere JEZUS, die voor de zijnen het regt der Wet volmaakt heeft vervuld. Bovendien, wanneer men let op de volheid der beloften, en haar onderling verband, moet van zelf alle gedachte van voorwaarde wegvallen. Immers al wat men achten zou de plaats eener voorwaarde te vervullen, dat wordt in den rijkdom der beloften begrepen. Beloofde God het eeuwig leven alleen, de schijn zou niet ontbreken, dat het geloof, de bekeering, de heiligheid als zoo vele voorwaarden aangemerkt moesten worden. Doch

Digitized by Google

daar God het begin, den voortgang, de onafgebroken volharding en eindelijk de volmaking van het nieuwe leven als in éénen adem toezegt, zoo rest er langer niets, dat als eigenlijke voorwaarde gelden kan. Daarom evenwel laat de Schriftuur niet na om te zeggen; »dat het zonder geloof onmogelijk is God te behagen," en »dat niemand zonder heiligmaking den Heere zien zal;" waarom niet? Omdat, van Gods zijde de zaak beschouwd, geloof en heiligheid slechts uitvoering is van vorige beloften, en een onderpand der toekomende erfenis; en, van des menschen kant, eene betrachting, die hem leidt en vormt voor de volmaaktheid des hemels.

Zoo betreffen dan de beloften Gods *beide dit en het toekomende leven.* Geliefden! merkt hier op: ze zijn beloften van genade en heerlijkheid, gelijk de Psalmist het uitdrukt: »de Heere zal *genade* en *eere* geven *).*" *Genade* voor dit leven, *eer en heerlijkheid* voor de toekomende eeuw, hoezeer de genade voor dit leven ook heerlijk, en de heerlijkheid des toekomenden levens ook genade is. In één woord: het Evangelie belooft de zaligheid zelve, met al de middelen, die daartoe leiden.

Hoe groot nu en dierbaar deze beloften zijn, behoeft geen breede uiteenzetting voor een geestelijk gestemd gemoed. Ze zijn zamengetrokken in dit woord des Heeren bij den profeet, »dit is het verbond, dat Ik na die dagen met den huize Israëls maken zal: Ik zal mijne wetten in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een' God, en zij zullen Mij tot een volk zijn †)." En wederom: »ja! zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een' God zijn. En Ik zal hun eenderlei hart en eenderlei weg geven, om Mij te vreezen alle dagen,

---

*) Ps. 84 : 12. †) Jer. 31 . 33.

Digitized by Google

hun ten goede, mitsgaders hunnen kinderen na hen. En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeeren, opdat Ik hun wel doe, en Ik zal Mijne vreeze in hun harte geven, dat ze niet van Mij afwijken *).

Zie hier Gods beloften. Zij zijn allen *waarheid in* CHRISTUS.

Ik sta met den Bijbel voor mij, en ik lees: »God is geen man, dat Hij liegen zoude, noch eens menschenkind dat het Hem berouwen zoude; zoude Hij het zeggen en niet doen? of spreken, en niet bestendig maken †)?" Ik sta met den Bijbel voor mij, en ik lees: »gij zult weten, dat de Heere uw God die God is, die getrouwe God, dewelke het verbond en de weldadigheid houdt dien, die Hem liefhebben en Zijne geboden houden, tot in duizend geslachten §)." Ik sta met den Bijbel voor mij, en ik lees: »Ik zal mijn verbond niet ontheiligen; en hetgeen uit Mijne lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen **)."

Zoo heeft Hij gesproken, tot Wiens wezen de Waarheid behoort en de Getrouwheid, niet minder dan de Regtvaardigheid, de Liefde, de Almagt. De beloften kunnen derhalve nimmer feilen. Maar waarom dan gedrukt op derzelver waarheid *in* CHRISTUS?

Wij noemen de beloften Gods ja en amen, *in* CHRISTUS, omdat de hooge en heilige God, zonder opzigt op CHRISTUS als Middelaar, aan zondige menschen geen beloften kon doen. »Zullen twee te zamen wandelen," vraagt de Profeet, »tenzij dat ze bijeen gekomen zijn ††)?" Het licht kan geen gemeenschap hebben met de duisternis, noch de geregtigheid met de ongereg-

*) Jer. 32 : 38—40. †) Num. 23 : 19. §) Deut. 7 : 9.
**) Ps. 89 : 35. (†† Amos. 3 : 3.

Digitized by Google

tigheid. Maar ziet, een éénig Middelaar als CHRISTUS, God uit God, mensch uit mensch, treedt tusschen beiden, tusschen den heiligen God en den afgevallen mensch in, en geeft zich zelven ten rantsoen. Zoo heeft er eene betooning plaats van Goddelijke regtvaardigheid, en God de Vader doet, om Zijns Zoons wil, groote en dierbare beloften van genade en heerlijkheid; maar zoo ook zijn die beloften Gods ja en amen *in Hem.*

Wij noemen ze ja en amen *in* ***CHRISTUS***, omdat CHRISTUS ze door gehoorzaamheid en lijden werkelijk voor Zijn volk heeft verdiend. Hij heeft *het leven* verdiend door eene gehoorzaamheid, die in alles aan al de eischen der Wet heeft beantwoord. In dezen tweeden ADAM heeft alzoo het »doe dat en gij zult leven," zijne waarheid gevonden, die het te vergeefs gezocht had in den eersten. Doch CHRISTUS gehoorzaamde niet, om het leven te hebben voor zich zelven, want Hij is zelf het leven, maar Hij deed het, opdat de Zijnen het leven zouden hebben *in Hem.* Maar zouden zij leven, dan moest noodzakelijk de straf gedragen, die hen dreigde, en zij vergeving van zonden hebben. Wat doet nu de aanbiddelijke JESUS? Hij lijdt en sterft, en draagt de straf der zonde, en opdat we dit zeker zouden weten, noemde Hij zelf zijn bloed »het bloed des N. T. voor velen vergoten *tot vergeving der zonden.*" Zoo heeft CHRISTUS de beloften van vergeving en eeuwig leven, en met dezen alle anderen verworven, en zij zijn noodwendig waar *in Hem!*

Wij noemen de beloften ja en amen *in* ***CHRISTUS***, omdat God ze niet dan door CHRISTUS gelieft toe te passen. God deelt Zijne toezeggingen niet uit dan door CHRISTUS nu aan zijne regterhand verhoogd. Dáár aan Gods regterhand gezeten, treedt Hij als de groote Hoogepriester gedurig voor Zijne vrienden in, en dat doet

Digitized by Google

Hij niet dan op grond Zijner Priesterlijke zelfopoffering. De Vader hoort den Zoon, en de Zoon »geeft Israël bekeering en vergeving van zonden" *). Op dien grond kon Hij reeds in Zijne vernedering spreken: »*Ik* geef mijnen schapen het eeuwige leven." Maar ook even hierom zijn Gods beloften, zoo velen als er zijn, waar en onveranderlijk *in Hem*.

Doch peinzen wij ook op *derzelver regt gebruik*. Hier inzonderheid komt het voor de erfgenamen der beloften op aan; wat toch zijn de beloften, hoe waar en zeker ook in Christus, zonder een regt gebruik?

En nu, bij een weinig nadenken zien wij terstond, dat ze niet regt gebruikt kunnen worden *zonder geloof*. Wat zeg ik? zonder geloof worden ze zelfs niet gewaardeerd. Ach! wat maken een' natuurlijk mensch de beloftenissen Gods? Een tijdgeloovige mag al eenigen tijd eenige ingenomenheid betoonen, op den duur blijkt het, dat zijne tijdelijke aangelegenheden hem veel meer ter harte gaan. Het geloof alleen doet ons de beloften én regt verstaan, én schatten, én gebruiken.

Maar hoedanig is nu het gebruik voor een geloovige? Om ze regt en wettig aan te wenden, dient een geloovige ter harte te nemen, dat God Zijne beloften naar Zijne bevelen heeft ingerigt. De bevelen nu doen hem zijnen pligt verstaan; de beloften dienen, opdat hij wete, hoe hij, bij eigen onmagt, op Goddelijke bekwaammaking en onderstand rekenen kan.

Maar ook dient een geloovige het onderling verband der beloften van harte te eerbiedigen. Het is met de beloften wederom als met de bevelen. Van de bevelen zegt Apostel Jac. »die in één zal struikelen, die is

*) Hand. 5 : 31.

Digitized by Google

schuldig geworden aan allen *)." Even zoo zou iemand, die wel de belofte van vergeving wilde, maar die der heiliging en bewaring niet, den zegen noch van deze noch van gene genieten.

Een geloovige dient ook nog in het toepassen der beloften naauwkeurig op derzelver orde te letten. Hij moet niet eerst de heiligheid willen, en dan de vergeving, want God wil het omgekeerde, eerst de vergeving en daarop de heiligheid. Zoo ook heeft hij meer en eerst te verlangen, dat de Heere in zijne geestelijke nooden voorzie, en daarna de voorziening in zijne tijdelijke als een toewerpsel te verwachten †).

Een geloovige heeft verder de goedheid Gods te behartigen, waardoor de Heere, op eene wonderlijke wijze zich naar onze zwakheid voegende, Zijne beloften alzoo voorstelt, als eene belofte aan bondgenooten pleegt voorgesteld te worden, om te doen blijken, dat Hij het beloofde goed niet anders geëischt en verwacht wil hebben uit Zijne hand, dan als eene vergelding, overeenkomstig vroeger aangegane *verbindtenis*, en — alsof het regt van den eischer onherroepelijk ware §).

Doch niet weinig komt het er voor een geloovige ten gebruike der beloften ook op aan, dat hij zich telkens éene te binnen brengt, die op zijnen tegenwoordigen toestand past; dat hij zich dezelve eigent, als aan hem van den Waarachtige geschied, en dat hij aan hare vervulling niet twijfelt door ongeloof; maar dat hij, tijd en wijze eerbiedig aan God overlatende, staat maakt, dat God het zekerlijk doen zal, in weerwil zijner onwaardigheid, wetende, wat de Apostel leert in den tekst, »*dat de beloften Gods, zoo velen als er zijn, in Hem zijn ja, en in Hem zijn amen, Gode tot heerlijkheid door ons.*"

---

*) Jak. 2 : 10. †) Matth. 6 : 33. §) Luk. 18 : 7, 8.

Digitized by Google

»*Gode tot heerlijkheid door ons!*" Dit vooral mag in het gebruiken der beloften niet uit het oog verloren. Hij gebruikt ze stellig niet regt, die dit oppereinde van alles niet in zijn harte draagt. Neen! hij gebruikt stellig de beloften niet regt, die met de vervulling bloot eigen gemak, eigen redding, eigen voordeel beoogt, en niet eerst en meest de eer en heerlijkheid van God. Neen! hij is geen geloovige, die slechts zich zelven bedoelt, en niet den Heere. Anders kenmerkt zich de H. Zanger, waar hij zijn vertrouwen uitdrukt op vergeving. »Opdat Gij gevreesd wordt," laat hij in éénen adem volgen. Zoo heeft ook de Heere gesproken: »om *Mijnent wil*, om Mijnent wil zal Ik het doen;" en elders: »Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg *om Mijnent wil*," welke belofte, wanneer ze weêrklank vindt in het hart eens geloovigen, menigmaal de bede doet ontboezemen; »*om Uws naams wil*, Heere! vergeef mijne ongeregtigheid, want die is groot *)!" Zoo moet dan vóór en boven alles in het gebruiken der beloften dit op den voorgrond staan in ons harte: *Gode tot heerlijkheid!*"

En waar dit plaats mag hebben, door genade, ô daar blijft *de troost der vervulling* niet achter.

Niet weinig zal de vrome koning Hiskia zich getroost hebben gevoeld, toen hij zeide: »wat zal ik spreken? Gelijk Hij het mij heeft toegezegd, alzoo heeft Hij het gedaan †)." De Heere had hem op het leger der krankheid neêrgeworpen; alles kondigde hem den dood aan, ook de boodschap des profeten. De vrome vorst bidt en weent gansch zeer; hij krijgt de toezegging niet slechts van zijne genezing, maar bovendien van verlossing uit

*) Jes. 43 25, Ps. 25: 11. †) Jes. 38: 15.

Digitized by Google

de hand van den Assyrischen geweldhebber. Het beloofde bleef niet achter, en in de vervoering zijner blijdschap roept hij, »wat zal ik spreken? Gelijk Hij het mij heeft toegezegd, alzoo heeft Hij het gedaan!" »Heere!" hernam hij, »bij deze dingen leeft men, en in alle dezen is het leven mijns geestes; want Gij hebt mij gezond gemaakt, en mij genezen. Ziet, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest, maar Gij hebt mijne ziele liefelijk omhelsd, dat ze in de groeve der vertering niet kwame, want — Gij hebt alle mijne zonden achter Uwen rug geworpen."

Ziet daar troost der beloftevervulling! Wie kan beschrijven, wat David gewaar is geworden in zijn binnenste, toen hij uitriep voor den Heere: »Ik zal belijdenis van mijne overtredingen doen voor den Heere, en — Gij vergaaft de ongeregtigheid mijner zonde!"

Het is troost der belofte-vervulling, als iemand onder sterke woelingen der verdorvenheid, en bijkomende aanvechting des Satans, werkzaam gemaakt met deze of eene soortgelijke toezegging: »de zonde zal over u niet heerschen," in de zonde niet gevallen is, maar zich integendeel met nieuwe en sterke banden aan den Heere en Zijne dienst mag verbonden gevoelen.

Ziet, daar verkeert een godvruchtige in zielsduisternis. Het is hem, als hadde hij nimmer God gekend, nimmer gedaante of heerlijkheid in Jezus gezien, nimmer dierbaarheid in geestelijke en hemelsche dingen: het woord is hem als een verzegeld boek; hij heeft geen inzigt in zijn eigen staat of weg; hij durft wel alle vorige ondervinding van goddelijke uitredding, trouw, liefde en magt niet verdenken, maar eene dikke, donkere wolk heeft zich geplaatst en houdt zich staande tusschen zijn oog en de morgenster, die opging in zijn harte. Ach! kon hij klagen, kon hij weenen, kon hij bidden!

Digitized by Google

Maar hij kan het niet, en de donkerheid neemt inmiddels nog meer toe. Wat gebeurt? Daar komt hem eene belofte voor: »den opregten gaat het licht op in de duisternis," hij ontvangt er eenige sterkte uit, hij brengt ze voor den Heere, en het verwijlt niet lange, of zijne duisternis maakt plaats voor licht, en de troost der dierbare belofte-vervulling ontbreekt hem niet!

Maar niet alle beloften worden allen even spoedig vervuld, en het spreekt van zelve, dat de troost niet zoo spoedig wordt gesmaakt. Daar is geschreven: »Vele zijn de tegenspoeden des regtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere." Stelt u nu een kind van God voor, gebogen gaande onder vele tijdelijke bekommering en uitwendig kruis; de tijdelijke zorgen drukken zijne matte ziel ter neêr: hij raakt echter aan het worstelen met den Heere en wordt op de aangehaalde belofte gewezen. Wat gebeurt nu? Nu kan het gebeuren, dat zijne ziel wordt opgebeurd, maar dat hij zijn ander kruis nog wat dragen moet. ô, Dat hij wachte, door genade, de Heere toeft slechts; de Heere toeft uit liefde, want, zoodra is niet het oogmerk van God met de smart bereikt, of de volle troost wordt gesmaakt der belofte-vervulling. Zoo verging het Abraham, maar in een ander geval. Hij had de uitdrukkelijke belofte van een zoon uit Sara, maar jaren verloopen er, eer de belofte komt. Nogtans drukt hij, schoon oud en wel bedaagd, en toen alle uitzigt ook voor Sara scheen vervlogen, den beloofden Isak aan zijn vaderhart. Zoo ook David. Hij heeft de stellige belofte des koningrijks; hij is gezalfd alreede. Maar jaren van druk en bittere smart moeten voorbijgaan over hem, eer hij op den troon van Israël gezeten, aanbiddend zeggen kan tot God: »door Uw verootmoedigen hebt Gij mij groot gemaakt!"

Doch dit moge zoo zijn, M. H.! waar nogtans eene

Digitized by Google

belofte is, daar geeft de Heere het einde en de verwachting, en de ziele wordt getroost. Want, zegt de tekst: *»Zoo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons!"*

Door ons! Mogt het ook zijn *door mij*, die u den Christus verkondigen mag, in wien God Zijne beloften waarheid maakt. Mogt het ook zijn *door u*, die in den Heiland geloovende, de waarheid derzelve ondervindt.

Maar niet al mijne hoorders gelooven, en hoe zullen zij ondervinden, dat de beloften in Christus ja zijn en amen? Ik moet, ik moet hun hun ongeluk verkondigen.

Van dit ongeluk intusschen is de blinde en onnadenkende mensch niet zoo gemakkelijk overtuigd, en zich tamelijk gelukkig wanende, bekommert hij zich om de beloften en derzelver waarheid niet. ô, Hoe velen zeggen in hun hart: »ik ben rijk, en verrijkt, en heb geens dings gebrek." Deze zijn òf voorspoedig naar de wereld, òf ook zonder dat, met hunne braafheid ingenomen, en het is hun onmogelijk zich onder de ongelukkigen te rangschikken. En inderdaad laat ons toegeven, wat wij toegeven kunnen, daar zijn er nog ongelukkiger dan zij, rampspoedigen naar de wereld en die zonder maatschappelijke deugd telkens bewijzen, wat de mensch in zich zelven is, wanneer Gods hand hem loslaat. Maar omdat anderen nog ongelukkiger zijn, zijn zij niet ongelukkig, die, misschien bij gedurigen aanwas van hun vermogen, en om eenige burgerlijke braafheid geacht zijnde, echter vreemdelingen zijn van de verbonden dèr beloften?

»Maar wat maken ons de beloften? Eén goudstuk in handen is immers beter dan twee in onzekere ver-

Digitized by Google

wachting?" Zoo dacht ook Esau, en — hij verkocht zijn eerstgeboorte-regt voor eene spijs, maar te laat, te laat besefte hij zijne dwaasheid. Daarom keer ik uwe vraag om, en leg u in den mond: »wat maakt mij het goud en het zilver. wat maken mij eer en achting van menschen — op een ziekbed en in den dood?" Het behoeft zelfs geene ernstige ziekte te zijn, die u reeds walgen doet van wat anders uwen smaak streelde; het behoeft geene dooddreigende krankheid te zijn, die u beven doet op de gedachte aan den grooten overstap in de eenwigheid. En krijgt de ziekte ernstiger aanzien, en begint alle menschelijke hulp te kort te schieten, wat maken u dan kisten en koffers vol goud en goed? Ze kunnen u niet vergezellen op uwe reis door het doodsdal, gelijk ze hier u volgen van stad tot stad. Maar nu, daar maakt de dood een einde aan uw aardsche leven; gij staat voor uwen Regter; het goudstuk viel u uit de hand en — de belofte Gods hebt gij veracht!! Uw hart veroordeelt u, alvorens de Regter gesproken heeft: »ga weg, Ik ken u niet."

En nu vraag ik, of uw ongeluk wezenlijk is en groot, bij al wat ge in de wereld bezit, of niet? Doe uw geweten geen geweld aan langer, want beide het ontkennen en betwijfelen is hier onmogelijk; maar vraag liever, hoe uw ongeluk te ontgaan en deel te krijgen aan de toezegging Gods?

Uw ongeluk ontgaat ge, door het te willen zien. Zoo is het in het ligchamelijke, zoo in het geestelijke. Een gevaar, dat u dreigt, maar tijdig ontdekt, is veelal te ontkomen. Wanneer gij dan uw ongeluk ziet, en niet meer zegt: »ik ben rijk en verrijkt," maar u beter laat onderrigten, namelijk: »dat gij zijt arm, ellendig, jammerlijk, blind, naakt;" gij zijt op weg, om uw onheil te ontkomen. *Arm*, *blind*, *naakt*, omdat ge al uwe

Digitized by Google

dierbare gaven van wijsheid, heiligheid en kracht in ADAM hebt verloren; *ellendig* en *jammerlijk*, omdat ge, ook van wege uwe dadelijke zonden, vervallen ligt aan het goddelijke regt, en buiten CHRISTUS de verdoemenis geenszins zult ontvlieden.

En deel aan de beloften krijgt een arm zondaar door het geloof. Door het geloof alleen, niet door eenig verdienstelijk werk, dat hij nooit leveren kan, maar door het geloof. Het geloof, een hart omzettend en herscheppend werk van boven, doet u de belofte kennen, hoogschatten en begeeren. Van nu aan is het niet meer: »wat maken mij de beloften?" maar in tegendeel: »hoe groot en dierbaar zijn ze!" Het verlangen is gaande gemaakt, en »die hongeren en dorsten zijn zalig," zegt de Schrift, »want zij zullen verzadigd worden." Het gaande gemaakt verlangen wordt eindelijk een aannemen, volgens dit woord der Schrift: »die dorst heeft kome, en die wil *neme* de wateren des levens om niet," en de arme zondaar, nu rijk in God, is bezitter geworden van het dierbaarste goed, van de beloften Gods, die allen, zoo velen als er zijn, in CHRISTUS JEZUS ja zijn en amen, Gode tot heerlijkheid.

Doch niet allen, die dit groote goed verkregen hebben, hebben daarvan de zekerheid voor zich zelven, hoe kunnen zij verzekerd worden?

Zeker, daar is zwak, en daar is sterk geloof. Waar nu het sterk geloof met vrijmoedigheid en volkomen bewustzijn zich de beloften des Evangelies eigent, daar staat het zwak geloof van verre. Een zwak gelovige verdiept zich in vele redeneringen. Het doet hem menigmaal tot zich zelven zeggen: »zonden die groote goederen voor u zijn? Zoudt gij u toeëigenen, wat God van eeuwigheid alleen voor Zijne gunstgenooten heeft

Digitized by Google

weggelegd?" Op een anderen tijd: »hebben de bedreigingen u wel ooit het harte gewond, zoodat de genezing door de beloften u te stade komt?" of: »wat zou een onwaardige, als gij, zich verbeelden, dat hij zich troosten mogt met de toezeggingen des Heeren?" of wederom: »de dwaze maagden in de gelijkenis eigenden zich ook de beloften, maar hoe beschaamd stonden zij, toen de Heere weigerde haar de deur te openen!" Zie, bij al deze bedenkingen is het nog ver van de verzekering verwijderd; — ach! hoe zal de verlegene ziel verzekerd worden?

Gelijk de aanvang van het werk van God is, alzoo de voortgang. In den middellijken weg echter kan bijzonder gezegend zijn de overweging, dat de grootheid der zaak niemand behoort af te schrikken, en dat ze, wanneer ze God niet te groot is om te geven, de ziel niet te groot moet zijn om ze te ontvangen; — dat de onwaardigheid van den persoon, die ontvangen zal, wel buiten twijfel is, maar dat hij één van beiden, òf nooit ontvangen zal, òf ontvangen moet als diep onwaardig. — Geliefden! Ook kan u deze overweging zeer gezegend zijn, dat de beloften alleen niet zijn voor de verwerpers, die ze door ongeloof en wereldliefde versmaden, maar dat ze zijn voor die ze gaarne zouden hebben, overeenkomstig de aangehaalde plaats: »die dorst heeft kome, en die wil neme de wateren des levens om niet." Zie, hier geeft de Heere Jezus vrijheid om te nemen, die *wil*. — Eindelijk durf ik u bijzonder aan te bevelen de overweging van de onvoorwaardelijkheid der beloften, en voorts al uwe bedenkingen en zwarigheden telkens voor den Heere te brengen en biddend ter toetsing neêr te leggen bij het Woord.

In dezen weg wil God verzekeren, M. H.! Dat velen hem betreden! En die tot zekerheid gekomen zijn,

Digitized by Google

dat ze de waarheid van Gods beloften toch waarderen!

Ja! ontwijfelbaar waarachtig is alles, wat de Heere ooit tot u gesproken heeft, vromen! 't Is niet ja en neen, maar het is alles in Christus ja en amen. Heeft dus de Heere tot u gezegd: »uw brood is zeker, uw water wordt u gegeven," zoo kan het gebeuren, dat de nood hoog klimmen moet, maar het kan niet gebeuren, dat ge van gebrek omkomt. — Heeft de Heere gesproken: »dat Hij met de verzoeking de uitkomst zal beschikken," het kan zijn, dat de verzoeking sterk werkt, maar niet dat ge onder haar overwigt bezwijkt. — Heeft de Heere betuigd: »Ik ken u bij name en gij hebt genade gevonden in Mijne oogen," het is mogelijk, dat de Heere zich nu en dan houdt, als kende Hij u niet, maar als het er op aankomt, Hij zal toonen, dat Hij al de zijnen kent en u met hen. Heeft de Heere u van schuldvergeving gesproken, onmogelijk kan Hij u de zonden houden. Heeft Hij u van heiliging gesproken, Hij zal niet toelaten, dat ge wederkeert tot de wentelinge des slijks. Sprak Hij u van bewaring, wat nood? een waarachtig God kan niet anders dan Zijn woord gestand doen.

Wilt toch deze waarheid van Gods beloften niet klein achten. Geliefden! Wat? Ze is het eenige anker uwer ziel, en Christus is de anker-grond. Maar dit eenige anker en die eenige grond zijn van dien aard, dat geen schip hier vergaan kan. Wilt dan voortaan toonen, dat niet in uwe wisselbare gestalte, niet in uw werkzaamheden, maar alleen in de waarheid Gods uw sterkte ligt, opdat ge, ook in aanvechting, ook in droefenissen en rouw, ook in allerlei wegen van kruis en verdrukking, goeds moeds zijn moogt, en, bij eenig toeven, u zelven toeroepen: « zoo Hij vertoeft, verbeidt Hem, Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven."

Digitized by Google

Zoo zult ge den troost der vervulling meest ondervinden en Gode de eere geven.

Naar dat eene ziel op God steunt, en alle ander steunsel varen laat, daarnaar ervaart zij, dat God niet alleen is een belovend maar ook een volbrengend God. Het is hier als het geloof aan des Heilands wondermagt. Waar Hij het vond, daar was het altijd: «u geschiede gelijk gij geloofd hebt." Waar integendeel iemand zeide: »Heere! zoo Gij iets kunt?" daar was het: »zoo gij kunt gelooven, alle dingen zijn mogelijk dengene, die gelooft." Geloovigen! die dus onder u zich meest op God verlaat en op zijne waarheid bouwt, die zal het ondervinden, dat Hij de Waarachtige is. Wat ongedachte uitkomsten zullen u worden beschikt! Wat verrassende uitreddingen zullen u te beurte vallen! Wat bewarende magt zult gij beproeven! Van wat liefde en zorg zult gij kunnen gewagen, gedurende uw leven. En in den dood? Zeg vrij met den Psalmist, het zal u gewis niet berouwen: »Al ging ik ook in een dal der schaduwe des doods, ik zou geen kwaad vreezen, want Gij zijt met mij." Hij zal met u zijn, Hij zal u door het dal der doodsschaduw heen leiden, Hij zal u de poorten der geregtigheid openen en binnen de Gods-stad voeren.

Geliefden! Dat zal uw Heere doen, in leven en in sterven! Gij zult het ervaren, en Hem de heerlijkheid geven. En Hem heerlijkheid gevende, zult ge eene nieuwe zalige ervaring hebben, namelijk: dat in Zijne eer uwe zaligheid ligt, en dat uwe zaligheid verhoogd wordt, naar mate gij Hem meer lof en prijs van wege Zijne waarheid, in het vervullen Zijner toezeggingen, toebrengt. Dat zal zoo zijn! Die hét beloofd heeft is getrouw! Amen.

Naz.: Ps. CXIX : 76.

Digitized by Google

Digitized by Google

NAÄMAN.

Voorz.: Ps. 73 : 13, 14.

VOORAFSPRAAK.

M. H.! Wij moeten U prediken den zegen en den vloek, het leven en den dood. Beiden. Gel.! Dat is de wil van Hem, die ons u gaf; dat deed de Heer, op aarde rondwandelende, en leerende; dat deden de Profeten en de Apostelen, die door Zijnen Geest geleid ook tot ons hebben gesproken. Wie nu het een doet en het ander nalaat, die dienstknecht is den Heer ongelijkvormig; Hij handelt niet naar Zijnen wil en zal, daar hij denzelven geweten heeft, althans kon weten, met dubbele slagen geslagen worden.

In onzen tijd doet men, veelligt meer dan ooit, onderzoek naar de oorzaken, waarom hoogst ernstige predikingen, predikingen, in welke men zoekt getrouw te blijven aan de leer der waarheid, zoo als die van oudsher onder ons geleerd werd, zoo weinig vrucht plegen te doen. Men doet waarlijk wel: want de oorzaak der kwaal moet worden

Digitized by Google

gekend, zal zij kunnen worden genezen. Opregtelijk zij het erkend: dat ik, bij veel vrucht, geene overvloedigere zie op mijne prediking en arbeid onder u, dit grootendeels mij zelven wijt. Ik bereid mij te weinig biddende tot de prediking voor; ik heb onder dezelve vaak te veel de meer geoefenden onder het oog, minder de onkundigen. Onze toespraak, hoe nederig doorgaans gekleed, gaat boven de bevatting van zeer velen. Ik dank den Heer veelal te harteloos, die mij steeds met Zijne hulp schraagt bij het gewigtig werk der bediening.

Van een kwaad echter ken ik mij zelven vrij. Mag ik het niet noemen een boos kwaad, verderfelijker dan de pest, sterker om zich heen grijpende dan de kanker? Ik bedoel het kwaad eener te beperkte Evangelie-prediking. — Noodigen wij niet telkens een ieder tot Christus, ook de diepst gezonkenen, ook de slechtsten? Geven wij niet steeds getuigenis van Zijn bloed, van den oneindigen rijkdom Zijner verdiensten? Spreken wij niet te gelijk en als in eenen adem van des Geestes licht en kracht, die beide in den zondaar moeten verheerlijkt worden, zal hij tot Christus komen? — Eene te beperkte Evangelie-prediking, wij waren van dezelve te beschuldigen, wanneer wij niet alle creaturen, slechts eene zekere klasse van menschen den Christus verkondigden. Zij, wie die beschuldiging raakt, zij bestraffen (allernoodigst is dit!) met den meesten ernst onbekeerde zondaars; zij bedreigen hun onbewimpeld uit Gods naam; wijzen zelfs de oorzaken aan van hunne zorgeloosheid en ligtzinnigheid en dan, — och! ging men toch voort! en dan niets meer! Christus begint men te prediken aan aanvankelijk begenadigden. De overigen laat men liggen als aan den rand der hel.

Moet het alzóo zijn? Predikten zoo de Kerkhervormers,

Digitized by Google

zoo de Apostelen, zoo de Heer? — Ach! gebrek aan kinderlijken zin, begeerte om het verband te kennen tusschen waarheden en waarheden — ongeduld, dat niet wil wachten tot aan gindsche zijde des grafs met de beantwoording der vraag: »Hoe is de prediking van het Evangelie aan alle creaturen over een te brengen met Gods bijzondere uitverkiezing, — met des menschen onbekwaamheid tot eenig geestelijk goed? — en hoeveel meer! — zij drongen die predikwijze der kerk tot haar groot nadeel in. Nog eens: predikte zoo de Heer: Joh. 6:32? Petrus op den eersten Christen-Pinksterdag. Hand. 2:39? Paulus te *Antiochie* in *Pisidiën* Hand. 13:38? Beval alzoo de verheerlijkte Immanuël den Engel aan de Laodicensen te schrijven? Openb. 3:17, 19. »*Als tot verstandigen spreek ik, oordeelt, hetgeen ik zegge.*"

Neen, wij mogen niet wijzer zijn dan God. De dienaar moet den last zijns Meesters letterlijk volgen. Zoo moest Jesaja in minder dan één uur tijds Hiskia in zijn paleis dood en leven verkondigen; zoo Ezechiel in eene vallei der doodsbeenderen roepen. »Leeft, leeft! Ons is de verkondiging bevolen. De Heer maakt onder dezelve levendig, wie Hij wil.

Het is zoo: velen vereenigen zich met zulk eene prediking ongaarne, van daar Luther's woord: »wanneer Christus in het schip komt, dan blijft de zee niet lang rustig; maar," voegt hij er bij, »dan doen ook storm en onweder erkennen, dat men den Heer der schepping aan boord heeft."

De oorzaken van dit treurig verschijnsel zoek ik mede te dezer ure aan te wijzen. Geschiede het met de innigste begeerte om zielen voor Christus te winnen! Bidden wij daartoe om den invloed van den H. Geest in den naam van Christus Jezus!

Digitized by Google

TEKST: II KONINGEN 5 : 11a.

Maar Naäman werd zeer toornig en toog weg.

M. H.! Onze tekstwoorden komen voor in eene hoogst belangrijke en niet minder aangename geschiedenis. Laat mij u dezelve kort mededeelen!

NAÄMAN, zeker is deze man den meesten uwer bekend. Hij was een Syriër en alzoo van natuur een Heiden, een afgodendienaar, van beroep Krijgsoverste, in dienst van den Koning van *Syrië*, in groot aanzien zoo bij vorst als bij volk, een held, door wiens daad en woord de Heer de Syriërs dikwijls had gered uit de handen hunner vijanden, dus beroemd. Doch, in weêrwil van dit alles, ach! diep afhankelijk is zoo wel de aanzienlijkste als de geringste van den God van hemel en aarde, — hij was melaatsch.

Melaatschheid, zij was en is eene der verschrikkelijkste, eene der ontzaggelijkste plagen van het Oosten; en gelijk het veelal met ziekten gaat, verschillend gewijzigd. »Geheel het ligchaam," zoo wordt ons ergens die ziekte geteekend, »wordt aangedaan, dat de beenderen zelf ook worden gezegd bevlekt te zijn. De oppervlakte des ligchaams is vol vlakken en heeft vele gezwellen. De roodheid verkeert al zacht in eene zwarte kleur. De huid is ongelijk: dik, dun, hard en zacht, alsof ze met schubben bezet was. Het ligchaam vermagert. De mond, handen en voeten zwellen. Wanneer de ziekte verouderd is, worden de vingers en teenen, onder het gezwel als begraven *)." Vandaar dat bij Israël de door den Priester voor melaatsch ver-

*) J. M. M. D. pag. 20. Verhandeling over Bijbelziekten.

Digitized by Google

klaarde, terstond van de burgerlijke zamenleving werd uitgesloten; in eene van andere huizen afgezonderde plaats moest wonen; gescheurde kleederen dragen; met ontblooten hoofde gaan; zijne bovenste lip bewimpelen en roepen: »Onrein: onrein." Hij..... Doch niet meer! En met deze plaag nu was NAÄMAN bezocht. Zeker, niets zal onaangewend gebleven zijn om zoo mogelijk hem te genezen. Doch te vergeefs. Zoo maakt ons één ramp diep ongelukkig te midden van al de goederen en genoegens dezes levens. NAÄMAN, niets anders kon hij voorzien, dan nog eenige jaren een afschuw voor de menschen te zijn, en dan, een allerellendigsten dood te sterven.

De Syriërs, ook in dien tijd, deden bij herhaling strooptogten in *Palestina* Op een derzelve, ziet, zij hadden een Israëlitisch meisje gevankelijk medegevoerd. Het arme kind, reeds zoo vroeg ontrukt aan de zorg en het hart der ouders! Doch wolken en donkerheid zijn rondom Gods troon en nogtans, Hij bewoont een ontoegankelijk licht. Toevalligerwijze, neen, Gel.! naar den bepaalden raad en voorkennis Gods, komt dat meisje in dienst bij NAÄMAN's vrouw; zij hoort als van zelfs veel spreken van de ellende des Oversten, van de verergering of verbetering van zijnen toestand, van de middelen, die tot zijne genezing beproefd waren, of nog stonden beproefd te worden; — zij deelt, gelijk brave dienstboden plegen, zoo in de vreugde als in de ongenengten van het gezin, en op zekeren tijd zegt zij: — in hare taal, Gel.! spreekt innig medelijden, ook hartelijk geloof; zij levert eene proeve, wat een geloovige, zij het dan slechts eene jeugdige dienstmaagd! door Gods genade vermag. »*Och! of mijn heer*," zegt zij, »*ware voor het aangezigt des Profeets, die te* Samaria *is, dan zoude hij hem van zijne melaatschheid ontle-*

Digitized by Google

digen," genezen. Dit gezegde van de jonge dochter, misschien dikwijls herhaald, komt ten laatste ter kennis van NAÄMAN, wordt door hem overwogen en ten gevolge van hetzelve, laat hij bij haar naauwkeurig onderzoek doen én betrekkelijk den Profeet én betrekkelijk de daden, die door dien waren verrigt. En nu, al ras besluit hij, zich naar *Samaria* te begeven. Veel, zeer veel was er alreede beproefd, — waarom ook dit middel niet?

Als man van orde, maakt NAÄMAN eerst beschikkingen over zijne zaken. Den koning, in wiens dienst hij was, geeft hij kennis van zijn voornemen. BENHADAD, zoo was deszelfs naam, keurt hetzelve goed; geeft hem een brief van aanbeveling mede aan JORAM, Israëls toenmaligen Vorst, daarenboven, naar de wijze van dien tijd, geschenken. Dat het een en ander bij NAÄMAN de hoop op het welslagen zijner aan te wendene poging zal verlevendigd en versterkt hebben, valt niet te betwijfelen. Ach! duiden wij, die van der jeugd af hoorden en lazen: »*Het is beter tot den Heer de toevlugt te nemen, dan op Prinsen te vertrouwen*;" en nogtans zoo dikwijls vleesch tot onzen arm stellen, duiden wij dit den Syrischen overste niet ten kwade. NAÄMAN begeeft zich met zijn gevolg op reis en na weinig tijds komen zij te *Samaria* aan: de geschenken worden den koning overhandigd; de brief overgegeven. Doch deze eerbewijzen, hoe vreemd! in plaats van iets goeds uit te werken, verbitteren den Vorst. Achterdochtig, meent hij hierin niets minder te zien dan een voorwendsel tot het zoeken van oorlog, en vol verontwaardiging, de kleederen scheurende, zegt hij: »*ben ik dan God, om te dooden en levendig te maken, dat deze tot mij zendt, om eenen man van zijne melaatschheid te ontledigen? want, voorwaar merkt toch en ziet, dat hij oorzaak tegen mij zoekt!*" ELIZU verneemt, wat er ge-

Digitized by Google

beurd was. Misschien had de Heer het hem geopenbaard, althans niet zonder Gods aanwijzing ging hij hier te werk. Andere steeds wars van eijne dienst aan te bieden, zoo zendt hij nu tot den Koning en laat dien zeggen: *„Waarom hebt gij uwe kleederen gescheurd? Laat hem nu tot mij komen, zoo zal hij weten, dat er een Profeet in Israël is."* En nu, áldra is Naäman met zijn prachtig en groot gevolg voor het huis van den Profeet. Eliza zend tot hem zijnen bode: waarom dit? Omdat Naäman niet in het huis des Profeets kon ingaan van wege de besmettelijke ziekte, waarmede hij bezocht was, en Eliza niet buiten wilde komen: geenszins uit onbescheidenheid, waarvan ieder dienaar van God uiterst afkeerig is, maar, wij mogen het er voor houden, om wijze redenen. Misschien wilde Eliza op deze wijze Naäman diep doen gevoelen, dat niet hij, de Profeet, maar de God van hemel en aarde, die God, dien Eliza diende en wiens hij was, die alleen, hem zou redden. Misschien verhinderde hij dus de afgodische eerbewijzingen, waarmede anderzins Naäman Eliza zou hebben begroet, althans hij zond zijnen bode met den last, zeggende: *»Ga henen en wasch u zevenmaal in de Jordaan, en uw vleesch zal wederkomen en gij zult rein zijn. Maar Naäman werd zeer toornig en toog weg."*

Mij dunkt, Gel.! gij gevoelt u opgewekt het vervolg dezer geschiedenis in uwen Bijbel te lezen. Het zal u alsdan blijken, welk gesprek Naäman bij deze gelegenheid hield; hoe krachtig hij zijne verontwaardiging over den hem gegeven raad uitdrukt; hoe hij wijselijk en vriendelijk door éénen van zijn gevolg toegesproken, tot andere gedachten kwam, Eliza's woord gehoorzaamde en alzoo in één oogenblik wonderdadig werd genezen: gij zult alsdan zien, welk een indruk deze weldaad op het ge-

Digitized by Google

moed dezes mans maakte; hoe bij ELIZA zijn dankbaar gevoel wilde doen blijken; maar tevens, met welk eene edele fierheid de Profeet de geschenken van de hand wees. — In GEHAZI, den dienstknecht van ELIZA zult gij een bewijs vinden van het diep bederf der menschen, dat zich, zoo ras er gelegenheid is, openbaart: maar tevens van de trouwe Gods in de uitvoering der bedreiging Zijns Woords: »*Hij zal de leugensprekers verdoen: aan den man des bloeds en des bedrogs heeft de Heer een gruwel.*" Wij toch kunnen niet meer dan deze bijzonderheden aanstippen en keeren alzoo weder tot den tekst: »*NAÄMAN werd zeer toornig en toog weg.*"

Van dezen tekst, dacht ik bij deszelfs gezette overweging, is velerlei partij te trekken. Dezelve geeft geschikte aanleiding om te spreken over den betamenden en onbetamenden toorn; of weder, dat de daad spoedig de ontvlamde hartstogt pleegt te volgen: of nog weder, hoe menschen goeden raad, wanneer die niet strookt met hunne inzigten en neigingen, gewoon zijn te verwerpen. Gewigtige zaken, mede onze aandacht waardig! Doch tot iets, nog veel gewigtiger, laat zich de tekst aanwenden en zoek ik denzelven te gebruiken. Ik wensch *in NAÄMANS gezindheid en handelwijze omtrent den raad, hem door ELIZA gegeven, een beeld aan te wijzen van de gezindheid en handelwijze der meeste Christen-belijders omtrent den raad der verlossing, in de schrift ons geopenbaard.* Heilige daartoe de Heer onze aandacht door Zijnen goeden en Heiligen Geest!

NAÄMAN was melaatsch en — wij? — Hoedanig is zonder de krachtdadige tusschenkomst des H. Geestes onze geestelijke toestand? Allerbelangrijkste vragen! Immers naar mate onze overtuiging van ons uiterst gebrek en menigvuldig overtreden dieper is, naar die mate zal onze belangstel-

Digitized by Google

ling in Christus levendiger en hartelijker zijn. Hoe, zal Hij, die van verlossing spreekt, en van onze ellende zwijgt, belangstelling wekken? Is de boodschap van genade dierbaar dengene, die zich vrij kent van strafbare misdaden? — Openen wij de Schrift, daar lezen wij: «*het gansche hoofd is krank en het gansche hart is mat. Van de voetzool af tot het hoofd toe is er niets geheels aan hetzelve*, [*maar*] *wonden en striemen en etterbuilen*. [*die*] *niet uitgedrukt noch verbonden zijn, noch geene derzelve met olie verzacht is.* — En weder: Rom. 3 : 10—18. *Gelijk geschreven is: daar is niemand regtvaardig ook niet één; daar is niemand die verstandig is, daar is niemand die God zoekt. Allen zijn ze afgeweken, te zamen zijn ze onnut geworden; daar is niemand, die goed doet, daar en is* [*ook*] *niet tot één toe. Hunne keel is een geopend graf, met hunne tongen plegen zij bedrog, slangen-venijn is onder hunne lippen, welker mond is vol van vervloeking en bitterheid; hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hunne wegen, en den weg des vredes hebben zij niet gekend. Daar is geene vreeze Gods voor hunne oogen.*" — En opdat men niet zou meenen, dat deze beschrijving alleen de Heidenen geldt, welke daar henen leven zonder het bezit eener goddelijke openbaring; daarom laat de Apostel dezen tekst (vs. 9) voorgaan: «*Wat dan? Zijn wij uitnemender? ganschelijk niet; want wij hebben te voren beschuldigd beiden, Joden en Grieken, dat ze allen onder de zonde zijn.*" daarom laat hij volgen: »*Wij weten nu, dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen, die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt worde, en de geheele wereld voor God verdoemelijk zij.*" M. H.! daar de Schrift ons dus teekent; daar derzelver uitspraken onbe-

Digitized by Google

driegelijk. goddelijk, dat is uit God zijn — ik vraag weder: NAÄMAN was melaatsch en — wij? — hoedanig zijn wij van natuur?

Nog nader: hoedanig is ons hart? Hetzelve blijft eindeloos begeeren, is ligt verleidbaar, te vatbaar voor zinnelijke indrukken. — Maar krachtiger spreekt de Schrift, zij zegt: *»dat het gedichtsel van hetzelve te allen dage alleenlijk boos is;"* en noemt het *»een steenen hart, arglistig ja doodelijk, bedriegelijk meer dan eenig ding."* *»Uit hetzelve,"* het is de uitspraak des allerzachtmoedigsten Heeren JEZUS, *»komen voort booze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, lasteringen."* Ons verstand, is hetzelve niet kortzigtig, niet beperkt binnen enge grenzen? Faalt het niet dikwijls? Wordt het niet telkens door waan misleid? — Voorzeker. Maar nog daarenboven zegt de Schrift: dat wij in hetzelve *»verduisterd"* zijn, *»vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid, die in ons is en door de verharding des harten;* dat *de natuurlijke mensch niet begrijpt de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden."* — Onze wil, dezelve is niet alleen verkeerd, maar naar de Schrift onbuigbaar, gelijk *»een ijzeren zenuwe,"* (Jes. XLVIII: 4) *het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God; het onderwerpt zich der Wet Gods niet, en het kan ook niet.* Niet alleen zijn onze genegenheden onzuiver, maar zelfs ,alweder getuigt God het in Zijn woord (Joh. II: 16.) *»uit den boozen;"* de hartstogten, ze zijn voor den wil. hetgeen de vleugels zijn voor den arend of de zeilen voor het schip, och of het zoo ware! — maar als de vleugels bezwaard zijn met slijk; als de zeilen

Digitized by Google

niet geëvenredigd zijn naar den ballast, wat voordeel zal er dan het dier of het vaartuig van trekken? — Is niet doorgaans onze blijdschap over nietige dingen? (Amos VI : 13.) Zijn wij niet liefhebbers der wellusten? Strekken zich onze begeerten niet uit naar het verbodene? — Is ons vermaak niet in die dingen, welke onze onsterfelijke ziel ten verderve en ondergang voeren? Daarbij *»ons ligchaam is een wapentuig der ongeregtigheid,"* (Rom. VI : 13.) wat dunkt u? Zijn wij niet geestelijk melaatschen?

Zal ik van daden spreken? — ach! de allertreurigste staan in de gedenkboeken van ons geslacht en allerwege lezen wij deszelfs schande. — Men treedt Gods wetten met voeten; men is ongevoelig voor Zijne weldaden; men voert de wapenen der wederspannigheid tegen Hem; men acht het bloed des Zoons Gods onrein en doet den Geest der genade smaadheid aan. Iederen dag gaat de kreet des oproers van duizenden, van millioenen, die zeggen dat zij in God gelooven, op tegen den Almagtige. — Ik vraag u, — zijn wij niet, zonder de tusschenkomst van alles overwinnende en door niets te overwinnen genade, melaatsch?

De zonde, hoedanig wordt zij meestal beoordeeld? Men acht ze eene kleinigheid te zijn; men noemt ze dikwijls eene overijling, eene zwakheid soms zelfs een noodzakelijk kwaad. En toch, *»die de zonde doet, doet de ongeregtigheid.* Zij is verloochening van Gods aanwezen, ondankbaarheid jegens Hem, vijandschap, rebellie tegen Hem; — zij verontreinigt den mensch, bederft en verpest al de vermogens van ons ligchaam en van onzen geest; haren vergiftigenden invloed deelt zij veelvuldig en gemakkelijk anderen mede; zij baart ligchaamssmart en slaat zielewonden; onderwerpt ons aan den dood; maakt ons den vloek waardig, ja is oor-

Digitized by Google

zaak dat wij onder den vreesselijken toorn en vloek des Almagtigen liggen en volstrekt magteloos zijn om iets te doen tot onze redding. En wij, M. H.! wij allen zijn zondaars, in den volsten zin dezes woords, — zijn wij dan niet melaatschen?

Ik weet het, men vraagt hier: heeft dan een ingetogen wandel geene waarde? Is er dan geene voortreffelijkheid in daden van liefde en barmhartigheid? En zeker, bij onze mede menschen hebben zij regt op achting, navolging en erkentenis. — Maar bij den Oneindige? Ach! de godvruchtige legt ze neder in het stof, diep verootmoedigd om vergiffenis smeekende. »Wij," zoo schreef ergens iemand, »bespeuren eene schoonheid en schitterenden luister in de sterren, wanneer zij in de schaduwen van den nacht gezien worden. Maar als de heerlijke oorsprong van den dag boven den gezigteinder rijst, verdwijnt hare schoonheid en haar glans is duisternis, Zoodanig zijn de menschelijke voortreffelijkheden, wanneer zij vergeleken worden met de volmaakte wet, of bezien van het doordringend oog des hoogst glorierijken Gods." Nu is het beginsel onrein, waaruit zij worden verrigt, dan weder de wijze, waarop zij worden gedaan, dan weder het einde, waartoe zij geschieden, — zouden zulke daden waarde en verdienstelijkheid hebben bij God, Wiens oog leest op den bodem van ons hart; — bij God, Die *»te rein van oogen is, dan dat Hij het kwade zoude zien? — Heilig! Heilig is de Heer der heirscharen!* De Engelen zelfs zijn voor Hem niet rein! Daarenboven: des Heeren wet is zeer wijd, — zij is geestelijk, zij verbiedt de daad, maar ook de neiging tot de daad. Ach! wie kan bestaan voor Zijn aangezigt? Wie zal Hem antwoorden, wanneer Hij tot verantwoording roept? Vandaar dat Mozes, gedaagd, om zich te stellen in de bijzondere tegenwoordigheid Gods, betuig-

Digitized by Google

de: *»Ik ben zeer bevreesd en bevende."* — Vandaar Jobs ontboezeming: *»Ik verfoei mij en heb berouw in stof en assche.* Vandaar dat Jezaïa, in heilige verrukking Jehova ziende, betuigde: *»Wee mij, want ik verga! dewijl ik een man van onreine lippen ben.* Ja, alle geloovigen, zij beamen van ganscher harte de taal dezer Godsmannen en nemen dezelve telkens op hunne lippen. Bij God maken zij hun beklag als onreinen, als *melaatschen.*

Den melaatschen Naäman werd door Eliza raad gegeven. »Ga henen," dus liet de Profeet hem weten door zijnen bode, *»ga henen, en wasch u zevenmaal in de Jordaan, en uw vleesch zal u wederkomen, en gij zult rein zijn."* *Ook ons, van natuur melaatschen, wordt in de Schrift raad gegeven tot verlossing en reiniging onzer zielen.* Ik moet u denzelven prediken. Geve de Heer ons een oor om te hooren! —

»Er is één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Christus Jezus!" »God is geopenbaard in het vleesch." »Dien, Die geene zonde gekend heeft, heeft God zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem." »Hij is om onze overtredingen verwond; om onze ongeregtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijne striemen is ons genezing geworden. »God heeft Hem voorgesteld, [tot] eene verzoening door het geloof in Zijnen bloede, tot eene betooning van Zijne regtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die te voren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods, tot eene betooning van Zijne regtvaardigheid in dezen tegenwoordigen tijd, opdat Gij regtvaardig zij en regtvaardigende dengene, die uit den geloove Jezus is. — De Christus zelf betuigde van zich: *»de zoon des menschen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en*

Digitized by Google

zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen", en weder bij de instelling van het Nachtmaal, in den laatsten avond Zijns sterfelijken levens: »*Dit is Mijn bloed, [het bloed] des N. Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt tot vergeving der zonden*"; zoodat de geloovigen, »*uit God zijn in* CHRISTUS JEZUS, *die hun geworden is wijsheid van Gode, en regtvaardigheid en heilijmaking en verlossing;*" zoodat de gezaligden in den hemel Hem ter eere juichen: »*Gij zijt geslagt en hebt ons Gode gekocht met uwen bloede, uit alle geslacht en taal en volk en natie; en Gij hebt ons onzen Gode gemaakt tot koningen en priesteren: en wij zullen als koningen heerschen op aarde!*" — Ziet, Gel! »*De zaligheid is in geenen anderen: want daar is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden.*"

ô Goddelijke liefdevonden! Dat alzoo onze harten spreken bij de beschouwing van het heil, 'twelk door CHRISTUS is verworven! Hier is onuitputtelijke wijsheid, onveranderlijke trouw, alles overwinnende kracht, onkreukbare heiligheid. In al de hemelontwerpen straalt het licht dezer goddelijke deugden helder door; maar bovenal en nergens met zulk eenen glans en majesteit, dan in het plan der verlossing van arme zondaren, door CHRISTUS ten uitvoer gelegd. Aardbewoners moeten dit volvoerde ontwerp kennen en bewonderen; engelen zijn begeerig hetzelve in te zien; in den hemel is het, en zal het eeuwig blijven eene stof van de heerlijkste verheuging, — de hoofdinhoud van het lied der Engelen en Verlosten! —

En nu, hoedanig is de verlossing, die daar is in CHRISTUS JEZUS? — In de daad allerheerlijkst. Kan het anders, want zij is uit God, door God en tot God? Zij is *vrijmagtig, juist geschikt voor onze zondaars behoeften, volmaakt,*

Digitized by Google

eeuwig; en nog maar noem ik u een stuksken der zaak.

Eene vrijmagtige verlossing. — Is de Volzalige God iets den mensch verschuldigd? Behoeft Hij van hem gediend te worden? — Neen, neen, zelfs niet de minste schaduw had het over den luister der Goddelijke Majesteit verspreid, indien het gansche geslacht van ADAM ware gezonken in den eeuwigen afgrond van ellende. De oorzaak der verlossing van doemelingen, zij is alleen het welbehagen Gods. Hij neemt de Engelen, die hun beginsel niet hebben bewaard, geenszins aan, maar kinderen van ADAM, in ADAM gevallen en zich Zijne vijanden betoonende. Hoort, een ieder, tot wier kennis de blijmaar van genade komt, wordt stellig en plegtig geroepen haar op te merken, aan te nemen, haar hartelijk te omhelzen, — zijne ziel, hoe ook beladen met schuld, gerust op haar te doen zinken. Geene daad van verdienstelijkheid komt hier te pas, geene voorkomende geschiktheid wordt hier gevorderd. God is een God, die de goddeloozen regtvaardigt. Alle roem is eeuwig uitgesloten.

Is de verlossing, die in CHRISTUS JEZUS is, niet juist geschikt voor onze zondaars behoeften? — Voorzeker! Ik vraag, wat behoeven wij? — Immers kennis van den weg des heils, en Hij, de CHRISTUS heeft ons dien volkomen geopenbaard en bekend gemaakt, »*Het leven en de onverderfelijkheid heeft Hij aan het licht gebragt door het Evangelie.*" Wij behoeven kwijtschelding van schuld en zij is in Hem; »*Wij hebben de verlossing in Zijn bloed, namelijk de vergeving onzer misdaden naar den rijkdom Zijner genade.*" »*Geene verdoemenis is er voor degenen, die in CHRISTUS JEZUS zijn.*" Wij liggen van natuur onder den vloek, maar hoort! hoe krachtig PAULUS van de geloovigen getuigt: »*CHRISTUS heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons.*" Wij

Digitized by Google

behoeven reiniging en heiliging, doch denzelfden Apostel hooren wij weder spreken: Heb. 9:13, 14: »*Indien het bloed der stieren en bokken, en de assche der jonge koe, besprengende de onreinen*, [hen] *heiligt tot de reinigheid des vleesches: hoe veel te meer zal het bloed van* CHRISTUS, *die door den eeuwigen Geest zich zelven Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uwe conscientie reinigen van doode werken, om den levenden God te dienen?* Nog meer: daar wij van natuur magteloos en onwillig zijn ons in den van God verordenden weg te laten zaligen, zoo stort de Heere CHRISTUS den H. Geest in de harten der uitverkorenen, en wederhoorigen wonen bij Hem. Als Vorst en Zaligmaker is Hij verhoogd om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden.

Volmaakt is de door CHRISTUS verworvene verlossing. Dat getuigen al de gezaligden in den hemel. Door Hem hebben zij overwonnen; Hij zelf heeft met eigene hand de kroon der regtvaardigheid hun op het hoofd gedrukt. Al hunne vijanden zijn door Zijne kracht onder hunne voeten gelegd. De overwinning is des Heeren. En wij, schoon nog in het dal der onvolmaaktheid, zoo wij Hem mogten leeren kennen; laat ons niet ophouden den aardbewoners van Hem te betuigen: »*Die God is onze zaligheid, sela! die God is ons een God van volkomene zaligheid.*" »*Hij is de Eerste en is de Laatste en behalve Hem is er geen God*" »*Hij kan volkomen zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan: alzoo Hij altijd leeft om voor hen te bidden.*" »*Het bloed van* JEZUS CHRISTUS, *des Zoons Gods, reinigt van alle zonden*"

Eené *eeuwige* verlossing noemen wij die, welke in CHRISTUS JEZUS is. Wij doen dit, in navolging van PAULUS, die, Heb. 9:11, 12, dus spreekt: »*Maar* CHRIS-

Digitized by Google

rus de Hoogepriester der toekomende goederen gekomen zijnde, is door den meerderen en volmaakteren Tabernakel niet met handen gemaakt, dat is, niet van dit maaksel, noch door het bloed der bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed, eenmaal ingegaan in het heiligdom, eene eeuwige verlossing te weeg gebragt hebbende;" en weder, Hebr. 10:14. »*Met éene offerhande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden.*" — Eene *eeuwige* verlossing! — Moest zij niet alzoo zijn, daar de zonde, bedreven tegen de hoogste, dat is, tegen de eeuwige Majesteit Gods, niet anders kon worden geboet? Moet zij niet eene eeuwige verlossing zijn, de verlossing, verworven door Hem, die, komende in de wereld, de menschelijke natuur aannam, en nogtans de eeuwige Zoon is des eeuwigen Vaders, »*God bovenal te prijzen tot in eeuwigheid*"? ô Gelukkigen, die deel mogt hebben aan Christus en Zijne goederen. Schatten, onvergankelijke schatten, zijn uwe. Onwrikbaar vast staat uwe zaligheid: en voor de toekomst beidt u *eene onverderfelijke, onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis.* Wat u ook nog moge treffen of dreigen, plagen of bedroeven, geen nood! Om Christus wil heeft God gesproken en door den H. Geest deze Zijne taal toegepast aan uwe harten: Jes. 54:9, 10; »*Ik heb gezworen; dat Ik niet meer op u toornen noch u schelden zal:*" *Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heer, uw ontfermer.*" Is Hij niet eeuwig de getrouwe?

»*Ga henen,*" zoo liet Eliza Naäman boodschappen: »*ga henen en wasch u zevenmaal in de Jordaan en uw vleesch zal u wederkomen en gij zult rein zijn.*" En ons —

Digitized by Google

wat laat God ons verkondigen? wat moeten wij, gezanten van Christus wege, u prediken, luide prediken, telkens prediken? — Dit: dompelt u in de plassen van Christus offerbloed, en gij zult behouden worden. Of laat ons eigenlijk spreken: gelooft in Christus en gij wordt zalig. ô Dierbare boodschap! namen wij u aan met blijdschap, met onuitsprekelijke vreugde!

Of zullen wij de verzoenende kracht van Christus lijden en sterven loochenen? — Hem slechts eerbiedigen als een waardig voorbeeld ter navolging, als den onwrikbaar-standvastigen, die Zijne leer met Zijn bloed bezegelde? — Zullen wij ophouden te gelooven, dat God Hem heeft voorgesteld tot eene betooning Zijner regtvaardigheid? — Men bedenke toch, dat men, dus doende, zich wikkelt in vele zwarigheden, oneindig moeijelijker uit den weg te ruimen dan de bedenkingen tegen de voorvaderlijke opvatting van de leer der verzoening, immer geöpperd! Men bedenke toch, dat men dus loochent een leerstuk, door alle eeuwen des Christendoms niet alleen geloofd, maar ook tegen iederen aanval mannelijk verdedigd! Men bedenke toch, dat men het Evangelie van zijn middenpunt berooft en de krachtigste drangredenen wegneemt tot de beoefening van ware deugd! Men bedenke toch, dat men dus doende, niet alleen de profeten en Apostelen — maar ook Christus verklaart een leugenaar te zijn, althans, — het een en ander zij gezegd met den diepsten eerbied! — verlaagt tot een dienaar der dwaling? — En dan, ongelukkige vaderen, — die in stervensnood gerust waart door het geloof aan de offerhande van Christus aan het kruis!... Doch neen, allergelukkigsten! — gij hebt overwonnen door het bloeds des Lams, — nog zingt gij in den hemel met al de

Digitized by Google

gezaligden op den hoogsten toon van deszelfs wonderbare kracht! *)

Zal ook eenmaal dit ons voorregt worden, och! dat we in het heden der genade tot Christus leerden gaan! ô Heilige Geest! leer Gij ons dit allergenadigst! Gel.! Wij gaan niet tot Hem, tenzij wij ons onrein en melaatsch gevoelen. En is dat komen tot Christus, dat vallen voor Zijne voeten, dat Hem achter aankleven, dat roepen, dat pleiten op zijn eigen woord, — is dat niet iets innigs aller innigst? »*Die Mijn vleesch eet*", zoo sprak de Heer zelf, »*en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem.*" Och! kenden de kinderen der menschen die werkzaamheden; kenden zij, wat het is met Christus reeds hier te zijn vereenigd, te rusten op Zijnen arm, en in Zijnen schoot! — Bij Hem, met Hem, Hij in ons zijnde en wij in Hem, zijn wij vrij, blij, zalig, en wachten hoogere vrijheid, hoogere blijdschap, hoogere zaligheid.

Menschen! Natuurgenooten! »*Wij bidden u als of God door ons bade, laat u met God verzoenen.* Wij bidden

---

*) »Ik hoop althans," dus schrijft Prof. *Muntinghe*, in de daad ook hoog eerwaardig van wege zijnen zachtmoedigen aard, in zijne leerrede over Titus 2 : 14. »Ik hoop althans, dat de beschouwing van het onderrigt, hetgeen ons deze leer" (men zie den tekst in) »volgens het door ons overwogene, van God, van Jezus Christus, van ons zelven geeft, u hiervan zal overtuigd of in de overtuiging hiervan zal bevestigd hebben, en dat dus zulken, hoedanigen er, helaas! in onzen tijd, zelfs ook in onze protestantsche kerkgemeenschappen zijn, die, of in gesprekken, of door geschriften, deze leer als dwaasheid of leugenleer uitkrijten, en het uitroeijen van dezelve voor een noodzakelijk gedeelte der hervorming van het Christendom uitventen, door u gehouden zullen worden voor hetgeen zij waarlijk zijn, lasteraars van hetgeen zij niet verstaan en verdraaijers van het Evangelie onzes Heeren." — Zie Drietal van Leerredenen over belangrijke onderwerpen door *Herman Muntinghe*. — 1817. — 2e druk, pag. 59, 60.

Digitized by Google

het u — uit Gods naam, neen, alsof God door ons bade. — En kunt gij zulk eene bede afwijzen, eene bede Gods aan den mensch? De Hooge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont en Wiens naam heilig is, Hij bidt u, — u, mensch! zondaar! u, weerspannig wederstrever! u, oproermakers in zijn rijk! u, wier verplettering Hem slechts één wenk kost. Kunt gij een roepend, een u biddend God versmaden? Ach! jammerlijke verharding! duizenden deden dit. Allerondragelijkst is hun de gedachte hieraan in de hel! Hoe zal ze u zijn?

Naäman zoo als hij voorkomt in den tekst is *een beeld van de gezindheid en handelwijze van zeer vele belijders des Christendoms omtrent den raad der verlossing, hun in de Schrift geopenbaard.* Wanneer men hun Christus verkondigt als zielenredder, zij worden toornig en gaan weg. Vreemd verschijnsel, maar toch waarachtig! Ziet maar rondom u!

Daar is eene menigte, ach! zij leeft in diepe onkunde en tevens diep zorgeloos daar henen. Het hoogste doel van haar streven is: wat zullen wij eten, wat drinken; waarmede zullen wij ons vermaken? Het is alsof deze aarde, de plaats is van hunne bestemming, alsof de dood, het graf en de eeuwigheid niet naderden. Gij vindt onder deze spotters met het heilige, vloekers, zondaars in den krachtigsten zin dezes woords; gij vindt onder hen meer ingetogenen; maar toch, er is in hunne zielen eene diep gewortelde vijandschap tegen de orde des heils, in het Evangelie ontdekt; die het waagt hun te zeggen: als arme zondaars moeten wij gezaligd worden uit genade alleen om de verdiensten van Christus, zij veroordeelen Hem, althans met hun hart; zij zeggen tegen Hem, althans door sprekende daden: voor dit maal ga henen, of zij worden toornig en trekken van hem weg.

Digitized by Google

Ginds hebt gij anderen, zij schijnen vriendelijker te zijn omtrent het Evangelie. Maar hun hart? God kent het. Wij zwijgen van de beginselen, waaruit zij handelen: nogtans, wij weten: hoe zij plegen te spreken. »Weg," dus is hunne taal, »weg met die bloed-theologie, weg met die, welke haar voorstaan: wij hebben redelijker begrippen, geen strafdragend, geen plaats bekleedend lijden en sterven van Christus meer! wee hem, die eene poging waagt ter uitblussching des fakkels nu ontstoken, wee hem, die de vorderingen voorbij ziet, die de uitlegkunde des Bijbels in de laatste jaren gemaakt heeft. vorderingen zoo groot, (Gel.! merkt het, ik spreek in de taal dier dwalenden), dat wij gerustelijk de meeste dier waarheden, den vaderen zoo dierbaar: als daar zijn, die der Drieëenheid, der wedergeboorte, 's menschen onmagt tot geestelijk goed, Christus verzoening als genoegdoening aan Gods regt, de onmisbare noodzaklijkheid der werking des H. Geestes vrijmoedig kunnen en mogen loochenen; wee hen, die de denkwijze onzes tijds ééne eeuw en nog meer terug willen zetten! — En wat nu geven zij voor het ontnomene? Ach, eene zedelijkheidsleer, den Heidenen reeds bekend, versierd met een Christelijken naam, of een stelsel, kunstig gesmeed, waarbij de Goddelijkheid der Schrift, de vier Evangelisten alleen uitgezonderd, wordt geloochend, waarnaar de uitspraken van Christus worden verwrongen. Ik zwijg van meer. En nu, verkondigt men den zoodanigen het Evangelie; spreekt men tot hen van Christus en Zijne geregtigheid, als het eenig rust- en steunpunt der ziel: zij worden toornig en trekken weg.

De Apostel Paulas, Rom. 10, spreekt van menschen, die zich eene eigene geregtigheid zoeken op te rigten. Zij waren er in zijnen tijd, te allen tijde, ook in onzen tijd zijn ze er in grooten getale. De zoodanigen zijn vervuld met een hoog gevoel van de welmeenendheid hunner verrigtingen; zij zegenen zich zelven, omdat zij naar hun oordeel onge-

Digitized by Google

lijk deugdzamer zijn, dan anderen. De gewaande goede gesteldheid van hunne harten, de uiterlijke zedigheid van hun gedrag, is de afgod, welken zij eeren, terwijl zij op andere menschen niet zelden met trotschen blik nederzien. Zij verbeelden zich dat het nalaten van in het oogloopende ongeregtigheid genoeg zij om zich bij God te veraangenamen, al is ook hun hart nog zoo onrein. Sommigen derzelve, ja, zij lezen wel in den Bijbel, zij hooren wel van den predikstoel als Gods eeuwig Woord verkondigen: »*Dat uit de werken der Wet geen vleesch voor God zal geregtvaardigd worden, dat de mensch door het geloof geregtvaardigd wordt zonder de werken der Wet.* Zij belijden niet zelden openlijk deze waarheid; ijveren soms zeer voor haar: doch van derzelver toepassing op hunne gezindheid en gedrag, zijn ze ten eenemaal afkeerig. En nu, oordeelt! — met zich zelven zich bevredigd wanende, verzadigd en alreede rijk, zullen zij om geholpen te worden tot een ander gaan? Vol van roemstof over hetgeen zij meenen te bezitten, kunnen zij gehoorzaam zijn aan de wet des geloofs, welke allen roem uitsluit? Neen, met hun hart verachten en versmaden zij hem, die hun Christus predikt en Zijn bloed, als de eenige fontein des heils, niet vriendelijker zijn zij tegen hem gezind dan Naäman was tegen den Profeet, toen deze hem ried: »*ga henen en wasch u zevenmaal in de Jordaan en uw vleesch zal u weder komen en gij zult rein zijn.*" Gelijk deze Syriër, worden zij toornig en trekken weg.

Ach! dat bij de godvruchtigen deze zuurdeesem der werkheiligheid niet al te veel ware overgebleven! Wat niet al, bij ontdekking van hun bederf, is de grond hunner hoop! Nu eens hun bidden, dan weder hunne voornemens en daden. Zijn zij niet veelal geneigd om op gemoedsgestalten en gewaarwordingen te steunen? Zoeken zij niet vaak hierin de

Digitized by Google

vertroosting, dien vrede, welke alleen het bloed van Christus en de werking van Zijnen Geest kunnen geven? Ja, is de bevatting van de algenoegzaamheid der *verzoening, welke wij door onzen Heer Jezus Christus verkregen hebben*, bij velen niet zoo bekrompen, dat zij, eer zij zulks gewaar worden, gereed staan dit heerlijk voorwerp des geloofs uit het oog te verliezen? En nu, waagt het iemand zich hiertegen te stellen; tracht hij bij hen de overtuiging te wekken, dat niet in den mensch, maar in Gods Woord, in dat Woord alleen, des zondaars genadig vergund regt is, om ten allen tijde en hoe verre men ook moge afgedwaald zijn, tot Christus te vlieden; ach! zijn in die oogenblikken hunne harten niet wel gestemd, zij gevoelen in hun binnenste vijandschap rijzen, worden toornig gelijk Naäman, en trekken toornig weg.

Ongelukkig verschijnsel! O! hoe velen zouden zich rijkelijk verkwikt en gelaafd, getroost en verblijd vinden, indien zij wijsheid hadden, zoo als zij zijn, tot Christus te gaan. Er is toch geen andere Zaligmaker! Hij alleen is *de fontein, geopend tegen de zonde en tegen de onreinheid.* Zielen! toeft maar, toeft maar, tot vreugde des Duivels, tot groote schade van u zelven; eens moet gij toch, zult gij behouden worden, derwaarts. En als de dood u eens als een onverwacht schuldeischer overviel, wat dan? op uw sterfbed, zult gij aan iets anders kunnen vasthouden, dan aan Christus? zal dan uw noodgebed niet zijn: Heere Jezus! alles ontzinkt mij; op uwe Geregtigheid alleen moet ik mij verlaten! wees Gij de mijne! sterk mij met Uwen arm; ondersteun mij met Uwe hand; op Uwe genade wensch ik den doodsnik te geven? — en waarom dan nu in gezonde dagen, elders heil gezocht? Nog eens! Ongelukkig, diep ongelukkig zoo wij, »*den springader des levendigenwaters verlaten en ons bakken uithouwen, gebrokene bakken, die geen*

Digitized by Google

water bevatten." En toch, door menschen, door Christenbelijders, op velerlei wijze, onder velerlei vormen, uit verschillende beginselen handelende, moet de voorzegging van SIMEON vervuld worden, ontboezemd toen hij het kindeken JEZUS met hemelsche verrukking der ziel in zijne armen drukte: »*Deze wordt gezet tot een val en opstanding veler in Israël, en tot een teeken, dat wedersproken zal worden.*" CHRISTUS is »*de steen, door God uitverkoren en dierbaar.*" Wee hun, voor wie Hij een rots der ergernis is! — »*Een iegelijk, die zich aan dien steen stoot, zal worden verpletterd en op wien Hij valt, dien zal Hij vermorselen.*"

Zoo spreekt de liefderijke Zaligmaker. Is er snooder ondankbaarheid, dan de verwerping van het eenig door God verordend redmiddel der zielen? dan de verachting van het bloed van Gods Zoon, dat op Golgotha als slavenbloed in de plaats van zondaren stroomde? Is het geene misdaad, Gods getuigenis te misvormen naar Zijnen dus genoemden wijsgeerigen smaak? — Wat is het gevolg van het oprigten eener eigene geregtigheid? — Wat anders, dan dat men de regtvaardigheid Gods, de leer der regtvaardiging des geloofs, zich niet onderwerpt? En toch, tot die onderwerping worden wij van God dringend en bij herhaling geroepen; wij worden tot haar gedrongen door de ellende van onzen toestand; zonder haar sterven wij in onze zonden; ik vraag u plegtig en uit naam van God: »*Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zulk eene zaligheid geen acht geven?*"

»*NAëMAN werd zeer toornig en toog weg.*" Van waar dit? Welke zijn de vermoedelijke oorzaken van deze zijne gezindheid en handelwijze? Mij dunkt, Gel.! wij mogen ze noemen: *onkunde, eigenwijsheid, hoogmoed, vijandschap.* Vloeit ook uit deze onzalige bronnen bij zeer

Digitized by Google

velen niet voort de verwerping van den raad Gods tot redding hunner zielen, — de versmading van het bloed der verzoening? — Denken wij hierover na!

Naäman kende Jehova, den God van Israël, den eenigen waarachtigen God niet, evenmin de wijze, waarop Hij pleegt te handelen; onkundig van, althans in de H. Schrift reeds toen voor groot gedeelte aanwezig, zal hij geloofd hebben aan een blind noodlot, dat 's menschen lot bepaalt en bestuurt, of aan eene hersenschimmige voorzienigheid, die het groote verrigt, doch het kleine aan zich zelf overlaat: Hij kende dus Jehova niet, als den God, die wonderen doet, die wonderlijk en wonderbaarlijk pleegt te handelen; die zich dikwijls bedient van naar des menschen meening geringe, soms schijnbaar strijdige middelen om de grootste uitkomsten daar te stellen: vandaar zijn toorn, zijn driftig henen trekken van voor het huis des Profeets. En nu, het oog op de duizenden, die het bloed der verzoening, als redmiddel hunner zielen hun gepredikt, gering achten en versmaden; is niet Naäman's gezindheid en handelwijze een beeld van de hunne? Handelen zij niet alzoo uit onverschoonbare, uit strafbare onkunde? Ach! ook zij kennen God niet! Kenden zij Hem; zij zouden Hem huldigen in de eischen Zijns regts, in de openbaring Zijner onkreukbare regtvaardigheid en schitterende heiligheid, in de verwonderenswaardige wijze, waarop Zijne deugden in Christus vernedering tot den dood elkander ontmoeten; zij kennen zich zelven niet, in de diepte van hun val, noch den eisch van hun hart, 'twelk zich niet laat tot rust brengen, dan door het geloof, dat de beleedigde Majesteit is voldaan; zij kennen Gods wet niet in derzelver geestelijkheid en uitgebreidheid, even min de wegen en gedachten des Heeren, gelijk de hemelen hooger zijn dan de aarde, alzoo hooger

Digitized by Google

zijn Zijne, dan onze wegen en onze gedachten: kenden zij deze dingen, zij vloden naar Golgotha, aanbaden daar aan den voet van het kruis de Heerlijkheid des Heeren: doch de God dezer eeuw heeft hunne zinnen verblind, de gekruiste Christus is hun eene ergenis, eene dwaasheid: — zij vlieden van Denzelven weg.

Hoe, zal Naäman gedacht hebben, zal dat wasschen met Jordaan-water mij tot redmiddel zijn? Hoe vele andere, krachtiger en kostbaarder middelen zijn alreede vruchteloos aangewend tot mijne genezing! — nu dit middel! Hoe dwaas! Ook bevreemde hem ongetwijfeld zeer de wijze, op welke hem door den Profeet dien raad gegeven werd: »*niet*," dus drukt hij zelf des aangaande zich uit, »*ik zeide, bij mij zelven, hij zal zekerlijk uitkomen, en staan en den naam des Heeren zijns Gods aanroepen, en zijne hand over de plaats strijken en den melaatsche ontledigen?* Maar niets van dat alles had plaats, alles viel uit tegen zijne verwachting. En toch, hoe verkeerd! Had hij . . . doch neen; beschuldigen wij den Syrischen krijgsoverste niet: ten zij kracht, almagtige genadekracht in onze zielen verheerlijkt wordt, wij handelen op dezelfde wijze met den raad Gods tot onze zieleredding, ons in de Schrift gegeven. Wat al vragen doet opzigtens denzelven het wispelturig vernuft! — Kan God welbehagen hebben in bloedstorting? Wat zal het mij baten het oog mijner ziel te vestigen op een aan het kruis gestorvenen Verlosser? Hoe doorzie ik het juist verband tusschen de vergiffenis mijner zonden en de gehoorzaamheid van Christus tot den dood des kruises? Wat al redeneringen over de natuur Gods, over den aard Zijner wetten! Wat al spitsvindige scheidingen van Gods deugden, in Hem een geheel! Gelukkig, die door genade leerde zijne ingebeelde wijsheid te brengen aan den voet van het kruis om daar het dwaze Gods te eerbiedigen; gelukkig, bij wie de overleggingen werden ter neder geworpen en alle

Digitized by Google

gedachten gevangen geleid tot de gehoorzaamheid van Christus; gelukkig de zoodanigen! want zonder dit — wij verwerpen het eenig redmiddel der ziel, ons welmeenend en bij herhaling gepredikt, gelijk Naäman worden wij toornig en trekken weg.

Hoogmoed. Ziet daar eene andere oorzaak, waarom Naäman dus handelde, gelijk in den tekst staat uitgedrukt. Diep gevoelt hij zich gegriefd, ja gekrenkt. Die ellendige Profeet! die zotte raad! — Vol verontwaardiging zegt hij: *„zijn niet Abana en Pharpar, de rivieren van Damascus, beter dan alle wateren Israëls; zoude ik mij in die niet kunnen wasschen en rein worden?"* Hoogmoed! Och leerden wij het van Naäman, ziet daar eene der oorzaken, waarom zoo vele zondaren weigeren zich te laten wasschen in de plassen van het albetalend offerbloed van Christus Jezus. Hoogmoed, hij werpt eenen sluijer over de diepten onzer ellende; maakt ons blind voor het veelvuldig gebrek, dat het goede, door ons verrigt, misvormt, bederft en walgelijk doet zijn in het zonnezuiver oog van God; hij raadt ons aan allerwege hulp te zoeken, maar toch niet bij Christus, die niet zaligt dan arme zondaars; hij eischt, dat wij liever sterven in onze zonden — dan arme smeekingen te spreken aan de voetbank van den troon der genade. En die hoogmoed, hij is allerdiepst geworteld in onze harten. Verschrikkelijk zijn zijne uitwerkselen. Noch raadgevingen, noch vermaningen, zelfs geene bedreigingen, betengelen niet eenigzins zijne kracht. De mensch, in wien hij heerschappij voert, weigert volstandig zich aan Christus en Zijne genade te onderwerpen, ja, sterft liever, met de wapenen der wederspannigheid in de hand, tegen Hem gerigt.

Bij onzen hoogmoed voegt zich vijandschap. — Zoo was het ook bij Naäman: hij openbaarde zich en in 's mans taal en in 's mans handelwijze. De Heilige geschiedschrij-

Digitized by Google

ver teekent daarom vs. 12 in ons teksthoofdstuk aan: „*Zoo wendde hij zich, en toog weg met grimmigheid.*" Grimmig zal hij geweest zijn tegen het Israëlitische meisje, 'twelk de aanleidende oorzaak was van deze zijne reis; tegen zijne echtgenoote, die ongetwijfeld hem dringend zal hebben geraden nog eens dit middel te beproeven; tegen zich zelven van wege zijne zwakheid in gehoor te verleenen aan anderen: — maar vooral tegen den profeet. Die vermetele! zoo dacht, zoo sprak hij gewis bij zich zelven: kende hij mij niet? is dat eene handelwijze, een man van mijnen stand en rang aangedaan! — En welk een raad! — is hij niet belagchelijk? — En nu — Gel.! onze vijandschap, de vijandschap van het bedenken onzes vleesches, — is zij niet tegen God gerigt? — Oordeelt, uit God, uit God alleen, is het in Christus Jezus volvoerde plan der verlossing van zondaren, zullen wij welgevallen kunnen hebben in het ontwerp en het werk van Hem, tegen wien wij vijandig zijn? Oordeelt! Gode moeten wij ons geheel onderwerpen, zullen wij de door Hem geopenbaarde orde des heils geloovig omhelzen; — vermogen wij dit, bij zoo veel vijandschap in het hart tegen Hem? Oordeelt! — het volgen van den raad des Euangeliums, de aanneming van Christus en Zijne weldaden — verheerlijkt God, vernedert ons, ja, naarmate de Christus in ons wast, worden wij minder, en toch vuriger in de vermelding van den lof des Eeuwigen, en nu, zal hierin de mensch, de hater Gods lust hebben? — Neen, in eeuwigheid niet, tenzij almagtige genade de kracht zijner vijandschap verbreekt. Anders gaat hij, wat men hem ook van Christus en de kracht Zijns bloeds moge prediken, toornig en grimmig henen.

Waarhenen? waarhenen? — het Goddelijk antwoord is: ten verderve: want daar is geen ander slagtoffer voor de zonde.

Digitized by Google

Natuurgenooten! U is Christus gepredikt, n allen. Neen, wij worden niet moede u op Hem te wijzen. »*Hij heeft zich zelven voor ons overgegeven tot een' offerhande en slagtoffer Gode, tot een' welriekenden reuk!*" Och! vlugt toch tot Hem, vlugt tot Hem, zooals gij u bevindt. Gij ligt onder Gods toorn en vloek, gij verkeert in het alleruiterste gevaar; — en Hij kan en wil u redden. Hij roept u — ô allerdringendst, allervriendelijkst, — *nog*, — hij deed het reeds zoo vele jaren te vergeefs. Ik bidde u, — hoort Zijne stem! Heere Jezus! open Gij zelf door Uwe kracht der dooven ooren!

O, welk een Zaligmaker is de Heer Jezus! De allerslechtste zondaars ontvangt Hij. Al waren al de ongeregtigheden en gruwelen, die sedert 's werelds schepping op deze aarde bedreven zijn, in een mensch vereenigd, en deze kwam tot Hem; neen, Hij kwam niet te vergeefs, hij was welkom; hij vond verlossing in Zijn bloed. Onnaspeurlijk is de rijkdom van Christus. Bekommerden! och! staat toch niet van verre, — waagt het eens tot Hem te gaan; hervat het in Zijne kracht, stelt uwe ziel, hoe melaatsch dan ook, in Zijne magtige handen. Gij zult er u wel en zalig bij bevinden. — Kwam er ooit één eenig zondaar ongeholpen van Jezus terug?

O die dagelijksche en oogenblikkelijke Helper in onze dagelijksche en oogenblikkelijke behoeften! Hoe groot is Hij in bereidwilligheid en liefde. — Gel.! Hij staat daar, opgerigt als eene banier, opdat allen zich verzamelen rondom Hem, allen toevlugt nemen tot Hem, zich vereenigen en zalig zijn in Hem! —

Natuurgenooten! Wie zal zich over eenen verrader ontfermen, die om zijn verraad sterft, blijvende het aangeboden pardon van zijnen vorst tot den einde toe versmaden en verwerpen? — Tegen Hem u stellen-

Digitized by Google

de, ziet, gij stelt u tegen den Koning der Koningen en den Heer der Heeren — tegen den Waarachtigen God, magtig te verdoemen; magtig om Zijne vijanden te *verpletteren met eenen ijzeren schepter en in stukken te slaan als een pottebakkers vat.* Zinke dit diep in uwe zielen! Zondáars! hoewel uwe ondankbaarheid allergrootst is, en uw gedrag jegens Christus afschuwelijk, nogtans laat Hij nog, ook in denen stond, aan uwe ziel arbeiden. Ik moet u oproepen voor Hem. Och! hoort den Zoon Gods! kust Hem, eer dat Hij toornt. Ik moet u aankondigen uit Zijnen naam, dat Hij Zijnen liefhebbers doet beërven, dat bestendig is; dat Hij al hunne schatkameren vervult; — ik moet u als in Zijne tegenwoordigheid vragen: *wat zult gij doen, als Hij opstaat? wat zult gij Hem antwoorden,* wanneer Hij tot de uitvoering van Zijn vonnis treedt? Hoe zult gij dat ontvlieden, of weêrstaan? Als Hij toornt, wie zal dien toorn verdragen? — Wie de wraak van Zijnen Alvermogenden arm? — Gel.! *zal uw hart bestaan of zullen uwe handen sterk zijn,* wanneer de hemelen zullen *wegwijken, als een boek, dat toegerold wordt,*" en *»bergen en eilanden uit hunne plaatsen bewogen worden?*" (Ezech. XXII: 14. Openbar. VI: 14.)

Mijne deugd, denkt gij welligt, beklagenswaardig dwaas, bij u zelven, — zij zal mij ter dekking zijn voor het oog mijns Regters. Maar weet gij dan niet, dat de Schrift getuigt: dat *»al onze geregtigheden* bij God *zijn als een wegwerpelijk kleed,*" dat *»de oogen van onzen Regter zijn als eene vlamme des vuurs?*" Alleen Zijn bloed kan onze verantwoording zijn op den doorluchtigen en vreesselijken dag Zijner toekomst. Ik bidde u bij de ontfermingen Gods, bij de onbedriegelijke zekerheid der goddelijke Openbaring, bij het heil uwer ziel, staat naar

Digitized by Google

de allerdiepste overtuiging dezer waarheid. Ik weet wel, eene tegengestelde kweekt en voedt de eeuw, in welke wij leven; schier alles is ingerigt, en hoe velen zijn niet bedrijvig, haar te wekken, te versterken, te bevestigen. Maar, wie zullen wij meer gelooven — menschen of Gode? — Het is God, die ons predikt in Zijn getuigenis: dat we *»om niet geregtvaardigd worden uit Zijne genade, door de verlossing, die in* CHRISTUS JEZUS *is;" »dat wij alle dingen moeten schade en drek achten, opdat wij* CHRISTUS *mogen gewinnen en in Hem gevonden worden, niet hebbende onze regtvaardigheid die uit de Wet is; maar die door het geloof* CHRISTI *is.* [*namelijk*] *de regtvaardigheid, die uit God is door het geloof."*

Ach! waarom zoudt gij u voeden met assche? waarom u het bedrogen hart ter zijde afleiden? Kendet gij den aard en de vereischte hoedanigheden der ware deugd; vergeleekt gij daarmede uwe beste verrigtingen, bij eene onbevooroordeelde toetsing zoudt gij ras bemerken: dat al uwe gewaande deugden met zonde besmet zijn en niet anders dan walgelijk kunnen wezen in de reine oogen van den Heiligen. *»God is een licht en in Hem is gansch geene duisternis."* En wat betreft uw hart; denkt eens, aan het geen in hetzelve omgaat; wat het niet zelden begeert, dringend begeert; hoe vaak het zondige lusten, tot wier openbaarmaking gij u voor al het goud der wereld niet liet bewegen, onderhoudt en voedt; hoe het eene kwaad na het andere bij honderdvoudige verdubbeling in hetzelve opwelt! — zal zulk een hart een innerlijk deugdzaam hart zijn? zal eene dwaze eigenliefde ons zoo begoochelen dat wij het daarvoor houden? — ach! ons hart is arglistig, meer dan eenig ding, ja doodelijk, — een modderpoel van allerlei ongeregtigheid! Hoe dwaas dus zich zelf te willen redden! Maar ook, hoe strafbaar! want

Digitized by Google

door ons eene eigene geregtigheid te willen oprigten, verachten wij het heil, dat in Christus is, en doen wij Hem, de eenige oorzaak van genade en zaligheid, de uiterste smaadheid aan. »*Dit is het getuigenis Gods: dat het leven is in Zijnen Zoon:*" gij, die hetzelve verwerpt, »*maakt dus God tot een' leugenaar.*"

T.! De Geest der wedergeboorte, de Geest der wijsheid en der kennisse zij u hartelijk toegebeden tot de bevatting dezer, helaas! te weinig bevatte dingen! Och! dat men eens ophield te dwalen in het allergewigtigste, Heilige Geest! Geest des Vredes! lieve Geest! verlicht Gij daartoe, ons hart door hemel-vuur!

Innigst, M. Gel.! Allerinnigst moeten wij met Christus worden vereenigd, zullen wij deel hebben aan Hem en aan Zijn dierbaar bloed. Weg dus met ieder geloof, 'twelk geen genade gifte Gods is, dat ons hart, omtrent den Heer koud laat, dat ons niet diep vernedert om Zijne genade hoogelijk te roemen; dat ons niet allerinnigst aan Hem verhecht.

Gel.! De Heere Christus sprak van ranken in Hem, die buiten geworpen zullen worden; van zulken, die in den schaapstal zijn, maar die niet door de regte deur zijn ingegaan; van twee huizen, waaraan uitwendig geen onderscheid was, terwijl alleen de grond verschillend was; van dwaze maagden, die tot de komst des Bruidegoms volstrekt van de wijzen niet konden onderscheiden worden. Doorzoekt u toch, — doorzoekt u toch naauw! De dag der afrekening nadert. De Regter staat voor de deur.

Ja, de eindpaal des levens is de eindpaal der genade.

Hoort het! niet enkel levenszatte grijsaards bukken onder de magt des doods — ook mannen en vrouwen in de kracht des levens, ook jongelingen en jonge dochters met

Digitized by Google

den blos eener bloeijende gezondheid op het gelaat, vallen den Engel des doods ter gewisse prooi.

Uitverkorenen Gods! leert — ei leert kennen de oorzaken, waarom gij zoo weinig rust in Christus geniet. Het zijn dezelfde, die de dienaars der zonde Hem geheel en al doen verwerpen. Zijn ze niet onkunde, eigenwijsheid, hoogmoed en vijandschap? Of kent gij deze uwe vijanden; gaat henen in deze uwe kleine kracht en strijdt moedig tegen dezelve; verhouwt ze in den naam des Heeren!

Gaat toch met meer vrijmoedigheid tot uwen goedertierenen Christus. Getuigt: deedt Hij u ooit Zijne hulp vruchteloos vergen? Hij ziet uwe schroomvalligheid, uw aarzelen, uw uitstellen, en Hij verfoeit ze. Mag de allergenadigste en heerlijkste Leidsman dus worden behandeld? Hebt gij dan geene sterke proeven van Zijne liefde! Of werd Hij niet uw redder van eeuwige jammeren? En hoe ondankbaar, hoe snood, hoe onnatuurlijk is het zijn' Redder te wantrouwen!

Ik weet het, uw afdwalen, uw zondigen, uw hart, dat telkens het kwaad opwelt als de bornput het water, doet u gedurig vreezen. Daarom schuwt de zonde, och! zelfs de aanleiding tot dezelve. Ze moest te duur worden geboet, om ze nog eenigzins te begunstigen. Acht ze uwe ergste vijandin, tegen wie gij gedurig te waken, te bidden en te strijden hebt. Maar ook, weest niet ongeloovig. De weg door Christus tot den Vader is altijd versch en levendig, steeds staat hij open. Het bloed van Christus verliest nimmer Zijne kracht. Neemt dan voortdurend en in elk geval tot hetzelve uwe toevlugt en zoekt in dien weg heiliger en heiliger te worden.

Waarlijk was Christus en Zijn bloed ons dierbaarder, wij zouden teederder voor God wandelen, naauwgezetter Hem eerbiedigen, wij zouden vrijmoediger kunnen zin-

Digitized by Google

gen met den Dichter van den 123sten Psalm: »*Ik hef mijne oogen op tot U, Die in de Hemelen zit, ziet, gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner heeren; gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouwen: alzoo zijn onze oogen op den Heer, onzen God, tot dat Hij ons genadig zij.*" »*Dringe u de liefde* CHRISTI!"» Hoe meer geloof, hoe meer heiligheid!

Geloovigen! het behoort tot uwe roeping den CHRISTUS aan te prijzen. En daar gij leeft in een' tijd, waarin de verzoenende kracht Zijner bloedstorting òf openlijk òf bedektelijk wordt geloochend: wacht u om uwer zielen wil, dat gij met dien stroom niet wordt mede gesleept. Trouwens, die eenmaal in CHRISTUS als in zijnen plaatsbekleedenden Borg rust vond voor zijne ziel, hij bezit de hoogste overtuiging der zekerheid dezer waarheid. Daarom laat ze u niet laf ontrukken, maar strijdt voor haar met eenen verstandigen ijver, met geestelijke wapenen. Predikt allen en allerwege CHRISTUS — CHRISTUS, den waarachtigen God, CHRISTUS, den gestorvenen in de plaats van zondaars, CHRISTUS, verheerlijkt aan des Vaders regterhand, doch, die eenmaal in heerlijkheid zal worden geopenbaard. Predikt Hem, vervuld met de wijsheid, die van boven is. Predikt Hem in Zijne algenoegzaamheid en bovenal: Hij leve in uwe harten!

ô! Als CHRISTUS in ons leeft, dan zijn wij allergelukkigst! — Heere! Heere! geef ons die genade! Openbaar u aan ons! Wil met Uwen Vader komen en woningen bij ons maken!

AMEN.

NAZ.: Ps. 97 : 7.

Digitized by Google

JEZUS, DE ALMACHTIGE KONING.

LEERREDE

OVER

MATTHEUS XXVIII: 18b.

„Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

Zoo is er iets, wat den echten Kristen troost en sterkte geeft, 't is de geloovige omhelzing van deze groote waarheid, dat zijn Verlosser leeft en heerscht als Koning tot in eeuwigheid. Ja, wanneer deze waarheid hare kracht oefent op het harte, dan verheft zij den kristen boven de bedenkingen des ongeloofs, boven de woelingen van vleesch en bloed, boven de strikken van duivel en wereld; dan verheft zij zijnen moed, dan verlevendigt zij zijne hoop, dan vermeerdert zij zijn vertrouwen; dan doet zij hem juichen in de heerschappij, door zulk eenen Koning over hem gevoerd; dan doet zij hem zijne rijksgeboden met gewilligheid betrachten, zijne beschikkingen met onderwerping goedkeuren; dan doet zij hem rusten op de

Digitized by Google

trouw van zulk eenen Verlosser en blijmoedig naar het einde van den weg spoeden, waar hij Dien Gezegende zien zal, gelijk Hij is.

Och of deze waarheid zoodanige uitwerking bij u voortbracht, gij die u geloovig voor uwen Koning buigt! met den wensch, dat zij u in ruime mate tot troost en sterkte strekke, heb ik mij voorgenomen, haar u voor te stellen te dezer ure. Maar ook ulieden zal ik deze waarheid prediken, die nog geen gehoorzame onderdanen van Jezus geworden zijt, of het u tot berouw en bekeering mocht brengen.

Komt, laat ons Jezus geest hierover biddend inroepen!

's Heeren uitspraak in dezen tekst, zal ik eerst toelichten, om

Vervolgens de waarheid, die zij ons leert, met u te overwegen en

Eindelijk die waarheid op ons zelven toe te passen.

I.

Laat ons, om 's Heeren uitspraak in onzen tekst wel te verstaan,

Vooraf nasporen bij welke gelegenheid zij gedaan is.

In ons tekshoofddeel geeft ons de Evangelist Matthéus bericht van eenige merkwaardige gebeurtenissen, die bij en na Jezus opstanding voorgevallen zijn.

Van vers 16 af beschrijft hij, hoe de elf Discipelen zamengekomen zijn, op zekeren, hun welbekenden berg in Galilea, waar de Heer hen te voren bescheiden had, ten einde Hem daar te ontmoeten, op nieuw van Zijne herrijzing overtuigd te worden en omtrent gewichtige zaken Zijn onderricht te ontvangen. 't Bijzonder oogmerk des Heeren, met deze verschijning, welke de laatste geweest is, was namelijk Zijne jongeren met de hoofdzaken hunner Evangeliebediening, die zij nu terstond zouden

Digitized by Google

aanvangen, bekend te maken, en hun te leeren hoe zij de eerste grondslagen te leggen hadden van het gebouw der Kristelijke Kerk.

Het voorname van 't geen bij deze gelegenheid gesproken is geworden, meldt Mattheus vs. 18—20. De Heer maakte de discipelen volgens vs. 18, eerst opmerkzaam op Zijne heerlijkheid, uit kracht van welke Hij hun bevelen gaf; daarna liet Hij die bevelen volgen, naar vs. 19 en Hij besloot met eene treffende belofte, tot aanmoediging onder de bezwaren, die aan 't volbrengen Zijner bevelen waren verbonden.

De heerlijkheid, uit kracht van welke Hij Zijnen jongeren bevelen gaf, stelt Jezus voor in deze woorden: »Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

Laat ons den zin dezer woorden trachten te vatten.

Onder 't oog houdende, dat zij gesproken zijn geworden, toen de Heer, na Zijnen kruisdood opgestaan, op het punt was, om ten hemel op te varen; en tot Zijne jongeren, die de verkondigers, van Zijnen dood en opstanding worden zouden; als ook dat de Heer ze liet voorafgaan, als den grondslag uitmakende, waarop heel de bediening des Evangeliums rustte, zullen wij van zelve ontdekken, in welke betrekking Jezus aldus van zich zelven spreekt. Hij sprak hier niet in Zijne betrekking van eeuwigen Zoon des Vaders; hoe toch zou Hij in dat opzicht hebben kunnen zeggen: »Mij is alle macht gegeven;" vermits Hij, van alle eeuwigheid, met den Vader en den H. Geest, de eenige, waarachtige God en voor geene vermeerdering van macht vatbaar is! Maar Hij sprak hier van zichzelven als de Middelaar Gods en der menschen, en Hij doelt op Zijne aangenomene menschelijke natuur, naar welke Hij alle macht ontvangen had; als middelaar was Hij vernederd geweest, had Hij geleden: was Hij gestorven; als Middelaar was Hij uit den dood opgewekt, aan lijden ontheven, uit vernede-

Digitized by Google

ring opgevoerd; als Middelaar was Hij nu verhoogd en was Hem alle macht gegeven.

Het woord »macht," hier door Jezus gebruikt, kunnen wij in genen anderen zin opvatten, dan in dezen: »recht en vermogen om heerschappij te oefenen." Daar zijn uitleggers geweest, die 't woord in eene flaauwere beteekenis namen en 't verklaarden van den invloed der Evangelieleer, welken Jezus te gemoet zag; maar 't is den H. Schriften geweld aandoen, wanneer men ze alzoo verklaart; Apostel Joannes, die tegenwoordig was toen de Heer dus sprak, verstond Hem wel anders en ondervond het op Patmos, dat Zijne macht meer is dan een zedelijke invloed, daar hij van Hem schrijft. Openb. 19: 11—16. »Ik zag den hemel geopend en ziet een wit paard, en Die op hetzelve zat, was genaamd Getrouw en Waarachtig en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid..... en Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dei dezen naam geschreven: »Koning der Koningen en Heer der Heeren." " Hoe zou ook anders Apostel Paulus hebben kunnen schrijven: Fill. 2: 9—11. »God heeft Hem uitermate verhoogd en heeft Hem eenen naam gegeven welke boven allen naam is, opdat in den naam van Jezus zich zoude buigen alle knie der genen, die in den Hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn; en alle tong zoude belijden dat Jezus Kristus de Heere zij.

Jezus heeft dan als Middelaar het recht en het vermogen ontvangen, om heerschappij te oefenen; Hij heeft die ontvangen van God den Vader, na Zijn wel volbragt verzoeningswerk, als het rechtmatig loon daarop, naar 't geen Paulus t. a. p. zegt: Fill. 2: 7—9. »God heeft Hem daarom uitermate verhoogd, omdat Hij zich zelven vernederd, vernietigd heeft, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises."

Bij Zijne intrede in den hemel, trad Jezus wel eerst in vollen nadruk in deze Zijne heerschappij: maar Zijne

Digitized by Google

verhooging was reeds aangevangen met Zijne opstanding en vandaar dat Hij weinig oogenblikken voor Zijne hemelvaart, de macht, met welke Hij zoo aanstonds bekleed zou worden, als reeds ontvangen beschouwen en zeggen kon: »Mij is alle macht gegeven."

Hoe ver die macht zich uitstrekt, leert ons het woord »alle;" alle macht is onbepaalde macht; macht tegen welke gene andere macht zich met goed gevolg stellen kan, die altijd gewis het doel dat zij zich voorstelt bereikt. En als of dit woord »alle" nog niet duidelijk genoeg de onbeperktheid dezer macht aanwees, versterkt Jezus deze uitdrukking door eene andere: »in hemel en op aarde." Eene uitdrukking die ons wijst naar alles wat er buiten God bestaat; gelijk al het geschapene begrepen wordt, als de geschiedschrijver dezelfde zegswijze bezigt: Gen. 1 : 1. »In den beginne schiep God hemel en aarde." De Middelaar heerscht derhalven over engelen, menschen, duivelen en alle schepselen, welke dan ook en waar zij zich ook bevinden. Zoo zegt ook Petrus de Apostel van Hem: I, 3 : 22. »Welke is aan de rechterhand Gods, opgevaren ten hemel, de Engelen en machten en krachten, Hem onderdanig gemaakt zijnde;" en Paulus I Cor. 15 : 25, 27. »Hij moet als Koning heerschen, tot dat Hij alle de vijanden onder Zijne voeten zal gelegd hebben; Hij heeft alle dingen Zijne Zijnen voeten onderworpen.

Ondertusschen zou 't niet mogelijk zijn, dat de Middelaar zoodanige onbeperkte heerschappij uitoefende naar Zijne beperkte menschelijke natuur, indien niet, 't geen wij hier geenzins uit het oog mogen verliezen, die menschelijke natuur onafscheidelijk met Zijne goddelijke natuur vereenigd bleef en daardoor in staat gesteld wierd, tot hetgeen zonder deze vereeniging onmogelijk is.

Hiermede zal 's Heeren uitspraak in onzen tekst genoegzaam licht hebben ontvangen.

Digitized by Google

II.

Laat ons de waarheid, welke zij ons leert, met elkander overwegen, en de onbeperkte macht, *de Koninklijke heerschappij van* God mensch geworden Zoon, *den verheerlijkten Middelaar uit eenige der meest treffende oogpunten,* overeenkomstig ons tegenwoordig doel, *beschouwen.*

Laat ons voorcerst letten op het onbepaalde der Koninklijke heerschappij, met welke de verhoogde Heer bekleed is. »Alle macht," zegt Hij, »in hemel en op aarde is mij gegeven."

Hij heerscht dus en *over Zijne vijanden* en *over Zijne vrienden.*

Hij heerscht over Zijne vijanden.

Zijne vijanden, zijn talrijk en machtig.

Heel het afgevallen engelendom is Hem vijandig; 't opperhoofd dier booze geesten, met zijne duizendtallen staat in openlijken opstand, in gedurigen strijd tegen Hem en zou, ware het mogelijk, de boeiën waarin Gods straffende hand hem geklonken heeft, verbreken en een rijk van duisternis, dwaling en boosheid oprichten, tegen over het rijk des lichts, der waarheid en der deugd.

Adams diep gezonken nakroost is niet minder vijand van dezen Koning; verkocht onder de zonde, dood in de misdaden, onbekwaam tot eenig goed, geneigd tot alle kwaad, is het bedenken van den natuurlijken mensch vijandschap tegen God en Zijnen gezalfden, wil hij niet, dat Jezus Koning over hem zij; hij sluit zich aan aan den duivel, doende wat Jezus mishaagt en zich beijverende om in weêrwil van belemmeringen in zijn zondebedrijf en aansporingen tot het goede, naar eigen zin en wil te leven.

Deze menigte van vijanden is zeer machtig; zij zijn ontzagchelijk van wege hun vereenigd geweld en de

Digitized by Google

listigheid, waarmede zij hunne boosheden uitvoeren.

Geweldig is de duivel, geweldig is de wereld in hunne aanslagen tegen Jezus en Zijn rijk; zoo zelfs dat het bloed Zijner getrouwe onderdanen bij stroomen gevloeid heeft en het hun beter was te sterven dan te leven. Listig is de duivel, die zich in een engel des lichts verandert; listig zijn de mannen dezer wereld, die den leugen met het kleed der waarheid omhangen en de wrange vrucht der zonde eenen zoeten smaak weten te geven, vandaar dat zij velen verleid hebben en in geloof en godzaligheid verre doen verachteren.

Hoe talrijk en maohtig Jezus vijanden ook zijn mogen, Hij heerscht echter over hen. Als Hij spreekt, dan vlucht de duivel, met erkentenis van Zijne Goddelijke grootheid, ja zelfs eene wijkplaats vragende en om uitstel van straffe smekende; als Hij gebiedt, dan houdt de wereld op met verleiden en onderdrukken, ja dan bevoordeelt zij wel diegenen die zij eerst vervolgde, haars ondanks beschaamd gemaakt, of door een gevoel van billijkheid gedreven wordende.

Voorbeelden hiervan tot bewijs ontbreken niemand, die geen vreemdeling is in de gewijde geschiedenis, in de geschiedenis der Kerk van Kristus en in de gebeurtenissen van onze dagen; elk Kristen ook zal wel uit eigene ervaring zeggen: »Jezus heerscht over Zijne vijanden; in mij toch was geen kracht tegen zoo groote menigte!"

Jezus, zeide ik, *heerscht* tevens *over Zijne vrienden*. Zijne vrienden zijn alle diegenen, die den duivel als zijnen en hunnen vijand beschouwen; die ook overtuigd zijn geworden, dat zij van nature hem vijandig zijn; die intusschen beseffen dat er buiten Zijne heerschappij geene zaligheid is; die uit dien hoofde Zijnen scepter kussen en met ijverig streven Zijne geboden zich tot een wet van dagelijksche betrachting hebben gesteld.

Digitized by Google

Onder deze vrienden zijn er, die nog dikwerf van de gehoorzaamheid aan Hem worden afgetrokken, door onwetenheid, door zondelust, door verleiding; anderen die meer vorderden in het doen van al wat Jezus hun gebood; onder deze vrienden zijn er, die in zwaren strijd, onder veel bekommeringen, in tegenspoeden leven; en ook zulken, die een meer effenen en aangenamen weg bewandelen.

Over die allen heerscht Jezus; Hij heeft macht om zoowel hunne ziels behoeften te vervullen, als in hunne uitwendige nooden te voorzien. Hij kan als 't vereischt wordt wonderen doen; Hij kan den afgedwaalde plotseling te recht brengen; den beroerde van gemoed rust schenken: den zwakke in het geloof, doen juichen: Hij kan den strijdende kracht verleenen; Hij kan den ellendige hulp verschaffen; Hij kan den arme rijkdom, den hongerige brood geven; Hij kan het steenen hart in een vleeschen veranderen; Hij kan het aan Hem verkleefde hart in hoop en verwachting bevestigen.

Ook hiervoor zijn bewijzen te leveren; gij vindt ze in uwen Bijbel, godvruchtigen, en gij kunt ze uit uwe eigene levensgeschiedenis bijeen brengen. Wat gij zijt, zijt gij immers door Jezus uwen Koning; gij zoudt het niet zijn, zonder Hem.

Onbepaald is Jezus macht; wij willen

Ten tweeden bepeinzen, *dat deze onbepaalde heerschappij door Jezus geoeffend wordt, tot het heerlijkst einde.* 't Is toch de heerschappij, die Hem gegeven is, als Middelaar, nadat Hij de verzoening gevonden had, door Zijnen bloedigen dood.

Het hoofdoogmerk Zijner vernedering was zondaars met God te verzoenen, zich een eigen volk te verkrijgen en voor dat volk alles te verwerven, wat het tot zijne eeuwige zaligheid noodig had. 't Kan dan niet anders, of Hij maakt Zijne verhooging aan dat zelfde doel ondergeschikt.

Digitized by Google

Ja, Hij heerscht, om alle Zijne met bloed gekochten, het hun aangebrachte heil deelachtig te maken; Hij heerscht, om ze van alle kwaad te verlossen, en hun 't hoogste goed te schenken. Daartoe strekt ook de heerschappij, die Hij voert over Zijne en hunne vijanden; die vijanden worden door Zijn bestuur beteugeld in hun woeden, wanneer zij te ver zouden gaan en te groote schade aanrichten; zelfs worden zij, door Zijne beschikking dienstbaar aan het welzijn der Kerk, en brengen, tegen hunne bedoeling, Zijnen trouwen onderdanen meer voordeel aan, dan nadeel.

Alles wat er gebeurt moet medewerken ten goede van Jezus ware vrienden; alles moet uitloopen in dat groote en heerlijke, hun waarachtig en eindeloos geluk. Indien dit zoo niet ware, dan zou Kristus te vergeefs zijn gestorven, dan zou Hij geen volkomen en algenoegzame Zaligmaker zijn.

Ondertusschen oefent Hij Zijne heerschappij tot dit gezegend einde, met hooge wijsheid. Hij weet juist wat ieder van de Zijnen noodig heeft; niet allen hebben dezelfde behoeften, niet allen zijn in denzelfden toestand; Hij nu deelt Zijne gaven uit, waar en wanneer en zooveel het noodzakelijk is; ook stelt Hij Zijnen vijanden paal en perk slechts dan wanneer het vereischt wordt; Hij berekent den juisten tijd en de duurzaamheid van bloei en uitbreiding Zijner gemeente in 't algemeen, en Hij bepaalt de maat van tijdelijken of geestelijken voorspoed voor ieder der Zijnen in 't bijzonder. Hij zegt tot de vijanden: „tot hiertoe en niet verder," of Hij laat ze ruimte en vrijheid zoo lang 't Hem goeddunkt.

Onder alles wat Hij doet, is liefde Zijn drijfveder; liefde bestuurt Zijne hand, wanneer Hij Zijnen rijksstaf zwaait; vandaar zooveel goedertierenheden aan wederspannigen bewezen, zooveel lankmoedigheid aan tegenstanders betoond; vandaar traagheid in het wraaknemen

Digitized by Google

over verharde boozen; maar vandaar ook zooveel geduld met de afwijkingen en zwakheden Zijner vrienden; zooveel zachtheid in 't bestraffen, zooveel matiging in 't kastijden; vandaar dat zij staande blijven en verderen bij al hunnen druk; vandaar dat zij gered worden uit alle tegenspoeden, hoe vele die ook wezen mogen.

Oefent de verhoogde Middelaar Zijne koninklijke heerschappij tot zulk een heerlijk einde, met zooveel wijsheid en liefde; laat ons

Ten derden opmerken 't geen hieruit voortvloeit, *dat Jezus onderdanen genoegzamen grond hebben, om van hunnen Koning alles te verwachten, wat tot hun wezentlijk heil noodig is.*

Eene onbeperkte macht, geoefend met bijzonder oogmerk tot heil en zaligheid van allen die haar aanbiedingen, levert een toereikenden grond van verwachting op, voor die allen, dat hun niets wezentlijks ontbreken zal.

Indien hun waarlijk eenig leed wedervoer, dat hunne zaligheid benadeelde, dan zou de reden daarvan moeten liggen, òf in 't geweld hunner vijanden, òf in hunne eigene verkeerdheid: maar Jezus heerscht over alle vijanden, zoodat zij tegen Zijnen wil zich noch roeren noch bewegen kunnen; en Jezus heerscht te gelijk over Zijne vrienden, zoodat Hij hun hart neigt tot al wat Hem welbehagelijk is en hen vrijmaakt van de zonde.

Neen! zonder schroom mag zich elk geloovige aan de wijze en liefderijke regering zijns Konings toevertrouwen en zijne hoop op Hem vestigen. Daar is geen kwaad zoo groot, dat Jezus niet kan wegnemen; geen gevaar zoo dreigend, dat Hij niet kan afwenden; geen leed zoo zwaar, dat Hij niet kan doen verdwijnen; daarentegen is er geene weldaad in natuur of genade, welke Hij niet kan schenken; Hij kan volkomenlijk zalig maken; Hij geeft Zijne schapen het eeuwige leven; niemand zal ze ooit uit Zijne hand kunnen rukken.

Digitized by Google

Welken anderen grond van vertrouwen zouden wij immer mogen vorderen of zoeken, behalven dezen? 't Is inderdaad alleen miskenning of onkunde van Jezus heerschappij; 't is ongeloof aan Zijne liefde; 't is opstand tegen Zijne wijsheid, die wantrouwen veroorzaken.

Neen! een onderdaan van Jezus verwacht niet te veel, wanneer hij van zijnen Koning zaligheid verwacht; alleenlijk voegt het hem, die te verwachten in dien weg, op die wijze, als met 's Konings wil en welbehagen overeenkomstig is; 't voegt hem hierop acht te geven, wat hem waarlijk schadelijk en wat hem waarlijk nuttig is; en dat mag hij vrijelijk in handen zijns Heeren laten, om het eene te ontgaan en het andere te verkrijgen.

Ziet hier dan een vaste grond der hoop, een rots om op te bouwen; ziet hier wat de kracht van den zwakke, de steun van den wankelmoedige uitmaakt: wat er ook moge gebeuren, zij die Jezus toebehooren zijn veilig, zij mogen vertrouwend wachten op het heil des Heeren, tenzij dan dat Jezus kon ophouden met alle macht in hemel en op aarde bekleed te zijn, of die macht te gebruiken tot eeuwig heil van alle de Zijnen, hetgeen onmogelijk is.

Ik wil u hierbij

Ten vierden herinneren, dat geen geloovige zich in deze verwachting van zijnen Koning, ooit door de uitkomst heeft bedrogen gevonden.

Zal ik hier eene breede lijst laten volgen van alle diegenen, die van de vroegste tijden af, voor Jezus de knie gebogen, voor Hem gestreden, vóór Hem geleefd hebben en op Zijne trouw gestorven zijn? zal ik u aantonen, in welk gevaar zij verkeerd en uit welke nooden zij redding hebben ontvangen? zal ik u wijzen op die veelvuldige oogenblikken van hoog geklommen angst, toen het water tot de lippen rees, maar niet hooger kwam? zal ik u hunne smekingen herhalen, waarmede zij in de ure der

Digitized by Google

beproeving zich tot hunnen Koning hebben gewend; te gelijk met de lofzangen en dankpsalmen, waarvan hunne monden alras hebben over gevloeid?

Een wolk van getuigen schaart zich om ons heen en de tijd zou mij ontbreken, indien ik van die allen verhalen wilde, hoe de uitkomst hunne verwachting bekroond heeft. Gedenkt aan de Apostelen des Heeren, tot wien Hij sprak: »Mij is alle macht in hemel en op aarde gegeven;" wien hij deze heerlijkheid en waardigheid als den grond huns vertrouwens en hunner verwachting in eene donkere toekomst, voorstelde; zij vertrouwden op de macht huns Konings, zij verwachtten van Hem, alles wat zij in hunne moeitevolle betrekking, tot zaligheid van anderen en van zich zelven noodig hadden; en hoe glansrijk is de uitkomst geweest!

Nooit heeft hun iets ontbroken; in de bangste stonden werd hun te overvloediger genade geschonken; zoodat zij juichten onder het lijden; velen hunner, ja de meesten bezegelden de leer des kruises met hun bloed; maar zij gaven hun leven gewillig over en stelden hunnen geest zonder schrik in 's Heeren handen: wetende dat ook die marteldood met het heilvol doel van 's Konings heerschappij in verband stond en het tot hunne zaligheid strekken moest, alzoo te sterven.

En niet alleen de Apostelen, niet alleen de helden des geloofs, de ervarene strijders voor het rijk van Jezus maar ook de zwakken en ongeoefenden, die als met een gebroken oog op Jezus zagen en met een sidderend hart op Hem steunden, zijn nooit in hunne verwachting van Hem te loor gesteld. Hij wendde steeds Zijne hand tot de kleinen; aangenaam was 't Hem altijd te wonen bij dien die eens verslagenen en verbrijzelden geestes was; vol ontferming had Hij medelijden met hunne zwakheid, genas Hij hunne plagen, verstootte Hij hen niet; nimmer heeft Hij 't gekrookte riet verbroken, of de glimmende

Digitized by Google

vlaswiek uitgeblusscht; nimmer was Hij voor zielen, die tot Hem vluchtenden, een dorre woestenij, of een land van uiterste donkerheid. Dat allen het getuigen, die van Jezus macht hun heil verwachtend! heeft de Koning u ooit aan u zelven overgelaten? heeft Hij het niet alzoo met u gemaakt, dat gij niet anders kondet dan uitroepen: »'t Verkeerde is uit ons, Hij heeft alles welgedaan!" Waarlijk, zij mogen den moed verloren geven, die andere gronden van vertrouwen hebben, of die zich slechts geveinsdelijk aan dezen Koning hebben onderworpen; maar u, ware onderdanen des Heeren, u zal Hij nooit beschamen: u zal Hij naar Zijnen raad, zeker tot de zaligheid leiden.

Dit heerlijke en heilvolle van Jezus opperheerschappij moge door Zijne tegenstanders gelochend, door Zijne twijfelmoedige vrienden niet regt beseft worden, laat mij u als eene

Vijfde bijzonderheid onder het oog brengen, dat het eens algemeen erkend zal worden, met welk eene macht Jezus bekleed is.

Aller oog zal Hem zien, ook van die Hem doorstoken heeft, de tijd snelt aan en komt op arendsvleugelen, waarin alle de volkeren der aarde Jezus oppermacht erkennen zullen; Hij staat te komen in Zijne heerlijkheid, om te openbaren dat Hij Die is, wien alle macht in hemel en op aarde is gegeven; dan zal Hij Zijne tegenstanders verpletteren met eene ijzere roede; maar Zijne getrouwen den genadescepter toereiken; dan zal Hij vergelding doen aan allen die geweigerd hebben, Hem te huldigen; maar het genadeloon toewijzen aan die voor Zijn woord hebben gebeefd. Zalige dag, dag der dagen, waar geen nacht op volgen zal! dan zal het rijk der duisternis verzinken, de duivel met eeuwige banden in den afgrond gebonden worden; de wereld voorbij gaan, de bozen worden weggevaagd; dan zal het arm

Digitized by Google

en ellendig volk, de gewenschte ruste vinden en zich verheugen in zijnen Koning met eene groote verheuging; dan zult gij, die Jezus lief hebt en op Zijne macht gesteund hebt, Hem aanschouwen en van het losbarstend lofgejuich zal de hemel der hemelen weêrgalmen. Hallelujah! kom haastelijk, Koning der eere!

Wat zeg ik? geloovigen! gij zult uwen Koning veel spoediger zien; de ure uwer ontbinding nadert en met die ure, uw blijde overgang in eene zalige eeuwigheid; daar zal de strijd ophouden en het geen u hier donker was, zijn opgeklaard; gij zult dan reeds zeggen: „de Koning van Hemel en aarde, Die tot mij, zondaar, Zijne zaligende heerschappij uitstrekte, heeft mij niet beschaamd gemaakt!" gij zult dan in vollen nadruk verstaan, dat Hem, als uwen Middelaar alle macht gegeven is.

Deze achtte ik de meest treffende oogpunten, om daaruit u de waarheid in onzen tekst, te beschouwen te geven; daar blijft nu nog over om

III.

Deze waarheid op ons zelven toe te passen.

Ik pas deze waarheid, die ik u voorstelde, *allereerst* toe op zulken onder ons, die haar niet geloovig omhelzen en wien zij dien ten gevolge, noch troost, noch sterkte geeft; ik mag tot zulke ongeloovigen rekenen, alle diegenen die Jezus koninklijke heerschappij metterdaad ontkennen, schoon zij met hunne woorden haar erkennen; die tegenstanders zijn van Jezus, van Zijn rijk, van Zijn woord, van Zijne vrienden, schoon zij naar hun dwalend begrip meenen Zijne vrienden te zijn; en die daarentegen liefhebbers zijn van de wereld, van de zonde en van zich zelven.

Ik zeg u, onbekeerden! en ik zeg het u, als een dienstknecht van dien Koning, Wiens eere ik heb trachten te

Digitized by Google

verkondigen; ik zeg u, onbekeerden! gij zijt verplicht tot de erkentenis met mond en hart, dat Jezus alle macht in hemel en op aarde ontvangen heeft. Gronden van overtuiging heb ik genoegzaam aangevoerd; die weigert de waarheid te erkennen, die verantwoorde voor zich zelven, wanneer de Koning ten gerichte komt.

Ik zeg u ook, onbekeerden! gij hebt u aan Jezus opperheerschappij gewillig en geheel te onderwerpen; weigert gij dit, uw bloed zal van uwe hand geeischt worden; de Koning zal u verdelgen in hittigheid des toorns.

Zietdaar mijne roeping als gezant des Heeren. Laat mij u hiernevens aanwijzen, hoe een vijand van Jezus Zijn gehoorzaam onderdaan wordt.

Niemand uwer zal dit door zijn eigen kracht: Jezus zelf moest door Zijne almacht u dat oog openen, hetwelk blind is voor Zijne heerlijkheid; en dat hart vernieuwen, hetwelk afkerig is van Zijne geboden. Zoo ver, ô mensch! heeft de zonde u gebracht; zoo zijt gij geestelijk gestorven. Maar Jezus onbepaalde macht kan u redden en bekeren; och of er een zucht uit uwen mond gehoord wierd, om genade tot bekering! dat zou de eerste stap tot uwe bekering zijn. Ja, Jezus kan u bekeren en tot Zijn rijk overbrengen; och doe het, verheerlijkte Koning, opdat dezen ook Uwen gezegenden Naam danken!

De overwogene waarheid pas ik *in de tweede plaats* op ulieden toe, die Jezus macht erkent en die gaarne Zijne onderdanen zijn wildet, maar die het betwijfelt, of Hij Zijnen Scepter ook over u, tot uwe zaligheid heeft uitgestrekt.

Ja, wanneer uw twijfel gegrond ware, och of dan uw oog in water veranderde en uw hoofd eene springader van tranen werd; dan toch waart gij de ellendigste schepselen onder de zon.

Is echter uw twijfel gegrond? Is niet de vrees, die deswegens uw hart beklemt, juist een bewijs dat hij niet

Digitized by Google

gegrond is? Is er ooit een vijand van Jezus geweest, die wenschte en met tranen smeekte, een vriend te worden? Zulk een was inderdaad geen vijand van Jezus meer; zulk eenen was het oog aanvankelijk geopend, het hart aanvankelijk vertederd; zulk een beseffe iets van de kracht van 's Heeren uitspraak: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

Ik zeg u, twijfelmoedigen! en dat ook in den naam onzes Konings; ik zeg u; gij hebt reeds meer proeven ontvangen van Jezus genadeheerscheppij over u, dan gij opmerkt. Van Hem is het, dat gij Zijne macht erkent en voor u dierbaar acht; van Hem is het, dat uwe ziel zich uitstort voor Zijnen troon, om genade in te roepen; van Hem is uwe begeerte, om Zijne bevelen te betrachten; van Hem is uw afkeer van de booze wereld; van Hem is uw waken en uw strijden; van Hem is het, dat gij zijt, die gij heden zijt.

Ik zeg u, u bekommerden! wederstaat niet langer des Heeren Geest, Die in u werkt met stillen gang, om u als door zachte koorden tot Jezus te trekken en u te brengen onder Zijne heerschappij. Merkt op hetgeen de Heer gedaan heeft en houdt op te twijfelen voor hetgeen volgen zal. Hij toch is een Zaligmaker, Die nooit het werk varen laat; geen vijand zal u aan Hem kunnen ontrukken, Hij houdt woord en trouw. Ziet toe, dat gij Zijne genade niet gering acht en niet zondigt door uwe ongeloovigheid. Zegt het met vrijmoedigheid: „Hoog geloofde Koning! hier zijn wij! regeer ons voor eeuwig, door Uw Woord en door Uwen Geest."

Ik zeg u, bekommerden! gij moogt staat maken op en vasthouden aan Jezus, Die alle macht heeft; Zijn naam is ontfermer; Hij sloeg u gade, toen gij Hem nog niet kendet en Hij zal u blijven behoeden. Hij is een groot Koning, Die u kent, Die in uwe behoeften tot hiertoe voorzien heeft, Die het doen zal, ten einde toe.

Digitized by Google

Onderwerpt u aan dien weg, welken Zijne wijsheid voor u bepaald en goedgekeurd heeft. Als 't met die wijsheid strookt, u niet zooveel licht, niet zooveel kracht des geloofs te schenken, als met uwe begeerte overeenkomt, laat het Hem bevolen en zijt vergenoegd met hetgeen gij ontvangen hebt; hier is het minste groot; hier is het geringste stof van onuitsprekelijke vreugde. Och Heer! open Gij zelf dezer oogen, opdat zij zien de dingen, die hun van u geschonken zijn!

In de laatste plaats, pas ik de waarheid, die wij bepeinsden, op u toe, die meer bevestigd zijt in het geloof aan haar en meer van haren liefelijken invloed gesmaakt hebt.

U wek ik op, geloovigen! tot dankbare blijdschap in uwen oppermachtigen Koning. Welk een voorvoorrecht eenen Koning te hebben, als deze Koning! hierdoor zijt gij vrij van de verdoemenis: hierdoor kunt gij den duivel bestrijden; hierdoor kunt gij eene nietige wereld verachten; hierdoor zal de zonde in u worden gedood; hierdoor zijt gij nieuwe menschen geworden, naar het goddelijke beeld herschapen; hierdoor wordt gij gevormd tot inwoners van den hemel; hierdoor is u een ruimen ingang bereid in die verblijven van zaligheid en heerlijkheid. Dat dan uwe zielen van vreugde opspringen en uwe tongen den lof uws Konings verheffen!

Geloovigen! ik wek u op tot moedig strijden tegen elken vijand, in de kracht uws Konings. Ja, strijdt in Zijne mogendheden! Hij, Die met u is, is oneindig meer dan allen die tegen u zijn. Strijdt vooral tegen het rampzalig ongeloof! Gelooft en twijfelt niet! Waarom zoudt gij twijfelen? Is Jezus niet bekleed met alle macht in hemel en op aarde? heeft Hij die macht niet ontvangen, als Middelaar en Schuld-Verzoener? Zoo is dan de verzoening gevonden; zoo is dan God uw Vader geworden;

Digitized by Google

zoo zijt gij dan erfgenamen des eeuwigen levens; zoo zal dan niemand beschuldiging tegen u inbrengen?

Geloovigen! ik wek u op, tot gehoorzame onderwerping aan uwen Koning, Zijn doen is majesteit en heerlijkheid. Hij kan niet anders u opleggen dan wat goed en recht en heilzaam is. Zijne geboden zijn niet zwaar; neemt, neemt Zijn jok op u, draagt Zijn kruis; immers is Zijn jok zacht en Zijn last licht.

Geloovigen! ik wek u op, om goedsmoeds te zijn in allen weg; hier zijt gij in het strijdperk; hier verkeert gij onder de tegenstanders van uwen Koning; hier kent gij ten deele; hier is alles ten deele; maar zoudt gij treuren en moedeloos nederzitten, daar Jezus alle macht in hemel en op aarde ontvangen heeft? zoudt gij beven, zoudt gij schreiën, daar Jezus u regeert en beschermt en daarbij uwe zaligheid beoogt! Neen! zijt wel te vreden; wordt niet verzaagd; laten zij den moed verliezen, die Jezus niet kennen en niet eerbiedigen.

Geloovigen! ik wek u op, om te zien op het heuchelijk vooruitzicht, dat zich voor u opent! Aan het einde van den weg is de krone der overwinning opgehangen; Jezus is na lijden verheerlijkt en gij, gij zult deelen in Zijne heerlijkheid: Hij is uw Koning en gij zult met Hem heerschen; Hij zal u geven met Hem te zitten op Zijnen troon, gelijk het Hem gegeven is, alle macht in hemel en op aarde uit te oefenen; dan zult gij alle vijanden zich zien krommen voor Zijne voeten en gij zult het lied der Verlossing zingen, Hem ter eere, Die u uit genade onder Zijne zalige heerschappij gebracht heeft.

Zoo zij het! Koning der koningen, Uw rijk kome!

AMEN.

Digitized by Google

DE DOOD VAN JEZUS,

EEN PLAATSBEKLEEDENDE DOOD.

VOOR-PSALM: Ps. CXXX ; 2.

VOORAFSPRAAK.

»En alle dingen worden bijna door bloed gereinigd, naar de Wet, en zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving," (Hebr. 9 : 22). Deze Apostolische uitspraak, gegrond op de Goddelijke instelling der zoenoffers onder de oude bedeeling: deze, ter zaligheid zoo noodzakelijk te gelooven, waarheid, wordt in onze dagen van ligtzinnigheid en gruwelijke goddeloosheid niet alleen bestreden; maar daarenboven op de hemeltergendste wijze ontkend en gelasterd. Ware het mogelijk, zoo zou men dezelve gaarne ontzenuwen, uit den Bijbel weg redeneren en onder die zoogenaamde verouderde leerstukken rangschikken, welker geloof en belijdenis in onze tijden niet meer te pas komt, *naar het schijnt.*

Ziet, M. H.! dat is de vrucht eener verlichting, die haar licht ontleent aan de vuurvlammen van de hel. Zoover tracht het eene valschelijk genaamde wetenschap en ijdele filosofie te brengen, die zich vermeet

Digitized by Google

wijzer te willen wezen dan God. Doch het gelukt niet in eeuwigheid, die dierbare, den Christen vertroostende, zaligmakende waarheid, te vernietigen. Al spant de Duivel, die vader der leugenen, daartoe al zijne krachten in, al gebruikt hij ter bereiking van zijn snood opzet allerlei listen en lagen, veelsoortige schoonschijnende redeneringen; al leenen zich om die dwaling te verbreiden en te doen gelooven menschen van uitnemende natuurlijke gaven; al die pogingen worden eenmaal ijdel bevonden en stuiten af op dat onwrikbaar hechte: er staat geschreven."

Opgeklommen te dezer heilige plaatse, om U de woorden Gods te verkondigen, wensch ik dat te doen, door in de mogendheden des Heeren Heeren, tot U te spreken, over *den dood van Jezus, als een plaatsbekledende dood.* Dat is een onderwerp van uitnemend en eeuwig gewigt, van het grootste belang voor onze arme zielen.

Het believe den Almagtigen, om den wille Zijns lieven Zoons, schijnsel te geven op den arbeid Zijns knechts, en de Geest der genade en der gebeden leere ons ootmoedig vragen om een verheurden, doch onmisbaren zegen, in den naam van Jezus.

Uwe aandacht vindt den tekst, welken ik ten grondslag wenschte te leggen, voor het te behandelen onderwerp:

I PETRI II : 17b—20 *).

„Zoo wandelt in vreeze den tijd uwer inwoning. Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uwe ijdele wandeling, die (u) van de Vaderen overgeleverd (is)."

*) Deze Predikatie door mij gedaan te *Oudewater*, 9 *Augustus* 1846, verschijnt op veler uitgedrukte begeerte in het licht.

Digitized by Google

„Maar door het dierbaar bloed Christi, als eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams."

I. *Eerst wenschen wij u deze woorden van* PETRUS *wat toe te lichten;*

II. *Dan den dood van* JEZUS *als een plaatsbekleedende dood te doen kennen;*

III. *Eindelijk met toepasselijk onderwijs te besluiten.*

De Heere God opene uw verstand en harte, opdat ge hooren moogt en verstaan tot Zijne eer, en tot heil uwer onsterfelijke zielen.

I.

Eerst wenschen wij PETRUS *woorden wat toe te lichten.*

Wanneer wij M. H.! den inhoud nagaan van dezen Apostolischen Zendbrief, dan blijkt dat PETRUS denzelven eensdeels schreef met de bedoeling, om de verstrooide vreemdelingen in *Pontus*, *Galatië*, *Cappadocie*, *Azië* en *Bithynie* te bemoedigen, onder de hitte der verdrukking, welke hen drukte; anderdeels ook om hen voor gevaarlijke dwalingen te waarschuwen. — Velen toch waren er in zijne dagen, die een gedeelte der Mozaïsche inrigting, en wel bepaaldelijk de besnijdenis, die met handen geschiedt, poogden over te brengen in het Christendom, hetwelk alleen van eene besnijdenis des harten weet. Dit was geheel en al in strijd met het doel van CHRISTUS en de Apostelen. Het gaf aanleiding tot verschillen en botsingen, en verdeeldheden tusschen de Christenen uit de Joden en Heidenen. Om dit zooveel mogelijk tegen te gaan en dat streven der Joodschgezinde Leeraars te ontzenuwen, kon het zijn, te vernietigen, wijzen 's Heeren jongeren overal zoo in spreken, als schrijven, op het groote zoenoffer door JEZUS eenmaal aan het kruis opgebragt voor de

Digitized by Google

zonden van de gegevenen des Vaders, dat uitverkoren volk, in hetwelk zijn lust was. Zij roemen het als ver te boven gaande al datgeen, wat ooit van dien aard onder de Oude Bedeeling was geschied; dewijl CHRISTUS, eenmaal met Zijn eigen bloed het heiligdom ingaande, eene volkomene verlossing had te weeg gebragt van datgene, waarvan het bloed van bokken en stieren onmogelijk reinigen kon. In dat offer behoorden zij, die door genade gelooven mogten, alles te vinden, hetgeen zij behoefden, om afgewasschen, gereinigd, geheiligd en geregtvaardigd te zijn. Ja het getuigenis van den Heiligen Geest met hunnen geest, dat zij kinderen Gods waren moest hen aanzetten *in vreeze te wandelen den tijd hunner inwoning*, te leven in eene gedurige heilige bekommering, om door snoode zonden en overtredingen CHRISTUS niet als op nieuw te kruisigen. Leefden zij zoo zorgen waakzaam den tijd, welken het den Heere behagen zou hen nog te laten op de aarde, dan gewis zouden zij in handel en wandel toonen den eenwiglevenden God tot hunnen verzoenden Vader in CHRISTUS te hebben en beantwoorden aan die groote roeping »zijt heilig, want Ik ben heilig."

Eene krachtige, allesafdoende drangreden voegt PETRUS aan zijne vermaning toe: *wetende*, door de verlichtende genade des Heiligen Geestes, u zelven bewust zijnde en verzekerd in het gemoed, *dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uwe ijdele wandeling, die (u) van de Vaderen overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed CHRISTI, als een onbestraffelijken en onbevlekten Lams.* Die uitdrukking *ijdele wandeling* wordt, naar de verschillende meening der uitleggers, omtrent de personen, aan welke deze brief is gerigt, onderscheiden opgevat. Ik wil uwe aandacht met eene optelling hunner denkbeelden hieromtrent, niet vermoeijen; maar ik voor mij denk, dat de Apostel schreef

Digitized by Google

aan Christenen uit de Joden en Heidenen, dat dus bij zijn woord, *ijdele wandeling*, zoowel moet gedacht worden aan de overleveringen en bijvoegselen der Schriftgeleerden en Farizeën van vroegeren tijd, als aan de valsche eerdienst der Heidensche afgoden. Wil men liever in het algemeen denken aan de levende begeerlijkheden en lusten des vleesches, waarin natuurlijke menschen hunne vreugde zoeken, hun hoogst vermaak vinden, ik geloof dat het zonder nadeel geschieden kan. Die *ijdele wandeling* dan was de gelooviger *van de Vaderen* overgeleverd; zij waren daarin opgevoed, onderwezen en gestijfd door hunne ouders, die deze zelfde treurige nalatenschap van hunne voorzaten hadden geërfd. De verstrooide vreemdelingen hadden nu, ja wel van een en ander afstand gedaan, omdat zij mogten inzien, dat er geene zamenstemming is tusschen Christus en Belial, maar geenszins deden zij dat uit zich zelven. ô Neen; in den tijd der minne verheerlijkte zich aan hen Gods trekkende en vrije genade. Zij waren deelgenooten geworden van Jehovah's belofte, door Hosea (2 : 18—22.) den Profeet gedaan; »en Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in geregtigheid, en in gerigte, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloove, en gij zult den HEERE kennen. En het zal te dien dage geschieden dat Ik verhooren zal, spreekt de HEERE. Ik zal den Hemel verhooren, en die zal de aarde verhooren. En de aarde zal het koorn verhooren, mitsgaders den most en de olie; en die zullen Israël (Gods volk) verhooren. En Ik zal ze Mij op der aarde zaaijen, en zal Mij ontfermen over *Lo-Ruchama*, (niet ontfermde;) en Ik zal zeggen tot *Lo-Ammi* (niet mijn volk) gij zijt Mijn Volk, en dat zal zeggen: ô mijn God!"

Ja zij, die eertijds slaven waren der zonde, verduisterd in het verstand, vervreemd van de kennisse en het leven

Digitized by Google

Gods, buiten Christus en zonder hope in de wereld, werden getrokken uit de magt des Satans en overgebragt in het Koningrijk des Zoons van Gods liefde. Zij ontvingen kennis aan Christus, als den Eenigen weg, de waarheid en het leven; deel aan Zijne verworvene geregtigheid door het geloof, en nu waren zij ook *verlost*. Zalig, driemaal zalig voorregt, verlost, door een rantsoenprijs vrijgekocht te wezen, niet alleen van de ijzeren boeijen des Duivels, maar ook van het loodzware, verplettende gewigt van schuld en straf! En die losprijs bestond in geene vergankelijke, zienlijke dingen, niet uit aardsche schatten, die de mot en de roest kan verderven, of door dieven worden gestolen; het was geen zilver of goud, door wereldschgezinde zondaren op hoogen prijs gesteld en aangebeden, 't welk de geloovigen had vrijgekocht; neen, oneindig grooter, onberekenbaarder waarde had dat rantsoen voor hunne zonden; zij waren *verlost door het dierbaar bloed Christi*. Krachtig drukt dit woord uit de eenige weg van God gegeven tot vergeving der zonden en verkrijging der zaligheid. Buiten twijfel ziet het op de geheele borgtogtelijke gehoorzaamheid van den Heere Christus, door welke eeniglijk en alleen vloek- en doemschuldige hellewichten kunnen behouden worden van den eeuwigen toorn. Door Zijne voldoening aan de strafeischende geregtigheid der beleedigde Oppermajesteit, heeft Jezus Zijn volk losgekocht en vrijgemaakt van de zonden. Hij deed het door Zijns Zelfs-offerhande, door lijden en dood. Aan het vervloekte hout des kruises vloeide Zijn dierbaar hartebloed; en dat bloed van den Eengeboren des Vaders, vol van genâde en waarheid, het bezit eene waarde, grooter dan dat Engelen- of menschentongen dezelve zouden kunnen uitspreken. Dat bloed was als *eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams*. Christus werd aangeduid als het lam Gods, dat de zonden der wereld draagt en wegneemt,

Digitized by Google

Jes. 53 : 7; Joh 1 : 29, 36 en dat was Hij in der daad en waarheid. Als zoodanig werd hij onder de Oude Huishouding afgebeeld door het lam, hetwelk dagelijks geofferd werd voor de zonden des volks. Aan dat lam, zou het ten offer geschikt wezen en Gode welbehagelijk zijn, moet en mogt niet het geringste gebrek, de minste mismaaktheid worden gevonden. Daarop doelen de woorden *onbestraffelijk* en *onbevlekt*. En wanneer Petrus dezelve op Jezus toepast, dan wil hij er blijkbaar mede te kennen geven, hoe deze geen zonde had gekend noch gedaan, hoe in Zijn' mond geen bedrog werd gevonden; maar Hij was: heilig, onnoozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren.

»Maar onder de menigte van offerdieren, wier bloed, eeuwen lang, in het heilige der heiligen, dat op aarde was, werd ingebragt, duidde één soort boven allen iets nog bijzonderer, nog kenmerkender aan. Het was de offerhande der *lammeren;* en onder deze wederom allerbijzonderst die van het *Paaschlam. Ook ons Pascha is voor ons geslagt; CHRISTUS*, zegt de Apostel, I Cor. 5 : 7. Zoo is dan Christus een offer (éénig wezenlijk, eeuwig geldend!) dat *geslagt* moest worden aan het kruis, dat gegeten moet worden door het geloof *).

Zonder twijfel had de Apostel als zoodanig Hem op het oog, van Wien hij voortgaat te zeggen: *Dewelke wel voorgekend is geweest vóór de grondlegging der wereld, maar geopenbaard is in deze laatste tijden om Uwent wille.* Het was eene verborgenheid, die van de tijden der eeuwen is verzwegen geweest, welke God had voorgenomen in Zichzelven, dat er een overblijfsel was naar de verkiezing der genade. In de nooit begonnen eeuwigheid, was in den raad des vredes den tijd reeds

*) Zie Nederlandsche stemmen VI, bl. 96, in het artikel: »het woord is vleesch geworden: het Lam is geslagt."

Digitized by Google

bepaald, waarop Hij. Die heerlijkheid bij den Vader had, eer de wereld was, op aarde zou komen, om, door Zichzelven de reinigmaking der zonden van hen te weeg te brengen, die, hoewel vrij- en moedwillig van hunnen Schepperen Weldoener afgevallen, *om niet* verordineerd waren ten eeuwigen leven. Duizenden en nogmaals duizenden hadden begeerd dien dag te aanschouwen, die dag van zaligheid. Aller vromen nieren verlangden in hunnen schoot om Hem te aanschouwen, Die Israël verlossen zou, van Wien de Heilige Profeten zooveel goeds en heerlijks hadden voorspeld. Maar de volheid des tijds was toen nog niet gekomen. Zij moeten wandelen door geloof. Welk een onschatbaar voorregt bezaten zij dan, die het Woord des levens mogten zien met hunne oogen en tasten met hunne handen! Wat genade in deze laatste tijden, in welke het Evangelie des koningrijks werd gepredikt, te mogen leven, en van Hem te hooren, die geopenbaard werd, om het aanbiddelijk Godsplan uit te voeren, ter redding en zaliging van uitverkoren zondaren daargesteld. Immers nu waren alle geroepene heiligen verlost uit hunne ijdele wandeling, van de Vaderen hun overgeleverd. Nu behoefden zij voor dood, noch oordeel, noch verdoemenis meer te vreezen; want de losprijs voor hunne zonden was betaald, hunne schuld uitgedelgd. En dat niet door vergankelijke dingen, zilver of goud. Neen, hoeveel ook te zaamgebragt, had het ooit vermogt. Het rantsoen, der strafeischende geregtigheid des onkrenkbaar Regtvaardigen opgebragt, bestond in het dierbaar bloed Christi, als eens onbestraffelijken en onbevlekten lams.

Doch genoeg, naar ik meen ter toelichting van Petrus woorden

II.

In het tweede deel onzer rede wenschen wij u den dood

Digitized by Google

van JEZUS, als een plaatsbekleedende dood te doen kennen.

God, de heilige en almagtige Schepper van hemel en aarde, de formeerder en liefdevolle Weldoener Zijner menschenkinderen, gaf den eersten derzelve, ADAM, eene wet, met bijgevoegde straf bedreiging. Vrijwillig en moedwillig heeft die eerste mensch zichzelven door verbreken van het ontvangen gebod, ten zondaar gesteld, zich betoond een afvallige, een opstandeling in het rijk des Allerhoogsten. Wij, ADAMS nakomelingen, in hem, als verbondshoofd gerekend, zijn met hem gevallen, hebben den afval meerder gemaakt, verderven door dagelijksche overtredingen en snoode zonden gedurig onzen weg; alzoo is met het meeste regt, de geheele wereld voor God verdoemelijk, alle mond gestopt, Rom. 3: 19.

De wijze op welke het dood- en doemschuldig schepsel kon verzoend worden *met*, in de gunst hersteld *van* den beleedigden Wetgever, was hem onbekend.

Geen wijsgeer, hoe hoog staande in kennis, hoe doorkneed in menschelijke wetenschappen, hoe ook gescherpt op spitsvondige redeneringen, kon ooit een middel ter verzoening en verlossing uitdenken, waarop men kon gerust wezen voor de eeuwigheid. In dat opzigt verliet hem zijne wijsheid, stond hij in stikdonkeren nacht, en al wat hij er van zocht te bepalen, was een tasten van den blinden naar den wand. Zulk een middel uit te denken en daar te stellen, vermogt de Bron van alle wijsheid, God, alleen. In de onbegonnen eeuwigheid, heeft de Alwijze dat middel, overeenkomstig de deugden Zijner regtvaardigheid, heiligheid en liefde vastgesteld en in de volheid des tijds uitgevoerd.

Hij, Die in den schoot des Vaders was, en het zich geen roof behoefde te achten Gode evengelijk te zijn: — JEZUS CHRISTUS, het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid, nam

Digitized by Google

vrijwillig de verpligtingen der uitverkorenen op Zich en werd aansprakelijk voor al hunne schuld. Als Middelaar en Borg, betoonde Hij, in menschelijk vleesch op aarde verschenen, eene volmaakte gehoorzaamheid en, voor de Zijnen lijdende, ja den allerbitterstea dood ondergaande, heeft Hij daardoor het leven hun verworven. Zoo werd aan den gestrengen en geheelen eisch der geschondene goddelijke Wet voldaan, de strafeischende geregtigheid des Regtvaardigen bevredigd en tevens de overvloedigste genade betoond.

Zietdaar M. H., met korte woorden U gezegd wat wij *voldoening, genoegdoening van* CHRISTUS noemen. En niet doen we dat op losse gronden, of omdat we blindelings loopen aan den leiband van een faalbaar menschelijk stelsel. Daar voor beware ons de Heere. Zulk eene schandelijke en onchristelijke verdenking, werpen wij verre, zeer verre van ons. Wij gelooven met ons gansche hart de voldoening aan Gods regt, omdat zij de onwedersprekelijke leer is van de Heilige Schrift, omdat zij gegrond is op de betuigingen van mannen, die gedreven werden in hun spreken en schrijven door den Heiligen Geest, Die hun in alle waarheid leiden zou. Wij prediken die leer der voldoening, omdat zij een der hoofdstukken uitmaakt van onze Gereformeerde Belijdenis, tot welker handhaving en verdediging tegen allerlei helsche dwalingen en valsche veronderstellingen de gezant van CHRISTUS wege geroepen wordt.

Het is waar, die leer van JEZUS plaatsbekleedend lijden en sterven, voor de gegevenen des Vaders is vroeger aan veel tegenspraak onderhevig geweest, en ook in onze dagen trekken mannen van naam tegen dezelve te velde. Er zijn zelfs die, (hemeltergend genoeg!) durven zeggen, dat die leer der voldoening uitsterft. Dezulken zullen zien hoe zij zulk eene uitdrukking in den dag der dagen voor God kunnen verantwoorden, te za-

Digitized by Google

men met hen, die meer openbaar of verborgen het met zulk eene stelling eens zijn. Het is intusschen gelukkig M. H., dat, al willen zoogenaamde geleerden, geene plaatsbekleedende kracht aan het smadelijke en smartelijke lijden en sterven van den Heere Christus toekennen, hunne twijfeling of ontkenning, de dierbare en troostvolle waarheid er van niet wegneemt, omdat dezelve op hechtere grondslagen steunt dan op de woorden van bewegelijke menschelijke wijsheid, of op het gezag van dezen of genen.

De ongerijmdheid intusschen van het drijven der bestrijders van Jezus plaatsbekleedenden, borgtogtelijken dood, springt ieder, die niet willens blind is, noch verwaten en verwaand genoeg zich aanstelt, om den Bijbel te willen schikken naar eigen meening, duidelijk in de oogen. Of kan men het, met eenigen schijn zelfs van waarheid, van den eindeloos liefdevollen God denken, of verwachten, dat Hij Zijn' Eeniggeboren Zoon, Zijn' Geliefden, den Zoon in welken Hij een welbehagen had, aan een drieëndertig-jarig leven vol schimp en schand, en smaad en lijden, ja aan den allergruwelijksten en meer dan bitteren kruisdood zou overgeven, alleen om de door Hem medegedeelde leer te bevestigen, of een voorbeeld van volkomene onderwerping en gehoorzaamheid te geven? Zoo zou de wreedste tijran niet handelen. Maar wij vragen: »waartoe zou een en ander hebben gediend? Welke vruchten bragt het aan? Immers de door Jezus gepredikte, met de verbazendste wonderen vergezelde, en als Goddelijk bekrachtigde leer, bezit zoo vele onwedersprekelijke inwendige bewijzen van uit den hemel te zijn neêrgedaald, dat de dood van Hem, die dezelve den volke verkondigde, tot hare bevestiging niet noodig was. Was dit in dezelve een vereischte, dan stond zij in dat opzigt, met die van den Heiden Socrates gelijk, die voor de zijnen den giftbeker dronk. Verre van ons

zulk eene onchristelijke, God-onteerende gedachte! En wat het voorbeeld van volkomen onderwerping en volmaakte gehoorzaamheid betreft, ô medezondaren! het had geen doel getroffen. Waar toch is, in het gemeen, de Christus-belijder, die het leven voor zijne vrienden stelt; waar hij, die het voor zijnen met haat bezielden vervolger en onverzoenlijken vijand stelt? Neen M. H! dat kan geen hoofddoel van Jezus lijden en dood zijn geweest. De groote oorzaak, het hoofdoogmerk van des Verlossers sterven, het was daarom »dat van wege de geregtigheid en waarheid Gods, niet anders voor onze zonden konde betaald worden, dan door den dood des Zoons Gods, en God wil dat Zijner geregtigheid genoeg geschiede." Zoo spreekt onze voortreffelijke, (helaas al te weinig gekende) Heidelbergsche Catechismus! en de onfeilbare uitspraken der Heilige Schriftuur, bevestigen dat gezegde.

»De Messias," profeteert Daniël 9 : 26, »zal uitgeroeid worden: maar het zal voor Hem zelven niet zijn." Maar voor wie dan, ten wiens nutte, in wiens plaats? Leest het antwoord op die vragen bij Jesaïa 53 : 8b, 5, 6; »om de overtredinge mijns volks is de plage op Hem geweest. Om onze overtredingen is Hij verwond, om onze ongeregtigheden is Hij verbrijzeld. De straf, die ons den vrede aanbrengt was op Hem, en door Zijne striemen is ons genezinge geworden." Buiten tegenspraak handelt in dit Hoofdstuk de Godsman, over den lijdenden Messias. In zijne geheele voorstelling ligt blijkbaar opgesloten dat hij Jehova aanmerkt als een onkreukbaar regtvaardig Regter, Die voldoening vordert voor de schending Zijner heilige Wet. Maar is die genoegdoening geschied, dan is aan Zijn regt voldaan. Geene verdere aanspraak wil Hij houden op den beleediger. Hoort ook den Heere Jezus Zelf in dien geest spreken: »Ik ben de goede Herder. — Ik stel mijn leven voor de schapen."

Digitized by Google

Joh. 10 : 11, 14, 15. Op eene andere plaats is het: »de Zoon des Menschen is niet gekomen om gediend te worden; maar om te dienen, en Zijn leven te geven tot een rantsoen voor velen." Matth. 20 : 28.

Zoo ook de Apostel Paulus: Rom. 5 : 6—8: »want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd, voor de goddeloozen gestorven. Want naauwelijks zal iemand voor eenen regtvaardigen sterven; want voor den goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven. Maar God bevestigt Zijne liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren." Wat dunkt u, T. H.! is er wel veel meer noodig, om de plaatsbekleedende kracht van Jezus dood te verdedigen?

Wij hebben echter meer wapenen ter bestrijding en nederwerping onzer vijanden*). »Waarlijk," zegt Jes. 53 : 4, als van eene hoogstgewigtige en zeer zekere zaak sprekende, »waarlijk, Hij heeft onze krankheden op zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen." De Messias heeft die ellenden, welke eigenlijk ons die geloovenbetroffen, aan ons naar Gods regtvaardig oordeel behoorden gestraft te worden, vrijwillig op zich geladen, en al het jammerlijke, daaraan verbonden, ondergaan. Hoe uitmuntend en juist stemt hiermede overeen het gezegde van onzen Apostel Petrus, I Petri 3 : 18; 2: 28: »want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij, regtvaardig, voor de onregtvaardigen, opdat Hij ons tot God zoude brengen. Die zelf onze zonden in Zijn ligchaam gedragen heeft op het hout, opdat wij der zonden afgestorven zijnde, der geregtigheid leven zouden, door Wiens striemen gij genezen zijt." — »Hij heeft ons verlost van den vloek der Wet," schrijft Paulus aan zijne medegeloovigen te *Galatië*. Gal. 3 : 13.

*) Het spreekt wel van zelf dat niet alle bewijsplaatsen, op ons onderwerp van toepassing, in ééne Predikatie kunnen worden bij gebragt.

Digitized by Google

Maar hoe deed Christus dat? Door in de plaats der Zijnen te treden, en te lijden wat zij verdienden. De Apostel voegt er bij: een vloek geworden zijnde voor ons." Eilieve, kan er duidelijker en bepaalder eene verwisseling van personen, een overdragen van straf worden uitgedrukt *)? Hij, die onschuldig was, leed, niet zij, die schuldig waren. Christus leed hetzelfde vonnis, door de Wet op derzelver overtreding gesteld. want er is geschreven: »vervloekt zij Hij, die de woorden dezer Wet niet zal bevestigen doende dezelve." Deut. 27:26, of, zoo als Paulus het mededeelt, Gal. 3 : 13b: »Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het Boek der Wet, om dat te doen." Medezondaren! wij hebben ons beginsel verla-

*) Zeer naïf en tot beschaming der bestrijders van Jezus plaatsbekleedend lijden, is, hetgeen in eene noot werd opgeteekend, in de godvruchtige gesprekken van J. Hervey Deel I. Gesprek 4. Om de kracht van bewijs in het woordje *voor* opgesloten, te vermeerderen, verhaalt de aanteekenaar, dat hem, bij gelegenheid dat hij nadacht over de beteekenis van Philemon: 13, een zeker stuurs en donker uitzigt hebbend persoon ontmoette; die bij *Theron* en *Aspasio* wilde gebragt worden, om de beteekenis van dat woordje *voor* (huper) vast te stellen »Ik moet bekennen," dus vervolgt hij, »dat ik, bij 't eerste zien geen zin had in zijn voorkomen, en ik weet niet dat iemand zich bij deze gelegenheid van hem bediend heeft:" (behalve Grotius in zijn werk over de verzoening.) »Maar de Evangelist en Apostel Joannes stond er bij, zeggende: boeng hem in, hij heeft in dit geval geprofeteerd." Mogelijk gist de Lezer niet *wien* ik bedoel. Om hem niet langer in twijfel te laten staan, ik meen Kajaphas, den hoogepriester. Hij geeft het volgend getuigenis: »*'t is ons nut dat een mensch sterft VOOR het Volk; opdat het geheele Volk niet verloren ga.*" Nu, dewijl *verloren gaan*, niet enkel beteekent te sterven, maar ellendig te sterven, zoo kan ik, indien EEN voor allen sterft, opdat niet allen ellendig sterven, geenszins anders denken, of Hij moest zoo sterven IN PLAATS van allen. Zie Joh 11 . 50.

Het werk van den Heer J. Hervey, Theron en Aspasio, Godvruchtige Gesprekken, Deel I en II is zeer waardig over het onderwerp dezer Predikatie gelezen te worden.

Digitized by Google

ten. Allen zijn wij afgeweken van de paden des regts. Te zamen zijn wij onnut geworden. Daar is niemand regtvaardig, ook niet tot één toe. In zonden ontvangen en geboren zijn wij van nature kinderen des toorns, gebonden onder den vloek der Wet, omdat onze ongeregtigheden als een berg boven onze hoofden zijn opgestapeld, terwijl wij ten eenenmale onmagtig zijn, ons zelven daarvan te verlossen. Wanneer dan de Schrift zegt: »vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt." dan is ons besluit, in verband met het reeds gezegde, dat Christus, die uit vrijwillige liefde zich aan het kruis liet nagelen en aan hetzelve stierf, denzelfden vloek, dien de gegevenen des Vaders voor hunne zonden verdiend hadden, uitgestaan heeft. Indien Hij hen van alle vervloeking heeft verlost, zoo moet, noch kan het anders wezen, dan dat Hij voor hen, in hunne plaats geleden heeft, of..... ik weet voor zondaren geen middel ter redding, geen middel ter behoudenis. Het is, ja, eene verborgenheid der godzaligheid die groot is, waarin zelfs de engelen begeerig zijn in te zien, dat de heilige, onschuldige Jezus, de Eengeborene des Vaders, zichzelven ten offer stelde ter stilling van Gods toorn, dat Hij zooveel smaad en angst en lijden daarvoor uitstond. Intusschen was dit onvermijdbaar ten opzigte van de onkreukbare regtvaardigheid en smettelooze heiligheid des Opperheers allernoodzakelijkst ter voldoening *voor*, ter verzoening *van* helwaardigen. De zonden toch van Zijn volk waren op Christus, als het Goddelijk offerlam, gelegd, en onmogelijk was het dat Hij derzelver zwaarte niet zou gevoelen. Hij kon derzelver last niet torschen zonder smartelijke ondervinding. Ziet Hem in den hof Gethsemané. Daar gaf Hij reeds Zijne ziele tot een schuld-offer, en van daar de angsten, die Hem het zweet uitpersten als groote droppelen bloeds; vandaar dat Hij klaagde een worm en geen man te wezen; vandaar dat

Digitized by Google

Zijn harte in Hem werd als gesmolten was. Zóó drukte Hem toen reeds de kracht en het gewigt van Gods toorn, voor welken de pilaren des hemels schudden, van welken NAHUM, (1:6) zegt: »wie zal voor Zijne gramschap staan, en wie zal voor Zijn toorn bestaan. Zijne grimmigheid is uitgestort als vuur, en de rotssteenen worden van Hem verbrijzeld." Voorzeker, de nagels die de handen en voeten van JEZUS gezegend ligchaam doorboorden, zij waren niet half zoo grievend voor Hem als de ondervinding van Zijns Vaders toorn. De geeselslagen, die Hem teisterden, de doornen, die Zijn hoofd doorboorden, het hangen aan den kruispaal, waardoor Hij, de man van smarten, werd uiteen gerekt, dat alles deed Hem jammeren noch klagen. Stil was Hij als een schaap onder de hand zijns scheerders. Maar de zielesmarten, vereenigd met ligchaamsfolteringen, de ondervinding van den geheelen last der Goddelijke gramschap, drong Hem den rouwkreet af: »Mijn God, Mijn God waarom hebt Gij mij verlaten!" Ziet M. H.! dat heeft JEZUS geleden voor Zijn volk, zooveel smart en lijden onderging Hij, opdat de erve van 's Heeren heiligheid nooit zou verlaten worden. De dood door CHRISTUS ondergaan kan daarom dan alleen eene uitnemende en eeuwige waarde hebben voor den geloovige, wanneer Hij dezelve mag aanzien als plaatsbekleedend en in zijn hart vertrouwen, dat Hij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, is verlost uit zijne ijdele wandeling; maar door het dierbare bloed van CHRISTUS, als eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams.

III.

Doch het wordt tijd dat wij met toepasselijk onderwijs besluiten.

Gelukkig, driewerf gelukkig zou ik u en mij zelve schatten, T. H.! wanneer ik tot u allen, zonder onder-

Digitized by Google

cheid, spreken mogt, als tot dezulken, die het door genade wisten en in hunne harten gevoelden, dat zij uit hunne vroegere ijdele wandeling verlost waren door het dierbaar bloed Christi, als eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams. Helaas! veel, zeer veel ontbreekt er aan, dat dit mijn verlangen zou waarheid wezen. Of zijn er in uw midden niet dezulken, die de ongeregtigheid als water indrinken, de wereld en hare begeerlijkheden met den meesten ijver najagen, en zich tot slaven gesteld hebben van dien driehoofdigen afgod: »de begeerlijkheid des vleesches en de begeerlijkheid der oogen en de grootschheid des levens?" 1 Joh. 2 : 16. Waren er ook maar niet dezulken, die, hoewel den Christennaam dragende, eene schande zijn van het Christendom, dewijl zij hunne rede tot God maken en hunne gedachten niet willen gevangen leggen onder de gehoorzaamheid van Christus! En wat zal ik van u zeggen, blinde zondaar of zondares! die u zegent in uw harte, omdat ge gedoopt en lidmaat der kerk zijt? Dwaselijk zoekt ge in uw kerkgaan, aalmoes geven, gezet ten Avondmaal gaan, en in het volbrengen van meer godsdienstige en burgerlijke verpligtingen een grond van zaligheid, terwijl de Heere Jezus uitdrukkelijk zegt: »wanneer gij gedaan zult hebben, hetgeen gij schuldig zijt te doen, zoo zegt: wij zijn nog maar onnutte dienstknechten." Hoe menigeen gedraagt zich alsof hij het dierbaar bloed van Christus niet noodig heeft ter verlossing, ter heiligmaking, ter regtvaardiging! Och alle dezulken toonen klaar en kennelijk slechts den naam te hebben dat zij leven, terwijl zij nog dood zijn in zonden en misdaden. Zij bedriegen zich met valsche overleggingen ten opzigte der zaligheid, welke hun wachten zou, omdat hun dat ééne noodige ontbreekt: kennis van zonden en ellenden, met daaruit voortgevloeide diepe zielsbehoefte aan den Heere Jezus in Zijne dierbare volheid als God en mensch, in eenigheid

Digitized by Google

des persoons. Waar toch geene overtuiging van zonde, geregtigheid en oordeel bestaat, daar mist ook het inzien in de noodzakelijkheid van een algenoegzamen Jezus, als Borg en Middelaar, als Verlosser en Zaligmaker; daar is geen opregt geloof in Hem als de Weg, de Waarheid en het Leven. Maar daar staat geschreven: »wie niet gelooft, zal verdoemd worden." Wie niet gelooft, maakt God tot een leugenaar, treedt de aangebodene zaligheid met voeten en spot met de werkingen des Heiligen Geestes. Wilt gij het eindvonnis van zulken rampzalige hooren? »Wie den Heere Jezus niet tief heeft is eene vervloeking. Wie den Zoon niet heeft, heeft het leven niet. Zoo iemand niet wordt gevonden geschreven in het boek des levens, die wordt geworpen in den poel des vuurs." ô Mogt een ieder ongeloovige dit nog eens als eenwige waarheid aannemen, en daardoor gegrepen in de ziel, zich tot Jezus wenden, om door Zijne aangebragte geregtigheid behouden te worden van den eeuwigen toorn. Nog is het de welaangename tijd. Nog is het de dag der zaligheid. Nog is het niet te laat om de noodzakelijkheid en dierbaarheid van den waren weg ter verlossing te leeren kennen en zich aan de genade des Heeren toe te vertrouwen; Wie tot Jezus komt, met een verbroken en verslagen harte, wie in Zijne wonden genezing zoekt voor de wonden der ziele, zal geenszins verlegen gelaten, of buitengeworpen worden. ô Haaste zich dan een iegelijk, die nog buiten is, om zijner zielewil. Spoedig, onverwacht kan het te laat zijn, voor eeuwig te laat! Misschien morgen reeds; mogelijk dezen dag, mogelijk in de volgende ure wordt uw levensdraad afgesneden, want iedere polsslag kan de laatste wezen. En wee, duizendmaal wee uwer, ô mensch! wanneer ge van deze wereld scheidt zonder Christus, zonder eene zaligmakende kennis van Zijn offerbloed, zonder toerekening van Zijne volmaakte Borggeregtigheid. In de oorden waar gij, na

Digitized by Google

den dood komt, zult gij Christus leeren kennen als de Regtvaardige Regter van levenden en dooden, die de phiolen Zijner gramschap zal uitgieten over allen, die Hem hier niet hebben aangenomen als Heer en God. En al roept ge dan wanhopig tot de bergen en steenrotsen: »valt op ons en verbergt ons van het aangezigt Desgenen, Die op den troon zit, en van den toorn des Lams; want de groote dag Zijns toorns is gekomen." Bergen noch steenrotsen, niemand noch iets zal zich uwer ontfermen. ô Kust dan den Zoon, opdat Hij niet toorne. Heden, terwijl gij Gods stemme hoort, verhardt uwe harten niet.

Zijn er onder u, Gel.! die naar Gods vrije ontferming begenadigd zijt, met de zoo hoognoodige kennis uwer ijdele wandeling; hebt gij u, bij gebrek van iets anders, voelen uitdrijven tot den Heere Jezus, als de bron van alle heil, als een God van volkomene zaligheid; wel uwer! In meerder of minder mate moogt gij als nu smaken dat de Heere goedertieren is, en ondervinden dat, wie met alle zonden en nooden tot Christus vlugt, bij Hem veilig is en geborgen. Bij eigen bevinding verstaat gij het woord des Apostels, »dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud verlost zijt, maar door het dierbaar bloed Christi, als eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams." Doch misschien zijn er enkelen onder u, die het niet met toepassing voor zichzelven durven gelooven, dat zij (groote en doodschuldige zondaren of zondaressen, die ze zijn!) in het eeuwig Verbond der genade zijn opgenomen.

Waarvandaan dit? ô Het vleesch begeert bij hen zoo gedurig tegen den geest; onophoudelijk ervaren zij dat wanneer zij het goede willen doen, het kwade hun bijligt. Daarom worden zij meermalen beangstigd en verlegen, ja soms twijfelmoedig, of de bloedige zoenverdiensten van Christus hun wel waarlijk toekomen, of God hun de geregtigheid van den Borg wel heeft toegerekend.

Digitized by Google

Bedrukte kleinmoedige! Bijaldien het u leed en uw hart eene groote smarte is, zoo weinig waardiglijk der heilige roeping eens Christens te wandelen; vervrijmoedig u dan gerustelijk en onteer den Heer door uwe, telkens wederkeerende twijfelingen niet. Of hebt ge niet te doen met eenen Onveranderlijk Getrouwen VerbondsGod?

Is Zijn woord, door heilige mannen geboekt, u geen gewis en zeker onderpand genoeg, dat al Zijne beloften, hoe velen er ook wezen mogen, in Christus ja zijn en amen? Wanneer gij dit niet durft ontkennen, ja beamen moet, dat dan ook geen verkeerde vreeze u ontruste. Daar is in de liefde geen vrees; maar de volmaakte liefde drijft de vrees buiten. Mogt er dan maar veel liefde-oefening in u gevonden worden jegens Hem, Die u eens heeft lief gehad. Zij daartoe veel het oog des geloofs naar Golgotha, al waar uw Heer en Heiland eene oorzaak der eeuwige zaligheid is geworden, allen die zijn voorgekend voor de grondlegging der wereld, ten leven. Al valt de zielevijand op u aan, om ware het mogelijk u te verleiden, hij is met eeuwige banden onder de duisternis besloten, zoodat hij niet verder gaan kan, dan uw Koning het wil toelaten. Ja kinderen Gods! daar is eene betuiging om u gemaakt, welke de Overste dezer wereld niet vermag te breken. Vrij houde hij uw eenen tijd den hemel uit het harte, het door Christus Geest, (de Heilige Geest) vernieuwde hart houdt Hij niet uit den hemel. Door de aangebragte verlossing is den verklager der broederen den lasterlijken en kwaadgenachtigen mond gesloten, en hij, noch iemand vermag beschuldiging in te brengen tegen de uitverkorenen. Trooste u dat bij de hitte der verdrukking, waarin gij, kleingeloovige zielen, menigwerf verkeert. Bemoedige het u daarenboven, om met alle behoeften en nooden, van wat aard of gewigt tot den Heere Jesus te vlugten. Als uw barmhartige Hoogepriester, als

Digitized by Google

gij verzocht, doch zonder zonde, kan Hij medelijden hebben met uwe zwakheden. In voortdurende liefde en genade rust Zijn goddelijk oog op de erve Zijner heiligheid. Die begeeft, noch verlaat Hij in eeuwigheid; want om den wille derzelve wordt Hij geopenbaard in den laatsten tijd; eeuwig leeft Hij om voor Zijn volk te bidden.

Bevestigde vromen! Wat heerlijk voorregt, wat vrije genade dat gij gekomen zijt tot Sion, het hemelsch Jeruzalem dat boven is. Door het geloof mogt gij met volle verzekerdheid de geregtigheid van Christus als de uwe aannemen en door den Heiligen Geest, woont het getuigenis in uw binnenste, verlost te zijn door Jezus dierbaar hartebloed. Bedroeft het u nog dikwijls, afgetrokken en verlokt te worden door uw arglistig hart, en alzoo, ontrouw gemaakt aan den Koning, onder Wiens kruisbanier gij u mogt scharen; laat het u meer en meer de zonde leeren kennen in hare gruwelijke snoodheid en afzigtelijkheid. Maar leere u ook de ondervinding, uwe gansche onbekwaamheid tot eenig goed, de geneigdheid tot alle kwaad, waken en bidden, sterk aanhouden in het gebed. Zoekt immer bij een Drieëenig Verbonds-God kracht tot strijden tegen zonde, wereld en Duivel. Gij zult het niet te vergeefs doen, omdat gij kinderen der beloftenissen, erfgenamen Gods en medeërfgenamen van Christus zijt. Zalig voorregt, heerlijke bezitting! Geen smaad der wereld, geen aanval des boozen kan u dat ontrukken! Hier gevoelt gij er bij wijlen iets van, wanneer die lieve Geest u nu en dan belieft te binnen te brengen de dingen, die u van God geschonken zijn. Maar als ge voor den troon het Lam heerlijkheid toebrengt en eere, dan eerst zult gij het op den regten prijs kunnen schatten, door het dierbaar bloed Christi te zijn verlost uit uwe ijdele wandeling. Amen.

NA-PSALM: Ps. XCVII: 6, 7.

Digitized by Google

Digitized by Google

HET VERTROUWEN OP GOD, ZALIGEND VOOR DEN MENSCH.

VOORLEZEN: *Hebr.*, XI.

VOORZANG: Ps. XXVII; 5, 7.

VOORAFSPRAAK.

Wacht op den Heer! ja, wacht op den Heer! Deze is (Ps. 27: 14) M. Toeh.! eene korte, doch nadrukkelijke en allezins gepaste opwekking van Koning David, den man naar Gods harte, waardoor hij de godvruchtigen van zijnen tijd naar den Heere wijst, en aanspoort om op Hem te vertrouwen, zich aan Hem en Zijne leiding met kinderlijke onderwerping over te geven en dezelve te volgen in eerbiedig geloof aan Zijne wijsheid, liefde, magt en trouw; aan Zijne vrijmagt, heiligheid en regtvaardigheid. Hij wil dat zij, al ware het dat zij iets duisters en vreemds, of dat hun zelfs onnatuurlijk scheen, in Zijne handelwijs met hen ontdekken, of dat hun voorkwam te strijden met Zijne deugden — Zijn woord en Zijne betrekking op hen, zich zouden wachten van twisten tegen Hem, van verdenking Zijner goedheid en geregtigheid; van het Hem onteerend ongeloof; maar dat zij tijd en wijze aan Hem zouden overlaten; Hem verbeiden en het einde Zijner wegen met geduld te gemoet zien, niet twijfelende of Hij, die stond te komen, zou gewisselijk komen en niet achter blijven, en het dan in alles wel maken, door Zijne leidingen dienstbaar te doen zijn, zoo wel aan de bevordering en vol-

Digitized by Google

tooijing van hun geluk, als aan de verheerlijking Zijns Naams, reeds in dit en ook in een volgend leven.

De dichter wekt hen op tot zulk een bestaan, om dat hij wist dat zij als redelijke schepselen, en ook met eene Goddelijke Openbaring bevoorregt, en daarbij zoo diep afhankelijk van den Heer, daartoe ten duurste verpligt waren, en in dien weg het doel hunner bestemming zouden bereiken, dat is: tot eer van God werkzaam zijn; maar ook tot eigen zaligheid, gelijk eene veeljarige ervaring, door de genade zijns Gods, hem zulks geleerd had, en hij meermalen dat onschatbaar voorregt op zijnen vaak zoo moeijelijken levensweg mogt genieten. Dat geloovig vertrouwen op den Heer, dit belijdt hij (vs. 13), had hem het kruisdragen gemakkelijk gemaakt, daar hij zonder hetzelve in zijnen druk zou zijn vergaan. Neen — zijn geloof was dan ook niet beschaamd! De Heere was ter regter tijd (vs. 9), zijn hulp en redder geweest. Nu konde het ook niet anders of hij gevoelde zich krachtig opgewekt (en was zulk een man als hij daartoe niet het best in staat?) om zijne geloofs- en strijdgenooten, zijne medereizigers in het land der vreemdelingschap, die met hem behoefte hadden aan Gods zorg, leiding, hulp, sterkte en zegen, een veilig en onwankelbaar rustpunt der ziel in den Heer aan te wijzen, en een verblijdend uitzigt op een gelukkig einde te openen. Daarom roept hij hun toe: *Wacht op den Heer! ja, wacht op den Heer!*

Ik had in mijn hart u, M. V. en G. Toeh.! tot zulk een bestaan, als waaraan wij allen toch op onzen weg door dit leven, op onze reis naar de eeuwigheid behoefte hebben, thans op te wekken, op dat God ook in en door ons verheerlijkt en wij, naar den rijkdom Zijner barmhartigheid in Christus deelgenooten worden van het heil, daarmede gewisselijk verknocht.

Dat wij vooraf en nogmaals om des Heeren hulp en Zijnen, ja verbeurden, maar voor ons onmisbaren ze-

Digitized by Google

gen vragen in den naam van Zijnen eenigen en eigen' Zoon; geleerd en bestuurd door Zijnen Heiligen Geest!

Tekst: PSALM LXXXIV : 13b.

Welgelukzalig is de mensch, die op U vertrouwt!

Z. W. Toeh. en geliefde Vrienden!

Dat gij allen eenen heilvollen zegen, ten blijke van de verhooring onzes gebeds moogt erlangen, en zij onder u, die met het oog op den Heer begeerig naar zulken zegen herwaarts zijn gekomen, in nadruk ondervinden, dat het goed en zalig is in Zijn huis, waar Hij naar Zijne beloften woont en werkt; waar het beter is dan in de tenten der goddeloosheid; maar ook, dat elk uwer, die Hem tot toevlugt en op Hem zijne verwachting gesteld heeft, ondervinden moge, dat dezulken welgelukzalig zijn, is mijn hartewensch!

De meeste uitleggers der H. Schriften zijn het onderling eens, dat men dit lied, waaruit de tekst ontleend is, hebbe te beschouwen als vervaardigd door koning David, den liefelijken in de Psalmen, nadat hij, gered van de vervolging zijns zoons Absaloms, op Israëls troon hersteld, weder de godsdienst, van welke hij in zijn omzwerven beroofd was, in den Tabernakel met de gemeente des Heeren vrij en ongehinderd mogt uitoefenen. Terwijl dit zangstuk, zoo geheel in zijnen geest en stijl, zoo inderdaad voortreffelijk, als daartoe ook regt gepast, ten gebruike voor de gezegde gemeente door hem in handen van den Opperzangmeester is gesteld. Gelijk het dan ook gebruikt werd door hen, die gemeenschappelijk naar *Jeruzalem* reisden, ter bijwoning van de door Jehova ingestelde hooge Feesten.

In hetzelve roemt de godvruchtige man het onbedenkelijk groot voorregt van te mogen wonen, dat is: te vertoeven met rust en zekerheid, onder de kennelijke

Digitized by Google

blijken van des Heeren gunst, in Zijn heiligdom; dat één dag in hetzelve behoorlijk doorgebragt en daarbij het zalige, hier vermeld, gesmaakt, beter is dan duizend elders. Ook beschrijft hij kort het onwaardeerbaar geluk der genen, die JEHOVA vreezen; daar zijn hart, voor hetwelk het bidden eene behoefte was, zich tevens bij die voorstelling biddend tot den Heer wendt, en zich gedrongen gevoelt het heil te vermelden van hen, die op dien Heer hun vertrouwen vestigen. Dit zien wij, wat het laatstgenoemde betreft, duidelijk in den tekst.

Naar aanleiding van denzelven wil ik u *eerst* bepalen bij het hier genoemde *vertrouwen op den Heer*, en *daarna* aanwijzen, in hoe verre, dat hij *welgelukzalig* is, die het bezit.

I.

Met opzigt tot het *vertrouwen* hier bedoeld.

Daar het, om de hier vermelde zaligheid te genieten, aankomt op het vertrouwen op den Heer, en het zelfs onmogelijk is, zonder geloof Gode te behagen (Hebr. 11: 6a), zoo moeten wij ons van hetzelve juiste en gegronde denkbeelden vormen. Trachten zal ik daarom, dat vertrouwen u te doen kennen in deszelfs *werking*, *middel-oorzaken* en in *karakter* of *eigenschappen*. Het zijn dus drie bijzonderheden, welke ons zullen bezighouden. Te weten:

A. In de eerste plaats zal ik aantoonen, waarin het bedoelde, zielzaligend vertrouwen op den Heer bestaat.

De dichter zegt: »*Welgelukzalig is de mensch, die op U vertrouwt!*" Dit zegt hij aan het slot van dit uitmuntend lied, hetwelk getuigt van zijne ingenomenheid met den Heer en Zijne dienst, en het geluk daaraan verbonden; dit verzekert hij met een, zoo als uit het ontboezemde en ter neder gestelde blijkt, geroerd en vol hart; geleerd door bevinding, wie en wat JEHOVA

Digitized by Google

voor Zijne kinderen was, en ook voor hem in zoo veerlei beproevende omstandigheden geweest was. Het kon niet anders, of dat hart moest zich ook ter leering en bemoediging van anderen in deze roemtaal, in dezen of des Heeren ontlasten: *»Welgelukzalig is de mensch, die op U vertrouwt!*

Hij bedoelt hier het vertrouwen *op* Jehova, den God des hemels en der aarde. Die, hoe hoog verheven, hoe heilig en Majestueus ook, uit vrijmagtige ontferming en nederbuigende liefde zich genadiglijk met menschen, ofschoon moedwillig van Hem afgevallen en in zich zelven behoeftig en hulpeloos, dat meer is, zondaars zijn en blijven tot aan hunnen laatsten ademsnik, wil bemoeijen; zich blijkens Zijn eigen woord aan hen laat gelegen zijn; zich aan hen tot hun heil en behoud openbaren, zich toegankelijk stellen en Zijne liefde en magt aan hen verheerlijken wil. En Die eene veilige en onwankelbare toevlugt is; de hulp en sterkte, de leidsman en verzorger dergenen, die Hem vreezen; de getrouwe Verbonds-God Zijns volks, hetwelk Hij in eeuwige liefde gekend, en geheel vrijwillig en onverpligt tot Zijn eigendom heeft aangenomen, en zal blijven liefhebben tot in alle eeuwigheid; niettegenstaande hunne gedurige afwijkingen van, en trouwloosheden jegens Hem, daar Jezus Christus, Zijn eigen en eenige Zoon, voor hen tusschen trad, aan Gods geregtigheid door Zijn gehoorzaam lijden en sterven genoeg gedaan, het regt der Wet in hunne plaats vervuld, en den vloek der zonde gedragen heeft; de reinigmaking derzelven door Zijne offerhande te weeg gebragt hebbende, nu tot hun heil gezeten is aan de regterhand der Majesteit Gods, in de hemelen, en altijd leeft om voor hen te bidden en het werk hunner zaliging te voltooijen. opdat zij eenmaal daar komen, waar hun geloof in aanschouwen verwisseld wordt, en zij zullen ontwaren, dat hun vertrouwen niet beschaamd geworden is; waar en wan-

Digitized by Google

neer God zal zijn alles in hen allen. De dichter had in het begin van ons tekstvers, Jehova aangesproken als den *Heer der Heirscharen!* denkelijk om daardoor Zijne grootheid en oppermagt aan te duiden, en misschien verkoos hij wel deze benaming, omdat de Heer Zich als zoodanig in het schenken der overwinning op zijne vijanden aan hem had kenbaar gemaakt. De weldaad hem bewezen, zoo even vermeld, lag hem nog versch in het gehengen, en deze Zijne grootheid en oppermagt maakten Hem ook tot een waardig voorwerp van het vertrouwen des harten van elk, die Hem kent en aan Hem gelooft. Bovendien kende hij dien Heer (vs. 4) als *Zijnen Koning en zijn' God*, en eerbiedigde Hem als zoodanig in het geloof, op Hem geheel zijn vertrouwen stellende. Ter uitlokking tot — en aanmoediging in — maar ook ter versterking van dat geloofsvertrouwen op Hem, verklaarde hij ook (vs. 6) dat, *die mensch welgelukzalig is, wiens sterkte in Hem was*, en dat (vs. 12) *de Heer voor dengenen, die in opregtheid wandelen, datgene is, hetwelk de zon voor de aarde en het schild voor den krijgsman is. Die hun ook genade en eere zal geven, en het goede niet zal onthouden!*

Als er nu van *vertrouwen op dien Heer* gesproken wordt, dan wordt hier niet zoo zeer en maar alléén het kennen van Hem in al onze wegen, het bidden tot — het gelooven aan — en het hopen op Hem bedoeld, hetwelk ons in den Bijbel meermalen en niet zonder voldoende redenen aanbevolen, ja zelfs dringend van ons geeischt wordt. *Maar* hier wordt bedoeld die werkzaamheid, niet maar des verstands alleen, maar des harten, die eene vrucht, of wilt gij liever, een hooger trap en mate des geloofs en der hope is, en zonder zulk een geloof en hope niet kan beoefend worden. Die werkzaamheid der ziel dan, waardoor men zich met al zijne belangen, zóó ligchamelijke als geestelijke, zóó tijdelijke

Digitized by Google

als eenwige, aan den Heer, in wiens hand dezelve zijn, en Die ze alle ten beste besturen, in alle nooden voorzien, in gevaren bescherming geven, hulp en zegen gebieden en schenken kan; bij Wien zelfs uitkomsten zijn tegen den dood, geloovig aanbeveelt; aan en op Zijne leiding, die zeker wijs, heilig en goed is, toevertrouwt en geheel en al verlaat met berusting in dezelve en geheele overgifte aan Hem; alle angst en vrees afgelegd hebbende, niet twijfelende door ongeloof of bedenkingen van het verdorven verstand en hart; maar stellig verwacht, dat Hij ons niet te leur stellen noch beschamen, maar door Zijne daden verblijden, het door Hem beloofde en door ons geloovig begeerde en verwachte zeker op zijnen tijd schenken en het in alle opzigten en in alles met ons wel maken zal. Gij, M. T.! begrijpt, zoo ik hoop, dat hier het vertrouwen op hetgeen geen God is, zoo op zich zelven, eigen wijsheid, kracht, [rijkdom], eer en aanzien in de wereld, als op den mensch, zijne voorspraak, medewerking, invloed en vermogen geheel wordt uitgesloten, wetende dat de Heer zelf verzekerde: *vervloekt is de man, die op eenen mensch vertrouwt, en vleesch tot zijnen arm stelt, en wiens hart van den Heere afwijkt!*" (Jerem. 17 : 5), om niet te zeggen dat men met zulk een vertrouwen beschaamd uitkomt, en niet kan gezegd worden door hetzelve *welgelukzalig te zijn.* De ware Gods-vriend, die het regte vertrouwen, in den tekst bedoeld, beoefent, beschouwt het een en ander, zoo opgenoemd, alléén maar als middelen, van welke de Heer ter uitvoering van Zijnen raad Zich kan en wil bedienen, als allen aan Hem ondergeschikt, zelfs het hart des Konings in Zijne hand zijnde, en hetzelve neigende tot al wat Hij wil dat gebeuren zal. Neen, Hij stelt dan ook eigen braafheid en godsvrucht niet tot een grond van Zijn vertrouwen, meenende daardoor den Heer aan banden te

Digitized by Google

leggen en te kunnen verpligten om hem wel te doen. Hij weet en gelooft, dat hoezeer het waar zij, dat de Heer in gunst nederziet op degenen, die Hem vreezen, en op Zijne goedertierenheid hopen, en zelfs beloofde voor hen te zullen zorgen, dit echter onverdiend is, daar hunne beste daden allen onvolkomen en met zonden bevlekt zijn, en elk ten duurste verpligt is, uit dankbaarheid voor God te leven — neen — wij doen dan nog niet meer dan hetgeen wij schuldig zijn te doen. Het loon, door den Heer toegezegd, is niet anders dan een genadeloon, zoo als elk, die zich zelven kent en in de vervulling van Gods genaderijke beloften deelen mag, gaarn zal erkennen. Om niet meer te zeggen: zulk een, in den Bijbel afgekeurd vertrouwen, zou ook niet uitloopen tot heerlijkheid van God, maar wel van den mensch; en dat kan, mag en moet niet naar de leer des Bijbels. Deze doet ons God kennen als een Wezen, Dat alles gewrocht heeft tot Zijne eer en heerlijkheid, en deze, als het hoogste en eerste einde in en van al Zijne werken, zóó in de natuur als in de genade, bedoelt, en ook zeker zal weten te bereiken.

Dit in den tekst bedoeld vertrouwen, wordt, daar het geloof (2 Thess. 3 : 2a) niet aller is, dan ook niet door alle menschen gekend en beoefend, ofschoon ook al begiftigd met een goed natuurlijk verstand en daarbij met het licht eener Goddelijke Openbaring, en daaromtrent ook zelfs wel goed en regtzinnig onderwezen. Echter moest het wel degelijk bij ons allen plaats hebben, dewijl wij, redelijke en verantwoordelijke menschen, in den Bijbel zoo dikwerf en met allen ernst en aandrang daartoe worden opgewekt en aangespoord, dan eens door de voorstelling, óf van het zalige daarmede verbonden, óf van het rampzalige daaruit voortvloeijende, dat men het niet bezit en weigert hetzelve te beoefenen; óf van het pligtmatige deszelven voor ons, geheel en al van God afhankelijke wezens. Daar komt bij: wie is dat

Digitized by Google

vertrouwen meer waardig dan Hij? Hij, die de hoogstmogelijke volmaaktheden bezit; Die de liefde zelve is; de onveranderlijke en ook magtig meer dan overvloediglijk te doen, boven hetgeen wij bidden of denken; berekend als de Algenoegzame, ter voorziening in alle nooden, nooit beschaamd makende degenen, die op Hem hetzelve gevestigd hebben. Hier kan ik nog bijvoegen, dat wij zwakke en in ons zelven onvermogende menschen, die eene wereld bewonen, waarop ons zoo vele zorgen, moeiten, bekommernissen en kwellingen, verdrietelijkheden en teleurstellingen, ook verliezen van allerlei aard, in ons goed en in onze bloedbetrekkingen, treffen — (of heeft niet de mensch een' strijd op aarde?) En die ons eigen lot, neen, niet alleen het toekomstige, maar zelfs ook niet het tegenwoordige regelen, ons zelven niet voor en in alle gevaar en leed beveiligen kunnen; maar behoefte hebben op onzen vaak hobbeligen en duisteren levensweg aan moed en kracht; raad en bestuur; hulp en uitredding; de zorg en den zegen des Heeren; aan eenen vasten grond van hoop en vertrouwen, om staande te kunnen blijven en niet te bezwijken, als alles, wat geen God is, ons ontvalt; als dikke wolken van bezwaar en rampspoed zich boven onze hoofden zamenpakken en dreigen weldra met verwoestende kracht, over ons en de onzen te zullen losbarsten. Gelukkig hij, die als dan in den Heer, den God van zijn vertrouwen kent, maar hoogst rampzalig, die als dan dat onschatbare voorregt mist.

Dit vertrouwen, zoo het al gekend en beoefend wordt, (hetwelk de Heer Zijnen kinderen nog wel eens ter verkwikking hunner zielen, opdat zij in Hem gesterkt en verblijd zouden zijn, op hunne vreemdelingsreis te genieten geeft) is in onze dagen, waarin het bij alles wat ons drukt en dreigt, bij zoo vele wisselingen van hetgeen wij zeker waanden, bij zoo veel donkers,

Digitized by Google

dat zich aan onzen gezigteinder voordoet, en bij de miskenning en verloochening van den God der waarheid en den hoofdinhoud van het Evangelie der verzoening, zoozeer noodig is, zullen wij gemoedigd in God, onzen weg bewandelen, in plaats van moedeloos en diep treurig te zijn, helaas! meer zeldzaam, zeldzamer althans, dan toen geloof en godsvrucht meer bloeiden in de gemeente des Heeren. Ook is hetzelve vaak zoo wankelend, immers niet altijd even sterk, maar aan vele zwakheden en twijfelingen onderworpen, zoo als eene treurige ervaring leert.

De oorzaken daarvan op te sporen en te kennen, is voor ons geene onverschillige, maar hoogst belangrijke zaak.

Velen zijn die oorzaken en onderscheiden tevens. Dat bij hen, die den grond van hun vertrouwen in hunne geschiktheid en braafheid boven anderen zoeken, eene der redenen, voor die zwakheid en het wankelbare deszelven, gelegen is in de ontwaarwording van dagelijksche struikelingen en zonden, en daardoor van de kracht des inwonenden bederfs, is buiten tegenspraaken en leert de aard der zaak allerduidelijkst. Maar bij anderen, zijn ook andere oorzaken te ontdekken; welke wij te kennen hebben en gelukkig ook weten kunnen, als wij nagaan en inzien — och! dat wij het zagen en geloofden met overtuiging en het wenschlijkste gevolg!

En deze is eene tweede

B. bijzonderheid, bij welke ik u wil bepalen — wat er toe behoort, om dat gezegde vertrouwen op den Heer te beoefenen.

Bepalen wij ons hierbij, dan leeren wij de middeloorzaken, waardoor het in ons gewerkt en versterkt wordt, kennen.

a. Gevoel van behoefte aan hetzelve, door het licht en de kracht van Gods H. Geest, door Zijn woord, in ons gewrocht. Behoeftegevoel, ja, dat moet ook

Digitized by Google

hier op den voorgrond staan, en het eerst genoemd worden. Van nature zien en gelooven wij niet, dat wij God missen en noodig hebben. Wij kunnen het buiten Hem zeer gemakkelijk stellen. Onze harten, neen, gaan niet naar Hem uit. Behoefte gevoelen wij niet aan Zijne gunst, gemeenschap en leiding. Wij kunnen ons zelven helpen; onze belangen wel bestieren. God tot toevlugt te stellen, Hem te dienen met gevoel van afhankelijkheid van Hem, op Hem met moed en blijdschap te vertrouwen, durft men zelfs wel kleingeestigheid; gebrek aan moed en zelfs vertrouwen, ook wel dweeperij noemen. Van waar dat? Het is, M. V.! omdat men zich zelven niet kent in zijne diepe afhankelijkheid van God; niet gelooft aan eigen nietigheid, kortzigtigheid en onvermogen; omdat wij niet met overtuiging gelooven, zondaars, diep onwaardige en strafschuldige zondaars voor den heiligen en regtvaardigen God te zijn. *Men is rijk en verrijkt* in eigen oogen; *men heeft geens dings gebrek;* men is zich zelven genoeg, *en weet niet, dat men ellendig en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt is* (Openb. 3 : 17). Gelooven wij bij het licht en door de kracht van Gods onfeilbaar woord en Zijnen H. Geest, het een en ander, dat wij van onzen ellendigen toestand door de zonde, opnoemden, dan, ja, wordt er behoeftegevoel geboren aan zulk eenen God; dan kunnen wij Hem niet missen; dan hebben wij Hem tot onzen toevlugt, leidsman en verzorger noodig; dan wordt Hij en al wat aan Hem is begeerlijk in onze schatting; dan achten wij Hem, en een ieder van dat volk, ofschoon miskend door de wereld, »*Welgelukzalig, wiens God de Heer is, wiens verwachting is op den Heer, zijnen God!* (Ps. 144 : 15 en 146 : 5), en men begeert dan ook van geheeler harte Hem tot den grond, tot den eenigen grond, van zijn vertrouwen te stellen. Het hart gaat geheel naar Hem uit; men vertrouwt zich geheel en onbepaald, ja, voor eeuwig, Hem toe, omdat men

Digitized by Google

behoefte aan Hem heeft en gevoelt, en aan zulk een vertrouwen op Hem, om in Hem een steun en sterkte te vinden, in beproeving en leed, in nood en in den dood.

b. Eene, door den H. Geest in ons verstand gewerkte, regte, gegronde en verlichtende, aan onze harten geheiligde, geloovige kennis van God in het aangezigt van Jezus Christus, onzen dierbren Zaligmaker noem ik als het tweede op, dat er toe behoort, om het gezegde vertrouwen te kunnen beoefenen. Even zoo onmogelijk het is, dat wij zonder de bedoelde kennis van God, Hem op eene Hem welgevallige en ons zaligende wijze beminnen kunnen, even zoo onmogelijk is het, zulks leert toch de aard der zaak onwedersprekelijk, dat wij Hem, tot het voorwerp van ons vertrouwen kunnen stellen. Van nature kennen wij God niet, ô neen! zoo als Hij door ons gekend moet worden, zullen wij Hem op eene Hem welbehagende en verheerlijkende wijze, tot het voorwerp en den grond van ons vertrouwen stellen, en daarbij ziel-zaligend werkzaam zijn. Wij zijn, om met Paulus te spreken: *verduisterd in ons verstand, vervreemd van het leven dat uit en in God is, door de onwetendheid, die in ons is, en de verharding onzer harten* (Efez. 4 : 18). Daar wij zondaars zijn, is het niet genoeg voor ons, God te kennen en aan Hem te gelooven zoo als het rede-licht Hem in Zijne natuur en volmaaktheden ons voorstelt; maar wij moeten Hem kennen zóó als Hij Zich in Zijn eigen Woord heeft geopenbaard, en wel zóó als Hij Zich openbaart in het aangezigt van, dat is: in en door Jezus Christus en in Zijne leiding met Hem, en het door Hem volbragte verlossings-werk, en Deze door het Evangelie Hem aan ons verkondigt. Te weten: alleen in en door Christus is Hij voor ons toegankelijk; kan en wil Hij genade bewijzen; in alle behoeften, hoe vele en onderscheiden ook, liefderijk voorzien, zonder krenking Zijner deugden. Ja! Zich zelven, ô wonder van

Digitized by Google

genade! aan ons te genieten geven. In dien Christus, den schuldverzoenenden Borg en Middelaar. *Die met eene offerhande in eeuwigheid heeft volmaakt degenen, die geheiligd* en zalig *worden; in Hem alléén hebben wij* (Efez. 3 : 12) *vrijmoedigheid voor, en den toegang tot God, met vertrouwen, door het geloof aan Hem.* Door dat geloof in Hem, in Jezus Christus, staan wij in eene geheel andere betrekking tot den Heer, en Hij tot ons, dan die, waarin wij door de zonde gebragt waren. Van nature zijn wij *kinderen des toorns gelijk al de anderen*; maar in Christus geloovende, worden wij tot die onbegrijpelijk groote waardigheid verheven — zoo voordeelig in hare gevolgen, dat wij tot kinderen Gods worden aangenomen, en door Zijnen H. Geest, daartoe wedergeboren; dat God in Christus uit loutere genade, zonder eenige onzer verdiensten onze Vader geworden is, gelijk (Zond. 9) de belijder, op grond van het eeuwige Evangelie, van zich en zijne medegeloovigen getuigt. Het is juist deze geloovige kennis en erkentenis, van die betrekking van en op God, door den H. Geest in ons verstand gewerkt, en aan onze harten geheiligd en bevestigd, welke wij behoeven, om het vertrouwen voormeld te kunnen oefenen; zonder deze hebben wij zelfs geene hoop, veel minder geloovig vertrouwen op Hem; de vrijmoedigheid zelfs zal ons ontbreken, om ons geheel en al geloovig op Hem te verlaten en van Hem het goede te verwachten. Dit vertrouwen zal sterker, vaster, volkomener en troostrijker zijn, naarmate onze geloovige kennis en erkentenis van den Heer en Zijne beminnelijke deugden: als wijsheid, liefde, magt, algenoegzaamheid, alwetendheid, alomtegenwoordigheid en onwankelbare verbonds-trouw; opgeklaarder, helderder, levendiger en meer aan onze harten geheiligd zijn, en op al ons doen en laten vruchtbaarder invloed maken. Is het inzien in het zalige en de eeuwige onveranderlijkheid der genoemde betrekking, welke de Hemelsche Vader in Zijnen Zoon,

Digitized by Google

op ons, die geloovon, heeft willen aannemen, meer duidelijk en geloovig, dan zal men de kracht des ongeloofs minder ervaren, en door hetzelve niet zoo ligt ontmoedigd, maar meer in Zijn vertrouwen bevestigd worden.

c. Om het bedoelde vertrouwen te beoefenen, wordt ook vereischt eene regte en grondige kennis en geloovige erkentenis en aanneming, van Gods toezeggingen in Zijn Woord vervat. Door deze toch, wordt het vertrouwen op Hem uitgelokt, aangemoedigd en versterkt, zoo als de aard der zaak leert. Dezelve leeren ons immers wat God in Christus, uit kracht van Zijne verdiensten en voorbiddingen aan en voor Zijne kinderen doen wil, kan en zal, indien zij Hem in al hunne wegen kennen, op Hem hun vertrouwen vestigen en bij Hem hun heil zoeken; hoe Hij magtig en genegen is, in alle behoeften, hoe vele en onderscheiden ook, op Zijnen tijd, zóó als zulks voor hen noodig en nuttig is, te voorzien; vaderlijk voor hen te zorgen; in gevaren bescherming: in nood uitredding en hulp te gebieden, in donkerheid licht; in druk verademing; in verlegenheid raad; in droefheid troost, in zwakheid kracht te schenken, en hen nooit te zullen begeven noch verlaten gedurende geheel hun leven; dat eene reis is naar het vaderland, waar Hij hun in Christus de heerlijkste erfenis heeft bereid, en zal te genieten geven, wanneer zij Zijnen raad op aarde hebben uitgediend, en voor haar bezit — ongestoord en eeuwig bezit — door Hem zijn gevormd en vatbaar gemaakt. In de ure des doods en bij den overstap in de eeuwigheid, zal Hij, naar Zijne bemoedigende toezeggingen hen nabij zijn, veilig geleiden, en zoo den laatsten vijand doen overwinnen, en met heerlijkheid en eer bekroonen na den strijd, die hier vaak zoo moeijelijk en bang viel, en waarin zij alléén, door Zijne kracht zijn staande gebleven en overwonnen hebben. Kennen, gelooven en houden wij deze beloften, gelijk zij ook als zoodanige, in de Heilige instellingen des N. Verbonds: ik bedoel den

Digitized by Google

H. Doop en het H. Avondmaal, voorgesteld en verzegeld worden, voor onveranderlijke, naar onze behoeften berekende verklaringen van een' God, Die niet spreekt zonder het te doen, Die niet zegt zonder het te willen en te zullen bevestigen, als het woord van Hem, Die niet liegen kan; Die zelfs geen berouw heeft van hetgeen Hij verklaarde en beloofde; dan vindt ons vertrouwen voedsel en steun; dan hebben wij eenen onwankelbaren grond, die vast is, als eene rots; *al veranderde de aarde (hare plaats) en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën*, (Ps. 46: 3); *en daarom zal hij, die op God vertrouwt, niet vreezen.* Hij weet, in Wien hij heeft geloofd; aan Wien hij zich heeft toevertrouwd, en op welken grond.

d. Eindelijk, tot de beoefening van het bedoelde vertrouwen, behoort ook en wordt vereischt, de krachtdadige en almagtige hulp en den invloed des H. Geestes, zoo om den wil tot hetzelve over te buigen, als om het hart daartoe te bekwamen, en in hetzelve werkzaam te zijn. Is dan, zoo vraagt ligtelijk iemand, de redelijke mensch zóó onwillig en zóó onmagtig, dat hij dit vertrouwen zonder die gezegde hulp en dien invloed des H. Geestes, niet wil, en ook niet kan beoefenen? Is hij inderdaad zóó diep gevallen? Ik antwoorde, zonder bewimpeling of zinsbehouding en uit volle overtuiging; voorgelicht door Gods Woord, en de ervaring van allen, die zich zelven bij dat licht hebben leeren kennen, in de diepte hunner ellende: ja — het is zoo! — Zij moge eene vernederende waarheid zijn, waarop de frotsche mensch met weêrzin nederziet, die hij bemantelen, wegredeneren wil, als in onze, zoo als hij ze noemt verlichte dagen, verouderd en versleten, niet meer te pas komende en onhoudbaar. Maar zoo lang Gods eigen en onfeilbaar woord, bevestigd door de ondervinding van alle godvruchtigen, in vroeger' en later' tijd, dezelve leert, ja bij herhaling leert; mogen en moeten wij haar blijven gelooven, en, Gode zij dank! ook nog van onze predikstoelen voordragen. Het is dan

Digitized by Google

zoo; de krachtdadige en almagtige hulp en invloed des H. Geestes is ons volstekt noodig, om te willen en te kunnen op God vertrouwen. Wij toch zijn het eens met de belijdenis onzer Hervormde kerk, naar Zond. 3, dat wij ganschelijk onbekwaam zijn tot eenig, namelijk *geestelijk* goed, ten zij wij door den Geest van God wedergeboren worden, en zelfs, zie Zond. 2, van nature geneigd God te haten. Ja! van nature, zoo als wij nu na onzen afval van God bestaan, zijn wij onwillig om tot Hem te komen: onder Hem ons te buigen; ons zelven te verloochenen en afstand te doen van datgene, wat de Heer in ons haat en afkeurt; door eigenliefde verblind en door hoogmoed vervoerd, vertrouwen wij liever op ons zelven, eigen wijsheid en kracht, dan op den Heer. Met een woord: *»het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God, het onderwerpt zich der Wet Gods niet en het kan ook niet,"* (Rom. 8 : 7.) Elk die zich zelven kent en den Bijbel gelooft, erkent van geheeler harte: *»Dat het God is, Die in hem werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen,* (Philip. 2 : 13) *en dat hij, door Zijne kracht, zijns zelfs zaligheid werkt,"* (vs. 12.) en geeft Hem dan ook geheel en alléén de eer, als zijnde het hem, *uit genade gegeven*, te gelooven en te vertrouwen op den Heer.

C. Hoe dit vertrouwen behoort beoefend te worden; welke eigenschappen het moet bezitten zal het Gode behagen, Hem verheerlijkend en zaligend voor den mensch kunnen zijn, wil ik nu aantoonen.

Hier op komt het wel degelijk bij ons aan, M. V! Zonder dat zou het geen goed, noch aan onze behoefte voldoend vertrouwen zijn. Hetgeen dat doel niet beoogt, dat gevolg niet heeft, dat kan men niet zedelijk goed noemen. Neen, het is dan niet om het even hoe en op wat wijze wij daarmede werkzaam zijn, en hetzelve beoefenen. Dat leert zelfs de aard der zaak, bij het minste nadenken.

Digitized by Google

a. Het moet geen ligtzinnig, maar een Godsdienstig, een gegrond en werkzaam vertrouwen zijn. Uit een Gode welbehagelijk beginsel geboren, en met eene Hem verheerlijkende bedoeling geoefend worden. Dat, hetgeen, hetwelk wij somtijds vertrouwen noemen, en door menschen vaak daar voor gehouden wordt, beschaamd uitkomt, en men niet erlangt wat men hoopte en verwachtte, ligt niet aan Gods zijde; in de beperktheid Zijner magt, of aan Zijnen onwil om ons te helpen; maar hierin, dat het vertrouwen niet goed is: het was zorgeloos, ijdel, loszinnig en onbedachtzaam. Men maakte daarbij geen gebruik van die middelen, welke wij als redelijke menschen verpligt zijn aan te wenden. Men vergat zelfs daarbij het eerbiedig en aanhoudend gebed en hield den Heer niet in erkentenis; verwachtte niet van Hem en Hem alléén, den zegen over. en het welgelukken onzer pogingen. Om niet te zeggen, dat men vaak geheel tegenstrijdige, soms ongeoorloofde middelen gebruikte, waarop de Heilige en Regtvaardige geen' zegen geven kan. Of ook bleef men, in bekommernissen en rampspoed verkeerende, zich vergenoegen met den raad van anderen, zoo als men dezen nog al bij de hand heeft, niet beseffende dat zij nietige vertroosters zijn: »men moet maar op God vertrouwen, wat zal men er anders en meer aan doen," en daarbij wacht men de toekomst geheel werkeloos en lijdelijk af, denkende de Heer zal wel helpen; vergetende het gulden en echt Christelijke spreekwoord onzer vrome Vaderen, »*bid en werk.*" Met eerbied en een Godsdienstig gestemd gemoed, onder biddend opzien tot den Heer, steunende op Bijbelsche Evangeliegronden, vervrijmoedigd door de beloften Gods, door het geloof in Christus Jezus, en daarbij doende, al wat onze hand vindt om te doen, met alle magt, ons in den weg houdende, waarop de Heer zegen heeft beloofd, moeten wij dit vertrouwen beoefenen. Van zulk een karakter moet het zijn, zal het Gode beha-

Digitized by Google

gen, Hem verheerlijken en zaligend voor ons zijn.

b. Ons geheele hart moet dan ook daarin welmeenend en oprègt deelnemen. Al onze Godsdienstige verrigtingen, zullen zij Gode behagen, en wij daarvan heilzame vruchten plukken, moeten niet maar alleen bestaan in verstandelijke beschouwingen en toestemming, maar zij moeten ook hartelijk zijn. Onze gansche ziel moet daarmede opregt instemmen, daarin wezenlijk belangstellen. Zonder dat, zullen wij er niets voor over hebben — geene ontberingen of opofferingen ons getroosten. Zij zullen geenen invloed op onzen wandel maken. — Wij zullen in onze Godsdienstige gezindheid zoo ligt wankelen en blootstaan aan afwijking en ontrouw, en dat meer zegt: huichelaars voor God zijn.

Gelooft mij, M. V.! zonder dat is ons hart, en dus ook ons vertrouwen, niet volkomen met, niet regt voor den Heer: Wiens oogen naar waarheid zien: Die aan waarheid in het binnenste lust, maar van alle geveinsdheid, als een gruwel heiligen en bestendigen afkeer heeft, en daarover Zijn geducht ongenoegen bedreigt. Niet maar met de lippen en door uitwendig vertoon, gelijk de Farizeën in Jezus dagen, en het welk ook, helaas! nu nog wel plaats heeft; maar met het hart, met een volkomen hart, moet men op den Heer vertrouwen. Davids-bede, (Ps. 25 : 21,) is hier zeer opmerkelijk: »*Laat opregtheid en vroomheid mij behoeden; want ik verwacht U!*" En, in die verwachting zal men, alsdan ook niet bedrogen worden. Zulk een vertrouwen zal, zoo wel Gode welgevallig en verheerlijkend, als zaligend voor ons zijn.

c. Hetzelve, ziet daar eene andere eigenschap van het bedoelde, wij kunnen het gerust noemen, het echte Christelijke vertrouwen, moet kinderlijk, ootmoedig werkzaam zijn, met verloochening van eigen' zin en wil. Deze is de gesteldheid der ziel, die den Heer behaagt: want *Hij wederstaat den hoovaardigen, maar den nederigen*

Digitized by Google

geeft Hij genade, welke Hij dan ook dringend eischt, zoo als Jezus, de onfeilbare Leeraar der waarheid, in de gelijkenis van den Farizeër en den Tollenaar (Luc. 18.) heeft aangewezen. En is het niet een der eerste lessen, welke onze Heer aan Zijne volgelingen gaf: *zoo iemand achter mij wil komen, die verloochene zich zelven, en neme zijn kruis op en volge mij.*" (Matth. 16 : 24.) Zonder zulk eene gesteldheid des harten zijn wij niet gezind, noch geschikt, ons aan de leiding van God te onderwerpen, of Hem te volgen, waar, en zóó als Hij ons belieft te leiden. Zonder dat, zullen wij niet willen wat, en zóó als Hij het wil, en omdat Hij het wil; ons niet geheel en onbepaald aan Hem toevertrouwen; maar altijd uitbeding maken; Hem paal en perk stellen; bij den minsten tegenstand of opkomend bezwaar, zoo al niet wanhopen, dan toch aandringschen tegen Zijne bestellingen, en onvergenoegd zijn; misschien wel als Jakob en naderhand Israëls volk, ons beklagen over Zijn bestuur, zoo al niet hetzelve van onregt beschuldigen, of als Azaf, (Ps. 73.) ons ergeren aan der goddeloozen voorspoed. Maar is ons hart kinderlijk, ootmoedig gezind; zijn wij aan eigen zin en wil verloochend, om des Heeren wil, dan dragen wij ons kruis gewillig Hem achterna, zonder tegenspraak; zonder ontevredenheid en uitbeding; erkennende onze diepe afhankelijkheid en onwaarde door de zonde. Men onderwerpt zich dan Gode met een volvaardig, in Zijne wijsheid, heiligheid en regtvaardigheid; liefde, magt en trouw, berustend gemoed. Het is ons dan goed zoo als de Heer het maakt, indien het maar uitloopt tot Zijne heerlijkheid. Men zwijgt dan Gode, en wacht op het einde van 's Heeren wegen. Onze ziel is dan stil in ons, gelijk een gespeend kind op den schoot zijner moeder, en men volgt den hemelschen Vader als een kind, zich aan Zijne hand vasthoudende, in bezaaide en onbezaaide landen; vertrouwende dat het einde goed zal uitkomen, en die Vader in Christus, zulke wegen en middelen zal

Digitized by Google

weten te gebruiken, en dat op zulk eene wijze en te dier tijd, als het best dienen kunnen tot ons meeste nut, en ter openbaring Zijner onveranderlijke liefde.

d. Tot den aard en het karakter van het in den tekst bedoelde vertrouwen; wordt ook gevorderd, (zal het Gode behagelijk, Hem verheerlijkend en zalig voor ons zijn), dat daarmede gepaard gaat: liefde, hartelijke liefde tot God en Zijne dienst, blijkbaar in de verlating van de dienst der zonde en der wereld, die in het booze ligt, en in de betrachting van alle ons ernstig aanbevolen Christelijke deugden. Het hart van den wedergeboren en echtgeloovigen mensch, gaat, en dit is het bewijs voor de opregtheid der vernieuwing zijns gemoeds en zijns geloofs door den H. Geest, in warme en ongeveinsde liefde tot God uit. Hij bemint Hem innig boven al, en daarom is Zijne dienst hem ook zoo beminnelijk en begeerlijk. Zij maakt zijne zaligste bezigheid uit; daar het hem innig smart, dat hij den Heer niet meer, niet getrouwer lief heeft; hetwelk hij vaak met tranen van dieptreffend berouw voor Hem beklijdt, en hem opwekt tot het gebed: »Och! mogt ik U meer liefhebben!" Zonder deze liefde tot God en de verlating der zonden, als vrucht daarvan kan men Hem niet behagen, Die op onze liefde en dienst alle aanspraak heeft; dezelve zoo overwaardig is; maar *Die ook te rein van oogen is, dan dat Hij het kwaad kan aanschouwen.* Neen — *de goddeloozen zullen voor Hem niet bestaan, Hij haat alle werkers der ongeregtigheid.* De dienst der zonde en der wereld kan nooit zamen gaan of vereenigd worden met de dienst des Heeren: *Niemand kan twee Heeren dienen.* Zonde- en wereld-dienst moedwillig aan de hand te houden en daarbij te vertrouwen, de Heer zal mijn leidsman zijn, mij helpen en zegenen, mijne hope, mijn vertrouwen niet beschamen, strijdt ten eenemaal tegen alle Gods-deugden, den aard der zaak, den Bijbel en de ervaring. Het is, ja, zoo mag men het noemen: spotten met God! — Voor-

Digitized by Google

waar! God kan Zijne beloften, maar ook evenmin Zijne bedreigingen en onschendbare deugden verloochenen; maar moet Ze handhaven en bevestigen; en zal dat ook zeker doen te Zijner tijd. Niets is er ook, hetwelk de vrijmoedigheid des geloofs en des vertrouwens meer belemmert, doet ontbreken en zal doen blijven ontbreken, dan de zonde, en het gemis en het gebrekkige der liefde tot God. Al wilde men ons, die nog niet geheel aan ons zelven en het goeddunken van ons booze hart, ten gevolge der verharding in de zonde mogten overgegeven zijn, verzekeren: „gij zult in dien door de zonde van God gescheiden toestand gelukkig zijn," echter zouden wij zulks niet kunnen gelooven; maar ons geheel ongeschikt gevoelen voor waar geluk; omdat wij het vertrouwen op God missen, en ons vertrouwen, wanneer het niet met liefde tot Hem gepaard gaat, voorzeker bedrogen zal uitkomen. Och! dat het dan niet voor eeuwig te laat ware, om tot God weder te keeren met de belijdenis: ik heb gezondigd, wees mij den zondaar, genadig en schenk mij den Geest des geloofs, opdat ik op de regte wijze op U moge vertrouwen, en daardoor mij zalig gevoelen! Tot bevestiging van het aangevoerde, verzoek ik U te willen lezen, de zoo nadrukkelijke taal van Bildad in Job 8: 13—15, en van Salomo Spreuk. 10: 28. Ik voeg hier nog bij, dat naar mate de liefde toeneemt, naar die mate ook de geloofsvrijmoedigheid en het vertrouwen versterkt zullen worden; gelijk het ook zeker is, dat naarmate het vertrouwen op den Heer leeft en sterker is, naar die mate de liefde tot Hem meer aanwint, en het hart zich te naauwer aan Hem verbonden gevoelt; het een gaat met het ander onafscheidbaar gepaard, en naar die mate zal ook door hetzelve, de zaligheid der ziel bevorderd worden.

Digitized by Google

II.

Ik moet U, M. T.! nu aanwijzen — deze is een tweede hoofdbijzonderheid, welke de tekst te beschouwen geeft, *in hoe verre, dat hij welgelukzalig is*, die dit geloofsvertrouwen op den Heer kent en het oefent.

Wilt gij nog eens ter uwer opwekking en stichting zingen? zingt dan in het geloof, instemmende in des Dichters belijdenis, en met begeerte om die waarheid aan uwe harten bevestigd te zien, of zoo gij ze bij ervaring kent, ter verheerlijking van uwen genaderijken Weldoener: Psalm 146: 3.

Het is deze waarheid, *dat hij welgelukzalig is, die zijne hoop in 't hagchelijkst lot, vestigt op den Heer, zijn God*, of, zoo als David het in den tekst uitdrukt: *dat de mensch, die op den Heer vertrouwt, welgelukzalig is*: welke ik nader wil bewijzen.

Neen, wij trekken des Dichters taal niet in twijfel. Wij zouden verpligt zijn dezelve te gelooven, al konden wij voor derzelver waarheid geen eenen grond aanwijzen, want hij sprak bij en door ondervinding, geleerd en geleid door den onfeilbaren Geest der waarheid; Die uit God en zelf God is met den Vader en den Zoon. Maar wij willen om de belangrijkheid der zaak, u herinnerende, geloovige Christen! wat gij aan den Heer gehad hebt, door het vertrouwen op Hem, en daardoor u nuttig te zijn; op dat uw vaak zoo zwak en wankelend vertrouwen, moge versterkt worden, en het u goed zij hier te wezen, u deze waarheid (zij dan het kort) nader voorstellen.

Hij, die dit vertrouwen beoefent, *de mensch*, zoo luidt de tekst, wie hij dan ook zij — rijk of arm, aanzienlijk of gering, oud of jong; hetzij hij voor de eerstemaal of bij herhaling en dikwerf; in welken toestand ook geplaatst, het oefent, en ofschoon zijn naam *mensch*

Digitized by Google

moge zijn, en daardoor zijne nietigheid en vergankelijkheid, zijne zwakheid en behoefte aan te duiden, als zijn grondslag in het stof hebbende, *hij*, ô wonder van genade en Goddelijke barmhartigheid! welke wij ook hier hebben te aanbidden en met dankzegging te bewonderen, *hij*, ofschoon door de zonde alle geluk en zaligheid verbeurd en verloren, en aan zich zelven overgelaten, diep ellendig en rampzalig; *hij* is, door de ontfermende liefde Gods, die Hij om Christus wil, de verdienende oorzaak, van al wat geluk en zaligheid kan heeten, aan zondaars kan bewijzen en betoont, *in waarheid en in zoo verre*, door het gezegde vertrouwen *zalig*, als daaruit

a. Heerlijke en verkwikkende vrede en blijdschap der ziel voortvloeijende.

Hij, die weet wat het zegt; in een kinderlijk geloofsvertrouwen op den Heer, als op Zijnen God en Vader in Christus, zijnen weg te bewandelen, kent zulks bij bevinding. Van den Kamerling, (Hand. 8), staat aangeteekend, *dat hij*, geloovende in Christus, als den Zoon van God, en zijnen Zaligmaker, *zijnen weg met blijdschap reisde;* maar dat is nog waar bij elk, die op de voorgestelde wijze, den Heer tot zijn vertrouwen stelt. *Die zich aan Hem gewennen*, dat wist reeds Elias, (Job. 22 : 21) *hebben vrede.* Een vrede, *die alle verstand te boven gaat*, en hen zalige rust in God doet vinden, en voorsmaak van den hemel geeft. Een ieder zal van deze waarheid ten vollen overtuigd zijn, indien men maar nagaat, hoe aangenaam en zielverblijdend het is, als wij eenen vriend hebben, aan wien wij vrij en ongehinderd, onbeschroomd en gul onze nooden klagen; van wien wij raad, hulp en troost verwachten mogen, als daartoe berekend zijnde, zulks ook beloofd hebbende, en daarbij getrouw aan zijn woord, omdat Hij onveranderlijk in liefde is. Geeft de bewustheid daaraan, en het toevlugt nemen tot Hem, geene verademing aan onzen beklemden boezem? Giet dat geen balsem in onze wonden? Geeft dat

Digitized by Google

geene verkwikkelijke en blijde-makende kalmte in onze bedrukte ziel? Hoe veel te meer is dan niet het vertrouwen op God, zalig en hartverblijdend! Vrede, zalige vrede, wordt dan in God door Christus onder en door den invloed des H. Geestes genoten.

b. Voor zooverre en omdat hetzelve elk, die het beoefent, niet alleen stil en onderworpen, maar ook tevreden en vergenoegd maakt, onder en met de bestellingen des Heeren, te zijnen aanzien.

Gods weg loopt wel eens, zelfs meestal, met Zijne kinderen, in de diepte, langs ongebaande en wel met scherpe doornen bezaaide paden. Voor vleesch en bloed, eigen wijsheid en kracht is het niet slechts moeijelijk; maar zelfs onmogelijk, daar onder stil en onderworpen, daarmede wel te vreden en vergenoegd te zijn. De natuurlijke, de onwedergeboren mensch, wien het vertrouwen op God ontbreekt, mort en twist tegen den Heer; is dikwerf in opstand tegen Hem, en zou, ware het mogelijk, den Heer het roer van alregering uit de hand wringen, en zóó en zóó dat bestuur en zijn lot beschikken. Maar de Christen is, door zijn vertrouwen op zijnen God en Vader bemoedigd en gesterkt zijnde, gelaten en kalm. Zijn wil is geheel met den wil en het bestel des Heeren vereenigd: hij wil, wat, en omdat de Heer het wil. Wel niet ongevoelig voor het leed, en vaak door bange zorgen afgemat en verontrust; waardoor hij zich zijnen weg moeijelijk gemaakt ziet, en wel eens naar uitkomst en verandering wenscht: doch wetende en geloovende dat zijn wijze en liefderijke Vader het best zijne behoeften kent, en het zeker noodig en goed zal keuren hem *dus*, en *niet op andere wijze* te leiden, te zijner vorming en opkweeking voor den hemel, en dat hij ofschoon hij het nu nog niet verstaat, waarom zóó geleid te moeten worden, het na dezen zeker verstaan en goed keuren zal; zoo als ook door Gods goedheid, zelfs reeds meermalen, het donkere en

Digitized by Google

en raadselachtige Zijner leiding met hem hier op aarde wordt opgelost en verhelderd. Geleerd door de ervaring: wie en wat de Heer voor hem in zoo vele onderscheidene wegen geweest is, al loopen nu ook des Heeren wegen tegen zijn plan en zijne verwachting, tegen zijnen zin en wil in, zalige tevredenheid en hartverkwikkende vergenoegdheid zijn, zijn voorregt, en dat maakt, dat hij zich niet tegen den Heer bezondigt en oorzaak wordt van het gemis van 's Heeren gunst en gemeenschap en der zoo even gezegde vrede zijns harten. Hij zegt met Job: (Cap. 2: 10.) »*Zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen?*" En valt hem moedeloosheid of onrust aan, hij wekt zich op met Davids-taal: (Ps. 42: 12.) »*Wat buigt gij u neder, ô mijne ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? hoop op God: want ik zal Hem nog loven: Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezigts, en mijn God!*"

c. Voor zoo verre en daarom dat het moed en sterkte geeft, ook het hart gerust stelt in de zorgelijkste omstandigheden, in de smartelijkste beproevingen, zelfs in de ure des doods.

De Gods-vriend — neen — blijft om wijze en voor hem heilzame redenen niet uitgesloten en bevrijd van jammer en ellende. Hij wordt zelfs door vele en onderscheidene gedrukt; de een treffender en moeijelijker dan de andere, terwijl zich dezelve wel eens dusdanig kunnen vermeerderen, dat het schrik van rondsom is, en dat hij schijnt te zullen bezwijken en door den vloed derzelven verzwolgen te worden. Bij zich zelven, bij menschen, neen, kan hij geen' troost, veel minder uitredding verwachten: de nood klimt hooger, zijn toestand verergert, zoodat hij wel eens verlegen vraagt: *wat zal het nu zijn?* Maar het vertrouwen op God in zijne ziel levendig zijnde, vat hij moed, gevoelt zich in den Heer gerust. In dat stil en vast vertrouwen ligt nu zijne sterkte; dat vertroost hem, houdt hem het hoofd boven, zeggende met Abraham: »*de Heer zal het voorzien*," (Gen. 22: 14) en

Digitized by Google

met DAVID: »*Dit weet ik, dat God met mij is, en Hij is sterker dan allen die tegen mij zijn. De Heer is mijn licht en mijne kracht, voor wien zoude ik vreezen? de Heer is mijne levenskracht, voor wien zou ik vervaard zijn?* Hij gelooft hetgeen de drie Godvreezende jongelingen (Dan 3 : 17) getuigden: »*Die God, dien wij eeren, is magtig ons te verlossen!*" Zijne taal is die der geloovigen (Habak. 3 : 17, 18a:) »*Alhoewel de vijgeboom niet zal bloeijen, en geene vrucht aan den wijnstok zal zijn, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geene spijze voortbrengen, dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat geen rund in de stalling zal wezen, zoo zal ik nogtans in den Heer van vreugde opspringen: ik zal mij verheugen in den God mijns heils!*" Door dat vertrouwen gesterkt, vreest hij geene dreigingen of aanvallen des ongeloofs en zijns vleeschelijken vernufts, noch van den vorst der duisternis: hij vreest geen' dood of verderf. Met DAVID zegt hij: »*Al ging ik ook in een dal der schaduwe des doods, ik zou geen kwaad vreezen: want Gij zijt met mij: Uw stok en Uw staf die vertroosten mij.*" (Ps. 23.) In dat geloofsvertrouwen leeft hij, en kan hij gemoedigd zijn ook bij de smartelijkste verliezen; verwachtende, dat de Heer met en door Zichzelven en Zijne zorgen voor hem, dezelve kan en zal vergelden en Zijne belangen bevestigen; en sterft hij — ô, welk een onschatbaar geluk! met blijdschap beveelt hij zijne ziel zijnen hemelschen Vader in CHRISTUS vertrouwelijk aan, als die weet en gelooft, dat zijn Verlosser den prikkel des doods heeft weggenomen, en dat zijn dood een doorgang is tot het eeuwig zalig leven, op welks genot hij hoopte, welks uitzigt hem zoo dikwerf troostte, en naar hetwelk hij zoo menigmaal hijgend verlangde, begeerende ontbonden te worden en met CHRISTUS te zijn, als zijnde dat verre het beste: want »dáár zal hij geen zonde noch dood, geen honger noch naaktheid, geen moeite noch zorg, geene kwelling noch verdriet, zelfs niet bij name kennen;" dáár zal niemand

Digitized by Google

zeggen: *»Ik ben ziek!"* alle tranen zullen dáár voor eeuwig van de oogen zijn afgewischt. De geloofs-enroemtaal van Aaaf (Ps. 73) en van Paulus (Rom. 8) maakt hij de zijne, te zijner vertroosting.

d. Eindelijk, voor zoo verre en omdat hij die het beoefent niet beschaamd zal uitkomen: zijn vertrouwen zal verwezenlijkt en bevestigd worden.

Met menschen komen wij, helaas! dikwerf beschaamd en bedrogen uit. Er zijn er, die, al wilden zij dat ook, ons niet kunnen helpen, en hun woord, hoe plegtig ook gegeven, niet kunnen houden. Dan, zoo is het niet met den Heer; Hij houdt woord en trouw. Hij de Rotssteen, wiens werk volkomen is, laat niet varen de werken Zijner handen. De Algenoegzame, die eene onuitputtelijke volheid bezit van alle en allerlei weldaden, waardoor Hij berekend is in aller behoeften, hoe veelvuldig en aanhoudend ook, te voorzien. De Almagtige, die maar spreekt en het is er; gebiedt en het staat daar. Hij, wiens liefde nimmer wankelt of wijkt.

Als wij u, M. V.! het niet beschaamd uitkomen in dat vertrouwen als eene zalige vrucht van hetzelve voorstellen, dan moet gij dat zoo niet opvatten, alsof ik u wilde verzekeren, dat de Gods-vriend alles genieten zal, wat hij wel gaarn zag en had, of ook verwachtte — neen — hij zou door onkennis en vooroordeelen, door eigenliefde en wat niet al, verblind, zelfs wel door den hem nog tegen zijnen zin aanklevenden hoogmoed vervoerd, iets kunnen verwachten, dat zijn God niet had beloofd, ook niet voor hem, of de voorwerpen, waaromtrent hij, zoo hij meende, vertrouwelijk werkzaam geweest was, noodig en nuttig keurde. De Heer kon wel iets anders en iets beters noodig geoordeeld hebben en willen geven, als meer voor zijne en der zijner behoeften geschikt, en een sterker bewijs Zijner liefde tot hem, daar het begeerde hem en den zijnen nadeelig zou kunnen zijn. Maar wij moeten hier aan dat ver-

Digitized by Google

trouwen denken, dat wij u geschetst hebben; het vertrouwen op God en Zijne beloften, *zóó* werkzaam als wij voorstelden, waarbij men zich geheel en al zonder uitbeding, vervrijmoedigd door het geloof aan Zijne genade en Vaderliefde in Christus, aan Zijne leiding overgeeft, en verwacht wat Hij in Zijn onfeilbaar woord heeft toegezegd, en door de teekenen en zegelen Zijner wijsheid en ontferming laat bevestigen. Dat vertrouwen zal niet beschaamd uitkomen. Inderdaad eene vertroostende tijding; zalig die ze gelooft! onschatbaar voorregt, door Gods weldadige beschikking daargesteld en zoo geheel naar onze behoeften berekend en geschikt, maar ook uitloopende te Zijner verheerlijking! De groote wolke van getuigen, welke wij rondom ons hebben liggen, ik bedoel de Geloofs-Helden, in Hebr. 11 vermeld, leeren en verzekeren dit elk in het bijzonder onwederlegbaar zeker. En de ondervinding van ieder' Godvruchtige, in vroeger' en ook in onzen tijd, als in dat opzigt allen één zijnde, door denzelfden Geest geleerd en geleid, bevestigt zulks. Nimmer kwamen zij met God en Zijn Woord bedrogen uit; al Zijne leidingen met hen bevestigen dit volkomen. Hoe vele gedenkteekenen der Goddelijke liefde en wijsheid, Zijner magt en trouw, vertegenwoordigen zich bij het minste nadenken aan hunnen geest? Bevestigd werd aan elk hunner, hetgeen de Bijbel zegt: »*Zij zullen niet beschaamd worden in den kwaden tijd. Die den Heer verwachten zullen niet beschaamd worden. Wentelt uwen weg op den Heer, vertrouwt op Hem, Hij zal het maken. Werpt al uwe bekommernissen op Hem: want Hij zorgt voor u! Uw brood zal zeker, en uw water zal gewis zijn. Zij zochten den Heer en Hij antwoordde, antwoordde zelfs eer zij tot Hem riepen! Hij heeft ze uit al hun vreezen gered, hunne aangezigten zijn niet schaamrood geworden.*" Jehova zelf zegt: »*gezegend is de man, die op den Heer vertrouwt, en wiens vertrouwen de Jehova is*," (Jerem.

Digitized by Google

17:7) en in vs 8 wordt dit nader bewezen. Het gelooi zegt: »*De Heer zal het voor mij voleinden: Uwe goedertierenheid, Heere! [is in] eeuwigheid.* (Ps. 188.) Vergelijkt hierbij Ps. 34 en 37.

Het is dan zoo M. V.! *Zalig, ja, welgelukzalig is de mensch. die op den Heer vertrouwt!*

Een kort *toepasselijk* woord wil ik laten volgen.

Hetzelve kan daarom kort zijn, omdat ik meen uit het hart tot het hart gesproken te hebben, waardoor de opmerkzame en nadenkende tot zich zelven bepaald werd, en dus toepasselijk kon hooren, en ook wel zal gehoord hebben, indien hij met de regte bedoeling herwaarts kwam, en met de regte gemoedsstemming in dit Heiligdom was gezeten en werkzaam zocht te zijn met het voorgestelde.

Het behandelde, M. T.! moest, zal het wel zijn, dat is: zal de Heer daarin verheerlijkt en het heil onzer onsterfelijke zielen daardoor bevorderd worden, ons uitlokken en dringen om het gezegde vertrouwen, een ieder voor ons zelven, te begeeren, het te leeren kennen en beoefenen. Wij hebben het hoog belangrijke en zalige daarvan hooren voorstellen. Bezitten wij nu eenige liefde tot ons zelven? stellen wij prijs op ons geluk voor dit en een volgend leven? is er eenige liefde tot God en Zijne dienst in onze harten uitgestort door den H. Geest en in ons werkzaam? gevoelen wij eenigzins het hoognoodige daarvan op onzen vaak moeijelijken levensweg, op onze reis naar de eeuwigheid, en gelooven wij, dat wij, zonder God ten toevlugt voor ons hart en ten leidsman te hebben, deze reis niet voorspoedig noch gelukkig zullen kunnen ten einde brengen, en zeker, zonder dat geschetste vertrouwen beschaamd zullen uitkomen? Herinneren wij ons, daar en boven, de vele vermaningen tot zulk een bestaan in den Bijbel, met zooveel klem van redenen uit des Heeren naam gegeven; en verzekert dit onfeilbaar Woord van den God der waarheid, dat het volharden in ongeloof en het niet vertrouwen op het heil des Hee-

Digitized by Google

ren, door Hem met eene heilige verbolgenheid. ziet onder anderen Ps. 78:21 en 22, en toorn wordt opgemerkt en met Zijne geduchte straffen bezocht, en zelfs naar de leer van het liefde ademend Evangelie, ziet o. a. II Thess. 1:8 en 9, ook nog in het toekomende leven, door Hem met eeuwige rampzaligheid vergolden zullen worden; dan, ja dan moest men zich uitgelokt en krachtig gedrongengevoelen, om dat te begeeren en deelachtig te worden.

En echter missen velen hetzelve, omdat zij daaraan geene behoefte gevoelen; God niet kennen noch Zijn dierbaar Woord, en nog liever zorgeloos en onbekeerd in de zonde willen voortleven, zich vrede belovende ofschoon zij ook naar het goeddunken huns harten leven (Deut. 29:19). God niet ontzien noch eeren; aan zich zelven, het ijdel en zondig genot eener vergankelijke wereld, aan het nietig schepsel genoeg hebben en wanen, hoe ongelukkig zulks ook voor hen zijn zal, gerust als goede brave menschen, die niet slechter maar beter dan anderen zijn, de eeuwigheid kunnen te gemoet gaan en zonder schrik voor God verschijnen. Zijn er ook wel niet, die zelfs den H. Geest, den Geest des geloofs en der bekeering, Die in hen ook werken wil, en — wie weet hoe vele malen aan hunne harten gearbeid heeft, en tot het goede aanspoorde, wederstand boden, tegenwerkten en zelfs smaadheid aandeden, uitbluschten en bedroefden? Geloof mij, mijn lieve medemensch! medezondaar en medereiziger naar de eeuwigheid, in welke wij maaijen zullen hetgeen wij hier gezaaid hebben. Geloof mij, alles buiten God is niet genoegzaam — maar Hij, Hij alleen kan en moet uwe zielen, uwe kostelijke zielen redden; alles buiten God zal u ontvallen, maar Hij, Hij alleen is de Rots op welke wij veilig zijn in allen nood, zelfs voor eeuwig. Gij zult zeker eenmaal u zelven ontvallen, als niet genoeg hebbende om voor God te kunnen bestaan, zoolang en wanneer gij niet door een opregt geloof hebt deel gekregen aan den Heer Christus

Digitized by Google

Jezus, Zijne schatten en gaven, en in waarheid zijt bekeerd en geheiligd door eene nieuwe geboorte uit God, door den H. Geest. En wat zal dat zijn als een naakte, arme en tevens dood- en doemschuldige voor God te moeten komen, met Hem geen' vrede hebbende! Hem niet kennende als den God van uw vertrouwen, op Wiens heil gij niet hadt leeren hopen en Wiens genade nimmer regt begeerd is gewórden door u! Geen wonder dat alsdan schrik en wanhoop u zullen bevangen, en gij wenschen zult liever nooit geboren te zijn geweest, dan uit Zijnen mond te moeten hooren: *»Ga weg van Mij, gij die de ongeregtigheid werktet; gij vervloekte! in het eeuwige vuur, hetwelk den Duivel en zijnen engelen bereid is!"* (Matth. 25:41.) Ei lieve! sta eens stil op uwen zoo gevaarvollen weg en denk eens ernstig na. Leer in God, in Hem alleen uw heil zoeken, en, keer, hoe eerder des te beter met ootmoedig berouw tot Hem weder, van Wien gij zijt afgeweken, op dat Hij u genadig zij. Genade kan en wil Hij u alsdan bewijzen, zoo als ik u tot mijne blijdschap mag en moet verkondigen. Ja, ofschoon gij van nature God mist, en dat heil dat in en uit Hem is, uit enkele ontferming, als geen lust hebbende in uwen dood, maar in uwe bekeering, in uw leven, kan en wil en zal Hij echter Zijne genade aan u verheerlijken; den grootsten, den slechtsten, den diep onwaardigsten der zondaren sluit onze Heer Jezus Christus in Zijne liefderijke noodiging in, als het heet: *»Wendt u naar Mij toe en wordt behouden alle gij einden der aarde: want ik ben God en niemand meer,"* en verzekerd heeft Hij: *»Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen."* Wend, wend het dan van dezen oogenblik af aan met allen spoed en ernst naar Hem henen. In Hem toch heeft God Zich toegankelijk gesteld, kan en wil en zal Hij met u te doen hebben en ook uw God zijn.

Deze voor den zondaar, die zijn veroordeelend von-

Digitized by Google

nis zelf moet goedkeuren. verblijdende boodschap moet gehoord en opgevolgd worden. Het weigeren van gehoor daaraan, maar ook het uitstel van hare opvolging is, en zal hoogst verderfelijk zijn. »*Heden dan*, M. V.! *heden dan, zoo gij Gods stem hoort*, en Hij nog Zijne hand tot uwe zaliging uitstrekt, *verhardt uwe harten niet.*" De Heer zelf wil u leeren, wat gij noodig hebt om tot Hem te komen en op Hem te vertrouwen. Die bidt, die ontvangt. De Heer zal mildelijk geven, zonder te verwijten. De Geest des gebeds en des geloofs worde, dat wensch ik hartelijk, ook over u in ruime mate uitgestort, tot uwe behoudenis!

Misschien is er iemand die zegt: ik heb geene vrijmoedigheid tot dat vertrouwen; zelfs niet eens om het van den Heer te vragen. Ei lieve! waarin zoekt gij dezelve? — Och! toch nooit hoop ik in u zelven, in uwe geschiktheid en braafheid; ook niet in uwe Godsdienstige werkzaamheden, gebeden en tranen; laat dezelve alléén gezocht worden, en daar zult gij ze ook vinden, in God zelven, door Christus, in Zijn woord en Zijne beloften. Leer Hem kennen, geloovig kennen, zoo als Hij zich in Christus, den eenigen en algenoegzamen Zaligmaker, openbaart, en blijft aanhouden in de gebeden om den Geest des geloofs, die het u leeren en ook in u versterken kan en wil, en op Zijnen tijd zal geven te gelooven en op Gods liefde in Zijnen Zoon te vertrouwen, tot geruststelling en vertroosting, tot zaligheid van uwe ziel.

Een ander zegt: mijn vertrouwen is zoo zwak. Ach! ware het meer vast en mogt het eens bevestigd worden; dat de Heer Zijne kracht in mijne zwakheid wil verheerlijken! Zoek naar de reden daarvan: zij ligt veelal aan uwe zijde; aan uwe bekrompene kennis; gemis van geloof; want niet geloovende, zult gij niet bevestigd worden, niet kunnen worden. Of misschien zoekt gij uwe sterkte dáár, waar dezelve niet te vinden is? B. v. in dingen buiten God en Christus. Of geeft gij den Heer ook reden, dat Hij Zijn aangezigt voor u moet verber-

Digitized by Google

gen en zelfs van u wijken met Zijn licht en Zijne vertroosting? Beproef u zelven naauw en onderzoek of gij het vertrouwen wel zóó en op die wijze beoefent, als wij u voorstelden. Zoo neen! belijd schuld en sta naar eene wenschelijke en gelukkige verandering van denk- en handelwijze; zoo ja, dan zal de Heer, die vrij en wijs is in Zijne genade-bedeeling, en uwe beboeften het best kent, Zijnen eigen tijd weet, wel gewigtige en zeker weldadige redenen hebben, waarom *Hij dus* met u handelt, welke gij eerst van achteren zult inzien en aanbidden met bewondering en dankzegging. Het zij u tot troost; Hij kan, wil en zal u zulks in den regten door Hem verordenden weg, zoekende en aanhoudende in de gebeden, gewijzigd naar Zijne beloften en daaraan ontleend, in hetzelve zeker bevestigen en ook *tot uwe ziel van vrede spreken, zeggende: Ik ben uw heil!*

Mijn Christen! is het uw voorregt, met David (Ps. 71: 15a) te kunnen zeggen: »*Gij zijt mijne verwachting, Heere! Heere!* en misschien kunt gij er als hij, wel bijvoegen? *mijn vertrouwen* (vs. 15b.) *van mijne jonkheid aan!*" Dank Gods ontferming en den krachtdadigen invloed Zijns H. Geestes, u betoond; erken het vele goede en de zaligheid, daardoor genoten. Maar schaam u ook over uw ongeloof en wantrouwen, dat u, helaas! nog te veel tot oneer van Hem en tot eigen nadeel aankleeft, hetwelk Hij in u afkeurt; en waarom gij dikwerf zoo moedeloos en treurig ter neder zit, als waart gij gelijk aan hen, die geene hope hebben en geen' God voor hun hart, waarom gij dan ook des Heeren nabijheid en vertroostinge moet missen. Laat het uwe schuld voor den Heere uitmaken; strijd daartegen in Zijne kracht, *aangedaan hebbende het schild des geloofs, met hetwelke gij al de vurige pijlen* (Efez. 6 : 16,) *des boozen zult kunnen uitblusschen.*" Sta naar vermeerdering des geloofs, der hope en der liefde. Blijf meer, geheel en alléén op uwen God en Vader in Christus, als u onveranderlijk liefhebbende,

Digitized by Google

vertrouwen, zoo als Hij dat ook immers waardig is, en zaligend voor uw hart. Strijd tegen de zonde als uwen ergsten vijand, en tegen alles wat u uwe vrijmoedigheid ontnemen, en uw vertrouwen belemmeren kan. Geloovende en vertrouwende op uwen God en Zaligmaker, zult gij zeker in dezen geestelijken strijd de overhand behouden en heerlijk bekroond worden, wanneer gij uw geloofs-vertrouwen in aanschouwen zult verwisseld zien. Hoe zalig dat zijn? te meer, omdat gij dan van alle zonden, en onder deze ook het ongeloof, en van alles wat u daartoe aanleiding gaf, en uw vertrouwen hinderlijk was, zult verlost zijn — dan — ja, zult gij u hoogst zalig gevoelen.

Nog iets: wek anderen meer en meer tot dit één en ander, met liefde en ernst op; ben vooral die vaak treurig ter nederzitten, en die de Heer vertroost wil hebben als zijne gunstelingen; opdat zij ook zalig mogen zijn door vertrouwen op Hem, en met des Heeren blijde volk (Ps. 106 : 3,) zich verblijden, en beroemen mogen met zijn erfdeel, in Hem als in den God huns heils! Bouwt alzoo elkanderen op in dat zaligend geloofs-vertrouwen; gij hebt er behoefte aan op uwen weg, bijzonder in onze dagen; weest zoo tot eer van God en ten nutte van anderen, werkzaam. Legt toch eene goede getuigenis van den Heer af: herinnert u zelven en anderen, wie en wat de Heer voor Zijne kinderen is; voor u was en zeker eeuwig blijven zal, wat ook wijke of wankele. Leest en zingt bij herhaling, Ps. 37 : 2—4.

Ik eindig met deze opwekking, (Jes. 50 : 10): »*Wie is er onder u*, M. T.! *die den Heere vreest? die naar de stem zijns knechts hoort? als hij in de duisternis wandelt en geen licht en heeft; dat hij betrouwe op den naam des Heeren en steune op zijnen God!*" En hij zal het ondervinden, *dat die mensch welgelukzalig is, die op den Heer vertrouwt!* AMEN.

NA-ZANG: Ps. LXXXIV: 6.

Digitized by Google

LEERREDE

OVER 'S HEEREN NOODIGING VAN VERMOEIDEN EN BELASTEN.

Voorz. Ps. 89 : 7 en 8.

VOORAFSPRAAK.

Adam! waar zijt gij? Zie daar M. H. de eerste roepstem van God tot den eersten zondaar gerigt, toen deze, schuw geworden zijnde voor zijnen Maker, voor Hem vlugtte en zich onder het geboomte verborg! Het oogmerk van deze roepstem was ook wel om hem op te roepen tot verantwoording wegens zijn gedrag in het eten van den verboden boom, maar niet minder om hem verlossing te verkondigen door het Vrouwenzaad, en in Zijne gunst en gemeenschap weder te herstellen. O! onbegrijpelijke liefde Gods, en dat zoo onvoorwaardelijk, en niettegenstaande hij weigerde zijne schuld te belijden, geopenbaard! Deze roepstem Gods klonk sedert door alle eeuwen henen het zondig nakroost van Adam in de ooren, hetwelk schuw ge-

Digitized by Google

worden voor God, voor Hem vlugtte en weigerde tot Hem weder te keeren, ja zich voor Hem verbergt.

Zoodanige roepstemmen worden overvloedig gevonden zoowel in de Schriften van het Oude- als van het Nieuwe Verbond; en staan daar als opgerigte teekenen om den zondaar Gods gezindheid jegens hem te leeren kennen, hem van het verderf te verlossen en weder tot God en de zaligheid terug te brengen. Niet al deze roepstemmen zijn echter van denzelfden inhoud, of onbepaald tot allen zonder uitzondering gerigt; daar zijn ook zulken, die bepaaldelijk gerigt zijn tot zoodanigen, die aan deze roepstemmen de dringendste behoeften hebben, of gevoelen.

Van dezen aard is 's Heeren roepstem of noodiging van vermoeiden en belasten, waarover wij in dit uur tot u wenschen te spreken. Zalig wij, indien wij 's Heeren noodiging leerden verstaan, gelooven en opvolgen; dan zou het heil en de zaligheid, aan de opvolging van dezelve verbonden, ontwijfelbaar ons deel zijn.

Vereenigen wij ons vooraf in het gebed, en smeeken wij met dankzegging om 's Heeren zegen.

TEKST: *MATTH.* 11 : 28.

Komt herwaarts tot Mij alle, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rusten geven.

INLEIDING.

W. H.! Ofschoon de Zoon van God, geopenbaard in de menschelijke natuur, in eigen persoon op deze aarde

Digitized by Google

als 's Vaders gezant Zijnen raad tot zaligheid verkondigde, sprak zoo als géén mensch op aarde sprak of spreken kan, en Zijne zending en leer met onwedersprekelijke en heerlijke wonderen bevestigde; zoo was echter Zijne prediking voor verre weg het grootste gedeelte Zijner hoorders onvruchtbaar; ja strekte veeltijds slechts om hun ongeloof en vijandschap tegen de waarheid des te meer op te wekken, en den naam des Heeren te lasteren en te onteeren. Dat treurig verschijnsel zien wij bevestigd in ons teksthoofddeel; deze onvruchtbaarheid en hare vreesselijke gevolgen stelt de Heer voor aan die steden in *Galilea*, in welke Zijne krachten meest geschied waren van vers 20—24: »*Toen begon Hij de steden, in dewelke Zijne krachten meest geschied waren, te verwijten, om dat ze zich niet bekeerd hadden. Wee u* Chorazin, *wee u* Bethsaïda! *want zoo in* Tyrus *en* Sidon *de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in zak en assche bekeerd hebben. Doch ik zeg u, het zal* Tyrus *en* Sidon *verdragelijker zijn in den dag des oordeels, dan ulieden. En gij* Capernaum! *dat tot den hemel toe zijt verhoogd, gij zult tot de helle toe nedergestooten worden; want zoo in* Sodom *die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden tot op den huidigen dag gebleven zijn: doch ik zegge u, dat het den lande van* Sodom *verdragelijker zal zijn in den dag des oordeels, dan u.*" Geheel nutteloos was echter Zijne prediking onder hen niet geweest; indien ook wijzen en verstandigen dezelve verwierpen, daar waren eenvoudigen, in wier harten de Vader de verborgenheden van des Heeren koningrijk geopenbaard had, en die de kracht daarvan in hunne harten ondervonden. Daarvoor dankt de Heer Zijnen Vader, vers 25 en 26: »*In dien zelfden tijd antwoordde* Jezus *en zeide: Ik dank U Vader, Heere des hemels*

Digitized by Google

en der aarde! dat Gij deze dingen voor den wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. Ja Vader! want alzoo is geweest het welbehagen voor U." Hierop laat Hij volgen eene verklaring van de oneindige verhevenheid van Zijn' persoon als Gods Zoon, bij niemand dan bij den Vader bekend, en als zijnde alleen in staat om den Vader aan anderen te openbaren. Zoodanig eene verklaring legt Jezus ten grondslag van zijne noodiging, die daarop volgt, en van dien inhoud is, dat geen Gods gezant zoo groot, geen schepsel zoo verheven is, hetwelk zonder Godslastering dezelve zou mogen doen; alleen de Zoon van God één met den Vader komt het toe dezelve uit te spreken: »*Komt herwaarts tot Mij alle, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven;*" deze noodiging willen wij in dit uur wat meer van nabij beschouwen.

VERDEELING.

I.

Wij zullen eerst over hen spreken, welke hier door Jezus genoodigd worden.

II.

Over de liefderijke noodiging des Heeren tot de zoodanigen gerigt.

III.

Over 's Heeren belofte aan hen, die deze noodiging leerden opvolgen.

Digitized by Google

I.

Wij zullen eerst over hen spreken, welke hier door Jezus genoodigd worden. Hij beschrijft hen als zoodanigen, *die vermoeid en belast zijn.* Passen wij eerst deze beschrijving toe op het Godsdienstige gedeelte van het Joodsche Volk ten tijde van des Heeren omwandeling op aarde; ten tweede op velen in onzen tijd, die met deze Joden overeenkomst hebben, en wijzen wij ten derde aan, dat deze gesteldheid, ofschoon veel beter dan de gesteldheid der wet- en zorgeloozen, echter op zich zelve beschouwd, treurig is.

1°. Passen wij deze beschrijving toe, op het Godsdienstige gedeelte van het Joodsche Volk ten tijde van des Heeren omwandeling op deze aarde. De Zaligmaker beschrijft hier de gesteldheid van het Godsdienstig gedeelte van het Joodsche Volk als vermoeiden en belasten. Immers op hen alleen is deze beschrijving van toepassing. Geene ongodsdienstigen onder het Volk konden als vermoeid en belast beschouwd worden in dien zin, waarin het hier van Jezus gebezigd wordt. Zij waren, even als de ongodsdienstigen onder ons, wetteloozen en zorgeloozen. De spreekwijze vermoeid en belast-zijn, schijnt ontleend te zijn van zwaar beladen lastdieren, die onder het torschen van dezen zwaren last zoo vermoeid zijn, dat zij onder denzelven dreigen te bezwijken. Zoo was het in de daad met het godsdienstig gedeelte van de Joodsche Natie, toen Jezus op aarde was. Zij waren belast met het juk van Mozes wetten niet alleen, maar bovendien met vele willekeurige menschelijke inzettingen door God niet geboden. Deze wetten en instellingen werden door Farizeën en Schriftgeleerden, zijnde gezeten op den stoel van Mozes, als zware lasten op de schouderen der Joden gelegd, opdat zij in derzelver betrachting hunne geregtigheid voor

Digitized by Google

God zouden zoeken, en op dezen grond de zaligheid bouwen en verwachten. Immers zoo sprak de Heer. Hoofds. 23 : 4: *„Want zij binden lasten, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen, en leggen ze op de schouderen der menschen: maar zij willen die met hunnen vinger niet verroeren."* Zulk een zwaar juk waren de wetten van God niet, door Mozes als Gods gezant op de schouderen van Israël gelegd, indien zij in de voetstappen van het geloof der Vaderen wandelden, en uit zuivere beginselen, naar Gods wetten en tot Zijn eer, daarin werkzaam waren.

Immers ofschoon de Wet der Tien Geboden den vloek dreigt op de minste overtredingen, en volmaakte gehoorzaamheid eischt, zonder eenige toegevendheid; ofschoon zij bij iedere overtreding door hun geweten werden aangeklaagd, als liggende onder den vloek, en uit kracht hunner verdorvenheid zich bewust waren, van hun onvermogen tot volmaakte onderhouding van Gods geboden, zoo kenden zij nogtans Jehova als genadig en barmhartig; vergevende de overtredingen en zonden op grond van de zoenofferen, de schaduw van het eenige ware zoenoffer, hetwelk Jehova in de volheid des tijds zou daarstellen. Op dezen grond vertrouwden zij dat Hij hun de zonden vergaf, als zij boetvaardig en geloovig tot Hem kwamen, met begeerte tevens om door Zijne genade in het pad Zijner geboden te wandelen. Voor zulke geloovigen waren Mozes wetten geen ondragelijk juk, zij dienden den Heer uit liefde, gewillig en met vreugde, en vonden hunne zaligheid in het betrachten van Gods geboden en het verheerlijken van Zijnen Naam. Immers zien wij dit overvloedig uit de gesteldheid van zoo vele heiligen des Ouden Verbonds, bijzonder in de Psalmen kenbaar gemaakt. Een zwaar en ondragelijk juk waren Mozes wetten voor de Joden, toen Jezus op aarde was,

Digitized by Google

zoo als zij door Farizeërs en Schriftgeleerden, vereenigd met zoo vele menschelijke inzettingen, op de schouderen gelegd werden. Zulk een juk waren zij niet slechts wegens de zwaarte en menigte dezer geboden, en de onkennis van JEHOVA en van het ware doel der schaduw-wetten, maar ook wegens het werkheilig beginsel, waaruit de Farizeërs en Schriftgeleerden, strijdig met het geloof en de liefde, hun leerden die wetten betrachten. In dezen zin was het dat zij lasten bonden, die zwaar en kwalijk waren om te dragen, en legden ze op de schouderen der menschen, terwijl zij zelve die met hunne vingeren niet wilden aanroeren; Hoofds. 23:4. Zij waren niet alleen belasten, zulken op wien dat zware juk lag, en die hetzelve torschten, maar zij waren ook vermoeiden, dat is zulken, die vermoeid waren door het torschen van dat juk, en onder hetzelve dreigden te bezwijken. Zoo was het inderdaad met het godsdienstig gedeelte van het Joodsche volk toen JEZUS op aarde was. Te vergeefs zochten zij naar rust in het betrachten der Wet, de Wet dreigt vloek op de minste overtreding en zij begingen deze dagelijks. Zij zochten wel door de waarneming van al die plegtigheden in de godsdienst en boetedoeningen de schuld uit te wisschen en zich van den vloek der Wet te ontslaan, maar hun geweten bleef onvoldaan, en de vrede met God werd gemist. Zij zochten wel eene eigene geregtigheid door deze betrachtingen op te rigten, maar de tekortkomingen bleven talloos, en de Wet eischt volmaakte gehoorzaamheid. Zij vermoeiden zich te vergeefs onder het torschen van dit zware juk, zij bleven onvoldaan, zij bereikten het doel niet; de ware zielerust en vrede.

2a. Maar deze beschrijving van den Heer van het godsdienstig gedeelte van het Joodsche volk is ook van

Digitized by Google

toepassing op velen in onzen tijd, die even als de godsdienstige Joden zich onderscheiden in een godsdienstig en zedig gedrag van de wetteloozen en zorgeloozen. — Van nature zijn wij allen onder de Wet, die vloek dreigt op de minste overtreding, 't zij wij hare geboden nalaten te doen, of hare verboden bedrijven; het werkheilig beginsel, in onze verdorvene eigenliefde gegrond, is onze tweede natuur, zoo dat wij geen anderen weg kennen of begeeren dan door het oprigten van eene eigene geregtigheid ons van dezen vloek te bevrijden, en de gunst van God te verwerven; in dezen weg zijn duizenden tamelijk vergenoegd en tevreden met zich zelven, zoo lang zij de Wet en haren geestelijken aard, en hare uitgestrektheid niet kennen, en onbekend zijn met zich zelven, hunne overtredingen van de Wet, hunne verdorvene geaardheid, en met den vloek der Wet, die over hen is uitgesproken; maar worden zij eenigzins met de Wet bekend, zien zij in dezen spiegel hunne overtredingen, en hunne ongelijkvormigheid aan deze liefdewet, openbaart God in hun geweten zich als Wetgever en Regter, Die den vloek over zondaars uitspreekt, dan kunnen zij niet langer vergenoegd en tevreden zijn met zichzelven; dan worden zij ontrust; dan grijpt vrees en schrik hen aan; dan gevoelen zij behoefte om van den vloek der Wet ontheven te worden en vrede met God te hebben. Zij komen nu in de daad onder het juk der Wet, dat juk drukt zwaar op hunne schouderen, en hun werkheilig beginsel dringt hen, om door gehoorzaamheid aan de Wet Gods zich van den vloek der wet te ontslaan, en zich de genade Gods te verwerven. ô! Hoe vele werkheilige pogingen wenden zij dan aan, om eene eigene geregtigheid voor God op te rigten, zichzelven te verbeteren en heilig te maken! te vergeefs echter zijn al hunne pogingen; de onrust neemt toe, omdat hun ge-

Digitized by Google

weten hen overtuigt, dat door dat alles aan Gods regt en aan den eisch der Wet niet is voldaan, of de vloek der Wet is opgeheven; in plaats van onder dat wettisch pogen om Gods Wet uit- en inwendig te betrachten, beter te worden, zoo worden zij hoe langer zoo meer de verdorvenheid hunner harten gewaar; en worden in eigen schatting erger dan te voren. Zoodanige torschers onder het juk der Wet zijn in de daad vermoeiden. Zij dreigen onder dien zwaren last te bezwijken, en verliezen niet zelden den moed en zijn geneigd te betuigen: *»het is buiten hoop!"* In dezen weg zoeken zij de ware zielerust, den vrede met God, de heiligheid en zaligheid te vergeefs! ô! Hoe wenschelijk ware het, dat die Farizeën en Schriftgeleerden van onze dagen, die door hun zedeprediken de menschen zware lasten opleggen, die zij zelve met het uiterste hunner vingers niet aanroeren, eens bij eigen ondervinding zulke belasten en vermoeiden mogten worden! in dat geval zouden zij welhaast uit andere oogen zien, dan zij thans zien, nu zij door eigenwaan en hoogmoed verblind, met zichzelven voldaan zijn, en uit de hoogte spreken!

3°. Deze gesteldheid, ofschoon veel beter dan de gesteldheid der Wet- en zorgeloozen, is echter op zich zelven beschouwd treurig. Rampzalig, M. H.! is zonder twijfel de gesteldheid van wettéloozen en zorgeloozen; deze leven zonder wet, en kennen geen ander richtsnoer van hun leven, dan hun eigen zin en wil, zij zijn hun eigen wetgever en wet, en zien niet op tot God den hoogsten Wetgever en Regter, en vragen niet naar Zijne geboden. Zij leven gerust en zorgeloos met betrekking tot hunne voorbereiding voor de eeuwigheid en vergenoegen zich met de tegenwoordige wereld en hetgeen deze hun aanbiedt en geeft.

Zoodanig waren er onder de Joden, toen de Heer op

Digitized by Google

aarde was; zoodanigen zijn er thans overvloedig onder degenen, die zich Christenen noemen in onzen tijd, en wie kan het met grond tegenspreken, dat deze soort van menschen in den hoogsten trap zondaars zijn, die geheel vervreemd van God, hunne betrekking tot Hem hunnen Schepper en weldoener verloochenen, Zijne Wetten vertrappen, het oogmerk hunner schepping uit het oog verliezen, en zich zelven toorn vergaderen als een schat tegen den dag des toorns, en der openbaring van het regtvaardig oordeel Gods. Gewis, M. H.! is de gesteldheid der vermoeiden en belasten oneindig beter dan der zoodanigen. Zij leven niet zonder God en Zijne Wet, noch onbezorgd omtrent de behoudenis hunner zielen; nogtans is deze gesteldheid op zich zelve beschouwd treurig. Zij wandelen op eenen weg waarop zij nimmer hun doel kunnen bereiken, zij kunnen in denzelven nooit de ware zielerust, de vrijspraak, de heiligheid en zaligheid verkrijgen; zij moeten treurig en met zorg en kommer hun pad bewandelen, beroofd van ware vreugde en blijdschap: terwijl zij steeds vermoeid den zwaren last blijven torschen, die op hunne schouderen drukt.

II.

Wij moeten, naar het tweede deel, over de liefderijke noodiging des Heeren spreken, tot de zoodanigen gerigt.

Deze liefderijke noodiging leest gij in deze woorden: »*Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt.* Sta hier stil: 1°. Eerst bij den Heer, die hier noodigt de vermoeiden en belasten; 2°. Bij den inhoud Zijner noodiging; 3°. Bij het liefderijke van dezelve; 4°. Bij de reden waarom de Heer hier alleen deze noodigt en niet gelijk veeltijds allen zonder onderscheid; en 5°. Het gewigt van deze noodiging voor ons allen.

Digitized by Google

1°. Wij moeten eerst stil staan bij Hem, die hier vermoeiden en belasten noodigt. Uit het vorige vers leeren wij Hem kennen als den Zoon des Vaders, Wien niemand kent dan de Vader, die zelf alleen den Vader kent, en den Vader aan anderen openbaren kan. Hij is de eigen- en eeniggeboren Zoon des Vaders een met den Vader, van hetzelfde Goddelijke Wezen, God uit God, en geopenbaard in ons menschelijk vleesch, de ware Godmensch. Hij is de grootste van alle Gods gezanten, die op deze aarde kwam, om den vollen raad Gods tot onze zaligheid te verkondigen, en de menschen op Hem zelven te wijzen als den Man van Gods raad, in Wien Gods raad vervuld is, als zijnde de weg, de waarheid en het leven, zonder Wien niemand tot den Vader komt. Hij is de van ouds beloofde en verwachte Messias, de Koning van het godsrijk, Die op aarde kwam om Zijn geestelijk en hemelsch rijk te stichten, uit te breiden en te volmaken. Hij is de Middelaar Gods en der menschen, die niet op aarde kwam om gedient te worden, maar om te dienen, en Zichzelven te geven tot een losprijs voor velen. In Hem heeft de Wet hare vervulling gekregen, Hij heeft den vloek der Wet, die op ons lag, gedragen, een vloek geworden zijnde voor ons, Hij heeft haren eisch volbragt en eene volmaakte geregtigheid voor ons verworven. Zoo heeft Hij de kloof tusschen God en ons, door de zonde te weeg gebragt, weggenomen, de verzoening gevonden, de vergiffenis van zonden, de geregtigheid en het leven daargesteld. Hij is de eenige en genoegzame Zaligmaker, die ons zalig maakt van onze zonden, die de zaligheid en het leven zelf is, en buiten Wien geen zaligheid te zoeken of te vinden is. Hij is de gekruiste, maar nu verheerlijkte Heer, die ons de bekeering en de vergeving van zonden, ja het eeuwig zalig leven geeft. Hij heeft dus het regt om deze noodiging aan vermoei-

Digitized by Google

den en belasten te doen, zij zijn ten duurste verpligt dezelve op te volgen, en Hij is in staat om dat geen te geven, hetgeen zij te vergeefs in de werkheilige betrachting van Mozes wetten zochten.

2°. De inhoud van Zijne noodiging is: *komt herwaarts tot Mij*, alle die vermoeid en belast zijt.

De Heer noodigt deze vermoeiden en belasten om tot Hem te komen. Zij, tot wien Hij deze noodiging in de eerste plaats rigt, zagen Hem ligchamelijk voor zich staan, en konden ligchamelijk nog nader bij Hem komen, dan zij reeds bij Hem waren; doch de Heer bedoelt wat meer dan zulk een komen tot Hem met het ligchaam. Zulk een komen geschiedde zoo wel door vijanden als door vrienden, door ongeloovigen zoo wel als door geloovigen; en kon geen nut aanbrengen. De Heer bedoelt een geloovig komen, waardoor men Hem met het hart erkent, zoo als Hij zich geopenbaard had, als de Zoon van God, de Christus, de Zaligmaker, als het Lam Gods, hetwelk de zonde der wereld draagt, als de weg, de waarheid en het leven, zonder Wien niemand tot den Vader komt, de bron en oorzaak van het eeuwige leven, die waarlijk vrijmaakt, vergeving der zonden en het eeuwige leven geeft, ja van het zware juk, waarmede zij belast, en waaronder zij vermoeid waren en dreigden te bezwijken, hen ontheffen kon. De Heer bedoelt een komen tot Hem met vertrouwen, als den zoodanige, die hen uit dien treurigen staat als vermoeiden en belasten verlossen, en de ware zielerust kon schenken, welke zij te vergeefsch in de Wet en de instettingen der Vaderen en hare werkheilige betrachting zochten; een komen met oogmerk om Hem geheel en alleen aan te nemen, dat is zoo als Hij zich geopenbaard had, en met verloochening van zichzelven, en alle eigene geregtigheid en werk, om in Hem alleen te zoe-

Digitized by Google

ken, hetgeen zij te vergeefs in de Wet en inzettingen gezocht hadden; een komen tot Hem, waardoor zij de valsche Herders, de Farizeërs en Schriftgeleerden, naar welke zij gehoord hadden, verlieten; om Jezus Christus Gods Zoon als den groeten gezant des Vaders alleen te hooren, en door Hem zich te laten onderwijzen in de kennis van den vollen raad Gods tot zaligheid door Hem verkondigd, om door Hem als den eenigen waren Hoogepriester, zich met God te laten verzoenen en door Hem als den Koning van het Godsrijk zich te laten vrijmaken van de dienstbaarheid des Satans en der zonden, en tot Zijne ware onderdanen te laten vormen, die aan Zijne rijkswetten en bestuur zich onderwerpen; een komen eindelijk tot Jezus om van hunne vermoeidheid en belastheid ontheven, en der ware zieleruste deelachtig te worden.

Komt allen tot mij, zegt de Heer, die vermoeid en belast zijt: Hij sluit niemand uit van degenen, die vermoeid en belast zijn; geen bepaling maakt de Heer van de maat en trap van vermoeidheid en belast zijn, zoo wel degenen, die dit in den minsten als in den hoogsten trap zijn, worden van Hem genoodigd; zij allen hebben vrijheid en worden van Hem geregtigd, om tot Hem te komen, en daardoor tevens onder de duurste verpligting gebragt.

3°. Het liefderijke van deze noodiging zien wij, zoo uit de noodiging zelve als uit de wijze, waarop Hij noodigt. De Zaligmaker noodigt hier uit de Joden de zoodanigen, die onder den zwaren last der wetten en inzettingen gebukt en onder dien last zoo vermoeid waren dat zij dreigden te bezwijken. Vol mededoogen met hun treurigen staat en vruchteloozen arbeid, vol van liefde en begeerte om hen uit dien staat te verlossen, en in eenen beteren over te brengen noodigt Hij hen: »*komt tot Mij*," den Zoon van God, den Messias, uwen Heiland! Hij

Digitized by Google

noodigt hen op de vriendelijkste en innemendste wijze: *skomt herwaarts.*" Het is eigen aan vermoeiden en belasten, om van verre te blijven staan, bij het pak als neder te zitten, zich aan moed- en hopeloosheid over te geven, ja schuw te zijn voor hen, die hen redden en troosten willen; daarom noodigt hen de Heer op de vriendelijkste en innemendste wijze, als wenkte Hij hen met de hand, opdat zij allen schroom en achterdocht zouden afleggen: komt *herwaarts*, staat niet van verre, nadert vrijmoedig tot Mij.

4°. De reden waarom de Heere hier slechts vermoeiden en belasten noodigt, en niet gelijk meestal allen zonder onderscheid, ligt niet daarin dat de Heer in deze hoedanigheid een' meerderen grond van vrijmoedigheid wilde gelegd hebben om tot Hem te gaan, want voorzeker leverde de treurige staat van vermoeiden en belasten, die in een' verkeerden weg God zochten te dienen, en de rust van hun hart meenden te vinden, niets op om zich Zijne liefde waardig te maken; maar deze treurige gesteldheid maakte het mededoogen en de liefde des Heeren gaande. Hij werd over hen met ontferming bewogen, zij hadden de dringendste behoefte aan Zijne genade, zij zouden zonder Zijne tusschenkomst onder den zwaren last, die hen drukte, zijn omgekomen, en daarom noodigt Hij hier bepaald de vermoeiden en belasten, ofschoon anders allen, zonder onderscheid, in Zijne noodiging begrepen waren en nog zijn.

5°. Gewigtig was en is steeds deze noodiging des Heeren voor ons allen. Stonden zulke noodigingen in den Bijbel niet, wie onder ons zou het wagen durven om tot Jezus te gaan? zouden wij bij de minste kennis van ons zelven, als zondaars, als schuldige en geheel bedorvene zondaars, die onder den vloek der wet en den toorn Gods liggen, durven gaan tot dien grooten Zoon van

Digitized by Google

God, dien Heilige en Regtvaardige? Zouden wij niet moeten vreezen voor Zijnen toorn, wanneer wij zoo ongenoodigd tot Hem gingen? en zoo wij al tot Hem kwamen, zouden wij gaan durven met die zoo noodige vrijmoedigheid, en met dat vast vertrouwen, dat wij bij Hem welkom zouden zijn, en niet uitgeworpen worden, indien daar niet geschreven stond: *»komt herwaarts tot Mij!"* Bijzonder gewigtig is deze noodiging des Heeren voor vermoeiden en belasten, omdat Hij hen hier meer bepaald bij hunnen naam noemt, en hunnen treurigen staat en gesteldheid uitdrukt. Hoe treurig hun staat en gesteldheid is, hoe moed- en hopeloos zij menigwerf zijn, hoezeer zij meermalen van verre staan, en bij de pakken nedersitten, de Heer sluit hen niet uit, zij zijn de eerste voorwerpen Zijner ontferming, naar wie Hij boven anderen omziet vol van mededoogen en liefde, ten einde hen dringend te bewegen, om zonder uitstel of dralen tot Hem te komen om gered en verlost te worden.

III.

Wij komen tot het derde deel: de belofte des Heeren aan allen, die deze noodiging leerden opvolgen.

Deze belofte is: *»en Ik zal u ruste geven."* Sta hier stil: 1°. Bij den inhoud van deze belofte; 2°. Bij het gewigt en de dierbaarheid van dezelve: en 3°. Bij hare zekerheid, en des Heeren goedheid en liefde hierin zigtbaar.

1°. Bij den inhoud van deze belofte. De Heer belooft hier aan vermoeiden en belasten, die Zijne noodiging leerden opvolgen, dat Hij hun rust zou geven. Rust was het, welke de vermoeiden en belasten, in de wetten en inzettingen, en hare werkheilige be-

Digitized by Google

trachting te vergeefs zochten: rust in het geweten. Daar is M. H.! eene ware en eene valsche, eene gegronde of ongegronde rust. Eene valsche rust in het geweten heeft es plaats bij wet- en zorgeloozen, wier geweten niet ontwaakt is, maar als slaapt, en den zondaar in zijne wet- en zorgeloosheid niet ontrust, ja onder de zoodanigen zijn er volgens de H. Schrift, wier geweten als met een brandijzer is toegeschroeid. De zoodanigen gaan gerust en zorgeloos op den weg des ongeloofs en der zonde voort, zonder gedachte aan God hunnen wettigen Opperheer en Regter, zonder acht te slaan op de Wet of het Evangelie, zonder te arbeiden aan hunne voorbereiding voor de eeuwigheid, zonder te vragen: wat zal er van mijne ziel na den dood worden? Zij wandelen op den breeden weg naar het verderf, volgen hun' eigen lust en zin, en de groote menigte, welke zij op hunnen weg aantreffen, spot niet zelden met den dood, de hel en het oordeel. Zij leven in nadruk zonder God, en zoeken alle denkbeelden, waardoor zij in hunne valsche rust zouden kunnen gestoord worden verre van zich te verwijderen. — Daar is ook een valsche en ongegronde rust bij anderen, die meer godsdienstig en zedig zijn. Deze wordt geboren uit dwalende begrippen van God. Menigeen heeft geen ander denkbeeld van dat heerlijk Wezen, dan dat Hij enkel liefde is, en zij dus geen straf te vreezen hebben. Zij denken alleen aan Gods barmhartigheid, maar niet aan Zijne heiligheid, regtvaardigheid en waarheid; zulke eenzijdige begrippen van God stellen hen gerust, hoe zij ook gesteld zijn en zich gedragen; zij vleijen zich zelven gedurende geheel hun leven, en denken er niet aan hoe vreesselijk zij zichzelven zullen bedrogen vinden, als zij na den dood een geheel anderen God zullen ontmoeten, als zij gedurende hun leven zich hadden voorgesteld. Deze valsche en ongegronde

Digitized by Google

rust wordt bij velen geboren uit valsche begrippen van de godsdienst. Zij meenen reeds godsdienstig genoeg te zijn, indien zij de uiterlijke pligten van de godsdienst, zoo goed zij kunnen volbrengen, en voor het oog der menschen godsdienstig schijnen: zij berusten even als de Farizeërs in het uiterlijke van de godsdienst, terwijl zij het inwendige buiten de godsdienst sluiten, zonder te bedenken dat God, die een Geest is, van ons in geest en waarheid gedient moet worden, en zij die in het vleesch zijn, Gode niet behagen kunnen; gerust gaan velen van zulke schijn-godsdienstigen de eeuwigheid te gemoet, in de hooge zelfverbeelding, dat God hoogst onregtvaardig zou zijn, indien Hij hunne godsdienstigheid verwierp. Deze valsche en ongegronde rust wordt al verder geboren uit verkeerde begrippen van de deugd en zedelijkheid. Men houdt zich voor deugdzaam genoeg, wanneer men zoo veel als mogelijk is Gods geboden betracht en bij gebrek aan volkomenheid zichzelven zoo veel mogelijk verbetert, berouw betoont bij grove overtredingen en zich op zijne volmaking toelegt, zonder te bedenken, dat God als de hoogste Wetgever volmaakte gehoorzaamheid uit- en inwendig eischt, gedurende geheel ons leven tot onzen dood toe, en de minste overtreding of ongelijkvormigheid aan de Wet ons aan den vloek, door God bedreigd, onderwerpt: »*Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven staat in het boek der Wet ondat te doen.* Gal. 3 : 10; ja zonder te bedenken, dat God als de hoogste Regter Zichzelven zou verloochenen, indien Hij het gezag Zijner Wet niet handhaafde tegen de overtreders, en hun de zonde vergaf zonder voldoening aan den eisch Zijner Wet. Duizenden gaan, met zulke valsche begrippen van deugd en zedelijkheid, den ontzaggelijken en onomkoopbaren Regter van hemel en aarde te gemoet, alzoo zij met hunne

Digitized by Google

ingebeelde deugd, zelf-verbetering, berouw en zelf-volmaking bij Hem zullen welkom zijn. Deze valsche en ongegronde rust wordt eindelijk geboren uit onkennis van zichzelven; zij hebben nooit zichzelven in den helderen en niet vleijenden spiegel van Gods Wet gezien, zoo als zij waarlijk zich zouden zien, indien zij met verlichte verstandsoogen, en geopende harten, naauwkeurig en onpartijdig in dien spiegel zich zagen; nooit zagen zij zichzelven in denzelven als eene omgekeerde wet, als zijnde haters Gods, en van den naasten; nooit onderzochten zij naauwkeurig en met liefde tot de waarheid, den staat en toestand van het menschelijk geslacht sedert den afval onzer eerste voorouders van God; nooit pasten zij op zichzelven toe de beschrijvingen van het diep, en aan onze zijde onherstelbaar bederf onzer natuur, als zijnde beroofd van Gods beeld; en beelddragers van den Satan, en kinderen des toorns van natuur. Van deze zwarte schilderij wendden zij steeds hunne oogen af, of weigerden geloof aan het getuigenis van God zelf, en van Zijne gezanten, door de geschiedenis en de ondervinding zoo onwedersprekelijk gestaafd. Hoe luide de onwaarde van onze gevallen natuur in de H. Schriften verkondigd wordt, en ons dezelve van alle zijden in de oogen straalde, nogtans beroemen zij zich op de waardij, de deugdzaamheid, de volmaakbaarheid van dezelve, en verheffen zich hoogmoedig daarop, alsof zij nimmer van God afvielen en in den grond goed waren; rijk en verrijkt zijn zij en geens dings gebrek hebben zij, terwijl zij niet weten dat zij jammerlijk, ellendig, blind en naakt zijn, dit is eene beschrijving van onzen toestand door den verheerlijkten Zaligmaker, welke op duizenden past. Deze jammerlijke onkennis van zichzelven brengt bij de groote menigte eene valsche en ongegronde rust te weeg, waarin zij niet willen gestoord wezen, en waarin zij voortgaan,

Digitized by Google

tot dat hun de oogen opengaan in de hel zijnde in de pijne.

Met deze valsche en ongegronde rust kunnen vermoeiden en belasten zichzelven niet voldoen. Zij zijn ontrust door het gezigt en gevoel hunner zonden, hunner schuld bij God den hoogen en heiligen Wetgever, door den vloek der Wet, die op hen ligt, en hun onvermogen om die te voldoen en de wet te volbrengen. Nogtans geen anderen weg kennende, om tot de ware zieleruste te geraken, zoo blijven zij de rust zoeken bij de Wet, en hare werkheilige betrachtingen.

De rust, van welke de Zaligmaker hier spreekt, is de ware en voldoende rust, waardoor het ontrust geweten volkomen bevredigd wordt. Deze rust wordt geboren uit de volkomene vrijspraak van zondaars en hunne aanneming bij God, uit hunne wedergeboorte en heiligmaking, uit het aanvankelijk genot en de zekerheid hunner volkomene zaligheid na dit leven. Deze rust wordt geboren uit de volkomene vrijspraak van zondaars en hunne aanneming bij God. In deze vrijspraak en aanneming vindt het ontrust gemoed van den vermoeiden en belasten de ware zielerust en vrede. Drukt de last der zonde en de vloek der Wet hem ter neder, is hij afgemat door het zoeken naar rust in hare werkheilige betrachtingen — door deze vrijspraak en aanneming, niettegenstaande zijne schuld- en vloekwaardigheid, en zonder zijne werken of verdienste hem geschonken, verdwijnt de onrust zijner ziel, hij gevoelt den last der zonde en haren vloek van hem weggenomen; de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, daalt in zijn gemoed neder; nu is God zijn verzoende God en Vader; nu is de kloof tusschen God en hem uit den weg geruimd; nu is er weer gemeenschap tusschen hem en God; het is hem als ware hij over gegaan uit den dood in het leven; en alsof de gansche

Digitized by Google

schepping hem weder toeriep, ja hij in eene andere wereld verplaatst was. O, M. H.! wij dienen kennis aan deze regtvaardiging en aanneming bij God te hebben, om regt te kunnen gevoelen, wat het is deze ware zielerust te genieten! Deze ware rust in het geweten wordt verder geboren uit onze wedergeboorte en heiligmaking; ook hierin vindt de vermoeide en belaste de ware rust en vrede der ziel, werd hij nedergedrukt door het gevoel van Zijn onvermogen om de Wet Gods te betrachten, en afgemat door het werken in eigen kracht, werd hij des te meer zijne verdorvenheid gewaar, naar mate hij zich ernstiger toeleide om heilig te worden, in deze wedergeboorte en heiligmaking vindt hij de rust, die hij te vergeefs in zichzelven en zijn werkheilig gedrag zocht. God zelf schept in de wedergeboorte een nieuw leven door den Heiligen Geest, naar Zijne groote barmhartigheid in en door Jezus Christus, in onze harten; en maakt ons in de heiligmaking vrij van de heerschappij der zonden, en geeft ons lust en kracht tot heiligheid. Zoo leert nu de vermoeide en belaste eigen kracht verloochenen, om in 's Heeren kracht Gods geboden te onderhouden. Nu leert hij uit andere beginselen, met andere bedoelingen, ja op eene andere wijze werkzaam zijn; hij betracht Gods geboden uit liefde; hij werkt niet meer uit vrees voor straf, gelijk een slaaf, die beeft voor de slagen van zijnen harden Heer; zijne gehoorzaamheid is liefde-werk, hij doet het gewillig en met vreugde; Gods eer is nu zijn doel, en daar God in hem werkt het willen en het werken, zijn 's Heeren geboden hem niet zwaar. Het is wel zoo, de vermoeide en belaste vindt in de heiligmaking zijne volkome voldoening en rust niet, zoo lang hij op deze aarde is, om dat hij hier nog ver van de volmaaktheid blijft; maar zijn onrustig woelen in zijne eigene kracht houdt op, om in 's Heeren kracht het doel te bereiken.

Digitized by Google

dat hij zich voorstelde, en zijne anders gebrekkige heiligmaking is hem, het beslissend bewijs van zijne regtvaardiging voor God, waarin hij de ware zielerust vond. Deze ware rust in het geweten wordt eindelijk gevonden in het aanvankelijk genot en de zekerheid zijner volkomene zaligheid na dit leven. De vermoeide en belaste tracht naar zaligheid, hier bij aanvang, hier namaals volkomen, maar te vergeefs; hij vindt in zijne werkheilige betrachting niets dan onzaligheid en vrees voor verdoemenis; deze ware rust, welke Jezus geeft, wordt geboren uit het aanvankelijk genot der zaligheid, en de verzekering der volkomene zaligheid na dit leven. ô, Voldoende bron van ware zielerust! De vermoeide en belaste wordt nu ontheven van zijne onzaligheid, en het aanvankelijke genot der zaligheid treedt in de plaats; nu wordt de vrees voor de verdoemenis vervangen door de zekerheid der volkomene zaligheid na dit leven. Kan er rijker bron van zielerust zijn dan deze? Waardoor zou hij ontrust worden, die de voorsmaken der eeuwige zaligheid in zichzelven gevoelt en de blijde hoop heeft op volkomene zaligheid na dit leven?

De Heer belooft, dat Hij deze rust zal geven, daartoe heeft Hij het regt en het vermogen, het regt als de Zoon van God, die in de menschelijke natuur op deze aarde verscheen, en als des Vaders gezant kwam, om den volkomen raad Gods tot zaligheid te verkondigen, en tevens het welbehagen Zijns Vaders uit te voeren in het zaligmaken van verlorene zondaren. Maar Hij heeft ook het vermogen. Hij zelf heeft de vrijspraak van wet-overtreders, ook van de ergste onder hen verworven, door Zich in hunne plaats te stellen, en voor hen aan Gods regt, en den eisch der Wet te voldoen, hunne straf te dragen en een vloek voor hen te worden, in

Digitized by Google

zijn ganssche lijden bijzonder aan het kruis. Opgestaan van den dooden, en gezeten aan Zijns Vaders regterhand, zendt Hij Zijnen Heiligen Geest in hunne harten, om hen door hèt geloof in de gemeenschap met Hem te brengen, te wederbaren en te heiligen. Hij verwierf tevens de zaligheid en is zelf de opstanding en het leven, zoo dat allen, die in Hem gelooven, reeds het leven hebben, en de belofte van volkomene zaligheid. De Zaligmaker noemt Zichzelven den weg, de waarheid en het leven, Joh. 14: 6, en Paulus schrijft van Christus, dat Hij van den Vader ons geworden is tot wijsheid, geregtigheid, heiligmaking en verlossing. In Hem is dus alles wat er vereischt wordt, om aan vermoeiden en belasten de ware zieleruste te geven; en de Heer belooft dit te zullen doen. De Heer belooft, dat Hij deze zieleruste aan vermoeiden en belasten zou geven, die tot Hem komen. »*Komt herwaarts tot Mij alle, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven.*" Daar is dus een onafscheidelijk verband tusschen het geloovig komen tot Jezus en het verkrijgen van deze zieleruste, zoodat zij, die tot Jezus als vermoeiden en belasten geloovig komen, deze ruste zeker deelachtig worden op 's Heeren tijd en wijze. Wij moeten dit echter zoo niet verstaan, alsof zij door hun komen tot Jezus deze ruste verdienden; want de Heer, die dezelve belooft te geven, is alleen ook de verdienende oorzaak van dezelve; ja niemand, verklaart de Heer, kan tot Hem komen, ten zij de Vader, die Hem gezonden heeft den zoodanigen trekke, dit komen is dan mede eene genadegifte Gods, en wij kunnen dus daarin geen verdienstelijk werk vinden; dit komen is de weg en het middel, om de ware zieleruste van den Heer deelachtig te worden.

2°. Gewigtig en dierbaar is deze belofte van den Heer aan de vermoeiden en belasten: zoo opent Hij hun den

Digitized by Google

weg, om die zalige rust deelachtig te worden, welke zij te vergeefs in de Wet en hare werkheilige betrachting zochten; zoo wijst Hij hun daartoe den eenigen en zekeren weg aan, en tevens het middel tot verkrijging van dezelve. Maar hoe gewigtig is deze belofte voor hen; zij is in vollen nadruk voor vermoeiden en belasten het eene noodige. Missen zij deze ware zieleruste, uit zulke zuivere bronnen en vaste gronden geboren, dan zouden zij onder den last bezwijken en onder hunne bekommeringen omkomen, maar geeft de Heer hun deze rust, dan zijn zij voldaan; zij hebben genoeg, ja zij hebben alles, en gaan nu getroost en blijde aan de hand huns Heeren door dit leven, den dood te gemoet. ô! Hoe dierbaar is hun deze rust; zij is hun meerder waardig dan het fijnste goud, zij is hun zoeter dan honig, ja honigzeem, en zij zouden voor geheel de wereld, met alles wat zij heeft en geeft, dezelve niet willen verwisselen.

3°. De zekerheid van deze belofte des Heeren zien wij uit den persoon die ons dezelve doet, of zou de Zoon van God, geopenbaard in het vleesch, de groote gezant des Vaders, ja de waarachtige God en het eeuwige leven iets kunnen beloven, zonder Zijne beloften te vervullen? De gedachte of de minste twijfel daaraan moet zij niet als eene Godslastering worden aangemerkt? Maar hierin openbaart de Heer ook Zijne grootheid; of zou het geen Godslastering in den mond van een mensch, van een engel, ja den grootsten onder hen zijn, de belofte te doen: »*Komt herwaarts tot Mij alle gij vermoeiden en belasten Ik zal u ruste geven.*" Maar ô, onuitsprekelijke liefde van den Heer! zoo wil Hij in de dringendste behoefte van vermoeiden en belasten voorzien, en aan zoodanigen uit loutere liefde en ontferming, terwijl zij

Digitized by Google

om zalig te worden; maar hoe vreeselijk voor u, indien God, Zijne Wet en uw geweten u met rust laat, en gij voortblijft wandelen op den weg van wet- en zorgeloosheid tot uwen dood toe. Zeker zult gij dan uwe valsche rust niet behouden, als gij valt in de handen van den levenden God, die een verterend vuur voor den zondaar is, dan zullen uwe oogen open gaan, de dingen zult gij dan anders beschouwen, dan hier op aarde, en te laat zult gij u beklagen, in uwe wet- en zorgeloosheid te zijn voortgegaan, terwijl de Heer u riep, en gij in den welaangenamen tijd en in den dag der zaligheid leefdet. O ontwaakt gij die slaapt, staat op uit den dooden en Christus zal over u lichten.

Maar deze ware zieleruste welke Jezus geeft, wordt niet slechts versmaad door wet- en zorgeloozen, maar vooral door uiterlijk of schijn-godsdienstigen, en ingebeeld deugdzame menschen, die eene ongegronde rust, zich zelven verschaft hebben. ô Hoe groot is het getal van belijders des Christendoms, die eene zekere soort van rust hebben van eigen maaksel, zonder ooit vermoeid en belast geweest te zijn, en die hunne rust niet bij Jezus gezocht of gevonden hebben. Zullen wij deze valsche rustgronden, waarop zoo velen zich nederzetten allen opnoemen? liever zeggen wij dat alles waarop wij rusten buiten Christus, den eenigen en van God zelf gelegden grond van ware zieleruste, en den eenigen en algenoegzamen rustgever, valsch en ongegrond zijn. Deze schijn- en valsche gronden mogen ons goed en deugdelijk voorkomen, maar zij zijn niet goed noch deugdelijk in de oogen van God met Wien wij te doen hebben, en die ons niet zal oordeelen naar hetgeen ons goed voorkomt, maar naar hetgeen Hij ons als alleen genoegzaam tot onze zaligheid geopenbaard heeft. ô Gij onder M. H., die op gronden buiten Christus rust zoekt of

Digitized by Google

meent te hebben, toetst en beproeft deze gronden, of zij de goedkeuring wegdragen van Christus, den van den Vader verordineerden Regter van hemel en aarde, toetst dezelve naauwkeurig, onpartijdig en in Zijne tegenwoordigheid, met de bede om bekwaam gemaakt te worden naar waarheid te oordeelen; zoekt in het licht van Hem, de zon der geregtigheid staande, dezelven te beschouwen, en ziet gij in dat licht, dat gij op valsche gronden rust, op gronden, die buiten Christus het eenige ware fondament, in u zelven liggen. schroom dan niet om van deze valsche rust u te laten berooven, al moet gij daardoor u zelven in onrust storten, beter is het immers geen rust te hebben, dan eene valsche en ongegronde rust, deze duurt toch maar kort om afgewisseld te worden na den dood met onherstelbare onrust, en eeuwige angst en wanhoop, hoe schrikkelijk is het voor den mensch met een ingebeelden hemel naar de hel te gaan. Maar worden wij hier van onze valsche rust beroofd en in onrust gestort, dan zijn wij in de mogelijkheid om de ware zielerust in Christus deelachtig te worden; dan komt dat woord des Heeren met nadruk tot ons: komt herwaarts allen, die vermoeid en belast zijt, Ik zal u ruste geven; ja de ontruste, die tot Jezus komt, vindt op 's Heeren tijd gewis die zalige zieleruste, welke in eeuwige vreugde en blijdschap in den zaligen hemel op volmaakte wijze zal uitloopen.

Deze valsche rust voldoet niet aan u vermoeiden en belasten. Gij zijt onder het juk der Wet belast, en vermoeid door uwe werkheiligheid om u zelven te behouden, en uw eigen Zaligmaker te zijn. Gij zoekt rust bij de Wet en hare werkheilige betrachting, en vindt deze rust niet; hoe meer gij haar in dezen weg zoekt, hoe meer zij u ontvlugt, Gij vindt onrust in plaats van rust. O! Goedheid Gods! de Heer laat u niet toe,

Digitized by Google

hoe fijn gij ook het garen van werkheiligheid spint, in deze wegen rust te vinden, vindt gij voor eenige oogenblikken al eens eene schijnbare rust, spoedig wordt gij van dezelve weêr beroofd, en de onrust vermeerdert. ô, Gij vermoeiden en belasten, let op 's Heeren noodiging, die als uit 's Heeren mond door Zijn woord tot u komt: »*Komt herwaarts tot Mij alle, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven.*" ô! Verlaat dat drukkend juk der Wet om daarbij rust te zoeken, door een werkheilig pogen om u zelven rust te geven, wendt u tot Jezus, die u noodigt om tot Hem te komen en de ware zielerust, komende tot Hem, belooft. Of zegt gij: ik weet niet of de Heer mij noodigt, want ik vrees dat ik niet regt vermoeid en belast ben, de schuld mijner wetovertreding moest mij zwaarder drukken, mijne verdorvenheid moest ik dieper gevoelen, ik moest meer vermoeid zijn als ik ben, de onrust moest grooter zijn. Maar waar, Mijne Geliefden! bepaalt de Heer de maat en trap dezer vermoeidheid en belastheid, spreekt Hij niet tot allen, en noodigt Hij niet allen zonder bepaling van trap en maat? de Heer noemt hier uwen naam al waart gij in den allerminsten trap vermoeid en belast, inzonderheid moet ik opmerkzaam maken op eene dwaling, waarop men zoo ligtelijk zou kunnen schipbreuk lijden, en zich van Jezus verwijderd houden; zij is, dat men deze vermoeidheid en belastheid voor hoedanigheden houdt, welke ons alleen vrijheid en regt geven om tot Jezus te komen, en wanneer men dan deze hoedanigheden niet of niet genoeg in zich zelven vinden kan, dan ook niet tot Hem komen durven. Deze dwaling is gevaarlijk en strijdig met 's Heeren noodiging, deze noodiging komt onbepaald tot allen zonder onderscheid, en de grond van vrijmoedigheid en regt legt in 's Heeren noodiging van zondaars, wij mogen en moeten als Zondaars komen al konden wij deze vermoeidheid

Digitized by Google

en belastheid in ons niet vinden. De Heer noodigt hier de vermoeiden en belasten, omdat Hij medelijden heeft met hun vruchteloos zoeken van rust in eenen verkeerden weg buiten Hem, of zegt gij: ik zoek rust bij Christus; en kom tot Hem, en nogtans vind ik de ware zielerust niet, ik ben en blijf vermoeid en belast. ô Bij hoevele zoekenden naar Jezus is dit het geval! en van waar? vele zoeken gedeeltelijk rust in Jezus, en gedeeltelijk rust in hunne eigene geregtigheid en werk, en in dezen weg is de ware zielerust in den Heer niet te vinden. De Heere eischt eene geheele verzaking van alle eigengeregtigheid en werk, en een komen tot Hem als verlorenen die niets hebben dan zonden, schuld en bederf, die niets tot hunne regtvaardiging, heiliging en zaligheid uit zichzelven kunnen voortbrengen; die niets kunnen dan tegenwerken. Hij wil dat wij alle hoop aan onze zijde zullen opgeven, en in Hem alleen, en geheel de ware zieleruste zoeken zullen, even als de koopman in de gelijkenis, die schoone paarlen zocht, alles verkocht om die parel van groote waarde te vinden, zoo moeten wij ook alles leeren verkoopen om Jezus en Zijn heil deelachtig te worden, die dat van den Heer leert zal niet vruchteloos tot Jezus komen, maar gewis de ware zielerust dadelijk verkrijgen.

Geloovigen! Gij hebt het van den Vader gehoord en geleerd, en gij zijt op grond van 's Heeren noodiging als vermoeiden en belasten tot Jezus gekomen, en hebt de zekerheid van zijne belofte ondervonden: *Ik zal u rust geven.* ô Zalige rust! Gij weet uit Gods Woord, en hebt daarvan de ondervinding dat deze de ware zielerust is. ô Hoe zalig gevoelt gij u bij haar bezit! hoe helder zijn uwe uitzigten in de eeuwigheid! hoe getroost zijt gij daardoor onder alles, 't geen u drukt en dreigt! de dood is geen koning van verschrikking voor u, maar een bode des heils. Doch

Digitized by Google

gij klaagt over het gemis van deze rust, en dat die zalige rust zoo menigwerf door onrust wordt afgewisseld. Zoeken wij geliefde Broeders en Zusters in den Heer, de oorzaak daarvan in ons zelven. Onze zonden maken eene scheiding tusschen God en onze zielen, en verstoren den vrede met God in ons geweten. deze zijn het, die op nieuw onze zielen ontrusten, en zouden wij al bevrijd zijn van die werkheiligheid, waardoor wij steeds bij de Wet, en in ons zelven in onze eigengeregtigheid en werk rust zoeken, met voorbijzien van onzen Heer ;ook hierdoor wordt de ware zielerust in Jezus Christus gestoord. ô Dat wij dan hoe langer hoe meer aan ons zelven en onze eigengeregtigheid en werk leeren sterven, en als in ons zelven verlorenen tot Jezus leeren gaan, om door het geloof in Hem, door het geloof alleen de ware zielerust in Hem terug te vinden, hoe meer wij niets worden, en Christus alles, hoe meer wij in Hem alleen leeren roemen als onze eenige wijsheid, geregtigheid, heiligmaking en verlossing, onze wil en wet, onze roem en eer, ons eenig al, met eene geheele verzaking van ons zelven, onze eigen wijsheid, geregtigheid en kracht; hoe naauwer wij met Hem vereenigd worden, als nieuwe schepselen in Hem, hoe grooter onze vrede. vreugde en blijdschap zijn zal, en hoe vaster onze hoop zal zijn op het eeuwige leven.

AMEN.

NA-ZANG: Ps. 66 : 8.

Digitized by Google

OUDEJAARSAVOND-PREEK

OVER

LUKAS XII : 20, 21.

Maar God zeide tot hem, gij dwaas! in dezen nacht zal men uwe ziele van u afeischen; en 't geen gij bereid hebt, wiens zal het zijn?
Alzoo is het met dien, die zichzelven schatten vergadert, en niet rijk is in God.

Gij verlangt van mij een ernstig woord op dezen ernstigen dag. Het voorgelezene is ontzachelijk. Zoo als het daar luidt kan alleen God het spreken; Zijn Woord is daad, Zijne alwetendheid almacht. Zoo als het daar luidt, spreekt God het in dezen oogenblik tot onze ziele niet. Maar indien waarlijk onze stemming zoo ernstig is als zij behoort te zijn, zoo ernstig als aan deze plaats geëischt wordt, zoo ernstig als deze plechtige avond het medebrengt, dat woord tot den dwaas moet de gedachte in ons levendig maken: »deze laatste nacht des jaars kan ook de laatste mijns levens zijn; nog dezen nacht kan mijne ziele van mij worden afgeëischt. En de vraag moet oprijzen: »ben ook ik een dwaas, of niet?"

»Deze laatste nacht des jaars, kan ook de laatste mijns levens zijn." Reeds zijn wij dwazen, indien wij 't onmogelijk achten. — Te vergeefs kunnen wij ons die mogelijkheid niet verbeelden, niet voorstellen, niet indenken; te vergeefs schijnen levenskracht en levenslust er tegen te getuigen; mogelijk is zij toch, zeer mogelijk. Wat onderscheidt dezen nacht van andere nachten, waarin menschen gestorven zijn? wat van den nacht, waarin

Digitized by Google

degenen die hem overleven, eenmaal sterven zullen? — Voor het sterven is slechts één oogenblik noodig, en daar zijn nog zes uren van nu tot middernacht; nog meer dan zes volle uren van middernacht tot het aanlichten van den eersten dag des volgenden jaars. — Ons leven is in de hand van Hem, Die om den mensch *te doen wederkeeren tot verbrijzeling*, slechts dat ééne woord te spreken heeft: *Keer weder gij menschenkind!* (Ps. 91.) Duizend boden, duizend krachten staan Hem ten dienste, om onze ziele van ons af te eischen in Zijnen naam. Duizend bekende, duizend onnaspeurlijke; duizend die men vermoeden, duizend die men nimmermeer vermoeden kan. Zij waarschuwen niet allen. Veler *ziel nadert* onbewust *ten verderve*, *veler leven* slapende *tot de dingen die dooden*. (Job 33.) Hoe velen zijn weggerukt door een dood, door eene ziekte, door een ongeval, die *niet* waarschuwden. Hoe velen werden gewaarschuwd, maar merkten 't niet op, zagen 't niet in, 't zij dan dat de ziekte hunne herssens verwarde, en hun denkvermogen krenkte, hetzij dat zij hun hart sloten voor de gedachte des doods. Hoe velen, die den tijd hadden hun toestand in te zien en 't ook deden, hadden er nogthands geen blijkbare vrucht van tot zaligheid. De dwazen, de ongelukkigen! —

Deze laatste nacht des jaars kan de laatste onzes levens zijn; de laatste van ons aller leven. Wij zijn in de hand Gods. In een nacht dat niemand het vermoedde, niemand het vreesde, voer de Engel des Heeren uit en sloeg in het leger van Assyrië, honderd vijf en tachtig duizend. En toen de overgeblevenen zich des morgens ten strijde uitrusteden, ziet die allen waren doode lichamen. (II Kon. 19.) Dat is geschied. Wie zegt ons, dat het niet meer geschieden kan, niet weer geschieden zal? Maar zoo dit onwaarschijnlijk is, het is *niet* onwaarschijnlijk dat in één nacht één mensch sterve; niet onwaarschijnlijk dat iemand van ons het nieuwe jaar niet zie, schoon

Digitized by Google

hij het bijna zie. God kan het over den jongsten, gezondsten, sterksten van ons besloten hebben en ten uitvoer brengen, zoowel als over den afgeleefdsten, den kranksten, den zwaksten, die hier zelfs niet heeft kunnen opkomen. De sterkste is enkel ijdelheid. De uit zware krankheid herstelde kan hiertoe bewaard zijn. Het leven is altijd even sterfelijk. Dwaas, indien wij het niet bedenken, indien wij de gedachte verre van ons werpen. Indien wij met dit oog eerder een ander aanzien dan ons zelve. 'Wat is er in ons of aan ons, dat tegen den dood, dat tegen God is opgewassen? Wat hebben wij te zeggen, als God zegt: »gij dwaas! in dezen nacht zal men uwe ziel van u afeischen." Dan verstomt al onze wijsheid, al onze lichtzinnigheid; dan is het uit met al de overleggingen van een hart, dat niet wilde stilstaan; en nu stilstaan moet. Geen gedachte, geen polsslag meer, geen enkele; God heeft gesproken. Als 't morgen dag wordt, maar niet voor onze oogen; als de nieuwjaarsheilwensch waarop wij rekenden, en dien wij berekenden te brengen, voor anderen klinkt, maar van ons de doodsmaar omgaat, die zich aan geen feestdag kreunt, en beurtelings op alle feesten der menschenkinderen is gehoord; — dan zal 't ons weinig baten of wij 't ons heden avond niet hebben kunnen verbeelden, niet hebben willen gelooven: weinig of wij de gedachte als zij toegang zocht, plaats geweigerd, en den nevel, dien zij nogthands over onze ziele wierp, hebben ontveinsd, of verstrooid; niet veel baten, of wij na het ernstig woord en het ernstig nadenken, na den ernstigen psalm en het ernstig gebed aan deze plaats, den ernst hebben uitgewisseld voor onze gewone stemming, misschien wel voor eene buitengewone in tegenovergestelden zin; of wij bij de lichtzinnigheid waaraan zoo velen de laatste uren van dezen avond toewijden, of wel bij de laatste beroepsbezigheden van dit jaar; of wij bij kaartspel en goede sier, of bij de genoegens der

Digitized by Google

huisselijke, maar daarom nog niet stichtelijke, gezelligheid, den heilzamen indruk hebben bestreden van dat woord: »Dezen nacht zal Ik uwe ziel van u afeischen." — Maar indien dit woord in onze ziele valt, naar zijnen aart, *levendig en krachtig;* indien wij er mede werkzaam zijn en het blijven dezen gantschen avond door, al is het ook dat wij daarbij nog tot eenig ander werk geroepen worden; indien wij er mede werkzaam zijn als wijzen, niet als dwazen, als wakenden en niet als droomenden, als nuchteren en niet als bedwelmden; indien het ons uit den droom, uit de bedwelming des levens tot ons zelven brengt, tot God brengt: indien het ons bij dood, eeuwigheid en toekomend oordeel, indien het ons bij onze zonden en bij onzen Zaligmaker met diepen ernst en innige behoefte bepaalt — het zal zijne vrucht hebben voor het leven, al wordt zijne vrucht voor het sterven eerst veel later geëischt. Als de nieuwe dag opkomt, het nieuwe jaar daar is, met zijne nieuwe zorgen en nieuwe moeiten, het zal niemand schaden, indien hij in de overdenkingen, de gebeden, de worstelingen misschien, van den oudejaars-avond, bij de ontzettende gedachte des doods, tot een nieuw leven gekomen is, en tot eene nieuwe kracht, die niet alleenlijk in het sterven maar ook in het leven te pas komt; niemand schaden indien hij, met het sterven verzoend, nog weder tot het leven geroepen wordt. De gelukwensch voor het nieuwejaar, is eerst dan een gelukwensch als het oude voorbij gegaan en alles nieuw geworden is; want dàt is waarlijk *al* wat wenschelijk is. Daar is geen ramp dien wij in eenig volgend jaar onzes levens hebben te vreezen, wanneer wij over die grootste vreeze, de vreeze des doods en des daarnavolgenden oordeels, in ons zelven, ofschoon niet door ons zelven, hebben gezegepraald! — daarom is het beter dezen avond te vieren zoo als wij hem nog nooit, dan zoo als wij hem altijd gevierd hebben.

Digitized by Google

Mijne Vrienden! in welken toestand der ziel, in welke richting des levens overvalt u heden, de laatste nacht des jaars, en met dien nacht dat duchtbaar woord: »Denzen nacht zal men uwe ziele van u afeischen?" — Wie zijt gij? Wat wilt gij? Wat hebt gij bereid of niet bereid? Wat zegt gij tot uwe ziele? Zijt gij misschien als de dwaas, tot wien dit woord komt in het Evangelie; hebt gij bereid wat hij bereid had, niets anders, niets meer? Spreekt gij tot u zelven als hij, wiens binnenste gedachte was dat zijn huis zou zijn in eeuwigheid, zijne woning van geslachte tot geslachte? (Ps. 49) Hij was rijk, en zijn leven was in overvloed. Zijn groot land had wel gedragen. De menigte van zijn goed gaf hem zorg en onrust zoo als de hebzuchtige ze gaarne heeft: hij moest overleggen en vragen: »wat zal ik doen? Want ik heb niets waarin ik mijne vruchten zal verzamelen." Hij wist slechts van de moeite des verzamelens, niet van de vreugde des gevens. De vruchten van zijnen akker waren in zijn oog geene gaven Gods, waarop de arme naaste een Goddelijk recht had, maar *zijne* vruchten; die ofschoon zijne schuren uitgewassen, nogthands geens anderen moesten worden, maar in grootere schuren de *zijne* blijven. »Dit zal ik doen; ik zal mijne schuren afbreken, grootere bouwen en zal aldaar verzamelen al dit *mijn* gewas, en deze *mijne* goederen. En ik zal tot *mijne* ziele zeggen: Ziele, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, zijt vrolijk." Hij vergeet den Gever; hij vergeet te geven; hij vergeet dat alle *hebben* een te leen hebben is; hij vergeet dat de vele goederen nimmermeer der ziel *het goede* kunnen doen zien; hij vergeet dat hij wel vruchten maar geene jaren kan opleggen in de schuren; hij vergeet dat de ledigheid geen rust, de lust geen genot is; »*zijt* vrolijk" zal hij zeggen tot zijne ziele, en wel heeft hij noodig het haar te gebieden, want zij zal het door dit alles nog niet

Digitized by Google

zijn. — Alzoo is de dwaas, die zich zelven schatten vergadert. Alzoo spreekt hij tot zijne ziele: maar God zegt tot hem: »Gij dwaas! in dezen nacht zal men uwe ziel," kostelijker dan al dit uw gewas en al deze uwe goederen, »van u afeischen; en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn?" — Wat is de verwachting des huichelaars, wanneer God zijne ziel zal uittrekken? (Job 27: 8.)

Misschien, mijne Vrienden! zijt gij aan dezen rijken dwaas gelijk; misschien zijt gij even dwaas zonder even rijk te zijn; misschien is het genot, zijn de goederen die hem voorwerpen waren van bezit, u voorwerpen van bestendige begeerte, en als zoodanig ook u het hoogste goed en de gedurigste gedachte des levens, waarvan ook u de uitgang dezes jaars vervuld vindt. Hebt gij voor 't volgende jaar tot uw smart geen nieuwe schuren te bouwen, gij hebt nieuwe plannen te beramen, te bepeinzen, te bereiden; en deze laten u niet los, niet vrij voor ernstiger, voor noodiger, voor de ééne noodige gedachte en bereiding. — Gij dwaas! dezen nacht zal men wellicht uwe ziel van u afeischen, en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? Het bedachte en verwachte komt niet, maar het onverwachte. Het is de dood. En bij dezen onverwachten dood, welke is uwe verwachting in de eeuwigheid? Helaas! welke kan zij wezen?

Neen men behoeft niet rijk te zijn, om den rijken dwaas te gelijken. Men kan zeer arm zijn en nog dwazer, nog lichtzinniger dan hij. Daar zijn armen, wier schuur ledig is, wier land niet gedragen heeft, wier leven eene gestadige worsteling is met gebrek en honger, en die nogthands op een dag, op een avond als deze, tot hunne ziele zeggen: »neem rust, eet, drink, zijt vrolijk. Laat de hand der milddadigheid, laat de armenkas zorgen. Op den oudejaars-avond moet er wat wezen; spel, gezang, drukte, een buitengewone dronk geborgd voor de buitengewone voordeelen en gaven van den nieuw-

Digitized by Google

jaars-dag" — van welken zij niet weten of hij aan zal lichten over hun hoofd. — Maar indien ook van deze dwaasheid in de hut des armen niets vernomen wordt; indien er integendeel bij den kouden haard, aan den ledigen disch, niets wordt gevonden dan gejammer, verdriet, moedeloosheid; eene treurige overdenking van het treurige jaar dat voorbij is, met zijne werkelooze weken, met zijne mislukte oogsten, met zijne uitputtende en kostbare koortsen; een treurig vooruitzien in het jaar dat komt en geen werk of hoop op werk medebrengt, maar een strakken helderen hemel over een bevroren grond; een verdrietig spelen der gedachten over hetgeen is, en wezen *kon*, en naar de voorstelling van den peinzer wezen *moest*: ja, al is er zelfs eene zekere wijsheid om zich te schikken, zich te troosten, zich te redden, — zoo er niet is die wijsheid om aan dood en eeuwigheid te denken, en de goederen die God bereid heeft in zijne schuren voor degenen die, te midden van overvloed of te midden van ellende, hunne oogen opheffen tot een beter goed dan zij hebben of ontberen, tot de schatten die roest noch motte aantast, die door geen dieven geroofd worden, en waarvan men weet wiens ze zijn *zullen*, indien men weet wiens ze *zijn* — dan deelt men ook aldaar in de dwaasheid van den rijken dwaas, en mist de ware wijsheid, die de ware rijkdom is; de ware wijsheid die alleen ruste geeft, bij veelheid en bij weinigheid der goederen; die alleen het recht heeft om tot de ziele te zeggen die haar als 't hoogste goed bezit: eet, drink, zijt vrolijk! Ja die ook zeggen kan: zijt vrolijk! tot hem die vast en ontbeert; de *ware* wijsheid die rijkdom is in God; die uit den mond des rijken spreekt: *Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ter tijd toen koorn en most vermenigvuldigd werden* (Ps. 4); en uit den mond des armen getuigt: *alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal, dat het werk*

Digitized by Google

des olyfbooms liegen zal, en de velden geene spyze voortbrengen, dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal; zoo zal ik nogthands in den Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in den God mijns heils. (Habakuk 3.)

De ware wijsheid is rijkdom in God. — Mijne Vrienden! Het is heden een dag waarop men meer dan op vele andere dagen aan zijn rijkdom denkt of aan zijne armoede, aan hetgeen men heeft, en aan hetgeen men niet heeft. De dag waarop men zijn kas opmaakt en zijn rekening sluit, indien men een kas heeft en een rekening behoeft. De dag waarop men overzicht neemt van hetgeen men te goed heeft van anderen, indien men iets te goed heeft; de dag waarop men tot de overweging gebracht wordt van hetgeen men schuldig is, en waarvan op morgen de invordering kan beginnen. De avond waarop menigeen nedersit in blijdschap en niet zonder een dankbaar gevoel des harten, te midden van zijn gespaard gezin, en de goede dingen der aarde; de avond waarop menigeen treurt over wat hij in dit jaar heeft verloren; aan geld en goed niet slechts, maar wel aan wat dierbarer is dan geld en goed, in den kring van wat hem liefst en eigenst was. — De een mag spreken in de stemming waarin Jacob sprak, als hij zeide: »ik ben geringer dan al deze weldadigheid en al deze trouw die gij aan uwen knecht gedaan hebt, want ik ben met mijnen staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden." De andere verzucht in de stemming van Naomi: »Noemt mij niet, Naomi: noemt mij Mara, want de Almachtige heeft mij groote bitterheid aangedaan; vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de Heer doen wederkeeren." — God heeft in dit jaar ook onder ons vaders van het hoofd der kinderen weggenomen; echtgenooten van elkander gescheurd; eene bloeiende dochter van het hart eener grijze moeder afgerukt; de zuster van den

Digitized by Google

broeder, den broeder van de zuster gescheiden; jonge kinderen opgeeischt voor het oude graf; en ook in dezen menig onzer in zijn rijkdom verarmd; terwijl hij anderen rijk maakte òf den rijkdom vermeerderde. Ook in dit aandoenlijk opzicht overdenken wij met een bloedend, of met een juichend hart, aan den avond dezes jaars onze winst en ons verlies. Zij het in beiden met verheerlijking van Gods wegen, ze mogen duisterheid zijn of licht! Maar laat ons dan ook bij deze onze winst en dit ons verlies, bij dezen onzen rijkdom en bij deze onze armoede, ons zelven vragen, of wij, tot blijdschap boven alle blijdschap, tot vertroosting bij alle smarten, den rijkdom kennen in God, weten wat het zegt rijk te zijn in Hem.

Rijk te zijn *in* Hem, het is nog iets anders dan rijk te zijn in zijne gaven, dan rijk te zijn *door* Hem. Rijk te zijn *in Hem*, het is nog wat anders dan rijk te zijn door de zegeningen van veld en akker; door het bescheiden deel waarbij hij geene smarten voegt; door het dagelijksch brood geschonken op het dagelijksch gebed; door eene deugdelijke huisvrouw, wier waarde is boven de robijnen; door rijkdom van kinderen, die een erfdeel des Heeren zijn; het is rijk te zijn door het bezit van den Gever zelven; zoo dat hij *onze* God, *ons* deel, *ons* eigendom is, en wij de zijnen; zoodat waar vleesch en hart bezwijkt, waar alles en allen ontzinken, de ziel nog roemt in een blijvenden schat, in een eeuwig heil, waarvan zij zich bewust en wel verzekerd is in Hem. Rijk te zijn in God, het is rijk te zijn in Zijne genade, in Zijne liefde, in Zijne gemeenschap, en door deze in de gansche volheid der eeuwige en heilrijke zegeningen, waarvan Hij is de Bron, het Middenpunt, de eeuwige Gever, en de eeuwige Behouder! Hoe wordt men aldus rijk in God?

Is hij rijk in God geworden, die zich rijk gevoelt tegen over God? Die daar zegt: »ik dank U, o God! dat ik niet ben gelijk de andere menschen, roovers, onrecht-

Digitized by Google

vaardigen, overspelers, rijke gierigaarts; noch ook gelijk deze arme zondaars, die zich zoo laaghartig aanstellen, en alle eigenwaarde verloochenen, als of er niets goeds in den mensch ware;" bij, die daar in zijne oogen rijk is in allerlei verdiensten, allerlei deugden, allerlei kennis, allerlei liefelijkheid en allerlei lof. Die zich beroemt op de achting zijner medemenschen, op de achting van en voor zichzelven; en die op de afgeloopen jaren zijns levens terug ziende, niets ziet dan toenemen in gerechtigheid en heiligheid; of immers bij de erkentenis dat ook hij zonde gedaan heeft en een zondaar is, nogthands zich deswegen niet verontrust, achtende dat zijne zonde zwakheid, en zijne deugd kracht was? — Dat zij verre! de zoodanige zegt wel, dat hij rijk en verrijkt is geworden en geens dings gebrek heeft, maar hij is arm en jammerlijk en blind en naakt; het is hem geraden dat hij van den Heere Jezus koopt goud, beproefd, komende uit het vuur, opdat hij rijk mag worden; en witte kleederen opdat hij moge bekleed worden en de schande zijner naaktheid niet moge geopenbaard worden; het is hem geraden dat hij zijne oogen zalve met den oogbalsem des Euangeliums, opdat hij moge zien. — Neen; slechts hij is rijk in God, die arm is in zich zelven, die zich als een arme, aan alles gebrek hebbende, stelt voor Hem. Die getuigt: Heilige God! ik heb U niets aan te bieden, niets aan te wijzen dat goed of geldig is voor U, waardoor ik éénen straal van uwe gunst zou verdiend hebben of kunnen verdienen. Ik heb niets dan mijne zonden. Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt; bij U in Christus Jezus, dien Gij hebt overgegeven voor zondaren, en Wiens bloed van alle zonden reinigt; Die arm geworden is opdat zondaren zouden rijk worden, rijk in U. Geef mij deel aan Hem, deel aan Zijn offer, deel aan Zijn loon; deel aan Uwe eeuwige liefde, deel aan Uzelven! naar Uw woord; het woord dat niet liegt, en dat ik geloof, waar ik op betrouw, waar ik op reken; waar-

Digitized by Google

voor ik alle overleggingen mijns harten, de hoogmoedige en de kleinmoedige, gevangen geef! Velen zeggen, wie zal ons het goede doen zien? Verhef gij in Christus over mij het licht uwes aanschijns, opdat ik het goede bezitte in den Goede, nu en in alle eeuwigheid, amen!

M. V.! Indien wij dezen avond kunnen nederzitten, indien wij ons dezen nacht kunnen ter ruste leggen op ons leger, met de bewustheid, dat daar niemand ter wareld is, dien wij iets schuldig gebleven zijn van hetgeen wij hem schuldig waren; dat wij dit jaar gewandeld hebben in het midden van de paden des rechts, bezorgende hetgeen eerlijk is voor alle menschen; dat wij gearbeid hebben, ja gezorgd als trouwe huisvaders, om met ons gezin in stilheid ons eigen brood te eten, gezwoegd en gewaakt als tedere moeders voor de panden ons aanbevolen; het is een zegen voor ons hart, die God ons geve in dankbaarheid te genieten, Hem de eere gevende. Indien wij daarenboven niet gehandeld hebben als de rijke mensch in het Evangelie, die slechts wist van grootere schuren te bouwen voor zijn graan en zijne vruchten, maar ook hebben geweten van ledige handen daarmede te vullen, ons ontfermende en leenende, uitstrooiende en den nooddruftigen gevende; indien wij het eenigzins deden als niet van onze maar van Gods goederen, in ootmoed en tot heerlijkheid Zijns naams, dan zal zijn zegen over onzen weg, en ook zijn zegen over ons hart niet ontbreken. Maar indien wij zouden meenen dat wij door dezen wandel en deze onze werken ons zelven een gerusten dood en een gerust ontwaken in de eeuwigheid bereid hadden, droevig, ja eeuwig droevig zouden wij ons bedriegen! Indien wij het jaar met dit zelfbedrog zijn ingegaan, laat het ons afleggen eer wij het uitgaan. Nog dezen nacht kan het zijn dat wij voor Gods gericht verschijnen moeten. En weinig zal het ons baten of wij een goeden naam nalaten op aarde; of men vele tranen stort bij ons graf, als bij

Digitized by Google

het graf van een milddadige, van een goede — indien onze naam daarboven die van een kind des toorns gebleven is; indien de engelen niet gejuicht hebben over ons als over den zondaar die zich bekeert.

Wat zal God zeggen tot den mensche, den dwazen mensche, die met zijn rijkdom van deugd en goede werken tot Hem komt; wat zal die mensche, die dwaas, andwoorden wanneer God hem vraagt: »Gij hebt vele goede werken verzameld en groote schuren gebouwd; waarom niet *nog* grootere? De eisch der Wet hield nog meer in. De maat der zegeningen waarmede ik u gezegend heb, is buiten alle verhouding tot uwe dankbaarheid. Gij hebt groote schuren met de vruchten van uwen akker gevuld; maar waarom zijn het geen betere vruchten; de koornworm doorknaagt uwe tarwe; uwe spelte is niet gaaf. Gij hebt groote schuren met vele goederen opgelegd, maar hebt gij ze voor Mij vergaderd, of voor u zelven? en indien voor u zelven, waarom schrijft gij ze Mij aan alsof gij gezaaid en gemaaid en verzameld hadt om Mijnentwil? Gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, maar waar staat in dat Boek waarnaar gij behoórdet te leven, en waarnaar gij zult worden geoordeeld, geschreven: dat de zaligheden des hemels voor goede werken, dat het Mijne voor het uwe, dat hetgeen Ik bereid heb voor hetgeen gij bereid hebt te koop is?" — Op alle deze vragen niet dan schaamte en verstomming. En indien daarop de eeuwige Rechter bij het licht der eeuwigheid, de oogen van zulk een mensche opent, om niet slechts te zien op de schatten van goede werken, die hij zichzelven meent vergaderd te hebben, maar ook op de groote schuren en gebouwen van zijne zonden vervuld, waarvoor hij zijne oogen sloot, waarin hij zich toorn vergaderd heeft als een schat tegen den dag des toorns — Ach, dan vangt de wroeging, de weening, en de knarsinge der tanden, dan de hel met al hare verschrikkelijkheid, met al hare eeuwigheid aan in zijn hart, en zijn oog *zoekt* de buitenste duister-

Digitized by Google

niese opdat hij zich verberge voor den oogstraal van God!

M. H.! Laat het niet eerst in de eeuwigheid zijn dat onze goede werken ons ontvallen, en onze zonden ons overstelpen! De overgang is verschrikkelijk van een kortstondig zelfbehagen tot eene eeuwige zelfverfoeijing. Laat ons hier ons zelve verfoeien, opdat wij reeds hier Gode behagen mogen. In denen nacht kan men onze ziel van ons afeischen; en hetgeen *wij* meenen bereid te hebben, wat zal het ons baten? Alleen wat de Heere Jezus ons bereid heeft, aan het kruis op Golgotha, baat; het is een goed werk, hetwelk al onze kwade werken, al onze zonden voor Gods aangezicht bedekt, indien wij onze kwade werken en onze zonden vol schaamte en berouw voor Gods aangezicht belijden, geen ander goed werk kennen dan het werk van Christus, en daaraan deel begeeren in ootmoed, nemen in geloof. — Dan zullen wij rijk zijn in God, als wij rijk zijn door Christus en dien gekruist. Al de hemelsche en eeuwige dingen, alle waarachtige aardsche rust, spijs, drank en vrolijkheid voor de ziel zijn in Hem bereid. In Hem zijn zaligheden wier begrip of vermoeden in het hart geens rijken dwazen immermeer zijn opgekomen.

Mijne Hoorders! Geliefde Hoorders! Hoorders aan wie mij zes jaren van leven en prediken verbinden! Hoort deze woorden, de laatsten in dit jaar. Drie honderd vijf en zestig dagen heeft het gehad; geen dag was zonder zegeningen Gods, geen dag zonder zonde, die wij gedaan, gesproken en gedacht hebben; wat zeg ik geen dag, geen uur, geen enkel van de veel meer dan acht duizend, die in dat enkele jaar onzes levens zijn voorbij gegaan, onherroepelijk! — Die zonden zijn niet uit te wisschen dan in het bloed van Jezus Christus. Gelooft gij dat? betoont gij, dat gij dat gelooft? door een wandel van dankbare liefde voor Christus, van Godzaligheid, heiligmaking en blijdschap waarin God verheerlijkt wordt? Zijt gij tot Christus gegaan, door Hem tot God gekomen, door Hem rijk in God,

Digitized by Google

en door dien God, die u rijk gemaakt heeft, levende? of nog niet? Weest oprecht, spreekt in uw harte de waarheid en liegt niet — denzen nacht kan men uwe ziele van u afeischen! — Aan roepstemmen heeft het u niet ontbroken. Gods gerichten waren op aarde: »*Zijn oordeel groende als een vergiftig kruid op de voren der velden.*" (Hosea 10 : 4.) Velen vielen er aan uwe rechter en aan uwe linker hand. Een algemeene ziekte tastte bijna elk onzer aan. Gij werdt gespaard, gij zijt hersteld. Is het geen roepstem? Was iedere zegening van Gods hand, gelijk ieder beproeving, geen roepstem? Honderd veertien malen trad de dienaar des Woords voor u op, getuigende en predikende van de armoede des zondaars, en den rijkdom in God door Jezus Christus Zijnen Heer. Heeft Hij u niet gebeden alsof God door Hem bad: laat u met God verzoenen, laat u rijk maken in Hem! Nog werdt gij bewaard om de laatste roepstem op dezen avond te hooren. — Mijne hoorders! Zoo gij niet rijk zijt, niet rijk wilt worden in God; zoo de dood u heden, morgen of eenigen anderen nacht moet overvallen als dwazen, als armen en als rampzaligen — zal het aan God haperen? Zoo het een beschuldiging is niet rijk te zijn in Hem, bewijst het u niet dat er mogelijkheid voor u is, rijk in Hem te worden; dat de aanbieding van dezen rijkdom van Hem uitgaat ook tot u? — Ach dat wij deze aanbieding allen reeds hadden aangenomen, of nog aannamen heden daar wij Gods stemme hooren: dan zou er rust, dan zou er bereidheid, dan zou er blijdschap zijn bij de gedachte: deze laatste nacht des jaars kan de laatste mijns levens zijn! Dan leiden wij ons neder en sliepen, wetende dat wij ontwakende, het zij voor het nieuwejaar in deze bedeeling waar men den tijd bij jaren afmeet, het zij voor die andere waar duizend jaren zijn als één dag, met blijdschap zouden uitroepen: Gij zijt nog bij mij! AMEN.

Digitized by Google

CHRISTUS HEERSCHAPPIJ OVER DOODEN EN LEVENDEN.

Voorz. Ps. LXXII: 4 en 8.

Ik begin met de Apostolische vermaning aan Timotheüs: houdt in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dooden opgewekt is." Waarom moest Timotheüs juist deze gebeurtenis, deze gebeurtenis zoo bijzonder, in gedachtenis houden? En waarom Timotheüs niet alleen, maar waarom moet elk geloovige (want ook dit is te onzer besturing en opwekking geschreven) zijn hart zoo bijzonder op dit wonder zetten?

Geliefden! Daar is geen stuk der Christelijke leer gewigtiger dan dit. Treffend geeft Apostel Paulus dit te verstaan, als hij zich verstout aan de geloovigen te Corinthe te schrijven, »dat zijne prediking ijdel, ja! maar dat ook hun geloof ijdel was, indien Christus niet was opgewekt." De Apostel wilde zeggen: »dan bestaat er geen Christendom, dan is er geen bekeering, dan is er ook geen leven na dit leven, indien Christus niet opgewekt is!"

Zoo zullen wij dan elkander niet ligt te dikwerf in dit punt kunnen bepalen! De dag van Christus op-

Digitized by Google

standing was de dag der rust en der verlustiging van Christus na het volbragte herscheppings-werk, gelijk God zich verlustigd heeft op den zevenden dag, nadat Zijne hand het Scheppings-werk had voltooid; en de Christenheid viert den dag des Heeren, den dag, die getuigenis geeft aan het volbragte werk der tweede Schepping.

Kom! dat ik u dan op nieuw de *Opstanding* van Christus, ja maar ook Zijn dood verkondige, ditmaal *als grond* beschouwd *van de heerschappij van* CHRISTUS *over al de Zijnen.* Beheersche Zijne hand inmiddels onze harten! —

Rom. XIV : 9.

„Daartoe is Christus ook gestorven, en opgestaan, en weder levendig geworden, opdat Hij beide over dooden en levenden heerschen zoude!"

In ons tekstkapittel en het volgende Hoofdstuk vermaant de Apostel de geloovigen te Rome tot betrachting van een Christelijk gezind leven, en dat naar de bijzondere omstandigheden, waarin zich de Gemeente bevond.

Men volgde namelijk eene verschillende manier van denken en doen met opzigt tot het gebruik van spijzen en de viering van dagen. Daar waren er, die alle onderscheid van spijzen en dagen met den dood van Christus weggenomen achtten; — deze bedienden zich, op dit punt, van de Christelijke vrijheid. Maar daar waren anderen, die hier met groote huivering verkeerden niet slechts, maar het er bij zich zelven vast voor hiel-

Digitized by Google

den, dat men zich ten dezen aan de bepalingen der Mozaïsche wet stipt te onderwerpen had.

Gij moogt vragen, wie hier toch zoo sterk konden ijveren voor de Wet, daar de gemeente uit bekeerde Heidenen bestond? maar men houde in het oog, dat vele dezer bekeerlingen, vóór hunne aanneming van het Christendom, Jodengenooten waren; dat een Jodengenoot, dit uit overtuiging geworden, niet zelden sterker ijvert voor zijne nieuwe Godsdienst, dan de Jood, die er in geboren en opgevoed is; en van hier dat hij later Christen geworden, zoo ligt gehechtheid behoudt aan eene of andere verordening.

Zoodanig was hier te Rome het geval. Doch die hier ijverden voor de Wet, waren een geheel ander slag van ijveraars dan de Galaten waren. De Galaten werden kennelijk door een beginsel van werkheiligheid gedreven, terwijl het hier voortkwam uit eene Godsdienstige vrees alleen van iets te zullen doen of laten, dat de Heere niet wilde gedaan of nagelaten hebben, en uit gebrek van inzigt in de Christelijke vrijheid. En hieruit moet het verklaard worden, dat de Apostel de Galaten zoo gestreng behandeld heeft, in onderscheiding van de geloovigen in Rome, ten opzigte van wie Zijne toegevendheid in het oog valt.

Maar juist daarom smartte het onzen Apostel te meer, dat de geloovigen, die regtstreeks uit het Heidendom waren overgekomen, en die Jodengenooten waren geweest, elkander moeite aandeden over dingen, die niet het wezen van de Godsdienst betroffen, en waaromtrent zij broederlijk konden verschillen.

Hij rigt, ten einde onder Gods zegen, hunne harten te hereenigen, eene tweevoudige vermaning tot hen. Eerst

Digitized by Google

vermaant hij in de 14 eerste verzen de gezamenlijke leden, en tracht hun diep te doen gevoelen, hoeveel zij zich te wachten hadden van eene wederzijdsche liefdelooze behandeling en veroordeeling. Daarna rigt hij zijne rede bepaaldelijk, in het overige gedeelte des Hoofdstuks, tot die regtstreeks Christenen uit de Heidenen waren, die daarom ook niet de minste overhelling gevoelden tot het onderhouden van de Mozaïsche verordening op het stuk der spijzen en der feestdagen, maar die helaas! te veel vergaten, om de Christelijke vrijheid met de Christelijke liefde hand aan hand te doen gaan.

Ons tekstwoord maakt een gedeelte uit van de eerste vermaning aan de gezamenlijke leden. Ja! men behoorde zich onderling te verdragen; en — op den voorgrond behoorde te staan, dat, of men de spijs gebruikte en den dag waarnam of niet, men een en hetzelfde diende te beoogen, te weten de eere Gods, zie vs. 5, 6; hetgeen de Apostel aandringt met vs. 7 en 8 te herinneren, dat wij altijd schuldig zijn, zoowel in leven als in sterven, de eer van God tot ons hoogste doelwit te stellen.

In het 2e lid van vs. 8 had de man Gods betuigd, »dat de geloovigen in leven en in sterven Christus toebehoorden; *»wij zijn des Heeren,"* zegt hij. En hetgeen de Apostel daar blootelijk gezegd heeft, dat bewijst hij in onzen tekst: *»Want daartoe is Christus ook gestorven, en opgestaan, en weder levendig geworden, opdat Hij beide over dooden en levenden heerschen zoude."*

Dat Christus *gestorven* was, gestorven was aan het hout der vervloeking, dat wisten, dat geloofden de Romeinen. Zij wisten en geloofden ook, dat de Heer was *opgestaan.*

Daarom had de Apostel hun reeds vroeger tot hunne

Digitized by Google

vertroosting gezegd, »dat Hij *overgeleverd* was om hunne zonden en *opgewekt* om hunne regtvaardiging." *) Doch de Apostel in onzen tekst niet voldaan met het sterven en de opstanding genoemd te hebben, maakt bovendien van de *wederlevendigwording* gewag. Is dat niet eene noodelooze herhaling van dezelfde zaak in slechts andere bewoording? Neen, M. H! een ander woord is bij de H. Schrijvers eene andere zaak, meestal gebezigd om de natuur dier zaak beter te doen kennen. Zoo ook hier CHRISTUS is *opgestaan*, en het is gebleken, dat Hij, die magt had Zijn leven af te leggen, ook de magt bezat, om het wederom te nemen. Maar dit niet alleen; Hij is ook *weder levendig geworden*, dus Hij leeft, na Zijne Opstanding, een onsterfelijk en onverderfelijk leven. Ook hierop doelde de Apostel reeds vroeger, Hoofdstuk VI : 9; »wetende, dat CHRISTUS opgewekt zijnde uit de dooden, *niet meer sterft; de dood heerscht niet meer over Hem.*" De Heer zelf, nu verheerlijkt, openbaarde zich aan JOHANNES op Patmos, als »die leefde en dood geweest was, en nu *levendig was in alle eeuwigheid.*" †)

Zoo was dan CHRISTUS gestorven, opgestaan, weder levendig geworden. De Apostel wijst nu verder aan, dat dit sterven, opstaan en leven een bepaald doel gehad heeft. En welk? Het is *daartoe* geschied, »*opdat Hij heerschen zoude.*" De heerschappij te voeren was het loon op den arbeid Zijner ziel, Hem van den Vader weggelegd. Zijne Opstanding stelt Hem in staat Zijne heerschappij te aanvaarden; Zijn onvergankelijk leven waarborgt Hem eene eeuwige heerschappij. Maar over

*) Rom. 4 : 25. †) Openb. 1 : 18.

Digitized by Google

wie moet Hij heerschen? *Beide over dooden en lavenden. Dooden* zijn in den Heer gestorvene geloovigen, wier geest in den hemel juicht, terwijl hun ligchaam in het graf den dag der opstanding verbeidt. *Levenden* zijn nog niet gestorvene geloovigen, die den Heere leven, naar het 8 vers. Over die *beiden*, dooden en levenden moet de Christus heerschen, want Zijne magt strekt zich niet uit tot aan het graf, maar ook daar over.

En zoo is het dan bewezen, dat de geloovigen in Rome des Heeren waren, hetzij ze leefden, 't zij ze stierven. En daar de zwakken des Heeren waren, en de sterken, zij behoorden malkander in liefde te verdragen, ook in het stuk, waaromtrent zij nu verschilden, het stuk der feestdagen en der spijzen.

Geliefden! ik noodig u, om nader met mij op ons belangrijk tekstwoord te peinzen, *en wel, zoo als het ons den Heere Christus voorstelt als heerschappij hebbende over levenden en dooden.*

Laat ons, onder insmeeking van den Geest, die onze harten opent, vier bijzonderheden overwegen: Christus heerschappij; — Zijn wettig regt daartoe; — der geloovigen schuldigen pligt, hieruit vloeijende; — wat eindelijk ben in staat stelt te beantwoorden.

De eerste bijzonderheid die wij overwegen, is Christus *heerschappij*. Geliefden! Christus *heerschappij* is dat Koningrijk, waarvan Hij voor Pontius Pilatus eenmaal getuigenis heeft afgelegd, als een Koningrijk »niet van deze wereld." Zijne heerschappij heeft derhalve met die der aardsche monarchen niets gemeen, noch wat haar

Digitized by Google

oorsprong, noch wat hare wetten, noch wat hare middelen, van uitbreiding, noch wat haren luister, noch wat hare voorregten aangaat; — het is eene hemelsche en geestelijke heerschappij.

Beschouwen wij haar, ter nadere kennisneming, meer in 't algemeen, en in 't bijzonder.

Onze beschouwing is eerst meer algemeen, en wij gedenken hier der woorden van Christus kort vóór Zijne hemelvaart: »Mij is gegeven alle magt in hemel en op aarde." *) ô Welk eene heerschappij! over de gansche aarde, ja, maar ook over den hemel! Hoort gij het wel: »alle magt in hemel en op aarde?" Wat heerschappij, wat magt bijgevolg, hier op aarde besta, zij hangt onmiddelijk van Jezus af; het magtige Chinesche rijk zoowel, als het kleine rijk van koning Willem II der Nederlanden. Wat heerschappij was waardig, dat de oude Voorzeggingen er zwanger mede gingen, dan die van Jezus? »Hij zal heerschen van de zee tot aan de zee," zoo lees ik, »en van de rivier tot aan de einden der aarde. Alle koningen zullen zich voor Hem nederbuigen; alle Heidenen zullen Hem dienen!" †) Ik lees elders: »Hem werd gegeven heerschappij, en eere, en het Koningrijk, dat Hem alle volken, natiën en tongen eeren zouden!" §) Jezus heerschappij is eene heerschappij over Zijne vijanden zoowel als over Zijne vrienden. Daarom staat er: »want Hij moet als Koning heerschen, tot Hij al de vijanden onder Zijne voeten zal gelegd hebbe; de laatste vijand, die te niete gedaan wordt, is de dood!" **) Zijne heerschappij strekt zich

*) Matth. 28 : 18. †) Ps. 72. 8,11. §) Dan. 7 : 14. **) I Kor. 15 : 25,26.

Digitized by Google

uit over Engelen en over Duivelen. Zoo staat er, ten aanzien der Engelen: »Hij is aan de regterhand Gods, opgevaren ten hemel, de Engelen, en magten, en krachten Hem onderdanig gemaakt zijnde!" *) Aldus ook ten aanzien der Duivelen: »Hij heeft de werken des Duivels verbroken, en den Sterk-gewapende van geheel zijne wapenrusting beroofd en hem buiten geworpen." †) Maar — dit is nog alles niet. Wij hoorden het: »Hem is gegeven *alle* magt in hemel en op aarde! Zijne heerschappij is niet alleen over alle volken, maar »*alle* dingen zijn Hem onderworpen." »Hij draagt *alle* dingen door het woord Zijner kracht." »Hij is het beeld des Onzienlijken Gods, de Eerstgeborene [het Opperhoofd] aller creaturen. Alle dingen, die in de hemelen en op de aarde zijn, zienlijke en onzienlijke, hetzij troonen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij magten, *alle* dingen, gelijk ze door Hem en tot Hem geschapen zijn, zoo bestaan ze ook te zamen door Hem!" §)

Geliefden! Dit is de heerschappij van Christus in 't gemeen. Zalig die haar in geloove huldigt, en dus een onderdaan Zijner bijzondere heerschappij mag geworden zijn. Ons tekstwoord en ons doel beide vorderen, dat we hier vooral uwe aandacht op vestigen. — Zij is eene heerschappij over *dooden en levenden*, over die *dooden*, die in Christus zijn ontslapen, en over die *levenden*, wier leven hier beneden Hem is toegewijd. Het is eene heerschappij dus, volgens de Schrift, »van den goeden Herder over Zijne schapen;" »van den Heer over Zijne Gemeente:" van den Koning over Zijn volk." Eene heerschappij, die de nog *levenden* toebereidt voor een zalig sterven, hen regerende door

*) I Petr. 3. 22. †) I Joh. 2: 8, Luk. 11: 22, Joh. 12: 31.
§) Hebr. 1: 3, Kol. 1: 15—17.

Digitized by Google

Woord en Geest, hen in hunne verzoekingen bewarende, door beproeving hen louterende, hen staande houdende, wanneer zij staan, hen opbeurende, wanneer zij gevallen zijn; eene heerschappij, die hen behoedt ook *in den dood*; zoodat, terwijl hun stof in de aarde rust, hun geest de zaligheden smaakt van het Paradijs in Zijne onmiddellijke tegenwoordigheid, om, in den dag der dagen, weêr met het ligchaam te worden vereenigd, en Hem, hun Koning en Heer, eindeloos en volmaakt te verheerlijken in beiden. Ik lees het uit Zijn' eigen mond: »Ik geef mijnen schapen het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit mijne hand rukken." *)

En ziet daar Zijne bijzondere heerschappij. Wat dunkt u, is ze anders dan wijs en weldadig? Of kan ze anders zijn? Daarom mag, daarom kan Hij lokken en vriendelijk en minzaam nooden, en terwijl Hij noodigt, zeggen: »mijn juk is zacht, mijn last is ligt!" †)

Maar, eene andere vraag wordt geboren, heeft CHRISTUS wel een wettig regt om te heerschen? 't Is de tweede bijzonderheid, die we nu gaan overwegen: *zijn wettig regt tot de heerschappij.*

Wij bepalen ons bij zijne bijzondere heerschappij over zijne geloovigen, die hier nog leven en die alreede zijn gestorven; heerscht Hij met wettig regt over hen? Ongetwijfeld, want

Ze zijn, vooreerst, *zijne gekochten.* Wat? Ja, ze zijn *zijne gekochten.* Hoort den Heiligen Geest door den mond des Apostels: »gij zijt duur gekocht!" §) De prijs wordt aangewezen door een ander Apostel: »gij zijt niet door

*) Joh. 10 : 28. †) Matth. 11 : 30. §) I Kor. 6 : 20.

Digitized by Google

vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost uit uwe ijdele wandeling, die u van de vaderen overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus als eens onbestraffelijken en onbevlekten Lams." *) De uitverkorenen waren Hem van den Vader gegeven, onder beding dat Hij, in hunne plaats, aan den eisch der goddelijke geregtigheid voldeed; Hij heeft voldaan door doen en lijden. Zoo heeft Hij gedaan oneigenlijk, wat iemand doet, die voor geld een' slaaf of gevangene de vrijheid koopt. De door Hem betaalde prijs is onberekenbaar. Neen! wij zagen het, goud, zilver was het niet, dat in aanmerking konde komen, maar zijn bloed; zijn bloedig lijden. De tekst noemt zijn *sterven*. Een duur, een dierbaar sterven, waaraan de Vader zelve eene oneindige waarde heeft toegekend, als het sterven van Zijnen Eengeborene; en dat duur en dierbaar wordt geschat van al wie overal elders zijne vrijwording zocht, maar te vergeefs, tot dat hij ze vond, door het geloof, in dat sterven van Christus. Geliefden! zoo is dan Christus, door betaling van den gevorderden prijs, der geloovigen Heer geworden, en Zijne heerschappij over hen is wettig.

En toch daar moest meer dan eene kooping hier plaatse vinden; aan de beleedigde Majesteit Gods is wel genoeg geschied, maar de Duivel, die onwettige heerscher, ontslaat niemand van al degenen, die gevangen zijn tot zijnen wil, tenzij ze hem door eene magt, sterker dan de zijne, ontweldigd worden. En wie heeft die magt? Christus, wien ook de Duivelen onderworpen zijn. Terwijl de Duivel Hem de verzenen doorwondde, was zijne eindelijke nederlaag beslist. Ja! de Christus was gestorven, en dat moest, maar *om op te staan* en tot *in alle*

*) Petr. 1 : 18, 19.

Digitized by Google

eeuwigheid te leven. En Hij, Hij heeft de sleutelen der hel en des doods. De Duivel kromt zich aan Zijne voeten op Zijne wenken, en ontslaat, die CHRISTUS wil. Die nu alzoo ontslagen worden, kiezen allen, tot één toe, vrijwillig de dienst van hunnen Heere JEZUS, en — Zijne heerschappij over hen is wettig.

De grond van CHRISTUS heerschappij berust in Zijn sterven en in Zijn herleven; of, gelijk de tekst het naauwkeuriger heeft, in Zijn sterven, — in Zijne Opstanding — in Zijn leven.

In Zijn *sterven.* Maar is CHRISTUS waarlijk gestorven? Ja! Zijn hart heeft eene wonde ontvangen, en uit de wonde is bloed en water gestroomd. Zoo heeft Hij dan Zijne ziel gegeven tot een rantsoen [losprijs] voor velen; maar die velen zijn van nu aan Zijn eigendom.

Doch wat baat Hem dit eigendom, daar Hij gestorven is? 't Is zoo, maar de derde morgen breekt aan, en JEZUS verbreekt de kluisters van het graf. Daar is Hij zegevierend opgestaan, en — de kracht Zijner Opstanding wekt de Zijnen op, ieder in zijne orde, tot een nieuw leven.

Nog meer: JEZUS leeft en sterft niet weêr, en Zijne mede-opgewekten en verlosten weet Hij te bewaren in Zijne kracht, door het geloof, in de hope en in de liefde, ja tot in en tot over den dood, en zij — schrijven met hunne hand blijmoedig: »wij zijn des Heeren." Geliefden! Zoo wettig is Zijne heerschappij over hen. Hoort den tekst: *»daartoe is CHRISTUS gestorven, en opgestaan, en weder levendig geworden, opdat Hij beide over dooden en levenden heerschen zoude.*

Der geloovigen schuldige pligt, hieruit vloeijende, is de

Digitized by Google

derde bijzonderheid! waarvoor wij uwe aandacht thans gaan vergen.

»Dewijl Hij uw Heer is," zegt de Psalmist, »zoo buigt u voor Hem neder." *) We hoorden onzen Apostel zeggen: »niemand van ons leeft zich zelven, en niemand sterft zich zelven; maar het zij dat wij leven, wij leven den Heere, hetzij dat wij sterven, wij sterven den Heere." Ja! gewis zoo betaamt het. Wat onderdaan betaamt het niet, zijnen wettigen souverein te leven? Hoe veel te meer een' gelcovige Zijnen Heer en Zaligmaker CHRISTUS! —

Dit nu betracht hij door de welvaart van CHRISTUS heerschappij te behartigen. Maar de belangen dezer heerschappij zijn alle van geestelijken aard. In de verbreiding der eenwige waarheid, in de zuiverheid van 's Heeren dienst, in de oefening van geloof, van hoop en van liefde, in de betrachting van heiligheid, zijn de belangen en de roem van Zijne heerschappij voornamelijk gelegen.

Hij betracht dit verder door steeds als zaken van de hoogste aangelegenheid aan te merken, — des Konings gunst te genieten, Zijn beeld te dragen, Zijn wil te doen, Zijne heerlijkheid te aanschouwen en daarin zich te verlustigen.

Hij betracht dit door aanbidding in den geest, door zelfverloochening, door lijdzaamheid, door waken, ja, ook door strijden onder des Konings banier. Door Zijne driften, hartstogten, lusten, begeerlijkheden niet meer den vrijen teugel te laten, maar ze te brengen onder de gehoorzaamheid des geloofs.

Hij betracht dit eindelijk, om nu niet meer te noemen, door Zijn hart meer en meer te onttrekken aan

*) Ps. 45 : 12b.

Digitized by Google

het aardsche, en, gedachtig dat de heerschappij zijns Heeren eene hemelsche heerschappij is, met de hemelsche dingen boven alles te zijn ingenomen. Het woord des Apostels aan de Kolossensen is hem op het hart gebonden: »indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende ter regterhand Gods; bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want — gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God." *)

En ziet daar der geloovigen schuldigen pligt, vloeijende uit het wettig regt van Christus, om over hen te heerschen. Doch het is hun pligt niet alleen; ieder waar onderdaan heeft het zich tot een stuk zijner keuze gesteld, want zijn hart is er mede ingenomen.

Dit neemt echter geenszins weg, [en wij meenen dit hier niet onopgemerkt te mogen laten] dat zijne betrachting immer van veel onvolmaaktheid blijft getuigen. Hij gevoelt het zelf al te zeer, hij is niet voldaan; hij kan niet voldaan wezen, met hetgeen hij kent — met wat hij geniet — met wat hij is — met wat hij doet.

Niet met hetgeen hij *kent*. Ach! hij kent hier slechts ten deele. Hoe beperkt is zijne kennis van den heerlijken en algenoegzamen Koning, wiens Hij is! Hoe weinig zelfs kent hij van zijn eigen hart, dat arglistige en doodelijke hart, waarvan de Heere zelf vraagt: »wie zal het kennen?"

Hij is niet voldaan met hetgeen hij *geniet*. Hij geniet hier eene vreugde, die de wereld niet kent, maar, hoe ligt wordt ze gestoord door de woelingen der inwonende zonde, en de aanvallen van uitwendige verzoeking! Ach!

*) Kolos. 3 : 1,2,3.

Digitized by Google

dan sucht hij, en bezwaard zijnde vervordert hij zijnen weg.

Maar hoe zou hij dan voldaan kunnen zijn met hetgeen hij *is*? Neen! hij verstaat onzen Apostel, als hij klaagt: „ik ben vleeschelijk verkocht onder de zonde. Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het ligchaam dezes doods?"

En zoo dan ook geen voldaanheid met hetgeen hij *doet*. Hij is noch met zijn bidden, noch met zijne zelfverloochening, noch met zijne gehoorzaamheid, noch met zijne lijdzaamheid, noch met eenige verrigting voldaan. Eene onvoldaanheid, die hem smart en vaak sterk verlangen doet naar den hemel, waar al hetgeen ten deele is voor eeuwig zal zijn te niete gedaan, en verzadiging wezen zal met Gods heerlijk beeld.

Maar is hij dan hier aan zich zelf gelaten, zoodat niets hem in staat stelt te beantwoorden aan Zijne dure verpligting? *Kom, overwegen wij ten vierde nog, wat hem in staat stelt.*

Ach! indien de onderdaan van Christus aan zich zelven was overgelaten, ja ook maar één uur, één oogenblik, hij was verloren. Was Petrus in de zaal van Kajafas aan zich zelf gelaten geweest, hij had zich dood gevloekt. Was Thomas in zijne ongeloovigheid aan zich zelven gelaten geweest, hij zou erger geworden zijn dan de ergste ongeloovige. Waart gij, Christen! toen ge gisteren zondigdet, misschien zonder dat één menschelijk oog u zag, aan u zelven gelaten geweest, waar zoudt ge thans wel zijn? En zoo is het waar van al de onderdanen van Christus Rijk. Zij vergingen als sneeuw voor de zon, indien ze te eenigen tijde geheel aan zich

Digitized by Google

zelven gelaten werden. Zij werden de speelballen des Duivels, veel meer dan te voren; het ware hun beter, den weg der geregtigheid nooit gekend te hebben.

Maar zij zijn, nadat Christus hen gekocht heeft en vrij gemaakt, geen oogenblik aan zich zelf gelaten. Hoort wat hen in staat stelt.

De Heer zelve, wiens zij zijn, en dien zij dienen, stelt hen in staat. De Heer, die gezegd heeft, »zonder Mij kunt gij niets doen." Door Hem, die hem kracht gaf, vermogt Paulus alles. Die Heer leeft in de zijnen. Hij onderhoudt in hen het geloof, en, naar mate zij door het geloof naauwer vereenigd worden met Hem, naar die mate zijn zij meer aan zich zelven verloochend, zijn zij Hem meer gehoorzaam, en zoeken zij Zijn beeld meer gelijkvormig te worden. Het geloof, dat Christus in hen onderhoudt, reinigt hun hart, bewaart hen, werkt in hen door de liefde, overwint de wereld,

Doch behalve den Heer, die in hen leeft, woont ook de Heilige Geest in hen. Deze, wanneer zij niet weten, wat zij bidden zullen gelijk het behoort, bidt voor hen met *onuitgesprokene* zuchten. Let wel, heeft iemand opgemerkt, een *onuitsprekelijk* zuchten. Zoo lang men bij het gebed veel spreken kan, is er altijd nog veel van het eigen bij, geen geheel rein, misschien wel enkel vreemd, onheilig vuur. Maar wanneer de Heilige Geest de kolen vuurs in het reukvat des gebeds legt, en wierook daar op strooit, dan stijgt de heilige vlam hooger en de spraak begeeft ons — men kan geen woorden meer vinden — het hart, de Geest, zegt zonder woorden meer tot God, dan de tong kan uitbrengen. *)

*) Gossner, Christ. Overdenk. op tederen dag der Jaars. Bl. 400.

Digitized by Google

En ô hadden Christus onderdanen meer en beter geleerd, den Heiligen Geest in zich te laten werken, in plaats van Hem te bedroeven, of wat erger is, Hem uit te blusschen, ja, wat nog erger is, Hem te wederstaan, hoe veel gelukkiger zouden zij slagen in het dooden van hun eigen zin, om den zin en den wil van hunnen hemelschen Koning te doen! — Helaas! al te vaak gebeurt het, dat de Heilige Geest aandrijft tot den pligt, opwekt, nogmaals aandrijft, wederom opwekt, maar zonder gehoor te vinden. Te vaak gebeurt het, dat Hij afraadt, de droevige gevolgen der zonde duidelijk voor oogen stelt, maar zonder vrucht. Te vaak gebeurt het zelfs, dat Hij eene dreigende houding aanneemt, maar, als of Christus onderdaan geleerd had het dreigen in den zin te nemen van vleijen en naar het harte spreken, legt hij zijn voornemen ten uitvoer. Ach! dat is niet den Heiligen Geest in mij werken laten, maar het is Hem verbitteren en tergen; dat is Hem dwingen, Zijne vriendelijke werkingen in mij te staken, en mij Zijne gramschap te laten gevoelen in plaats van Zijne vorige liefde. ô Wanneer zal het weêr regt verstaan worden in de Gemeenten, wat het is, den Heiligen Geest Zijne vrije ongehinderde werking te laten? Dan, ô dan zal het ook weder worden ondervonden, dat Hij werkt, dat Hij almagtig, dat Hij heerlijk werkt, en dat Hij de zucht in den boezem gelegd van het volk des Heeren, verhoort: »och dat mijne wegen gerigt werden, om uwe inzettingen te bewaren!" *) Ja, dan leven, dan sterven zij den Heiland; dan leven en sterven zij Hem, *die daartoe gestorven, en opgestaan, en weder levendig geworden is, opdat Hij*

*) Ps. 119 : 5.

Digitized by Google

beide over dooden en levenden heerschen zoude! Mogt ons hart inmiddels instemmen met de bede in 't Hooglied: »ontwaak Noordenwind, en kom gij Zuidenwind, doorwaai mijnen hof, dat zijne specerijen uitvloeijen. ô Dat mijn Liefste tot zijnen hof kwame, en ate zijne edele vruchten!" *)

En zietdaar CHRISTUS, naar het woord van onzen tekst, heerschappij hebbende over levenden en dooden. *Moge nu een woord van toepassing mijne rede besluiten!*

M. H.! *is* CHRISTUS *heerscher, en is Zijne heerschappij wettig: een ieder onzer is schuldig, zich daaraan te onderwerpen.*

Ja! CHRISTUS is Heerscher. Ziet den heerlijken naam op Zijn kleed en op Zijne dije geschreven: KONING der koningen, HEER der heeren. †) CHRISTUS is Heerscher, want God zelf heeft Hem verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden, §) en heeft Hem gezet aan Zijne regterhand in den hemel. CHRISTUS is Heerscher, en nooit was eene heerschappij wettiger dan de Zijne. De heerschappij komt Hem toe over *alles*, want Hij is des Vaders Eengeborene; en over *de Gemeente*, want Hij heeft ze verkregen met Zijn bloed, en is opgestaan en weder levendig geworden.

Daarom is een ieder onzer schuldig, zich aan Zijne wettige heerschappij te onderwerpen. Maar M. H.! dat hebt gij nagelaten, die gij u zelven nog leeft, die onver-

*) Hoogl. 4 : 16. †) Openb. 19 : 16. §) Hand. 5 : 31.

Digitized by Google

schuldig zijt ten aanzien van uw eeuwig belang en den luister en roem des hemelschen Konings. Dat hebt gij nagelaten, die gij de begeerlijkheden des vleesches najaagt, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootsheid des levens. Dat hebt gij nagelaten, jongeling! die gij de begeerlijkheden der jonkheid niet vliedt. Dat hebt gij nagelaten, man, vader, grijsaard! die nog steeds naar uwen willekeur leeft, en u met eene uiterlijke Godsdienstigheid vergenoegt, zonder dat uw hart afkeer heeft van de zonde.

Maar jongeling, maar man, maar vader, maar grijsaard! gij blijft daarom niet minder eene algeheele onderwerping schuldig aan Christus heerschappij. Hoe? Zou uwe nalatigheid, zou uw moedwil, zou uwe wereldgezindheid u ontslaan? Zou uwe zonde aan Christus een regt benemen, dat Hem zoo wettig toekomt? Zietdaar een stout ongehoorzaam kind! Zegt ge niet, dat het zich moet onderwerpen aan het ouderlijk gezag? Gij zijt dat kind, en gij blijft schuldig te eerbiedigen voortaan het gezag des grooten Konings, die stierf, maar die weder opstond en leeft.

Ach! die zich niet onderwerpt, heeft zelve voor de gevolgen in te staan.

M. H.! de gevolgen van een onbekeerlijk gedrag werden u niet zeldzaam voorgehouden. Gij dwaalt, gij dwaalt zeer met u op te dringen, dat ze niet zullen verwezenlijkt worden. Waarom zullen ze niet verwezenlijkt worden? Omdat Christus uitstelt, uitstelt van dag tot dag? Of omdat het tot nog toe bij bedreigingen bleef? Ik weet het, omdat niet haastelijk het oordeel over de booze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinde-

Digitized by Google

ren der menschen in hen volom kwaad te doen." *) Maar ik ben ook aan het woord van een heiden gedachtig, die vele van onze naam-christenen beschaamt: »de gramschap treedt langzaam voorwaarts om zich wraak te verschaffen," zegt hij, »maar zij vergoedt haar dralen met verzwaring van straf." Of is Jezus niet bij magte misschien zich aan Zijne vijanden te wreken, zoodat hij een Koning gelijkt, die, uit Zijne staten verbannen, te vergeefs met Zijne ongenade dreigt? Dat zij verre! Straks worden Hem Zijne vijanden ten voetbank Zijner voeten gezet, straks wordt de schepter Zijner sterkte uit Sion gezonden, opdat Hij in het midden Zijner vijanden heersche. †) Of is Jezus misschien te goed, om na lang geduld eindelijk strafgerigten te oefenen? Gij moogt het meenen, maar gij dwaalt wederom zeer. De goedheid van Jezus is zoodanig, dat ze Zijne regtvaardigheid in het minste niet in den weg staat. Daarom lees ik van »den toorn des Lams," van »den grooten dag Zijns toorns," »van vergaan op den weg, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden." §) »Ja! maar wij dragen Zijn naam! 't Is zoo, gij draagt den naam van Christus overal, behalve in uw hart. — Ik zeg u, onderwerpt gij u niet, gij hebt zelve voor de gevolgen in te staan. Ei, laat de schrik des Heeren u bewegen, bewegen tot eene ware onderwerping, om Hem al uwe dagen te leven. Ach! te lang reeds hebt ge geweigerd, de knieën voor Hem te buigen. Gij waart het niet alleen schuldig, maar Hij was het zoo waardig. Gaf Hij zich niet gewillig in den dood voor zondaars, voor doemelingen? Stond Hij niet

*) Pred. 8 : 11. †) Ps. 110 : 1,2. §) Openb. 6 : 16,17. en Ps. 2 : 12.

Digitized by Google

op om hen te regtvaardigen? Is Hij niet weder levendig geworden, om ze met zich te doen leven in alle eeuwigheid?

De ware onderwerping begint, zoodra een zondaar vrijwillig dienst neemt onder dezen Koning.

Maar wat kan hem tot dit dienst-nemen dringen? Veel werkt hier, doch alles onder den invloed des Heiligen Geestes, zamen: De kennis en het gevoel van zijne zonden, — het besef, gevoel van den toorn Gods, — de schrik van zijn geweten voor het naderend oordeel, — een toenemend besef van het boven mate zondigende in de zonde. Dit niet alleen: terwijl hij peinst en weder peinst op dood en eeuwigheid, op het ijsselijk lot, dat hem wacht, op de nadering van zijn stervensuur, komt hem voor, dat er een Jezus is gestorven voor de zonde, en die immers zich over zondaren ontfermd heeft. Hij roept voor het eerst met zijn gansche hart, zonder zelfs nog dit woord in zijn diepsten zin te verstaan: „ô God! zijt mij zondaar genadig!" hij hoopt; dat er hulp en raad bij Jezus voor hem wezen zal, en — zijne keus is beslist, hij heeft de dienst van dezen Koning gekozen. Wat nu? hij zegt Satan de dienst op, — Jezus wenkt, en de overwonnen Vorst des afgronds ontslaat, hoe ongaarne ook, zijne prooi! —

Daar is een nieuw leven gewekt, de ware onderwerping is begonnen. Och of er onder u waren, die hunne zonden beseften, die onder dat beseffen, zochten te vlieden van den toekomenden toorn! zeg mij zondaar! nog jeugdig, of reeds in jaren gevorderd! is de zonde niet afschuwelijk, én in zich zelve, én om hare gevolgen? Is Jezus gestorven, en opgestaan, en weder levendig geworden, niet waardig dat ge Hem voortaan

Digitized by Google

dient? ô Moge nog heden van u gezegd kunnen worden: „deze heeft de wapenen, tegen Jezus opgeheven, weggeworpen, om zich te scharen van nu aan onder zijne banier." Berouwen, des geef ik u verzekering, zal het u niet. Maar berouwen zou het u, bleeft ge in uwe weigering volstandig. Zeg mij, zondaar, nog jeugdig, of in leeftijd gevorderd! Wat is de vreugd dezer aarde? Wat verschaft u wezenlijk genot? Jezus wacht, Hij vraagt uwe onderwerping, Hij wil in genade over u heerschen in uw leven, ook in uwen dood!

Die zich onderworpen hebben, behooren dagelijks van hunne gehoorzaamheid te doen blijken.

Geloovigen! gij hebt u onderworpen; onderworpen aan Hem, die voor u stierf, voor u opstond en weder levendig werd. Ziet gij niet, hoezeer het betaamt, dat ge blijmoedig gehoorzaamt, in ware zelfverloochening? ja! gij ziet het, en — het is ook uw begeeren, om onderdanig te zijn. 't Is de zucht van het nieuwe leven, om Jezus den Koning geheel te dienen. Waarin? In alles, in uw denken, in uw doen, in uw spreken, in uw zitten, in uw nederliggen, in uw opstaan, in uwe huishouding, in uwe maatschappelijke betrekking, in uw leven, in uw sterven. Ja! dit komt uwen Koning toe, die voor u stierf en leeft.

Maar gij kunt u zelven niet voldoen, daar alles te zeer van gebrek getuigt en van onvolkomenheid? ô Laat het gebrek slechts gebrek in uwe schatting blijven, en blijft onvoldaan. Gij kunt en moogt in het uwe geen voldoening vinden; maar met Jezus voldaan te zijn, dat zij uwe verlustiging. Blijft dan, zeg ik, met u zelven onvoldaan, doch zonder aan moedeloosheid voedsel

Digitized by Google

den diepsten afgrond van allerlei ellende hier en hier namaals hadden neêrgestort. En nu aan welk middel hebben zij dit voorregt hunner teregtbrenging te danken? Toch! wat ook anderen hieromtrent denken of zeggen mogen, ons is, naar Gods Woord, geen andere naam bekend, door welken wij moeten zalig worden, dan de naam *Jezus*. Kortom, het is Zijn plaatsbekleedend lijden des doods, het onschuldige en gewillige lijden van Gods Zoon, waardoor deze dwalenden tot God gebragt werden. Dit is de zuivere, onbewimpelde leer, beide van Oud en Nieuw Testament. En daarom welke stoffe is meer waardig, om er met alle aandacht op te peinzen, dan dit Borg-lijden des grooten Verlossers? Welaan! laat een Profeet van den Ouden dag ons te dezer ure hierin tot leidsman dienen. Hoewel wij onder het Evangelie der vervulling leven, het is nogtans taal des H. Geestes, die hij spreekt; en deze kan nooit bedriegen noch verouden.

Tekst: JESAJA LIII : 6, 7.

„Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg; doch de HEERE heeft ons aller ongeregtigheid op Hem doen aanloopen."

„(Als) dezelve geëischt werd, toen werd hij verdrukt, doch hij deed zijnen mond niet op; als een lam werd hij ter slagtinge geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezigt zijner scheerders, alzoo deed hij zijnen mond niet op."

Digitized by Google

De personen, die hier door den Profeet sprekende ingevoerd worden, zijn bekeerde Joden uit den leeftijd van Jezus en de Apostelen. Deze geven antwoord op de klagte van Messias en Zijne gezanten, voorkomende in het 1e vers van ons tekshoofddeel. Daartoe vermelden zij, in het 2e en 3e vers, de voorname reden van hun vorig ongeloof, als gelegen in den staat van diepe vernedering en bitter lijden, waarin zij Jezus hier aanschouwden, en welke lijnregt inliep tegen hunne aardsche verwachtingen aangaande het rijk van den Messias. Maar, ô heugelijke omzetting! deze zelfde reden van ergernis was hun vervolgens, door de verlichting des H. Geestes, tot eenen liefelijken grond der uitnemendste vertroostingen geworden. Dit vermelden zij in het 4e en 5e vers, dáár zij met de heerlijkste trekken den waren, schuldverzoenenden aard van het lijden en den dood des Verlossers beschrijven. En nu ditzelfde belangrijke onderwerp is het, dat door hen in onzen tekst verder voortgezet, nader toegelicht en uitgebreid wordt. Welaan dan, geven wij met eerbiedige opmerkzaamheid acht, wat zij ons hier door den mond des Profeten van dit lijden en sterven des Heilands leeren, en leiden wij daarna uit het dus geleerde eenige toepasselijke aanmerkingen ten gebruike voor ons zelven af.

I.

De stoffe, waarover de gemelde sprekers hier handelen, kunnen wij, mijns inziens, voegzaam in *vier* stukken onderscheiden, te weten: de *oorzaak* van het lijden des Heilands, — het *doel* van Zijn lijden, — de *mate*

Digitized by Google

van hetzelve — en de wijze van Zijn lijden of Zijn gedrag daaronder.

Vooreerst de oorzaak des lijdens van Messias geven deze bekeerden uit Israël aldus te kennen: *wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg.* Vroeger in het 5e vers hadden zij in 't gemeen beleden, dat het ter oorzake van *hunne overtredingen* en *ongeregtigheden* was, als Messias verwond en verbrijzeld werd. Maar hier omschrijven zij deze oorzaak Zijns lijdens nader, hier teekenen zij den aard van deze hunne overtredingen en ongeregtigheden in breeder en levendiger omtrekken. En deze teekening, M. H.! zij maalt ons niet alleen hunnen, maar ook aller uitverkorenen natuurstaat naar waarheid af.

Ik zeg, de staat der *uitverkorenen* wordt hier beschreven. Meermalen toch worden deze in Gods Woord onder het beeld van *schapen* voorgesteld; en dat niet slechts in den staat der genade, wegens hunne eenvoudigheid, zachtmoedigheid en andere deugden; maar ook in hunnen natuurstaat. Want, schoon alsdan dwalende op wegen des verderfs even gelijk de anderen, zoo zijn zij nogtans naar de verkiesing en door den prijs des bloeds, die voor hen betaald is, het bepaald en wettig eigendom van hunnen Hemelschen Herder, en dus in dit opzigt Zijne schapen in onderscheiding van de verworpenen, die ook wel dwalen, maar die van Zijne schapen niet zijn; gelijk de Zaligmaker zelf leert, als hij eens tot sommigen uit de Joden zeide: »*Gij lieden gelooft niet, want gij zijt niet van Mijne schapen.*"

Intusschen het is niet om eenige goede hoedanigheid, die zij boven anderen in zichzelven bezitten, wanneer

Digitized by Google

de uitverkorenen in hunnen natuurstaat bij schapen vergeleken worden. Maar integendeel het is enkel ten aanzien van hunne dwaze verkeerdheid en diepe ellende, welke zij met al het overig menschdom gemeen hebben, dat zij hier en elders onder het beeld van schapen worden voorgesteld. Immers daar is geen dier meer dwaalziek van aard, meer onbedreven om zichzelven te redden, en minder bestand tegen elken vijand, dan het schaap. Heeft het dus eenmaal zich van den herder verwijderd, het blijft aan 't dwalen tot zijn gewis verderf, en zou uit zichzelf nimmer weder teregt komen. Verbeeldt u nu M. H.! eene geheele kudde van zulke dwalende schapen, die ginds en herwaarts zich verstrooijen, en allerwege in 't wilde heenloopen, keerende zich een iegelijk zonder zorg of beleid naar dien weg, die het eerst hem voorkomt; dan vindt gij in deze voorstelling de juiste beeldtenis van den toestand, waarin geheel het menschdom van nature verkeert en dus ook de bekeerde Joden, naar den tekst, zich eertijds bevonden.

Te weten: Oorspronkelijk in het Paradijs was de Heere God onze Herder, die ons in de liefelijke weide van Zijne gunst en gemeenschap het onuitsprekelijkste heilgenot smaken deed. Maar helaas! de mensch ontroofde zichzelven en al zijne nakomelingen van deze heerlijke voorregten door moedwillige ongehoorzaamheid, daar hij liever naar de verleidende stem des boozen, dan naar de stem zijns Hemelschen Herders luisterde. Adam, de beelddrager Gods, viel van zijnen Heer en Maker af, en wij allen vielen in hem en verlieten den besten Herder, om onzen eigen dwaalweg te volgen. Zoo dwalen wij dan allen van nature, even

Digitized by Google

gelijk eene herderlooze kudde, in het wilde rond, en keeren ons, de een her, de ander derwaarts, van den regten weg af, wandelende een iegelijk naar den lust en het goeddunken van zijn hart, in de begeerlijkheid des vleesches, in de begeerlijkheid der oogen en in de grootschheid des levens. Voorwaar rampzalige dwaling! Want deze wegen, hoewel zij regt en vermakelijk schijnen in de oogen des natuurlijken menschen, zij zijn nogtans wegen des doods, die ten verderve loopen; naardien de heilige en regtvaardige God zulken afval geenszins ongestraft laten kan. Ook zijn wij aan deze wegen zoo vast, dat wij, even als dwalende schapen, nimmer weten van weder te keeren; dermate heeft de zonde ons verstand verduisterd en ons van den besten Herder afkeerig gemaakt.

Ziet daar M H! ons aller staat van nature. Dit was dus mede de toestand geweest der sprekers, die in den tekst voorkomen. Daarbij kwam hun *bijzonder* wanbegrip omtrent den Messias en zijn Rijk, hetwelk hun door herders, die zelven dwaalden, werd ingeboezemd; een wanbegrip, waaruit noodwendig de grootste ergering aan 's Heilands nederigheid en lijden moest voortspruiten, en waardoor zij dus al verder en verder met hunne blinde leidslieden verdwaalden van het regte spoor. Ja, hoe groot hunne dwaling ten deze was, kunt gij vernemen uit hunne eigene schuldbekentenis, naar vers 3, 4: Wij hebben Hem niet geacht, maar achteden Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was." Gelukkig intusschen, die met dezelfde sprekers in den verledenen tijd zeggen mogen: *wij dwaalden*, want dat bewijst, dat zij nu van hunne dwaling waren genezen en bekeerd geworden tot den waren Herder en Opziener hunner zielen.

Digitized by Google

En dit leidt ons als van zelf tot ons *tweede* stuk, te weten: het groote *doel* van het lijden des Verlossers, uitgedrukt in deze woorden: *Doch de HEERE heeft ons aller ongeregtigheid op Hem doen aanloopen.* Immers wanneer wij deze woorden met het naast voorgaande »Hij is om onze ongeregtigheden verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem" vergelijken, wat is dan meer duidelijk aan elk onpartijdig waarheidlievend gemoed, dan dat het oogmerk, waarmede Christus, naar den wille Gods, lijden en dood onderging, was, om in de plaats der Zijnen aan de strafvorderende geregtigheid Gods te voldoen, en alzoo hen van den welverdienden vloek en toorn te verlossen? Ja, dat is het, dat de hier sprekende geloovigen krachtig te kennen geven met de woorden: »Doch de Heere heeft ons aller ongeregtigheid op Hem doen aanloopen."

Ons aller ongeregtigheid, zeggen zij in het enkelvoudig getal, doelende daarmede kennelijk op hun vorig dwaalziek bestaan en gedrag, zoo even geschetst, »wij dwaalden allen als schapen, en keerden ons een iegelijk naar zijnen weg," omdat hierin alle bijzondere ongeregtigheden, als in derzelver wezen en oorsprong liggen opgesloten. Intusschen wordt hier niet zoo zeer de ongeregtigheid zelve als wel hare straf bedoeld. Want deze was het, die *op Hem* als Borg *aanliep* of aanviel, gelijk een vijand, om Hem neder te vellen en te verslaan. Met andere woorden: De schuld der ongeregtigheid van al zijn volk werd op Hem geladen, zoodat hij daarvoor in hunne plaats moest boeten en de wel verdiende straffen ondergaan tot den dood toe. Ziet, zóó viel hun aller ongeregtigheid gelijkelijk op Hem den Regtvaardige aan, zoo werd Hij, die

Digitized by Google

geene zonde gekend heeft, tot zonde voor hen allen gemaakt, opdat zij zouden worden regtvaardigheid Gods in Hem. En dit deed Hem geen JUDAS, CAJAFAS of PILATUS aan, hoewel zij als werktuigen, naar Gods raad, tot dat einde dienen moesten, maar 't is *de HEERE*, JEHOVA zelf, God de Vader, die als Opperste Regter der gansche aarde, de zondeschuld van alle uitverkorenen op Zijnen Zoon *heeft doen aanloopen*. In de onbegonnen eeuwigheid stelde de Vader daartoe Hem als Borg aan, en nam de *Zoon* dit verlossingswerk vrijwillig op zich; en in de volheid des tijds werd de dure losprijs der zonde metterdaad door den Borg opgebragt, en het geduchte vonnis der Goddelijke regtvaardigheid over de ongeregtigheid van al de Zijnen in Hem, het Lam Gods, voltrokken.

Ja wel, dure losprijs, schrikkelijk strafvonnis! Wie onzer, Toch! kan hieraan twijfelen, die aandachtig let op de hooge *mate* des lijdens, hetwelk de Heere CHRISTUS als de plaatsbekleedende Middelaar van zondaren onderging. JESAJA, of liever het bekeerde Israël door den mond des Profeten, zegt er van: *als dezelve geëischt werd, toen werd Hij verdrukt.* Eene korte uitspraak, doch die, met de vroegere rede der evengemelde sprekers in vergelijking gebragt, genoegzaam uitdrukt, hoe verbazend ja! boven alle bevatting zwaar de last der zonden zijns volks en des toorns Gods op Hem drukte.

Als dezelve geëischt werd, zegt de tekst, dat is, als hun aller ongeregtigheid of de straf derzelve, die CHRISTUS als Borg reeds van eeuwigheid op zich genomen heeft, als deze in de volheid des tijds werkelijk door den Vader, als Regter, van Zijnen Zoon geëischt werd; *toen*

Digitized by Google

werd Hij verdrukt, namelijk *verwond* in het ligchaam en *verbrijzeld* naar den geest, zoo als het vorige vers verklaart, dus in ligchaam en ziel beide verdrukt, ja ten uiterste of tot stervens en bezwijkens toe verdrukt, gelijk de kracht van het grondwoord medebrengt. In één woord, naar mate van den eisch der Goddelijke geregtigheid was ook de mate van 's Heilands lijden; Zijne verdrukking, benaauwdheden en smarten beantwoordden volkomen aan de schrikkelijkheid en oneindige strafwaardigheid der zonde; het eene was juist geëvenredigd aan het andere, opdat er eene genoegzame betaling voor de ongeregtigheid van al de Zijnen geschieden zonde. Trouwens wie is in staat de zwaarte van Jezus lijden naar eisch te beschrijven? Denkt hier inzonderheid, om nu niet te spreken van Zijne vroegere vernederingen en smarten, aan al hetgene Hem in ziel en ligchaam is wedervaren van den oogenblik af, dat Hij in den laatsten nacht Zijns levens den hof Gethsemané binnentrad, tot den stond toe dat Hij stervende aan het kruishout uitriep: het is volbragt. ò Wat al smart en smaad moest Zijn gezegend ligchaam niet uitstaan door wreede boeijen, onbarmhartige slagen, honend speeksel, felle geeselstriemen, scherpe doornen, spotmantel en vooral door den barbaarschen en vervloekten dood des kruises! En dan dat grievend hartzeer, die bittere ziele-smarten, die helsche benaauwdheden en droefenissen, welke Hem bejegenden, zoo door den laster Zijner vijanden, als door de ontrouw Zijner vrienden, door het verraad van Judas, de verloochening van Petrus, de onregtvaardigheid van Pilatus; doch bijzonder door de verberging van het aangezigt Zijns Vaders en de volle ondervinding van Zijnen heiligen toorn over de zonde! Ja, dit laatste wel

Digitized by Google

voornamelijk M. H.! maakte het lijden van Jezus ontzettend zwaarder dan dat van eenigen lijder, die ooit op aarde geweest is. Dit was het, dat Hem het zweet als groote droppelen bloeds ten ligchaam uitperste, dat Hem zoo bitterlijk in den hof deed klagen: »Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe," en aan het kruishout luide deed uitbarsten: »Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?" — Dus wel mogt de Profeet met het volste regt zeggen: *Hij werd verdrukt*, verdrukt in ligchaam en geest, verdrukt tot het alleruiterste toe, verdrukt in juiste overeenkomst met den gestrengen eisch der Goddelijke geregtigheid, die de allerzwaarste straffen vorderde ter voldoening voor de schending der Allerhoogste Majesteit.

En nu op hoedanige *wijze* gedroeg zich deze Eenige Borg en Hoogepriester in Zijn *lijden*? Ook dit vinden wij *ten laatste* heerlijk en naar waarheid door den Profeet Jesaja beschreven op de navolgende wijze: *doch Hij deed Zijnen mond niet op; als een lam werd Hij ter slagting geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezigt zijner scheerders, alzoo deed Hij Zijnen mond niet op.*

Hij deed Zijnen mond niet op, dat is zonder eenig tegenspreken liet Hij zich binden, mishandelen, ter dood doemen, geesselen, kruisigen. Hij onderging al Zijn lijden met het grootste geduld en met de verwonderingwaardigste gewilligheid en zachtmoedigheid. Even *als een* weerloos *lam* liet Hij zich *ter slagting leiden* en gaf Hij zich aan den smartelijksten en smadelijksten dood over zonder de minste tegenkanting; *en als een schaap dat stom is voor het aangezigt zijner scheerders*, en geen geschreeuw laat hooren onder de handen dergenen, die

Digitized by Google

hetselve van Zijn sierlijk en verwarmend lijfdeksel berooven, *alzoo deed* ook dit Lam Gods, dat in de plaats van dwalende schapen gestraft, geplaagd en ter slagting overgeleverd werd, *Zijnen mond niet op*, noch tegen God Zijnen Vader, die Hem den lijdensbeker te drinken gaf, noch tegen Zijne verdrukkers, die Gods raad in dezen moesten uitvoeren. Als Hij gescholden werd, schold Hij niet weder, en als Hij leed dreigde Hij niet, maar gaf het over aan Hem, die regtvaardiglijk oordeelt. Hij is Zijnen Vader in alles gehoorzaam geworden tot den dood des kruizes toe. Hij legde gewillig van zich zelven het leven af, dat geen ander, hetzij Pilatus of eenig schepsel, Hem ontnemen konde. Kortom, uit zuivere liefde tot de eere Gods en tot het behoud van zondaren, gaf Hij zich zelven over in den dood en duldde Hij de nameloosste smarten in ziel en ligchaam. Hij verdroeg volgaarne het kruis en verachtte de schande alleen om de vreugde, welke Hem langs dien weg als Heer en Zaligmaker van ellendige vloekelingen was voorgesteld. En nooit werd er, te midden van het zwaarste lijden, eenig onregt in Zijnen mond gevonden; noch één enkel haastig of onbedachtzaam woord ontglipte Zijne lippen. Maar in alles betoonde Hij zich als het onbevlekte en onstraffelijke Lam. Deed Hij al Zijnen mond op, het was geenszins om met God te twisten of Zijne wraak in te roepen tegen de vijanden, maar integendeel het was om de eere Gods, ten aanzien van het lijden dat Hem trof, op 't krachtigst te handhaven, om Zijne volkomene onderwerping aan den wille Gods te doen blijken, ja om voor Zijne vijanden te bidden. Immers zoodra de verrader de Paaschmaal had verlaten, was Zijn eerste woord: »nu is de Zoon des menschen verheerlijkt, en God is in Hem ver-

Digitized by Google

heerlijkt." In den bangen hof Gethsemané was Zijne bede: »Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan; doch niet mijn, maar Uw wil geschiede!" En tot de discipelen, die Hem met het zwaard wilden beschermen, sprak Hij: »keert uw zwaard weder in zijne plaats; want allen die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan. Of meent gij, dat ik mijnen Vader nu niet kan bidden, en Hij zal mij meer dan twaalf legioenen Engelen bijzetten. Maar hoe zouden dan de Schriften vervuld worden, die zeggen dat het alzoo geschieden moet?" Wat meer is, aan het kruis gehangen, opende Hij allereerst Zijnen mond met de bede voor Zijne moordenaars: »Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen." Ziet zoo opende de Heer Zijnen mond niet, dan ter eere Gods en uit liefde tot zondaren. Ja, hierdoor alleen werd Hij ook bewogen te spreken voor CAJAFAS, als deze Hem in den naam des Joodschen Raads bezwoer, zeggende: »ik bezweer u bij den levenden God, dat gij ons zegt, of gij zijt de CHRISTUS de Zoon des levenden Gods;" en desgelijks éénmaal voor PILATOS als deze Hem ondervroeg over Zijn koningrijk: toen weigerde Hij niet de goede belijdenis te betuigen. Maar anders *zweeg Hij stille* en *antwoordde niets*, gelijk ons de Evangelisten bij herhaling en met nadruk melden tot krachtige bevestiging van de waarheid der voor ons liggende Profetie. Ja! als een weerloos schaap zweeg Hij onder zijne binding in den hof, en liet zich zonder eenige tegenworsteling voortslepen naar zijne bloeddorstige regters. In hunnen Raad gekomen en met valsche beschuldigingen overladen, antwoordde Hij niet één enkel woord, om zichzelven vrij te pleiten, hoe gemakkelijk de wederlegging

Digitized by Google

van dien laster ook ware. Desgelijks onderwierp Hij zich geduldig zonder de minste tegenspreking aan de wreede mishandelingen en spotternijen van lage geregtsdienaren. Zelfs, toen de ganesche Raad goddeloslijk uitriep: »Hij is des doods schuldig," verhief Hij Zijne stemme geenszins tegen dit schreeuwend onregt, maar zweeg en liet zich gewillig van de eene regtbank tot de andere henenleiden. Nog eens: Hij zweeg en antwoordde niets noch voor Pilatus noch voor Herodes, maar duldde met de verwonderlijkste zachtmoedigheid allen hoon en smaad, alle vergoizing en lastering, alle smart en schande. Hij zweeg onder het geroep des volks: »laat Barabbas los, kruist Hem;" Hij zweeg onder de snerpende geesselslagen en grievende bespottingen van Pilatus krijgsknechten; Hij zweeg onder de oplegging van Zijn kruis en Zijne wegleiding naar den vloekheuvel; Hij zweeg onder de doorboring Zijner handen en voeten; ja onder alle smaadheden en verwijtingen, die ook dáár nog Hem werden aangedaan, bragt Hij geen enkel woord van twisting, toorn of wrake uit, maar terwijl anderen vloekten, zoo bleef Zijn mond zegen en vrede ademen tot aan Zijn' jongsten snik. Wel dan onstraffelijk Lam, dat hier op Golgotha voor de zonden geslagt werd! Ja, wel werd in Hem het woord van den Profeet bevestigd: »gelijk een schaap, dat stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzoo deed Hij Zijnen mond niet op."

En hiermede genoeg ter toelichting van den zin onzer tekstwoorden. Leiden wij nu uit het verhandelde eenige nadere toepasselijke aanmerkingen af.

Digitized by Google

II.

Veel, zeer veel M. H.! is uit het straks verhandelde voor ons te leeren. — *Vooreerst* toch kan men hier ten klaarste zien, *welk een schrikkelijk kwaad de zonde is.* Vele menschen schijnen in de verbeelding te zijn als of de zonde eene vrij onverschillige zaak zij in de oogen des Heeren, die ligtelijk door Zijne groote barmhartigheid wordt voorbij gezien, uit aanmerking van de zwakheid en onvolmaaktheid onzer menschelijke natuur; en daarop zondigt men dan gerust voort, en wandelt naar het goeddunken van zijn hart in de begeerlijkheid des vleesches, in de begeerlijkheid der oogen en in de grootschheid des levens, zeggende tot zich zelven, vrede! vrede! en geen gevaar. Maar ach! welk een jammerlijk zelfbedrog, welk eene droevige misleiding onzer eigene zielen is dit! Of kan er iets strijdiger zijn met de vlekkelooze reinheid en heiligheid Gods, dan zulk een gevoelen? Ja, zoodanige stelling, zij staat in lijnregte wederspraak met de zoo even verhandelde leer van 's Heilands Borg-lijden. Wel is waar, ik weet ook, deze leer wordt door velen in onze dagen geloochend, miskend, gelasterd. Maar ik vraag het aan elk onbevooroordeeld gemoed, met beroep op den tekst die hier voor ons ligt, om van geene andere uitspraken te gewagen; ik vraag, is deze leer, hoe zeer miskend, echter geene leer des Bijbels? En is dat Boek der boeken niet Gods eigen onfeilbaar Woord? Intusschen M. H.! is deze leer van 's Heilands plaatsbekleedend lijden en sterven nu waarheid, o! welk een verschrikkelijk kwaad moet dan de zonde wel wezen in het oog van een hei-

Digitized by Google

lig God, dat er zulk een dure losprijs, te weten, het bloed van Zijnen eigen zoon, de overgave van Zijnen eeniggeborenen aan de vreesselijkste smarten en droefenissen in ziel en ligchaam gevorderd werd, opdat er in de heilige vierschaar Zijner Rigterlijke regtvaardigheid voor de zonden van afvallige Adams kinderen zoude kunnen voldaan worden? Ja, een ieder van deze had denzelfden losprijs noodig. De uitmuntendste in burgerlijke braafheid had, zoowel als de uitstekendste misdadiger voor het wereldlijk gerigt, de hoogste straffen van den Oppersten Hemelregter verdiend. Want, gelijk wij straks mede hoorden, hun aller ongeregtigheid is in wezen en oorsprong één. Wij dwalen van nature allen als schapen, en keeren ons een iegelijk naar zijnen weg, terwijl wij den besten Herder en Opziener der zielen ganschelijk varen laten.

Maar is nu de zonde, gelijk we zagen, zulk een schrikkelijk kwaad in de oogen Gods, dan moet daaruit *ten andere* tevens blijken *de allerrampzaligste toestand van al degenen, die buiten* Christus, of buiten deelgenootschap aan Zijne Borg-geregtigheid, *sterven*. Immers deze zullen zelven den last van Gods oneindigen toorn tegen de zonde dragen moeten, dien Christus voor de Zijnen op zich genomen heeft. Want het is onmogelijk, dat de Opperste Regter Zijne regtvaardigheid zoude verloochenen en de zonde ongestraft laten. Derhalve Toch! hier in den lijdenden Zoenborg van zondaren kunt gij als in eenen spiegel zien, wat eeuwig uw lot zijn zal, indien gij buiten Christus sterft. Want is dit geschied aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden? Voorzeker, al die vlocken, verbolgenheden en straffen,

Digitized by Google

welke eenmaal op Jezus, als het heilige Offerlam Gods, aanliepen, zullen in nadruk op u nederkomen, tenzij gij aan Zijne geregtigheid deel erlangt. Ja, al die ligchaams- en ziele-smarten, droefenissen en hel-angsten, waardoor Hij verdrukt werd ter voldoening aan den eisch der Goddelijke geregtigheid voor de ongeregtigheden der Zijnen, zij zullen namaals eeuwiglijk op u drukken en ligchaam en ziel beide tot het uiterste toe verwonden en verbrijzelen, zoo gij hier niet het eigendom van Jezus wordt. Vreesselijke waarheid! Och of zij eens ernstig door u werde ingedacht, Toch! zoo velen gij nog buiten de gemeenschap van den Heere Jezus leeft. Want ach! de rampzaligheid van uwen staat, indien gij alzoo komt te sterven, zij is met geene pen te beschrijven en met geene tong uit te spreken; evenmin als de zwaarte van het Zoen-lijden des Verlossers ooit naar eisch kan worden afgemaald. Daarbij hoe spoedig en gansch onverwacht (getuige vooral de tegenwoordige ondervinding zoo hier als elders) kan deze dag en ure des sterfens voor ons aanbreken! En waar dan heen, ô mensch! zoo gij Jezus niet tot uw deel hebt? Zal iets buiten Hem uwe ziel redden kunnen van het verderf?

Ziet, M. H! *zoo is er dan niets noodzakelijker* voor een iegelijk onzer *dan Hem*, dien eenigen Borg en Middelaar Gods en der menschen, *door een opregt geloof te omhelzen* en aan te nemen. Want dan, en dan alleen, mag men, gelijk uit het verhandelde mede blijkt, met het geloovige Israël, toeëigenend zeggen: »De Heere heeft *onze* ongeregtigheid op Hem doen aanloopen." Maar wat behoort er tot zulk *een opregt* geloof? Zal het genoeg zijn, met te zeggen: »ik geloove," met de leer des

Digitized by Google

Evangeliums uitwendig te belijden, derzelver openbare instellingen waar te nemen en een' burgerlijken wandel daarmede te paren? Helaas! zoo denken velen. Maar met zulk een geloof, Toch! als er niet meer bij komt, gaan wij, naar den woorde Gods, ten verderve. Neen! er zal een levend geloof des harten, door den H. Geest gewrocht, bij ons allen moeten plaats grijpen; een geloof, waartoe, naar den tekst, allereerst behoort, eene ware geestelijke kennis van *onze ongeregtigheden* en *overtredingen* tegen den Heere, zoodat men het bekeerde Israël van ganscher harte, uit innige overtuiging der ziel en met waarachtig leedgevoel leert nazeggen: *wij dwaalden allen als schapen en keerden ons een iegelijk naar zijnen weg;* verder een geloof, waardoor men Gods onkrenkbare regtvaardigheid ten volle in zijn gemoed billijkt, en *waarlijk* met de sprekers in ons teksthoofddeel erkent, dat wij door *onze* ongeregtigheid al die straffen verdiend hebben, welke de Heere op Zijnen eigenen Zoon als Borg deed aanloopen; nog eens, het ware geloof der uitverkorenen Gods is een geloof, dat met het ééne oog naar binnen ziet in een' modderpoel vol van allerlei onreinheid en met het andere naar buiten op het onstraffelijke en onbevlekte Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, of ook een geloof, dat in de ééne hand het doemvonnis draagt, en met de andere Christus en Zijne geregtigheid als deszelfs eenige sterkte aangrijpt, hoewel dit laatste, door zwakheid des geloofs, wel eens zeer bevende bij velen van Gods lieve kinderen kan toegaan. Eindelijk het opregte geloof der werkinge Gods (dat ik er dit nog bijvoege) is een geloof, dat Jezus, als den eenigen naam ter zaliging onder den hemel gegeven, boven alles dierbaar schat, ja, al wat aan Hem is *en* als

Digitized by Google

Profeet en als Priester en als Koning gansch begeerlijk prijst; en dus is het door de liefde werkzaam en vruchtbaar in een' hartelijken lust en onverdeelde keuze, om, niet uit een slaafsch bedwang noch uit eenigen grond van verdienstelijkheid, maar uit gewillige liefde voor Hem te leven en in het pad van Zijne geboden te wandelen. — En nu, Toch! dat een iegelijk onzer zich zelven eens ernstig beproeve aan deze naar den Woorde Gods noodzakelijke kenmerken des opregten geloofs. En is het, dat gij dezelve nog geenszins in u bevindt, o mogt gij dan hieronder toch bij tijds verlegen en bekommerd worden. Want ons leven vliegt ras voorbij, ja kan welhaast geëindigd wezen; en zoo als de boom dan valt, blijft hij eeuwig liggen. Daarbij de Bijbel kent maar twee wegen, den eenen ten hemel, en den anderen ter helle: »die in den Zoon gelooft," spreekt de Schrift, »die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien; de toorn Gods blijft op Hem." Och of gij dan niet rusten kondet, vóór dat gij door een opregt geloof in Hem gevonden waart!

Of zijt gij, M. H.! aanvankelijk ontrust geworden door het gezigt van den verlorenen staat, waarin gij van nature door de zonde verkeert, o! laat mij u dan nog eens nader wijzen op de liefelijke *gronden van bemoediging*, die er voor een waarlijk verlegen zondaar in den tekst voor handen liggen. Immers *vooreerst*, hoedanige zijn de voorwerpen, over welke de Heer zich ontfermt? Het zijn, naar den tekst, *dwalenden*. Ja, *allen* dwaalden zij eertijds als schapen. Dus geene anderen, dan dezulken, worden van den Oppersten Herder op den weg des levens gebragt. Moet gij u dan, Hoorder of Hoorde-

Digitized by Google

res! als zulk een dwalend schaap waarlijk erkennen, o! al waart gij nog zoo verre afgedwaald op de verbodene paden der zonde, weet tot uwe bemoediging: zulken zijn het juist, over welke de Heer zich genadiglijk erbarmen wil. — *Nog eens*: *ons aller* ongeregtigheid, zeggen zijne gunstgenooten, heeft de Heere op Hem doen aanloopen. Dus de ongeregtigheid van al die duizenden en tienduizenden, en daaronder van Zijne ergste vijanden, Messias-moordenaars, en andere uitstekende zondaars, deze heeft Christus op zich geladen en weggenomen. Ziet, zoo zijn dan Zijne verdiensten *algenoegzaam*, en Zijn bloed van eene oneindige waardij en kracht, om van alle zonden te reinigen. Derhalve behoeft geene grootheid van zonden of zwaarte van schuld iemand uwer te verhinderen, om met zijne nooden en belangen tot Jezus te gaan. — *Wat meer is:* gelijk Zijne magt en verdiensten algenoegzaam en onbeperkt zijn, zoo kent ook Zijne *bereidwilligheid* geene palen. Ook dit vinden wij in den tekst zoo treffend en allerovertuigendst bevestigd. Hoe toch kan de oneindige bereidwilligheid van den Heere Jezus, om arme, doemschuldige zondaars te zaligen, heerlijker beschreven worden, dan met deze woorden van den Profeet: *„doch Hij deed Zijnen mond niet op; als een lam werd Hij ter slagting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezigt zijner scheerders, alzoo deed Hij Zijnen mond niet op."* Daarom, wie gij ook zijt, verlegene zondaars en zondaressen, komt met vrijmoedigheid, hoe onrein en schuldig anders, tot Jezus, en vertrouwt u, zoo als gij zijt, aan Hem, en aan Hem alleen, ter zaliging toe. Hij zal u, tot Hem komende, niet afwijzen. Ja, Zijn eigen Woord staat u daarvoor in. Want Hij heeft het plegtig beloofd

Digitized by Google

en verklaard: „die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen." Of weet gij niet op de regte wijze tot Hem te komen, ook dat wil Hij u leeren. Och, wilt dan maar als arme smeekelingen aan Jezus voeten aanhouden, gij allen, wien het in waarheid om Hem te doen is; en geeft den moed niet op, schoon hij zich al eenigen tijd schoen vreemd en doof te houden voor uw geroep. Want Hij kent Zijnen eigenen tijd, die de beste is, en zal niet beschaamd laten degenen, die naar Hem vragen. Neg nimmer heeft Hij tot den huize Jacobs gezegd: zoekt mij te vergeefs.

Voorts, wat is *het voorregt van u allen* niet onuitsprekelijk groot, *die door een opregt geloof*, het zij dan zwakker of sterker, *Christus zijt ingeplant geworden.* Ook dit is uit het verhandelde met nadruk af te leiden, en wel bijzonder uit dat woord: *doch de Heere heeft ons aller ongeregtigheid op Hem doen aanloopen.* Want wat volgt hieruit? Immers dit, dat zij door hunnen grooten Zoenborg van alle straffen hunner ongeregtigheid, die zij in tijd en eeuwigheid verdiend hadden, volkomen zijn verlost geworden, en daarentegen tot erfgenamen des eeuwigen levens gesteld, om Zijnentwil. Ziet, zoo mag dan al des Heeren volk zich in Hem verblijden met eene heerlijke en onuitsprekelijke vreugde, zeggende: *waarlijk Hij heeft onze krankheden op zich genomen, en onze smarten, die heeft Hij gedragen. De straf, die ons den vrede aanbrengt was op Hem, en door Zijne striemen is ons genezing geworden.* O! Zalig voorregt! Wie van Gods kinderen kan het naar waarde vermelden? Zeker eene eeuwigheid zal hiertoe van noode zijn.

Digitized by Google

Doch merken wij tevens mede op, dat *het ware geloof* aanvankelijk *het harte reinigt en den wandel heiligt.* Want ook hiervan vinden wij het klare bewijs in den tekst. Daar staat toch in den verledenen tijd: wij *dwaalden* en *keerden* ons een iegelijk naar zijnen weg; waaruit dus volgt, dat zij nu van hunne vroegere dwaling bekeerd waren tot den Herder en Opziener hunner zielen, en dat zij nu ook naar andere wegen zich keerden dan te voren, te weten, dat het aanvankelijk door genade de innige keuze huns harten en hun ernstige toeleg geworden was, om in de wegen van denen Herder en in Zijne insettingen te wandelen met verlating van de paden der ongeregtigheid en der vorige zondige begeerlijkheden. Daarom, ô Christen! beset ernstig deze uwe heilige roeping, u steeds benaarstigende, dat de name Gods om uwent wil niet gelasterd, maar veel meer geëerd en geprezen worde. En zoek daartoe dagelijks kracht bij Hem, die gezegd heeft: »zonder Mij kunt gij niets doen."

Eindelijk, *werd* JEZUS, uw eenig Hoofd, Heer en Meester *als een lam ter slagting geleid, zonder dat Hij Zijnen mond opdeed*, noch tegen Zijnen Vader, noch tegen Zijne verdrukkers, *zoo betaamt het* u dan ook, kinderen Gods! als zijne ware discipelen *Hem te volgen in lijdzaamheid en zachtmoedigheid*, naar het voorbeeld, dat Hij u heeft nagelaten. »Leert van mij, dat ik zachtmoedig ben en nederig van harte," is daarom ook de nadrukkelijke les van JEZUS aan al Zijn volk. Wel is waar, veel is er te dezen opzigte noodig, om zich in het moeijelijke strijdperk dezes levens steeds naar den wille des Heeren te gedragen. Nogtans den nederigen

Digitized by Google

wil Hij genade geven, en de sterkte vermenigvuldigen, dien die geene sterkte heeft. Ei! wilt u dan veel voor Hem verootmoedigen over al uwe *on*-lijdzaamheid en *on*-zachtmoedigheid, terwijl uwe gedurige verzuchting zij om de hulp van dien Geest, door Jezus verworven, die een Geest der zachtmoedigheid en der ware verdraagzaamheid is, tot dat het u eenmaal, volk des Heeren! vergund worde, Hem volmaakt, zonder eenig gebrek, te dienen en te verheerlijken in den hemel, dáár gij eenwig in de volzaligste gemeenschap met uwen Jezus leven *zult*. Want die met Hem lijden, zullen ook met Hem verheerlijkt worden; en die met Hem verdragen, zullen met Hem heerschen. Amen.

Naz. Ps. CXIX : 88.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Call Number

MAANDELIJKSCHE leerredenen

AUTHOR

889
M11ℓ
1-2

TITLE